

KISMET-NÂME

Hurûfî Şiirler II

MUHÎTÎ DEDE

TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 68

Edebiyat ve Sanat Serisi : 17

Kitabın Adı : KISMET-NÂME
HURÛFÎ ŞİİRLER II

Müellifi : Muhîti Dede (ö. 1621'den önce)

Özgün Dili : Osmanlıca

İnceleme - Metin : Doç. Dr. Fatih Usluer
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Arşiv Kayıt : Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp., No. Y 11/1.

Kitap Tasarım : AS-64 Basın-Yayın Tanıtım, Org. ve Paz. Ltd. Şti.
Divanyolu Cad. Erçevik İşhanı No: 203 Sultanahmet-İstanbul
Tel: 0212 513 39 90 / www.as64.org / info@as64.org

Baskı : Bilnet Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi A.Ş.
Dudullu OSB 1. Cadde No. 16 Ümraniye / İstanbul
Tel: 444 44 03 www.bilnet.net.tr / Sertifika No. 31345

Baskı Yeri ve Yılı : İstanbul 2016

Baskı Miktarı : 1. Baskı, 2000 adet

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Library of Congress A CIP Catalog Record

Muhîti Dede

Hurûfî Şiirler II, *Kismet-nâme*

1. Edebiyat, 2. Mesnevi, 3. Şiir, 4. Muhîti Dede, 5. Hurûfîlik,
6. Fazlullâh Esterâbâdî, 7. Fatih Usluer

ISBN: 978-975-17-3846-2

Copyright © Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. Her hakkı mahfuzdur.

Bütün yayın hakları *Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*'na aittir. Başkanlığın izni olmaksızın tümüyle veya kısmen, hiçbir yolla ve hiçbir ortamda yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

T. C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

Süleymaniye Mah. Kanuni Medresesi Sok. No: 5 34116 Fatih / İstanbul

Tel.: +90 (212) 511 36 37

Faks: +90 (212) 511 37 00

info@yek.gov.tr

www.yek.gov.tr

KİSMET-NÂME

HURÛFÎ ŞİİRLER II

(İNCELEME - METİN)

MUHÎTÎ DEDE

(ö. 1621'den önce)

Hazırlayan

Fatih Usluer

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

TAKDİM

İnsanlık tarihi, akıl ve düşünce sahibi bir varlık olan insanın kurduğu medeniyetleri, medeniyetler arasındaki ilişkileri anlatır. İnsan, zihnî faaliyetlerde bulunma kabiliyetiyle bilim sanat ve kültür değerleri üretir, ürettiği kültür ve düşünce ile de tarihin akışına yön verir.

Medeniyetler, kültürler, dinler, ideolojiler, etnik ve mezhebî anlayışlar arasındaki ilişkiler kimi zaman çatışma ve ayrışmalara, kimi zaman da uzlaşma ve iş birliklerine zemin hazırlamıştır.

İnsanların, toplumların ve devletlerin gücü, ürettikleri kültür ve medeniyet değerlerinin varlığıyla ölçülmüştür. İnsanoğlu olarak daha aydınlık bir gelecek inşa edebilmemiz, insanlığın ortak değeri, ortak mirası ve ortak kazanımı olan kültür ve medeniyet değerlerini geliştirebilmemizle mümkündür.

Bizler, Selçuklu'dan Osmanlı'ya ve Cumhuriyet'e kadar büyük devletler kuran bir milletiz. Bu büyük devlet geleneğinin arkasında büyük bir medeniyet ve kültür tasavvuru yatmaktadır.

İlk insandan günümüze kadar gökkubbe altında gelişen her değer, hakikatin farklı bir tezahürü olarak bizim için muteber olmuştur. İslam ve Türk tarihinden süzülüp gelen kültürel birikim bizim için büyük bir zenginlik kaynağıdır. Bilgiye, hikmete, irfana dayanan medeniyet değerlerimiz tarih boyunca sevgiyi, hoşgörüyü, adaleti, kardeşlik ve dayanışmayı ön planda tutmuştur.

Gelecek nesillere karşı en büyük sorumluluğumuz, insan ve âlem tasavvurumuzun temel bileşenlerini oluşturan bu eşsiz mirasın etkin bir şekilde aktarılmasını sağlamaktır. Bugünkü ve yarınki nesillerimizin gelişimi, geçmişimizden devraldığımız büyük kültür ve medeniyet mirasının daha iyi idrak edilmesine ve sahiplenilmesine bağlıdır.

Felsefeden tababete, astronomiden matematiğe kadar her alanda, Medine’de, Kahire’de, Şam’da, Bağdat’ta, Buhara’da, Semerkant’ta, Horasan’da, Konya’da, Bursa’da, İstanbul’da ve coğrafyamızın her köşesinde üretilen değerler, bugün tüm insanlığın ortak mirası hâline gelmiştir. Bu büyük emanete sahip çıkmak, bu büyük hazineyi gelecek nesillere aktarmak öncelikli sorumluluğumuzdur.

Yirmi birinci yüzyıl dünyasına sunabileceğimiz yeni bir medeniyet projesinin dokusunu örecektir değerleri üretebilmemiz, ancak sahip olduğumuz bu hazinelerin ve zengin birikimin işlenmesiyle mümkündür. Bu miras bize, tarihteki en büyük ilim ve düşünce insanların geniş bir yelpazede ürettikleri eserleri sunuyor. Çok çeşitli alanlarda ve disiplinlerde medeniyetimizin en zengin ve benzersiz metinlerini ihtiva eden bu eserlerin korunması, tercüme ya da tıpkıbasım yoluyla işlenmesi ve etkin bir şekilde yeniden inşa edilmesi, Büyük Türkiye Vizyonumuzun önemli bir parçasıdır. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar, hiç şüphesiz tarihe, ecdadımıza, gelecek nesillere ve insanlığa sunacağımız eserleri üretmeye yönelik fikrî çabaların hasılası olacaktır. Her alanda olduğu gibi bilim, düşünce, kültür ve sanat alanlarında da eser ve iş üretmek idealiyle yeniden ele alınmaya, ilgi görmeye, kaynak olmaya başlayan bu hazinelerin ülkemize ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini temenni ederim. Aziz milletimiz, bu kutsal emaneti yücelterek muhafaza etmeyi sürdürecektir.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

SUNUŞ

Tarihte her büyük medeniyet, sosyal, kültürel ve bilimsel alanda kendi dünya görüşüne uygun, özgün terkipler ortaya koyarak hayatını sürdürmüştür. Yaşamın her alanında kendini belli eden ve medeniyetleri birbirinden farklı kılan bu sosyo-kültürel ve bilimsel faaliyetler, medeniyetler arası etkileşimleri canlandırarak insanlık tarihinin renkliliğini artırmıştır. Bu etkileşimler sonucu ortaya çıkan -gerek sözlü, gerek yazılı- eserler insanlığın hafızasını temsil etmektedir.

İnsanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir şekilde sözlü ve yazılı kültüre damgasını vurmuş olan İslâm medeniyeti, adeta insanlığın hafızasını yazıya geçirme görevini üstlenmiştir. Okumayı, yazmayı ve öğrenip öğretmeyi her bireyin birincil gayesi olarak gören İslam medeniyeti, kültürel ve bilimsel etkileşime daima açık olmuştur. Bunun tabii bir neticesi olarak hem bilimsel alanda hem de sosyal ve kültürel alanda İslam medeniyeti pek çok özgün sentezler yakalamayı başarabilmiştir.

Bu sentezin doğal bir neticesi olarak ortaya çıkan pek çok devlet, özellikle Selçuklular ve Osmanlılar İslam medeniyetinin birikimini tevarüs etmiş, yeni fethedilen bölgelere İslam dünya görüşünü yine özgün terkiplerle götürmüşlerdir. Sadece bilimsel alanda değil, hayata ve insana dokunan her alanda bu katkı gözlemlenmektedir. Mimariden sanata, edebiyattan bilime, felsefeden tıbbı, pek çok çeşitli sahada İslam medeniyetinin ürünleri ortaya konmuştur.

Bu mirasın yazılı kayıtları hükmünde olan yazma eserlerimizin bilinçli şekilde korunması, çağın gerektirdiği şekilde insanların hizmetine sunulması ve gelecek nesillere sağlıklı şekilde aktarılmasını temin etmek, şüphesiz hayati önem arz etmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bağlı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı; bilim, sanat ve edebiyat alanındaki nadide eserleri ilm usullere uygun olarak neşretmenin yanında, gerek katalog bilgilerinin güncellenmesi, gerek yazma eserlerin restore edilerek yeniden ilim dünyasına kazandırılması gibi kültürel açıdan oldukça mühim görevleri yerine getirmektedir. Bu kıymetli eserlerin gün yüzüne çıkartılması, ilim, hikmet ve irfanla yoğrulmuş olan kadim medeniyetimizi daha doğru şekilde anlamlandırmamızı ve gelecek nesillerin kendilerinden daha emin bir şekilde tarihlerine sahip çıkmalarını sağlayacaktır.

Kültür ve medeniyetimizin bu çok renkli ve özgün tarihini, yazma eserleri neşretmenin yanında, kataloglama ve restorasyon faaliyetleriyle de gün yüzüne çıkartarak ilim dünyasına sunmak, hem kültürel bilincimizi artıracak, hem de gelecek nesillerin dünya görüşlerini en sağlam şekilde inşa etmelerine katkı sağlayacaktır.

Binali Yıldırım

Başbakan

ÖNSÖZ

Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bağlı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, kültür ve medeniyet mirasımızın nadide eserlerini; çeviri, çeviri yazı ve tıpkıbasım şeklinde neşretmenin yanında, mevcut yazma eserleri ayrıntılı olarak kataloglamak ve hasarlı eserleri restorasyona tabi tutmak suretiyle ilim dünyasının istifadesine sunmaktadır. Ülke olarak kültürel kimlik ve bilincimizi daha doğru ve sağlam temeller üzerine inşa etmek yolunda bu eserlerin gün yüzüne çıkartılması şüphesiz yapılması gereken öncelikli işlerdendir.

Asya'dan Amerika'ya, Avrupa'dan, Afrika'ya hatta Avusturalya'ya kadar dünya kütüphanelerine yayılmış olan bu nadide ecdat eserlerini daha iyi anlayıp kavramak, bizleri ve gelecek nesilleri hikmetin aydınlığına biraz daha yaklaştıracaktır.

Nabi Avcı

Kültür ve Turizm Bakanı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	4
SUNUŞ	6
ÖNSÖZ	8
HAZIRLAYANIN ÖNSÖZÜ	13
KISALTMALAR	15
GİRİŞ	17
HURÛFÎLİK	17
MUHÎTÎ DEDE VE KISMET-NÂME'Sİ	27
KAYNAKÇA	33
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	35
METİN	37
DİZİN	433

HAZIRLAYANIN ÖNSÖZÜ

Estarabadi'nin müritlerinden Âmioloğlu'nun yazdığı manzum *Arş-nâme Tercümesi* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı tarafından "Hurûfî Şiirler I" alt başlığıyla yayınlandı. Aldığımız tüm olumlu tepkiler, bu serinin ikinci eseri olan Muhîti Dede'nin *Kismet-nâme*'sini yayınlama arzumuzu arttırdı.

Muhîti (d. 960/1553) 16. yüzyıl Hurûfî şairlerindendir ve Arşî'nin mürişidir. Muhîti ile Arşî'nin yolları Arnavutluk'un Ergirikesri şehrinde kesişmiştir. Ergirikesri'ndeki Tekye Mahallesi adını muhtemelen Muhîti'nin ve daha sonra da Arşî'nin başında bulunduğu Bektâşî Tekkesinden almıştır. Muhîti hakkında bilgilerimiz sınırlı ancak eserleri, inancı ve felsefesi hakkında oldukça doyurucu bilgiler içeriyor. *Dîvân*'ı onun Alevî-Bektâşî yönünü öne çıkarırken, *Kismet-nâme* ve *Keşf-nâme* isimli eserleri onun Hurûflikteki geniş bilgisini ortaya koyuyor.

Hurûfliğin en belirgin yönlerinden biri, harflerden hareketle yapılan hesaplardır. Hurûfî tarihi içerisinde bu hesaplarda kullanılan metotlar sınırlı sayıda iken, Muhîti ile birlikte nihâi noktasına ulaşmıştır. *Kismet-nâme* Hurûflikle ilgili içerdiği önemli bilgiler yanında, yeni hesaplama metotlarıyla da müstesna bir yere sahiptir. Hurûflikte kullanılan tüm hesaplama yöntemlerini, Muhîti'nin uyguladıklarıyla birlikte bu eserde bulmak mümkündür.

Muhîti Dede'nin *Dîvân*'ı dışındaki tek manzum eseri olan *Kismet-nâme*'nin bilinen tek nüshası Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi no. Y 11/1'dedir. Bu nüshanın maalesef müstensihisi ve istinsah tarihi belli değildir. Eserde Muhîti kendi ismini iki yerde

Şükr-i fî vü şükr-i dâd u şükr-i lâm
Her nefesde iy Muhîti ve's-selâm (vr. 8b)

ve

Oldı hem ism-i Muhîti âşikâr
İsm-i Mehdî'den bu sırrı anla var (vr. 19b)

eserin ismini de şu beyitte

Ottuz üç harf oldı ya'ni her tınâb
Okı *Kismet-nâmei* bul feth-i bâb (vr. 83a)

zikretmiştir.

Neşrettiğimiz metinde geçen hesapların dipnotlardaki açıklamaları hem okuyucuyu bilgilendirme hem de anlaşılmasını kolaylaştırma noktasında faydadan hâlî değildir. Bu açıklamalar sayesinde de aynı zamanda metnin sağlamasının ve tamirinin yapıldığını söyleyebiliriz. Metin içerisinde konunun takibini kolaylaştırma adına küçük başlıkların tarafımızdan koyulduğunu da belirtelim. Aranılan bir konu bu sayede daha rahatlıkla bulunabilecektir.

Elinizdeki çalışmayı Hurûflikle ilgili diğer yayınlarımızdan bağımsız olarak okuyacaklara hitaben ilk bölümü Hurûflik tarihi ve felsefesine ayırdık. İkinci bölümde Muhîtî Dede ve eserlerinden bahsettik, *Kismet-nâme* ile ilgili açıklamalar yaptık ve metinde geçen Hurûfî hesaplarından örnekler verdik. Çalışmamızın son bölümündeki *Kismet-nâme*'nin metin kısmında yaygın olarak kullanılan transkripsiyon harflerini seçtik. Metinde geçen hesapları dipnotlarda detaylı bir şekilde açıkladık.

Her beşer ürünü eser gibi bu çalışmamız da hatadan berî değildir. Her türlü kusuruna rağmen başta Hurûflik olmak üzere, tasavvuf, felsefe, kültür tarihi ve edebiyat araştırmacılarının da rahatlıkla istifade edebileceği bir keyfiyette olduğuna ümidimiz tamdır. Bu çalışmanın hayata geçmesinde katkısı olan herkese, özellikle eserin hazırlanma aşamasında elim ayağım mesabesinde olan asistanım Betül Elmacı'ya teşekkür ediyor, himmetini esirgemeyen Muhîtî Dede'nin şahs-ı manevîsine "hel min mezîd" diyorum. Hamd hatadan münezzeh olan O'nadır.

Fatih Usluer

KISALTMALAR

a.g.e.	:	Adı geçen eser
a.s.	:	Aleyhisselâm
AKM	:	Atatürk Kùltür Merkezi
c.	:	Cilt
d.	:	Doğumu
hızl.	:	Hazırlayan
Ktp.	:	Kütüphane
no.	:	Arşiv numarası, numara.
ö.	:	Ölümü
S.	:	Sayı
s.	:	Sayfa
ss.	:	Sayfaları arası
T.T.K.	:	Türk Tarih Kurumu
vr.	:	Varak
yp.	:	Yaprak

HURÛFİLİK

a. Ortaya Çıkışı ve Tarihi Gelişimi

Fazlullah Esterâbâdî (ö. 796/1394) tarafından kurulan Hurûfîlik, talebelerinin de katkılarıyla güçlü bir sistem haline gelmiştir. 15. yüzyılın ortalarına kadar devam eden sistemleşme süreci Hurûfîliğin ilk dönemidir. Bu dönem içerisinde vuku bulan, Fazlullah'ın Timur'un oğlu Azerbaycan valisi Miranşah tarafından Şeyh İbrahim'in fetvasıyla idam edilmesi olayından sonra Hurûfîler tepkilerini ortaya koymaya başlamışlardır. 808/1405 yılında Horasan'da çıkan ayaklanma Timur'un oğlu Şahruh tarafından bastırılır. Bir yıl sonra da Mazanderan'da bir ayaklanma çıkar. Herat'ta da yönetim aleyhinde faaliyet yürütmeleri üzerine Şahruh, Hurûfîlerin kökünün kazınmasını emreder. Şahruh, yaptığı bu baskıdan kaynaklansa gerek, 23 Rebiülahir 830/21 Şubat 1427 Cuma günü, Herat Camii'ne giderken, Fazlullah'ın müritlerinden Ahmedî Lor tarafından bıçaklanır. Ahmedî Lor orada öldürülür. Şahruh'un oğlu Mirza Baysunkar Ahmedî Lor'un cebinden çıkan anahtardan hareketle tahkikat yaptırmış ve onun şehir pazarındaki kiralık evini bulmuştur. Orada takke diktği anlaşılan Ahmedî Lor'un evine gelip gittiği tespit edilen Mevlana Maruf Hattat yakalanmış ve Herat'taki İhtiyarüddin Kalesindeki kuyuya hapsedilmiştir. Ondan başka Fazlullah'ın kız kardeşinin oğlu (bazı kaynaklara göre torunu) olan Hace Adudiddin ve bir grup Hurûfî de yakalanıp öldürülmüşler belki de yakılmışlardır. Fazlullah'ın torunu Emir Nurullah ve Emir Gıyâseddin gibi bazıları da uzunca bir muhakemeden sonra tutuklanmış ve kaçarak kurtulmuşlardır. Hurûfîler bu dönemde son olarak, 835/1431 yılında İsfahan'da Hacı Surh önderliğinde isyan çıkararak, Şahruh'un emirlerinden Abdussamed'in iki oğlunu öldürmüşlerdir.¹

Hurûfîlerin İran coğrafyasında uğradıkları bu baskılar ve Hurûfîliği yeni coğrafyalarda yayma istekleri akımın 15. yüzyılda Anadolu ve Rumeli topraklarına sıçramasına ve oralarda yayılmasına neden olmuştur. Hurûfîliğin bu ilk döneminde yazılan eserlerin tamamı Farsçadır. Bu dönemde Türkçe yazan tek Hurûfî, Fazlullah'ın halife ve talebelerinden Alevî-Bektaşî geleneğinin yedi ilâhî ozanından Seyyid Nesîmî'dir. Hurûfîliğin Anadolu'ya geçişini takip eden

1 Fatih Usluer, *Hurufilik; İlk Elden Kaynaklarla Doğuştan İtibaren*, İstanbul: Kabcacı, 2009, ss. 18-22.

süreçte İran ve Azerbaycan coğrafyasındaki Hurûfluk varlığı hızlı bir şekilde silinmiştir.

15. yüzyılda Hurûfliğin Anadolu'ya geçişi ve yayılması aslında akımın yeniden doğuşudur. Zira fikrîsel temellerinin tamamı Farsça dile getirilmiş olan Hurûfliğin Anadolu müntesipleri, ilk dönem Farsça eserleri Türkçe'ye çevirmişler, böylece akımın Anadolu, hemen akabinde de Balkanlar'da yayılmasını ve yeni telif eserler verilmesini sağlamışlardır. Elbette bu dönemdeki *Tahkîk-nâme* müellifi Mir Fâzılî, Şerh-i Câvidân-nâme müellifi (telif tarihi 1000/1592) Câvidî Ali Efendi ve *Salât-nâme* (1030/1620'den sonra telif edilmiştir) müellifi Işkurt Dede gibi isimler 17. yüzyıla kadar Anadolu ve Balkanlarda Farsça yazan Hurûflilerin varlığını da göstermektedir.

Türkçe olarak Hurûfliği anlatma ve tebliğ etme faaliyetlerinde 15. yüzyılda öne çıkan isimler Refî'i, Âmiloglu ve Firişteoğlu Abdülmecid'dir. Nesimî tarafından Anadolu'ya gönderilen Refî'i, *Beşâret-nâme* ve *Genc-nâme* isimli mesnevîlerini tamamen Hurûfliği tebliğ etmek maksadıyla yazmıştır. İlkinin telif tarihinin Ramazan 811/Ocak 1409 olmasına bakılırsa bu tebliğ faaliyetlerinin Fazlullah'ın ölümünden on beş yıl sonrası gibi ne denli erken bir döneme denk geldiği görülecektir. Refî'i muhtemelen, Anadolu insanına Hurûfliği anlatmada en etkin yollardan birinin, hafızalarda kalması ve topluluk içinde okunması daha kolay olan mesnevî formu olmasından hareketle Hurûfliğin temel inançlarını mesnevî formunda Türkçeye aktarmıştır. 7 Şaban 823/17 Ağustos 1420 tarihinde *Beşâret-nâme*'den ilham alarak, belki de Refî'i'nin talebelerinden biri olan Âmiloglu, Fazlullah'ın *Arş-nâme* isimli manzum eserini Türkçe'ye tercüme etmiştir.²

Bu tarihlerden hemen sonra, Fazlullah'ın talebelerinden Hurûfliği öğrenmiş olan Firişteoğlu ismiyle maruf Abdülmecid b. Firişte (ö. 864/1460) nesir diliyle aynı minvalde eserler vermiştir. Firişteoğlu'nun Şevval 833/Haziran 1429 tarihli *İşk-nâme*, Rebî'ü'l-evvel 838/Ekim-Kasım 1434 tarihli *Hidâyet-nâme* ve telif tarihleri belli olmayan *Tercüme-i Hâb-nâme* ve *Âhiret-nâme* isimli eserleri Hurûfliği tebliğ ve anlatma gayesiyle Anadolu'da yazılmış/tercüme edilmiş ilk Türkçe mensur metinlerdir.

2 Fatih Usluer, "Farsçadan Türkçeye Hurufî Metin Tercümeleri", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları IX*, İstanbul: Klasik, 2014, ss. 365-366.

15. yüzyılın başlarındaki bu eserler dikkatle incelendiğinde aslında bunların ilk dönem Hurûfî metinlerinden Fazlullah'ın eserlerinin tercümeleri oldukları görülecektir. Firişteoğlu'nun, Seyyid İshak'a ait, Fazlullah'ın hayatı ve yaptığı rüya tabirlerini anlatan *Hâb-nâme* isimli eserin tercümesi dışındaki eserlerine bakacak olursak bunların, Fazlullah'ın eserlerinin seçilmiş pasajlarının karışık bir tercümesi mahiyetinde oldukları görülecektir. Refî'i'nin manzum eserleri de bu çerçevede değerlendirilebilir. Hurûflüğün Anadolu'da Türkçe olarak tebliğ edilmesi sürecindeki bu ilk dönemde, bu şekilde pragmatist bir yol izlenmesi oldukça mantıklı ve anlaşılırdır.³

Bu dönemden ancak iki üç asır sonradır ki Fazlullah'ın mensur eseri *Câvidân-nâme* motamot şekilde tercüme edilmiştir. Bunlardan birincisi Fazlullah'ın en önemli eseri *Câvidân-nâme*'nin Derviş Murtazâ isimli bir Bektaşî dervîşi tarafından yapılmış *Dürr-i Yetîm* isimli çevirisidir.⁴

Anadolu ve Balkanlardaki Hurûfîlerin çeviri dışında kalan telif eserlerine baktığımızda bunlarda şiirin önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Penahî, Misalî, Muhiî, Arşî gibi Hurûfî şairler Hurûflüğü şiir diliyle ifade ederek, hem daha geniş kitlelere ulaşabilmişler hem de Hurûflüğün yayılmasına katkı sağlamışlardır. Hurûfî yazarlardan Cavidî Ali'nin şerhleri, Mukimî'nin *Vahdet-nâme*'si, Işkurt Ded'e'nin *Salât-nâme*'si, felsefî anlamda özgün ve Hurûfî felsefesini ileriye götüren ikinci döneme ait mensur eserlerdendir.

Sonuç olarak Hurûflüğün 17. yüzyıla kadar süren, bu son iki buçuk asırlık döneminde yazılan eserlerin en temel özelliği; Hurûflüğün yeni bir coğrafyada, ilk olarak Anadolu'da daha sonra da Balkanlarda, tanıtılması ve yayılması olmuştur. Fakat, tebliğ eksenli ürünler verilmesi nedeniyle de Hurûfî felsefesi kısmen iptidâî kalmıştır.

Hurûfîlerin 15. yüzyılda Anadolu ve Rumeli'de başlayan yayılmaları kısa sürede dönemin padişahı Fatih Sultan Mehmet (ö. 1481)'e kadar ulaşmıştır. Fatih, aynı zamanda döneminin bir entelektüeli olarak Hurûflikle ilgilenmiş ve bazı Hurûfîlerle görüşmüştür. Fatih'in entelektüel merakından yersiz yere endişe eden Mahmut Paşa, Fahreddin Acemî'den Hurûfîlerin katline dair fetva almayı başarmış ve Edirne'de idam ettirmiştir.

3 Fatih Usluer, "Farsçadan Türkçeye Hurufî Metin Tercümeleri", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları IX*, İstanbul: Klasik, 2014, ss. 353-355.

4 Bkz. Fatih Usluer, *Fazlullah Esterâbâdî, Câvidannâme; Dürr-i Yetim İsimli Tercümesi*, İstanbul: Kalcı, 2012.

Bunun dışında II. Bayezid (ö. 1512) ve Kanunî (ö. 1566) dönemlerinde batını zümreler üzerine yapılan takibatlardan Hurûfîlerin de etkilenmiş olabileceği ihtimal dahilindeyse doğrudan Hurûfîleri hedef alan bir olaydan söz etmek şimdilik mümkün değildir.⁵

Elimizde bulunan ve ketebe kayıtları olan Hurûfî nüshalar üzerine yaptığımız bir araştırmaya göre bunların 1420 ve 1896 yılları arasında istinsah edilmiş olduğunu görüyoruz. Tarihleri belli olan bu nüshalardan üçü 15. yüzyılda, on dördü 16. yüzyılda, onu 17. yüzyılda, kırk beşi 18. yüzyılda ve otuz ikisi 19. yüzyılda istinsah edilmiştir. İstinsah yerleri belli olan 39 nüshadan 28'i Ergirikesri, 5'i İskenderiye (İşkodra), 1'i Kanîne olmak üzere kahir ekseriyeti Arnavutluk'ta istinsah edilmiştir. Diğerleri ise İskece, Golos (Yunanistan), Solnok (Macaristan), Aksaray, Trabzon, Belgrad-İstanbul arası, Zile, Üsküp ve Kayseri'de birer, Hacı Bektaş'ta iki, İstanbul'da üç nüsha olarak istinsah edilmiştir. Bu da Hurûflüğün başta Arnavutluk olmak üzere ağırlıklı olarak Balkanlarda özellikle Bektaşî ve Kalenderî zümreler arasında kabul görüp yayıldığını göstermektedir.⁶

Hurûflüğün müstakil bir tarikat olmaması ancak vahdet-i vücudçu felsefi-mistik bir ekol olması nedeniyle farklı tarikat çevrelerindeki müellif ve şairleri etkilemesi çok doğaldır. Elbette hiç bir tarikata müntesip olmayan veya böyle bir ilişkinin tespit edilemediği bir çok müellif ve şairde de Hurûflüğün görülmesi oldukça normaldir. Hatta Hurûflik, vahdet-i vücudçulukla benzerliği nispetinde, kültürümüzde öyle yaygınlaşmıştır ki bazı şairlerin, Hurûflüğe ait yorumları, Hurûfî mahreçli olduklarını bilmeden kullandığını anlıyoruz. Dolayısıyla aksi bir karine yoksa ve bilinçli bir şekilde kullanılmışsa, Hurûfî felsefesinden yararlanan bir şairi Hurûfî olarak kabul etmekte bir sakınca yoktur. Elbette böyle bir şair veya müellifin, Hurûflüğü hayatının merkezine koymuş, bunun mübelliğliğini ve dâiliğini yapan bir şairden farkı sadece nicelikselidir.

Bu nokta gözden uzak tutulmamak kaydıyla Hurûflüğün, başta Bektaşî şairler olmak üzere, Melâmî, Kalenderî, Halvetî ve Mevlevî çevrelerinde görül-

5 Fatih Usluer, *Hurufilik; İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren*, İstanbul: Kabalcı, 2009, s. 24.

6 Bkz. Fatih Usluer, Fırat Yıldız, "Hurufism Among Albanian Bektashis", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, s. 3/15, 2010, ss. 268-280.

düğü söylenebilir. Hurûflik bu tarikatların da özellikle Balkanlardaki temsilcileri tarafından kabul edilmiş görünmektedir. Örneğin Arnavutluk'taki bazı Bektaşiler, Hacı Bektaş Veli'yi Fazlullah'ın müridi olarak kabul etmişlerdir.

b. Hurûflik Felsefesi

Hurûflik, Fazlullah Esterâbâdî (ö. 796/1394) tarafından 14. yüzyılın İran'ında kurulmuş mistik ve felsefî bir akımdır. “Hurûfî” ismi “harf” kelimesinden türemiştir. Hurûf, harfler demektir, “Hurûfî” de “harflere mensup olan” anlamına gelir.

Fazlullah'ın kurduğu Hurûflik dışındaki “Harfçi” akımlardan akla ilk gelenler Kabalizm, Mandeizm ve Neo-Platonculuktur. İslam kültüründe ise Ebu Mansur İclî (ö. 121/739), Ebu Yusuf Yakub b. İshak Kindî (ö. 252/866), Sehl b. Tusterî (ö. 283/896), El-Hakîm el-Tirmizî (ö. III./IX. yüzyıl sonu), Ebu Abdullah Hüseyin b. Mansur Hallaç (ö. 309/922) ve İbn Arabî (ö. 560/1240) harfler üzerine felsefe ve yorum yapmış önemli isimlerdir.

Hurûfliğin Yahudi batınılığı Kabalizm'den, “her şeyde özellikle en mükemmel şekilde insanda tecelli etmiş bir yaratıcı” prensibini savunan Dürzilikten, ibadetlerin zahirlerini tevil eden, harf ve sayılara ilgisi olan İsmaililikten, insanı mecmu-i hakaik gören İhvanu's-Safâ'dan etkilendiği veya bunların devamı olduğu söylenegelmiştir. Dünya bilim tarihindeki her akım ve düşünce sistemi geçmiş benzerlerinden kaçınılmaz olarak etkilenmiştir.

Düşünce ve inanç akımları arasındaki bu gibi benzerlikleri ortaya koymak, bu sistemlerinin gelişim seyrini takip etme adına faydalı olabilirse de yukarıda örnekleri görüldüğü şekliyle birkaç benzerlikten yola çıkarak veya hiç bir delil sunmaksızın bir düşünce sistemini geçmişteki benzer örneklerine indirgemek, onlara eş göstermek de bir hatadır.

Her sayfasında en az dört beş ayet bulunan ve bunları yine harfler üzerinden yorumlayan koca bir Hurûfî külliyyatı nasıl olur da Dürziliğin bir nev-zuhuru olarak görülür, anlamakta güçlük çekiyoruz. Bir fikri ispatlama adına, İncil ve Tevrat'a yapılmış sayılı atıflardan hareketle, Hurûfliğin Yahudi ve Hristiyan menşeli bir hareket olduğunu söylemenin bilgi yetersizliğinden başka bir nedeni olamaz. Kabala ile Hurûfliği aynı kefeye koyanların tek bildiklerinin bu iki sistemin harflerden hareket etmiş olduğu gayet açıktır.

Elbette Hurûfiliği, harfler üzerine yorumlar ve çıkarımlar yapan diğer harfçiler ve harfçi akımlardan ayıran çok temel farklar vardır. Herşeyden önce Hurûflere göre harfler arasında ontolojik bir öncelik yoktur; tüm harfler ezelîdir. Diğer taraftan harfçilerde öne çıkan, harflerin rakamsal değerleri (İslam'da ebced hesapları) üzerinden yapılan çıkarımlar ve kehanetler Hurûflerde görülmemektedir. Hurûflerin ebced hesaplarından yararlanmaları oldukça sınırlı, ebcedi kullanmadaki amaçları da tamamen varlık ve harfler arasındaki ilişkileri açıklamaya yöneliktir. Harfçilerin harflerin şekilleri üzerine yaptıkları yorumlar da Hurûflerde oldukça az görülmektedir. Hurûfleri diğer harfçilerden ayıran en temel nokta ise, tüm felsefelerini harfler üzerine kurmalarındır.

Netice itibariyle Hurûflerin konulara yaklaşımları, ayet ve hadisleri yorumlama şekilleri, kelimeleri harf üzerinden analizleri, harfler üzerinden kurdukları farklı bir vahdet-i vücud yorumu, harfler hakkında getirdikleri bütüncül ve yepyeni bir sistem vs. Hurûfiliği orijinal bir hareket, nev'i şahsına münhasır bir akım olarak görmemiz için yeterlidir.

Hurûfliğin amacı varlığın hakikatinin harfler aracılığıyla kavranarak yine harflerle Allah'ın varlıkta müşahade edilmesi ve O'na ulaşılmasıdır. Harflerin, aralarında öncelik ve sonralık olmayıp tek bir hakikat olduğunu kabul eden Hurûfler doğal olarak ilgilerini harflerin yekununa hasretmişlerdir. Onlara göre mümkün olan tüm sesleri ifade eden azami harf sayısı 32'dir ki bu Fars alfabesinin harf sayısıdır. Kuran alfabesinin 28 harfi de, 32 harfi içinde barındırmaktadır. Zira 29. harf olarak kabul edilen lamelif harfinin eczasında (eczanın, harfin okunuşunda ortaya çıkan harfler olduğunu hatırlatalım) tekrarsız olarak 4 çeşit harf (l, m, e, f) ortaya çıkmaktadır. İşte lamelif'ten ortaya çıkan bu 4 harf, Farsçada olup Arapçada olmayan dört harfin ki bunlara mucem harf denir, kaim-i makamıdır. Hurûfî felsefesi Arap ve Fars alfabesinin işte bu 28 ve 32 harfi üzerine kuruludur.

Hurûfliğe göre varlık, harflerin yani tanrısal kelâmın zuhurudur. Harflerden hareketle tüm varlıkta tanrısal kelâmı dolayısıyla tanrıyı müşahade etmek mümkündür ve gereklidir. Kamil bir insan, kendi yaratılışında bu ilahî kelimeleri müşahade ederek vuslat makamına, yani Allah'ın zat ve sıfatına ulaşmış olacaktır.

Varlık ve harfler arasındaki ilişki konusunda ilk nokta, yaratılmış olan her şeyin, Kuran'da belirtildiği şekliyle Allah'ın "kün" yani "ol" emriyle varlık sahnese çıkmasıdır. Allah'ın kelâmı olan bu emir, harflerden oluşmakta-

dır. Dolayısıyla varlığın özünde harfler vardır ve her bir yaratılmışın varoluş sebebi harflerdir.

Allah'ın, varlığı yaratırken buyurduğu “ol” emri, O'nun kelimadır ve kelim, Allah'ın sıfatlarından biridir. Nasıl ki renk, koku ve şekil gibi sıfatlar bir cismin kendisinden yani zatından ayrılamazsa Allah'ın sıfatı olan kelim da tanrısal kişilikten yani Allah'ın zatından ayrı düşünülemez. Kuvvet-i ezelînin 32 kelimeden başka sıfatı yoktur ve bununla zuhura gelir. Bu 32 kelime de onun zatından ayrı değildir, bilakis zatın aynısıdır. Yani harflerden oluşan Allah'ın keliması, Allah'ın zatından ayrı değil O'nun zatının aynısıdır.

Diğer taraftan her bir varlığın bir ismi vardır ki bu isimler harflerden oluşmaktadır. Bu isimler, varlığın bizzat kendisiyle ki buna müsemma (isimlenen) denir, doğrudan ilişkilidir. Zira, söz konusu ismi oluşturan harflerde bazı değişiklikler yapıldığında, bu isim artık vaz' edilmiş olduğu müsemmayı karşılamayacak ve göstermeyecektir. Buradan hareketle, isim ve müsemmanın aynı olduğu sonucuna ulaşılır ki bunu, her bir varlığın aslında harflerden ibaret olmasıyla da ifade edebiliriz.

Varlık ile harfler arasındaki ilişkiyi açıklayan diğer bir nokta ise, harflerin varlıktaki bilfiil ve bilkuvve mevcudiyetidir. Örneğin iki cismi birbirine vurduğumuzda ortaya bir takım sesler çıkmaktadır ki bu sesleri biz harflerle ifade ederiz. Cisimlerin birbirlerine vurulmasıyla ortaya çıkan bu ses, onlarda harflerin bilkuvve var olduğunu göstermektedir. Canlılardan hayvanlar ise cansızlardan farklı olarak sesleri yani harfleri bilkuvve olarak değil bilfiil ortaya çıkarmaktadırlar. Ancak, her hayvan, mevcut tüm seslerden sadece bir kısmını telaffuz edebilmektedir. Canlılar içinde ontolojik olarak en üst noktada bulunan insan ise, kainatta mevcut olan tüm sesleri bilfiil telaffuz edebilen tek canlıdır. Kuran'da Allah'ın Hz. Âdem'e esma-i küllü yani tüm isimleri öğrettiği zikredilir [2/31]. Meleklerin Âdem'e secde etmelerinin bir nedeni de Âdem'deki bu bilgidir. Hurûflere göre, Âdem'e Allah'ın öğretmiş olduğu esma-i küll, mevcut tüm sesleri ifade eden 32 harftir.

Varlığın temeli olan, bilkuvve veya bilfiil varlıkta bulunan harfler, tüm bunların yanında, fiziksel olarak da tüm varlıkta görülmektedir. Örneğin hayvanlarda bulunan 2 göz deliği, 2 kulak deliği, 2 burun deliği ve bir ağız boşluğunun toplamı 7'dir. 4 unsurla çarpıldığında ise 28 olmaktadır. Var olan her şeyi simetrik iki parçaya ayıran ve hatt-ı istiva denilen çizgiyi yüzün ortasından geçirdiğimizde bu deliklerden ağız boşluğu ikiye ayrılarak 8 boşluk oluşturur.

4 unsurla çarpımı da 32'ye eşittir. Elde edilen bu 28 ve 32 sayıları, ilahî kelâmın varlıkta kendini göstermesi, diğer bir ifadeyle ilahî zuhurun varlıktaki izleridir. Bu noktada 32 harfin zuhuru olan 32 alamete sadece hatt-ı istiva ile ulaşılabilirdi için, hatt-ı istiva 32 harfin bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Bitkilerin yapraklarını iki eşit parçaya ayıran damar, hurma ve buğday gibi bitkilerin çekirdeklerini de iki eşit parçaya ayıran çizgi, horozun ibiği, gergedanın boynuzu, devenin dudağındaki yarık, tüm bunlar hatt-ı istivaya yani 32 harfe işaret eder.

İnsan ise esma-i küllün yani 32 harfin tamamının vücudunda hatlar şeklinde zuhur ettiği tek canlı olması hasebiyle varlık zincirinde en üst konumda yer almaktadır. İnsan, yüzünde 2 kaş, 4 kirpik ve bir saç olmak üzere 7 hatla dünyaya gelmektedir. Bu hatlar insanın yüzüne anne karnında iken yazıldığı için ümmî hatlar olarak isimlendirilir. Bu 7 hat, dörder unsurdan oluştuğundan özünde 28 hattır. Hatt-ı istivanın geçirilmesiyle, saç hattı ikiye bölündüğünden 8 hat elde edilir ki bu durumda dörder unsurdan oluşan bu hatlar bize 32 hat olur. Diğer canlıların vücutları kıllarla kaplı olduğundan yüzdeki bu hatlar sadece insanda müşahede edilmektedir.

Erkeklerde buluş çağına ulaştıktan sonra yüzün iki tarafındaki sakal, bıyığın iki tarafı, iki burun deliğindeki kıllar ve çene altı olmak üzere 7 hat ortaya çıkar. Bu hatlara ebî hatlar denir. Hatt-ı istiva ile çene altındaki hattın ikiye bölünmesiyle 8 hat zahir olur. Bu hatlardan da 28 ve 32 alamete ulaşılır. Diğer taraftan 7 ümmî hattın çıktığı 7 mahal vardır ki bunların toplamı 14'tür. Ebî hatlar da aynı şekildedir. 7 ayetten oluşan ve her namazda okunan Fatiha sûresini tanımlayan seb'u'l mesânî (tekrarlanan yedi) terimi Hurûfî felsefesinde aynı zamanda yüzdeki bu hatları ifade etmektedir.

İnsanda ilahî kelâm olan 28 ve 32 harfin zuhuru bunlarla sınırlı değildir. Bir insanın ağzında 28 veya 32 diş vardır. Vücudunda toplam 12 delik vardır ve hatt-ı istiva geçtikten sonra 16 delik ortaya çıkar. Mahalleriyle birlikte bu deliklerin sayısı 32 olur. İnsan vücudunda 360 parça kemik, damar, sinir vardır. Bu da 6 kere 28 ve 32'ye eşittir ki insan vücudunun 6 yönden 28 ve 32 harfin mazharı olduğunu ifade eder. İnsanın sağ ve sol ellerindeki parmaklarda toplam 28 mafsaldır. Hurûfî metinlerde örnekler bu minval üzere çoğaltılmıştır.

İnsan 28 ve 32 harfi telaffuz edebilen ve vücudunda hatlar aracılığıyla harflerin mükemmel bir şekilde zuhur ettiği tek canlı olmasıyla "Ahsen-i takvim"-

dir. İnsandaki bu mükemmel zuhurun ifade ettiği mana insanın, ilahî kelimanın diğer bir deyişle Allah'ın tam bir mazharı olduğudur. Nitekim bir hadiste de "Allah, Âdem'i kendi sureti ve rahman sureti üzerine yarattı" denmiştir.

Hurûfîler, varlıkta Allah'ın zuhurunun harfler üzerinden takip etmenin yanında, tüm dini ibadetlerde de bu zuhurun izlerini göstermişlerdir. Örneğin; hazaardaki bir kimse günde 17 rekat, Cuma günü 15 rekat, seferi olan da günde 11 rekat farz kılmaktadır. Hazaarda ve Cuma günü kılınan farz rekatlar 32 iken hazaarda ve seferde kılınan farz rekatlar toplamı 28'dir. Hacda yapılan, ikizi farz ikisi sünnet dört çeşit tavafın şavtları toplamı, her birinin yedişer şavtı olmak üzere, 28'dir.

Sonuç olarak Hurûfîlik, peygamberlerden meleklerle, ibadetlerden ahirete, Kuran'dan hadislerle, kısaca islamî düşüncenin sınırlarına giren her şeyde, 28 ve 32 harfin varlığını göstermeye çalışmıştır. Hurûfîlik, İslam dünyasında diğer bir çok vahdet-i vücudçu akım gibi eleştirilere maruz kalmış bir akımdır. Hurûfîliği bir çeşit ateizm olarak yorumlayanlar yanında, Nusayrîlik, Dürzîlik, Yezîdîlik gibi esas inançlarında İslami hükümlerden tamamıyla ayrılmış uydurma bir din olduğunu söyleyenler, en iyimser ifadeyle de batını bir fırka olduğunu söyleyenler azımsanmayacak kadar çoktur.

Hurûfî metinleri okunduktan sonra tüm bu yargıların mesnedsiz olduğu açıkça görülecektir. Başta Fazlullah'ın eserleri olmak üzere hiçbir Hurûfî eserde Kuran'daki bir hükmün reddedildiği, aksinin söylendiği vaki değildir. Hurûfîler, ibadetlerin bazı iç anlamlarının bilinmesinin zorunlu olduğuna, dini vecibelerin maksadının bunların müşahedesi olduğuna inanmışlardır ancak hiç bir zaman şeriatın zahirinin önemsiz olduğunu, ibadetlerin Batınî manaları bilmeyle dini vecibelerin zorunlu olmaktan çıkacağını söylememişlerdir. Fazlullah'ın *Nev-nâme*'deki şu satırlarıyla yetinelim: "Hz. Muhammed'in şeriatının zahirini küçük görme, itibar göster, şeriattan bir adım bile dışarı çıkma. Onun şeriatını hakikatin ve hikmetin aynısı bil. Onun şeriatının zahirindeki her işaret, her remiz, hikmetin ve ebedi hayatın aynısıdır."⁷

Hurûfîlerin mezhepleriyle de ilgili olarak onların Sünnî bölgelerde Sünîliği, Şii bölgelerde de Şiîliği kabul eder gördüklerini fakat Şii-Batınî karakteri her zaman muhafaza ettikleri, daha yaygın olarak da Şii veya galat-ı Şii oldukları öne sürülmüştür. Oysa başta Fazlullah olmak üzere onun hemen

7 Fazlullah, *Nev-nâme*, Millet Ktp. Ali Emîrî, Farsça, No. 1011, vr. 102b.

hemen tüm ardıllarında açık bir şekilde sünnilîği referans aldıkları açıktır. Elbette irfani bir ekol olarak Hurûfîliğin mezhebinin esas itibarıyla çok bir önemi yoktur ancak onların sünnî fikhını zemin olarak aldıklarının bilinmesi önemlidir.

Fazlullah başta olmak üzere Hurûfîlerde, ezan, abdest ve namaz tamamen sünnilikteki şekliyle tarif edilmiş ve yorumlanmıştır. Fazlullah ve takipçileri, Hazret-i Aîşe radiyallahu anhâ, Hazret-i Ebûbekir radiyallahu anh ve Ebû Hureyre radiyallahu anh gibi zevât hakkında bir şiinin asla yapmayacağı tazim ifadelerinde bulunmuştur. Fazlullah'ın halifelerinden Aliyyu'l A'lâ, 4 halifeden bahseder ve "İmam-ı Şâfi'î radiyallahu anh" diyerek Sünni imamlardan birine atıfta bulunur. Bunlarla ilgili örnekler müstakil bir makale olacak miktardadır. Tüm bunlar, başta Fazlullah olmak üzere Hurûfîlerin sünni mezhebinden olduklarını göstermek için yeterlidir. Elbette şunu da belirtmek gerekir ki, bu sünni temel, onların on iki imam inançlarına ve Hz. Ali'ye atfettikleri özel bir değerle birleşmektedir ki bu, Horasan menşeli tasavvufi akımlarda sık görülen bir yaklaşımdır.

Bu noktada Hurûfîliğin, harflerden hareketle vahdet-i vücudçu bir sistem kuran mistik bir akım olduğunu ancak bir tarikat olmadığını belirtelim. Hurûfîlerin, belirli bir ritüelleri, zikirleri, virtleri, kıyafetleri vs. olmadığı gibi tekke, dergah ve şeyh gibi yapılanmaları da yoktur. Özellikle yaşayan bir kutub veya gavs gibi bir liderin de olmayışı, Hurûfîliğin Melamilik gibi bir müsemma tarikat dahi olmadığını göstermektedir. Zahidane ve münzevi bir hayat yaşamayan Hurûfîlerin mistisizmi, harflerin bilgisine ve onların varlıkta müşahedesine dayanır. Bunun yanında ilahi emirleri de yerine getirerek gerçek vahdete ulaşılacaktır.

Sonuç olarak Hurûfîler, harflerin birliği, harflerin soyut varlıklar olarak öncesizliği, harflerin yaratılıştaki önemi ve harf temelli "varlığın birliği", isim-müsemma'nın aynılığı konularına getirdikleri yeni yorumlar ve bakış açılarıyla felsefi-mistik anlamda bir çığır açmışlardır. Ancak bunların da ötesinde Kuran ve hadis yorumlamaları ile bir kelime üzerinden geliştirdikleri özgür çağrışımlarla, günümüz felsefe metodlarına daha yakın ve klasik tefsir anlayışının çok ötesinde yorumlar yapmışlardır. Hurûfîlik müstakil ve bütüncül bir sistem olarak getirdiği yeni yorumlar ve yaklaşımlarla tasavvuf tarihi içerisinde keşfedilmeyi bekleyen mücevherlerle dolu bir hazinedir.

MUHÎTÎ DEDE VE KISMET-NÂME'Sİ⁸

Muhîti Dede doğum tarihinin 960 (1553) olduğunu *Keşf-nâme'sinde*, “tokuz yüz altmışdur, delâlet ider Muhîti'nün vücûda geldüğine ki anun zuhûrından tarîk-i Zât-ı Fazl-ı İlâh zâhir oldu. (Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî Şer'iyye, no. 1356. vr. 54b)” diyerek belirtmiştir. 1030 (1621)'de vefat ettiğini bildiğimiz Arşî'nin mürşidi Muhîti için yazdığı bir mersiyesi olduğuna göre Muhîti'nin 1621 tarihinden önce vefat ettiğini söyleyebiliriz.

Ahdî Gülşen-i Şuarâ'sında Muhîti Efendi başlığı altında Rodoslu bir şairden bahseder. Muhîti Efendi, Bostanzâde Mehmed Çelebi'nin talebelerindendir, Mehmed Çelebi Anadolu kazaskeri olunca, o da Erzurum'da kassam askeri olmuştur. Lala Mustafa Paşa tarafından ordu-yı hümayun kadılığına getirilmiş, Lala Mustafa Paşa ile Şirvan seferine katılmıştır. Lala Mustafa Paşa öldükten sonra padişaha bî-nokta bir kaside sunmuş ve neticesinde başka bir makama getirilmiştir. 990 (1582)'de Bağdat'ta bulunmuş, 991 (1583)'de Kerbelâ'ya gitmiştir. (Solmaz 2005: 526-529). Kınalızâde Hasan Çelebi (Kutluk 1989: c. II, s. 887) ve Beyânî tezkirelerinde de (Kutluk 1997: 260) “Muhîti” başlığı altında benzer bilgiler verilmiştir. Her ne kadar 1553 yılında doğup, 1621'den önce ölen Muhîti için bu bilgiler tenakuz oluşturmaya da tüm bu tezkirelerde aktarılan şiir örneklerinin Hurûfî şair olan Muhîti'nin Dîvân'ında yer almaması aynı yıllarda yaşamış Muhîti mahlaslı iki şairin varlığını keskinleştirmektedir.

Bunun dışında Hurûfî şair Muhîti ile ilgili kaynaklarda somut bilgiler bulunmamaktadır. Ancak ardında Arşî (ö. 1030/1621) gibi bir halife bırakmasından, onun Hurûfî mürşidlerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Halifesi Arşî'nin Arnavutluk'ta Ergirikesri (Gjirokaster)'de yaşamasından hareketle Muhîti'nin de bu bölgede yaşamış olduğunu söyleyebiliriz. Hatta Ergirikesri'deki Tekye Mahallesi, adını muhtemelen Muhîti ve Arşî'nin başında bulunduğu, bugüne kadar varlığı devam etmemiş olan, Bektâşî Tekkesinden almıştır. Muhîti'nin “Baş açık yalın ayak pâk-tırâş u abdâlüz” mısraından (Tataroğlu 1995: 154) Muhîti'nin Hurûfî bir abdâl olduğu anlaşılmaktadır. Eserlerinde Fazlullah'a ve On İki İmam'a bağlılığı açıkça görülen Muhîti'nin özellikle mensur eserlerin-

8 Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'ne yazdığımız “Muhîti” maddesi esas alınarak hazırlanmıştır.

de yaptığı atıflar, Hurûfî literatürüne hakimiyetini, getirdiği yeni yorumlar ve hesaplar da Hurûfîlikteki dirayetini göstermektedir.

Hurûfîlerin Fazlullah'ın mehdîyet ve mesihîyetini kabul etmeleri ortak özellikleri olsa da Fazlullah'a "ulûhiyet" atfetme konusu tartışmaya açık bir konudur. Hurufî metinlerdeki bunu çağrıştıran ifadeler, çoğuz zaman zahir manasıyla anlaşılmış, bu ifadelerdeki Fazlullah'ın insan-ı kâmil olması ve dolayısıyla Hakk'ın ondaki tecellisinin kemaline olan inanç göz ardı edilmiştir. Muhîti Dede'nin eserlerindeki ifadelerin de (bkz. *Keşf-nâme*, vr. 14b ve vr. 28b) bu şekilde değerlendirilmesi daha sağlıklı bir okuma için kaçınılmazdır.

Mensur eserlerinde ifade edilen bu tenâsüh ve hulûlcülüğü çağrıştıran yaklaşımlar şiirlerde daha çok vahdet-i vücûtcü şekle bürünmüştür. Muhîti'nin tasavvufî coşkunluğuyla birleşen vahdet-i vücûtcülüğü onun daha geniş halk kesimleri tarafından okunmasına olanak sağlamıştır.

Muhîti'nin bilinen üç eseri vardır:

1. *Divân-ı Muhîti*: Muhîti Divânı'nın tespit edilebilen nüshaları yurt dışındaki kütüphanelerde iki ve yurt içindeki kütüphanelerde yedi olmak üzere toplam dokuz tanedir. Bunların içinde en eskisi 1025 (1616) tarihli Ali Emîrî Manzum 397 numarada nüshadır. Muhîti Divânı Sevgi Tok tarafından Lisans Tezi (1964), Abdullah Tataroğlu tarafından da Yüksek Lisans tezi olarak dört nüsha üzerinden karşılaştırmalı olarak hazırlanmıştır (1995).

2. *Keşf-nâme*: Muhîti'nin Hurûfî felsefesini anlattığı, yeni yaklaşım ve yorumlarla öne çıkan mensur bir eseridir. Üçü yurt içinde, biri yurt dışında olmak üzere eserin dört nüshası vardır. En eski ve en sağlam nüsha, Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî Şer'iyye bölümünde, 1356 numaradadır. 96 varaklık bu nüsha, (1188/1774) tarihlidir ve tarafımızdan yayınlanmıştır (2014).

3. *Kısmet-nâme*: Muhîti'nin 4507 beyitlik bu mesnevisi, Hurûfî felsefesinin anlatıldığı mensur *Keşf-nâme* ve tasavvufî bir coşkunluğun müşahade edildiği *Divân*'ından farklı olarak Hurûfî hesapların öne çıktığı bir eserdir. *Kısmet-nâme*'nin tespit edilen tek nüshası Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi no. Y 11/1'dedir. Nüsha Hüseyin Arslan ve Döndü Karaca tarafından hazırlanmıştır.

Muhîti'nin edebî gücü kendini asıl olarak Divân'ındaki şiirlerde göstermektedir. İçselleştirilmiş Hurûfî inancı, vahdet-i vücûd felsefesi ve tasavvufî coşkunluk, ifadelerindeki akıcılık ve sadelik özellikle gazellerinde açıkça görülmektedir. İlk Türkçe yazan Hurûfî şair Nesîmî'den sonra, ondaki tasav-

vufi coşkunluk ve cesaretin bir benzeri bir asır sonra ilk defa Muhîti'de ortaya çıkmıştır. Nesîmî ile Muhîti arasındaki dönemde yazan Hurûfî şairlerin şiirleri daha çok tebliğin gölgesinde kalmış manzumelerdir. Muhîti ile birlikte Nesîmî üslubu tekrar canlanmış ve Arşî gibi Hurûfî şairlere öncülük etmiştir. *Kısmet-nâme* isimli mesnevîsi ise, mensur *Keşf-nâme* gibi, edebî kaygıdan ziyade Hurûfî mistisizminin anlatıldığı “tebliğ” gayeli bir eserdir. *Kısmet-nâme*, Hurûfî hesaplarının tüm örneklerinin sergilendiği, hatta şair tarafından yeni metotların da kullanıldığı ve bu açıdan oldukça önemli bir mesnevidir.

Muhîti'nin bu eserlerine baktığımızda alışılışın dışında bir Hurûfî şair ve yazarla karşı karşıya olduğumuzu görürüz. Hurûfîler arasında Fazlullah'ı bu derece yücelten başka bir şair ve yazar yoktur demek hatalı olmasa gerek. O, tam anlamıyla bir Fazlullah aşığıdır ve onun ilâhî mazhariyeti *Kısmet-nâme*'sinde olduğu gibi *Keşf-nâme*'sinde de yer yer coşku dolu ifadelerle dile getirilmiştir.

Muhîti'nin eserlerinde göze çarpan diğer bir özellik, kendine has Hurûfî yorumlardır. Muhîti, genel olarak Hurûfî metinlerinde tekrar edilen bilgiler ve yorumlarla yetinmemiş, bunlara yeni bakış açıları ve teviller ekleyerek Hurûfîliğe yeni bir ivme kazandırmıştır.

Muhîti'nin diğer Hurûfîlerden farklı diğer bir özelliği de yaptığı hesaplarda kendini gösterir. Onun dışındaki Hurûfîlerde bir dereceye görülen harf ve nokta hesapları Muhîti tarafından geliştirilmiş ve yeni metotlarla zenginleştirilmiştir. Örneğin bir kelimeyi oluşturan harflerin okunuşlarının yazılması şeklinde özetleyebileceğimiz “eczâ” veya “batn”, aynı şekilde bir kelimenin “eczâ”sındaki harflerin de eczasını hesaplama diğer Hurûfîlerde de görülmekle birlikte Muhîti bunu batn-ı evvel, batn-ı sâni, batn-ı sâlis şeklinde daha ileri götürmüş, ayrıca bir kelimenin eczâsındaki harflerin “bî-imâle” hesaplarını ilk defa kullanmıştır. Bu teknik tabirlerin uygulamaları *Kısmet-nâme*'nin dipnotlarında rahatlıkla takip edilebilir.

Bununla birlikte tüm bu farklılıklarına rağmen *Kısmet-nâme*'nin, Hurûfî felsefesinin baskın olduğu mensur *Keşf-nâme* ve tasavvufi bir coşkunluğun müşahade edildiği *Dîvân*'ından farklı olarak Hurûfî hesaplarının öne çıktığı bir eser olduğunu söylemek hatalı olmaz. Bu nedenledir ki *Kısmet-nâme*'de Hurûfîliğin felsefi ve tasavvufi boyutu, Hurûfî hesaplarının gölgesinde kalmıştır. Zaten bu durum eserin ismine de yansımıştır.

Elimizde *Kismet-nâme*'nin tek nüshası vardır. Bu çalışmamızda eldeki bu ünik nüshada oldukça fazla yazım hatasını tamir etme yoluna gitmenin yanında eserdeki hesapları okuyucunun daha rahat anlayacağı şekilde açıklamaya çalıştık. *Kismet-nâme*'nin daha iyi takip edilebilmesi için konuyla ilgili geçişlere başlıklar koyduk. Bunları eserin orijinaline dahil olmadığı belli olsun diye transkripsiyonsuz yazdık. Bu bölümler sırasıyla şunlardır:

Fadl, Fiil, Mehdî-Muhammed, Ahmed-Ali, Elif-Lâm-Mîm, Salât, İbâdetler, Kuran'ın Münzeli 7 Harf, Allah, Âdem, Havva, Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan, Hüseyin, Şepper ve Şüpeyr, Mehdi, Kuran, Salât, Zekat, Savm, Şehadet, Hac, Kabe, El-Hamdü, Besmele, Mukatta'ât, Elif-Lâm-Mîm, Elif-Lâm-Mîm-Sâd (ve diğer mukattaatlar), Müteşâbihât, Lâm-Elif, Mu'cem Harfler, Nokta, Elif, Be (ve diğer harfler), Turâb-Hâk-Toprak, Mâ-Âb-Su, Nâr-Âteş-Od, Rîh-Bâd-Yel, Arz, Semâ, Çarh, Zemîn, Âsumân, Yer, Gök, Arş, Kürsî, Haftanın Günleri, Yıldızlar, Zuhâl-Âdem, Müşteri-Nûh, Merih-İbrahim, Şems-Musa, Zühre-Davud, Utarid-İsa, Kamer-Muhammed, Burçlar, Aylar, 32 Harf, 28 harf, 4 Fe, 4 Mîm, 3 Dâl, 4 Lâm, 3 Vâv, 6 Nûn, 18 Ye, 9 Elif, Batını Noktalı Harfler, Zahiri ve Batını Noktalı Harfler, Zahiri ve Batını Noktasız Harfler, Zahiri Noktalı Harfler, Eczası İki Harfli Olanlar, Eczası Üç Harfli Olanlar, Şeş İbtidâ, Cân, Rûh, Nefs, Akl, Aşk, Vücûd, Cesed, Esmâ, Müsem-mâ, Vech, Yed, Sem', Hat, Hâl, Lisân, Dehân, Dendân, Zebân, Gûş, Çeşm, Bînî, Leb, Ruh, Rûy, Zülf, Ebrû, Hâcib, Müjgân, Câvidân, Simurg, Hüdhüd, Neml, Receb- Şaban- Ramazan, Lâ ilâhe illâ'l-lâh, Din, İman, Emânet, Ahd, Mukatta'ât, Kalem, Levh, Süleymân, Ebced.

Başlıklarını verdiğimiz bu bölümlerde tasavvufi ve felsefi açıklamalardan ziyade Hurûfî hesaplar yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle listelediğimiz bölüm başlıklarının her birinin altında bu kelimelerin harfleri, noktaları, ecza (batn-ı evvel)larındaki, batn-ı sâni ve batn-ı sâlislerindeki harfler ve noktalar hesaplanarak istihraçlarda bulunulmuştur. Bilindiği gibi Hurûfîlerin bir kelime üzerine yaptıkları hesaplardan elde ettikleri sayısal sonuç, başka bir kelimeden elde edilen sayısal sonuçla örtüştüğünde (mukabil olduğunda) bu onların aynıyetine veya birinin bir diğerinin mazharı olduğuna veya mazhariyetlerinin aynılığına işaret etmektedir. Metindeki dipnotlarda bu hesaplar açıklanmış olsa da burada da vücut azalarından Gûş (kulak) ve Çeşm (çeşm)'in incelendiği bölümlerden örnekler verelim:

Gûş (گوش) kelimesi 3 harf ve 3 noktadan oluşur. 3 harf Fadl (فضل) 'ın 3 harfi mukabilindedir. Bunun anlamı Fazlullah'ın tüm varlıkta olduğu gibi kulakta da zuhurunun bir göstergesidir. Çeşm (چشم) de 3 harften oluştuğundan aynı durumu ifade eder.

Gûş (گوش) kelimesinin 3 harf ve 3 noktası toplamı 6'dır. Allah'ın var edici Kün (کن) emrindeki varlığın temelini harfler olduğunun diğer bir ispatıdır bu, eczasında yani harflerinin okunuşunda kâf nûn (کاف نون) şeklinde 6 harf zahir olur. Böylece harflerden oluşan Kün'ün Gûş örneğinde olduğu gibi varlıktaki zuhuru gösterilmiş veya müşahade edilmiş olur. Çeşm (چشم) 'ın 6 noktasında da aynı gerçek müşahade edilir. Yer yer varlığı kuşatmış olan altı yönü de kelimelerden elde edilen 6 harf veya noktada müşahade etmiştir Muhîti.

Gûş (گوش) 'un eczasına baktığımızda yani harflerinin okunuşlarını yazdığımızda 9 harf ve 7 nokta zahir olur: گاف واو شین. Buradaki harf ve nokta toplamı 16'dır. Bu da bize insanın yüzündeki istiva hattı geçtikten sonra zahir olan 16 hattı (2 saç, 2 kaş, 4 kirpik, 2 bıyık, 2 sakal, 2 anfeke, 2 burun kılları) gösterir. Bu sayısal mütakabiliyet kısaca şu anlama gelir 16 hat gibi kulak (Gûş) da harflerin bir zuhurudur. Bilindiği gibi yüzdeki bu 16 hat mahalleriyle birlikte 32'dir ve 32 Allah'ın 32 ilâhî harfidir, Fazlullah'ın nutkundaki yani Farsça'daki harflerin sayısıdır, Âdem'e öğretilen "esmâ-i küll" dür.

Çeşm (چشم) 'ın eczasında ise 9 harf ve 13 nokta vardır: چیم شین میم. Harf ve nokta toplamı 22'dir. Bu da Hz. Musa'ya nazil olmuş olan kutsal kitabın oluştuğu 22 ilâhî harf mukabilindedir. Yani biz "Çeşm" lafzından hareketle gözde de ilâhî harflerin zuhuru görebiliyoruz. Bunun yanında Kuran'ın 28 harfinin 22 noktasını da "Çeşm" lafzından hareketle gözde zuhur ettiğini de belirtiyor Muhîti Dede.

Devamını dipnotlara havale ederek bu kadar örnekle yetinelim. Elbette *Kismet-nâme*'yi dipnotlandırırken asıl amacımız okuyucunun metindeki hesapları takibini ve anlamasını kolaylaştırmaktı. Bu nedenle beyitlerdeki hesabı açıklayarak bu mütakabiliyetlerden bir iki tanesini yazmakla yetindik. Örneğin bir lafızdan 4'e nasıl ulaşıldığını gösterdikten sonra bunun mukabilinde olan 4 unsur, 4 mucem harf, 4 rekat, 4 hat, sidrenin altından akan 4 ırmak, 4 tekbirin hepsi, beyitlerde çok rahat okunduğu ve anlaşıldığı için dipnotlarda yazılmadı. Ve sayısal mütakabiliyetler yukarıda açıkladığımız anlamlara geldiği için bu çıkarımları her seferinde tekrar tekrar yazmayarak sadece "Gûş

(کاف نون) 3 harf ve 3 noktadır, toplamı Kün (کن)’ün eczasındaki 6 harf (گوش) mukabilindedir.” şeklinde gösterildi.

Metin neşrimizde imkan elverdiği ölçüde küçük harf kullanma yoluna gittik. Bunun temel nedeni, okuyucuyu yönlendirmeme isteğiydi. Bazı terkiplerin anlaşılmasını okuyucunun yorumuna bıraktık. Metin içerisinde tutarlılık olması için de kişi isimleri ve lafz-ı celâl dışındaki isimleri küçük harfle yazmaya gayret ettik. Nüshadaki yazımlarda, örneğin “penç” kelimesi bazen “c” ile bazen “ç” ile yazılmış, biz bir şekil altında topladık. Benzer şekilde, “eczâ” kelimesinin muzaf olduğu durumlarda da metin içerisinde bazen “hemze” bazen “ye” ile izafet yapıldığından biz burada da tutarlı bir şekilde “y” ile göstermeyi tercih ettik. Sayıların yazımında ise “ottuz, ikki, yigirmi, yeddi...” gibi, vezne uygun şekilde yazmayı tercih ettik. Dolayısıyla bir mısra da “iki”, diğer mısra da “ikki” olması bu nedenledir.

İçerdiği hesaplarla ilginçliği tartışılmaz olan Kısmet-nâme, nazmedilmiş olsa da dipnotlardaki açıklamalar olmadan veya elinizde boş bir kağıt ve kalem belki de hesap makinesi olmadan düz bir okumayla kolayca anlaşılacak bir eser değildir. Bu yönüyle dünyada benzeri bir mesnevi olmadığını rahatlıkla söyleyebilirim.

KAYNAKÇA

- Arslan, Hüseyin (2012). *Kısmet-nâme*. Yaz Okulu Bitirme Tezi, Ankara: TOBB ETÜ-Indiana Univ.
- Esterâbâdî, Fazlullah. *Nev-nâme*. Millet Ktp. Ali Emîrî, Farsça, No. 1011.
- Karaca, Döndü (2010). *Muhîti'nin Kısmet-nâmesi*. Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Kutluk, İbrahim (hızl.) (1989). *Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şuarâ*. 2 C. Ankara: TTK.
- Kutluk, İbrahim (hızl.) (1997). *Beyânî Mustafa bin Carullah Tezkiretü's-Şuarâ*. Ankara: TTK.
- Muhîti. *Keşf-nâme*. Millet Kütüphanesi. Ali Emîrî Şer'iyye. No. 1356.
- Solmaz, Süleyman (hızl.) (2005). *Abdî ve Gülşen-i Şuarâsı*. Ankara: AKM Yay.
- Tataroğlu, Abdullah (1995). *Muhîti Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği Dîvânı'nın Tenkidli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Tok, Sevgi (1964). *Dîvân-ı Muhîti*. Lisans Tezi. İstanbul: Türkiye Enstitüsü.
- Usluer, Fatih (2009). *Hurûfîlik; İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren*. İstanbul: Kabaıcı Yayınları.
- Usluer, Fatih-Fırat Yıldız (2010). "Hurûfîsm Among Albanian Bektashis", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3/15, ss. 268-280.
- Usluer, Fatih (2012). *Fazlullah Esterâbâdî, Câvidannâme; Dürr-i Yetim İsimli Tercümesi*, İstanbul: Kabaıcı Yayınları.
- Usluer, Fatih-Hüseyin Arslan (2012). "Kısmet-nâme'nin Döndü Karaca Neşri ve Açıklaması", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5/23, ss. 45-80.
- Usluer, Fatih (2013). "Muhîti", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=476>.
- Usluer, Fatih (2014). "Farsçadan Türkçeye Hurûfî Metin Tercümesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları IX*, İstanbul: Klasik, ss. 352-376.
- Usluer, Fatih (2014). "Keşf-nâme" in *Hurûfî Metinleri I*. Ankara: Birleşik Yayınları.

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

آ ا	ā,Ā, A,a E,e	ص	Ş,ş
ب	B,b	ض	D,d Ž,z
پ	P,p	ط	T,t
ت	T,t	ظ	Z,z
ث	S,s	ع	‘
ج	C,c	غ	Ġ,ġ
چ	Ç,ç	ف	F,f
ح	H,h	ق	K,k
خ	Ĥ,ĥ	گ,ك	K,k, G,g, ħ
د	D,d	ل	L,l
ذ	Z,z	م	M,m
ر	R,r	ن	N,n
ز	Z,z	و	V,v O,o Ö,ö U,u Ü,ü ū,ō
ژ	J,j	ه	H,h E,e A,a
س	S,s	ی	Y,y I,ı İ,ı Ĭ,î
ش	Ş,ş	ء	A, a ’

KISMET-NÂME

METİN

- (1b) 1. Fazl-ı bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm
Fâ' il-i muḥtâr u 'allâm u 'alîm
Fazl-ı bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm
Fâtîḥ-i ebvâb-ı cennât-ı na'îm
Fazl-ı bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm
Hâdî-i rāh-ı şîrât-ı müstaḳîm
Fazl-ı bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm
Kâşif-i esrâr-ı Kur'ân-ı 'azîm
5. Fazl-ı bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm
Kâdir (u) ḳahhâr u ḳayyûm (u) ḳadîm
Fazl-ı bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm
Mâlik-i mülk (ü) ḥüdâvend-i kerîm
Fî vü ḳâd u lâm geldi ibtidâ
Fî vü ḳâd u lâmdur hem intihâ
Geldi evvel fî vü sonra ḳâd u lâm
Fazl-ı ḥaḳdur evvel âḥîr ve's-selâm

Fadl

- İbtidâ geldi çü fî reh-nümûn
Oldı fîden âşîkârâ kâf u nûn
10. Kâf u nûnuñ diñle sırrın iy cüvân
Kim ne vech-ile olur fîden 'ayân
Kâf u nûn eczâ vü nokta bâ-cümel
Hey'et-ile seksen olur bî-cedel
Virdi sırr-ı ebcedi fîden ḥaber
Bu beyânı fehm kıl iy pür-hüner⁹

9 Kef (ك) in ebcedi 20, Nûn (ن) un ebcedi 50'dir. Ebcedleri ile Kün'ün eczasındaki (كاف نون) 6 harf ve 3 nokta ve heyetinin toplamı 80'dir, Fe (ف) nin ebcedi mukabilindedir.

Kâf u nûndur ya‘ nî fî-i fazl-ı hay

Fî-i fazl-ı haydan oldu cümle şey

Yine bir vech-ile kâf u nûn ‘ayân

Harf-i fîden gösterür saña nişân

15. Ya‘ nî kâf u nûn nokta bâ-cümel
Yetmiş üç olur bu ‘ağdi eyle hâl

Bî-mükerrer harf u nokta kâf u nûn

Heft olur çün heft ism-i reh-nümûn

(2a)

Seksen olur cümlesi bî-irtiyâb

Açdı vech-i şâhid-i fîden nişân

Çünkü bildün kâf u nûndur harf-i fî

Sırrına fînûn de iriş iy zekî¹⁰

Fî olur eczâ vü nokta bâ-cümel

Fî vü yî¹¹ fehm it bu sırrı bî-cedel

20. Ottuz ikki harfün eczâsın ‘ayân
Lâm-elifle gösterür bil bî-gümân

Nokta-i fî bâkî kaldı fehm kıl

Vahdet-i fazl-ı hüdâyı añağıl¹²

Oldı fî eczâda ikki üç nuqat

İsm-i zât-ı fazl-ı haşdur bî-ğalat

Penc vakt esrârını kıldı ‘ayân

Penc haş-ı âdemi hem iy cüvân¹³

10 Kef Nûn (ك ن)‘un ebcedi 70‘dir, eczasındaki (كاف نون) 3 nokta ile eczasındaki gayr-ı mükerrer 5 harf ve 2 noktası (ك ا ف ن و) toplamı 80‘dir, Fe (ف)‘nin ebcedi mukabilindedir.

11 Nûshada: hî.

12 Fe (ف)‘nin ebcedi 80‘dir, eczasındaki (في) 2 harf ve 3 noktayla 85 olur. 32 harfin eczasında 82 harf vardır, Lâ-m-elif (لا)‘ın 2 harfiyle 84 olur. Bu ikisi arasında Fe (ف)‘nin 1 noktası karşılığında 1 fark kalır ki bu, Fazl‘ın vahdetine işarettir.

13 Fe (ف)‘nin eczasında 2 harf ve 3 nokta (في) vardır, toplamı Fadl (فضل)‘ın 3 harfi ve 2 noktası toplamı, 5 vakit namaz, 5 hat (2 büyük, 2 sakal ve 1 anfeke) mukabilindedir.

Harf-i fî yî üstine kıldı kıyâm
 Toḡsan oldu geldi toḡsan bîñ kelâm¹⁴

25. Çârdur fî batn-ı şânîde ‘ayân
 Heft nuḡaṭla on bir olur bî-gümân

On bir olmuştur sefer farz-ı şalât
 Fî vü dâl u vâv çün der-muḡkemât¹⁵
 Üç yî oldu çünki fîden âşikâr
 Lâm-ı fazl(ı) harf-i fîden iste var¹⁶

Ottuz üçdür bâ-cümel üç harf-i yî
 Kâf u tî vü hî olur bâ-harf-i fî

Sûre-i Qur’ândan virdi ḡaber
 Añla harf-i vâḡidi iy pür-hüner¹⁷

30. Bâṭnında altı nokṭa gizlidür
 Kâf u nûnuñ añla kim sırrı budur

Sitte-i eyyâm¹⁸ zarf-ı kâ’inât
 Nokṭa-i hifdeh¹⁹ ḡurûf-ı muḡkemât²⁰

Oldı hem şeş ibtidâ sırrı ‘ayân
 Şeş şalât-ı cehr hem iy nev-cüvân

14 Fe (ف)’nin eczası (في)’nin ebcedi 90’dır.

15 Fe (ف)’nin batn-ı sâñisinde 4 harf ve 7 nokta vardır: harf ve nokta toplamı 11’dir. 14 muhkem harfin telaffuzunda ortaya çıkan harflerin yani Fe, Dâl, Vâv (ف د و)’ın inbisatındaki 8 harf ve 3 nokta (في دال واو)’nın toplamı ayrıca seferde bir günde kılınan 11 farz rekât mukabilindedir.

16 Fe (ف)’nin batn-ı sâñisindeki 3 Ye (في يي)’nin ebcedi 30’dur. Fazl (فضل)’in ismindeki Lâm (ل)’in ebcedi mukabilindedir.

17 Fe (ف)’nin batn-ı sâñisindeki 3 Ye (في يي) ile bunların ebcedi (30), Fe (ف)’nin ebcedi (80) ve Fe (ف)’nin noktası toplamı 114’tür, Kaf, Tî, Hî (ق ط ه)’nin ebcedi ve Kuran’ın sûre sayısı mukabilindedir.

18 (11 : 7) “Altı günde (yarattı)...” Bir çok ayette geçen bu tabir eserde çok sık kullanılmıştır tekrar dipnotlandırılmayacaktır.

19 Nûshada: hefte.

20 Fe (ف)’nin batn-ı sâñisinde (في يي) görüldüğü gibi (fe’nin zahirdeki noktası dışında) 6 nokta zahir olmaktadır. Kün (كن) emrini oluşturan harflerin eczasındaki (كاف نون) 6 harf ve 17 muhkem harfin (الر كهيعص طس حم ق ن د ف) 6 noktası mukabilindedir.

Şeş cihât u şeş elif-lâm-mîm²¹ hem
Oldı bu şeş noqtaya fehîm it ‘alem

Nokta-i zâhirledür ümmü'l-kitâb
Heft hâtt-ı vech-i âdem bî-hicâb²²

35. Fî ile kâ'im elif ü kâf u kâf
Yüz igirmi dört olur bil bî-hilâf²³

(2b)

Ebcet u harfinde gizlidür bu sır
Fazl-ı hâkdan bu sözün sırrına ir
Geldi yüz iggirmi dört biñ enbiyâ
Hâk kelâmında bil iy merd-i hüdâ
Gayn elif çün birbirinün ‘aynıdur
Her biri biñ olduğı sırrı budur

Kâf elif u kâf eczâ vü nuqat
Gösterür on dört hâttı bî-ğalat

40. Fî igirmisinde nuḡk-ı Aḡmedün
On yedisinde gelüpdür ebcedün
Muḡkemātuñ kıldı eczâsın ‘ayân
Virdi eczâ-yı muḡatta‘dan nişân
Oldı ikkisi otuz yeddi ‘ayân
Muḡkemātuñ kıldı eczâsın beyân
Ya‘ nî on dört harf kim aḡl-ı kelâm
Olur eczâda otuz yeddi tamâm²⁴

21 Elif-lâm-mîm (الم) mukatta'ât harfî şu 6 sûrede gelmiştir: (2 : 1), (3 : 1), (29 : 1), (30 : 1), (31 : 1), (32 : 1).

22 Fe (ف)nin batn-ı sânisinin (في يي) bâtınındaki (sadece batnından zahir olanlar kastediliyor) 6 nokta ve Fe (ف)nin zahirindeki 1 nokta toplamı 7'dir. Ümmü'l-kitâb olan 7 hat, Kün (كن) emrinin eczasındaki 6 harf ve 1 nokta toplamı mukabilindedir.

23 Elif, Kâf ve Kef (الف قاف كاف) harfleri okunurken Fe (ف) harfî kullanılır. Bunların ebcedi sırasıyla 1, 100 ve 20'dir, 3 harfin nefsiyle birlikte toplamı 124 olur. Bu üç harfin eczalarında (الف قاف كاف) 9 harf, 5 nokta vardır. 14 hat sayısındadır.

24 Fe (ف) harfî alfabede 20nci, ebced harflerinde 17ncidir, toplamı 37'dir. Gayr-ı mükerrer mukatta'ât harflerinin eczasında da şu şekil üzere 37 harf vardır: الف لام ري كاف هي يي عين. صاد طي سين حي ميم قاف نون.

- Geldi fiden sonra kâf u kâf u lām
Der-teheccî aña bu sırrı tamām
45. Harf-i kâf u kâfdur dâd iy cüvân
Fî vü lâmuñ ortasında bî-gümân
Çünkü ebcedde hesâb-ı kâf u kâf
Yüz igirmidür bu sözde yok hilâf
Kâf u kâf oldu yakîn bil harf-i dâd
Nokta ottuz oldu toksan harf-i şâd²⁵
Nokta ger dirseñ ne vech-ile i yâr
Ottuz olur bil bu sırrı âşikâr
Lâm-elifle çün otuzdur müfredât
‘ İlme nokta didi şâh-ı kâ’inât²⁶
50. ‘ İlm üç harf oldu her harf oldu on
Üç on ottuz oldu bî-mekr ü füsûn
‘ İlm oldu ya‘ nî sî cüzv-i kelâm
K’aşlıdur²⁷ bir nokta iy ‘ âlî-makâm
Bu sebebdan ‘ ilme ol şâh-ı güzîn
Nokta didi aña iy ehl-i yakîn
Nokta ‘ ilm oldu vü ‘ ilm oldu kelâm
Hem kelâm oldu otuz eczâ tamām
Sâbit oldu noktanuñ bî-irtiyâb
Ottuz a‘ dâd olduğı iy kâm-yâb
- (3a) 55. Pes bu a‘ dâd üzre kâf u kâf dâd
Oldı fehîm eyle bu sözde yok ‘ inâd

25 Fazl (فضل)’in ismindeki harflerden Fe (ف) ve Lâm (ل) arasında Dâd (ض) vardır. Alfabe de ise bu iki harf arasında Kâf (ق) ve Kef (ك). Dolayısıyla Kâf ve Kef (ق ك), Dâd (ض)’a eşit kabul ediliyor. Kâf ve Kef (ق ك)’in ebcedi 120’dir. Dâd (ض) şeklen Sâd harfî (ص) ve bir noktadan oluşur. Sâd’in ebcedi 90’dir. Bu durumda nokta 30’a eşit olmuş olur.

26 İmam Ali (as)’nin العلم نقطة كثرتها الجاهلون (İlim noktadır, onu cahiller çoğalttı) hadisine telmih. Bkz. İhsâî, *Avâliyyü’l-Âlî*, c. IV, s. 129.

27 Nüşhada: K’aşlıladur.

Çârdur ğayr-ı mükerrer kâf u kâf
Dâd hem çâr oldu hâkdan bî-ḥilâf²⁸

Harf-i kâf u kâfdan çün geldi dâd
Zâhir oldu dâd-ı fazl iy hoş-nihâd

Zât ‘ âlemden münezzeh olduğu
Sırr-ı dâd-ı fazl-ı hâkdur iy aḥî

Muhkemât içinde dâd-ı fazl-ı rab
Gelmedüğine budur aña sebep

60. İsm-i fî vü dâd u lâm-ı ğayb-dân
Oldı hem lafz-ı felekde gör ‘ayân

Ya‘ nî harf-i dâddur kâf-ı felek
Nükte-i bârîkdür bilmek gerek

Birbirine çünki harf oldu bedel
Fazl-ı hâkdan bu söze yokdur cedel

Noktasıyla ya‘ nî kâf olur çahâr
Dâd-ı fazl-ı hâk görünür âşikâr²⁹

Fî vü lâm-ı fazldur ḥurşîd u mâh
Kim felekde seyr ider iy merd-i râh

65. Şems bu dünyâca heştâd olduğu
Ebced-i fîde ‘ayândur iy aḥî

Şems-ile finûn çü bildün vaḥdetin
Aña hem mâh-ile lâmuñ nisbetin

Kim ne vech-ile olur mâh-ı felek
Lâm-ı fazl-ı ğayb-dân bî-reyb ü şek

28 Fazl isminin Dâd (ضی)‘ının eczası (ضاد) 3 harf ve 1 nokta olarak toplamı 4’tür. Dâd (ضی)‘a mukabil gelen Kâf ve Kef (ق ک)‘in eczalarındaki (قاف کاف) tekrarsız harf sayısı da (ق ا ف ک) olmak üzere 4’tür.

29 Felek (ف ل ک) ile Fazl (ف ض ل)‘ın harfleri karşılaştırılınca Dâd (ضی) ile Kef (ک) birbirine mukabil gelir. Bu iki harfin eczalarında (کاف ضاد) 3’er harf ve 1’er nokta vardır.

Ya^c nî ottuzdur cümelde harf-i lâm
Mâh hem ottuz gün oldu ve's-selâm³⁰

Fî vü yî toksan-durur çün harf-i şâd
Noқта vaz^c olinsa olur aña dâd

70. Fîden it hem noқта-i dâdı taleb
Tâ saña keşf ola ^c ilm-i fazl-ı rab

Fî ikinci batnda iy muhterem
Çâr harf (heft) noқtaya oldu ^c alem³¹

Noқта-i dâd oldu fîden âşikâr
Dâd harfin ya^c nî fîden iste var³²

(3b) Dâd bir vech-ile de fîden ^c ayân
Âşikârâ oldu diñle iy cüvân

Geldi Qur'ân içre çün fazlu'l-^c azîm
Fî vü dâd u lâmdur zât-ı kadîm

75. İsm-i a^c zâmdur çü fî vü dâd u lâm
Kim okursa feth olur eşyâ tamâm

Eyle eczâsında finüñ hem³³ taleb
Fazl-ı haққuñ lâmın iy cüyâ-yı rab

İsm-i a^c zâm oldu fîden âşikâr
Sırr-ı ism-i a^c zâmı fehmi eyle var

İstivâsında gelüpdür harf-i dâd
Bîst u nüh harfün bil iy zîbâ-nihâd

30 Fazl (فضل)'in Fe (ف) harfî şems, Lam (ل) harfî kamerdir. Dünya (دنيّا)'nın ebcedi 74, 5 noktası ve 1 heyeti ile 80'dir. Güneş de dünya üzerinden ebcedi 80 olan Fe (ف)'ye mukabil görülmüştür. Lâm (ل)'in ebcedi 30'dur, ay da 30 gündür.

31 Fe (ف)'nin batn-ı sânisinde (في يي) 4 harf ve 7 nokta vardır.

32 Fe (ف)'nin eczasının (في) ebcedi 90'dır, Sâd (ص)'in ebcedi mukabilindedir. Sâd (ص)'a Fe (ف)'nin noktasını eklersek Dâd (ض) olur. Yani Fazl (فضل)'in harflerinden Dâd (ض), bir diğer harf olan Fe (ف)'de görülebilir. Harflerin vahdeti yanında Fazl'ın isminin Hurufî şifrelerinde Fe (ف) olarak gösterilmesi de burada hatırlanmalıdır.

33 Nüşhada: mîm. Mîm'in ise konuyla alakası olmadığı açıktır.

Ya^c nî **er-raḥmān** ^c**alā'l**-^c**arşı's-tevā**³⁴

Ḍād-ı fazl-ı ḥaḳ-durur bî-mācerā

80. Lām otuzdur ḥarf-i fî vü ḍād dü
Fazl-ı ḥaḳdur ya^c nî sırr-ı sî vü dü

Oldı heştād ikki de ḍād u lām
Şüret-i eczā-yı sî vü dü tamām³⁵

Ba^c zın itdi ba^c zıya kā'im-makām
Milketi ḳabz eyledi şāhib-kelām

Didi çün **lā ḥayra illā fî'l-vasaṭ**³⁶
Ḍād geldi istivāda bî-ḡalaṭ

Ya^c nî ḥayr olur sekiz yüz on zi-rab
Ḍād ḥarfinden bu sırrı kıl ṭaleb

85. Ḍād sekkiz yüz ^cadedde āşikār
Batn-ı şānide tokuzdur aṅla var

Nokṭa-i zāhirle olur on tamām
Ḍāddan ḥayrı ṭaleb kıl ve's-selām³⁷

Fî çü ḥarf-i ḡayndan soñra ^cayān
Nāzil oldı der-teheccî bî-gümān

Ya^c nî devr idüp cihān biñ yıl tamām
Āşikārā oldı fazl-ı lā-yenām

Ḡayndan zāhirdür esmā-i şifāt
Ḥarf-i fidür ya^c nî aṅla ism-i zāt

34 (20 : 5) "O Rahmān Arş'a istiva etti."

35 Ḍād (ض) harfî, Fazl (فضل) isminde olduğu gibi alfabede de ortada gelmiştir. Fazl'ın ismindeki Lām (ل) da Fe (ف)'den görülebilir. Lām (ل)'ın ebcedi 30'dur, Fe (ف) ve Ḍād (ض) ile 32 olur. Fazl bu 32 harfin sırrıdır. 32 harfin eczası 82'dir. Fe (ف)'nin ebcedi de 80'dir ve diğeri iki harf olan Ḍād ve Lām ile 82'ye eşittir. Fazl'ın herşeyi kuşatması ve harflerin vahdeti bu vesileyle hatırlanmalıdır.

36 "Hayır ancak ortadadır." Bkz. خير الامور أوسطها "İşlerin en hayırlısı ortasında olanıdır." İhsâî, *Avâliyyü'l-Âli*, c. I, s. 296.

37 Hayr (خير)'in ebcedi 810'dur. Ḍād (ض)'in ebcedi olan 800 ile 1 noktası ve batn-ı sânisindeki (ضاد الف دال) 9 harfin toplamı mukabilindedir.

90. Sem[‘] fî vü[‘] ayn dâd u enf lâm
Fazldur vech-i hüdâ-yı lâ-yenâm
Küllü şey’in hâlik illâ vech-i hû³⁸
Fî vü dâd u lâmdur bî-güft u gû
(4a) Fî vü dâd u lâm olur eczâda heşt
Muksem-i ottuz ikidür eyle geşt
Virdi sekkiz hatt-ı âdemden haber
Hem sekiz firdevse oldu râhber
Oldı hem sekkiz teşehhüd âşikâr
Hem[‘] imâd-ı[‘] arş-ı hak fehm eyle var
95. Çâr oldı noktası bî-kîl u kâl
Pâ vü çâ vü jâ vü gâya oldı dâl
Gösterür hem çâr ırmağı[‘] ayân
Hem şâlât-ı zuhr sırrın bî-gümân
Harf u noktayla olur işnâ[‘] aşer
On iki burc-ı felekden al haber
Âdemüñ esmâsına oldı[‘] alem
On iki hat sırrını gösterdi hem
Bî-mükerrer heft olur bî-irtiyâb
Görinür heft âyet-i ümmü’l-kitâb
100. Virdi heft hatt-ı Havvâdan haber
Kim odur aşl-ı hutût-ı her beşer
[‘]Unşurında heft harfün hem iy yâr
Oldı yigirmi sekiz harf âşikâr
Pânzdeh rek[‘] at namâz iy kâm-rân
Oldı heft u heşt harfinden[‘] ayân

38 (28 : 88) “O’nun zatından başka her şey helak olacaktır.” كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ
ayetine telmih var.

Nokta-i zâhirledür hifdeh şalât
Hem daḥî hifdeh ḥurûf-ı muḥkemât

Pânzdeh bâ-çâr nokta bî-kuşûr
Noktasıyla muḥkemâtı gösterür

105. Bî-mükerrer heft ḥarf u nokta çâr
Gösterür on bir namâzı âşikâr
Yânzdeh ḥarf-ile on bir şukḳa hem
Oldı bu heft u çahâr iy muḥterem
Şûret-i penc-ile hem on altıdur
Âdemün on altı ḥaṭṭın gösterür
Şânzdeh bâ-heşt olur bîst u çahâr
Rûşen eyler sâ' at-i leyl ü nehâr³⁹
Fî vü dâd u lâm olur tokḳuz yüz on
Bâṭınında gizli sırr-ı vâv u nûn⁴⁰

110. Cümlesi tokḳuz yüz altmış altıdur
Sâ' at-ı çîl rûz-ı Âdem görünür⁴¹

(4b)

Şeş 'aded bâkî kalur şeş rûz içün
Hem daḥî şeş ḥarf-i kâf u nûn içün
Ya' nî ki şeş rûz (u) sırr-ı erba' in
Fazl-ı ḥaḳdan âşikâr oldı yakîn
Heşt ḥarf-i ism-i fazl-ı lâ-yenâm
Nokta vü eczâ otuz dörtdür tamâm
Oldı ottuz dört secde âşikâr
Der-izâ-yı ism-i fazl-ı kirdgâr⁴²

39 Fadl (فضل)'in 3 harfi 2 noktası, Fadl'in eczasındaki 8 harf ve 4 nokta: في ضا د لام, tekrarsız 7 harfi: ف ي ض ا د ل م... Bunlar ve kombinasyonlarıyla Fazl'in camiiyetine işaretler var.
40 Vâv (و) ve Nûn (ن)'un ebcedleri toplamı 56'dır ve Fazlullah'ın vefat yaşı mukabilindedir. Fadl (فضل)'in ebcedi olan 910 ile toplamı Fadl (فضل)'in eczasının (في ضا د لام) ebcedine eşittir. 40 günün saati (960) ile Kûn'ün eczasındaki 6 harfin (ك ا ف نون) toplamı mukabilindedir.

41 "Âdem'in çamurunu kırk sabah ellerimle yoğurdum."

42 Fadl (فضل)'in batn-ı sâlisinin (في يي ضا د ا د لام الف ميم) 22 harf ve 12 noktası toplamı 34'tür, hizada kılınan 17 rekât farzın secdeleri toplamı mukabilindedir.

115. Ebced-i bâtinla eczâ vü nuḳat
 Cümlesi toḳsan ‘adeddür bî-ḡalat⁴³
 Oldı zâhir sırr-ı toḳsan biñ kelâm
 K’Ahmede dimişdi faẓl-ı lâ-yenâm
 On iki noḳta yigirmikki ḥurûf
 Faẓl-ı ḥaḳdan añla iy şâhib-vuḳûf
 Noḳta-i Ḳur’ânı kıldı âşikâr
 Âl-i Yâsin sırrını hem añla var
 K’oldı on ikki imâm-ı râh-ı dîn
 On iki noḳta izâsında yaḳîn⁴⁴
120. Noḳta-i Ḳur’ân hem yigirmikkidir⁴⁵
 Hem daḥi Tevrât ḥarfın gösterür
 Ebced-i zâhirle olur biñ ‘aded
 Noḳta vü eczâ cümel k’oldı neved
 Biñ şıfât-ı faẓl-ı ḥayy-ı lâ-yenâm
 Oldı esmâsında zâhir ve’s-selâm
 Ebced-i esmâ-i faẓl iy nîk-ḥû
 Oldı yiggirmi sekiz kez sî vü dü
 Ahmedüñ nuṭṭkını kıldı âşikâr
 Kim odur aṣl-ı kelâm-ı kirdgâr
125. Ya‘ nî her bir ḥarf-i Ahmed bî-gümân
 Oldı nuṭṭk-ı zât-ı faẓl-ı ḡayb-dân

43 Ebced-i bâtin, ا د م ‘adî’deki, Fadl (فضل) dışındaki harflerin ebcedidir yani ا د م harflerinin. Bunların ebcedi toplamı 56’dır. Batn-ı sâlisteki 22 harf ve 12 noktayla birlikte 90 olur. Devamında geleceği üzere Fadl (فضل)’ın ebcedi olan 910 ile 1000 olur.

44 Nokta-i Kur’an, Arap alfabesindeki 28 harfin 22 noktasıdır. Fadl (فضل)’ın batn-ı sâlisinin (في بي ضا د ا د ا م الف ميم) 22 harfi mukabilindedir. 12 noktası da 12 imam mukabilindedir.

45 yigirmi ikidir, vezin gereği böyle yazılmış.

Çârdeh bâkî kalur bî-kîl u kâl
 Çârdeh haţţ-ı hüdâya oldu dâl⁴⁶
 Bâ-se ism u çârdeh ez-emr-i zât
 Görinür hifdeh hurûf-ı muhkemât
 Hem daîhî sırr-ı hâzardan açdı râz
 Fehm iderseñ ism-i fazl-ı bî-niyâz

(5a)

Dü nuķatla on tokuzdur bî-haţar
 Zâhir oldu ma‘nî-i tis‘a aşer

130. Nokta-i bâtınla bîst u yek olur
 Fazl-ı hâķdan haţţ-ı Havvâ görünür
 Çârdehle heşt eczâ bî-ğalat
 Gösterür esrâr-ı bîst u dü nuķat
 Hem kelîmüñ nuţķı oldu âşikâr
 Fazl-ı yezdândan bu sırrı añla var
 Bâtınında penc harf iy ehl-i dil
 Penc haţţ-ı Âdemi gösterdi bil
 Zâhiri üç haţţ-ı ümmîdür ‘ayân
 K’oldı müjgân u haţ-ı ser ebruvân
135. Muķsem-i sî vü dü oldu âşikâr
 Penc u se haţ sırrını fehm eyle var
 Penc harfûñ ebcedi bî-reyb ü şîn
 İkki kerre bîst u heşt oldu yakîn
 Virdi nuţķ u haţţ-ı Ahmedden haber
 İkki kerre bîst u heşt iy pür-hüner

46 Fadl (فضل)’ın ebcedi 910’dur, 28 kere 32 (896) ile 14’ün toplamı mukabilindedir. 28 kere 32, Hz. Peygamber’in nutkundaki her bir harfin 32 harf mukabilinde olmasından kinayedir. 14, 14 hat mukabilindedir. Bunu şöyle de düşünebiliriz; 28 ve 32 ilahi harflerin çarpımı 996’dır. Fazl’ın isminden elde ettiğimiz 1000 ile arasındaki 14 fark, 14 hat mukabilindedir. Devamında ifade edileceği üzere bu 14, Fadl (فضل) isminin 3 harfiyle 17, iki noktasıyla 19, Fadl’ın batınında (في ضاد لام) ortaya çıkan 2 noktayla 21 yapar. 14 ile Fadl’ın batınındaki 8 harfin toplamı da Kur’an alfabesinin 22 noktasına mukabildir.

İkki bîst u heşt hem fehmi it ‘ayân
Oldı sinn u sâl-i fazl-ı ğayb-dân

Ya‘ nî nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı şâh-ı enbiyâ
Oldı terkîb-i ten-i fazl-ı ḥüdâ⁴⁷

140. Nüşa-i Nev hem buña oldı güvâh
Kim nev nāmına fazl-ı ilâh

Heşt eczâ ile ikki sî vü dü
Oldı fehmi it bu sözi iy nîk-ḥû

Nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı Âdem oldı âşikâr
İkki ottuz ikkii fehmi eyle var

Ya‘ nî sırr-ı Âdem u Aḥmed tamâm
Oldı zâhir fazl-ı ḥaḳdan ve’s-selâm

Fiil

Çün ‘arabda fi‘l mîzân-ı kelâm
Oldı fehmi eyle bu esrârı tamâm

145. Ya‘ nî fi‘le geldi kuvvetden kelâm
Zâhir oldı zât-ı fî vü dâd u lâm

Ḍâd ḥarfî yirine geldi çü ‘ayn
Fi‘l-i fazl-ı ḥaḳḳı bil iy ḥurde-bîn⁴⁸

(5b) Bu cihetden aña aṣl-ı fi‘l (u) ism
Zât-ı fazl-ı ḥaḳ-durur bî-levn ü cism

Ḍâd-ı çeşme ‘ayn dir çünkim ‘arab
Ḍâd oldı ya‘ nî ‘ayn-ı fi‘l-i rab

47 Zahirdeki 3 harf Fadl (فضل) harfleri, Fadl (فضل)’in eczasında (في ضاد لام) bu üç harf dışındaki 5 harf: ي ا د ا م. Bu 5 harfin (ي ا د ا م) ebcedi 56’dır, Hz. Peygamber’in nutkündeki 28 harf ve vechindeki 28 hattın toplamı ayrıca Fazlullah’ın vefat yaşı mukabilindedir. *Nev-nâme*’nin diğer bir ismi olan *Nüşa-i Nev*’deki Nev (نو)’in ebcedi de 56’dır. Fadl’in eczasındaki 8 harf (في ضاد لام) ile 64 olur ki 2 kere 32’ye eşittir.

48 Fi’l (فعل) ve Fazl (فضل) lafızlarında Fe (ف) ve Lâ (ل) harfleri müteakibdir. Fazl’daki Dâd (ضى) yerine Fi’lde Ayn (ع) gelmiştir. Yani Fazl, ilahi kuvvetin fiile gelmiş hali oluyor.

‘Ayn heftâd oldı fî vü lâm iki

Añla eczâ-yı hurûfî iy zekî⁴⁹

150. ‘Ayn yetmiş lâm u fî sekkiz iy yâr

Görinür yetmiş sekiz harf âşikâr⁵⁰

Nokta vü eczâ-yı ‘ayn-ıla ‘ayân

Oldı heştâd u çahâr ez-ğayb-dân⁵¹

Virdi haţlarla mefâşıldan haber

Üç yigirmi sekkiz olur bî-haţar

Lâm otuzdur ‘ayn u fî ottuz iki

Ottuz ikki nuţkı fehm it iy zekî⁵²

Harf u nokta oldı eczâ çârdeh⁵³

Fi‘l-i fazl-ı zü‘l-celâl iy merd-i reh

155. Virdi on dört harf-i muhkemden haber

Fi‘l-i fazl-ı lâ-yezâl-i dâd-ger

Oldı fî heştâd ‘ayn u lâm hem

Nokta vü eczâ olur bil nüh ‘alem⁵⁴

Hey‘et-i mecmû‘a ile iy yigit

Topksan olur bu sözi haţdan işit

Oldı topksan biñ kelâma bil nişân

Sırr-ı fi‘l-i fazl-ı haţ fehm it ‘ayân

49 Fi‘l (فعل)’deki Ayın (ع) harfinin ebcedi 70, diğer 2 harfle 72’dir. 28 ilahi harfin eczasında da 72 harf vardır.

50 Lam-elif’in eczasıyla birlikte 28 ilahi harfin eczasında 78 harf vardır. Fi‘l (فعل)’deki Ayın (ع) harfinin ebcedine diğer 2 harfin eczasındaki (في لام) 5 harf ve 3 noktayı dahil edersek de 78 olur.

51 Fi‘l (فعل)’den elde edilen 78’e Ayın (ع)’in eczasındaki (عين) 3 harf ve 3 noktayı eklersek 84 olur.

52 Fi‘l (فعل)’deki Lâ (ل) harfinin ebcedi olan 30’a diğer 2 harf ekleniyor.

53 Fi‘l (فعل)’in eczasındaki (في عين لام) 8 harf ve 6 nokta toplamı 14’tür, 14 muhkem harf mukabilindedir.

54 Fi‘l (فعل)’deki Fe (ف) harfinin ebcedi 80, diğer iki harfin eczasındaki (عين لام) 6 harf ve 3 nokta toplamı 9’dur. Toplamı 89, heyet-i mecmûa ile 90’dır, 90 bin kelam mukabilindedir.

- Ma‘ nî-i terkîbden terkîbî hâkķ
Zâhir itdi hârfden ber-rû-yı raķķ
160. Hârfdür çün emr-i zât-ı fazl-ı hay
Hârf-ile geldi vücûda cümle şey
Encüm ü çarķ u burûc u mihr ü mâh
Hârfdür bu sözde yokdur iştibâh
Ėâyib u hâzır ser-â-ser hârfdür
Hârf hem mazrûfdur hem zarfdur
Üç mevâlid dört tabâyi‘ şeş cihet
Cümlesi hârf oldu hârf iy nîk-baķt
Hârfdür aşl-ı vücûd-ı her kelâm
Hârfdür ya‘ nî mürekkeb ve’s-selâm

(6a)

Mehdî-Muhammed

165. Çün **yuvâķi ismuhû**⁵⁵ didi resûl
Şân-ı Mehdiye bu kavli kıl ķabûl
Mîmdür ism-i Muḥammed lâ-cerem
Bu beyânı ańla kim oldu ehem
Mîm pencdür nokķa vü eczâ-y-ıla
Fî-i fazlı gösterür îmâ-y-ıla
Toksan olur ebced-i eczâ-yı mîm
Âşikâr oldu fî-i fazl-ı ‘azîm⁵⁶
Lî me‘ a’l-lâh⁵⁷ didi çünkim Muşţafâ
Mîmi okķıdı fî-i fazl-ı ĥüdâ

55 ... يُواطى اسمه اسمى “Ehl-i beytimden bir adam çıkacaktır, ismi ismime muvafıktır.” Tirmizî, *Câmiu’s-Sahîh*, hadis: 2230.

56 Muhammed ve Fadl’ın Mîm (م) ve Fe (ف) harflerinin eczalarındaki (في ve ميم) harf ve nokta toplamı, ve ebcedleri birbirine eşittir.

57 لي مع الله وقت لا يسعني ملك مقرب و لا نبي مرسل “Benim Allah ile bir vaktim vardır ki, o vakitte ne mukarreb bir melek ne de gönderilmiş bir peygamber bana yaklaşılamaz.” *Bihârul-Envâr*, Beyrut, El-Vefâ, 1404, c. 79, s. 243.

170. Vahdet işbât itdi haqq-ıla resûl
 Anla bu tevhîdi iy şâhib-uşûl
 Şûret-i ism-i Muḥammed hem ‘ayân
 Toksan ikkidür bu sözde yok gümân
 Bâ-dü şûret fî vü yî-i fazl-ı haq
 Toksan ikkidür buña yokdur nuṭaḳ⁵⁸
 Bu sebebden reh-nümâ-yı mülk-i dîn
 İsm-i Mehdî didi ismümdür yaḳîn
 Fî vü mîm terkîb olursa bî-gümân
 Sırr-ı fem zâhir olur iy nükte-dân
175. Ottuz ikki nuṭḳ-ı zât-ı müfredât
 Ya‘nî femdendür zuhûrî der-şifât
 Birbirine hem meḥâricde karîb
 Oldı fehm it gör bu esrâr-ı ‘acîb
 Yüz yigirmidür cümelde fem ‘ayân
 Nokṭa vü eczâda ondur bî-gümân
 İkki şûretle yüz ottuz ikkidür
 Sırr-ı kâf u lâm u bîi gösterür
 Kalbden şâdır olur ya‘nî kelâm
 Fehm iderseñ kalbdür fem ve’s-selâm⁵⁹

Ahmed-Ali

180. Fî vü ḏâd u lâmda iy merd-i dîn
 İsm-i Âdem gizlidür fehm it yaḳîn

58 Muhammed (محمد)’in ebcedi 92’dir. Fadl’ın isminden kinaye olan Fe (ف)’nin eczasının 2 harfi (في) ve ebcedi toplamı da 92’dir.

59 Fadl (فضل)’in Fe (ف)’si ile Muhammed (محمد)’in Mîm (م)’i, ağız anlamına gelen Fem (فم)’i oluşturur. Fem (فم)’in ebcedi 120, eczasındaki (في ميم) 5 harf ve 5 nokta ile 130’dur, zahirdeki 2 harfiyle 132 olur, kalb (قلب)’in ebcedi mukabilindedir. Bu da, kelimanın kalbden zahir olmasından kinayedir.

- Fî-i elf ü dâl-i dâd u mîm-i lâm
Fazl-ı hâkdur ya‘ nî Âdem iy hümâm
- Harf-i fî ile elif buldı kıyâm
Fî elif oldu zi-fazl-ı lâ-yenâm
- (6b) Dâd harfinde bulındı harf-i dâl
Bu beyânı fehm ider ehl-i kemâl
- Mîm ile kâ‘im-durur hem harf-i lâm
Ya‘ nî mîm-ile zühûr oldu tamâm
185. Pes bu taqâdîr üzre Âdem oldu Fazl
Bu sözi fehm iden oldu zâta vaşl
- Fî vü dâd u lâmdan hem iy cüvân
Görinür ism-i Muḥammede ‘ayân
- Dâddan dâl-i Muḥammed âşikâr
Oldı fehm it bu sözi iy hûşyâr
- Hî sekizdür fî seksen ‘ayân
Harf-i hîi fîden iste bî-gümân
- Çün eḥaddan ‘âşire irdi ‘aded
Muṣtafâdur mazḥar-ı fazl-ı eḥad
190. Harf-i mîmi lâmdan itdi zühûr
Fazldan geldi Muḥammed uşta gör⁶⁰
- Fazldur ya‘ nî Muḥammed âşikâr
Bil yuvâtî ismuhû⁶¹ sırrını var
- Fazl-ı hâk isminde hem nâm-ı ‘Alî
Âşikârâ oldu fehm it iy velî
- Dâddan ‘ayn-ı ‘Alî oldu ‘ayân
Lâmı lâm-ı fazl-ı hâkdur bî-gümân

60 Fadl (فضل) harflerinden Dâd’dan (ضاد) Muhammed (محمد)’in Dâl (د) harfi, Lâm’dan (لام) Muhammed’in Mîm (م) harfi ortaya çıkar. Fe (ف)’nin ebcedi ile Ha (ح)’nin ebcedi 80 ve 8 olarak birbirine mukabildir.

61 “يخرج رجل من اهل بيتي، يواطى اسمه اسمي...” Ehl-i beytimden bir adam çıkacaktır, ismi ismime muvafiktir.” Tirmizî, *Câmiu’s-Sahîh*, hadis: 2230.

Çünkü lâm-ı fazldur lâm-ı velî
Zâta memsûs olduğu budur ‘Alî⁶²

195. ‘Ayn çeşm oldu vü oldu çeşm dâd
İştîlâh-ı hâkda iy ‘âlî-nejâd
Fiden it yî-i ‘Alî hem taleb
Kim yî üzre geldi fî-i fazl-ı rab
Fazldan hem iste nâm-ı Aḥmedi
Bulmağ isterseñ tarîk-i sermedi
Âdem u Aḥmed ‘Alî ya‘ nî tamâm
Fî vü dâd u lâm-ı hâkdur ve’s-selâm⁶³

Elif-Lâm-Mîm

Çün elif lâm mîmdür târîḫ-i Rûm⁶⁴
Añla ednâ’l-arḍi⁶⁵ ez-şâh-ı nücûm

200. Fazldur ya‘ nî elif u lâm u mîm
İbtidâ-yı muşḥaf-ı rabb-i raḥîm
(7a) Pes elif u lâm u mîm ender ḥesâb
Oldı yetmiş bir ‘aded bî-irtiyâb
Tıkkuz eczâ-y-ıla seksendür tamâm
Zâhir oldu fî-i fazl-ı lâ-yenâm
Tıkkuz eczâ-y-ıla üç nokta ‘ayân
On ikidür hemçü nâm-ı gayb-dân
Şâbit oldu pes elif lâm mîm kim
Nâm-ı fazl-ı hâk-durur bî-ters u bîm⁶⁶

62 ‘Alî, Allah’ın zâtına yapışıktır.” Bkz. *Bihârul Envâr*, c. CVII, s. 31.

63 Fadl (فضل) ve Ali (علی) harflerinden Dâd (ض), yüzde göz olarak zuhur eder ki göz ayndır, yani Ali’nin Ayn (ع)’i mukabilindedir. Lâm’lar ortaktır. Fadl’ın Fe (ف)’si ise Ali (علی) ismindeki Ye (ي) ile kaimdir, yani telaffuzda onunla okunur (في) gibi.

64 (30 : 1) Elif-lâm-mîm. Beyitteki iktibaslar Rum sûresindendir.

65 (30 : 3) “En yakın bir yerde...”

66 Rum sûresinin mukatta’âtı olan Elif-lâm-mîm (الم)’in ebcedi 71, eczasındaki (الف لام ميم) 9 harf ile 80’dir, Fazl (فضل)’in Fe (ف)’sinin ebcedi mukabilindedir. Eczasındaki 9 harf

205. Lafz-ı **edna'l-arđiden**⁶⁷ maqşūd olan
 Dād-ı Fazl-ı'l-lāhdur iy ehl-i fen
Men tekellem dād⁶⁸ didi Muştafā
 Dād-ı fazlı ańla iy kān-ı şafā
 Dād sekiz yüzdür 'adedde bī-gümān
 Oldı sekkiz yüzde fazl-ı haq 'ayān
 Aldı kabz u başına mülki tamām
 Fazl-ı haq zāt-ı hüdā-yı lā-yenām
 Mülk anuñdur hākim-i muṭlaqdur ol
 Cümle mevcūdāt içinde haqdur ol
210. Fazl-ı haqdur lā-yenām u lā-yemūt
 Fazl-ı haqdur hayy u bākī lā-yefūt
 Fazl-ı haqdur Mehdī-i şāhib-zamān
 Fazl-ı haqdur kāşif-i sırr-ı nihān
 Fazl-ı haqdur vākıf-ı esrār-ı ğayb
 Fazl-ı haqdur sātir-i⁶⁹ her dürlü 'ayb
 Fazl-ı haqdur evvel u āḫirde hem
 Zāhir u bātında hem iy muḫterem
 Fazl-ı haqdur şüret u ma' nā tamām
 Fazl-ı haqdur nuṭq u mazhar ve's-selām

Salāt

215. Harf u nokta bişdür ism-i fazl-ı zāt
 Bişde anuñcün qarār itdi şalāt

ve 3 nokta toplamı 12'dir, Fadl (فضل) isminin eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta toplamı mukabilindedir.

67 (30 : 3) "En yakın bir yerde..."

68 انا افصح من تكلم بالضاد "Ben dād ile konuşanların (yani Arapça konuşanların) en fasihiyim." El-Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, cüz. 1, s. 200.

69 Nüşhada: sâ'ir.

Geldi üç nev' üzre hem hâkdan namâz

On bir on biş on yedi iy ehl-i râz

Şubh ikidür şâm üçdür âşikâr

Zuhr u 'aşr u huften olmışdur çahâr

Çünkü üç harf oldu nâm-ı fazl-ı zât

Dört anuñcün kılınur üç vakt şalât

(7b)

Ya' nî her bir harf 'unşurdan nişân

Gösterür fehm it bu esrârı 'ayân

220. İkki noktaya muķâbil şubh u şâm

Fî iki eczâda dâd üç ve's-selâm⁷⁰

İbâdetler

Lâm harfince gelüp hâkdan sıyâm

Farz olupdur dutar anı hâş u 'âm⁷¹

Olur üç vaķtıñ şalâtı on iki

Hemçü harf u nokta fehm it iy zekî⁷²

Hem iki vakt oldu biş rek' at şalât

Harf u nokta biş olur ez-fazl-ı zât

Rûze vü hacc u şehâdet hem şalât

Hem kudüm u sa'y u 'umre hem zekât

225. Hem ezân u kâmet u tekbîr hem

Farz u sünnet her ne kim var biş u kem

İsm-i fazl-ı hâķ izâsınca tamâm

Cümlesi emr oldu fehm it ve's-selâm

70 Fadl (فضل)'ın 3 harf ve 2 noktası toplamı 5 vakit namaza, 3 harfi hazaarda, seferde ve Cuma günü şeklinde 3 farklı namaza, yine 3 harfi 2, 3 ve 4 rekat olarak kılınan 3 vakit namaza, yine 3 harfi 4'er rekatlık Öğle, İkinci ve Yatsı vakitlerine mukabildir. Yine Fadl (فضل)'ın 3 harfi, 3 rekat Akşam namazına, 2 noktası 2 rekat Sabah namazına mukabildir.

71 Lam'ın ebcedi 30'dur, 30 gün oruç mukabilindedir.

72 Fadl'in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta toplamı, 4'er rekatlık 3 vakit namazın rekatları toplamına mukabildir.

Fî vü dâd u lâm olur harf u nuḳat
On iki bā-penc hifdeh bî-ḡalaṭ

On yedi rek‘at namāz iy kân-ı nūr
Fazl-ı ḥaḳ ismince geldi ya‘ nî gör

Hem ezān-ı şubḥı gösterdi ‘ayān
İsm-i fî vü dâd u lâm-ı ḡayb-dân⁷³

230. On iki eczā vü fî vü dâd u lâm
On biş olur aınla bu sırrı tamām

Gösterür on biş namāzı āşikār
Kim kılınur cum‘a gün iy hūşyār

Hem daḥi on biş ezānı kıl taleb
Kim okınur çār vaktde rûz u şeb⁷⁴

Bî-mükerrer yeddi harf u dört nuḳat
Gösterür on bir namāzı bî-ḡalaṭ

Görinür hem sırr-ı kâmet bî-ḥicāb
Fazl-ı ḥaḳ isminde iy ‘ālî-cenāb⁷⁵

235. Cum‘a vü ender-ḥazar ender-sefer
Vāv u ḥî tîdur teşehhüd bî-ḥaṭar

Heşt teşehhüd sırrını iy nîk-nām
Gösterür eczā-yı fî vü dâd u lâm

(8a) Bî-mükerrer noḳta-i zāhirle hem
Nüh teşehhüd sırrına oldı ‘alem

Üç ḥurūf ikki nuḳatla biş olur
Hey‘et-i mecmū‘a-y-ıla şeş olur

73 Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası ile eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta toplamı 17’dir, hazardeki 17 rekat farzı ve sabah ezanının 17 kelimesi mukabilindedir.

74 Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası ile eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta toplamı, Cuma günkü 15 farz rekat ve sabah ezanı dışındaki ezanların 15’er kelimesi mukabilindedir.

75 Fadl (فضل)’ın eczasındaki (في ضاد لام) tekrarsız 7 harf ve 4 noktası (ف ي ض ا د ل م) toplamı, seferdeki 11 farz rekat ve kâmetin 11 kelimesi mukabilindedir.

- Şeş teşehhüd sırrı hem oldı ‘ayân
Fî vü dâd u lâm-ı hâkdan iy cüvân⁷⁶
240. Sırr-ı ezân u ikâmet hem şalât
Hûms u mîrâş u tavâf u hem zekât
Cümle erkân-ı şerî‘ at bî’t-tamâm⁷⁷
Sırr-ı ism-i fazl-ı hâkdur ve’s-selâm
Heştdür eczâ vü çâr oldı nuķat
İsm-i fî vü dâd u lâm ez-resm-i hâ
Çâr nokta çâr ‘unşur sırrıdur
Heşt eczâ heşt hâttı gösterür
Nokta vü harfinde zâhir heşt u çâr
Reh-nümâyân-ı imâmân âşikâr
245. Bî-mükerrer heftdür çün ism-i fazl
Heft hâttı gösterür kim odur aşı
Heft deryâ vü daḥi heft âsumân
Heft muşhaf heft kırâ’at iy cüvân
Hem tavâf-ı haccı kıldı âşikâr
Kim gelüpdür heft heft ez-kirdgâr
Heft bâb-ı şehr-i ‘ilmi hem ‘ayân
Gösterür hem heft âyetden nişân
Heft u heşt u bâ-devânzdeh penc hem
Cümle sî vü dü olur bî-bîş u kem⁷⁸
250. Fazl-ı hâkdur ya‘ nî ism-i sî vü dü
Hem müsemma fehm kıl iy nîk-hû

76 Hazarda 9, Cuma günü 8, seferde 6 teşehhüd vardır. Sırasıyla Tı, Ha ve Vâv (ط ح و)’ın ebcedlerine mukabildir. Devamında ifade edildiği üzere bu teşehhüd sayıları Fadl’ın eczasındaki 8 harf (في ضاد لام), bu 8 harf ile gayr-ı mükerrer bir nokta toplamı olan 9 ve Fadl’ın 3 harfi, 2 noktası ve heyeti toplamı olan 6 mukabilindedir.

77 Nüshada kelime lâm-ı tarıfsız şedde ile yazılmıştır: بتمام. İlerideki şeddesiz yazımlarda kelime bi-tamâm şeklinde okunacaktır.

78 Fazl (فضل)’ın eczasındaki mükerrer 8 ve gayr-ı mükerrer 7 harf ile Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası, eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta toplamı 32’dir.

- Fî vü dâd u lâmadur şavm u şalât
 Fî vü dâd (u) lâm(uñ) emridür zekât
 Hem şehâdet hacc anuñ fermânıdur
 Raḥmetinden kullara ihsânıdur
 Fazla getürmez şehâdet kim ki bil
 Kâfir-i muṭlaḳdur ol iy ehl-i dil
 Fazl-ı ḥaḳḳa kim ki ikrâr eyledi
 Menzilin firdevs-i gülzâr eyledi
- (8b) 255. Şükr-i fî vü şükr-i dâd u şükr-i lâm
 Her nefesde iy Muḥîṭ⁷⁹ ve's-selâm

Kur'anın Münzeli 7 Harf

- Nûn u dâl u vâv u fî yî mîm u lâm
 Bu yedi ḥarf üzre nâzildür kelâm
 Nezzele'l⁸⁰-Kur'ân 'alâ seb' a⁸¹ ki var
 Bu yedi ḥarfüñ beyânıdur iy yâr⁸²
 İsm-i Fazlu'l-lâh-ı rabbü'l-'âlemîn
 Bu yedi ḥarf oldu hem fehmi it yakîn
 Ya' nî fazl-ı ḥaḳḳdan oldu âşikâr
 Sırr-ı te'vîl-i kelâm-ı kirdgâr
260. Fî vü lâmı çün 'ayân gösterdi ol
 Dâd-ı Fazlı iste biş ḥarfinde bul
 Nûn u mîm u vâv u dâl u yî tamâm
 Olur ebcedde yüz on mâ-lâ-kelâm

79 Nûshada: Muḥîṭ.

80 Nûshada: Nizâ li'l.

81 نز القرآن على سبعة احرف "Kuran, yedi harf üzerine indi." Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. IV, s. 457.

82 Bkz. Fatih Usluer, *Hurufilik; İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren*, İstanbul: Kabalcı, 2009, s. 192.

Noğtadur yigirmi şād toksân olur
Bu hesâbı fehm iden insân olur⁸³

Harf-i fî bir noğta-y-ıla kâf olur
Ya' nî kim noğta 'adedde kâf olur⁸⁴

Hey'et-i mecmû' a vü eczâ nuğat
Lafz-ı noğtadur yigirmi bî-ğalat⁸⁵

265. Pes yigirmi oldı noğta bî-gümân
İştılâh-ı hâkda fehm eyle 'ayân

Bu yedi harf oldı pes fî dâd⁸⁶ (u) lâm
Fazl-ı hâkdur ya' nî aşl-ı her kelâm

İstivâ-y-ıla olur fehm it sekiz
Bu yedi harf-i aşl iy ehl-i temîz

Altısı vâv-ı velîdür âşikâr
İkkisidür fî vü lâm-ı kirdgâr⁸⁷

Çünkü bâtındur velâyet iy ulı
Gizlû geldi fazlda vâv-ı velî

270. Vâv çün geldi be-câ-yı harf-i dâd
Kavl-i fazl-ı hâkdur iy zîbâ nihâd

83 Kuran'ın üzerine indiği 7 harf: Nûn, Dâl, Vâv, Ye, Mîm, Fe, Lâm (ن د و ی م ف ل). Son ikisi (ف ل) Fadl (فضل) isminde mevcuttur. O halde kalan 5 harf (ن د و ی م) Fadl'in ismindeki Dâd (ض) a mukabildir. Beş harfin ebcedi 110'dur. Dâd (ض) ı oluşturan Sâd (ص) ın ebcedi 90, noktanın ebcedi -daha önce de açıklandığı üzere- 20, toplamı 110'dur.

84 Fe (ف) ın ebcedi 80, Kâf (ق) ın 100'dür. Aralarında şeklen bir nokta olduğuna göre noktanın değeri 20'dir. Kef (ك) ın ebcedi de 20 olduğundan, nokta adedde Kef (ك) olur.

85 Nokta (نقطه) ın eczasındaki (نون قاف طي هي) 10 harf, 9 nokta ve heyet-i mecmûası toplamı da 20'dir.

86 Nüshada: şād. Yedi harfin mukabilindeki Fadl'in harflerini ispatladığına göre bunun dâd olması gerekir.

87 Kuran'ın üzerine indiği 7 harf (hatlarda olduğu gibi) istiva ile 8 olur. İki harf (ف ل) Fazl'in isminde vardır. Kalan 6 harf, ebcedi 6 olan Vâv (و) a mukabildir. Vâv, velî (ولی) ın ilk harfidir. 2 harf Fadl'in zahirine, 6'sı da batınına işaret, Fazl'in ismindeki Dad (ض) a mukabildir. Fadl (فضل), Velî (ولی) ıdır. Bu iki lafızda Lâm (ل) ortak. Vâv (و) ve Dâd (ض) ın eczalarının üçer harf (واو ضاد) olmasından hareketle mütetekabildirler.

- Vāv-ı veche de işâretdür bu söz
 Kāvli bul kim göstere tâ fazl yüz
- Ḍād eczâda üç oldu vāv üç
 Añla Ḍād u vāv sırrın çekme güç
- (9a) Ottuz ikki nuṭḡ-ı fazl-ı lem-yezel
 Oldı ya‘ nî birbirisine bedel
- Ma‘ nî-i vāv-ı velî-i kirdgār
 Oldı Ḍād-ı fazl-ı ḥaḡdan âşikār
275. Hem gelüpdür şüret-i fîde ‘ ayân
 Vāv(da) bu vechi de fehmi it iy cüvân
- Zâhir-i vāv-ı velî-i gayb-dân
 Gösterür ‘ ünvân-ı bâtından nişân
- Şekl-i fîde geldi çün vāv-ı velî
 Fazl-ı yezdândan velî oldı ‘ Alî
- Ḥarf-i Ḍād u lâmi oldı lâmi u yî⁸⁸
 Fazl-ı ḥaḡdur hem ‘ Alî vü hem velî⁸⁹
- Fazl-ı ḥaḡ isminde zâhir oldı bil
 Şekl-i ‘ ayn u lâmi u yî iy ehl-i dil
280. Gerçi bālâda geçüpdür bu beyân
 Lîk bir vech-ile de⁹⁰ işit ‘ ayân
- ‘ Ayn yetmişdür cümelde âşikār
 Bâ-‘ anâşır oldı heftâd u çahâr
- Nokṡa vü eczâ-y-ıla bî-reyb ü şîni
 Oldı fî-i fazl-ı rabbü’l-‘ âlemîn
- Hem daḡi lâmi-ı ‘ Alîdür lâmi-ı Fazl
 Bu sözi fehmi iden olur zâta vaşl

88 Nûshada: lâmi-ı velî.

89 Veli (ولی) ile Fadl (فضل)’ın harflerinden Veli’nin Vāv (و)’ı ve Fadl’in Fe (ف)’si birbirinin mukabilidir. Fadl’in Lâmi ve Ḍād (ض) harfleri de Veli’nin Lâmi ve Ye (ي) harflerine mütakabildir.

90 Nûshada: vechilde.

Dâd-ı fazl-ı hâkdan iy cüyâ-yı rab
İste yî harfini daḥi kıl taleb

285. Yî iki noktayla çün bir harfdür
Şûret-i eczâ-yı dâdı gösterür⁹¹

Harf harfe ya‘ nî kim kâ’im-mâkâm
Oldı fehm it bu sözi iy nîk-nâm

‘Ayn u lâm u yî veliyy-i ğayb-dân
Fî vü dâd u lâmdan oldı ‘ayân

Bu sebebden Âdem-i evvel menem
Didi fehm it ol imâm-ı muhterem⁹²

Ya‘ nî Âdem kim odur fî dâd u lâm
Oldı ismiyle aña kâ’im-makâm

290. ‘Ayn heftâd oldı ‘ayn u lâm u yî
Heştür eczâda fehm it iy zekî

Gösterür yetmiş sekiz harfî yakîn
K’oldı bîst u nüh suver bî-reyb ü şîn

(9b)

Ya‘ nî tekrâr ile bîst u nüh suver
İsm-i ‘ayn u lâm u yîdür bî-ḥaṭar⁹³

Sırrını fehm it kelâm-ı nâtıkuñ⁹⁴
Ḥikmetini aña fazl-ı ḥâlikuñ

Çün nüzûl itdi şîfâta zât-ı ḥay
Yîde ḥatm oldı ḥesâb-ı cümle şey

91 Ali (علي)’deki Ayn (ع) harfinin ebcedi 70, oluştuğu 4 unsur, eczasındaki (عين) 3 harf ve 3 nokta ile 80’dir. Fadl (فضل)’daki Fe (ف)’nin ebcedi mukabilindedir. Bu iki isimdeki Lâm (ل)’lar ortaktır. Ali’deki ye (ي) 1 harf, 2 nokta olarak 3’tür. Fadl’daki Dâd (د)’in eczası (ضاد) da 3 harftir.

92 İmam Ali’ye atfedilen انا آدم اول “Ben ilk Adem’im” sözüne telmih var. Bkz. Şerhü’l-Esmâ, s. 554.

93 Ali (علي)’deki Ayn (ع)’nin ebcedi 70, harflerinin eczası (عين لام ي)’ndaki 8 harfle 78 olur. Lâm-elif dahil Arap alfabesinin eczasındaki harf sayısı da 78’dir.

94 İmam Ali (as) انا كلام الله ناطق “Ben Allah’ın konuşan kelâmıyım” demiştir.

295. Yî ki ondur ‘aşre-i kāmildür ol
İntihâ-yı harfde var(dur) iste bul
Hıatm oldu yîde hem nâm-ı ‘Alî
Añla bu esrârı fehm it iy velî
Mehdî irişince ya‘ nî evşiyâ
Ondur on birinci kûtb-ı evliyâ
On ikinci Mehdî-i şâhib-zamân
Hüccet-i kâ’im imâm-ı ins ü cân
Yî hem ondur on iki eczâ-yıla
On bir olur yine harf-i yâ-yıla
300. Zâhir oldu yîden on ikki imâm
Fehm kıl işnâ ‘aşer sırrın tamâm
Yîde ikki nokta kim geldi ‘ayân
İkki dürr-i pâkden virdi nişân
Kim Hüseyin-ile Hasandur añla var
Geldiler yî-i ‘Alîden âşikâr
İkki nokta evvel u âhîr-durur
Birisi bâtın biri zâhir-durur
Oldı esmâ vü müsemmâ lâ-cerem
Harf-i yîden âşikârâ bî-elem
305. Hem daği yî üstine kıldı kıyâm
Fî-i fazl-ı haq te‘âlâ ve’s-selâm

Allah

Lafz-ı Allah pencdür iy nev-cüvân⁹⁵
Penc vâkt esrârını kıldı ‘ayân
Sırr-ı penceh görünür hem penc haţ
Hem havâss-ı⁹⁶ penc bunda yok ğalaţ

95 Allah lafzındaki 5 harf: ا ل ل ا ل .

96 Nûshada: havâşşı.

- Oldı sekkiz cennete eczâ ‘alem⁹⁷
 Heşt teşehhüd heşt haţtı aña hem
 Bâ-se ism u nokta-i fazl-ı ra ‘ûf⁹⁸
 Görinür hem nokta-i on dört hurûf
- (10a) 310. Ebcedinde Âdem u Havvâ ‘ayân
 Oldı Allâhuñ bu sözde yok gümân
 Ebced u bâ-penc harf iy muhteşem
 Oldı yetmiş ikki eczâya ‘alem
 Ya‘ nî yetmiş ikki eczâ-yı hurûf
 Oldı ism-i Allâh aña bul vukûf
 Çârdeh eczâ-yı Allâh ile hem
 Seksen altı oldı ne bîş u ne kem
 Müfredât-ı bîst u nüh sûre ‘ayân
 Noktasıyla zâhir oldı bî-gümân⁹⁹
315. ‘Ayn maḥzûf olsa rûşendür sebîl
 Görinür hem seksen altı secde bil
 Tõksan olur dört nuḳatla âşikâr¹⁰⁰
 Sırr-ı tõksan bîñ kelâmı aña var
 Kim şeb-i mi‘ râcda Aḥmed-ile Hâk
 Söyledi fehîm it bu sözi bî-nuṭaḳ
 Çârdeh eczâ-yı Allâh iy cüvân
 Penc harfûñ ebcediyle bî-gümân

97 Allah lafzındaki tekrarsız harfler (ا ل ه)‘in eczasında 8 harf vardır: الف لام هي.

98 Fazl (فضل)‘in 3 harfi ve 2 noktası, Allah lafzının 5 harfine mukabildir.

99 Allah lafzının beş harfinin (ا ل ل ا ل ه) ebcedi 67‘dir, 5 harfle birlikte 72 olur, 28 ilahi harfin eczasındaki 72 harf mukabilindedir. Allah lafzının eczasındaki 14 harf ile (الف لام لام الف هي) 72‘nin toplamı 86‘dır. Muhiti bunu 29 sûre başında gelen mukatta‘ât-lar ve noktaları toplamı hizasında görmüştür. Ancak küçük bir hile yapmıştır. Mukatta‘ât harfleri (Yasin‘in nida harfi hariç) toplam 77‘dir, noktaları (Yasin‘in nida harfi dahil) 9‘dur, toplamı 86 yapar.

100 Allah lafzının eczasındaki 14 harf (الف لام لام الف هي)‘te 4 nokta vardır. Yukarıda elde edilen 86 ile 4 noktanın toplamı 90‘dır.

Fî-i fazl-ı'l-lâh-ı rabbü'l-âlemîn
Ebcediyle görünür bî-reyb ü şîn¹⁰¹

320. Sırr-ı zâtu'l-lâh ya' nî bî-gümân
Oldı fazl-ı hâk şıfâtında 'ayân

Nokta vü eczâsına kılsañ naẓar¹⁰²
Görine on bir namâz iy pür-hüner

Bî-mükerrer ism-i Allâh üç olur
İsm-i fî vü dâd u lâmı gösterür

Hem de üç nev'e şalâtı âşikâr
Gösterür fehm eyle bu esrârı var

Ebced-i Allâhdur altmış yedi
Bî-mükerrer bâ-se harf-i sermedî

325. Oldı yetmiş sırr-ı harf-i kâf u nûn
Zâhir oldı fehm kıl iy zû-fünûn¹⁰³

Hey'et-i mecmû'a vü bâ-se hurûf
Ebcediyle fazl-ı hâkdan bul vukûf¹⁰⁴

Çil olur gösterür çil ismi yakîn
Erba'ın sırrını hem bî-reyb ü şîn

Hey'et u bâ-ebced-i ism-i ilâh
Olur ottuz yeddi bil bî-iştibâh

(10b) Muḥkemātuñ gösterür eczâsını
Añla Allâh isminüñ ma' nâsını¹⁰⁵

101 Allah lafzının eczasındaki 14 harf, Allah lafzının 5 harfinin ebcedi olan 67 ile 81'dir. Bu, Fadl (فضل)'ın Fe (ف)'sinin ebcedi ve Fe (ف) harfî toplamı mukabilindedir.

102 Allah lafzının tekrarsız üç harfinin (ا ل ه) eczasındaki (الف لام هي) 8 harf ve 3 nokta toplamı 11'dir.

103 Allah lafzındaki 5 harfin (ا ل ل ا ه) ebcedi 67'dir tekrarsız 3 harfî (ا ل ه) ile, Kün (كن)'ün ebcedine eşit olur.

104 Allah lafzının tekrarsız 3 harfî (ا ل ه), bunların ebcedi olan 36 ve heyeti toplamı 40'tır.

105 Allah lafzının tekrarsız harflerinin (ا ل ه) ebcedi (36) ile heyeti toplamı 37'dir. 14 muḥkem harfin eczasındaki 37 harf (الف لام ري كاف هي ي عين صاد طي سين حي ميم قاف نون) mukabilindedir.

330. Oldı eczâsında Allâhuñ ‘ayân
 Çârdeh haţtuñ beyânı bî-gümân
 Muḥkemât esrârını hem kıldı fâş
 Kim anuñ hükmindedür huşk-ile yaşı¹⁰⁶
 Çâr ‘unşur noktasında görünür¹⁰⁷
 İncil u Tevrât u hem Şuhf u Zebûr
 Çâr cüy u çâr rek‘at çâr haţ
 Görinür hem harf-i mu‘cem bî-ğalat
 Nokta vü eczâ-yı Allâh âşikâr
 Zâhir itdi ‘âlem-i hijdeh hezâr
335. On sekiz şeklini hem bî-reyb ü şîñ
 Müfredâtuñ gösterür fehm it yakîn
 Bî-mükerrer şüret-i zâhirle hem¹⁰⁸
 Bîst u yek haţ sırrına oldı ‘âlem
 Bî-mükerrer olur Allâh şeş hurûf
 Kâf u nûn eczâsın aña bul vukûf¹⁰⁹
 Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
 Şeş elif-lâm-mîme¹¹⁰ hem oldı ‘âlem
 Hem şeş Allâh ekberi kıldı ‘ayân
 Kim ezânda okunur bellü beyân
340. Gösterür hem şeş nuḳât-ı muḥkemi¹¹¹
 Şeş cihâtı aña hem iy âdemî

106 Allah (ا ل ل ا ه) lafzının eczasındaki 14 harf (الف لام لام الف هي), 14 hat ve 14 muhkem harf (الر كهيعص طس حم ق ن) mukabilindedir.

107 Allah lafzının eczasında (الف لام لام الف هي) 4 nokta vardır.

108 Allah lafzının eczasındaki 14 harf, 4 noktası ve Allah lafzının tekrarsız 3 harfinin toplamı 21’dir, Havvâ’nın 21 hattı mukabilindedir.

109 Allah (ا ل ل ا ه) lafzının eczasındaki 14 harf (الف لام لام الف هي)’in tekrarsız 6 harfi: ا ل ف ك ا ف نون. Kün (كن)’ün eczasındaki 6 harf: م ه ي.

110 Elif-lâm-mîm (الم) mukatta’âtı (2 : 1), (3 : 1), (29 : 1), (30 : 1), (31 : 1), (32 : 1)’dedir.

111 17 muhkem harfin (الر كهيعص طس حم ق ن د ف و) 6 noktası vardır. Buradaki üç harf (د ف و), 14 mukatta’atın eczasından ortaya çıkan harflerdir. Bkz. Fatih Usluer, *a.g.e.*, s. 205.

Üç nuķatla nüħ felek sırrın saña¹¹²

Gösterür hem nüħ teşehhüd t̤alibā

Oldı eczāsında şeş ħarfün ‘ayān¹¹³

Pānzdeh rek‘ at namāz iy nev-cüvān

Noķtasında on iki burc āşikār

On iki ħať sırrını hem aña var

Gösterür hifdeh namāzı bī-ġalať

Şüret-i zāhirle on ikki nuķať

345. On iki noķtayla on biş ħarf hem

Oldı idrāk it şeb-i ķadre ‘alem

Gösterür hem pānzdeh ħarfi ‘ayān

Noķtasıyla fehm iderseñ iy cüvān

Şüret-i penc-ile olur sī vü dü

İsm-i Allāh fehm kıl iy nīk-ĥū

(11a)

Ebced-i zāhirle şeş ħarf-i ilāh

Yetmiş üçdür yok bu sözde iştibāh

Lām elifle virdi eczādan ħaber

Kim olur yetmiş üç iy şāhib-nażar

350. Yetmiş üçle bīst u heft iy baĥr-i nūr

Şad tınāb-ı ħayme sırrın gösterür

Çārdeh eczā-yı evvelle tamām

Oldı yüz on dört suver mā-lā-kelām

112 Allah lafzının eczasındaki 14 harf (الـ لـ مـ نـ هـ يـ)’in tekrarsız 6 harfi ve 3 noktası vardır: ا ل م ن ه ي. Bu 6 harf ve 3 noktanın toplamı 9 felek mukabilindedir.

113 Allah lafzının eczasındaki tekrarsız 6 harfin eczasında (الـ لـ مـ نـ هـ يـ) 15 harf vardır. Bunların 12 noktasının Allah lafzının 5 harfi ile toplamı olan 17, 12 noktanın 15 harfle toplamı olan 27, bu 27 ile Allah lafzındaki 5 harfin toplamı olan 32, Allah lafzının ebcedi olan 67 ile 6 harfin toplamı olan 73, bu 73 ile az önce zikredilen 27’nin toplamı olan 100, bunun ile Allah lafzının eczasındaki 14 harfin toplamı olan 114 sonraki beyitlerde değerlendirilir.

Çârdeh eczâ-yı Allâhuñ ‘ayân
Heştür tekrârı fehm it iy cüvân¹¹⁴

Heşt haţţ u heşt cennet âşikâr
Görinür hem heşt teşehhüd aña var

Heşt ism-i fî vü dâd u lâma hem¹¹⁵
Oldı Allâh ismi fehm eyle ‘alem

355. On bir olur bâ-se harf-i evvelîn
Gösterür on bir sefer sırrın yakîn
Heşt harf u nokta-i bâtın iy yâr¹¹⁶
Gösterür on altı haţtı âşikâr
Hem olur eczâda bîst u se ‘ayân
Bu sekiz harf-i mükerrerer bî-gümân¹¹⁷
Noktasıyla muhkemâta oldı dâl
Kim olur yigirmi üç bî-kıl u kâl
Bîst u se eczâ vü sekkiz nokta hem
Olur ottuz bir ‘aded bî-bîş u kem

360. Bî-mükerrerer virdi illâdan haber
Ma‘ nî-i lâdur mükerrerer ser-be-ser¹¹⁸
Bîst u se eczâ-yı tekrâr iy cüvân
Bîst u heft bî-mükerrerer bî-gümân¹¹⁹

114 Allah lafzının eczasındaki 14 harf (الف لام لام الف هي)‘in tekrarsız 6 harfi dışındaki tekrarlar gelen 8 harfi: ل ا ل ا م ا ل ف.

115 Fadl (فضل)‘in 3 harfiyle toplamı 11‘dir. Aynı şekilde Allah lafzındaki tekrarlı 8 harf ile Allah lafzındaki 3 harf (ل ا ل) toplamı da 11‘dir.

116 Allah lafzındaki tekrarlı 8 harf (ل ا ل ا م ا ل ف) ve bunların eczasında ortaya çıkan 8 nokta: ل ا م الف لام الف ميم الف لام في. Fadl‘in eczasındaki 8 harf (في ضاد لام) ile bunların eczasında 8 nokta ortaya çıkar: في يى ضاد الف دال لام الف ميم.

117 Allah lafzındaki tekrarlı 8 harf (ل ا ل ا م ا ل ف)‘in eczasındaki 23 harf: ل ا م الف لام الف ميم الف لام في.

118 Allah lafzındaki tekrarlı 8 harf ve eczasındaki 23 harfin toplamı olan 31, illâ lafzının tekrarsız harflerinin (ل ا) ebcedi değerine eşittir. Lâ (لا)‘nın da ebcedi böyledir. Beyit, Hakk‘ın varlığı kuşatmışlığına çok şümüllü temas etmektedir.

119 Allah lafzındaki tekrarlı 8 harf (ل ا ل ا م ا ل ف)‘in eczasındaki 23 harf (ل ا م الف لام الف ميم الف).

Gösterür penceh şalâtı bî-ğalat
Hem kelâmuñ müfredâtını bâ-nuqat

Batn-ı evvel lafz-ı Allâh âşikâr
Hijdeh oldu noktasıyla çün iy yâr

Batn-ı şânide olur ottuz sekiz
Elli altıdur ikisi kıl temîz

365. Oldı sâl-i şâhib-i emre ‘alem
Kim fenâ mülkine başmışdı kadem¹²⁰

Nutķ u ħatt-ı Ahmede hem oldu dâl
K’oldı ikki bîst u heşt bî-kîl u kâl

(11b) Ebced-i eczâ-yı Allâh iy cüvân
Şûret-i penc-ile fehm eyle ‘ayân

On iki ottuz ikidür âşikâr¹²¹

On iki ħat sırrını fehm eyle var

Ya‘ nî her ħat ottuz ikkidür tamâm
Sırr-ı Allâh oldu zâhir ve’s-selâm

Âdem

370. Âdem üç ħarf oldu hem fehm it ‘ayân
Oldı ism-i fazl-ı yezdâna nişân

Nutķ u şavt u kuvvete oldu ‘alem
İsm u fi‘l u maşdarı fehm eyle hem

Ĥarf-i medd-ile olur Âdem çahâr
Görinür sırr-ı ‘anâşır âşikâr

(لام في). Bu 8 harfte gayr-ı mükerrer gelen 4 harf (ل ا م ف) ile 23 harfin toplamı olan 27 söz konusudur. Bir sonraki beyitte bu ikisinin yani 23 ve 27’nin toplamı olan 50, namazın ilk olarak 50 vakit emredilmesi mukabilinde gösterilmiştir.

120 Allah (الله) lafzının batn-ı evvelindeki 14 harf ve 4 noktası: الف لام لام الف هي. İkinci batnındaki 38 harf: الف لام في لام الف ميم لام الف ميم الف لام في هي ي. Bu ikisinin toplamı Fazlullah’ın vefat yaşı 56’yı verir.

121 Allah lafzının eczasındaki harflerin (الف لام لام الف هي) ebcedi 379’dur, (الله) lafzındaki 5 harf ile 384 yapar. 384, 12 kere 32’ye eşittir.

Çâr harf-i mu‘cem u hem çâr cū

Çâr rek‘at sırrı hem iy nîk-ḥū

Çâr ḥaṭ hem çâr tekbîr oldı bil

Çâr harf-i Âdem ez-fa‘z-ı celîl

375. Ebcedinde çârdeh ḥaṭṭ âşikâr
Hem otuz ikki kelâm-ı kirdgâr

Çâr harf u bâ-cümel pencâh olur

Noktasıyla bîst u heşti gösterür¹²²

On iki burcıla hem on ikki ḥaṭ

Oldı eczâsında zâhir bî-ğalat¹²³

Çâr noktayla olur on altı hem

Görinür on altı ḥaṭṭ-ı muḥterem

On iki harf u cümel bî-irtiyâb

Hey‘et-i mecmû‘a-y-ıla bî-ḥicâb¹²⁴

380. Gösterür fehmi it derec sırrın saña
Üç yüz altmış maḥṣalî hem ṭalibâ

Ottuz üçdür batn-ı şânide ‘ayân

İsm-i Âdem fehmi kıl iy nev-cüvân¹²⁵

Lâm-elifle sî vü dü ḥarfe ‘alem

Oldı fehmi it bu beyânı bî-elem

Oldı hem esmâ-yı küll sırrı ‘ayân

Âdemün isminden işit bî-gümân

122 Âdem (آدم)’in ebcedi -Elif’in meddiyle- 46’dır. 14 harf ve 32 harf toplamı mukabilindedir. Âdem’in ebcedine dört harf (آدم) eklenirse 50 olur ki Arap alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası toplamına mukabildir.

123 Âdem (آدم) lafzının eczasında (الف الف دال ميم) 12 harf ve 4 nokta vardır.

124 Âdem lafzının eczasındaki 12 harf (الف الف دال ميم), bunların ebcedi olan 347 ve heyet-i mecmûası toplamı 360’tır.

125 Âdem’in batn-ı şânisindeki 33 harf (الف لام في الف دال الف لام ميم يي ميم), 32 ilâhi harf ve Lâ-m-elif’in toplamı mukabilindedir. Aynı zamanda Fazlullah’ın 33 yaşında tevile başlamasına işarettir. Devamında değinileceği üzere bunların 17 noktası vardır. Harf ve nokta toplamı 50’dir, Miraç’ta ilk olarak farz olan 50 vakit namaz mukabilindedir.

- (12a) 385. Ya' nî ottuz ikki harf-i lâm-elif
Kim budur esmâ-i küll bî-ihtilâf
Virdi fazl-ı hâk zuhûrından haber
Ottuz üç esmâ-i Âdem ser-be-ser
Fazl-ı hâkdur ya' nî Âdem bî-gümân
Kıldı ottuz üçde te'vîli 'ayân
Mesîhü'n ottuz üçinde nüzûl
İtdügi gökden budur eyle kabûl
Noktasında on yedi rek'at namâz
Zâhir oldu fehm it iy dâna-yı râz
Ottuz üç harf-ile on yeddi nuķat
Gösterür pencâh sırrın bî-ğalat
390. Bî-mükerrer oldu şeş harf âşikâr¹²⁶
Sitte-i eyyâm sırrın ańla var
Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
Görinür şeş harf-i kün hem bî-nedem
Şeş hurûf üç nokta-y-ıla nüh olur
Nüh teşehhüd nüh felek sırrı-durur
Şeş hurûfuń ebcedi iy ehl-i hüş
Biş otuz üçdür bu kavli eyle güş¹²⁷
Biş otuz üç ya' nî biş ism-i ilâh
Her birisi ottuz üç bî-iştibâh
395. Gösterür eczâda şeş harf âşikâr
Âdemüń on altı hâtın ańla var¹²⁸

126 Âdem (آدم)'in batn-ı sânisindeki gayr-ı mükerrer 6 harf: د ا ل ف م ي. Daha sonraki beyitlerde bunların 3 noktası da hesaba dahil edilecektir.

127 Âdem (آدم)'in batn-ı sânisindeki gayr-ı mükerrer 6 harf (د ا ل ف م ي)'in ebcedi 165'tir. Bu da 5 kere 33'e eşittir. Her bir 33 de (lamelifle birlikte 33 ilâhî harf) Zât'ın ismidir.

128 Âdem (آدم)'in batn-ı sânisindeki gayr-ı mükerrer 6 harf (د ا ل ف م ي)'in eczasında 16 harf (الف لام في ميم يي دال) zahir olur. Devamındaki beyitlerde gösterileceği üzere 10 nokta, Hz. Musa'nın 10 levhası mukabilindedir. Ayrıca 16 harf ve 6 harfin toplamı, 28 ilâhî harfin 22 noktası mukabilinde, gayr-ı mükerrer 6 harf ile eczasındaki 16 harf ve 10 noktanın toplamı da 32 ilâhî harf mukabilindedir.

İkki hifdeh sî vü çâr oldu tamâm
Zâhir oldu secde sırrı ve's-selâm

Havva

İsm-i Havvâdan daḥi iy hûşyâr
İsm-i faẓl-ı ḥaḳ görünür âşikâr
Hem namâz-ı şâm sırrına ʿalem
Oldı fehm it ism-i Havvâ bî-elem

420. Şeddesiyle çâr ʿunşurdan nişân
Gösterür hem çâr tekbîri ʿayân
Çâr cû hem çâr ḥaṭṭ iy kām-yâb
Çâr rekʿat sırrıdur hem bî-ḥicâb¹³⁵
Ebcedinde bîst u yek ḥaṭṭ-ı kâdîm
Âşikârâ oldu ez-faẓl-ı ʿazîm

- (13a) Ḥaṭṭ-ı vechince gelüp bî-kîl u kâl
Oldı esmâsı müsemmasına dâl¹³⁶
Hem daḥi sebʿ u'l-meşânuñ bî-gümân
Gösterür yigirmi bir ḥarfın ʿayân
425. Şeddesüz eczâda üç ḥarf oldu heşt¹³⁷
Heşt gülzâr-ı cinândur eyle geşt
Çâr ḥarf eczâda olur yânzdeh¹³⁸
Görinür sırr-ı sefer iy merd-i reh
Nokta vü eczâ olur sebʿ u'l-meşân
Kim okındı çârdeh ḥaṭ bî-gümân

135 Havvâ (حوّا) ismi Fadl (فضل) gibi 3 harftir. Şeddeyle birlikte 4 harf olur, 4 unsur, 4 tekbir, cennetin 4 ırmağı ve 4 hat mukabilindedir.

136 Havvâ (ح و ا)nın ebcedi 21'dir ve Havvâ'nın yüzünde de 21 hat vardır: 7 ümmî hat, 7 ümmî hat mahalli ve 7 ebî hat mahalli.

137 Havvâ'nın şeddesiz olarak harflerinin (ح و ا) eczasında 8 harf (حي واو الف) vardır.

138 Havvâ'nın şeddeli olarak harflerinin (ح و ا) eczasında 11 harf ve 3 nokta (حي واو واو الف) vardır. Yalnızca harfleri sefer namazı, harf ve nokta toplamı da Seb'u'l-meşânî mukabilindedir.

- Bî-mükerrer şeş hurûf olur ‘ayân¹³⁹
 Görinür şeş ibtidâ-yı Câvidân
 Şeş teşehhüd sitte-i eyyâm hem
 Şeş şalât-ı cehre hem oldu ‘alem
430. Nüh teşehhüd tis‘ a âyât-ı ilâh¹⁴⁰
 Bâ-se nokta gösterür bî-iştibâh
 İnbişât-ı şeş hurûf on biş olur¹⁴¹
 Pânzdeh rek‘ at namâzı gösterür
 Noktasında levh-i Mûsâ âşikâr
 Hem deh âyet ma‘ nîsi iy nâm-dâr
 Pânzdeh eczâ vü deh nokta ‘ayân
 Şüret-i zâhirle bî-reyb ü gümân
 Oldı Qur‘ân müfredâtına ‘alem
 İsm-i Havvâ fehm kıl bî-biş u kem
435. Pânzdeh eczâ vü şeş harf âşikâr
 Bâ-se nokta oldu fehm it bîst u çâr¹⁴²
 Sâ‘ at-i leyl ü nehâra oldu dâl
 Hem Mesîhün nuṭṭına bî-kıl u kâl
 Nokta-i zâhirden eylerseñ güzêr
 Bîst u yek ḥaṭ zâhir ola ser-be-ser

139 Havvâ’nın eczasındaki harflerde (حي واو واو الف) gayr-ı mükerrer şu 6 harf vardır: ح ي و ا ف. Bunların 3 noktası da ileriki beyitlerde hesaba dahil edilir.

140 (17 : 101) “Andolsun biz Musa’ya apaçık dokuz mucize verdik.”

141 Havvâ’nın eczasındaki harflerden zahir olan 6 gayr-ı mükerrer harfin (ح ي و ا ل ف) eczasında (حي يي واو الف لام في) 15 harf ve 10 nokta vardır. Müteakib beyitlerde söyleneceği gibi 15 harf ve 10 nokta Havvâ ismindeki 3 harfle Hz. Muhammed’in nutkundaki 28 ilâhî harf mukabilindedir. Ayrıca 6 gayr-ı mükerrer harf ve 3 noktası, 6 harfin eczasındaki 15 harf ile günün 24 saatine mukabildir.

142 Havvâ’nın eczasındaki harflerden zahir olan 6 gayr-ı mükerrer harf ve 3 noktası (ح ي و ا ل ف) ile eczasındaki 15 harfin (حي يي واو الف لام في) toplamı 24’tür.

Ebiced bâ-şeş hurûf (u) se nuqat

Çâr sî vü dü olur bil bî-ğalat¹⁴³

Çâr harf-i mu‘ cemi eyler beyân

Ya‘ nî her harf oldu sî vü dü ‘ayân

440. Eyle bâkisinde heft haţtı taleb
Kim yazupdur şüret-i Havvâda rab

Añla Havvâ isminün tekrarı hem

Penc haţ-ı Âdeme oldu ‘alem¹⁴⁴

(13b)

Penc vaqt ü ism-i fazl-ı kirdgâr

Görinür hem hûms sırrı âşikâr

Bîst rek‘ at sırrı hem bî-reyb ü şîn

Ebcedinden âşikârâdur yakîn¹⁴⁵

Sırr-ı hifdeh pânzdeh iy nev-cüvân

Oldı eczâsında biş harf ‘ayân¹⁴⁶

445. Hifdeh u pencinde bîst u dü nuqat
Görinür hem nuţ-ı Mûsâ bî-ğalat

Pânzdehle bîst u dü fehm eyle hem

Muħkemât eczâsına¹⁴⁷ oldu ‘alem

‘Alleme’l-esmâ¹⁴⁸ budur fehm it tamâm

Tâ ola zâhir müsem mâ ve’s-selâm

143 Havvâ isminin inbisâtındaki gayr-ı mükerrer 6 harf (ح ي و ا ل ف)’in ebcedi 135’tir, 3 nokta ile 138 olur. 4 kere 32 (128) ,4 mucem harften her birinin 32 ilâhî harf mukabilinde olmasından kinayettir. Kalan 10 ise, Havvâ’nın yüzündeki 7 hat (ile açıkça ifade edilmese de Havvâ’nın 3 harfî toplamı) mukabilindedir.

144 Havvâ’nın eczasındaki 11 harften (حي واو واو الف) gayr-ı mükerrer 6 harf (ح ي و ا ل ف) çıktıktan sonra 5 harf (و و ا و ا) kalır.

145 Gayr-ı mükerrer 6 harf dışındaki 5 harfin (و و ا و ا) ebcedi toplamı 20’dir.

146 Gayr-ı mükerrer 6 harf dışındaki 5 harfin (و و ا و ا) eczasında (واو واو الف واو الف) 15 harf vardır. 2 nokta ile birlikte 17, 5 harfin ilavesiyle 22 elde edilir. 22 ile 15 harfin toplamı da 37’dir. Bunlarla ilgili işaretler ileriki beyitlerde gösterilmiştir.

147 Şu 37 harftir: الف لام ري كاف هي يي عين صاد طي سين حي ميم قاف نون

148 (2 : 31) “(Allah Âdem’e) isimleri(n tamamını) öğretti.”

Muhammed

Gösterür ism-i Muḥammed âşikâr
Çâr harf-i mu' cemi fehmi eyle var¹⁴⁹

Çâr ḥaṭṭ u çâr 'unşur ser-be-ser
Görinür hem zühr u 'aşr eyle nazar

450. Ebced u bâ-mîm u ḥî vü mîm u dâl¹⁵⁰
Üç kez ottuz ikkidür bî-kîl u kâl

Gösterür üç sî vü dü ḥaṭṭı saña
K'oldı ḥaṭṭ-ı vech ü ḥaṭṭ-ı dest ü pâ

Çâr harf eczâsıdur sırr-ı sefer¹⁵¹
Şeş teşehhüd noktasında bî-ḥaṭar

Kâmet esrârı hem oldı âşikâr
Çâr harfinden bu sırrı aña var

Mîm-i müdgamla Muḥammed penc olur
Penc ḥaṭṭ u penc vakti gösterür

455. Fazl-ı ḥaḳ ismine hem oldı 'alem
Bu beyânı fehmi kıl iy muhterem
Çârdeh ḥaṭ ma' nî-i seb' u'l-meşân
Oldı eczâ-yı Muḥammedden 'ayân¹⁵²

Noktasında heşt cennet âşikâr
Mîm sekiz esmâ-yı fazl-ı kirdgâr

Heşt teşehhüd heşt ḥaṭ hem bî-hicâb
Görinür fehmi it yakîn iy kâm-yâb

Nokta vü eczâ yigirmikki olur
Nuṭḳ-ı Mûsâ nokta-i muşḥaf-durur

149 Muhammed (محمد) ismindeki 4 harf, 4 mu'cem harf (پ چ ژ ك) mukabilindedir.

150 Muhammed (محمد)'in ebcedi 92, 4 harfle birlikte 96'dır, yani 3 kere 32'ye eşittir. Bu da el, yüz ve ayaklardaki 32'şer hat mukabilindedir.

151 Muhammed (محمد)'in eczasındaki 11 harf ve 6 nokta: ميم حي ميم دال.

152 Şeddeli olarak Muhammed (محمد)'in eczasındaki 14 harf ve 8 nokta: ميم حي ميم ميم دال.

- (14a) 460. Çârdeh ism-i Muḥammed bî-ğalaṭ
Bî-mükerrer şeş olur ez-resm-i ḥaṭ¹⁵³

Sitte-i eyyâmı eyler âşikâr
Şeş şalât-ı cehri hem fehmi eyle var

Şûret-i çâr-ile şeş harf on olur
Sırr-ı deh elvâh-ı Mûsâ görünür

Hifdeh olur şeş hurûf eczâda bil¹⁵⁴
Görinür sırr-ı ḥazar bî-kâl u kîl

Hem ezân-ı şubḥı gösterdi ‘ayân
Fehm iderseñ menzilüñ oldı cinân
465. Nüh teşehhüd noktasından kıl taleb
Kim ḥazarda emr idüpdür fazl-ı rab

Şeş hurûf u bâ-cümel iy pür-hüner
Virdi toḳsan toḳkuz esmâdan ḥaber¹⁵⁵

Ya‘ nî toḳsan toḳkuz ism-i lâ-yenâm
Oldı evşâf-ı Muḥammed bi-tamâm

Şûret-i ism-i Muḥammed âşikâr
Bî-mükerrer üç olur fehmi eyle var¹⁵⁶

Üç namâz-ı şâma olmuştur ‘alem
Gösterür üç ism-i fazl-ı ḥaḳḳı hem
470. Elli bişdür ebced u üç harf bil
Penc vaḳtün kâmetin fehmi eylegil

153 Muhammed’in eczasındaki (ميم حي ميم ميم دال) gayr-ı mükerrer 6 harf: م ي ح د ا ل.

154 Muhammed’in eczasındaki gayr-ı mükerrer 6 harfin (م ي ح د ا ل) eczasında 16 harf vardır: ميم يي حي دال الف لام. Muhîti burada heyet-i mecmûasını ekleyebilirdi. Ancak devamında nokta sayısı 9 olarak doğru hesaplanmıştır.

155 Muhammed’in eczasındaki gayr-ı mükerrer 6 harfin (م ي ح د ا ل) ebcedi 93, 6 harf ile 99’dur.

156 Muhammed (محمد) isminde gayr-ı mükerrer 3 harf (م ح د) vardır. İleride yapılan hesaba göre bu 3 harf ve bunların ebcedi olan 52’nin toplamı 55’tir.

Ya^c nî aña ebced-i eczâ-yı cîm
Elli üçdür bu sözi bilmez racîm¹⁶⁰

İbtidâ çün Ahmed itdi feth-i bâb
İntihâda hem odur hatm-i kitâb

Elli üçün ottuz ikkisi ^cayân
Ottuz ikki nuṭṭ-ı faẓl-ı ğayb-dân

485. Kaldı bâkî anda yiggirmi biri
Ḥaṭṭ-ı Havvâ görünür iy dîn eri
Zâhir eczâsında esrâr-ı sefer¹⁶¹
Görünür hem şakḳ sırrı bî-ḥaṭar
Penc ism-i faẓl-ı rabbü'l-^c âlemîn
Noktasında âşikârâdur yakîn
Penc ḥaṭṭ-ı vech-i Âdemden nişân
Gösterür hem penc vaḳti bî-gümân
Şânzdeh ḥaṭṭ-ı hüdâ-yı kirdgâr
Nokṭa vü harfinden oldu âşikâr
490. Ebced-i zâhir daḫi on bir ḥurûf
Oldı şeṣt u çâr aña bul vuḳûf¹⁶²
Virdi nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı Âdemden ḥaber
Geldi ikki ottuz ikki ser-be-ser
Bî-mükerrer heft olur iy kâm-yâb¹⁶³
Görünür heft âyet-i ümmü'l-kitâb

160 Cîm (جيم)'in ebcedi ile Ahmed (احمد)'in ebcedi 53'erdir.

161 Ahmed (احمد)'in eczasında 11 harf ve 5 nokta (الف حي ميم دال) vardır. 11 harf, seferdeki bir günlük 11 farz rekata, 5 nokta da Fazl (فضل)'ın 3 harf, 2 nokta toplamına, 11 harf ve 5 noktanın toplamı da 16 hat mukabildir.

162 Ahmed (احمد)'in 53 olan ebcedi ile eczasındaki (الف حي ميم دال) 11 harfin toplamı 64'tür.

163 Ahmed'in eczasındaki 11 harfteki (الف حي ميم دال) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta: د ا ل ف ح ي م. Bunların ebcedi 173'tür. Devamındaki beyitlerde 173, Hayme-i Miâd'ın 100 ipi ve Arap alfabesinin eczasındaki 73 harfe mukabil gösterilmiştir. Arap alfabesinin 28 harfinin eczasında 72 harf vardır. Muhîti buna bir harf olarak Lâm-elîf'i de dahil etmiş görünüyor.

Noktasında âşikâr üç ism-i zât
Hem daği zâhir-durur üç nev^c şalât

Ebcedinde yetmiş üç eczâ^c ayân
Şad tınâb-ı hayme hem iy kâm-rân

495. Yeddi harfün ebcedi yüz yetmiş üç
Oldı fehm eyle bu sırr(ı) çekme güç

Cümle altı kerre bîst u heşt olur
Altı harf-i kâf u nûnı gösterür

Bâkî penc u bâ-se nokta oldı heşt
Heşt gülzâr-ı cinândur eyle geşt¹⁶⁴

(15a)

Nokta vü harfinde deh levh âşikâr¹⁶⁵
Sırr-ı kûl fe^c tû bi-^c aşrin¹⁶⁶ hem iy yâr

Heft harf eczâda olur on sekiz¹⁶⁷
On sekiz biñ^c âlemi eyle temîz

500. Nokta vü eczâ-yı Allâh oldı hem
Aḥmedüñ isminde zâhir bî-elem

Noktasında ma^c nî-i işnâ^c aşer
Görinür hem on iki ḥaṭ ser-be-ser

164 Ahmed (احمد)'in eczasındaki 11 harfte (الف حي ميم دال) bulunan gayr-ı mükerrer 7 harf (دال ف ح ي م د)'in ebcedi 173'tür. Bu, 6 kere 28 (6 kere kâf-nun mukabilinde) ile 5 harf (7 harften noktasız olanlar) mukabilindedir. Bu 7 harften noktasız 5 harf ve 7 harfte görülen 3 nokta toplamı 8 cennet mukabilindedir.

165 Ahmed'in eczasındaki harflerde bulunan gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 noktası (الف ح ي م د) toplamıdır.

166 (11 : 13) "De ki: Haydi siz de (onun gibi uydurulmuş) on (sûre) getirin."

167 Ahmed'in eczasındaki gayr-ı mükerrer 7 harfin eczasında (الف لام في حي يي ميم دال) 18 harf ve 12 nokta zahir olur. Allah lafzının eczasında da (الف لام لام الف هي) 14 harf ve 4 nokta vardır ki toplamı aynı şekilde 18'dir. 12 noktası 12 İmam'a, 18 harf ve 12 noktanın toplamı da Kuran'ın 30 cüzüne mukabildir. Buna Ahmed (احمد) lafzındaki 4 harf eklenirse, hazarda kılınan 17 rekât farzın 34 secdesine mukabil gelir.

Oldı eczâ vü nuḳaṭ¹⁶⁸ iy yâr-ı men
Sırr-ı sî cüzv-i kelâm-ı zü'l-minen

Çâr ism-i şüret-i zâhirle hem
İkki hifdeh secdeye oldı ‘alem

İsm-i Aḥmed batn-ı şânide ‘ayân¹⁶⁹
Oldı yiggirmi tokuz ḥarfe nişân

505. Noktası on tokkuz oldı ser-be-ser
Zâhir oldı ma‘nî-i tis‘a ‘aşer
- Nokta vü ḥarf oldı aña kırk sekiz
Sırr-ı hâ-mîm oldı Aḥmed kıl temîz
- Şüret-i zâhirledür pencâh u dü
Bâ-dü ḥarf-i lâm-elif iy nîk-ḥû
- Oldı ya‘nî nokta vü ḥarf-i kelâm
Sırr-ı pencâh u dü Aḥmed ve’s-selâm

Ali

İsm-i ‘ayn u lâm u yî iy baḥtiyâr
Fî vü ḍâd u lâmı kıldı âşikâr¹⁷⁰

510. Hem se rek‘at sırrını bî-reyb ü şîn
Âşikârâ gösterür fehmi it yakîn
- İkki rek‘at şubḥ sırrıdur nuḳaṭ
İkki ḥarf-i kâf u nûn hem bî-galaṭ¹⁷¹

168 Nûshada: nokta.

169 Ahmed (أحمد)’in batn-ı sânisinde (الف لام في حي يي ميم يي ميم دال الف لام) 29 harf ve 19 nokta vardır. 29 harf, 19 nokta ve Ahmed lafzının 4 harfi toplamı 52’dir. Devamındaki beyitlerde bunlarla ilgili istihraçlar yapılmıştır.

170 Ali (علي) ve Fadl (فضل) isimleri 3’er farf ve 2’şer noktadan oluşmaktadır.

171 Ali (علي) isminin 2 noktası, Sabah namazının 2 rekâtı mukabilindedir. Devamında bu 2 noktayla 3 harf toplanmıştır. Ali isminin ebcedi 110’dur, heyet-i mecmûa ile 111 olur, harf-i vahid sırrına işaret eder. 3 harfi buna dahil edersek Kuran’daki 114 sûreye mukabil gelir, heyet-i mecmûa dahil edilmese 113 olur ki, başında besmele gelen 113 sûre mukabilindedir. 113 ile 2 nokta toplamı da Allah’ın 99 ismi ve 16 hatta mukabil gelir.

Nokta vü harfinedür evkât-ı penc
 Görinür hem penc haṭ bî-derd (ü) renc
 Ebcediyle hey'et-i mecmû' a hem
 Harf-i vâhid sırrına oldu 'alem
 Bâ-se harf olur yüz on dört bî-gümân
 Süre-i Kur'ândan virür nişân

515. Şad tınâb u çârdeh haṭ hem iy yâr
 Oldı isminde 'Alînüñ âşikâr

(15b) Ebced u se harf yüz on üç olur
 Yüz on üç besmele sırrın göster
 Neved ü nüñ nâm hem on altı haṭ
 İkki nokṭayla olur bil bî-galaṭ
 Sırrını fehm it kitâb-ı nâṭıkuñ
 Hikmetüñ aña kelâm-ı hâlikuñ
 Oldı eczâsında heşt cennet 'ayân
 Heşt teşehhüd heşt haṭ hem bî-gümân¹⁷²

520. Noktasında görünür ümmü'l-kitâb
 Heft haṭṭ-ı Fâtıma hem bî-hicâb
 Pânzdeh rek'at namâzı ser-be-ser
 Gösterür eczâ vü nokṭa bî-haṭar
 Bî-mükerrer kâf u nûn eczâsını¹⁷³
 Gösterür hem şeş cihet ma' nâsını
 Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
 Sitte-i eyyâma hem oldu 'alem

172 Ali (علي)'nin eczasındaki 8 harf ve 7 nokta: عين لام يي. Harf ve nokta toplamı Cuma günü kılınan 15 farz rekata mukabil gelir.

173 Ali'nin eczasındaki (عين لام يي) gayr-ı mükerrer 6 harf şunlardır: ع ي ن ل ا م. Bu 6 harf, Kün (كن)'ün eczasındaki 6 harf (كاف نون), seferi olan bir kişinin bir günde kıldığı namazlardaki 6 teşehhüd, 6 yön, hazarda kıraati cehri olan 6 rekat namaz ve yaratılışın 6 gününe mukabildir. Bu 6 harfin 3 noktası ile toplamı 9 felek ve hazarda bir günde kılınan namazlardaki 9 teşehhüde mukabil gelir. Ali ismindeki 3 harf ile de 12 olur.

Bâ-se nokta şeş hurûf iy bahır-i nûr
Nüh teşehhüd nüh felek esrâridur

525. On ikidür şûret-i zâhirle bil
On iki hat sırrını fehm eylegil

Harf-i tekrâr u nuқтаla¹⁷⁴ on sekiz
Olur Allâh ismini eyle temîz¹⁷⁵

İsm-i ‘ ayn u lâm u yî bî-dâr u gîr
Batn-ı şânîde olur yiggirmi bir¹⁷⁶

Gösterür yiggirmi bir hattı saña
Kim odur vech-i hüdâya reh-nümâ

Noktası yiggirmi oldu âşikâr
Görinür sırr-ı terâvîh aña var

530. Harf u nokta kırk iki oldu tamâm
Şûret-i se harf-ile iy nîk-nâm

Kırk biş olur Âdem ismin gösterür
Bil anı kim Âdem-i evvel odur¹⁷⁷

Fazl-ı hâkdan ikki vech-i muhterem¹⁷⁸
Oldı yiggirmi tokuz harfe ‘ alem

Şûret-i se harf-ile hem iy hümâm
Sî vü dü nuţk-ı hüdâdur ve’s-selâm

174 Nûshada: nuқтаıyla, noktayla da okunabilir.

175 Ali’nin eczasındaki gayr-ı mükkerrer 6 harf dışında kalan (harf-i tekrâr) 2 harf ve 4 nokta (يى) ile bu 12, 18’e eşit olur.

176 Ali (علي)nin batn-ı sânisindeki 21 harf ve 20 noktası: عين يى نون لام الف ميم يى يى.

177 Nûshada: o durur. Oysa “Âdem-i Evvel” şeklinde izafet yapılması gerektiğinden “odur” denmesi gerekir. Ali isminin batn-ı sânisindeki 21 harf, 20 nokta ile Ali ismindeki 3 harfin toplamı, Âdem (آدم)’in ebcedi olan 45’e mukabildir.

178 O ikisi Ahmed ve Ali’dır.

Fatıma

(16a) Fâtıma penc harfdür çün ism-i zât¹⁷⁹

Gösterür hem penc evkât-ı şalât

535. Şeş olur bâ-nokta-i fâ bî-gümân

Sitte-i eyyâmı fehm eyle ‘ayân

İnbisât-ı kâf u nûn şeş ibtidâ

Görinür hem şeş teşehhüd ṯalibâ¹⁸⁰

Fâtıma isminde çünkim fâ-i fazl

Zâhir oldı bu cihetden oldı aşl

Muştafâ bildi ki fazl-ı ğayb-dân

Fâtıma neslinden olısar ‘ayân

Bu sebebden didi bil iy kân-ı nûr

Mehdî içün Fâtıma evlâdudur¹⁸¹

540. Ya‘ nî fâ-i Fâtıma bî-reyb ü şîn

Olısar isminde Mehdînün yakîn

On iki haţţ on iki burca ‘alem

Oldı eczâsı bu sırrı ańla hem¹⁸²

Fâtıma isminden oldı hem ‘ayân

On iki ma‘ şüm imâm-ı ğayb-dân

Noktasında sırr-ı elvâh âşikâr

Hem daħi on harf-i bismi’l-lâh iy yâr

179 Fâtıma (فاطمة)’nın 5 harfi, Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir.

180 Fâtıma (فاطمة) ismi 5 harf ve 1 noktadan mürekkebdır, Kün’ün eczasındaki harfler (كاف نون) ve yaratışın 6 gününe mukabildir.

181 المهدي من عترتي اولاد فاطمة “Mehdi benim soyumdan, Fatıma’nın oğullarındandır.” Bkz. Ali b. Yusuf Nebâtî Beyâzî, *E’s-sırâtü’l Müstakim*, Necef, Kitâbhâne Haydariye, 1384 h.k., c. II, s. 224.

182 Fâtıma (فاطمة)’nın eczasındaki 12 harf ve 10 nokta: في الف طي ميم هي. Beyitin devamında besmelenin 10 harfine mukabil geldiği söylenmiştir ki bunlar besmelenin oluştuğu (gayr-ı mükerrer) harflerdir, şunlardır: ب س م ا ل ه ح ن ي.

Nokta-i bâtında zâhir nüh felek¹⁸³
Nüh teşehhüd sırrı hem bilmek gerek

545. Nüh nuḳaṭ¹⁸⁴ on ikki eczâ bî-gümân
Gösterür yigirmi bir ḥaṭṭı ‘ayân

Nokta-i zâhirle bîst u dü olur
Nuṭṭ-ı Mūsâ nokta-i Ḳur’ânı gör

Bî-imâle Fâtıma iy kām-yâb
Heftdür heft âyet-i ümmü’l-kitâb¹⁸⁵

Görinür hem heft ḥaṭ bî-reyb ü şîn
Heft muşhaf sırrını fehm it yaḳîn

Heşt ḥaṭṭ u heşt cennetden nişân
Nokta-i zâhirle gösterdi ‘ayân

550. Heft ḥarf on altı olur bâ-nuḳaṭ
Gösterür on altı ḥaṭṭı bî-ḡalaṭ

Hifdeh olur nokta-i zâhirle bil
Ma‘nî-i hifdeh namâzı fehm kıl

On iki eczâ zi-fazl-ı ḡayb-dân
Bî-mükerrer heft olur fehm it¹⁸⁶ ‘ayân

(16b) Fî elif lâm mîm u ṭî vü hî vü yî
Bî-mükerrerdür bular bil iy aḥî¹⁸⁷

183 Sadece Fâtıma (فاطمة)’nın eczasında (في الف طي ميم هي) ortaya çıkan 9 noktadır ki fe’nin noktası zahirde olduğu için hesaba dahil değildir.

184 Nüşada: nokta.

185 Fâtıma isminin eczasındaki (في الف طي ميم هي) imâlesiz 7 harf: ي ل ف ي ي م ي. Bu 7 harf, Fâtıma (فاطمة)’nın 1 noktasıyla 8 olur. 7 harfle bu 7 harfin 9 noktasının toplamı 16’dır, 16 hat mukabilindedir. Fâtıma (فاطمة)’nın zahirindeki 1 noktayla 17’dır.

186 Nüşada: itdi.

187 Fâtıma (فاطمة)’nın eczasındaki 12 harfte (في الف طي ميم هي) gayr-ı mükerrer 7 harf (ا ف ي ا ف ي ا ل ط م ه) vardır.

Batn-ı evvelde iki heft âşikâr
Oldı fehmi it çârdeh haţtı iy yâr¹⁸⁸

555. Noktasında ism-i fî vü dâd u lâm
Görinür hem kuvvet ü şavt u kelâm
Heft harf u bâ-se nokta bî-haţar
Şûret-i penc-ile hem eyle nazâr¹⁸⁹
On biş olur görünür on biş namâz
Kim kılınur cum‘a gün iy ser-firâz
Fî elif ü tî vü mîm u hî ‘ayân
Batn-ı şânî bîst u heştür bî-gümân¹⁹⁰
Bîst u heşt nuţk-ı resûle oldı dâl
Kim odur aşl-ı kelâm-ı zü’l-celâl
560. Noktası ottuz bir oldı âşikâr
Hey‘et-i mecmû‘a ile aınla var
Sî vü dü oldı bî-reyb ü gümân
Nuţk-ı Âdemden saña virdi nişân
Altmış olur bîst u heşt u sî vü dü
Tûl-i Âdem görünür iy nik-hû¹⁹¹

188 Fâtıma (فاطمة)’nın batn-ı evvelindeki/eczasındaki 12 harfin (في الف طي ميم هي) gayr-ı mükerrer 7 harfi (ف ا ل م ط ه ي) ile batn-ı evvelindeki 12 harfin (في الف طي ميم هي) bî-imâle 7 harfi (ي ل ف ي م ي) toplamı 14’tür, 14 hat mukabilindedir.

189 Fâtıma’nın eczasındaki gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta (ف ي ا ل ط م ه) ve Fâtıma (فاطمة)’nın 5 harfi toplamı 15’tir.

190 Fâtıma (فاطمة)’ın batn-ı evvelinin (في الف طي ميم هي) eczasında 28 harf ve 31 nokta vardır: 31 nokta, heyet-i mecmûa ile 32 olur. 28 harf ve 32 noktanın toplamı da Âdem’in 60 zirâ boyu mukabilindedir. Devamında da ifâde edildiği gibi bu 60 ile Fâtıma’nın batn-ı evvelindeki 12 harf, Kuran’ın 28 harfinin eczası mukabilindedir. Buna Fâtıma isminin 5 harfi de eklenirse 77 olur ki, mukatta’ât harflerinin toplam sayısına mukabildir. Fâtıma’nın batn-ı evvelindeki (في الف طي ميم هي) 10 nokta ile 87 olur, bu da mukatta’ât harflerinin noktalarıyla birlikte toplamı mukabilinde olur. Bu da Fe ve Ze (ف ز) harflerinin ebcedi toplamına mukabildir.

191 “(Âdem’in) boyu semada altmış ziradır.” *Kütüb-i Sitte*, c. X, s. 177.

Hem dakîka sırrı ez-fazl-ı gafûr

Fâtıma isminde zâhir oldu gör

On iki eczâ-y-ıla hem bî-gümân

Gösterür yetmiş iki harfî ‘ayân

565. Şûret-i penc-ile hem bî-irtiyâb
Oldı yetmiş yeddi harf iy kām-yâb
Oldı seksen yeddi on noktayla hem
Bil muḳaṭṭa‘ sırrına oldu ‘alem
Ya‘ nî yigirmi toḳuz sûre tamâm
Harf u nokṭa fî vü zîdür ve’s-selâm

Hasan

Sırr-ı fî vü dâd u lâm-ı zü’l-minen

Âşikârâ itdi üç ism-i Hasen

Kuvvet ü şavt u kelâma oldu dâl

Hem se rek‘ at şâma iy ehl-i kemâl

570. Çâr cû vü çâr rek‘ at çâr ḫaṭ
Nokṭa-i nûn-ile oldu bî-ḡalat¹⁹²

- (17a) Oldı ḫîyinde sekiz cennet ‘ayân
Sînden hem ḳadd-i Âdem bî-gümân¹⁹³

Nokṭa vü harf-i kelâm-ı kirdḡâr

Oldı nûnından yakîn bil âşikâr¹⁹⁴

Şad tınâba ebcedi oldu ‘alem

Nokṭa-i eczâ-yı Allâh oldu hem¹⁹⁵

192 Hasan (حسن) isminin 3 harfî ve 1 noktası vardır. 3 harfî, Fadl (فضل)’ın 3 harfî mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 4’tür, cennetin 4 ırmağı, 4 hat ve 4 rekat mukabilindedir.

193 Yani Hasan isminin ebced değeri 8 olan Ha (ح) harfî 8 cennet, ebced değeri 60 olan Sin (س) harfî Âdem’in 60 zirâ boyu mukabilindedir.

194 Hasan’ın Nûn (ن) harfinin ebcedi 50’dir ve Hz. Peygamber’in nutkündaki 28 harf ve bunların 22 noktası toplamı mukabilindedir.

195 Hasan (حسن) isminin ebcedi 118’dir ve Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi ve Allah lafzının eczasındaki (الف لام لام الف هي) 14 harf ve 4 nokta toplamı mukabilindedir.

- Dört kitâb u hem yüz on dört süredür
Añla bir vech-ile de iy baħr-i nūr
575. Yüz on ikkisi yine bî-irtiyâb
Dört yigirmi sekkiz olur bî-ħicâb
Ya‘ nî dört şekl-i Ĥasen bî-kâl u kıl
Dört yigirmi sekkiz oldu fehm kıl¹⁹⁶
Bâkî şeş kalur görinür şeş cihât
Kâf u nûn eczâsı hem cehr-i şalât
Heşt cennet heşt ĥaţţ-ı kirdgâr
Oldı eczâ-yı Ĥasenden âşikâr¹⁹⁷
Heşt ism-i fazl-ı rabbü’l-‘âlemîn
Zâhir oldı heşt teşehhüd hem yaķın
580. Âyet-i ümmü’l-kitâb u heft ĥaţ
Noktasında zâhir oldı bî-ġalaţ
Heşt ĥurûf (u) heft nokta bî-ķuşûr
Pânzdeh rek‘ at namâzı gösterür
Ebced u bâ-heşt eczâ-yı Ĥasen
Şûret-i ħâr-ile hem bî-mekr u fen¹⁹⁸
Heşt sî vü dü olur fehm it ‘ayân
Heşt ĥaţţ-ı Âdeme oldı nişân
Ya‘ nî her bir ĥaţţ-ı vech iy ehl-i dil
Sî vü dü nuţķ-ı ĥüdüdür fehm kıl
585. Bî-imâle penc vakte oldı dâl
Penc ĥaţ sırrına hem bî-kıl u kâl¹⁹⁹

196 Yani Hasan (حسن) ismindeki 4 harfin herbiri 28 ilâhî harfe mukabildir.

197 Hasan (حسن)‘in eczasındaki 8 harf ve 7 nokta: حي سين نون.

198 Hasan (حسن)‘in 4 harfi, eczasındaki 8 harf (حي سين نون) ve bu 8 harfin ebcedi olan 244‘ün toplamı 8 kere 32‘ye eşittir.

199 Hasan (حسن)‘in eczasındaki (حي سين نون) imâlesiz 5 harf: ي ي ن و ن.

Noktasında şeş teşehhüd âşikâr
Hem şeş Allâh ekberi fehmi eyle var²⁰⁰

On bir olur penc harf u şeş nuḳaṭ
Ma‘ nî-i sırr-ı seferdür bî-galaṭ

Şûret-i se harf-ile hem bî-gümân
Çârdeh ḥaṭ sırrına oldu nişân

Bî-mükerrer heşt hurûfî bir de gör
Hâ vü sîn u nûn u vâv u ye olur²⁰¹

(17b) 590. Bâ-se noḳṭa şûret-i çâr-ile hem
On iki ḥaṭ sırrına oldu ‘alem

Hem daḥî işnâ ‘aşer sırrını bil
Gösterür ism-i Ḥasen uṣṭa delîl

Bîst u yek tahlîl-i sâniḍe Ḥasen
Oldı eczâ sırrına ger iresen²⁰²

Bîst u yek ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı Ḥavvâya dâl
Oldı bil ism-i Ḥasen bî-kîl u kâl

Noktasında ma‘ nî-i tis‘ a ‘aşer²⁰³
Zâhir oldu fehmi it iy ehl-i hüner

595. Noḳṭa vü harfinde sırr-ı erba‘în
Oldı çîl ism âşikârâ hem yaḳîn

Bîst u yek bâ-şûret-i se harf hem
Oldı İncilûn hurûfına ‘alem

Heşt eczâ-y-ıla sî vü dü olur
Sî vü dü nuṭṭ-ı ḥüdâyı gösterür

200 Bu 5 harfin 6 noktası, 6 tekbir (vitirin tekbiriyle birlikte) mukabilindedir.

201 Yani Hasan’ın eczasındaki 8 harfin (حي سين نون) gayr-ı mükerrer (ح ي س ن و) 5 harfi. Bu 5 harf, 3 noktası ve Hasan isminin 3 harf ve 1 noktası ile 12’dir.

202 Hasan (حسن)’ın batn-ı sâniisindeki 21 harf: حي يي سين يي نون نون واو نون. Bu 21 harfin 19 noktası vardır.

203 (74 : 30) “Üzerinde ondokuz vardır.”

On tokuz noktayla olur elli bir
 Fazl-ı hâkdan elli bir sırrına ir
 Lâm-elifle nokta vü harf-i kelâm
 Ya' nî elli birdür aña ve's-selâm²⁰⁴

Hüseyin

600. Çârdur ism-i Hüseyin iy ehl-i dîn
 Çâr harf-i mu' cemi fehm it yakîn
 Çâr haţţ-ı vech-i Âdemden nişân
 Gösterür hem çâr cû²⁰⁵ sırrın ' ayân
 Çâr ' unşurdan nişân gösterdi hem
 Hem şalât-ı zühra olmuşdur ' alem
 Noktasında nâm-ı fazl-ı kirdgâr
 Hem namâz-ı şâm sırrı âşikâr²⁰⁶
 Harf u nokta heft olur ümmü'l-kitâb
 Görinür hem haţţ-ı Havvâ bî-hicâb
605. Ebcedinde çâr sî vü dü ' ayân
 Çâr haţţ-ı vechine oldu nişân²⁰⁷
 Ya' nî ikki haţţ-ı ' ârız oldu bir
 İkki şârib daği birdür iy dilîr
 İkki binî daği birdür âşikâr
 Bir de haţţ-ı ' anfeka fehm eyle var
- (18a) Bu yedi haţdur kim oldu çâr haţ
 Her biri ottuz ikidür bî-galat

204 Kuran'ın 28 harfi, 22 noktasıyla birlikte 50'dir. Lâ-m-elif'in dahil edilmesiyle 51 olur.

205 Sidretü'l-Müntehâ'nın altından akan 2'si zahirî 2'si batınî 4 nehir. Bkz. Miraç hadisi, *Kütüb-i Sitte*, c. XV, s. 398-401.

206 Hüseyin (حسين) ismindeki 3 nokta, Fadl (فضل)'ın ismindeki 3 harf mukabilindedir.

207 Hüseyin (حسين)'in ebcedi 128'dir, 4 kere 32'ye eşittir.

Deh ḥaṭ-ı elvâḥ-ı Mūsāya ‘alem
Oldı eczâsı Hüseynüñ aña hem²⁰⁸

610. Noktasında görünür sırr-ı sefer
Hem de on bir şukka sırrı bî-ḥaṭar
Bîst u yek ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı Havvâ iy yâr
Oldı ḥarf u noktasında âşikâr
Bî-mükerrer penc olur bî-reyb ü şîn²⁰⁹
Penc vâkt esrârını fehm it yakîn
Heşt teşehhüd heşt cennet heşt ḥaṭ
Gösterür üç nokta-y-ıla bî-ğalat
Çâr ḥarf-i şüret-ile be-tamâm
Gösterür ma‘ nî-i on ikki imâm

615. On iki ḥaṭṭ u on ikki burc hem
Hem on ikki çeşmeye oldı ‘alem
Bî-imâle sitte-i eyyâma dâl²¹⁰
Oldı hem şeş ḥarf-i kün bî-kîl u kâl
Şeş şalât-ı cehr hem şeş ibtidâ
Şeş teşehhüd sırrıdur hem tâlibâ²¹¹
Heşt nokṭayla olur seb‘ u’l-meşân²¹²
Çârdeh ḥaṭṭ sırrını fehm it ‘ayân
Nokṭa-i zâhirle hifdehdür yakîn
Görinür sırr-ı ḥazar bî-reyb ü şîn

208 Hüseyin (حسين)’in eczasında 10 harf ve 11 nokta vardır: حي سين يي نون.

209 Hüseyin’in eczasındaki gayr-ı mükerrer 5 harf ve 3 nokta: ح ي س ن و.

210 Hüseyin (حسين)’in eczasındaki (حي سين يي نون) imâlesiz 6 harf: ي ي ن ي و ن.

211 Nûshada: tâ ṭalibâ.

212 Hüseyin (حسين)’in eczasındaki (حي سين يي نون) imâlesiz 6 harfi (ي ي ن ي و ن) 8 noktasiyla birlikte 14’tür, 14 hat (seb‘u’l-meşân) mukabilindedir. 6 harf ve 8 nokta ile Hüseyin (حسين) kelimesindeki 3 zahir nokta toplamı da 17’dir, hazardaki 17 farz rekat mukabilindedir.

620. Hî vü yî vü sîn u yî u nûn u yî
Yî vü nûn u vāv u nûn bil iy aḥî²¹³

Ya' nî Havvâ ismini iy nev-cüvân
Gösterür bâ-çâr şüretle 'ayân

Bîst u penc olur bu sırrı aña var
Gösterür pencâh nışfın âşikâr

Bîst u nühdür şüret-i çâr-ile bil
Bîst u nüh sûre beyânın fehm kıl²¹⁴

Üç nuḳatla sî vü dü olur tamâm
Zâhir oldı sırr-ı sî vü dü kelâm

625. Noktası yigirmi biş ḥarfûn 'ayân
Bîst u heft olur bu sözde yok gümân

Gösterür on bir ḥurûfî âşikâr
Kim mürekkebe gelüpdür aña var

(18b) Noktasıyla ya' nî bîst u heft olur
Leyletül-ḳadrûn daḥî sırrı budur²¹⁵

Bîst u penc u bîst u heft iy ḥaḳ-şinâs
Olur elli ikki bî-ters u herâs

İkki ḥarf-i lâm-elifle bî-ḳuşûr
Noḳta vü ḥarf-i kelâmı gösterür

630. Şüret-i çâr-iledür pencâh u şeş
İkki bîst u heşt sırrına iriş

Ya' nî kim ism-i Hüseyin-i muḥterem
Oldı nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı vechine 'alem²¹⁶

213 Bunlar Hüseyin (حسين) 'in batn-ı sânisinden zahir olan (حي يي سين يي نون يي نون واو نون) 25 harftir. Havvâ (حوّا) 'nın da ebcedi 21'dir ve Havvâ'nın dört harfiyle 25 olur.

214 Hüseyin'in batn-ı sânisindeki 25 harf, Hüseyin ismindeki 4 harfle 29, 3 noktayla 32'dir.

215 Hüseyin (حسين) 'in batn-ı sânisinden 27 nokta zahir olur: حي يي سين يي نون يي نون واو. Bu, 11 müteşabih (mürekkebe) harfin (ب ت ث ج ح ذ ز ش ض ط غ) 16 noktasıyla toplamı mukabilindedir.

216 Hüseyin (حسين) 'in batn-ı sânisindeki (حي يي سين يي نون يي نون واو نون) 25 harf ve 27 nokta toplamı 52'dir, Kuran'ın 28 harfi ve bunların 22 noktası ile Lâam-elif (لا) 'in

Elli altı bî-imâle şeş hurûf
 Hem on eczâ ile hâkdan bul vuķûf
 Cümle yetmiş ikki oldu bî-gümân
 Virdi yetmiş ikki eczâdan nişân
 Bî-mükerrer penc ile hem iy hümâm
 Oldı yetmiş yeddi fehm it ve's-selâm²¹⁷

Şepper ve Şüpeyr (Hasan ve Hüseyin)

635. Şepper u Şüpeyr hem bî-reyb ü şîn
 Heft haţt-ı vech-i Havvâdur yakîn²¹⁸
 Noktasında pânzdeh rek' at namâz
 Âşikârâdur bil iy dâna-yı râz
 Harf u nokta bîst u dü oldu iy yâr
 Nokta-i Kur'ânı kıldı âşikâr
 Şepper üç harf oldu üç ism-i ilâh
 Görinür hem üç namâz iy merd-i râh
 Şeş teşehhüd şeş salât-ı cehr hem
 Noktasında görünür bî-bîş u kem
640. Üç hurûf altı nuķatla nüh olur
 Nüh teşehhüd sırrı rüşen görünür²¹⁹
 Nüh ü şeş ü se olur bil on sekiz
 On sekiz biñ 'âlemi eyle temîz

2 harfi toplamı mukabilindedir. Hüseyin (حسين)'in 4 harfi ile batn-ı sânisindeki 25 harf ve 27 nokta toplamı 56'dır, 2 kere 28'e eşittir bu da Hüseyin'in nutkundaki 28 harf ve vechindeki 28 hatı gösterir.

217 Hüseyin (حسين)'in 4 harfi ile batn-ı sânisindeki 25 harf ve 27 nokta toplamı olan 56 ile Hüseyin (حسين)'in eczasındaki 10 harf (حي سين يي نون) ve bu eczalarındaki imâlesiz 6 harf (ي ي ن ي و ن)'in toplamı 72'ye eşittir. Kuran alfabesinin 28 harfinin eczasındaki 72 harf mukabilindedir. 72'ye Hüseyin (حسين)'in eczasındaki (حي سين يي نون) gayr-ı mükerrer 5 harfi (ح ي س ن و) eklersek 77'yi elde ederiz ki Mukatta'ât harflerinin toplam sayısı mukabilindedir.

218 Şepper ve Şüpeyr (شپر شپير) isimlerinin toplam 7 harfi, 7 ümmî hat mukabilindedir. İleriki beyitlerde Muhîti bunların noktasını 15 hesaplamıştır ancak 14'tür.

219 Şepper (شپر) 3 harf, 6 noktadır.

Oldı Şüpeyr ismi hem bî-kîl u kâl
 Çâr harf-i mu‘ cem esrârına dâl
 Çâr rek‘ at çâr haţ hem bî-gümân
 Gösterür hem çâr ‘ unşurdan nişân
 Noktasında heşt cennet âşikâr
 Heşt haţ-ı vech-i Âdem hem iy yâr²²⁰

- (19a) 645. Harf u nokta on iki burc-ı felek
 Oldı hem on ikki haţ bî-hiç şek
 Kısmet-i on ikki hem heşt u çahâr
 Rûşen itdi sâ‘ at-i leyl ü nehâr
 İnbişât-ı Şepper u Şüpeyr hem
 Oldı on altı haţ-ı vech(e) ‘ alem
 Noktasında sırr-ı sî cüz ‘ âşikâr
 Ma‘ nî-i sîmurğı hem fehm eyle var
 Harf u nokta oldı kırk²²¹ altı tamâm
 Zâhir oldı ism-i Âdem ve’s-selâm²²²

Mehdi

650. İsm-i Mehdî çâr harf oldı çü nûr
 Pâ vü çâ vü jâ vü gâyı gösterür
 Çâr haţ sırrı hem oldı âşikâr
 Hem ‘ anâşır sırrını fehm eyle var
 Hem şalât-ı zuhri gösterdi ‘ ayân
 Gökden indi çün Mesîhâ-yı zamân
 İkki rek‘ at şubh sırrın bî-ğalaţ
 Âşikârâ gösterür ikki nuķaţ

220 Şüpeyr (شوپير) 4 harf ve 8 noktadır.

221 Nûshada: on.

222 Şepper ve Şüpeyr’in inbişatında (شين پي ري شين پي ري) 16 harf ve 30 nokta vardır. Harf ve nokta toplamı Âdem (آدم)’in ebcedi olan 46 mukabilindedir.

İkki noktayla yine dört harf hem
Şeş teşehhüd sırrına oldu ‘alem²²³

655. Sitte-i eyyâmı hem kıldı ‘ayân
Kâf u nûn eczâsını hem bî-gümân

Ebced u bâ-hey’et-i mecmû‘ası
Altmış olur fehm iderseñ cümlesi

Kadd-i Âdemden saña virür haber
İsm-i Mehdî fehm it iy ‘âlî-naẓar

Hem daķīķa sırrın itdi âşikâr
K’oldı bîst u heşt u sî vü dü iy yâr

Çâr harf-ile olur şeş u çahâr
İkki ottuz ikki olur aña var

660. İkki ottuz ikki ya‘nî bî-gümân
Nuṭk u ḥaṭṭ-ı vech-i Âdemdür ‘ayân

Ebced u bâ-çâr harf iy ḥurde-bîn
Altmış üçdür fehm kıl bî-reyb ü şîn

Gösterür sîn-i resûli âşikâr
K’oldı ‘ömri altmış üç yıl aña var²²⁴

(19b) Ya‘nî harf-i sîndür sinn-i resûl
Ebced u üç harf-i sîni iste bul²²⁵

Deh ḥaṭṭ-ı elvâḥ-ı Mûsâ bî-gümân
Oldı eczâsında Mehdîñüñ ‘ayân

665. Noktasında heşt cennet heşt ḥaṭ
Görinür hem heşt teşehhüd bî-galaṭ

223 Mehdî (مهدي) kelimesinin 4 harfi ve 2 noktası vardır.

224 Mehdî (مهدي)’nin ebcedi 59, dört harfiyle toplamı 63, heyet-i mecmûası da eklenirse 64 olur. İstihraçlar bunun üzerine yapılmıştır.

225 Sîn (س)’in ebcedi 60, eczasındaki harf sayısı da (سین) 3’tür, toplamı Hz. Peygamber’in vefat yaşı mukabilindedir.

Hem daḥi eczâ-yı fî vü²²⁶ dâd u lâm
İsm-i Mehdîde ‘ayândur iy hümâm²²⁷

Çünkü sırr-ı enbiyâdur bî-nuṭaḥ
Oldı isminde ‘ayân esmâ’-i ḥaḳ

Harf (u) noḳta gösterür bî-mâcerâ
On sekiz biñ ‘âlemüñ sırrın saña

Ebced-i zâhirle eczâ vü nuḳaṭ
Oldı yetmiş yeddi yoḳ bunda ḡalaṭ

670. Virdi yetmiş yeddiden saña ḥaber
Kim gelüpdür fî evâ’-il-i suver²²⁸

Oldı hem ism-i Muḥîṭî âşikâr
İsm-i Mehdîden bu sırrı aña var

Ya’ nî yetmiş yeddinüñ sırrın bilen
Mehdînüñ dîdârını oldur gören

Ebced-i eczâ-yı Mehdî bî-gümân
Oldı biş ottuz iki fehm it ‘ayân²²⁹

Biş kez ottuz ikki biş ḥaṭṭ oldı bil
Her birini ottuz ikki añaḡıl

675. Ebced u eczâ vü noḳta iy ‘azîz
Fazl-ı ḥaḳdan oldı yüz yetmiş sekiz

Gösterür yetmiş sekiz ḥarfi ‘ayân
Şad tınâb-ı ḥaymei hem bî-gümân

226 Nüşhada: fî-i.

227 Mehdî (مهدی)’nin eczasında (ميم هي دال يي) 10 harf ve 8 nokta vardır. Fadl (فضل)’in eczasındaki 8 harf (في ضاد لام) Mehdî’nin eczasındaki noktalarda zahirdir.

228 Mehdî’nin ebcedi olan 59 ile, eczasındaki 10 harf ve 8 noktanın toplamı, mukatta’ât harflerinin toplamı sayısındadır.

229 Mehdî’nin eczasındaki harflerin (ميم هي دال يي) ebced değeri 160, yani 5 kere 32’dir. Beyitin devamındaki hesaba göre bu 160, 10 harf ve 8 noktasıyla birlikte 178 olur. Bu da Hayme-i Miâd’ın 100 ipi ve Yâsîn’in yâ nidâ harfi dahil 78 mukatta’ât harfine mukabildir. Veya Kuran’ın 114 sûresi ve 2 kere Âdem’in nutkundaki 32 harfe mukabildir.

Yine bir vech-ile hem kılsañ nazar
 Süre-i Qur'ân görünür ser-be-ser
 İkki ottuz ikki hem bî-reyb ü şîn
 K'oldı nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı Âdem bil yakîn
 Bî-imâle şeş hurûf u şeş nuḳaṭ
 Fazl-ı ḥaḳdan oldı bil on ikki ḥaṭ²³⁰

680. Mîm u hî²³¹ vü dâl u yîden bî-ḥaṭar
 Zâhir oldı ma' nî-i işnâ 'aşer
 Bî-mükerrer hem olur altı hurûf²³²
 Lâm-elif eczâsın aña bul vukûf

(20a)

Ebcedinde sırr-ı tokşan biñ kelâm
 Her biri biñ i' tibârınca²³³ tamâm
 Ebced u bâ-şeş hurûf iy kâm-yâb
 Üç otuz ikki olur bî-irtiyâb²³⁴
 Virdi üç ottuz iki ḥaṭdan ḥaber
 K'oldı ḥaṭṭ-ı dest (u) ḥaṭṭ-ı pâ vü ser

685. Baṭn-ı şânî mîm u hî vü dâl u yî
 Bîst u penc olur bil iy merd-i zekî
 Gösterür pencâh nışfin bî-gümân
 K'oldı ḥarf (u) noḳṭa-i muşḥaf 'ayân²³⁵

230 Mehdi'nin eczasında (ميم هي دال يي) imâlesiz 6 harf (ي م ي ا ل ي) ve bunların 6 noktası toplamı 12 hat mukabilindedir.

231 Nûshada: yî.

232 Mehdi'nin eczasındaki (ميم هي دال يي) bî-mükerrer 6 harf: م ي ه د ا ل ي. Bunların ebcedi de sonraki beyitte işaret edileceği üzere 90'dır.

233 Nûshada: a' yârınca.

234 Mehdi'nin eczasındaki bî-mükerrer 6 harf (م ي ه د ا ل ي) ve bunların ebced değeri olan 90'ın toplamı da 3 kere 32'dir, el yüz ve ayaklardaki 32'şer hat mukabilindedir.

235 Mehdi'nin batn-ı şânisinde 25 harf vardır: ميم يي ميم هي يي دال الف لام يي يي. Kuran'ın 28 harfinin 22 noktasıyla birlikte toplamı olan 50'nin yarısına mukabildir.

Derkenârda şöyle bir beyit vardır:

Gösterür pencâh sırrın bî-galaṭ
 Âdemün ḥarfı ki fehmi it iy cüvân

Ya‘ nî on dört harf hem on bir nuķat
Oldı nıřf-ı ařl-ı muřhaf bî-ġalať²³⁶

Ma‘ nî-i şeş nuķat vü hifdeh ħurûf²³⁷
Oldı zâhir noktasında bul vuķûf

Bîst u se harf âyet-i kürsiye hem²³⁸
Oldı fehm it bîst u se nokta ‘ alem

690. Ħarf u nokta oldı fehm it heşt ü ħîl
Üć on altı harf olur bu sırrı bil²³⁹

Ya‘ nî bir on altı ħaťt oldı siyâh
İkki on altı beyâz iy merd-i râh

Bî-imâle harf u nokta on iki²⁴⁰
Kırķ sekizle altmış olur iy zekî

Ṭūluḥū sittūnen²⁴¹ virdi niřân
K’oldı bîst u heşt u sî vü dü ‘ ayân

Olur on eczâ-y-ıla yetmiş tamâm
Sırr-ı yetmiş biñ melekdür ve’s-selâm

Buradan anlaşılan ise Âdem (آدم)’in ebcedi olan 46 ile Âdem’in 4 harfı toplamı olan 50’nin Âdem’in el ve ayaklarında zuhur ettiġidir. Zira Âdem’in (saġ ve sol olarak) el ve ayaklarında 28 harf mukabilinde 28’er alem vardır. 28 harf de 22 noktaysla birlikte 50 olduġundan, Âdem’in saġ ve solunda 50 alamet müşahede edilir. Hayme-i Miâd’in da iki tarafında 50’şer ip olduġundan Âdem’den kinayettir.

236 Kuran’ın 28 harfı ve 22 noktasının yarısı 14 harf ve 11 nokta olur ki Mehdî’nin batn-ı sânisindeki 25 harf mukabilindedir.

237 17 Muhkem harf ve 6 noktası (الر كهيعص طس حم ق ن د ف و) toplamı 23’tür ve Mehdî’nin batn-ı sânisinde zuhur eden 23 noktaya mukabildir.

238 Ayete’l-Kürsî’nin (gayr-ı mükerrer) 23 harfi: ط ا ل ه و ح ي ق م ت خ ذ س ن ف ض ش ع د ب ط ك ر ظ

239 Mehdî’nin batn-ı sânisindeki 23 nokta (ميم يي ميم هي يي دال الف لام يي يي) 25 harfiyle 48’dır 3 kere 16 harf mukabilindedir. Bunlar da devamındaki beyitte ifade edilen hatlarda zuhur etmiştir.

240 Mehdî’nin eczasında (ميم هي دال يي) imâlesiz 6 harf (ي م ي ا ل ي) ve bunların 6 noktası toplamı 12’dir. Mehdî’nin batn-ı sânisindeki 23 nokta ve 25 harfle birlikte Âdem’in semadaki boyu olan 60 zirâya mukabildir. Devamında tevil edileceġi gibi Mehdî’nin eczasındaki (ميم هي دال يي) 10 harfin dahil edilmesiyle 70’e ulaşılır, 70 bin melek mukabilindedir.

241 “(Âdem’in) Boyu semada altmış zira’dır.” Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. X, s. 177.

Kur'an

695. Lafz-ı Kur'ân çârdur fehm eyle hem²⁴²
 Çâr harf-i mu' ceme oldu ' alem
 Virdi hem harf-i ' anâşırdan haber
 Gösterür enhârî hem eyle nazâr
 Dört kitâbı gösterür hem bî-hicâb
 Dört hat sırrını hem iy kâm-yâb
 Penc olur bâ-med bu sırrı bil ' ayân
 Penc vaqt esrârına oldu nişân
 Penc hatt esrârını bî-reyb ü şîn
 Gösterür hem lafzatu'l-lâhı yakîn
- (20b) 700. Noktasında zâhir üç nev'e namâz
 Hem se-nâm-ı fazl-ı zât-ı bî-niyâz
 Çâr harf u se nuķat olur yedi
 Heft aşıldur k'Ahmed didi
 Heşt hatt-ı vech-i Âdem âşikâr
 Harf-i medd-ile olur fehm eyle var
 Yânzdeh rek' at namâz iy ehl-i dil
 Çâr harfün geldi eczâsında bil²⁴³
 Noktasında heşt cennet âşikâr
 Heşt teşehhüd sırrı hem iy hüşyâr
705. Nüzdehdür yâzdeh harf u nuķat
 Ma' nî-i tis' a ' aşerdür bî-galat
 Med ki Kur'ân üzredür iy merd-i reh
 Olur eczâsıyla anuñ çârdeh²⁴⁴

242 Kuran (قرآن)'da 4 harf, 3 nokta vardır. Elifin meddiyle 5 harf görünür. Harf ve nokta toplamı bir vecihle 7, diğer bir vecihle de (med nedeniyle) 8 olur.

243 Kuran (قرآن)'ın eczasında 11 harf ve 8 nokta vardır: قاف ري الف نون.

244 Elif'in meddi ile Kuran'ın eczasındaki 14 harf ve 9 nokta: قاف ري الف نون.

Çârdeh hâş sırrına oldu ‘alem
K’Âdemüñ vechindedür iy muhterem

Noqtasında nüh teşehhüd nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdur bilmek gerek

Bîst u se harf âyete’l-kürsî revân
Oldı eczâ vü nuqâtında ‘ayân

710. Noqtasıyla hem daği hifdeh hurûf
Oldı Kur’ân içre zâhir bul vukûf²⁴⁵
- Ebced-i penc harf-i Kur’ân se nuqat
Üç yüz altmışdur bu sözde yok ğalat²⁴⁶
- Virdi sırr-ı üç yüz altmışdan haber
K’oldı altı kerre altmış ser-be-ser
- Ya‘ nî esrâr-ı mefâsıl hem derec
Oldı Kur’ândan ‘ayân bî-hiç lec
- Gökden indüğü budur Kur’ân iy yâr
K’andadur esrâr-ı gökler âşikâr
715. Bî-imâle heftdür çün heft hâş
Çâr harf-i lafz-ı Kur’ân bî-ġalat
- Penc noqtayla ‘ayân on ikkidür
On iki burc on iki hâş sırrıdur
- Şüret-i çâr ile olur şânzdeh
Şânzdeh hâş sırrıdur iy merd-i reh²⁴⁷
- Bî-imâle harf u noqta âşikâr
Penc harf-i lafz-ı Kur’ân aña var

245 17 muhkem harf ve 6 noktası (الر كهيعص طس حم ق ن د ف و) toplamı, Kuran’ın eczasındaki 14 harf ve 9 nokta toplamı mukabilindedir.

246 Kuran (قرآن)’ın 5 harfi (ق ر ا ن) ile bunların ebcedi 352 ve 3 noktası toplamı 360’tır.

247 Kuran (قرآن)’ın 4 harfinin (ق ر ا ن) eczasındaki (قاف ري الف نون) imâlesiz 7 harf (ا ف ي ل ف ا ف ي ل ف) 7 ümmî hat mukabilindedir. 7 harf, 5 noktasıyla birlikte toplam 12 olur, 12 burç ve 12 hat mukabilindedir. Hesaba Kuran (قرآن) lafzının 4 harfi eklenirse 16 olur ki 16 hat mukabilindedir.

- (21a) Pânzdeh rek‘at namâza oldu dâl
Kim buyurmuşdur hüdâ-yı zü’l-celâl
720. Şeş teşehhüd şeş nuķâtında ‘ayân
Şeş hurûf-ı kâf u nûn hem bî-gümân²⁴⁸
- Penc harf-i lafz-ı Qur‘ân iy emîn
Batn-ı şânî bîst (u) heft olur yakîn
- Gösterür on bir hurûfî bî-ğalat
K’oldı bîst u heft bâ-şânzdeh nuķat
- Harf-i meddinden güzër kılsañ iy yâr
Zâhir ola sâ‘at-i leyl ü nehâr
- Harf (u) noķta oldu kırk altı ‘ayân
Âdemün esmâsına oldu nişân
725. Şûret-i çâr-ile hem pencâh olur
Noķta vü harfün beyânın gösterür²⁴⁹
- Noķtasında on sekiz biñ ‘âlemi
Kıl temâşâ gözün aç iy âdemî
- Çârdeh eczâ-y-ıla pencâh hem
İkki ottuz ikki olur bî-elem
- Nuķ u haţt-ı vech-i Âdemden nişân
Gösterür Qur‘ânı fehîm it iy cüvân
- İ‘tibâr-ı şeşle hem heftâd olur
Kâf u nûn ma‘nîsi rûşen görünür

248 Kuran (قرآن)’ın elifin meddiyle 5 harfinin (ق ر ا ن) eczasında (قاف ري الف الف نون) imâle-siz 9 harf (ا ف ي ل ف و ن) ve bunların 6 noktası toplamı 15’tir, Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilindedir. 6 noktasında 6 teşehhüd (seferinin bir günlük farz namaz-larda yaptığı teşehhüdler) ve Kün’ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) müşahede edilir.

249 Kuran (قرآن)’ın batn-ı sânisinde (قاف في ري بي الف لام في الف لام في نون واو نون) 37 harf vardır, nüshada yazdığı gibi 27 değil. Hesap batıldır ancak devamındaki beyitte söylediği gibi 11 müteşabih harf (ب ت ث ج ح ذ ز ش ض ط غ) 16 noktasıyla 27’dir. Elif meddinin 3 harfi çıkarılsa 24 kalır ve bir gün saatine eşit olur. Batn-ı sâni’deki nokta sayısı (zahir-deki Kâf ve Nûn’un 3 noktası hariç) 22’dir. Toplamları 46’dır, Âdem isminin ebcedine mukabildir. Kuran lafzının 4 harfiyle 50 olur, Arap alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası toplamı mukabilindedir.

730. Kismet-i heşt-ile hem iy nîk-nâm
Ma' nî-i heftâd u heştdür ve's-selâm

Salât

Çâr harf oldı şalât iy hürde-bîn
Çâr harf-i mu' cemi fehmi it yakîn
Çâr rek' at sırrına oldı ' alem
Çâr hatt-ı Âdemi gösterdi hem
Çâr nehrü'n sırrı hem oldı ' ayân
Hem daği tekbîr-i mevtâ bî-gümân
İkki rek' at cum' a sırrı bil iy yâr
Oldı ikki noktasında âşikâr

735. Çâr harf ikki nuқаtla şeş olur
Sitte-i eyyâm sırrın gösterür²⁵⁰
Hem şeş Allâh ekberi kıldı ' ayân
Kim şalâtu'n şartıdır ez-gayb-dân

(21b)

Çâr harfün ebcedinden aña var
Görinür on altı sî vü dü iy yâr
Ya' nî on altı hatt-ı Âdem tamâm
Her biri sî vü düdür mâ-lâ-keâm
Ola tâ ma' lûm zât-ı bî-niyâz
Hatt izâsında buyurmuşdur namâz

740. Bâkî kaldı çârdeh bî-kîl u kâl
Oldı harf-i muhkemâta aña dâl²⁵¹
Vâv yirine elif okkuyasın
Nüh teşehhüd bâkisinde göresin²⁵²

250 Salât (صلوت) kelimesinin 4 harfi ve 2 noktası vardır.

251 Salât (صلوت)'ın ebcedi 526'dır. 16 kere 32 ile 14'ün toplamına eşittir. Her biri 32 harfin zuhuru olan Âdem'in 16 hattı ile 14 muhkem harf mukabilindedir.

252 Salât (صلات)'ın ebcedi ise 521'dir. Bu da 16 kere 32 ile 9'un toplamına eşittir. Buradaki 9 ise, hizada bir günde yapılan 9 teşehhüd mukabilindedir.

Batn-ı evvel şād u lām u vāv tī²⁵³

Gösterür on bir namāzı iy zekī

Çār noktayla olur on biş iy yār

Gösterür cum‘a namāzın āşikār

Bī-imāle heftdür bī-irtiyāb

Heft āyet sırrıdır hem heft bāb²⁵⁴

745. Ya‘ nī heft bāb-ı cehennemden necāt

Bulmaya ‘amden kılan terk-i şalāt

Bī-mükerrer heştdür fehmi eyle hem²⁵⁵

Heşt cennet sırrına oldu ‘alem

Ya‘ nī cennetde şulardur hālidün

Kim kıılurlardı şalāt dā‘imün

Bī-mükerrer heşt harf (ü) dört nuķat

On iki burc oldu hem on ikki ḥaṭ

Batn-ı şānī sī vü yek olur şalāt²⁵⁶

Lām-elif sırrın bil iy ehl-i necāt

750. Ḥarf-i medle sī vü dü olur ‘ayān

Sī vü dü ḥaṭ sırrına oldu nişān

On üç oldu noktası fehmi eyle hem

Oldı bī-nokṭa on üç ḥarfe ‘alem²⁵⁷

253 Salāt (صلوت)’ın batn-ı evvelinde (صاد لام واو تي) 11 harf ve 4 nokta vardır.

254 Salāt (صلوت)’ın batn-ı evvelinde (صاد لام واو تي) bī-imāle 7 harf vardır: ۱. ۱۱ د ا و ی ۷ ayet (ilk olarak Fatiha’nın 7 ayeti akla geliyor, kıyametin 7 alameti olarak okumak da müm-kün) ve Cehennemin 7 kapısı mukabilindedir.

255 Salāt (صلوت)’ın batn-ı evvelinde (صاد لام واو تي), gayr-ı mükerrer 8 harf ve 4 nokta vardır: ص ا د ل م و ت ي.

256 Salāt (صلوت)’ın batn-ı sânisinde (صاد الف دال لام الف ميم واو الف واو تي يي) 31 harf vardır. Harf-i medle 32 olur.

257 Salāt (صلوت)’ın batn-ı sânisinde (صاد الف دال لام الف ميم واو الف واو تي يي) 13 nokta vardır. Arap alfabesinin noktasız 13 harfi (ا ح د ر س ص ط ع ك ل م و ه) mukabilindedir.

Bî-mükerrer harf u nokta âşikâr²⁵⁸
 Çârdeh hat sırrıdur fehm eyle var
 Çârdeh bâ-sîzdeh bâ-sî vü yek
 Nokta-i zâhirle hem bî-reyb ü şek²⁵⁹
 Virdi sırrı tûl-i Âdemden haber
 Hem daķīķa sırrın ańla ser-be-ser

755. Bâ-çahâr u i‘ tibâr-ı heşt iy yâr
 Yetmiş ikki harfi eyler âşikâr
 (22a) İ‘ tibâr-ı pânzdehle hem ‘ ayân
 Oldı seksen yeddi bî-reyb ü gümân
 Ya‘ nî bîst u nüh sûre sırrın tamâm
 Gösterür fehm it şalâtı ve’s-selâm

Zekat

- Çârdur lafz-ı zekātuñ harfi bil²⁶⁰
 Çâr hatt-ı Âdeme oldu delîl
 Çâr harf-i mu‘ ceme oldu ‘ alem
 Çâr rek‘ at sırrını gösterdi hem
 760. Noktasında ism-i fî vü dâd u lâm
 Âşikârâ oldu iy ‘ âlî-maķâm
 Hem namâz-ı şâm u ibn ü eb ü rûh
 Zâhir oldu noktasında bul fütûh

258 Salât (صلوت)’ın batn-ı sâniinde gayr-ı mükerrer (ص ا د ل ف م ي و ت) 9 harf ve 5 nokta vardır, toplamı 14 hat mukabilince 14’tür.
 259 Salât (صلوت)’ın batn-ı sâniinin 31 harf, 13 nokta ve gayr-ı mükerrer 14 unsuru, kelimenin zahirdeki iki noktasıyla birlikte Âdem’in semadaki boyu olan 60 zirâya mukabilidir. Devamında buna, gayr-ı mükerrer 8 harf ve 4 nokta eklenir, 28 harfin eczasındaki 72 harf mukabilinde olur. 72 ile batn-ı evveldeki 11 harf ve 4 nokta toplamı 87 olur, 29 sûrenin başında gelen mukatta’âtın 78 harf ve 9 noktası mukabilindedir.
 260 Zekât (زكوت) kelimesi 4 harf ve 3 noktadan oluşur. Devamındaki beyitlerde bunlarla ilgili istihraçlarda bulunulmuştur.

Harf u nokta heft olur bî-irtiyâb
 Görinür heft âyet-i ümmü'l-kitâb
 Bî-mükerrer ism-i fazl-ı ğayb-dân²⁶¹
 Görinür hem heft haţţ-ı emredân
 Onda bir virmek gerekdür çün zekât
 Emr-i haqdur aña iy ehl-i necât

765. Oldı eczâsında bu sır âşikâr²⁶²
 Bil zekâtuñ ma' nîsin fehm eyle var
 Oldı on engüşt sırrına delîl
 Gösterür on haţtı hem bî-kâl u kîl
 Noktasında müstehıkkân-ı zekât²⁶³
 Âşikârâ oldı ez-fermân-ı zât
 Heşt haţţ-ı Âdem oldı hem 'ayân
 Hem görindi heşt gülzâr-ı cinân
 Nokta vü eczâ-yı Allâh âşikâr
 Oldı harf u noktasında aña var²⁶⁴
770. On sekiz biñ 'âlemüñ sırrını hem
 Gösterür fehm it bu sırrı bî-elem
 Bî-imâle zî²⁶⁵ vü kâf u vâv u tî
 Şeş hurûf-ı kâf u nündur iy zekî²⁶⁶

261 Fadl (ف ي ض ا د ل م) in eczasındaki (في ضا د لام) gayr-ı mükerrer 7 harfin (ف ي ض ا د ل م) zekat (زكوت) in 4 harf ve 3 noktası mukabilinde olduğu ifade edilmiştir.

262 Zekat (زكوت) in eczasındaki (زي كاف واو تي) 10 harften hareketle bu istihraçta bulunulmuştur.

263 Zekat (زكوت) in eczasındaki (زي كاف واو تي) 8 nokta, zekat müstehiklerinin sayısı mukabilindedir.

264 Allah lafzının eczasındaki (الف لام لام الف هي) 14 harf ve 4 nokta toplamı Zekat'ın eczasındaki (زي كاف واو تي) 10 harf ve 8 nokta toplamı mukabilindedir.

265 Nüshada: rî.

266 Zekat (زكوت) in eczasında (زي كاف واو تي) bî-imâle 6 harf vardır: ي ا و ي. Kün'ün eczasındaki (كاف نون) 6 harf mukabilindedir.

- Noktasında penc vakt oldu ‘ayân²⁶⁷
 Âdemüñ hem penc hattı bî-gümân
 Harf u nokta ma‘nî-i sırr-ı sefer
 Zâhir itdi fehm iderseñ bî-ḥaṭar
- (22b) Şüret-i çâr-ile pā(n)zdeh bî-kuşūr
 Pānzdeh rek‘at namāzı gösterür²⁶⁸
775. Se-nukāt-ı zâhir u bā-yānzdeh²⁶⁹
 Çârdeh ḥaṭ sırrıdur iy merd-i reh
 Heft evvel bā-deh eczā-yı zekāt²⁷⁰
 Zâhir itdi ma‘nî-i hifdeh şalât
 Batn-ı şânide zekāt iy baḥr-i nūr
 Şüret-i çâr-ile bîst u nüh olur²⁷¹
 Oldı sırr-ı bîst u nüh ḥarfe ‘alem
 Fehm iden bu sırrı oldı muḥterem
 Noktası yiggirmi birdür bî-gümân
 Gösterür yiggirmi bir ḥaṭtı ‘ayân
780. Bîst u penc u bîst u yek bî-reyb ü şîn
 Cümle kırk altı ‘aded olur yaḳîn
 Sırrını fehm it zekātuñ iy hümām
 K’Âdemüñ ismince geldi ve’s-selām

267 Zekat (زكوت)’ın eczasındaki (زي كاف واو تي) bi-imâle 6 harfte (ي ا ف ا و ي) 5 nokta vardır, 5 vakit namaz mukabilindedir.

268 Zekat’ın eczasının bi-imâle 6 harf ve bunlardaki 5 nokta (ي ا ف ا و ي) toplamı 11’dir. Zekat’ın 4 harfi ile 15 olur.

269 Zekat’ın eczasının bi-imâle 6 harf ve 5 nokta (ي ا ف ا و ي) ile Zekat (زكوت) lafzının 3 noktası toplamı 14’tür.

270 Zekat (زكوت)’ın 4 harf ve 3 noktası ile eczasındaki (زي كاف واو تي) 10 harf toplamı, hazardaki 17 farz rekat mukabilindedir.

271 Zekat (زكوت)’ın batn-ı sânisinde (زي يي كاف الف في واو الف واو تي يي) 25 harf vardır, Zekat’ın 4 harfiyle, 29 olur. Zekat’ın batn-ı sânisinde ayrıca 21 nokta vardır. 25 harf ve 21 nokta toplamı da Âdem isminin ebcedi mukabilindedir.

Savm

Şavm üç harf oldu hem iy muhterem

Her birisi oldu deh rûza ʿalem

Şavm otuz gün olduğu farz iy cüvân

Oldı esmâsında zâhîr bî-gümân

Şâd u vâv (u) mîm hem bî-kîl u kâl

İsm-i zât-ı fazl-ı haqqâ oldu dâl

785. Hem namâz-ı şâm sırrın bî-ḥaṭar
Gösterür üç harf-i şavm eyle nazâr

Ya ʿnî kim şavm u şalât-ı enbiyâ

İkkisi bir ma ʿnîdür şüret dü tâ

Tis ʿa âyât-ı yed-i Mûsâ iy yâr²⁷²

Oldı eczâsında şavmuñ âşikâr²⁷³

Nüh teşehhüd nüh felek sırrını hem

Şavmdan fehmi it k'olasın muhterem

İkki nokta ikki harf-i kâf u nûn

Hem namâz-ı şubḥa oldu reh-nümûn

790. On bir olur bâ-dü nokta nüh hurûf
Ma ʿnî-i sırr-ı seferdür bul vukûf

Görinür hem şukḥa esrârı iy yâr

Hem daḥi on bir hurûf-ı nokta-dâr²⁷⁴

- (23a) Bî-mükerrer şavm olur eczâda şeş²⁷⁵

Sırrına şeş ibtidânuñ gel iriş

Gösterür eczâ-yı kâf u nûnı hem

Sitte-i eyyâma hem oldu ʿalem

272 (17 : 101) “Andolsun biz Musa’ya apaçık dokuz mucize verdik.” Ayete eserde çok sık telmihte bulunduğu için tekrar notlandırılmayacaktır.

273 Savm (صوم) üç harftir ve eczasında (صاد واو ميم) 9 harf ve 2 nokta vardır.

274 Müteşabih harflerdir: ب ت ث ج ح ذ ز ش ض ظ غ.

275 Savm’ın eczasındaki (صاد واو ميم) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 2 nokta: ص ا د و م ي.

İkki noktayla sekizdür kıl taleb

Görinür eczâ-yı ism-i fazl-ı rab

795. Heşt hatt-ı vech-i Âdem müstaķīm
Hem sekiz cennât-ı firdevs-i na'ım
Zâhir oldı şavmden bî-reyb ü şîn
Fehm idersen olduñ aşhâb-ı yemîn
Heşt bâ-nüh hifdeh olur bî-gümân²⁷⁶
Gösterür hifdeh namâzı iy cüvân
Ebcedinden eyle nüh harfün taleb
Sırr-ı şeş sî vü dü nuṭṭ-ı fazl-ı rab²⁷⁷
Ya' nî şeş sî vü dü nuṭṭ iy hüşyâr
Oldı vech ü dest ü pâda âşikâr
800. Vech ü dest ü pâya şavm oldı bedel
Bu sözi fehm it ki şimdi oldı hâll
Ma' nî-i şeş rûz u rûze iy hümâm
Oldı bâķisinde zâhir ve's-selâm

Şehadet

Bil şehâdet lafzını hem iy cüvân
Kim anuñla kâ'im olmuşdur imân

Qaldırup on barmağun birin 'ayân
Hakķa ikrâr itmeyince bî-gümân

Olmaz imânı şerî' atde dürüst
Ehl-i İslâmuñ yaķın bil olma süst

805. Nokta vü harf-i şehâdetden taleb
Eyle bu ma' nây(ı) ez-fermân-ı rab²⁷⁸

276 Savm'ın eczasındaki 9 harf ve eczasındaki gayr-ı mükerrer 6 harf ve 2 nokta toplamı 17'dir.

277 Savm'ın eczasındaki (صاد واو ميم) 9 harfin ebcedi 198'dir. Yüz, el ve ayaklarda zuhur eden 6 kere 32 alem ile yaratışın 6 günü toplamı mukabilindedir.

278 Şehâdet (شهادت) kelimesinin 5 harf ve 5 noktasından hareketle istihraçlar yapılmıştır.

Deh haṭ-ı Mūsî hem fehmi eyle var
Noḡta vü harf-i şehâdetden iy²⁷⁹ yâr

Noḡta-i se harf-i fî vü ḡâd u lâmi
Penc harfinde ‘ayândur iy hümâm

Penc noḡta penc evkāta ‘alem
Penc haṭṭ-ı Âdemi gösterdi hem

Yânzdeh istâre vü şems u ūamer
Oldı eczâsında zâhir kıl nazar

- (23b) 810. Noḡta-i zâhirle bâ-sîzdeh ḡurûf
Olur on sekkiz bu ‘ilme bul vuḡûf²⁸⁰

Noḡta vü eczâsın Allâhuñ ‘ayân
Gösterür bu sırrı fehmi it bî-gümân

Noḡta-i bâtında zâhir heşt haṭ²⁸¹
Heşt firdevs-i berîn hem bî-ḡalâṭ

Fazl-ı ḡaḡdan bî-mükerrer nüh olur²⁸²
Tis‘a âyâtun beyânın gösterür

Bî-mükerrer nüh ḡurûf iy kâm-yâb
Heşt nuḡât-ı bâtını hem bî-ḡicâb

815. Hifdeh olur görinür hifdeh şâlât
Hem daḡi hifdeh ḡurûf-ı muḡkemât

Bî-mükerrer nüh ḡurûf iy merd-i reh
Noḡta-i zâhirle olur çârdeh²⁸³

279 Nûshada: iy i.

280 Şehâdet (شهادت)‘in eczasında (شين هي الف دال تي) 13 harf vardır. Hz. Yusuf‘un rüyasında gördüğü 11 yıldız, Güneş ve Ay mukabilindedir. Şehâdet‘in eczasındaki 13 harf ile kelimenin zahirindeki 5 nokta toplamı 18‘dir. Allah lafzının eczasındaki (الف لام ال الف هي) 14 harf ve 4 nokta toplamı mukabilindedir.

281 Şehâdet (شهادت)‘in eczasının (شين هي الف دال تي) batınından zahir olan 8 nokta: ي ن ي ف ي.

282 Şehâdet (شهادت)‘in eczasının (شين هي الف دال تي) gayr-ı mükerrer 9 harfi: ش ي ن ه ا ل ف ش ي ن. Bu 9 harf ile Şehâdet‘in eczasının batınından zahir olan 8 nokta toplamı hazardaki 17 farz rekat ve 17 muḡkem harf mukabilindedir.

283 Şehâdet (شهادت)‘in 5 noktası ile eczasının gayr-ı mükerrer 9 harfi toplamı 14‘tür.

Çârdeh haţ sırrını eyler beyân
Kim anuñ adıdur seb‘ u’l-meğân

Sîzdeh harfûñ olur tekrârı çâr²⁸⁴
Çâr haţţ esrârın eyler âşikâr

Noқта-i bâtınla tekrâr-ı hurûf
On iki haţdur okuyup bul vuķûf

820. Bî-mükerrer harf u noқта bî-haţar
On sekiz biñ mülkden virdi haber²⁸⁵

Harf-i tekrâr ile bîst u dü olur
Bîst u dü noқта beyânın gösterür

Harf u noқта ebced-i sîzdeh hurûf
Bî-mükerrer harf-i nüh hem bul vuķûf

Oldı tokkuz yüz hem altmış altı bil
İsm-i fazl-ı haķdur bî-kāl u kıl²⁸⁶

Ya‘ nî ism-i fazl-ı rabbü’l-‘ âlemîn
Zâhir u bâtında iy cüyâ-yı dîn

825. Altmış altı ile tokkuz yüz olur
Gel şehâdet eyle kim sırrı budur

Ya‘ nî kim sırr-ı şehâdet bî-gümân
Oldı fî vü dâd u lâm-ı gayb-dân

Fazl-ı haķdur ma‘ nî-i şavm u şalât
Fazl-ı haķdur hem şehâdet hem zekât

284 Şehâdet (شهادت)’in eczasındaki 13 harfin (شين هي الف دال تي) mükerrer harfleri (yani gayr-ı mükerrer dışındaki harfler): ي ا ل ي. Devamındaki beyite göre bu dört mükerrer harfle Şehâdet’in eczasının batınından zahir olan 8 nokta toplamı 12’dir.

285 Şehâdet (شهادت)’in eczasının (شين هي الف دال تي) gayr-ı mükerrer 9 harfi ve 9 noktası (ش ي ن ه ا ل ف د ت) toplamı 18’dir. Mükerrer 4 harf (ي ا ل ي) ile 22 olur, Arap alfabesinin 22 noktası mukabilindedir.

286 Şehâdet (شهادت)’in eczasındaki 13 harfin (شين هي الف دال تي) ebcedi 931’dir, bu 13 harf, 13 noktası ve gayr-ı mükerrer 9 harfi ile birlikte 966 yapar. Fadl’in eczasındaki (في ضاد لام) harflerin ebcedi de 966’dır.

- (24a) Sırr-ı fazl-ı hak te^c âlâdur tamâm
Cümleten emr-i şerî^c at ve's-selâm

Hac

- Hacc iki harf oldu hakdan bî-gümân²⁸⁷
İkki ihrâm-ı hacca oldu nişân
830. Nokta-i fî dâd u lâma oldu dâl
Hem iki hutbeye iy şâhib-kemâl
Kâf u nûn harfini hem gösterdi bil
İkki rek^c at şubhı hem bî-kâl u kıl
Noktasıyla üç olur iy zû-fünûn
Görinür üç ism-i fazl-ı reh-nümûn
Hem namâz-ı şâm sırrın bî-gümân
Gösterür bil haccuñ esrârın ^cayân
Ebcedinde hî vü cîmûñ âşikâr²⁸⁸
Şukka sırrı görünür fehm eyle var
835. Hem sefer esrârını bî-reyb ü şîn
Gösterür fehm eyle haccuñ hikmetin
Ebced u nokta iki harf iy cüvân
Çârdeh hat sırrına oldu nişân
Hem tavâf-ı hacc u ^cumre âşikâr
Lafz-ı hacdan görünür fehm eyle var
Penc harf u nokta-i fazl-ı ilâh
Oldı eczâsında rûşen hemçü mâh²⁸⁹

287 Hacc (حج) 2 harf, 1 noktadır.

288 Hacc (حج)'in ebcedi 11'dir. Devamındaki beyitlerde değerlendirildiği gibi, 2 harf ve 1 noktasıyla toplamı 14'tür.

289 Hacc (حج)'in eczasındaki 5 harf (حي جيم), Fadl (فضل)'in 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir. Hacc'ın eczasındaki 5 harf, 5 noktasıyla birlikte 10'dur. Eczasındaki 5 nokta ile zahirindeki (حج) bir nokta toplamı 6 noktadır.

- Penc ھاٲٲ-ı Ādeme oldu nişān
Penc vakt esrārı hem oldu ‘ayān
840. Nokta vü eczā-yı hac deh oldu bil
Deh ھاٲ-ı Mūsī idrāk eylegil
Penc eczā nokta-i zāhirle hem
Şeş teşehhüd sırrına oldu ‘alem
Görinür şeş rûz (u) rûze bî-hicāb
Kāf u nûn eczāsı hem bî-irtiyāb
Bî-mükerrer çārdur hac iy cüvān
Çār harf-i Ka‘ beye oldu nişān²⁹⁰
Çār tavāf-ı Ka‘ beyi gösterdi hem
Kim olur yeddi yedi iy muhterem
845. Çār ھاٲٲ-ı Ādem oldu hem ‘ayān
Çār rek‘ at çār cū hem bî-gümān
Bî-mükerrer harf u nokta ez-celīl
Heft tavāf esrārına oldu delīl²⁹¹
- (24b) Heft ھاٲٲ-ı vech-i Havvā bî-hicāb
Görinür hem sūre-i ümmü’l-kitāb
İkki yī vü cīm ü mīmūn iy cüvān
Altmış üçdür ebcedi fehm it ‘ayān²⁹²
Altmış üç taş sırrı oldu āşikār
Kim atar üç gün anı hüccāc iy yār
850. Harf-i hinūn ebcedi fehm eyle hem
Heşt ھاٲٲ-ı Ādeme oldu ‘alem

290 Hacc (حج)‘in eczasında (حي جيم) gayr-ı mükerrer 4 harf vardır: ح ي ج م. Kabe (كعبه)‘nin 4 harfi ayrıca Hac, Umre, Kudüm ve Veda olmak üzere 4 tavaf mukabilindedir.

291 Hacc (حج)‘in eczasındaki gayr-ı mükerrer 4 harf 3 (ح ي ج م) noktasıyla birlikte tavafın 7 şavtı mukabilindedir.

292 Hacc (حج)‘in eczasındaki harflerden (م ي ج ح)‘in ebcedi 63’tür. Geriye kalan Ha (ح)‘nın ebcedi 8’dir ve aşağıda ayrıca tevil edilecektir.

Heşt teşehhüd heşt cennet bî-nuṭak

Görinür hem heşt ism-i fazl-ı ḥaḳ

Ebcedinden penc ḥarfün bî-ḥaṭar

Hey'et-i mecmû'a ile kıl nazar²⁹³

Sırr-ı yetmiş ikki eczâ âşikâr

Görinür fehm eyle bu esrârı var

Penc eczâ ile yetmiş yeddidür

Sırr-ı yetmiş yeddi ḥarfî gösterür

855. Oldı hem eczâ-yı sî vü dü tamām

Nokṭa-i penc-ile zâhir ve's-selām

Kabe

Ka'be dört ḥarf oldı bir nokṭa 'ayân

Oldı ism-i fazl-ı raḥmāna nişân²⁹⁴

Bu sebebden gice gündüz ḥāş u 'ām

Dolaşırlar Ka'be etrâfın müdām

Ol eve eyler melâ'ik hem sücüd

Fazl-ı ḥaḳ emriyle iy ehl-i şühüd

Ḥarf u nokṭa çünki bişdür âşikâr

Bişde anuñcün namâz itdi qarâr

860. Ka'be çün dört ḥarfdür bî-irtiyâb

Nâzil oldı fazl-ı ḥaḳdan dört kitâb

Çâr ḥarf-i mu'ceme oldı 'alem

Çâr ḥaṭṭ-ı Âdemi gösterdi hem

293 Hacc (حج) 'ın eczasındaki harflerin (حي جيم) ebcedi, heyet-i mecmûa ile 72'dir. Eczadaki 5 harf ile 77 olur. Mukatta'ât harflerinin toplam sayısı mukabilindedir. 77'ye eczadaki 5 nokta eklenirse, 32 ilahi harfin eczasındaki 82 harfe mukabil olur.

294 Kabe (كعبة), 4 harf ve 1 noktadır. Toplamı, Fadl (فضل) 'ın harf ve noktası toplamı mukabilindedir.

Dört kez yeddi tavâfı hem ‘ayân²⁹⁵

Gösterür fehmi it bu sırrı iy cüvân

Hem tavâf-ı bîst u heşt bî-reyb ü şîn

Ahmedüñ nuṭṭkına dâl oldu yakîn

Bâ-tavâf u ḥarf-i Ka‘be âşikâr

Gösterür sî vü dü nuṭṭkı aña var

- (25a) 865. Bîst u heşt u sî vü dü nuṭṭk-ı celîl
Genc-i Ka‘bedür ki zâhir oldu bil
Kâf u ‘ayn u bî vü hî ez-resm-i ḥaṭ²⁹⁶
Deh ḥaṭ-ı Mûsîdür aña bî-galat
Nokṭa-i zâhirle olur yânzdeh
Şukḳa esrârını bil iy merd-i reh
Hem şalât-ı yânzdeh oldu ‘ayân
Kim seferde farz idüpdür gayb-dân
Nokṭa vü eczâ olur tis‘a ‘aşer
Kim didi levvâḥatün ḥaḳ li‘l-beşer²⁹⁷
870. Bî-mükerrer görünür eczâ-yı faẓl
Ya‘nî sekkiz ḥaṭ-durur bil aṣl-ı aṣl²⁹⁸
Nokṭa-i bâtınla hem on altıdur²⁹⁹
Ya‘nî on altı ḥaṭ-ı Âdem-dürür

295 Kabe (كعبة)’nin 4 harfî, Hac, Umre, Kudüm ve Veda tavafları mukabilindedir. 7’şer şavt-tan bu 4 tavafta 28 şavt vardır. Metinde şavtlar, galat-ı meşhur ile tavaf olarak anılmıştır. Devamında söylendiği gibi bu 28 şavt, Kabe’nin 4 harfiyle, Âdem’in nutku sayısınca 32’dir.

296 Kabe (كعبة)’nin eczasında 10 harf vardır: كاف عين بي هي. Devamındaki beyitlerde tevil edileceği üzere Kabe’nin zahirdeki 1 noktasıyla 11 olur. Kabe’nin eczasındaki 10 harfin 9 noktası vardır, toplamı 19’dur.

297 (74 : 29) “İnsan için levhalar (sunandır).” Ayetine telmih var.

298 Kabe (كعبة)’nin eczasında (كاف عين بي هي) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ك ا ف ع ي ن ب ه. Fadl (فضل)’in eczasındaki 8 harfe (في ضاد لام) mukabildir.

299 Kabe (كعبة)’nin eczasındaki (كاف عين بي هي) gayr-ı mükerrer 8 harf (ك ا ف ع ي ن ب ه), sadece eczanın batınında zahir olan 8 nokta (ي ن ي ن ي) ile 16’dır. Zahirdeki Be (ب)’nin noktasıyla da 17 olur.

On yedi harf on yedi rek‘at namâz

Noқта-i zâhirledür iy ser-firâz

Bî-imâle deh hurûf iy zû-fünûn

Oldı şeş eczâ-yı harf-i kâf u nûn³⁰⁰

Nüh nuқтаla aña bu şeş harfı hem

Oldı on biş cum‘a sırrına ‘alem³⁰¹

875. Ebced-i deh harf u nüh noқта iy yâr

Oldı sekkiz sî vü dü fehm eyle var³⁰²

Oldı sekkiz hatt-ı vechu’l-lâh(a) dâl

Her biri ottuz iki bî-kîl u kâl

Bâkî bîst u yek zi-fazl-ı lâ-yenâm

Oldı hatt-ı vech-i Havvâ ve’s-selâm

El-Hamdü

Lafz-ı el-ğamd penc harf oldı ‘ayân³⁰³

Penc vaqt esrârına oldı nişân

Penc hatt u penc ‘użv-ı Âdemi

Gösterür hem ism-i fazl-ı a‘zamı

880. Ebced ile hey‘et-i mecmû‘a hem³⁰⁴

Olur üç kez bîst u heşt hatta ‘alem

Ya‘nî hatt-ı vech ü dest ü pâ iy yâr

Oldı üç kez bîst u heşt hatt âşikâr

300 Kabe (كعبه)‘nin eczasındaki 10 harfte (كاف عين بي هي) bî-imâle 6 harf vardır: ا ف ي ن ي ي. Kün‘ün eczasındaki (كاف نون) 6 harf mukabilindedir.

301 Kabe (كعبه)‘nin eczasındaki (كاف عين بي هي) 9 nokta ile, bu eczadaki bî-imâle 6 harf (ا ف ي ن ي ي) toplamı, Cuma günü kılınan 15 farz rekata mukabildir.

302 Kabe (كعبه)‘nin eczasındaki 10 harfin (كاف عين بي هي) ebcedi 258‘dir. Eczasındaki 10 harf ve 9 noktayla birlikte 277‘dir. 8 kere 32 (256‘ya eşittir) hatt-ı ilâhi ve 21 ümmî hattın toplamına eşittir. Beyitin ilk mısraı, hesaba 10 harfin de dahil edildiği belli olsun diye “Ebced (u) deh harf u nüh noқта iy yâr” şeklinde tamir edilebilirdi.

303 El-Hamdü (الحمد) 5 harftir, Fadl (فضل)‘ın harf ve nokta toplamı mukabilindedir. El-Hamdü’nün 5 harfî, heyet-i mecmûası ile 6 olur.

304 El-Hamdü (الحمد)‘nün ebcedi 83‘tür, heyet-i mecmûa ile 84 olur.

- Çārdeh ḥaṭṭuñ beyānı iy cüvān
Oldı eczāsında el-ḥamdüñ ‘ayān³⁰⁵
- (25b) Bu sebebden adıdur seb‘ u’l-meṣān
Fazl-ı ḥaḳdan bu sözi fehmi it ‘ayān
Penc ḥisse noḳtası oldı ‘alem³⁰⁶
Penc tekbīrūñ beyānın añla hem
885. Ḥarf u noḳta virdi muḥkemden ḥaber
Kim olur ḥarf u nuḳat tis‘a ‘aṣer
Bī-mükerrer deh olur ḥarf u nuḳat³⁰⁷
Deh ḥaṭ-ı Mūsīdūr añla bī-galaṭ
Hem daḥi deh ḥarf-i bismi’l-lāhdur
Vāḳıfı bu sırruñ ehlu’l-lāhdur
Bī-mükerrer ḥarf çünkim yeddidür
Yeddi āyet olduḡı sırrı budur
Noḳtasında ism-i fī vü dād u lām
Görinür hem sırr-ı üç rek‘at tamām
890. Yeddi āyet geldi çün iy zū-fünün
Yeddi ḥaṭṭ-ı aṣla oldı reh-nümün
‘Aṣra ‘āyet sırrı hem bī-imtiḥān
Oldı esmāsında el-ḥamdüñ ‘ayān
Oldı hem yiggirmi bir ḥaṭṭ-ı ḳadīm
Bī-mükerrer ez-ḥüdāvend-i ‘alīm³⁰⁸

305 El-Hamdü (الحمد)’nün eczasındaki 14 harf: الف لام حي ميم دال.

306 El-Hamdü (الحمد)’nün eczasında (الف لام حي ميم دال) 5 nokta vardır. 14 harfle birlikte 5 nokta, 5 noktası olan 14 muhkem harf (الر كهيعص طس حم ق ن) mukabilindedir.

307 El-Hamdü (الحمد)’nün eczasında (الف لام حي ميم دال), gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta (ا ل ف م ح ي د) vardır, harf ve nokta toplamı 10’dur. Devamında ifade edileceği gibi 7 harfi, Fatiha’nın 7 ayeti, 3 noktası Fadl (فضل)’ın 3 harfi mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı olan 10 da besmelenin gayr-ı mükerrer 10 harfi (ب ا س م ل ه ر ح ن ي) mukabilindedir.

308 Fatiha’da gayr-ı mükerrer 21 harf vardır: ا ب ت ح ذ ر س ص ض ط ع غ ق ك ل م ن و ه ي. İle-ride de ifade edileceği gibi Fatiha’nın 7 ayetiyle birlikte Kuran’ın 28 harfine mukabildir.

Heft âyetle olur hifdeh şalât
 Hem daħi hifdeh ħurûf-ı muħkemât
 Bâ-deh esmâ penc lafz el-ħamdü hem
 Sırrı on biş rek‘ ate oldı ‘ alem

895. Oldı hem yiggirmi bir ħarf-i ħadīm
 Bī-mükerrer ez-ħüdâvend-i ‘ alīm
 Oldı yirmi bir ħaṭ-ı Ĥavvâya dāl
 Kim odur aṣl-ı ħuṭûṭ-ı zü'l-celāl
 Yeddi âyet bīst u yek ħarf-ile hem
 Oldı Qur‘ân müfredâtına ‘ alem
 Ma‘ nī-i el-ħamdü li'l-lāh³⁰⁹ iy ħümām
 Fehm iderseñ sırr-ı Qur‘ândur tamām

Bīst u nüh ħarf-ile bīst u nüh suver
 Bīst u nüh lafzında zāhir kıl naẓar³¹⁰

900. Bīst u nüh lafz-ile bīst u yek ħurûf
 Gösterür pencāh sırrın bul vukûf³¹¹
 Ya‘ nī ħarf u nokta vü pencāh vaḳt
 Ma‘ nī-i el-ħamdüdür iy nīk-baḥt

(26a)

Lafz-ı el-ħamd ile elli biş olur
 Kāmet esrārını rüşen gösterür
 Çārdeh eczâ-yı el-ħamd ez-ra‘ûf
 Bīst u nüh lafz-ile bīst u yek ħurûf³¹²

309 Nüşhada: Allāh.

310 Fatiha sûresinde 29 kelime vardır. Bu, Kuran’da başında mukatta‘at gelen 29 sûre ve Kuran’ın, Lām-elifle birlikte 29 harfî mukabilindedir.

311 Fatiha’nın 29 kelimesiyle, gayr-ı mükerrer 21 harfî toplamı 50’dir. Arap alfabesinin 22 noktasıyla 28 harfin toplamı ve miraṭta ilk olarak farz olan 50 vakit namaz mukabilindedir. El-Hamdü (الْحَمْدُ)’ün 5 harfiyle 55 olur ki 5 vakit farz öncesi getirilen kametin 11 kelimesi toplamı mukabilindedir.

312 El-Hamdü (الْحَمْدُ)’nün eczasındaki 14 harf, Fatiha (El-Hamdü)’nin 29 kelimesi ve gayr-ı mükerrer 21 harfî ile toplamı 2 kere 32’ye eşittir. Bir 32, Âdem’in nutku, diğeri de hatları mukabilindedir.

- İkki sî vü dü olur fehmi it ‘ayân
Nuṭṭ u mazḥardan saña virdi nişân
905. Noktası heft âyetüñ bî-reyb ü şîñ
İkki bîst u heşt olur fehmi it yaḳîn
Elli ḥarf u nokṭadur bî-iḥtelef
Hem de şeş eczâ-yı ḥarf-i lâmi elif³¹³
Elli altı yıl³¹⁴ şıfatda aña hem
Fazl-ı ḥaḳḳuñ olduḡı budur ‘alem
Çârdeh teşdîd ile heftâd olur
Sırr-ı kâf u sırr-ı nûnı gösterür³¹⁵
Heft âyetle olur yetmiş yedi
Fâtîḥa ümmü’l-kitâb-ı sermedî
910. Görinür yetmiş yedi ḥarf iy peser
Kim olur tekrâr-ı bîst u nüh suver
Cümleten esrâr-ı Ḳur’ân âşikâr
Fâtîḥada olduḡı budur iy yâr
Yânzdeh rek‘ at namâz iy kâmi-rân
Noktasında bîst u yek ḥarfüñ ‘ayân
Bîst u yek ḥarf-ile on bir nokṭa hem
Oldı ottuz ikki esmâya ‘alem³¹⁶
Kaldı tekrâr anda kırk biş nokṭa bil
Âdemüñ esmâsın idrâk eylegil³¹⁷

313 Fatiha sûresinde 56 nokta vardır. Arap alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası ile Lâmi-elifin eczasındaki (لام الف) 6 harf toplamı mukabilindedir. Fazlullah’ın hayatta bulunduğu 56 yıl da buna mukabildir.

314 Nûshada: bil.

315 Fatiha’nın 56 noktası ve 14 şeddesi toplamı Kûn (كن)’ün ebcedi mukabilindedir. Buna, Fatiha’nın 7 ayeti de eklenirse, 29 sûrenin başında gelen mukatta’ât harflerinin toplamı mukabilinde 77 olur.

316 Fatiha’nın gayr-ı mükerrer 21 harfinde (ا ب ت ح د ذ ر س ص ض ط ع غ ق ك ل م ن و ه ي) 11 nokta vardır. Harf ve nokta toplamı 32’dir.

317 Fatiha’nın 7 ayeti, 56 noktası ve 14 şeddesi toplamından 32 nokta çıkarıldığında geriye 45 kalmaktadır, Âdem (آدم)’in ebcedi olan 45 mukabilindedir.

915. Elli altı nokta bîst u yek hurûf
 Cümle yetmiş yeddi olur bul vuķûf
 Oldı bir vech-ile de fehmi it ‘ayân
 Ma‘ nîsin heftâd u heftûn iy cüvân
 Elli altı nokta bîst u yek hurûf
 Heft âyet bîst u nüh lafz ez-ra ‘ûf
 Hey‘et-i mecmû‘a ile hem iy yâr
 Sırr-ı (yüz) on dört suverdür âşikâr³¹⁸
 Ser-be-ser esrâr-ı Qur‘ân bî-galat
 Süre-i el-ḥamdüdür ḥarf u nuķat
920. Ya‘ nî kim heft âyet-i ümmü‘l-kitâb
 Ma‘ nî-i Qur‘ândur aña³¹⁹ bî-ḥicâb
 (26b) Oldı bîst u yek hurûf eczâsı hem³²⁰
 Elli vaķt esrârına ḥaķdan ‘alem
 Noktasında erba‘în sırrına ir
 Fâtîḥa ümmü‘l-kitâbuñ iy dilîr
 Oldur üç kez sî vü dü ḥarf u nuķat
 Ḥatt-ı vech ü dest ü pādur bî-galat
 Ma‘ nî-i el-ḥamdü li‘l-lâh iy ‘azîz
 Ya‘ nî vech ü dest ü pādur kıl temîz
925. Bu sebebdan emrdür fehmi it ‘ayân
 Bunları yumaķ vuzûda bî-gümân
 Ya‘ nî bu biş ‘uzvdan bî-reyb ü şîñ
 Âşikârâdur kelâm-ı ḡayb-bîn

318 Fatiha’nın 7 ayeti, 29 kelimesi, 56 noktası ve gayr-ı mükerrer 21 harfi toplamı, heyet-i mecmûa ile 114’tür. Kuran’ın 114 sûresi mukabilindedir.

319 Nûshada: aña.

320 Fatiha’nın gayr-ı mükerrer 21 harfinin (ا ب ت ح ذ ر س ص ض ط غ ق ك ل م ن و ه ي) eczasında (الف بي تي جي دال ذال ري سين صاد ضاد طي عين غين قاف كاف لامميم نون واو هي يي) 56 harf ve 40 nokta vardır. Muhîti Dede, 50 harf olarak hesaplamıştır. Ancak devamında harf ve nokta toplamını doğru olarak 96 bulmuş ve 3 kez 32 hat mukabilinde değerlendirmiştir.

Ebcedi yigirmi bir harfün ‘ayân
Üç biñ altı yüz daħi biş iy cüvân³²¹

Bîst u nüh lafz-ile on dört şedde hem
Oldı yüz on dört otuz ikki ‘alem

Kıldı yüz on dört suver sırrın ‘ayân
Sûre-i el-hamdü li’l-lâh iy cüvân

930. Ya‘ nî her bir sûre-i Qur‘ân tamâm
Sî vü dü nuṭṭ-ı ḥüdâdur ve’s-selâm

Besmele

Lafz-ı bismi’l-lâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm
Geldi ḥaḳdan bîst u yek harf-i ḳadîm³²²

Bîst u yek ḥaṭ sırrına oldı ‘alem
Kim yazupdur vech-i Havvâda kalem

Hem yigirmi bir ḥurûfın âşikâr
Gösterür ümmü’l-kitâbuñ aña var

Ya‘ nî bismi’l-lâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm
Ma‘ nî-i el-ḥamdüdür bî-ters u bîm

935. Bu cihetden muḳtedâ-yı râh-ı dîn
Didi bismi’l-lâh el-ḥamddür yakîn

Saṭır-ı bismi’l-lâh üç lafz oldı hem³²³
Oldı ism-i faẓl-ı yezdâna ‘alem

Kıldı üç nev‘e namâzı hem ‘ayân
Kim ḥazar cum‘a seferdür bî-gümân

321 Fatiha’nın gayr-ı mükerrer 21 harfinin ebcedi 3605’tir. Fatiha’nın 29 kelimesi ve 14 şeddesiyle 3648 yapar ki 114 kere 32’ye eşittir. Bu da 114 sûrenin her birinin Hakk’ın 32 nutku mukabilinde olduğu anlamına gelir.

322 Besmele’de 21 harf (ب ا س م ا ل ل ا ه ا ل ر ح م ن ا ل ر ح ي م) vardır. Havvâ’nın 21 hattına ve Fatiha’nın gayr-ı mükerrer 21 harfine mukabildir.

323 Bu üç lafız; الله بسم الرحمن الرحيم dir. Besmele’de aşağıda tevîl edileceği üzere 4 nokta vardır.

Noktasında çār māḥ-ı muḥterem

Âşikārâ çār ḥaṭ hem bî-elem

(27a)

Çār rek‘at çār tekbîr iy cüvân

Görinür hem çār enhâr-ı cinân

940. Pâ vü çā vü jā vü gā hem âşikār

Çār nokṭa sırrıdur fehm eyle var

Hem kitâb-ı âsumânîden nişân

Gösterür aınla bu sırrı bî-gümân

Çār nokṭa bâ-se lafz iy kām-yâb

Gösterür heft âyet-i ümmü’l-kitâb

Heft ḥaṭṭ-ı aşla hem oldı ‘alem

Heft baṭn esrârına dâl oldı hem

Yine bir vech-ile lafzı çār olur

Dört nuḳaṭla heşt ḥaṭṭı gösterür³²⁴

945. Ebced-i yiggirmi bir ḥarf âşikār

Bî-mükerrer deh ḥurûf u nokṭa çār

Oldı sekkiz yüz iki fehm it ‘ayân

Câvidân-ı Nâmeden virdi nişân

Ya‘nî dâd u bîde cem‘ oldı yakîn

Câvidânî Nâme-i fazl-ı mübîn³²⁵

Ol ki târîḫ ire bismi’l-lâh dir

Zâhir ola Mehdî-i şâh-ı kebîr

324 Besmele’de باسم و الله ayrı birer lafız olarak kabul edilirse الرحمن ve الرحيم ile toplam 4 lafız olur. Besmele’nin 4 noktası ile toplamı 8’dir, hatt-ı istivâdan sonraki 8 hat mukabilindedir.

325 Besmele’deki 21 harf (ب ا س م ل ل ل ا ه ا ل ر ح م ن ا ل ر ح ي م)’in ebcedi 788’dir. Besmele’nin gayr-ı mükerrer 10 harfî (ب ا س م ل ل ل ا ه ا ل ر ح ن ي) ve Besmele’nin 4 noktasıyla 802’dir. Devamında *Câvidân-nâme*’nin bu tarihte cem edildiği söyleniyor. Fazlullah’ın 796’daki ölümünden sonra *Câvidân-nâme-i Sağır*’in tertiplendiği tarih olabilir. Şeyh Ebu’l-Hasan’ın 802’de *Câvidân-nâme*’yi manzum olarak tekrar yazdığı bilindiğine göre, bu eserden kastedilenin *Kürsî-nâme* olduğu dolayısıyla Şeyh Ebu’l-Hasan ile Aliyyu’l-A’lâ’nın aynı kişi olabileceğine dair mevcut şüphelerimizi artırmaktadır. Nitekim devamındaki beyitlerde aynı kişiden Bü’l-Hasan olarak bahsetmektedir.

- Fazl-ı yezdānuñ zuhûrından haber
Virdi fehmi eyle resûl-i mu‘ teber
950. Ya‘ nî Mehdî nuṭṭ-ı Fazlu’l-lâhdur
Bu sözi fehmi itmeyen gümrâhdur
Çâr lafz u bâ-se teşdîd iy cüvân
Oldı sekkiz yüz tokuz ez-ğayb-dân³²⁶
Virdi Kürsî-nâmeden safa haber
Kim gelüpdür dâd u tîde bî-ḥaṭar
Nuṭṭ-ı Fazlu’l-lâh-ı rabbü’l-‘ âlemîn
Ya‘ nî mir şā’îl³²⁷ şeh-i dünyâ vü dîn
Yazdı Kürsî-nâmei fehmi eyle var
Dâd u tîde fazl-ı ḥaḫdan âşikâr
955. Oldı çün kâ’im-maḫâm-ı fazl-ı rab
Feyz-i fazl-ı ḥaḫ aña geldi laḫab
Şübhesüz oldur ḫalîfe bilesin
Her ne maḫşûduñ var andan bulasın
Ol-durur hâdî-i cennât-ı na‘îm
Kâtil-i küffâr-ı aşḫâb-ı caḫîm
- (27b) Bü’l-Ḥasen künyet imâm-ı rûzigâr
‘Ayn u lâm yî şeh-i düldül-süvâr
Geliserdür bir daḫi bî-dînlere
Mülk-i ḥaḫkı virmege mü’minlere
960. Va‘de-i ḥaḫdur bu sözde yok ḫilâf
Müşriküñ göñlinde vardur şîn u kâf
Bî-i bismi’l-lâh çü Âdemdür ‘ayân
Sîn Muḫammeddür bu sözde yok gümân

326 802 ile Besmele’nin 4 lafzı ve 3 şeddesi toplamı 809’dur. Ancak Aliyyu’l-A’lâ’nın *Kürsî-nâme’si* 10 Cemazıyelevvel 810’da yazılmıştır.

327 Sâhib-i Te’vîl terkininin kısaltması olarak Hurufiler arasında yaygınlaşmış bir kelimedir.

Mîm Mehdîye işâretdür yakîn
 Añla bismüñ sırrın iy dānā-yı dîn
 Ya‘ nî evvel âdem oldu âşikâr
 Ba‘ d Âdem Ahmed-i mürsel iy yâr
 Geldi soñra Mehdî-i şâhib-zamân
 Sırr-ı bî vü sîn ü mîm oldu ‘ ayân

965. Harf-i bismi’l-lâhî’r-rahmâni’r-rahîm
 Bî-mükerrer ‘ aşra âyât-ı ‘ azîm³²⁸

Oldı hem deh levh-i Mûsî âşikâr
 Fazl-ı yezdândan bu sırrı aña var
 Nokta-y-ıla çârdehdür bî-gümân
 Zâhir oldu ma‘ nî-i seb‘ u’l-meşân
 Çârdeh hatt-ı ruḥ-ı insâna hem
 Oldı bismi’l-lâh fehm eyle ‘ alem
 Hifdeh olur bâ-se teşdîd âşikâr
 Gösterür hifdeh namâzı aña var

970. Oldı tekrâr anda hem on bir namâz³²⁹

Âşikârâ fehm it iy dānā-yı rāz
 Çâr noktayla hem ol on bir hurûf
 Kim mükerrer geldi haḫdan bul vukûf
 On biş olur görünür on biş namâz
 Kim buyurmışdur hüdâ-yı bî-niyâz
 Bâ-se lafz u çâr nokta iy emîn
 Bîst u yek harf-ile hem bî-reyb ü şîn³³⁰

328 Besmele’nin gayr-ı mükerrer 10 harfî (ب ا س م ل ه ر ح ن ي) vardır. Devamındaki hesapta buna Besmele’nin 4 noktası, 3 şeddesi de ekleniyor.

329 Yani Besmele’nin 21 harfinden, gayr-ı mükkerer 10 harfî çıktıktan sonra geriye kalan 11 harf (م ا ل ر ح م ا ل ا ل ا ل ا ل a)’tir. Bir sonraki beyitte bu 11 harfe Besmele’nin 4 noktası ekleniyor.

330 Besmele’nin 3 lafzı, 4 noktası ve 21 harfî toplamı 28’dır.

- Bîst u heşt olur bu sırrı aña var
Müfredât esrârın itdi âşikâr
975. Ya‘ nî bîst u heşt Qur‘ân-ı ‘azîm
Oldı bismi‘l-lâhi‘r-raḥmâni‘r-raḥîm
Ebced-i deh harf iy ‘âlî-cenâb
Oldı dört yüz altı fehm it bî-hicâb
(28a) Çâr şad sâlûn beyânın kıldı fâş
Şeş cihâtuñ sırrını hem bî-tehâş
Ya‘ nî kim şems-i ḥakîkî âşikâr
Oldı dört yüz altıda fehm eyle var
Şems dört yüz altı olur bî-ğalat
Ebced ile üç ḥurûf u üç nuḳat³³¹
980. Şems-i Mehdîdür ki mağribden ‘ayân
Doğdı fehm eyle bu sırrı bî-gümân
Kıldı bismi‘l-lâh sırrın âşikâr
Fehm kıl târîḫ-i bismi‘l-lâh var
Sırr-ı bismi‘l-lâhi‘r-raḥmâni‘r-raḥîm
Dinle bir vech-ile daḫi iy ḥakîm
Olur eczâda yigirmi bir ḥurûf
Elli altı fazl-ı ḥaḳdan bul vuḳûf³³²
‘Âlem-i şüretde fazl-ı ḡayb-dân
Oldı çün kim elli altı yıl ‘ayân
985. Virdi sırr-ı fazl-ı yezdândan ḡaber
Elli altı harf-i eczâ ser-be-ser

331 Besmele’nin gayr-ı mükerrer 10 harfinin ebced değeri 406’dır. Şems (شمس)’in de ebcedi 400’dür, 3 harf ve 3 noktası ile 406 olur.

332 Besmele’deki 21 harf (ب ا س م ا ل ل ا ه ا ل ر ح م ن ا ل ر ح ي م)’in eczasında 56 harf vardır: بي الف سين ميم الف لام الف هي الف لام ري حي ميم نون الف لام ري حي ميم. Fazl’ın yaşadığı 56 yıl mukabilindedir. Ayrıca Arap alfâbesinin 28 harfi ve 22 noktası ile, Lâm-elif’in 2 harfi ve 4 mucem harfin toplamı mukabilindedir.

Bu daḥi târîḫ-i Mehdîdür ‘ayân
 K’irdi bismi’l-lâh ańla iy cüvân
 Ellisidür nokṭa vü ḥarf-i kelâm
 Hem de elli vaḳt namâz-ı ḥaḳ tamâm
 Çâr ḥarf-i mu‘cem ü hem lâm-elif
 Altısıdur³³³ fehmi it iy zât-ı şerîf
 Bîst u heşt ü sî vü dü sırrına hem
 Nokṭa-i zâhirle olmuştur ‘alem³³⁴

990. Hem daḳîḳa sırrı oldu âşikâr
 Tûluḥü sittünü³³⁵ hem fehmi eyle var
 Elli altı hem yine bî-reyb ü şîn
 İkki kerre bîst u heşt olur yakîn
 Nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı Aḥmede oldu delîl
 İnbisât-ı ḥarf-i bismi’l-lâh bil
 Ottuz üçdür nokṭası hem âşikâr³³⁶
 Oldı sırr-ı nuṭṭ-ı faẓl-ı kirdgâr
 Ottuz üç yaşında ya‘nî faẓl-ı zât
 Eyledi te‘vîl-i ḥall-i müşkilât

995. Bu daḥi târîḫ-i bismi’l-lâhdur
 Fehmi kıl kim sırr-ı Faẓlu’l-lâhdur

- (28b) Elli altı ḥarf u ottuz üç nuḳaṭ
 Cümle seksen tokkuz olur bî-ğalaṭ
 Çâr lafz u bâ-se teşdîd ile hem
 Üç kez ottuz ikkiye oldu ‘alem³³⁷

333 Nûshada: Ellisidür.

334 Besmele’deki 21 harfin eczasındaki 56 harfe Besmele’nin 4 noktası eklenirse, 28 ve 32 harf mukabilinde olur.

335 “Semada Âdem’in uzunluğu altmış zira’dır.” *Kütüb-i Sitte*, c. X, s. 177.

336 Besmele’deki 21 harfin eczasındaki 56 harfin toplam 33 noktası vardır.

337 Besmele’nin harflerinin eczasındaki 56 harf, 33 noktası ile Besmele’nin 4 lafzı ve 3 şeddesi toplamı 96’dır, 3 kere 32 hatta mukabildir.

Virdi üç kez sî vü dü haṭdan ḥaber
 Haṭṭ-ı vech ü dest ü pāya kıl naẓar
 Yānzdeh ḥarf-i mükerrerle ‘ayān
 Elli altı ḥarf hem iy nev-cüvān³³⁸

1000. Gösterür Allāh ismin āşikār
 Kim olur altmış yedi fehmi eyle var
 Deh ḥurūf ile yine iy nām-ver
 Virdi yetmiş yeddiden saña ḥaber
 Seksen olur aña üç teşdīd ile
 Fī-i faẓlı gösterür te’kīd ile
 Çār lafz-ile olur heştād u çār
 Üç yigirmi sekkizi fehmi eyle var
 İnbiṣāt-ı sî vü dü ya’ nî tamām
 İkki ḥarf-i lām-elifle iy hümām

1005. Olur üç kez bīst u heşt nuṭḡ-ı ḥüdā
 İstivāsuz haṭṭ-ı vech ü dest ü pā
 Bā-se teşdīd olur altmış yeddi hem
 Sırr-ı ḥarf-i kāf u nūn iy muḥterem³³⁹
 İnbiṣāt-ı deh ḥurūf olsa ḥisāb
 Noktasıyla çīl ü şeṣdūr bī-ḥicāb³⁴⁰

338 Besmele’nin 10 gayr-ı mükerrer harfi dışında kalan 11 harfiyle, Besmele’nin harflerinin eczasındaki 56 harfin toplamı olan 67, Allah (ا ل ل ا ه)’ın ebcedi mukabilindedir. Buna, gayr-ı mükerrer 10 harf eklenirse, mukatta’at harflerinin toplamı olan 77’ye mukabil gelir. 77’ye Besmele’nin 3 şeddesi ve 4 lafzı eklenirse 84 olur ki bu 32 harfin inbiṣatı ve Lām-elif’in iki harfi toplamına, ayrıca 3 kere 28 hatta mukabil gelir. Beyitin devamında bu istihraçlar anlatılmıştır.

339 Besmele’nin 21 harfinin inbiṣatındaki 56 harf, mükerrer 11 harfi, Besmele’nin 3 şeddesi toplamı Kūn (ك ن)’ün ebcedi mukabilindedir. Bu hesaba, Besmele’nin 4 lafzı ve 4 noktası eklenirse mukatta’at harflerinin toplamı mukabilinde olur.

340 Besmele’nin gayr-ı mükerrer 10 harfinin (ب ا س م ل ه ر ح ن ي) inbiṣatında 25 harf ve 21 nokta vardır: ب ا س م ل ه ر ح ن ي ي ي الف سين ميم لام هي ري حي نون يي. Harf ve nokta toplamı, Âdem (آدم) isminin ebcedi olan 46’ya mukabildir.

1020. Süreler geldi hisâb-ı kâf u tî
 Müfredâtı oldu cümle ‘ayn u hî³⁴²
 Noktası hem tokkuz oldu bî-gümân³⁴³
 Nüh teşehhüd sırrına oldu nişân
 Tis‘ a âyât-ı yed-i Mûsâya hem
 Nüh felek sırrına hem oldu ‘alem
 Bîst u heşt bâ-lâm-elif bî-şîn ü kâf
 Oldı yetmiş sekkiz eczâ bî-hilâf³⁴⁴
 Ya‘ nî kim ism (u) müsemmadan nişân
 Virdi müfredle mürekkeb bî-gümân³⁴⁵
1025. Yâ-ı Yâsîn kim ola harf-i nidâ
 Kala yetmiş yeddi harf-i kibriyâ
 Gösterür ezân sırrın ser-be-ser
 Kim olur yetmiş yedi fehm it haber³⁴⁶
 Noktasında görünür iy kâm-yâb
 Heft hatt-ı vech-i Havvâ bî-hicâb³⁴⁷
 Harf ü nokta cümle seksen dört olur
 Sırr-ı üç yigirmi sekkiz görünür
 Ya‘ nî üç yigirmi sekkiz hat iy yâr
 K’oldı vech ü dest ü pâda âşikâr

342 Kef ve Tî (ط ك)‘nın ebcedi 29’dur ve başında mukatta’ât harfi gelen 29 sûreye işaretir. Ayn ve Ha (ح ع)‘nın ebcedi de 78’dir ve mukatta’ât harflerinin toplam sayısıdır.

343 Mukatta’âtın 9 noktası şu harflerdir: ق ن ي ق ي.

344 Arap alfabesinin 28 harfinin eczasında 72 harf vardır, Lâm-elif’in eczasındaki (لام الف) 6 harfle birlikte 78 olur. Devamında dile getirildiği gibi mukatta’ât harflerinin toplamı da 78’dir.

345 Zira mukatta’ât harflerinde toplam 78 harf vardır.

346 Ezan 4 vakitte 15’er kelimedir, 1 vakitte 17 kelimedir, toplamı 77’dir. Yâsin’in yâ harfi, nida harfi olduğundan hariç tutulursa mukatta’âtın toplam harf sayısına mukabildir.

347 Yâsin’in yâ harfi hariç mukatta’âtın 7 noktası şu harflerdir: ق ن ي ق ي. Devamındaki hesaba göre 77 mukatta’ât harfiyle bu 7 harfin toplamı 84’tür, 3 kere 28 hatta mukabildir.

1030. Oldı yetmiş yeddi harf iy ehl-i dil
Bî-mükerrer çârdeh bî-kāl u kıl³⁴⁸

Çârdeh hatt-ı hüdâya oldı dāl
Kim odur seb‘ u l-meşân bî-kıl u kāl

Oldı zâhir noktasında penc vakt
İsm-i Fazl u l-lâh hem iy nîk-baht

(29b) Çârdeh harf oldı altı sûre hem
Kâf u nûn eczâsına oldı ‘alem³⁴⁹

Biş nuḳatla on bir olur şeş suver
Muḥkemât içre ‘ayân oldı sefer³⁵⁰

1035. Kıldı hem şeş ibtidâ sırrın ‘ayân
Kim odur mühr-i kelâm-ı Câvidân

Yânzdeh harfı hem itdi âşikâr
Şuḳḳa esrârını hem fehmiyle var

Penc nuḳat çârdeh harf u suver
Bâ-se harf-i bâtını iy pür-hüner³⁵¹

Bîst u heşt hatt-ı ruḥın peygamberün
Gösterür gör mu‘cizin ol serverün

Hifdeh olur çârdeh harf iy cüvân
Üç harf-i bâtın-ile bî-gümân³⁵²

1040. Çünkü hifdeh oldı harf-i muḥkemât
Fazl-ı ḥaḳdan farzdur hifdeh şalât

348 Mukatta’atta gayr-ı mükerrer 14 harf ve 5 nokta vardır: الـ كهيعص طس حم ق ن. 14 harf 14 hatta, 5 nokta da 5 vakit namaza ve Fadl (فضل)’in ismindeki 3 harf ve 2 nokta toplamına mukabildir.

349 Bu gayr-ı mükerrer 14 harf formülasyonu (الـ كهيعص طس حم ق ن) bu halleriyle 6 sûrede görülebilmektedir, Kün (كن)’ün eczasındaki (كاف نون) 6 harf mukabilindedir.

350 6 sûre ile gayr-ı mükerrer mukatta’at harflerinin 5 noktası toplamı 11’dir. Böylece muḥkem harflerden serferdeki 11 farz rekat zahir olmuş olur.

351 Gayr-ı mükerrer 14 mukatta’at harfı, 5 noktası, bunların batınında zahir olan 3 harf (ف و د) ve geldiği 6 sûre toplamı Hz. Peygamber’in nutkündeki 28 harfı mukabilinde 28 hattını gösterir.

352 Gayr-ı mükerrer 14 mukatta’atın eczasında ortaya çıkan 3 harf: ف و د.

Sırr-ı on bir rek'at ańla bĩ-gümān
Oldı eczāsında üç harfün 'ayān³⁵³

Fĩ vü dāl ü vāv hem toqsan olur
Sırr-ı toqsan biń kelām ańla budur

Biri biń olduğı şābitdür 'ayān
Fazl-ı hākdandur Kitāb-ı Cāvidān

Perde ardından hūdā-yı lā-yenām
Söyledi sırrıyla toqsan biń kelām

1045. Çünki sırru'l-lāhdur aşl-ı kelām
Budur esrār-ı kelām-ı hāq tamām
Nokta-i hifdeh hurūf bĩ-kīl u kāl³⁵⁴
Oldı şeş eczā-yı kāf u nūna dāl
Sırr-ı hem şeş ibtidā-yı Cāvidān
Ya' nĩ bu şeş noqtadur fehm it 'ayān
Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem
Sitte-i eyyāma hem oldı 'alem
On biri hifdeh hurūfuñ āşikār
Oldı eczāda üçer fehm eyle var³⁵⁵

1050. Üç kez on bir ottuz üç olur 'ayān
Kehl-i 'İsādan saña virür nişān
Ya' nĩ ottuz üç yaşında dir Mesīh
İniser gökden yire fehm it faşīh

(30a) Noktasında pānzdeh rek'at namāz
Āşikārā görünür iy merd-i rāz

353 14 mukatta'attan zahir olan 3 harfin (ف و د) eczasında 8 harf ve 3 nokta vardır: في واو دال. Harf ve nokta toplamı 11'dir. Bu 3 harfin ebcedi toplamı da 90'dır.

354 Mukatta'âtın 17 harfinde (الر كهيعص طس حم ق ن د ف و) 6 nokta vardır.

355 Mukattat harflerinden 11'inin eczasında 3 harf zahir olur: الف لام كاف عين صاد سين ميم قاف. نون دال واو. Toplam 33 harf ve 15 noktadır.

İkkişerdür altısı bî-kāl u kıl
Âdemün şeş haţtına oldu delîl³⁵⁶

Ya‘ nî ikki haţt-ı ‘arız iy cüvân
İkki daği haţt-ı şārib bî-gümān

1055. İkki de haţt-ı zenaḥdur āşikār
Kim bulupdur anı fāzl-ı kirdgār

Yirleri ile olur on ikki haţ
Bu-durur ol on iki haţ bî-galat

Altı harf eczāda olur on iki
Gösterür on ikki haţtı iy zekī

Bu-durur yetmiş yedi harfün ‘ayān
On iki ḥāşşı olan didüm ‘ayān

Altı harf üç nokta ile nüh olur³⁵⁷
Tis‘a āyāt-ı Kelîmi gösterür

1060. Nokta-i bātınla eczāda iy yār
Zāhir oldu sa‘at-i leyl ü nehār³⁵⁸

Nokta-i zāhirle bîst u heft olur
Leyletü’l-kadrün rumûzın gösterür

Hem de on bir harf-i menķūtuñ ‘ayān
Oldı eczāsına fehmi eyle nişān

Batn-ı evvelde olur hifdeh ḥurūf
Çil u penc çün ism-i Âdem bul vukūf³⁵⁹

356 Mukattat harflerinden 6’sının eczasında 2 harf zahir olur: ري هي يي طي حي في. Toplamda 12 harf ve 15 noktadır.

357 Eczasında 2 harf zahir olan 6 mukatta’ât harfinden sadece zahirde noktalı olanları (ي ف) hesaba dahil ediyor. 6 harf zahirdeki 3 noktayla 9’dur.

358 Eczasında 2 harf zahir olan 6 mukatta’âtın eczasındaki toplam 12 harf ve sadece batından zahir olan 12 nokta ile toplamı 24 saate mukabildir. Zahirdeki 3 nokta eklenirse 27 olur. Ramazan’ın 27. gecesi olan Kadir Gecesi’ne işaretir. Bir sonraki beyitte söylendiği gibi bu 27, aynı zamanda 11 müteşabih harfin (harf-i menķūt) eczasındaki 27 harf mukabilindedir: بي تي ثي جيم خي ذال زي شين ضاد ظي غين.

359 17 mukatta’ât harfinin eczasında, Âdem isminin ebcedi mukabilinde 45 harf vardır: الف لام ري كاف هي يي عين صاد طي سين حي ميم قاف نون في دال واو. Devamındaki beyitlerde ifade

Bâkî yigirmi biri bî-mâcerâ
 Gösterür yigirmi bir hatı saña
 Kim yazupdur vech-i Havvâda kadîm
 Hâme-i kudretle bil fazl-ı ‘azîm
 Fazl-ı hakdan noktası iy kâm-yâb
 Yüz yigirmi üçdür bî-irtiyâb
 Nokta-i fâ-i mükerrerle ‘ayân
 Yüz yigirmi dört olur ez-gayb-dân

1080. Birine biñ didi çün fazl-ı celîl
 Yüz yigirmi dört biñ olur nokta bil
 Bil nübüvvet noktası iy kân-ı nûr
 Yüz yigirmi dört biñ olduğu budur
 Üç kez sî vü dü biñdür âşikâr
 Bir daği yigirmi sekkiz³⁶² aña var
 Üç otuz ikki bir iggirmi sekiz
 Çâr ‘unşur sırrıdur eyle temîz
 Fazl-ı hakdan ya‘nî kim peygamberân
 Oldı nuṭṭ-ı Âdem (u) Hâtem ‘ayân

1085. Cāvidān-ı Nāmedendür bu haber
 Fehm kıl kim söz olupdur muhtaşar
 Bir daği budur ki on yeddi hurûf
 On üçinüñ noktası yoḥ bul vuḳûf³⁶³
 Yānzdeh istāre u şems u kamer
 Oldı bu on üç hurûf-ı mu‘teber
 Ya‘nî kim bunlardur iden perveriş
 Âdemi ‘âlemde fehm it yaz u kış

362 Yani 28 bin. Zira 3 kere 32 bin ile 28 binin toplamı 124 bindir.

363 Gayr-ı mükerrer mukatta’ât harflerinden noktası olmayan 13 harf: ا ل ر ک ه ع ص ط س ح م و د و

- Bu sebebden Yūsufa iy yār-ı şāf
 Kıldılar secde be-emr-i nūn u kāf
- (31a) 1090. Yūsuf-ile çārdehdür bil bular
 Çārdeh ḥaṭṭa işāret oldılar
 Çār harfinde gelüpdür nokṭa hem³⁶⁴
 Çār harf-i mu‘ceme oldı ‘alem
 Ya‘nī harf-i mu‘cemi ez-fāzl-ı rab
 Eyle Qur‘ānuñ ḥurūfindan ṭaleb
 Çār harf altı nuḳaṭla³⁶⁵ on olur
 ‘Aşra āyātuñ beyānın gösterür
 Oldı hem eczāda fehmi it on ‘alem
 Çār harf-i nokṭa-dār iy muḥterem³⁶⁶
1095. Kıldı bismi’l-lāhuñ on ḥarfūñ ‘ayān
 Çār ḥarfūñ inbisāṭı bī-gümān
 Nokṭa-i zāhirle on eczā iy yār³⁶⁷
 Gösterür on altı ḥaṭṭı āşikār
 On iki burc u on ikki ḥaṭṭ-ı rab
 Nokṭasında eyle eczānuñ ṭaleb
 On iki nokṭayla on ḥarf iy hümām
 Nokṭa-i Qur‘ānı gösterdi³⁶⁸ tamām
 Geldi yigirmi sekiz ḥarfūñ ‘ayān
 On bişinde nokṭa zāhir iy cüvān³⁶⁹

364 Mukatta’âtın 4 harfinde nokta vardır: ي ق ن ف. Noktaların toplamı 6’dır, 4 harf ve 6 nokta toplamı 10’dur.

365 Nüşada: nokṭayla.

366 Mukatta’ât harflerinden noktalı olan dört harfin eczasında 10 harf vardır: يي قاف نون في. Bsmelenin 10 harfi mukabilindedir: ب ا س م ل ه ر ح ن ي.

367 Mukatta’ât harflerinden noktalı dört harfin eczasındaki 10 harf (يي قاف نون في) ve zahirdeki 6 noktası (ي ق ن ف) toplamı 16’dır. İnbisatta zuhur edenlerle birlikte 10 harfin (يي قاف نون في) toplam 12 noktası vardır, 10 harfle birlikte 22 olur ki Arap alfabesindeki 22 nokta mukabilindedir.

368 Nüşada: gösterürdi.

369 Şu 15 harftir: ب ت ث ج ح ذ ز ش ض ظ غ ف ق ن ي.

1100. Oldı on biş rek‘ at esrârına dâl
 Kim kılınur cum‘ a gün bî-kîl u qâl
 Ya‘ nî bu on biş hurûf-ı nokta-dâr
 Âdemün nuṭkından oldı âşikâr
 Pânzdeh harf-ile bîst u dü nuḳat
 Olur ottuz yeddi fehm it bî-ğalat³⁷⁰
 İnbisâṭın çârdeh harfün ‘ ayân
 Gösterür yoḷdur bu sözde hîç gümân
 Muḥkem itdi gayr-ı muḥkemden zuhûr
 Gayr-ı muḥkem oldı muḥkem uṣta nûr³⁷¹
1105. Her kime keşf oldı esrâr-ı kelâm
 Buldı isminde müsemmasın tamâm
 On toḳuz olur hurûf-ı nokta-dâr
 Pâ vü çâ vü jâ vü gâ-y-ıla iy yâr³⁷²
 Çârdeh harf-ile olur biş nuḳat
 Ma‘ nî-i tis‘ a ‘ aşer hem bî-ğalat
 On toḳuz harf u otuz dört nokta hem³⁷³
 Oldı ism-i Aḥmede oldı ‘ alem
- (31b) Elli üçdür ya‘ nî Aḥmed iy cüvân
 Oldı zât-ı nokta vü harfe nişân
1110. Şeş suver bâ-penc nokta iy zekî
 Nokta-i bâṭınla olur on iki³⁷⁴

370 Arap alfabesinin noktalı 15 harfi, 22 noktasıyla birlikte 37’dir. 14 mukatta’ât harfin eczasında da 37 harf vardır: الف لام ري كاف هي بي عين صاد طي سين حي ميم قاف نون.

371 Müteşabih harflerin telaffuzunda muḥkem harflerin kullanılması gerekliliğine temas ediyor. Örneğin Cîm (ج) gayr-ı muḥkemdir ve telaffuzunda (جيم) Ye ve Mîm gibi iki mukatta’ât harfi zahir olur ve bu muḥkem harfler olmadan Cîm telaffuz edilemez.

372 Arap alfabesinin noktalı 15 harfinin, 4 mucem harfle toplamı 19’dur. 14 mukatta’ât harfi (الر كهيعص طس حم ق ن) ile 5 noktası toplamı mukabilindedir.

373 Buradaki 34 nokta, mukatta’âtın noktalı harflerinin eczasındaki 12 nokta ile Arap alfabesinin 22 noktası toplamıdır. 34 noktanın 19 harfle toplamı 53’tür. Devamındaki beyitlerde de ifade edileceği gibi Ahmed (احمد)’in ebcedi de 53’tür.

374 Gayr-ı mükerrer 14 muḥkem harfin tamamı 6 sûrede görülebilmektedir, 6 sûrede görü-

Oldı cîm-i Câvidân hem bî-galat
K'Âdemü'n ismi-dürür hem heft ha³⁷⁵

Oldı on ikki ha³⁷⁵-ı vech(e) nişân
Gösterür hem on iki burcî 'ayân

Üç hurûf-ı bâtın-ıla âşikâr
Şeş suver bâ-şeş nuka³⁷⁶ ez-kirdgâr³⁷⁶

Pânzdehdür cümlesi bî-kıl u kâl
Pânzdeh rek^c at namâza oldı dâl

1115. Çârdeh harf-ile bîst u nüh olur
Bîst u nüh harfün beyânın gösterür

Hem de bîst u nüh suver sırrın saña
Gösterür şeş sûre fehmi it tâlîbâ

Çârdeh harfün üçidür nokta-dâr
Kim okınur şeş suverden âşikâr³⁷⁷

Üç hurûf (u) penc nokta heşt olur
Heşt ha³⁷⁷-ı vech-i Âdem görünür

Görinür hem heşt teşehhüd hemçünân
Hem da³⁷⁷hi eczâ-yı nâm-ı ğayb-dân

1120. Şeş suverden ya^c nî iy dâna-yı râz
Zâhir oldı cümle esrâr-ı namâz

Sırr-ı Kır'ân fî evâ'il-i suver
Şâbit oldı fazl-ı ha³⁷⁷qdan kıl nazar

lebilen bu 14 muhkem harf, 6 grup halinde şöyle yazılır: (الر كهيعص طس حم ق ن). Bu 6 grup ile zahirdeki 5 noktası ve batınından zahir olan Fe (ف) harfinin bir noktası toplamı 12'dir.

375 Cîm (جيم)'in ebcedi 53'tür. Âdem (آدم)'in ebcedi olan 46 ile onun 7 hattının toplamı mukabilindedir.

376 6 grup mukatta'ât harfi (الر كهيعص طس حم ق ن), batınından zahir olan 3 harf (ف د و) ve bunların 6 noktası toplamı 15'tir. Devamında ifade edildiği gibi 14 mukatta'ât harfi ile toplamı 29'dur.

377 14 mukatta'ât harfinde (الر كهيعص طس حم ق ن) 3 harf (ي ق ن) noktalıdır. 3 harf, 5 noktasıyla 8'dir.

Budur iggirmi toköz süre tamām
K'andadur esrâr-ı Qur'ân iy hümmām

Lâm elifden pâ vü çâ vü jâ vü gâ
Zâhir oldu hemçü haṭṭ-ı istivâ³⁷⁸

Ottuz ikki nuṭṭ-ı faẓl-ı kirdgār
Oldı yiggirmi toközdan âşikâr

1125. Rûze vü hacc u zekât u hem şalât
Hem şehâdet hem sünen hem vâcibât

Sî vü dü nuṭṭuñ izâsında tamām
Emr olupdur faẓl-ı haḳdan ve's-selâm

(32a)

Şeş elif-lâm-mîm elif-lâm-râ
Pencdür şeş bâ-elif-lâm-mîm-râ

Kef-he-ye-^ç ayn-şâd u tâ vü hâ
Hem elif-lâm-mîm-şâd ez-kibriyâ

Altıdur hâ-mîm haḳdan bî-ḫilâf
Heft bâ-hâ-mîm-^ç ayn-sîn-kâf

1130. İkki tâ-sîn-mîm bir tâ-sîndür
Nûn u kâf u şâd hem yâ-sîndür
Budur iggirmi toköz süre tamām
Kim muḳaṭṭa^ç geldi haḳdan ve's-selâm

Elif-Lâm-Mîm

Çün elif lâm mîm şeşdür iy cüvân³⁷⁹
Şeş gelüpdür ibtidâ-yı Câvidân

Sitte-i eyyâm u hem eczâ-yı kün
Şeş elif-lâm-mîmdür ez-reh-nümûn

Şeş teşehhüd sırrına dâl oldu hem
Hem şeş Allâh ekbere oldu ^ç alem

378 Lâm-elif'in (لام الف) gayr-ı mükerrer 4 harfî (ل ا م ف), 4 mucem harf (پ چ ژ ك) mukabillindedir.

379 Elif-lâm-mîm (الم)'in eczasında 6 harf vardır: الف لام ميم.

1135. Şeş elif-lâm-mîm bâ-eczâ iy yâr
 Altmış olur bil bu sırrı âşikâr³⁸⁰
 Kıdd-i Âdemden saña virür haber
 Şeş elif-lâm-mîm iy şâhib-nazar
 Bîst u heşt u sî vü düye oldı dâl
 Hem daķıķa sırrına bî-ķıl u ķâl
 Noktası on sekkiz oldı bî-gümân³⁸¹
 On sekiz biñ ‘âleme oldı nişân
 Altmış ile on sekiz yetmiş sekiz
 Eyle yetmiş sekkiz esrârın temîz
1140. Nühdür eczâda elif u lâm u mîm
 Bî-mükerrer penc ez-fazlu’l-‘azîm³⁸²
 Çârdehdür penc ü nüh bî-mâcerâ
 Zâhir oldı çârdeh ħatt-ı ħudâ
 Şeş elif-lâm-mîm ya‘ nî âşikâr
 Altı on dört oldı ħakdan aña var
 Vech ü dest ü pâda ħať şeş çârdeh
 Şeş elif-lâm-mîmdür iy merd-i reh
 Şeş elif-lâm-mîm şeş ħifdeh iy yâr
 Olur üç noktayla fehm it âşikâr³⁸³

380 Kuran’da şu 6 sûrede Elif-lâm-mîm (الم) mukatta’âtı vardır: (2 : 1), (3 : 1), (29 : 1), (30 : 1), (31 : 1), (32 : 1). Elif-lâm-mîmin geldiği 6 sûre ile her birindeki Elif-lâm-mîm eczasındaki 9 harf (الف لام ميم) toplamı 60’tır.

381 Elif-lâm-mîm’in eczasındaki 3 nokta (الف لام ميم) 6 sûrede toplam 18 tanedir. 60 ile toplamı, 78’dir. Bu, toplam 78 mukatta’ât harfi mukabilindedir.

382 Elif-lâm-mîm’in eczasındaki 9 harfte (الف لام ميم), gayr-ı mükerrer şu 5 harf vardır: ا ل ج ه و. Mükerrer ve gayr-ı mükerrer toplamı 14’tür. Devamında da söylendiği gibi Elif-lâm-mîm’in geldiği 6 sûrede toplam 84 olur. Bu 84, el, yüz ve ayakta zahir olan 28’er hat mukabilindedir.

383 Elif-lâm-mîm’in eczasındaki 9 harf (الف لام ميم), 3 nokta ve gayr-ı mükerrer 5 harf (ا ل ج ه و) toplamı 17’dir. Bu durumda 6 Elif-lâm-mîm’in 17’şer unsuru, 6 günde kılınan 17 farz rekat mukabilinde olur.

- (32b) 1145. Altı günde on yidi rek^c at namâz
 Bu sebebdan farz olupdur kıış u yaz
 Bî-mükerrer şeş elif-lâm-mîm hem
 Oldı ism-i fazl-ı rahmâna ^c alem³⁸⁴
 Penc haţţ-ı Âdemi hem âşikâr
 Gösterür hem penc vakti aña var
 Şeş elif-lâm-mîm ki aşı iy cüvân
 Üçdür aña fazl-ı haqdan bî-gümân
 Ya^c nî üç harf-i elif u lâm u mîm
 İsm-i fazl-ı haq-durur bî-ters u bîm
 1150. Hem se kısm üzre şalâtı âşikâr
 Gösterür fehmi eyle bu esrârı var
 Ya^c nî on bir on biş on yeddi ^c ayân
 Kim gelüpdür fazl-ı haqdan bî-gümân
 Oldı yetmiş bir ^c adedde âşikâr
 Seksen olur bâ-nüh eczâ aña var³⁸⁵
 Virdi fî-i fazl-ı rahmândan haber
 Elf ü lâm mîm okkuduñsa eger
 Bu cihetden dir³⁸⁶ hüden li'l-muttaķîn
 Haq elif-lâm-mîme iy dâñâ-yı dîn³⁸⁷

384 Fadl (فضل) isminin heyet-i mecmûasıyla harf ve nokta toplamı 6'dır. Burada ayrıca 6 Elif-lâm-mîm'in herbirinin Fadl'in 3 harfine mukabil olduğu da anlaşılabilir. Veya devamındaki beyitlere bakarak Elif-lâm-mîm'in gayr-ı mükerrer 5 harfi mukabilindeki Fadl (فضل)'in sadece harf ve nokta toplamı da müşahade edilebilir.

385 Elif-lâm mîm (الم)'in ebcedi 71'dir, eczasındaki 9 harfle (الف لام ميم) toplamı 80'dir. Fadl'in isminden kinaye olan Fe (ف)'nin ebcedi mukabilindedir. Devamında Elif-lâm mîm (الم)'in ebcedi olan 71'e heyet-i mecmûa da dahil edilir ki 72 olur. Bu da, Arap alfabesinin 28 harfinin eczasındaki harfler sayısınca ve Kün (كن)'ün ebcedi ve 2 harfi toplamı sayısındadır. 72'ye, Elif-lâm-mîm'in eczasındaki gayr-ı mükerrer 5 harf eklenirse 77 olur ki bu da Yâsîn'in nidâ harfi hariç mukatta'ât harflerinin toplamı sayısındadır.

386 Nüşada: Bu cihetdendir.

387 (2 : 1-5) ayetlerine telmih var. "Elif-Lâm-Mîm...müttakiler için hidayettir."

1155. Çün elif lâm mîmdür fazl-ı hüdâ
 Buldı ‘ilminden hidâyet etkîyâ
 Hey’et-i mecmû‘a yetmiş bir ‘aded
 Yetmiş ikki oldu ez-fazl-ı ehad
 Oldı yetmiş ikki eczâya ‘alem
 Kâf u nûnuñ sırrını fehm eyle hem
 Oldı eczâ-yı elif u lâm u mîm
 Fazl-ı haqdan tis‘a âyât-ı Kelîm
 Gösterür yetmiş yedi harfî ‘ayân
 Bî-mükerrer penc-ile hem iy cüvân
1160. Nüh teşehhüd sırrını kıldı ‘ayân³⁸⁸
 Nüh felekden saña hem virdi nişân
 Noktasıyla oldu fehm it on iki
 On iki haṭ sırrın aña iy zekî
 Hem burûc esrârın itdi âşikâr
 Hem on iki çeşmei fehm eyle var
 Ebced-i nüh harfün aña bî-gümân³⁸⁹
 Oldı sekkiz kerre sî vü dü ‘ayân
- (33a) Virdi sekkiz bâb-ı cennetden haber
 Her biri ottuz ikidür kıl nazâr
1165. Şânzdeh bâkî zi-fazl-ı lâ-yenâm
 Şânzdeh haṭṭ-ı hüdâdur ve’s-selâm

Elif-Lâm-Mîm-Sâd

Çâr harf oldı elif-lâm-mîm-şâd³⁹⁰
 Çârdur ya‘ nî ki aṣl iy hoş-nihâd

388 Bu ve devamındaki beyitlerde Elif-lâm-mîm (الم)’in eczasındaki 9 harf (الف لام ميم) ve harflerin 3 nokta ile toplamı olan 12 değerlendirilmiştir.

389 Elif-lâm-mîm’in eczasındaki 9 harfın (الف لام ميم) ebcedi 272’dir. Bu, cennetin 8 kapısı üzerindeki 32’şer hat ile yüzdeki 16 hattın toplamı mukabilindedir.

390 Kuran’da Elif-lâm-mîm-sâd (المص) mukatta’âtı (7 : 1)’dedir.

Aşl ya‘ nî pā vü çā vü jā vü gā
 Oldı fazl-ı hâkdan ańla ṭālibā
 Çār rek‘ at sırrına oldı ‘alem
 Çār ḥaṭṭ-ı Ādemi gösterdi hem
 Bā-cümel biş sî vü se olur ‘ayān
 Bil elif-lām-mīm-şād iy nev-cüvān³⁹¹

1170. Oldı ism-i fazl-ı yezdāna ‘alem
 Fehm iden bu sırrı oldı muḥterem
 Ya‘ nî ḥarf u nokṭa-i fazl-ı celīl
 Her birisi sî vü se nuṭḡ oldı bil
 Lām-elifle ya‘ nî sî vü dü kelām
 Sî vü se oldı zi-fazl-ı lā-yenām
 On iki burc on iki ḥaṭṭ iy cüvān
 Oldı eczāsında zāhir bī-gümān³⁹²
 Nokṭasında zāhir üç rek‘ at namāz
 Hem daḥi üç ism-i fazl-ı bī-niyāz

1175. Nokṭa vü eczā zi-fazl-ı zü’l-celāl
 Pānzdeh rek‘ at namāza oldı dāl
 Ebcedinden on iki ḥarfūn iy yār
 On bir ottuz ikki oldı āşikār³⁹³
 Oldı on bir şukḡa sırrına delīl
 Her birin ottuz iki bī-ḡāl u ḡīl
 Bāḡī on biş ḡaldı bā-eczā nuḡaṭ
 Ottuz olur fehm ḡıl ez-resm-i ḥaṭ

391 Elif-lām-mīm-sād (المص)‘in ebcedi 161‘dir, 4 harfle birlikte 165 olur. 165, 5 kere 33‘e eşittir ki Fadl (فضل)‘in harf ve noktalarının her birinin 33 (Lām-elifle birlikte 33 harftir) nutk mukabilinde olduğuna işaret eder.

392 Elif-lām-mīm-sād (المص)‘in eczasında 12 harf vardır: 12 الف لام ميم صاد. 12 harf, 3 nokta ile birlikte 15‘tir.

393 Elif-lām-mīm-sād (المص)‘in eczasındaki 12 harfin (الف لام ميم صاد) ebcedi 367‘dir. Bu, 11 kere 32 ve 12 harf ve 3 noktası toplamına mukabildir. 11 kere 32, Hayme-i Miād‘ın 11 şukkasının 32 harf mukabilinde olduğuna işaretir.

Ottuz eczâ-yı kelâm-ı lâ-yenâm
Oldı fehmi eyle bu sırrı ve's-selâm

Elif-Lâm-Râ

1180. Pencdür çünkim elif u lâm u rā³⁹⁴
Penc vakt oldı şalât-ı kibriyâ
- (33b) Pencdür ism-i hüdâ-yı ğayb-dân
Pencdür hem vech ü dest ü pâ 'ayân
- Penc elif-lâm-râ olur on biş iy yâr³⁹⁵
Gösterür on biş namâzı âşikâr
- Penc elif u lâm rî eczâda bil
Gösterür esrâr-ı taḥmîr-i çihil³⁹⁶
- Bî-mükerrer üç olur iy merd-i râz
Görinür üç kısm-ı erkân-ı namâz
1185. Heşt eczâ-yı elf u lâm u rî³⁹⁷
Heşt teşehhüd heşt ḥaṭdur iy aḥî
- Noḳtasıyla on bir olur bî-gümân
Gösterür on bir sefer sırrın 'ayân
- Penc on bir elli biş olur yakîn
Elli bişdür kâmet aña iy emîn
- Bî-mükerrer şeş teşehhüdden nişân
Gösterür hem kâf nûn ḥarfin 'ayân³⁹⁸

394 Kuran'da şu 5 sûrede Elif-lâm-râ (ال) mukatta'âtı vardır: (10 : 1) (11 : 1) (12 : 1) (14 : 1) (15 : 1).

395 5 sûredeki Elif-lâm-râ (ال)'nın toplamında 15 harf vardır.

396 5 sûredeki Elif-lâm-râ (ال)'nın eczasındaki (الف لام ري) 8'er harf toplamı 40'tır. Burada "خمرت طينة آدم بيدي اربعين صباحاً" Âdem'in çamurunu kırk sabah iki elimle yoğurdum." hadisine telmih vardır. Bkz. İbn-i Ebî Cumhur İhsâî, *Avâliyyu'l Âli*, Kum, İntişârâtü's-Şühedâ, h.k. 1405, c. IV, s. 98.

397 Elif-lâm-râ (ال)'nın eczasında şu 8 harf vardır: الف لام ري. 3 nokta ile 8 harfin toplamı 11'dir. 5 sûrede ise toplam 55 olur ki 5 vakitte okunan kâmet kelimelerinin toplamına eşittir.

398 Elif-lâm-râ (ال)'nın eczasında (الف لام ري) gayr-ı mükerrer 6 harf (ا ل ف م ر ي) vardır. Seferinin 6 teşehhüdü ve Kün'ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir. 6 harfin, 3 noktası ile toplamı 9'dur ve hazardaki 9 teşehhüd ve 9 felek mukabilindedir.

Üç nuķatla nüħ olur bî-reyb ü şîn
Nüħ teşehhüd sırrıdır feh̄m it yaķîn

1190. Görinür hem nüħ felek sırrı tamâm
Bil elif u lâm u rîden ve's-selâm

Elif-Lâm-Mîm-Râ

Harf-i elif-lâm-mîm-râ oldu çahâr³⁹⁹
Hemçü pâ vü çâ vü jâ vü gâ iy yâr

Çâr haţţ-ı Âdeme oldu ' alem
Çâr cû-yı cenneti gösterdi hem

Oldı eczâsında zâhir iy cüvân
Yânzdeh rek' at sefer ez-gayb-dân⁴⁰⁰

Noktası penc oldu hem feh̄m eyle var
Penc vaķt esrârın itdi âşikâr

1195. Zâhir oldu ańla hem bî-iştibâh
Penc haţţ-ı vech ü penc ism-i ilâh⁴⁰¹

Penc nokta yânzdeh harf oldu bil
Âdemüñ on altı haţţına delîl

Hem olur gayr-ı mükerrer şeş hurûf⁴⁰²
Kâf u nûn eczâsın ańla bul vuķûf

Şeş teşehhüd sitte-i eyyâma hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldu ' alem

399 Kuran'da Elif-lâm-mîm-râ (الممر) mukatta'âtı (13 : 1)'dedir.

400 Elif-lâm-mîm-râ (الممر)'nın eczasında 11 harf ve 5 nokta vardır: الف لام ميم ري

401 Elif-lâm-mîm-râ (الممر)'nın eczasından zahir olan 5 nokta, 5 hat (2 bıyık, 2 sakal ve 1 anfeke) ve Allah lafzının 5 harfi (ا ل ل ا ه) mukabilindedir.

402 Elif-lâm-mîm-râ (الممر)'nın eczasında (الف لام ميم ري) gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: ا ل ف م ر ي. Devamında ifade edileceği gibi bu gayr-ı mükerrer harflerde 3 nokta vardır ve 6 harf ile toplamı 9'dur. Hazaarda bir günde kılınan namazlardaki 9 teşehhüd mukabilindedir.

- (34a) Tokkuz olur üç nuqatla iy hümām
Görinür tokkuz teşehhüd ve's-selām

Kef-He-Ye-Ayn-Sād

1200. Penc harfdür kef-he-ye-[‘] ayn-sād⁴⁰³
Hemçü nām-ı fazl-ı hāk iy hoş-nihād
Penc vaqt esrārın itdi āşikār
Penc ḥaṭṭ-ı Ādemi hem ańla var
Kef-he-ye-[‘] ayn-sād iy ehl-i dīn
Çünkü nām-ı fazl-ı yezdāndur yaķın
İsti[‘] ānet bu sebebden Murtaẓā
Kāf u hādan istedi bil ṭālibā⁴⁰⁴
İstivāsında kelāmuń geldi çün
Oldı ḥaṭṭ-ı istivāya reh-nümün
1205. İkki harf-i kāf u nūn ikki nuqat⁴⁰⁵
İkki rek[‘] at cum[‘] adur hem bī-ġalaṭ
Heft ḥaṭṭ-ı vech-i Meryemden nişān
Penc harf ikki nuqatdur bī-gümān⁴⁰⁶
Süre-i Meryem-dürür çün kāf hā
Oldı [‘] İsā nuṭṭ-ı fazl-ı kibriyā
Yānzdeh istāre ḥurşīd u kāmēr
Oldı eczāsında zāhir kıl nazar⁴⁰⁷
Hijdeh olur şüret-i penc-ile bil
[‘] Ālem-i hijdeh hezārı fehm kıl

403 Kuran'da Kef-he-ye-ayn-sād (كهيعص) mukatta'âtı (13 : 1)'dedir.

404 Hz. Ali'nin "Yâ Kef-he-ye-ayn-sād eûzü bike min şerri mâ zalemnâ..." veya "Yâ Kef-he-ye-ayn-sād eûzü bike ve'nsurnâ..." şeklinde yaptığı dualara telmih vardır.

405 Kef-he-ye-ayn-sād (كهيعص)'da iki nokta vardır.

406 Kef-he-ye-ayn-sād (كهيعص)'ın 5 harfi ve 2 noktası toplamı 7 ümmî hat mukabilindedir.

407 Kef-he-ye-ayn-sād (كهيعص)'ın eczasındaki 13 harf (كاف هي يي عين صاد), 11 yıldız, Ay ve Güneşin toplamı mukabilindedir. Kef-he-ye-ayn-sād (كهيعص)'ın 5 harfi, eczasındaki 13 harf ile 18'dir.

1210. Bâ-deh nokta bîst u heşt⁴⁰⁸ olur ʿayân
Bîst u heşt⁴⁰⁹ haṭdan saña virdi nişân⁴¹⁰

Kâf-hâ-yâ-ʿ ayn u şâduñ tâlibâ
Noktasında okkî deh haṭṭ-ı hüdâ

Sîzdeh eczâ ile bâ-deh nuḳaṭ
Bîst u sedür iy birâder bî-ğalaṭ⁴¹¹

Gösterür hifdeh hurûfî âşikâr
Kim olur bâ-şeş nuḳaṭ ez-kirdgâr

Altısı⁴¹² yiggirmi üçüñ altı haṭ
On yidisidür hâzar bil bî-ğalaṭ

1215. Hem de on biş rekʿ ate oldı ʿalem
Heşt teşehhüdle bile iy muḥterem

On iki haṭṭ-ıla hem on bir sefer
Gösterür bîst u se aña bî-haṭar

(34b)

Yaʿ nî harf-i kef-he-ye-ʿ ayn-şâd
Muḥkemâtuñ aşıldur iy hoş-nihâd

Hifdeh ile penc şüret âşikâr
Bîst u dü⁴¹³ noktaya dâl oldı iy yâr⁴¹⁴

Bîst u se bâ-şüret-i penc iy hümâm⁴¹⁵
Aḥmedüñ nuṭkıdur aña ve's-selâm

408 Nûshada: bîst u yek.

409 Nûshada: bîst u yek.

410 Kef-he-ye-ayn-sâd (كهيعص)'in 5 harfi ve eczasındaki 13 harf ve 10 noktanın toplamı 28 hat mukabilinde, 28'dir.

411 Kef-he-ye-ayn-sâd (كهيعص)'in eczasındaki 13 harf ve 10 noktanın toplamı da 17 mukatta'ât harfi (الر كهيعص طس حم ق ن د ف و) ve bunların 6 noktası mukabilindedir.

412 Nûshada: Yiddisi.

413 Nûshada: deh.

414 Kef-he-ye-ayn-sâd (كهيعص)'in 5 harfiyle, aslı olduğu 17 mukatta'ât harfinin toplamı 22'dir ve Kuran alfabesinin 22 noktası mukabilindedir.

415 Kef-he-ye-ayn-sâd (كهيعص)'in 5 harfi ile eczasındaki 13 harf ve 10 noktanın toplamı Hz. Peygamber'in nutkündaki harfler mukabilinde 28'dir.

Tâ-Hâ

1220. Geldi tâ-hâ ikki harf iy nev-cüvân⁴¹⁶

Kâf u nûn esrârını itdi beyân

İkki rek‘at cum‘aı gösterdi hem

Hem dü hutbe sırrına oldu ‘alem

Bâ-‘anâşır tî vü hî bî-irtiyâb

Gösterür elvâh sırrın bî-hicâb⁴¹⁷

Ebcedinde çârdeh haţţ-ı hüdâ

Âşikârâ oldı fehm it tâlibâ

Nüh teşehhüd harf-i tîden âşikâr

Penc vaqti iste hî harfinde var⁴¹⁸

1225. Bâ-‘anâşır ebced u tâ-hâ ‘ayân

Gösterür nuţķ-ı Mesîhâdan nişân⁴¹⁹

Görinür hem sâ‘at-i leyl ü nehâr

Kim olupdur fażl-ı haķdan bîst u çâr

Bîst ü dü nuţķ-ı Kelîmi iy ‘azîz

‘Unşur ile ebcedinden kıl temîz⁴²⁰

Noķta-i Qur‘ânı hem gösterdi bil

Kim gelüpdür bîst ü dü bî-kâl u kîl

Çârdur eczâda harf-i tî vü hî

Çâr ‘unşur sırrın aña iy aḥî

1230. Çâr haţţ-ı Âdeme oldı ‘alem

Çâr harf-i mu‘cemi gösterdi hem

416 Kuran’da Tâ-Hâ (طه) mukatta’âtı (20 : 1)’dedir.

417 Tâ-Hâ (طه)’nın 2 harfi ve eczasındaki 4 harf (ط ي ه ي) ve 4 nokta toplamı 10’dur.

418 Tı (ط)’nın ebcedi 9, He (ه)’ninkisi 5’tir. Toplamları 14 hat mukabilindedir.

419 Tâ-Hâ (طه)’nın ebcedi olan 14, 2 harfi ve eczasındaki (ط ي ه ي) 4 harf ve 4 nokta toplamı Hz. Mesih’in nutkundaki 24 harf mukabilindedir.

420 Tâ-Hâ (طه)’nın ebcedi olan 14 ile eczasındaki (ط ي ه ي) 4 harf ve 4 nokta toplamı Hz. Musa’nın nutkundaki 22 harf ve Kuran alfabesinin 22 noktası mukabilindedir.

Çār rek‘ at sırrın itdi hem ‘ayān
Oldı hem tekbîr-i mevtāya nişān

Çār harfûn ebcedi iy kām-yāb
Olur ottuz dört ‘aded bî-irtiyāb⁴²¹

İkki hifdeh secde sırrın âşikār
Gösterür fażl-ı hüdādan ańla var

Harf ü nokta heşt olur iy nîk-nām
Görinür eczā-yı fî vü dād u lām

(35a) 1235. Heşt hatt-ı vech-i Âdem hem ‘ayān
Görinür hem heşt firdevs-i cinān

Heşt teşehhüd sırrı hem bî-reyb ü şîn
Fażl-ı hāqdan âşikārādur yaķîn

Bî-mükerrer üç olur bî-kîl u kâl
Görinür üç ism-i fażl-ı zûl-celāl

Hem namāz-ı şām sırrın bî-gümān
Âşikārā gösterür fehmi it ‘ayān

Noktasıyla şeş olur iy zû-fünûn
Görinür eczā-yı harf-i kâf u nûn⁴²²

1240. Şeş şalāt-ı cehri hem gösterdi bil
Şeş teşehhüd sırrını hem ez-celîl

Üç hurûf u nokta vü ebced tamām
Oldı ottuz cüzv-i Kur‘ān ve’s-selām

421 Tâ-Hâ (طه)’nin eczasındaki harflerin (طي هي) ebcedi 34’tür. Devamında ifade edildiği üzere harf ve nokta toplamı 8’dir ve Fadl (فضل)’in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf mukabilindedir. Tâ-Hâ (طه)’nin eczasında (طي هي) gayr-ı mükerrer (ه ط ي) 3 harf vardır ve Fadl (فضل)’in ismindeki 3 harf mukabilindedir.

422 Tâ-Hâ (طه)’nin 2 harfi, eczasındaki 4 nokta (طي هي) ile 6’dır ve Kün (كن)’ün eczasındaki 6 harfe (كاف نون) mukabildir. Muhîti Dede burada Tâ-Hâ’nın eczasındaki (طي هي) gayr-ı mükerrer 3 harf (ه ط ي)’te 3 nokta hesaplamış da olabilir. Zira 2 beyit sonra, 3 harf, noktaları ve ebcedi toplamından 30’u elde etmiştir. 3 harf, ebcedi olan 24 ile Muhîti Dede’nin hesapladığı 3 nokta toplamı 30’a eşittir.

Tâ-Sîn-Mîm ve Tâ-Sîn

İkki t̃ā-sîn-mîm bir t̃ā-sîn iy yār⁴²³

Heşt bāb-ı cennet oldı âşikār

Heşt teşehhüd sırrı hem bî-reyb ü şîn

Görinür hem heşt haṭ-ı Âdem yakîn

Oldı eczâ bîst u yek ez-resm-i haṭ⁴²⁴

Hemçü haṭṭ-ı vech-i Havvâ bî-ğalaṭ

1245. İkki t̃ī sîn mîmüñ ez-fazlu'l-ğafūr

Noḡtasında çârdeh haṭ görünür⁴²⁵

Penc nokṭa geldi t̃ī sînde ‘ayân

Penc vaḡt esrârına oldı nişân

Penc haṭṭ-ı Âdeme oldı ‘alem

Fazl-ı haḡḡuñ ismini gösterdi hem

Çârdehle penc nokṭa iy peser

Gösterür levvâḡa-i tis‘ a ‘aşer⁴²⁶

Nüzdehle bîst u yek bî-reyb ü şîn

Fazl-ı haḡdan oldı sırr-ı erba‘în

1250. Oldı hem eczâ-yı fî vü ḡād u lâm

Bî-mükerrer üç nuḡaṭla ve’s-selâm⁴²⁷

423 Kuran’da Tâ-Sîn (1 : 27) (طس) de Tâ-Sîn-Mîm (1 : 26) (طسم) ve (28 : 1)’dedir, toplam 8 harftir.

424 Bu iki mukatta’âtın eczasında 21 harf vardır: طي سين ميم طي سين ميم.

425 İki Tâ-Sîn-Mîm’in eczasında (طي سين ميم طي سين ميم) 14, Tâ-Sîn’in eczasında (طي سين) 5 nokta vardır. Devamında ifade edileceği gibi bunların toplamı 19, eczalarındaki 21 harfle 40’tır.

426 (74 : 29-30) “İnsanlar için levhalar sunandır, üzerinde on dokuz vardır.” Ayetine telmih var.

427 Tâ-Sîn-Mîm ve Tâ-Sîn’in eczalarındaki gayr-ı mükerrer harfler (ط ي س ن م)’in 5 harf ve 3 noktası toplamı, Fadl (فضل)’in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf mukabilindedir.

Yâ-Sîn

Yâ-sîn ikki harfdür iy zû-fünûn⁴²⁸

Zâhir oldı ikki harf-i kâf u nûn

(35b)

Hem namâz-ı şubhı kıldı âşikâr

Hem dü ihrâmuñ rumûzın aña var

Ebcet u hem harf-i yâ-sin iy emîn

Yetmiş ikkidür bu sırrı bil yaķın⁴²⁹

Virdi yetmiş ikki eczâdan haber

Harf-i yâ-sîn aç gözün eyle nazar

1255. Yâ vü sînün ‘ unşurından iy ‘ azîz

Heşt teşehhüd sırrını eyle temîz

‘ Unşur ile ebcedinden bî-gümân

Zâhir oldı fî-i fazl-ı gayb-dân⁴³⁰

Noķta vü harf-ile olur dâl u fi

Aña

eczâ-yı

hurûfî iy zekî

Ya‘ nî ottuz ikki harf eczâda bil

İkki harf-i lâm elifle ez-celîl

Cümle seksen dört olur bî-rey ü şîn

Ez-beyân-ı fazl-ı rabbü'l-‘ âlemîn

1260. Virdi üç yigirmi sekkizden haber

Haṭṭ-ı vech ü dest ü pāya kıl nazar⁴³¹

428 Kuran’da Yâ-Sîn (1 : 36) (يسى)’dedir.

429 Yâ-Sîn (يسى)’in ebcedi 70’tir, 2 harfle birlikte 72 olur. Arap alfabesinin 28 harfinin eczasında da 72 harf vardır.

430 Yâ-Sîn (يسى)’in harfleri dörder unsurdan 8’dir, 2 harfle ebcedi olan 70 eklenirse 80 olur ki Fadl’ın ismine işaret eden Fe (ف)’nin ebcedi mukabilindedir.

431 Yâ-Sîn (يسى)’in 2 harfi, 2 noktası ve ebcedi olan 70 ile eczasındaki (يا سين) 5 harf ve 5 nokta toplamı 84’tür. Dâl ve Fe (د ف)’nin ebcedine eşittir. 32 harfin eczasında 82 harf vardır, Lâm-elif’in 2 harfiyle birlikte aynı şekilde 84 olur. Bu da el, yüz ve ayaktaki 28’er hat mukabilindedir.

Noktasıyla çār ‘ unşurdan nişān⁴³²
 Gösterür fehm eyle yā-sīn iy cüvān
 Çār ḥaṭṭ u çār rek‘ at sırrı hem
 Görinür hem ḥarf-i mu‘ cem bī-elem
 Penc vakt (u) ism-i Allāh āşikār
 Oldı eczāsında fehm eyle iy yār⁴³³
 Noktası hem penc ḥarfūñ heft olur
 Heft ḥaṭṭ-ı vech-i Ḥavvā görünür

1265. On iki burc-ı felek sırrın ‘ ayān
 Gösterür eczā vü nokṭa bī-gümān
 Āl-i yā-sīn sırrını hem ańla var
 K’eyledi ḥaḳ yī vü sīnden āşikār
 Āl-i beyt-i rahmeten li’l-‘ ālemīn
 Ya‘ nī kim on ikkidür fehm it yaķın
 Yī vü sīn ğayr-ı mükerrer üç olur⁴³⁴
 İsm-i fī vü dād ü lāmı gösterür
 Kıldı üç nev‘ e şalāt(ı) āşikār
 İbn u eb u rūḥ sırrın hem iy yār

1270. Bī-mükerrer ḥarf ü nokṭa bī-gümān
 Şeş teşehhüd sırrına oldı nişān

- (36a) Kāf u nūn eczāsına dāl oldı hem
 Hem cihāt-ı sitteye iy muḥterem
 Ebcedi üç ḥarfūñ iy ‘ ālī-naẓar
 Yüz yigirmi olur ańla bī-ḥaṭar
 Hey‘et-i mecmū‘ a vü bā-se ḥurūf
 Yüz yigirmi dörtdür ańla bul vuķūf

432 Yā-Sīn (يس) 2 harf ve 2 nokta toplamı 4’tür.

433 Yā-Sīn’in eczasında (ي سين) 5 harf vardır. 7 nokta ile toplamı 12’dir.

434 Şu 3 harftir: ي س ن. Devamında ifade edileceği gibi 3 harfin 3 nokta ile toplamı, 6 teşehhüd mukabilindedir. Ayrıca bu 3 harfin ebcedi 120’dir, 3 harfle ve heyet-i mecmûa ile toplamı 124 olur ve 124 bin peygambere mukabildir.

Fazl-ı hâkdan her biri biñ âşikâr

Oldı bu ma‘ nâ-yı idrâk eyle var

1275. Enbiyâ ya‘ nî ki hâkdan iy hümâm
Geldi yüz yigirmi dört biñ ve’s-selâm

Sâd

Şâd sırr-ı vitri kıldı âşikâr⁴³⁵

Fazl-ı hâkdan bu beyânı aña var

‘ Unşurında çâr rek‘ at çâr hâṭ

Görinür fehm it bu sırrı bî-ğalaṭ

Bâ-‘ anâşır şâd penc olur ‘ ayân⁴³⁶

Penc vaṭt esrârına oldı nişân

Şâduñ eczâsında hem bî-reyb ü şîn⁴³⁷

Âşikârâ ism-i fazl-ı ğayb-bîn

1280. Hem namâz-ı şâm sırrı âşikâr

Oldı fehm eyle bu esrârı iy yâr

Ebcedinden aña şâduñ iy hümâm⁴³⁸

Zâhir oldı sırr-ı toḫsân biñ kelâm

Ebced-i şâd ile eczâ âşikâr

Hey’et-i mecmû‘a ile hem iy yâr

Toḫsan altı oldı fehm eyle ‘ ayân

Virdi üç kez ottuz ikkiden nişân

Ya‘ nî üç sî vü dü hâṭ mâ-lâ-kelâm

Geldi vech ü dest ü pâda ve’s-selâm

435 Kuran’da Sâd (ص) mukatta’ât harfî (38 : 1)’dedir. Sâd (ص) vitrin vacip olan 1 rekâtı mukabilindedir.

436 Sâd (ص) dört unsur ile birlikte 5’tir.

437 Sâd (ص)’in eczasındaki 3 harf (صاد), Fadl (فضل)’ın 3 harfî mukabilindedir.

438 Sâd (ص)’in ebcedi 90’dır. Eczasındaki 3 harfin (صاد) ebcedi 95’tir, heyet-i mecmûa ile 96 olur ki 3 kere 32’ye eşittir.

Hâ-Mîm ve Hâ-Mîm-Ayn-Sîn-Kâf

1285. Heft hâ-mîm heft haṭṭ-ı vech-i zât⁴³⁹

Çârdehdür harfı hemçün muḥkemât

Çârdeh haṭ sırrını hem bî-galaṭ

Gösterür hâ-mîm heft ez-saṭr u haṭ

‘Ayn u sîn u kâf-ıla hem âşikâr

Gösterür hifdeh şalâtı aña var

(36b) Oldı hâ-mîm-‘ ayn-sîn-kâf biş ḥurûf

Altı hâ-mîm on ikidür bul vuḳûf

On ikisi on iki mâha ‘alem

Bişi de biş vaḳt namâz iy muḥterem

1290. İkki nokṭa ikki harf-i kâf u nûn

Hem namâz-ı şubḥ bî-mekr u füsûn

On yedi harf ikki nokṭa bî-haṭar

Ma‘ nî-i levvâḥatun tis‘ a ‘aşer⁴⁴⁰

Heft hâ-mîm oldı bil eczâda hem

Nokṭa-i kâf ile sî vü heft ‘alem

Gösterür on dört ḥurûfuñ âşikâr

Sî vü heft eczâsını fehm eyle var

‘Ayn u sîn u kâfuñ eczâsıyla bil

Âdemüñ esmâsına oldı delîl⁴⁴¹

439 Kuran’da Hâ-Mîm (1 : 46) (1 : 45) (1 : 44) (1 : 43) (1 : 42) (1 : 41) (1 : 40), (حم)’dedir. 42. sûrede Hâ-Mîm’den sonraki ayette Ayn-Sîn-Kâf (عسق) mukatta’âtı gelmiştir. Bu bölümde yer yer birlikte değerlendirilmektedir. 7 Hâ-Mîm (حم)’de, gayr-ı mükerrer mukatta’ât harfleri gibi toplam 14 harf vardır. Ayn-Sîn-Kâf (عسق)’in 3 harfiyle birlikte, 17 olur. Bu mukatta’âtlarda bulunan 2 nokta ile birlikte de 19’dur.

440 (74 : 29-30) “İnsanlar için levhalar sunandır, üzerinde on dokuz vardır.” Ayetine telmih var.

441 Hâ-Mîm (حم)’in eczasında (حي ميم) 5 harf vardır, 7 kere bu mukatta’attan geldiğinden toplam 35 harftir. Ayn-Sîn-Kâf (عسق)’in iki noktasıyla 37 olur. 14 mukatta’âtın eczasındaki 37 harf mukabilindedir. Ayn-Sîn-Kâf’ın eczasındaki (عين سين كاف) 9 harfle birlikte 46 olur, Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

1295. Ya‘ nî kırk altı ‘adeddür bî-gümân
Sî vü dü nuṭṭ ile on dört ḥaṭṭ ‘ayân
Heft hâ-mîm noktasında bî-ta‘ ab
Bîst u heşt nuṭṭ-ı resûli kıl ṭaleb⁴⁴²
Nüh teşehhüd nokta-i ‘ayn sîn u kâf
Nüh felek esrârîdur hem bî-ḥilâf
Nüh nuḳaṭla bîst u heşt nokta ‘ayân
Sî vü heft eczâsı muḥkemdür hemân
‘Ayn u sîn u kâfsız eczâ nuḳaṭ
Altmış üç olur bu sözde yok ḡalaṭ⁴⁴³
1300. Altmış üç taş sırrın itdi âşikâr
Heft hâ-mîm aña bu esrârı var
Oldı hem eczâ-yı ‘ayn u sîn u kâf⁴⁴⁴
Tis‘a âyât-ı Kelîm iy mû-şikâf
Noktasıyla on sekizdür aña hem
On sekiz biñ ‘âleme oldı ‘alem
Heft hâ-mîm ‘ayn u sîn kâf iy cüvân
Olur eczâ çîl ü çâr bî-imtiḥân⁴⁴⁵
Nokta-i kâf ile olur çîl ü şeş
Âdemüñ esmâsı sırrına iriş

442 Hâ-Mîm (حم)‘in eczasında (حي ميم) 4 nokta vardır, 7 Hâ-Mîm (حم)‘de toplam 28 olur. Ayn-Sîn-Kâf (عين سين كاف)‘in eczasında 9 teşehhüd mukabilinde 9 nokta vardır. 28 ve 9 noktanın toplamı, muhkem harflerin eczasındaki 37 harf mukabilinde olur.

443 7 Hâ-Mîm (حم)‘in eczasındaki 5 harf ve 4 nokta (حي ميم), toplam 63’tür. Şeytan taşlama-da atılan 63 taş mukabilindedir.

444 Ayn-Sîn-Kâf (عين سين كاف)‘in eczasında 9 harf ve 9 nokta vardır. 9 harf, Musa’nın 9 ayeti, toplamı da 18 bin âlem mukabilindedir.

445 7 Hâ-Mîm (حم)‘in eczasındaki 5’er harf (حي ميم) ve Ayn-Sîn-Kâf (عين سين كاف)‘in eczasındaki 9 harf (عين سين كاف) toplamı 44’tür. Zahirdeki Kâf (ق)‘in iki noktasıyla, Âdem (آدم)‘in ebcedi mukabilinde 46’dır.

1305. Bî-mükerrer oldu nüh eyle nazâr⁴⁴⁶
 Virdi nüh mäh-ı Mesîhâdan haber
 Noktasında şeş teşehhüd âşikâr
 Sitte-i eyyâm sırrı hem iy yâr
- (37a) Nüh hurûf u şeş nuķat pânzdeh olur
 Pânzdeh rek^c at namâzı gösterür
 Nokta vü nüh harf ü ebced bul vukûf
 Süret-i hâ mîm heft on dört hurûf
 Olur on dört kerre sî vü dü^c ayân⁴⁴⁷
 Virdi on dört haţţ-ı Âdemden nişân
1310. Ya^c nî her bir haţţ-ı Âdem iy hümâm
 Sî vü dü nuţķ-ı hüdâdur ve's-selâm

Kâf

Kâf bir harf oldu vü ikki nuķat
 Hemçü nâm-ı fazl-ı yezdân bî-ġalaţ⁴⁴⁸
 Kıldı üç nev^c e namâzı âşikâr
 İbn ü eb ü rûhı hem fehmi eyle var
 Oldı hem bâ-nokta harf-i kâf u nûn⁴⁴⁹
 Kâf ve'l-Ķur'ân⁴⁵⁰ zi-fazl-ı reh-nümûn
 Kâf olur harf u nuķat eczâda şeş
 Sırrına şeş ibtidânuñ gel iriş

446 Hâ-Mîm (حم) ve Ayn-Sîn-Kâf (عسق)'in eczalarında gayr-ı mükerrer 9 harf ve 6 nokta vardır: ح ي م ع ن س ق ا ف. Harf ve nokta toplamı 15'tir.

447 Hâ-Mîm (حم) ve Ayn-Sîn-Kâf (عسق)'in eczalarındaki gayr-ı mükerrer 9 harf ve 6 nokta (ح ي م ع ن س ق ا ف), 9 harfin ebcedi olan 419 ve 7 tane 2 Hâ-Mîm (حم) harfleri toplamı 448'dir. Bu da 14 kere 32'ye eşittir ki Âdem'in her bir hattının Allah'ın 32 nutku mukabilinde olduğu anlamına gelir.

448 Kâf (ق) mukatta'ât harfî Kuran'da (50 : 1)'dedir. Kâf (2 (ق nokta ve 1 harftir, toplamı Fadl (فضل)'ın 3 harfî mukabilindedir.

449 Kâf (ق)'ın 2 noktası Kün (كن)'ün 2 harfî mukabilindedir. Ayrıca devamında söylendiği gibi Kaf (ق)'in eczasındaki (3 (ق harf ve 3 nokta toplamı Kün (كن)'ün eczasındaki (كاف) 6 harf mukabilindedir.

450 (50 : 1) "Kâf, Kuran'a andolsun..."

1315. Oldı hem şeş harf-i kâf u nûn(a) dâl
 Şeş şalât-ı cehre hem bî-kîl u kâl
 Kâf-ı kuvvet kâf-ı Kâf kâf-ı kıdem
 Kâf-ı Qur'ân aña hem kâf-ı qalem
 Zâhir oldı kâf harfinden iy yâr
 Aña bu sırrı kim oldı âşikâr
 Bu cihetden didi şâh-ı enbiyâ
 Kûh-ı Kâfî gördüm arz-ı pür-şafâ
 Nûr-ile memlû sefid u pâk u şâf
 Menzil-i 'Ankâ vücûd-ı Kûh-ı Kâf

1320. Hem büyüklükde didi haq rahmeti
 Yeddi bu dünyâca vardur vüs'ati
 İçi topdolu melâ'ik iy hümmâm
 Cümle haqquñ zikrin eylerler müdâm
 Her melek elinde vardur bir livâ
 Tûli kırk ferseng ez- fazl-ı hüda
 Her birisinüñ livâsında 'ayân
 Yazılı nâm-ı hüda-yı gayb-dân
 Bile virdi Kâfdan Ahmed haber
 Kâfa 'Ankâ-veş yûri aç bâl ü per

(37b) 1325. Tâ saña keşf ola sırr-ı Kûh-ı Kâf
 Göresin şehr-i vücûduñ pâk u şâf
 Kâf üç harf oldı fehmi it iy cüvân
 Gösterür saña elif harfin 'ayân
 Ya' nî kim birdür hurûf-ı kâf elif
 Aña vahdet sırrın olma muhtelif⁴⁵¹

451 Kâf (ق) 'ın eczasında 3 harf vardır: قاف. Bunlardan Elif (ا) 'ın ebcedi 1, Kâf (ق) harfinin ebcedi 100'dür. Bu, harflerin vahdetine delildir.

Ottuz ikki harf murğ-ı Kûh-ı Kâf

Cümle bir yirden uçarlar bî-hilâf

Baṭn-ı şânide olur kâf iy ‘azîz

Heşt haṭṭ-ı vech-i Âdem kıl temîz⁴⁵²

1330. Gösterür hem heşt cennetden nişân
Heşt teşehhüd sırrıdur hem bî-gümân

Noḳtasında sûre-i ümmü’l-kitâb

Haṭṭ-ı Havvâ görünür hem bî-hicâb

Olduğı dünyâca yeddi Kûh-ı Kâf

Noḳtasında gör ‘ayân bî-iḥtilâf

Heşt harf u heft noḳta oldı hem

Pânzdeh rek‘at namâz için ‘alem

Ebcet-i kâf aña hem ez-ğayb-dân

Şad tınâb-ı haymeye oldı nişân⁴⁵³

1335. Yetmiş ma‘nâ-yı yetmiş biñ hicâb
Keşf iden gördi ḥakı bî-irtiyâb

Kırkı da tûl-i livâ-yı her melek

Kim buyurdu Muştafâ bî-hiç şek

İrişen bu sırra gördi Kûh-ı Kâf

Eyledi Sîmurğ-ı ‘Ankâ-yı tavâf

Kâfuñ esrârı budur iy nîk-nâm

Kim saña keşf itdüm anı ve’s-selâm

452 Kâf (ق)‘ın eczasındaki (قاف) harflerin inbisatında (قاف الف في) 8 harf ve 7 nokta vardır.

453 Kâf (ق)‘ın ebcedi 100’dür ve Hayme-i Miâd‘ın 100 ipi mukabilindedir. Devamındaki beyitte 70 bin hicab mukabilinde 70 ve meleklerin sancağının 40 arşın uzunluğu mukabilinde 40’dan bahsedilmiştir ki toplamı 110’dur. Bu, Kâf‘ın ebcedi ile, eczasındaki gayr-ı mükerrer 5 harf ve 5 nokta (ق ا ف ل ي) toplamı olan 110 mukabilinde olsa gerektir.

Nûn

Hak kelâmında didi nûn ve'l-kalem⁴⁵⁴

Ya' nî harf u noktadur penceh 'alem

1340. Nokta vü harf-i kelâma oldu dâl⁴⁵⁵

Kim odur kilik-i hüda-yı zû'l-celâl

Nûn hem aña lügatde hûtdür

Kim didi hak arzı anuñ üstindedür

Ya' nî nûndur nokta vü harf-i kelâm

Kim anuñla yir ü gök buldı nizâm

(38a)

Nokta ile ikki oldu harf-i nûn

Hemçü harf-i bî-i bism iy zû-fünûn

Noktasını fî vü dâduñ âşikâr

Gösterür hem ikki ihrâmı iy yâr⁴⁵⁶

1345. Eyle eczâsında iy 'âlî-neseb

Nûnuñ ism-i faẓl-ı yezdânı taleb

Penc haṭṭın⁴⁵⁷ Âdemüñ gör âşikâr

Penc tekbîr-i şehîdi hem iy yâr

Penc vaḫt u ḫums sırrın aña hem

İnbisât-ı nûndan iy muḫterem

Nûn-ı nokta oldu çün nûn-ı nebî

Dir anuñçün el-veled sırr-ı ebi⁴⁵⁸

454 Nûn (ن) mukatta'âtı Kuran'da (68 : 1)'dedir. Nûn (ن)'un eczasında (3 (نون harf ve 2 nokta vardır ve toplamı 5'tir.

455 Nûn (ن)'un ebcedi 50'dir ve Kuran alfabesinin 28 harfi ve 22 noktasının toplamı mukabilindedir.

456 Nûn (ن), bir harf ve bir noktadır, Besmele'nin Be (ب)'si gibidir, ayrıca Fadl (فضل)'ın Fe ve Dâd harfleri mukabilindedir. Nûn (ن)'un eczasında (نون) 3 harf ve 2 nokta vardır ki 3 harf ve 2 noktalı Fadl (فضل) ismine mukabildir. 3 harf ve 2 noktanın toplamı da 5'tir, devamındaki beyitlerde izah edilmiştir.

457 Nûshada: haṭṭuñ.

458 الولد سرّ ابيه "Çocuk babasının sırrıdır."

Nûn-ı nokta ya^ç nî kim Âdem-dürür
Maḥrem Âdem sırrına Ḥâtem-dürür

1350. Kâf Ḥavvâ oldu Âdem çünki nûn
Lâ-cerem kâf üzre geldi ḥarf-i nûn
Hem muḳaṭṭa^ç sūresi iy kām-yāb
Nûnıla ḥatm oldu aña bî-ḥicāb
Fazl-ı ḥaḳ nûndan şalât esrārını
Zâhir itdi gösterüp dîdārını⁴⁵⁹
Ya^ç nî evvel emr-i pencāh oldu bil
Soñra pence geldi ez-fazl-ı celîl
Oldı eczâ vü cümel pencāh (u) penc⁴⁶⁰
Añlayan pencāh u penci buldı genc
1355. Penc vaḳtün kâmetin hem iy hümâm
Gösterür fehmiyle ḥaḳdan ve's-selām

Mukatta'ât Bahsinin Hâtimesi

Budur ıggirmi toḳuz sūre ^çayān
K'oldı yıggirmi toḳuz ḥarfe nişān
Bî-mükerrer ḥarfı hem on dōrt olur⁴⁶¹
Sūre-i seb^ç u'l-meşānı gösterür
Yuḥaruda bu beyān oldu ^çayān
Kıl maḥallinde ṭaleb iy nev-cüvān

459 Nûn (ن)'un ebcedi 50'dir. Mîraç geesinde namaz evvel emirde 50 vakit farz kılınmıştır, buna mukabildir.

460 Nûn (ن)'un ebcedi olan 50 ile eczasındaki (نون) 3 harf ve 2 nokta toplamı 55'tir ve 5 vakit namazda okunan kâmetin kelimeleri toplamı mukabilindedir.

461 Gayr-ı mükerrer 14 mukatta'ât harfi: ا ل ر كهيعص طس حم ق ن. Bunların eczasında 78 harf zahir olur. Yâsin'in nidâ harfi sayılmazsa Ayn ve Ze (ع ز)'nin ebcedi sayısınca 77 olur. Devamındaki beyitlerde de ifade edileceği üzere bu 14 harfin 5 noktası vardır. Bu 14 harfin eczasında, mukatta'ât harfi olmayan 3 harf (د و ف) zahir olur. Bu 3 harfin ebcedi toplamı 90'dır, 90 bin kelam mukabilince.

Çıl u penc eczâ-yı hifdeh bî-gümân
Bâ-nukât u bâ-cümel ez-ğayb-dân⁴⁶⁵

Çıl u şeş sî vü dü olur bî-elem
Âdemüñ esmâsına oldu ‘alem

İsm-i Âdem çıl u şeşdür ya‘ nî bil
Her birin sî vü dü idrâk eylegil

Bâkî bîst u heşt haţt-ı lâ-yenâm
Âdemüñ vechinde zâhir ve’s-selâm

1375. Çârdeh harfün zi-fazl-ı ğayb-dân
Evveli harf-i elifdür bî-gümân

Âhîri nün harfidür bî-reyb ü şîn
Evvel âhîr oldu elli bir yakîn

Gösterür pencâh u yek sırrın ‘ayân
Fazl-ı haqdan bil bu sırrı iy cüvân

Ya‘ nî harf u nokta-i aşl-ı kelâm
Lâm-elifle elli bir geldi tamâm

(39a)

Bu cihetden didi şâh-ı evliyâ
Elli bir oldu şâlât-ı haq baña

1380. Oldı âhîr vâv-ile hifdeh hurûf
Vâv-ı va‘ düñ sırrın aña bul vukûf

Ya‘ nî hifdeh harfün ez-fazlu’l-ğafûr
İbtidâ vü intihâsı yeddidür

Ma‘ nî-i heft âyet-i ümmü’l-kitâb
Oldı hifdeh harf aña bî-hicâb

Hem dañi vâv-ı velîi gösterür
Vâv kim anuñla hifdeh haţm olur

465 17 mukatta’ât harfinin eczasında toplam 45 harf vardır: الف لام ري كاف هي يي عين صاد طي .سين حي ميم قاف نون في واو دال 17 mukatta’ât harfi ile, eczasındaki 45 harfin ebcedi olan 1425 ve 30 noktası toplamı 1472’dir. Bu da Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilinde 46 kere 32’ye eşittir.

Ya[‘] nî bâtınından zuhûra geldi bil
Zü'l-fikâr-ı fazl-ı hâk bî-kâl u kîl

1385. Sırr-ı vâv-ı va[‘] d oldu âşikâr⁴⁶⁶
Şeş cihetden bu sözi fehîm eyle var
Hükîm-i hifdeh vâv-ile oldu tamâm
Keşîf-i hâkdur fehîm idersenî ve's-selâm

Müteşâbihât

Yânzdeh⁴⁶⁷ gayr-ı muқатта[‘] iy cüvân
Gelmemişdür kim muқатта[‘] da ‘ayân

Ya[‘] nî be vü te vü şe vü cîm ü hî
Zâl u ze vü şîn u dâd u gayn u zî⁴⁶⁸

Uş bu yânzdeh harf izâsında şalât
Yânzdeh oldu seferde emr-i zât

1390. Noktası on altı oldu aña hem
Oldı on altı haţ-ı vech(e) ‘alem
Harf u nokta bîst u heft olur iy yâr
Leyletü'l-kadrün beyânın aña var⁴⁶⁹
Oldı eczâsında hem bu sır ‘ayân
Fehm idersenî kadre irdün bî-gümân
Yânzdeh harf oldu eczâ vü nuқа
Cümle altmış üç ‘aded bil bî-galat⁴⁷⁰
Altmış üç taş sırrına oldu ‘alem
Kim atar hüccâc anı iy muhterem

466 Vâv (و) in ebcedi 6'dır, bu nedenle 6 yön mukabilinde değerlendirilmiştir.

467 Nûshada: Pânzdeh.

468 11 müteşâbih harf: ب ت ث ج ح ذ ز ش ض ط غ. Bu harflerde toplam 16 nokta vardır.

469 11 müteşâbih harf ve 16 noktası toplamı, Ramazan'ın 27. gecesini olan Kadir gecesine işaret eder.

470 11 müteşâbih harfin eczasında (بي تي ثي جيم خي ذال زي شين ضاد ظي غين) 27 harf ve 36 nokta vardır. Toplamı 63'tür cemrede atılan taşlar ve 3 kere 21 hat (7 ümmî hat ve bunların mahallî ile 7 ebî hattın mahallî toplamı 21 hattır) mukabilindedir.

1395. Hem daḥi üç yirmi bir ḥaṭdan ḥaber
Virdi fehmi eyle bu sırrı ser-be-ser
Ya‘ nī ḥaṭṭ-ı vech-i Ḥavvā bī-gümān
Oldı ḥaḳdan üç yigirmi bir ‘ayān
- (39b) Heft ebrū-y-ıla müjgān u ser
Çārdeh ḥāl u maḥaldür bī-ḥaṭar
Heft ḥaṭ kim gelmemişdür bī-ḡalaṭ
Yirleridür faẓl-ı ḥaḳdan heft ḥaṭ
Her yedi yiggirmi bir ḥaṭṭ-ı celīl
Oldı ḥükmi-i cüzv-i maḳsüm-ile bil
1400. Altmış üçdür üç yigirmi bir⁴⁷¹ yakīn
Altmış üç taş sırrı budur iy emīn
Emr-i ḥaḳdur kim ata üç gün tamām
Günde yiggirmi bir ḥacer her ḥāş u ‘ām
Ma‘ nīsi budur ki kendüñden ırak
Cehlini üç yirmi bir ḥaṭṭuñ bırak
Üç yigirmi bir ḥaṭuñ ya‘ nī iy yār
Sırrını fehmi iden olmaz ehl-i nār
Bī-mükerrer bīst u heft eczā zi-zāt
Hifdeh olur hemçü ḥarf-i muḥkemāt⁴⁷²
1405. Hem ḥazar sırrını gösterdi ‘ayān
Kim olupdur on yedi farz iy cüvān
Çünkü hifdeh yānzdeh ile oldı cem‘
Bīst u heşt nuṭḳ-ı resūli eyle sem‘

471 Nüshada: yigir bir.

472 11 müteşabih harfin eczasındaki 27 harfte gayr-ı mükerrer 17 harf vardır: ب ي ت ث ج م خ ذ ا ل ز ش ن ض د ط غ. 17 mukatta’âtın 11 müteşabihten görünür olduğu anlamına gelir. Devamında söylendiği gibi 11 müteşabih de 17 mukatta’âta gizlidir zira 17 mukatta’âtın telaffuzunda zahir olan 3 müteşabih harfin (ف د و) eczalarındaki (في دال واو) 8 harf ve 3 noktanın toplamı 11’dir. 11 müteşabih harf mukabilinde kabul edilen bu 11, 17 mukatta’âta gizli gelmiştir.

On bir on yeddide gelmişdür nihân

On yedi hem oldu on birden ‘ayân

Ya‘ nî fî vü dâl u vâv eczâ nuķaķ

Hifdeh içre yânzdehdür bî-galaķ

Ya‘ nî hifdeh yânzdeh ayrı degül

Birbirinün ‘aynıdır gayrı degül

1410. Bî-mükerrer on yedi harfün iy yâr

On biri gayr-ı muķaķta‘ âşikâr

Altısı geldi hurûf-ı muķkemât

Nûn u dâl u mîm elif lâm yî zi-zât⁴⁷³

Kâf u nûn eczâsına oldu ‘alem

Şeş teşehhüd sitte-i eyyâma hem

Nokķası üç oldu üç nev‘ e şalât

Zâhir oldu hem de ism-i fazl-ı zât

Harf u nokķa nüh teşehhüd sırrıdır

Görinür hem nüh felek iy kân-ı nûr

1415. Ebced u şeş harf u nokķa iy ulu

Çâr bîst u heşt olur bir sî vü dü

(40a)

Çâr bîst u heşt u bir sî vü dü bil

Penc haķķ-ı Âdeme oldu delîl

Ya‘ nî her bir haķ zi-fazl-ı kirdgâr

Bîst u heşt u sî vü düdür âşikâr

Çâr bîst u heşt bir vech-ile hem

‘Unşurına Âdemün oldu ‘alem

Bîst u heşt u sî vü dü nuķķ-ı gayb-dân

K’Âdemün oldu lisânından ‘ayân

473 Müteşabih harflerin eczasındaki gayr-ı mükerrer 17 harften 6’sı mukatta’ât harflerindedir: ي م ا ل ن د. 6 harf, 3 nokķa ve 6 harfin ebcedi olan 135’in toplamı 144’tür. Bu da 4 kere 28 ve bir 32’nin toplamı mukabilindedir.

1420. Bî-mükerrer on yedi harf iy aḥî
 Şānzdeh nokṭayla olur se vü sî
 Se vü sî sâl-i Mesîhâdan nişân
 Virdi fehmi eyle bu esrârı ‘ayân
 Ottuz üç yaşında geldügi Mesîh
 Ottuz üç harfün beyânıdur faşîh
 Ya‘ nî ottuz ikki nuṭḳ-ı lâ-yenâm
 Lâm-elifle ottuz üçdür ve’s-selâm
 Evvelinde yānzdeh harfün iy yâr
 Bî-i bismi’l-lâh geldi aşikâr
1425. Ya‘ nî ḥilkat ‘âleminün evveli
 Âdem-i ḥâkîdür aña bu dili
 ‘Âlem-i terkîbdür on bir ḥurûf
 ‘Âlem-i tefrîd muḥkem bul vukûf
 Çünkü muḥkem ‘âlem-i ervâḥdur
 Ğayr-ı muḥkem şüret-i eşyâḥdur
 Âḥirinde ğayn geldi bî-gümân
 İntihâ-yı keşrete oldu nişân
 İbtidâ-yı keşret oldu harf-i bî
 İntihâsı keşretün ğayn iy aḥî
1430. Ğayn ile bîden zuhûr-ı ḥaḳ tamâm
 Oldı fehmi eyle bu sırrı ve’s-selâm

Lâm-Elif

Lâm-elif harfine vâḥid didi zât
 Bîst u nüh oldu aña müfredât
 Bîst u nüh oldu çü müfred iy aḥî
 Elf u be vü te vü şe vü cîm u ḥî
 (40b) Hı vü dâl u zel vü re vü ze vü sîn
 Şîn u şâd u dâd u ṭî vü zî vü ‘ayn

Ġayn u fe vü kâf u kâf u lām u mīm
Nūn u vāv u he vü ye nuṭṭ-ı ḳadīm

1435. Aşlı Ḳur'ānuñ bular dur bî-ḡalaṭ
Bunlaruñla geldi bîst u dü nuḳaṭ
Bu cihetden bîst u nüh sūre tamām
Geldi Ḳur'ānda muḳaṭṭa' iy hümām
Bîst u nüh olduĝı ḡāhī şavm hem
Oldı uş bu bîst u nüh ḥarfe 'alem
Geldi Ḳur'ānda çünkim dört ḥurūf
Mişlehü me' ahū⁴⁷⁴ didi bul vuḳūf
Lām-elifdür aña mişl olan 'ayān
Fazl-ı ḥaḳdan bil bu sırrı bî-gümān

1440. Pā vü çā vü jā vü ḡāya çün bedel
Oldı fehmi eyle bu ḳavli bî-cedel
Lām-elif çünkim mürekkeb geldi bil
Pes mürekkeb müfred oldı ez-celīl
Lām-elif tekrār geldi iy 'azīz
Müfred ola tā mürekkebdan temīz
Muşṭafādan lām-elif sırrın 'ayān
Sordı aşḥābın birisi nāḡihān
Didi yetmiş biñ melekke Cebre'īl
Ādeme getürdi ez-rabb-i celīl

1445. Müfredāt eczāsı çünkim iy emīn
Fazl-ı ḥaḳdan yetmiş ikidür yaḳīn
Lām-elif çün ikki ḥarf oldı 'ayān
Bāḳī yetmiş ḳaldı anda bî-gümān

474 أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ "Bana Kuran ve onunla birlikte bir misli daha verildi." Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. II, s. 333.

Ya' nî her bir harf 'inda'l-lâh hezâr
Oldı fehm it bu kelâmı âşikâr

Âdem esmâ çünki ta' lîm eyledi
Hep melâ'ik aña ta' zîm eyledi

Âdeme ta' zîm içün şaf şaf gelür
Añla yetmiş biñ melek sırrı budur

1450. Sî vü dü nuṭṭ-ı ilâhîdür melek
Kim anuñla hâşıl olur her dilek
Lâmda mîm-i Muḥammed gizlidür
Hem elifde fî-i fazl iy kân-ı nûr

(41a) Bu cihetden Şâh-ı mülk-i sermedî
Lâm-elif harfine vâhiddür didi⁴⁷⁵

Ya' nî birdür Âdem u Hâtem yakîn
Lâm-elifden aña bu sırrı hemîn

Lâm-elifden oldı fehm it âşikâr
Âdem-ile Hâtemüñ sırrı iy yâr

1455. Lâm-elifden soñra elif geldi çü bil⁴⁷⁶
Ma' nî-i taḥte livây(ı)⁴⁷⁷ fehm kııl

Çün elifde gizli geldi fî-i fazl
Ya' nî soñra geldi fazl eyledi faşl

Müfredātuñ evveli geldi elif
Âhîri de hem elif bî-iḥtelif

Evvel âhîr zâhir u bâtın hemân
Fazl-ı ḥaḳdur ya' nî zât-ı müste'ân

475 لَام-elif bir harftir. "Lâm-elif bir harftir." *Tenzîhuş-Şerîati'l-Merfû'ati*, hadis no. 277.

476 Yani Lâmda elif harfinde önce Lâmda sonra Elif geldi. Nitekim Lâmda Hz. Peygamber'e, Elif Fadlullah'a işaret eder. İkinci mısırda da Hz. Peygamber'in "Âdem sancağımın altında gelecektir." anlamındaki hadisine telmihte bulunulmuştur.

477 أَدَمُ وَمَنْ دُونَهُ تَحْتَ لَوَائِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ "Adem ve soyu, kıyamet günü sancağım altındadır." *Müs-ned-i Ahmed*, cüz V, s. 447.

Fazldur esmâ'-i küll ta' lîm iden

Fazldur sî vü dü ta'ksîm iden

1460. Fazl-ı hâkkı lâm-elifden kıl taleb
Kim odur sî vü dü ism-i şekl-i eb⁴⁷⁸

Lâm-elif eczâda oldı şeş iy yâr

Şeş teşehhüd sırrı oldı âşikâr

Şeş şalât-ı cehri hem kıldı 'ayân

Sitte-i eyyâma hem oldı nişân

Şeş nu'ât-ı muhkeme oldı 'alem⁴⁷⁹

Kâf u nûn eczâsını gösterdi hem

Nokta-i fîledür ümmü'l-kitâb⁴⁸⁰

Heft ha' u heft muşhaf heft bâb

1465. 'Unşurından bîst u heşti kıl taleb
Nokta-ile şeş hurûfu'n bî-ta' ab

Hey'et-i mecmû'a ile bî-ha'ar

Bîst u nüh harf oldı bîst u nüh suver

Bîst u heşt 'unşurla şeş harf âşikâr

İkki hifdeh secde sırrıdur iy yâr

Bâ-cümel şeş harf bil iy nîk-hû

Oldı bîst u heşt bir biş sî vü dü⁴⁸¹

Bîst u heşt dâl oldı nu'k-ı Ahmede

Fehm idenler irdi mülk-i sermede

478 Lâm-elif (ل) ile huruflerce otuz iki anlamına gelen "sî vü dü" kelimesi için kullanılan kısaltma (ر ك ه ي ع ص ط س ح م ق ن ف) benzer şekildedir.

479 Lâm-elif (ل)'in eczasındaki 6 harf (لام الف), 17 muhkem harfin (ر ك ه ي ع ص ط س ح م ق ن ف) 6 noktası mukabilindedir.

480 Lâm-elif (ل)'in eczasında 6 harf (لام الف) ve 1 nokta zuhur eder. Harf ve nokta toplamı 4'er unsurdan 28'dir, heyet-i mecmûa ile 29 olur.

481 Lâm-elif (ل)'in eczasındaki 6 harf (لام الف)'in ebcedi toplamı 182'dir, 6 harfle birlikte 188 yapar. Bu da 5 kere 32 ile 28'in toplamına eşittir.

1470. Oldı biş ottuz iki fehm it yaķın
Penc harf u noķta-i fazl-ı mübîn
- (41b) Ya‘ nî harf u noķta-i fazl-ı ilâh
Her biri sî vü düdür bî-iştibâh
- Bîst u heşt u bîst u nüh hem sî vü dü
Lâm-elif harfinde zâhirdür kamu
- Sî vü yekdür lâm-elif ender cümel
Hey’et-ile sî vü dü ez-lem-yezel⁴⁸²
- Der mürekkeb lâm-elifdür harf-i lâ
Harf-i illâ pâ vü çâ vü jâ vü gâ
1475. Baṭn-ı şânide olur hifdeh ḥurûf⁴⁸³
Gösterür hifdeh şalâtı bul vukûf
- Nokta-i fî-y-ile hijdehdür iy yâr
Zâhir oldı ‘âlem-i hijdeh hezâr
- On yedi harfüñ nukâtı oldı heft
Ma‘ nî-i heft âyet-est in ḥod bereft
- Harf u nokta cümle bîst u çâr olur
Sâ‘at-i leyl ü nehârı gösterür
- Bî-mükerrer lâm-elif bî-kîl u kâl
Pâ vü çâ vü jâ vü gâya oldı dâl⁴⁸⁴
1480. Çâr ḥaṭṭ-ı Âdemi gösterdi hem
Çâr cû-yı ‘adne hem oldı ‘âlem
- Nokta ile oldı biş vaķt iy hümâm
Lâm-elif aña bu sırrı ve’s-selâm

482 Lâm-elif (لا)‘in ebcedi 31‘dir, heyet-i mecmûa ile 32 olur.

483 Lâm-elif (لا)‘in eczasındaki 6 harf (لام الف)‘in inbisatında (لا ميم الف لام في) 17 harf vardır. Fe (ف)‘nin zahirdeki noktasıyla 18 bin âlem mukabilinde 18 olur. 17 harfin toplam 7 noktası vardır, harf ve nokta toplamı 24‘tür.

484 Lâm-elif (لا)‘in, mucem harfler mukabilindeki gayr-ı mükerrer 4 harfi: ل ا م ف.

Mu'cem Harfler

Pâ vü çā vü jā vü gā iy kām-yāb
Dört kitāb-ı fazl-ı hāḡdur bī-ḡicāb⁴⁸⁵

Dört ‘unşur dört ḡaṡṡ u dört ḡarem
Dört nehrüñ sırrını fehm eyle hem

Oldı hem tekbīr-i mevtā tālibā
Der izā-i pā vü çā vü jā vü gā

1485. Sırr-ı nüh ezvāc-ı peygāmbere ‘ayān
Oldı toḡḡuz noktasında bī-gümān⁴⁸⁶

Hem nikāḡ-ı ümmetān bī-kīl u ḡāl
Çār oldıḡına bu dört ḡarf oldı dāl

On ikidür nokta-i kāf-ile bil⁴⁸⁷
On iki sūrāḡ sırrın fehm kıl

On iki oldı imām-ı ḡaḡ yakīn
On iki burc oldı hem iy ḡurde-bīn

(42a) On ikidür nokta be-eczā-yı fazl⁴⁸⁸
On ikidür ḡaṡ ki Mūsā didi aṡl

1490. İstivā-y-ıla on altıdur ‘ayān
Nıṡf-ı ottuz ikkiye oldı nişān

Sırr-ı nıṡfu’l-‘ilmi lā-edrī⁴⁸⁹ budur
Fehm idenler oldı ḡarḡ-ı baḡr-i nūr

Çār ḡarf on ikki nokta ez-celīl
Olur on altı bu sırrı fehm kıl

485 Yani Fazlullah’ın şu 4 kitabı mukabilindedir: *Câvidân-nâme*, *Arş-nâme*, *Muhabbet-nâme* ve *Nev-nâme*’dir.

486 4 mucem harf ve 9 noktası: پ چ ژ ک.

487 4 mucem harften biri olan Gef (گ) bazen üç nokta ile (گ) şeklinde yazılır, bu vechle hesaba dahil edilmiştir.

488 Fadl (فضل)’in eczasındaki 4 noktasıyla 8 harf (في ضاد لام)’in toplamı 12’dir.

489 “İlmin yarısı ‘bilmiyorum’ (demek)tir.”

Gösterür on altı haţtı âşikâr
K'Âdemüñ yüzinde yazdı kirdgâr

Bâ-^çanâşır çâr harf yiggirmidür
On iki nokţayla sî vü dü olur⁴⁹⁰

1495. Gösterür sî vü dü haţtın Âdemüñ
Sırrını fehm it hurûf-ı mu^çcemüñ

Hem cümelde pâ vü çâ vü jâ vü gâ
Ottuz ikki oldu çün nuţğ-ı hüdâ

On olur eczâda fehm it bî-gümân⁴⁹¹
Gösterür on levh-i Mûsâdan nişân

Heft nokţa bâtın(ın)dan bî-hicâb
Zâhir itdi ma^çnî-i ümmü'l-kitâb

On toktuzdur zâhir u bâtın nuţğ
Ma^çnî-i tis^ça ^çaşerdür bî-galat

1500. Şüret-i dört harf yeddi nokţa hem
Bil sefer sırrına olmışdur ^çalem

Bâ-deh eczâ heft nokţa bî-haţar
Hifdeh olur görünür sır-ı haţar

On bir ile on yedi fehm eyle hem
Oldı Qur'ân müfredâtına ^çalem

Nokţa-i zâhirle on harf iy cüvân
Bîst u dü nokţaya olmışdur nişân⁴⁹²

On toktuz nokţayla on harf âşikâr
Bîst u nüh süre olur fehm eyle var

1505. Gösterür hem bîst u nüh harfî ^çayân
Kim odur aşl-ı kelâm-ı âsumân

490 4 harf (پ چ ژ ک), her biri dörder unsurdan 16 olur. 16 ile 4 harfin kendisinin toplamı 20'dir. 4 harfin 12 noktası ile 32 olur.

491 Mucem harflerin (پ چ ژ ک) eczasında 10 harf vardır: بی چیم ژي گاف . 10 harfin zahirinde 12, batınında 7 nokta görülür.

492 Kuran alfabesinin 28 harfinin toplam 22 noktasıdır söz konusu olan.

Bî-mükerrer heştdür eczâ tamâm
Hemçü heşt eczâ-yı fî vü dâd u lām⁴⁹³

Heşt haţţ-ı Âdeme oldu ‘alem
Heşt bâb-ı cenneti gösterdi hem

(42b) Heşt teşehhüd sırrıdur bî-reyb ü şîn
Görinür hem âsumân-ı heştümîn

Kim odur kürsî-i fazl-ı kirdgâr
Anda kısmet oldu cümle her ne var

1510. Noktasında pânzdeh rek‘ at namâz
Âşikârâdur zi-fazl-ı bî-niyâz

On ikidür şüret-i zâhirle hem⁴⁹⁴
Oldı haqdan on iki mâha ‘alem

On iki mâhuñ hem ez-fazl-ı celîl
Muhteremdür⁴⁹⁵ dördi bu dört harfî bil

Cem‘ idüp on birle dört harfî tamâm⁴⁹⁶
Cum‘ aı gösterdi fazl-ı lâ-yenâm

Cum‘ a çünkim rûz-ı Âdemdür iy yâr
Oldı on biş farz anda âşikâr

1515. Âdemüñ nuţkında cārî oldı bu
Gelmedi hâtem dilinde iy ulu

Geldi harf-i lâ-m-elif aña bedel
Fî vü dâd (u) lâ-m-ı haqdan bî-cedel

Âdem ottuz ikki yiggirmi sekiz
Muştafâdur aña iy yâr-i ‘azîz

493 Mucem harflerin eczasında (بی چیم ژي گاف) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ا ب ی چ م ژ گ ف. Fadl (فضل) isminin eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf mukabilindedir. Bu 8 harfin toplam 15 noktası vardır ve Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilindedir.

494 Mucem harflerin eczasındaki gayr-ı mükerrer 8 harfin zahirdeki 4 mucem harf ile toplamı 12’dir.

495 Haram olan 4 aya işaret ediyor. “Muharrem” şeklinde okunması manaca daha uygun gibi görünse de vezne uygun olan şekli tercih ettik.

496 11 müteşabih harf ile 4 mucem harf toplanıyor.

Âdem u Aḥmed-dürür ḥurşîd u mâh

Bil vezîr Aḥmeddür Âdem pâdişâh

Ya‘ nî Âdem faẓl-ı ḥaḳdur iy ḥümâm

Kim okıdı sî vü dü ḥaṭṭı tamâm

1520. Yânzdeh ḥarf-ile dört ḥarf aña hem
Noktasıdur bîst u heşt ḥaṭṭ(a) ‘alem⁴⁹⁷

Dört ḥarf on bir ḥurûfuñ aña hem

Noktasıdur bîst u heşt ḥaṭṭ(a) ‘alem

Bîst u heşt nuṭkıyla on biş ḥarf iy yâr

Kırk üç olur cümlesin fehm eyle var

On biri oldu sefer sırrına dâl

Ottuz ikkisi kelâm-ı lâ-yezâl

Heşt ḥarf u pânzdeh nokta ‘ayân

Gösterür on yeddi ḥarfı bî-gümân

1525. Noktasıyla ya‘ nî on yeddi ḥurûf
Bîst u se olur bu sırı bul vukûf⁴⁹⁸

Âyete’l-kürsî ḥurûfın daḥi hem

Gösterür bu heşt ḥarf-i muḥterem

(43a) Çâr ḥarfün zâhir u bâtında çün

On toḳuzdur noktası iy zû-fünün

Gösterür nâḥun (u) mafşaldan nişân

Her bir elde vü ayaḳda bî-gümân⁴⁹⁹

497 11 müteşabih harfteki (پ ت ث ج خ ذ ز ش ض ظ غ) 16 nokta ile 4 mucem harfin (پ چ ز گ) 12 noktası toplamı 28 hat mukabilindedir. 28 noktayla, 11 müteşabih ve 4 mucem harf toplamı 43’tür. 11 sefer ve 32 harf toplamı mukabilindedir.

498 Mucem harflerin eczasındaki (بي چيم ذي گاف) gayr-ı mükerrer 8 harf ve 15 noktasının (پ ي چ م ز گ ا ف) toplamı 23’tür. 17 muhkem harf ve 6 noktasının (الر كهيعص طس حم ق) toplamı mukabilindedir.

499 4 mucem harfin (پ چ ز گ) eczasındaki 10 harf: بي چيم ذي گاف. 10 harfin zahirinde 12, batınında 7 nokta vardır. 4 mucem harfin eczasının zahir ve batınındaki noktalar toplamı 19’dur. Her bir el ve ayak parmaklarında da 14’er mafsal ve 5’er tırnak vardır, toplamları bu 19 nokta mukabilindedir.

Bu-durur levvâhatun li'l-beşer
Kim onuñ üstindedür tis⁵⁰⁰ a⁵⁰¹ aşer⁵⁰⁰

1530. Görinür hem çârdeh harf âşikâr
Kim olur bâ-nokta on tokkuz iy yâr⁵⁰¹

Bî-mükerrer heşt hem şüret çahâr
On iki noktayla olur bîst u çâr⁵⁰²

Sâ⁵⁰³ at-i leyl ü nehârî gösterür
Fazl-ı yezdândan bu sırra iregör

Batn-ı şânide olur hem bîst u çâr⁵⁰³
Görinür nuṭṭ-ı Mesîhâ âşikâr

On iki haṭ sırrıdur aña var
Kim olur hâl u maḥal bîst u çahâr

1535. Oldı bîst u çâr harfün noktası
Sî vü heft ez-fazl-ı yezdân ger resî

Kıldı on dört muḥkem eczâsın⁵⁰⁴ ayân
Kim olur ottuz yedi iy nev-cüvân

Bî-mükerrer nühdür ez-fazlu'l-kebir⁵⁰⁴
Nüh teşehhüd nüh felek sırrına ir

Ser-be-ser ottuz iki nuṭṭ u kelâm
Fazl-ı raḥmānuñ şifâtıdur tamām

Her birinde gizlidür şavm u şalât
Ḥacc u kurbân u şehâdet hem zekât

500 (74 : 29-30) “İnsanlar için levhalar sunandır, üzerinde on dokuz vardır.” Ayetine telmih var.

501 14 mukatta’ât harfi ve 5 noktası: نالر كهيعص طس حم ق ن.

502 Mucem harflerin eczasındaki (بي چيم زي گاف) gayr-ı mükerrer 8 harf (پ ي چ م ژ گ ا ف) ile 4 mucem harf ve 12 noktası toplamı 24’tür.

503 Mucem harflerin batn-ı sânisindeki 24 harf: نالر كهيعص طس حم ق ن. Bu 24 harfin toplam 37 noktası vardır. Bu da 14 mukatta’âtın eczasındaki 37 harf mukabilindedir.

504 Mucem harflerin batn-ı sânisindeki 24 harfte (بي چيم زي گاف الف في) gayr-ı mükerrer 9 harf vardır: پ ي چ م ژ گ ا ف ل.

1540. Lām-elif harfiyle sī vü se olur
 Sī vü sede geldügi ‘İsā budur
 Sī vü se sâle ola ehl-i cinân
 Didi fehmi eyle hüdâ-yı gayb-dân
 Sī vü sede ya‘ nî fî vü dâd u lām
 Eyledi te ‘vîli zâhir ve’s-selâm

Nokta

- Lafz-ı nokta dört hurûf u üç nuqat⁵⁰⁵
 Gösterür ümmü’l-kitâbı bî-ğalat
 Çâr harf-i pâ vü çâ vü jâ vü gâ
 Noktası üç ism-i fazl-ı kibriyâ
- (43b) 1545. Nûn-ı nokta geldi bil Nûn ve’l-kâlem⁵⁰⁶
 Kâf-ı nokta kâf ve’l-kur’ân⁵⁰⁷ hem
 Tî-i nokta kıldı tî-i tâ vü hâ
 Hî-i⁵⁰⁸ nokta sırrı hî-i kâf u hâ
 Bîst u heşt harf-ile bîst u dü nuqat
 Noktanuñ nûnında zâhir bî-ğalat⁵⁰⁹
 Kâf u tî vü hî-i nokta bî-gümân
 Süre-i Kur’âna olmuştur nişân
 Nûn u kâf u tî vü hî iy nîk-nâm
 ‘Aşra âyât olur eczâda tamâm⁵¹⁰

505 Nokta (نقطه) lafzında 4 harf ve 3 nokta vardır.

506 (68 : 1) “Nûn, andolsun kaleme...”

507 (50 : 1) “Kâf, Kuran’a andolsun...”

508 Nokta lafzını oluşturan harfleri sırayla zikrettiğine göre burada Hî denmesi gerekirken nüshada Tî denmiştir.

509 Nokta lafzının ilk harfi olan Nûn (ن) harfinin ebcedi 50’dir. Kuran’ın 28 harfi, 22 noktasıyla birlikte 50’dir. Nokta lafzının diğer harfleri olan Kâf, Tı ve He (ه ط ء)nin ebcedi toplamı 114’tür ve Kuran’ın sûreleri sayısı mukabilindedir.

510 Nokta (نقطه)’nin eczasında 10 harf vardır: نون قاف طي هي. Besmelenin gayr-ı mükerrer 10 harfi (ب س م ا ل ه ر ح ن ي) mukabilindedir. Nokta lafzının eczasındaki 10 harfte (نون قاف طي هي) 9 nokta vardır, 9 felek, 9 teşehhüd mukabilindedir.

1550. Ya‘ nî kim on harf-i bismi'l-lâh iy yâr
 Noğtadan fehmi eyle oldu âşikâr
 Noğtasında zâhir oldu nüh felek
 Çâr ‘ unşur şüretin bilmek gerek
 Nüh nuğat⁵¹¹ hem nüh teşehhüd oldu bil
 Hem nüh âyet oldu ez-fağl-ı celîl
 Harf u noğta on tokuzdur ağıla hem
 Muğkemât esrârına oldu ‘ alem
 Bî-mükerrer sekkiz olur bî-nuğat⁵¹²
 Görinür eczâ-yı ism-i fağl-ı hağ
1555. Heşt hağt-ı Âdem oldu hem ‘ ayân
 Heşt teşehhüd hem sekkiz bâb-ı cinân
 Noğta-i zâhirle on birdür tamâm
 On bir olmuğdur sefer⁵¹³ mâ-lâ-kelâm
 Noğta-i gayr-ı mükerrer iy peser
 Altıdur hemçün teşehhüd der-sefer⁵¹⁴
 Sitte-i eyyâm hem şeş harf-i kün
 Şeş şalât-ı cehrdür hem bî-füsün
 Şeş nuğat bâ-heşt eczâ çârdeh
 Muğkemât esrârıdur iy merd-i reh
1560. Noğtadur ya‘ nî ħurûf-ı muğkemât
 Noğtadan geldi vücûda mümkinât
 Çârdeh hağ sırrı oldu hem ‘ ayân
 Görinür hem sûre-i seb‘ u'l-meşân

511 Nüşhada: noğta.

512 Nokta lafzının eczasındaki 10 harfte (نون قاف طي هي) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ن و ق ا ف ط ي ه. Nokta (نقطه) lafzındaki 3 nokta ile toplamı 11'dir ve seferde bir günde kılınan farz rekâtlar toplamı mukabilindedir.

513 Nüşhada: şafer.

514 Nokta lafzının eczasındaki gayr-ı mükerrer 8 harfte (ن و ق ا ف ط ي ه) 6 nokta vardır.

Bâ-deh eczâ şeş nuķat on altıdur
Âşikâr on altı ĥaţtı gösterür

Bî-mükerrer heşt eczâ-y-ıla hem
Şûret-i heft iledür on biş ‘alem⁵¹⁵

(44a) Oldı on biş rek‘ at esrârına dâl
Kim kılunur cum‘ a gün bî-kîl u kâl

1565. Deh ĥurûf u ebced u bâ-nüh nuķat
Olur on sî vü dü fehm it bî-ġalaţ

Gösterür elvâĥ-ı Mûsîden nişân
Her birini sî vü dü fehm it ‘ayân

Bâķî yiggirmi kalur bî-reyb ü şîn
Noķta yiggirmi-dürür fehm it yakîn

Nüh nuķat on ĥarf on tokkuz-durur
Hey‘et-i mecmû‘ a ile bîst olur⁵¹⁶

Bîst rek‘ at sünnete hem oldı dâl
Kâf-ı kün ĥarfine hem bî-kîl u kâl

1570. Ĥarf noķta noķta ĥarf oldı tamâm
Añla bu tevĥîdi ĥaķdan ve’s-selâm

Elif

Noķta itdi çün elif şeķlin ‘ayân
Oldı zât-ı fażl-ı raĥmâna nişân

Çün elif oldı nişân-ı zât-ı fażl
Bil elif esrârını kim oldur aşl

515 Nokta lafzının eczasındaki gayr-ı mükerrer 8 harf (ن و ق ا ف ط ي ه) ile nokta (نقطه) lafzının 4 harf ve 3 noktası toplamı 15’tir.

516 Nokta lafzının eczasındaki 10 harfin (نون قاف طي هي) ebcedi 321’dir, 10 harf ve 9 noktasıyla birlikte 340 olur. 320’si (10 kere 32) Hz. Musa’nın 10 levhasının her birinin 32 ilahi kelime mukabilinde olduğunu gösterir. Kalan 20 de Nokta’nın eczasındaki 10 harf, 9 nokta ve heyet-i mecmûanın toplamı mukabilindedir.

İbtidâ-yı müfredât oldu elif

Aşl u fer[‘] -i kâ’ inât oldu elif

Zâhir oldu çün elif iy hoş-nihâd

Oldı harf-i lâm u fî aña [‘] imâd

1575. Fî vü lâm-ı fazl-ı rabbü'l-[‘] âlemîn

Âşikâr oldu elifden bil yakîn

Çünkü e[^l] oldu müsemmâ iy cüvân

Lâm u fîdür aña esmâsı [‘] ayân

Ya[‘] nî kim ism u müsemmâ-yı hüdâ

Âşikâr oldu elifden tâlibâ

Noқта-i vahdet hem oldu âşikâr

Bâtınından elifün fehm eyle var

Vahdet-i hâkka işâretdür elif

Ehl-i tevhide beşâretdür elif

1580. Vitr esrârın hem itdi âşikâr

Şûret u şekl-i elif fehm eyle var

Oldı hem eczâda üç harf iy cüvân

Hemçü nâm-ı fazl-ı yezdân bî-gümân

(44b)

Çünkü zât-ı fazla olmuştur şîfât

Oğğınur dâ'im anuñçün harf-i zât

Görinür esrâr-ı ibn ü eb ü rûh

Hem mevâlîd-i şelâşe bul fütûh

Kıldı üç nev[‘] e şalâtı hem [‘] ayân

K'on bir⁵¹⁷ on biş on yedidür iy cüvân

1585. Noқта-i fî ile oldu hem çahâr⁵¹⁸

Çâr [‘] unşur sırrın itdi âşikâr

517 Nüshada: K'o on bir.

518 Elif (ا) 'in ismindeki (الف) 3 harf ve Fe (ف) 'nin 1 noktası toplamı 4'tür.

Od u yildür şu elif u lâm fî
 Noқта-i fî noқта-i hâk iy zekî
 Bu cihetden noқта-i hâk üzre bil
 Devr iderler dâ'im âb u nâr u yil
 Virdi hem üç harf u bir noқта 'ayân
 Dört kitâb-ı âsumânîden nişân
 Çâr harf-i mu'ceme oldu 'alem
 Çâr hatt-ı Âdemi gösterdi hem

1590. Hem şalât-ı zuhrî kıldı âşikâr
 Añla hem tekbîr-i mevtâyı iy yâr
 Ebced u eczâ zi-fazl-ı zü'l-celâl
 Oldı yüz on dört süver sırrına dâl⁵¹⁹
 İlkra'e'l-Kur'ân 'alâ harfîn⁵²⁰ iy yâr
 Âşikâr oldı elifden añla var
 Zâhir eyler bu beyânı her hurûf
 Bulduñ ise fazl-ı yezdândan vukûf
 Çün elifden be vü te ayrı degül
 Birbirinüñ 'aynıdur gayrı degül
1595. Şad tınâb u çârdeh hatt(a) 'alem
 Oldı hem harf-i elif iy muhterem
 Ebced u bâ-şüret-i zâhir 'ayân
 Dört yigirmi sekkiz olur bî-gümân⁵²¹
 Dört 'unşur sırrın itdi âşikâr
 Dört yigirmi sekkizi fehmi eyle var

519 Elif (الف)'in ebcedi 111'dir, 3 harf ile toplamı 114 olur. Kuran'ın 114 sûresi mukabilindedir.

520 "Kuran'ı bir harf üzerine oku." Müslim, *Sabîh*, K. Mûsâfirîn, 273-274; en-Nesâî, *es-Sünen*, K. İftitâh, 37.

521 Elif (الف)'in ebcedi toplamı olan 111 ile sûreti olan Elif (ل)'in toplamı 112'dir ve 4 kere 28'e eşittir.

Ya‘ nî her ‘unşurdur iggirmi sekiz

Harf-i elifden bu sırrı kıl temiz

Batn-ı sâñide elif iy hoş-nihâd⁵²²

Heşt bâb-ı cenneti kıldı güşâd

1600. Heşt ism-i fazl-ı haqq oldu ‘ayân

İbtidâ ya‘ nî elifden bî-gümân

(45a)

Heşt haţt-ı Âdeme oldu ‘alem

Heşt teşehhüd sırrını gösterdi hem

‘Unşurından oldu heşt harfün ‘ayân

Sî vü dü nuţk-ı hüdâ-yı gayb-dân

‘Unşur u bâ-heşt harf bî-reyb ü şîn

Erba‘ın sırrıdır iy çille-nişîn

Heşt harf u çâr nokta hem iy yâr

On iki burc-ı felekdür âşikâr

1605. Nokta vü eczâ-yı ism-i gayb-dân

Görinür bu sırrı hem fehm it ‘ayân⁵²³

Oldı hem on ikki haţ sırrına dâl

K’okıdı anı kelîm-i zü’l-celâl

Bî-mükerrer pencdür fehm it yakîn⁵²⁴

Penc vaţti gösterür bî-reyb ü şîn

Âdemün hem penc haţtın iy cüvân

Zâhir itdi bu sözi fehm it ‘ayân

Şûret-i zâhirle aña şeş olur

Kâf u nûn eczâsı rûşen görünür

522 Elif (ا)‘in batn-ı sâñisinde 8 harf vardır: الف لام في. 8 harf ve bunların 4 unsurla çarpımı toplamı 40’tır.

523 Elif (ا)‘in batn-ı sâñisindeki 8 harf ve 4 nokta (الف لام في), Fadl (فضل)‘in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta mukabilindedir.

524 Elif (ا)‘in batn-ı sâñisinde (الف لام في), gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: ا ل ف م ي. 5 harf, heyet-i mecmûa ile 6, 3 nokta ile de 9 olur.

1610. Şeş şalât-ı cehri hem bî-irtiyâb
Görinür hem şeş teşehhüd bî-hicâb
Üç nuķatla nüħ teşehhüd sırrıdur
Nüħ felek hem tis‘a âyât-ı ğafûr
Baṭn-ı şâlişde elif oldı ‘ayân
Bîst u yek ḥaṭṭına Ḥavvânuñ nişân⁵²⁵
Noķtasıdur çârdeh ḥaṭṭ(a) ‘alem
Muḥkemâtı gösterür fehmi eyle hem
Baṭn-ı evvel baṭn-ı şânî bî-ḥaṭar
On bir olur görünür sırr-ı sefer
1615. Baṭn-ı şâlişle otuz ikki olur
Ottuz ikki nuṭḳ u ḥaṭṭı gösterür⁵²⁶
Çârdeh noķtayla olur çîl u şeş
Âdemün sırrına elifden iriş
Baṭn-ı râbi‘ de olur seksen yedi
Ḥarf u bâ-noķta elif iy evḥadî⁵²⁷
Eyledi yetmiş sekiz ḥarfi ‘ayân
Noķtasıyla fehmi iderseñ iy cüvân

525 Elif (l)’in batn-ı sâlisinde 21 harf ve 14 nokta vardır: الف لام في لام الف ميم في يي.

526 Elif (l)’in batn-ı evvelinde 3 harf (الف), batn-ı sânisinde 8 harf (الف لام في) ve batn-ı sâlisinde 21 harf (الف لام في لام الف ميم في يي) vardır. Bunlardan ilk ikisinin toplamı 11, üçünün toplamı da 32’dir. Batn-ı sâlisteki 14 nokta ile 46 olur ki Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

527 Elif (l)’in dördüncü batnında 54 harf ve 44 nokta (الف ميم في يي لام الف) vardır, toplamı 98’dir. Muhîti Dede bunu 87 olarak hesaplamıştır, 87 de mükerrer 78 mukatta’ât harfi ve 9 noktası toplamı mukabilindedir. Elif (l) hariç 86’dır. Batn-ı evveldeki 3 harf (الف) hariç 84 (3 kere 28) olur. Aşağıda dördüncü batın ile üçüncü batnın inbisatının toplamının 70 olduğunu söylüyor Muhîti Dede. Batn-ı sâliste 21 harf olduğunu daha önce ifade etmişti o halde dördüncü batında 49 harf elde etmiş görünüyor. Dördüncü batındaki harf ve nokta toplamından da 87 elde ettiğine göre nokta sayısını da 38 olarak hesaplamıştır. Bu 5 harf ve 6 noktalık fark birbirini müteakip (ميم يي) harflerinden kaynaklanıyor. Muhtemelen inbisatı çıkarırken bu harflerde hata yapmış.

Şüret-i zâhirsüz aña bî-elem
Oldı seksen altı secdeye ‘alem

- (45b) 1620. Baṭn-ı evvelden eger kılsañ güzër
Kala üç yiggirmi sekkiz ser-be-ser
Gösterür üç yirmi sekkiz ḥaṭṭı bil
Vech ü dest ü pâda ez-rabb-i celîl
Baṭn-ı râbî‘ baṭn-ı şâlişle ‘ayân
Yetmiş olur bu söze yoḥdur gümân
Aña yetmiş biñ melek sırrın saña
Gösterür hem kâf u nûnı tâlibâ
Bir iki, ikki olur dört iy ‘azîz
Dört olur ḥâl u maḥal yine sekiz
1625. Hem sekiz olur on altı bî-gümân
Olur on altı otuz ikki ‘ayân
Ottuz ikki nuṭḡ-ı faẓl-ı lâ-yenâm
Âşikâr oldı elifden ve’s-selâm

Be

- İbtidâ-yı muşḥaf-ı rabb-i kerîm
Bî-i bismi’l-lâhî’r-raḥmâni’r-raḥîm
Ya‘ nî bîdür Âdem-i ḥâkî ‘ayân
Kim ḥalîfe oldı zâta bî-gümân
Zâhir oldı çün elif ḥarfinde zât
Ḥarf-i bîdür maẓhar-ı zât u şıfât
1630. Der-teheccî ḥarf-i bî hem iy cüvân
Âdem-ile virdi Ḥâtemden nişân
Nokṡa-i vahdet zi-faẓl-ı kirdgâr
Oldı be ḥarfinde evvel âşikâr
Bîden oldı nokṡa-i vahdet beder
Nokṡa ferzend oldı ḥarf-i be peder

Bu cihetden nokta-i bāyum didi⁵²⁸

Âdem-i evvel imâm-ı sermedî

Nokta ile be ikidür fehm kıl

İkki hutbe sırrına oldu delîl

1635. Kâf u nûn harfî daği oldu ‘ayân
Hem namâz-ı cum‘a sırrı bî-gümân

Secdeteyn sırrına hem oldu ‘alem

Nokta-i fî dâd u lâmı aña hem

Bâ-cümel çâr oldu be ez-gaybdân⁵²⁹

Virdi esrâr-ı elifden be nişân

(46a) Çâr rek‘at sırrına oldu ‘alem
Hem ‘anâsır harfine iy muhterem

Olur eczâda iki vü üç nuķat⁵³⁰

İsm-i fazl-ı haķ görünür bî-galať

1640. Penc farzuñ gösterür sırrın tamâm
Penc vaķt esrârını hem iy hümâm

Oldı üç nokta namâz-ı şâma dâl

Şubh ikki harfdür bî-kîl u kâl

On ikidür be vü ye ender-cümel

Hemçü nâm-ı Fazl u Âdem eyle ĥal⁵³¹

On iki burc on iki çeşme revân

On iki ĥať sırrı hem oldu ‘ayân

Noktası üç yeddidür bî-kîl u kâl

Oldı üç yeddi ĥať-ı Havvâya dâl

528 انا نقطة تحت الباء “Be’nin altındaki noktayım.”

529 Be (ب) harf ve nokta olarak 2’dir. Be (ب)’nin ebcedi olan 2 ile toplamı 4 olur.

530 Be (ب)’nin eczasında (2 بي) harf ve 3 nokta vardır.

531 Be (ب)’nin eczasının (بي) ebcedi 12’dir. Fadl (فضل) ve Âdem (آدم)’in eczalarındaki (في) (الف دال ميم) (خضاد لام) harf ve nokta toplamı da 12’şerdir. Be’nin eczasında 3, Fadl ve Âdem’in eczalarında toplam 7 nokta vardır. Buna istinaden devamındaki beyitlerde bunlar Havvâ’nın vechindeki 3 adet 7 hatta mukabil gösterilmiştir.

1645. Çârdeh olur iki harf-ile hem⁵³²
 Muḥkemât esrârına oldu ‘alem
 Çârdeh ḥaṭ sırrını hem gösterür
 K’Âdemüñ vechinde rûşendür çü nûr
 Nokṭa-i be ile oldu pânzdeh
 Pânzdeh rek‘ at namâza oldu reh
 Nokṭa-i ye ile hifdeh âşikâr
 Oldı hifdeh rek‘ atı fehm eyle var
 ‘Unşur-ı be ile hifdeh iy ḥakīm
 Oldı bîst u yek ḥaṭ-ı vech-i qadīm
1650. Ye ile kâ’im-dürür çün harf-i yî
 İkki yî üstine geldi harf-i bî
 İkki harf-i ye vü bir be ez-eḥad
 Olur iggirmi iki ender-‘aded
 Nokṭa-i Qur’ânı eyler âşikâr
 Hem daḥi Tevrât ḥarfin aṭla var
 Ḥarf u nokṭa ebced ottuzdur tamām
 Görinür eczâ-yı sîmurg-ı kelām⁵³³
 Ebcedinden eyleseñ ḥaṭ‘-ı naẓar
 Görine cennât-ı ‘adn heşt der
1655. Batn-ı şânide olur sî vü dü bil
 Ḥarf-i be üç ye ile iy ehl-i dil⁵³⁴
 Ottuz ikki nuṭḡ-ı faẓl-ı kirdgâr
 Oldı be ḥarfinden evvel âşikâr

532 Be (ب)’nin eczasının (بي) ebcedi olan 12 ile 2 harfin toplamı 14’tür. Be (ب)’nin noktası ile 15, Ye (ي)’nin iki noktasıyla 17’dir.

533 İki Ye ve bir Be (ب ي)’nin ebcedi olan 22 ile 3 harf ve 5 nokta toplamı 30’dur. Harf ve nokta toplamı ise (yani 3 harfin ebcedi olan 22 hariç) 8 cennet ve 8 kapısı mukabilinde olur.

534 Be (ب)’nin batn-ı sânisinin (بيبي) ebcedi 32’dir. Batn-ı sâñide 4 harf zahir olur, zahirinde bir nokta (Be’nin noktası) batnında da 6 nokta (Ye’lerin noktaları) vardır. Zahir ve batındaki noktalar toplamı 7’dir. Müteakip beyitlerde bunlara temas edilmiştir.

Heşt haţţ-ı Âdeme oldu ‘alem
 Heşt teşehhüd sırrını gösterdi hem
 Noktasında pânzdeh harf âşikâr
 Pânzdeh bâ-çâr mu‘cem aña var⁵³⁷
 Hem şalât-ı cum‘a sırrın kıl taleb
 Harf-i bîden iy birâder bî-ta‘ab
 Heşt harf u pânzdeh nokta ‘ayân
 Bîst u se olur bu sözde yoĸ gümân

1675. Gösterür hifdeh hurûfî âşikâr
 Noktasıyla kim odur muhkem iy yâr⁵³⁸

(47a) Heşt harfün ebcedin fehm eyle hem
 Oldı yetmiş ikki eczâya ‘alem⁵³⁹
 Heşt harf(i) bâ-cümel heştâd olur
 Fî-i fî vü dâd u lâmi gösterür
 Çün elifdür zât-ı fazl-ı lâ-yenâm
 Be şifât-ı Âdem oldu ve’s-selâm

Nutfe-Nokta

Nokta-i be nutfe-i Âdem-durur
 Nutfe-i Âdem yakîn Hâtem-durur

1680. Nokta şeklin dutdı⁵⁴⁰ çün nutfe ‘ayân
 Zâhir oldu nutfeden sırr-ı nihân

537 Burada 11 müteşabih harf (ب ت ث ج ح ذ ز ش ض ظ غ) ve 4 mucem harf (پ چ ژ گ) toplamı olan 15 harf, yani 17 muhkem harf dışındaki harfler kastedilmiştir. Bu 15 harf, Be’nin batn-ı sâlisinde zahir olan 15 nokta mukabilindedir.

538 Be (ب)’nin batn-ı sâlisindeki 8 harf ve 15 nokta toplamı, 17 muhkem harf ve 6 noktası (الر كهيعص طس حم ق ن ف د و) toplamı mukabilindedir.

539 Be (ب)’nin batn-ı sâlisindeki 8 harfin (بي يي يي يي) ebcedi 72’dir. Kuran alfabesinin 28 harfinin eczasındaki 72 harf mukabilindedir. 72 ile 8 harfin toplamı da 80’dir ki Fadl (فضل)’ın ismine işaret olan Fe (ف)’nin ebcedi mukabilindedir.

540 Nûshada: düti (دو تی)

Nutfe çün şeklinde geldi noktanuñ
Noktadan fehm eyle sırrın nutfenüñ

Nokta ya‘ nî nutfedür ez-fazl-ı zât
Zâhir oldu nutfeden nutk (u) sıfât

Nokta-i vahdet tecellî kıldı çün
Geldi şekl-i nutfede iy zû-fünün

Nutfedür ol dürr-i beyzâ-yı ezel
Kim anı halk itdi evvel lem-yazel

1685. Nutfe-i dürr-i sefid-i kirdgâr
K’Âdemüñ zâhrında kılmışdur qarâr

Ol güherden on sekiz biñ ‘âlemi
Hak yaratdı yoğiken iy âdemî

Añla ‘âlem didigüm Âdem-dürür
Mazhar-ı hak mebd-e ‘i ‘âlem-dürür

Dürr-i beyzâdur vücûdî Âdemüñ
Aşl(ı)dur hijdeh hezârân ‘âlemüñ

Nutfe dört harf oldu ‘unşurdan nişân
Virdi fehm eyle bu sırrı bî-gümân⁵⁴¹

1690. Âdemüñ dört haţţına dâl oldu hem
Dört ırmağa dağî oldu ‘âlem

Dört rek‘at sırrını hem bî-ta‘ab
Dört harf-i nutfeden eyle taleb

İkki secde sırrını bî-reyb ü şîn
Noktasında nutfenüñ fehm it yakîn

İkki nokta dört harf iy hüşyâr
Şeş cihât esrârın itdi âşikâr

(47b) Kâf u nûn eczâsını gösterdi hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldu ‘âlem

541 Nutfe (نطفه) kelimesi 4 harf ve 2 noktadır.

1695. Şeş teşehhüd sırrı hem keşf oldu bil
 Sitte-i eyyâm hem bî-kâl u kîl
 Hey'et-i mecmû' a ile bî-hicâb
 Heftdür çün âyet-i ümmü'l-kitâb
 Nüh nuķaṭ⁵⁴² hem zâhir oldu nuṭfeden⁵⁴³
 Añla nüh mâhuñ rümûzın nuṭfeden
 Ya' nî nüh mâh rahm-i Havvâda tamâm
 Sâkin olur nuṭfe ez-rabbü'l-enâm
 Nuṭfe hem eczâda nüh harf oldu bil
 Nüh felek esrârın idrâk eylegil
1700. Nüh teşehhüd sırrı hem bî-ters u bîm
 Görinür hem tis' a âyât-ı Kelîm
 Hem daḥi ümmü'l-kitâbuñ âşikâr
 Gösterür on bir nuķaṭın añla var⁵⁴⁴
 Nokṭa-i zâhirle olur yânzdeh
 Bil sefer esrârını iy merd-i reh
 Gösterür eczâ vü nokṭa iy hümâm
 On sekiz biñ ' âlemüñ sırrın tamâm
 Bî-mükerrer harf u nokṭa âşikâr⁵⁴⁵
 On olur elvâḥ sırrın añla var
1705. Bî-mükerrer şeş ḥurûf iy ehl-i dil
 Sekkiz olur nokṭa-i zâhirle bil
 Ḥaṭṭ-ı vechin Âdemüñ eyler beyân
 K'istivâ-y-ıla sekiz olur ' ayân

542 Nûshada: nokṭa.

543 Nutfe (نطفه)'nin eczasında 9 nokta ve 9 harf zahir olur: نون طي في هي.

544 Fatiha sûresinde geçen harflerdeki (ا ب ت ح د ذ ر س ص ض ط غ ق ك ل م ن و ه ي) 11 nokta kastediliyor. Bu 11 nokta, nutfenin eczasındaki (نون طي في هي) 9 nokta ile Nutfe (نطفه)'nin 2 noktası toplamı mukabilindedir.

545 Nutfenin eczasında (نون طي في هي) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 4 nokta vardır: ن و ط ي ف ه.

Zâhir oldu hem sekiz huld-ı berîn
 Nutfeden fehm it bu esrârı yakîn
 Hem sekiz eczâ³-i ism-i fazl-ı hâk
 Görinür hem heşt teşehhüd bî-nuṭak

1710. Nûn u ṭî vü fî vü hî bî-reyb ü şek
 Batn-ı şânide olur bil bîst u yek⁵⁴⁶

Bîst u yek ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı Havvâ tamâm
 Oldı fehm it nuṭfe iy⁶ âlî maḳâm

On yedi ḥarf-ile oldu şeş nuḳaṭ
 Noktasından âşikârâ bî-ḡalaṭ

Bî-mükerrer bîst u yek ḥarf heft olur⁵⁴⁷
 Heft ḥaṭṭ-ı vech-i Havvâ görünür

(48a) Bîst u yek bâ-heft oldu bîst u heşt
 Gülşen-i nuṭk-ı ḥüdâdur eyle geşt

1715. Heft ḥarfün noktası çâr oldu hem
 Çâr ḥarf-i mu⁶ ceme oldu⁶ alem

Heft ḥarf u çâr nokta bî-ḥaṭar
 Zâhir eyler ma⁶ nî-i sırr-ı sefer

Ebced-i nuṭfe olur iy nîk-ḥû
 Çâr bîst u heşt bâ-yek sî vü dü⁵⁴⁸

Çâr⁶ unşur ya⁶ nî dört kez bîst u heşt
 Nuṭk-ı Âdem sî vü düdür eyle geşt

Bîst u heşt u sî vü dü nuṭk-ı ilâh
 Oldı peydâ nutfeden iy merd-i râh

546 Nutfenin eczasındaki harflerin (نون طي في هي) inbisatında 21 harf vardır: نون واو نون طي بي الر كهي عص طس) Burada zahir olan 23 nokta, 17 muhkem harf ve 6 noktasının (حم ق ن و ف د) toplamı mukabilindedir.

547 Nutfenin batn-ı şânisindeki 21 harfte (نون واو نون طي بي في هي بي) gayr-ı mükerrer 7 harf vardır: ن و ا ط ي ف ه. Bunların toplamı 28'dir. Ayrıca gayr-ı mükerrer 7 harf, 4 noktasıyla birlikte 11'dir.

548 Nutfe (نطفه)'nin ebcedi 144'tür. Bu da 4 kere 28 ile 32'nin toplamına eşittir.

1720. Geldi lafz-ı noktada üç nokta bil
 Nutfede nokta ikidür fehm kıl
 Noktanuñ birisidür zât-ı hüdâ
 İkkisi oldu şıfât-ı kibriyâ
 İkki nokta mazhar-ı Âdem-dürür
 Nutfe-i⁵⁴⁹ Havvâ ile Âdem-dürür
 Nutfe esrârını iy ‘âlî makâm
 Nokta-i biden taleb kıl ve’s-selâm

Te

- Âdem-i hâkî-durur çün harf-i bâ
 Añla Havvâdur makâm-ı harf-i tâ
1725. Harf-i biden nokta-i vahdet nüzûl
 Kıldı harf-i teye iy şâhib-uşûl
 Ya‘ nî oldu nutfe-i Âdem ‘ayân
 Rahm-i Havvâda zi-fazl-ı müste‘ân
 Keşret-i nokta be-emr-i kirdgâr
 Oldı te harfinden evvel âşikâr
 Nutfe-i Havvâ vü Âdemdür yakîn
 Harf-i tîde ikki nokta iy emîn
 İkki nokta evvel u âhîr-durur
 Biri bâtin birisi zâhir-durur
1730. Nokta-i zât u şıfât ya‘ nî iy yâr
 Cem‘ oldı tîde fehm it âşikâr
 İkki rek‘ at şubhdur ikki nuḡat
 İkki secde sırrıdur hem bî-ğalat

549 Nûshada: Nokta-i.

(48b) Harf u nokta oldu üç rek' at namâz⁵⁵⁰

Hem daği esmâ-i fazl-ı bî-niyâz

‘Unşurında nokta vü tînüñ ‘ayân

Görinür on ikki haṭṭ ez-gaybdân

Harf u nokta bâ-‘anâsır bî-cidâl

Pânzdeh rek' at namâza oldu dâl

1735. Gösterür eczâ-yı tî fehm eyle var⁵⁵¹

İkki rek' at cum' a sırrın âşikâr

Kâf u nûn harfine hem dâl oldu bil

Hem dü ihrâmuñ rumûzın fehm kıl

Noktasında çâr rek' at âşikâr

Çâr harf (u) ‘unşurı hem aña var

İkki harf-i te vü ye vü dört nuḳaṭ

Kâf u nûn eczâsıdur bil bî-ğalaṭ

Şeş teşehhüd sırrın eyler hem ‘ayân

Şeş şalât-ı cehrdür hem bî-gümân

1740. Gösterür şeş ibtidâ sırrını hem

Sitte-i eyyâma hem oldu ‘alem

Harf u nokta batn-ı şânide iy yâr⁵⁵²

On iki burc oldu fehm it âşikâr

Çâr harfinde ‘ayândur çâr haṭ

Hem de çâr ırmağ sırrı bî-ğalaṭ

Noktasında heşt teşehhüd kıl taleb

Heşt bağ-ı cenneti hem bî-ta‘ab

Nokta-i zâhirden eylerseñ güzër

Deh haṭ-ı Mūsâ görine ser-be-ser

550 Te (ت) harfinin 2 noktası ve 1 harfi toplamı 3'tür. Her biri 4 unsurdan 12 olur. 12 ile 2 nokta ve 1 harfin toplamı 15'tir.

551 Te (ت)'nin eczasında 2 harf ve 4 nokta vardır: تي.

552 Te (ت)'nin batn-ı şânisinde 4 harf ve 8 nokta zahir olur: تي يي.

1745. Batn-ı şâlişde olur heşt harf bil⁵⁵³
 Tî vü yî vü yî vü yî bî-kâl u kîl
 Heşt hattın Âdemüñ eyler ‘ayân
 Kim odur eczâ-yı ism-i ğayb-dân
 Bâtınında çârdeh nokta iy yâr
 Muḥkemât esrârın eyler âşikâr
 Gösterür hem çârdeh hatt(ı) ‘ayân
 Fazl-ı ḥaḳdan kim odur seb‘ u’l-meşân
 Nokta-i zâhirle bâtın şânzdeh
 Şânzdeh ḥaṭ sırrıdur iy merd-i reh
1750. Heşt harf u şânzdeh nokta iy yâr
 Rûşen eyler sâ‘at-i leyl ü nehâr
 Şûret-i zâhirle bîst u heft olur
 Leyletü’l-kadrüñ beyânın gösterür
 Batn-ı şânî ile bîst u çâr hem
 Oldı yiggirmi sekiz harfe ‘alem
 ‘Unşur-ı tî ile olur sî vü dü
 Hemçü nuṭḳ-ı fazl-ı ḥaḳ bî-güft u gû
 Hem teheccînüñ üçinde âşikâr⁵⁵⁴
 Oldı harf-i te bu sırrı aña var
1755. İbn u eb u rûḥdan virdi ḥaber
 Der teheccî harf-i te iy pür-hüner
 Ebced-i te şânzdeh nokta kamu
 Heft bîst u heşt olur heft sî vü dü⁵⁵⁵

553 Te (ت)nin batn-ı sâlisinde 8 harf ve 16 nokta zahir olur: تي يي يي يي. 16 noktadan 2’si zahirde, 14’ü batındadır. Müteakip beyitlerde değerdendirileceği gibi nokta ve harf toplamı 24’tür, Te (ت)nin bir harf ve iki noktasıyla 27 olur. Batn-ı sâlisin harf ve nokta toplamı olan 24 ile batn-ı sâniideki (تي يي) 4 harf toplamı da 28’dir.

554 Yani Te (ت) hecâ harflerinin üçüncüsüdür. Tabir-i diğerle alfabenin üçüncü harfidir.

555 Te (ت)nin ebcedi olan 400 ile, batn-ı sâlisindeki 16 nokta ve batn-ı sâniisindeki 4 harf toplamı 420’dir. Bu 7 kere 28 ve 7 kere 32’nin toplamı mukabilindedir. Yani 7 ümmî ve 7 ebî hattın 28 ve 32 ilâhî harf mukabilinde olduğuna işaret eder.

Oldı hâkdan çârdeh hâtt(a) ‘alem
 Fehm iderseñ harf-i te iy muhterem
 Ya‘ nî her bir hâţ zi-fazl-ı lâ-yenâm
 Bîst u heşt u sî vü düdür ve’s-selâm

Se

Geldi te şeklinde şe iy kân-ı nûr
 Ya‘ nî kim Şîş⁵⁵⁶ itdi Havvâdan zuhûr

1760. Bî vü tîde nokta-i zât u şifât
 Zâhir oldı aña ez-fermân-ı zât
 Şîde üç geldi çü nokta bî-gümân
 Nokta-i ef‘ âli gösterdi ‘ayân
 Çünkü üçdür ism-i fî vü dâd u lâm
 Üçde anuñçün nuķat oldı tamâm
 Bedür Âdem harf-i te Havvâ-durur
 Fazl-ı hâkdan Şîş harf-i şâ-durur
 Sırr-ı meşnâ vü şelâş u hem rubâ‘⁵⁵⁷
 Kim anı fehm eylemez dîv u sibâ‘
 1765. Harf-i be te vü şe yeden âşikâr
 Oldı fehm eyle zi-fazl-ı kirdgâr
 Ya‘ nî sükkân-ı semâvâta cenâh
 İkki üç dört oldı fehm it bul felâh
 Hem şalât esrârına oldı nişân
 K’oldı dü vü se vü çâr ez-ğaybdân
 Bâ-se nokta harf-i şe çâr oldı hem
 Çâr hâtt-ı Âdeme oldı ‘alem

556 Hz. Adem ile Havvâ’nın üçüncü çocukları..

557 (35 : 1) “Hamd... melekleri ikişer, üçer, dörder (kanatlı elçiler kılan Allah’a mahsustur.)”
 Aynı zamanda iki, üç ve dört rekatlı namazlara da işaret vardır.

- (49b) Çâr ‘unşur sırrı hem oldı ‘ayân
Pâ vü çā vü jā vü gā hem iy cüvân
1770. Çâr mäh-ı muhterem hem âşikâr
Görinür hem çâr nehr-i ‘adn iy yâr
Çünkü harf u nokta iy ‘ālî-makâm
Fazl-ı haqdan oldı çâr-ile tamâm
Bu cihetden çâr harfinde ‘ayân
Nâzil oldı müfredātuñ bî-gümân
Nokta vü harf-i elif ism anla var
Oldı şe harfinden evvel âşikâr
Gösterür eczâda şî bî-ters u bîm⁵⁵⁸
İkki rek‘ at cum‘ a sırrın ez-kağım
1775. Kâf u nûn harfini hem eyler ‘ayân
Kim odur aşl-ı vücud-ı kün-fekân
Penc vakte noktası oldı ‘alem
Penc haţ-ı Âdemi gösterdi hem
Heftdür şî ikki harf u penc nuqat
Ma‘ nî-i heft âyet oldı bî-galat
Heft deryâ oldı hem heft âsumân
Heft haţ-ı vech-i Havvâ hem ‘ayân
Bî-mükerrer ism-i fî vü dâd u lām
Görinür hem heft muşhaf iy hümmâm
1780. Batn-ı şânî şî vü yî çâr oldı bil⁵⁵⁹
Erba‘ a rek‘ at sırrın fehm kıl
Noktasında nüh teşehhüd kıl taleb
Nüh felek sırrını hem ez-fazl-ı rab

558 Se (ث)’nin eczasında 2 harf ve 5 nokta vardır: ئى.

559 Se (ث)’nin batn-ı sânisinde (ئى يى) 4 harf ve 9 nokta vardır. 9 noktadan 3’ü zahirde, 6’sı batındadır.

Şeş nuḳât-ı bâtın-ı iy zû-fünûn
 Gösterür eczâ-yı harf-i kâf u nûn
 Görinür hem şeş teşehhüd âşikâr
 Şeş şalât-ı cehri hem fehîm eyle var
 Batn-ı şâlişde beyân-ı şî vü yî
 Yî vü yî olur sekiz haṭṭ iy aḥî⁵⁶⁰

1785. Hem sekiz bâb-ı behiştî gösterür
 Heşt teşehhüd sırrıdur hem uşta gör
 Noktasında görünür hifdeh şalât
 Hem daḥi hifdeh ḥurûf-ı muḥkemât
 Nokta-i zâhirden eylerseñ güzer
 Göresin on dört ḥaṭ-ı nûr-ı başar
 Çârdeh noktayla sekkiz harf hem
 Oldı nuṭḳ-ı pûr-ı ‘İmrâna ‘alem
 Bîst u dü nokta beyânın hem ‘ayân
 Gösterür fehîm eyle ḥaḳdan bî-gümân
1790. Batn-ı evvelle olur bîst u ç(ah)âr
 Görinür nuṭḳ-ı Mesîḥâ âşikâr
 Penc nokta bîst u nûh olur tamâm
 Sırr-ı bîst u nûh suverdür ve’s-selâm

Cîm

Cîmde hem bir oldı nokta âşikâr
 Nokta-i benûn rumûzın aña var
 Ya‘ nî kıldı nokta-i vaḥdet nüzûl
 Keşret-i ef‘ âle iy kân-ı uşûl

560 Se (ث)’nin batn-ı sâlisinde (ثي يي يي) 8 harf ve 17 nokta vardır. 17 noktanın 3’ü zahirde, 14’ü batındadır. Batındaki 14 nokta ile 8 harfin toplamı, Hz. Mûsâ’nın nutkündaki 22 harf ve Arap alfabesinin 28 harfinin 22 noktası mukabilindedir. Batn-ı evveldeki iki harf (ثي) ile 24 olur ve Hz. İsa’nın nutkündaki 24 harf mukabilindedir. Batn-ı evveldeki 5 nokta ile 29 olur ki, başında mukatta’ât harfleri gelen 29 sûre mukabilindedir.

Te vü şede nokta-i keşret ‘ayân
Oldı ez-fazl-ı hüdâ-yı ğayb-dân

1795. ‘Âlem-i vahdetden açdı yine râh
Fehm kıl iy tâlib-i fazl-ı ilâh

Gösterüp ğahî celâl u geh cemâl
Cimden fazl-ı hüdâ-yı lâ-yezâl

İntihâ-yı harfe varınca tamâm
Zâhir oldı sırr-ı fazl-ı lâ-yenâm

Şüretâ gerçi görünür muhtelif
Lîk birdür ma‘ nîde hemçün elif

Nokta-i beden cîme irince iy yâr
Heft haţt-ı aşlı kıldı âşikâr⁵⁶¹

1800. Ya‘ nî kim heft oldı aşl-ı müfredât
Heft haţ kim Ahmede gösterdi zât

Hem teheccisinde cîmün bî-ğalat
Âşikârâdur beyân-ı penc haţ⁵⁶²

Heft u penc olur on ikki bî-gümân
On iki haţ sırrını eyler ‘ayân

Ebcedinden cîmün iy cüyâ-yı rab
İsm-i fî vü dâd u lâmu kıl taleb⁵⁶³

Heft u penc u ebced ez-fazl-ı ğafûr
Pânzdeh rek‘ at namâzı gösterür

1805. Cîm bir noktayla haqdan âşikâr⁵⁶⁴
İkki harf-i kâf u nûndur aña var

(50b) İkki secde sırrını gösterdi hem
İkki rek‘ at şubha hem oldı ‘alem

561 Be ile Cîm arasında Tê ve Se (ت ث) harfleri vardır ki 2 harf ve 5 noktadır, toplamı 7’dir.

562 Burada söz konusu olan Cîm’in alfabenin 5. harfî olmasıdır.

563 Cîm’in ebcedi 3’tür Fadl (فضل)’in ismindeki 3 harf mukabilindedir.

564 Cîm (ج)’in harf ve noktası toplamı 2’dir.

Harf u nokta bâ-cümel penc oldı hem
Penc vaqt esrârın idrâk eyle hem⁵⁶⁵

Batn-ı evvel harf-i cîm bî-kîl u kâl⁵⁶⁶
Oldı üç rek‘ at namâz-ı şâma dâl

Bâ-se nokta oldı şeş fehm eyle var
Kâf u nûn eczâsın itdi âşikâr

1810. Şeş teşehhüd sitte-i eyyâma hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldı ‘alem

Cîm u ye vü mîm olur ender-hesâb
Elli üç iy tâlib-i ümmü’l-kitâb

Şüret-i zâhirle olur elli biş
Kâmet esrârına cehd eyle iriş

Ebced u bâ-cîm u ye vü mîm iy yâr
İkki bîst u heşt olur fehm eyle var

Nutk u hatt-ı Muştafâyı gösterür
Hem zamân-ı fazl-ı hâkkı uşta gör

1815. Batn-ı şânide sekiz harf oldı cîm⁵⁶⁷
Oldı sekkiz bâb-ı cennât-ı na‘îm

Hem sekiz eczâ-yı nâm-ı ğaybdân
Oldı cîm u yî vü mîm iy nev-cüvân

Heşt hatt-ı Âdeme oldı ‘alem
Heşt teşehhüd sırrıdur fehm eyle hem

565 Nûshada: eylegil. Cîm harfinin ebcedi 3’tür, harf ve noktasıyla birlikte 5 olur.

566 Cîm (ج)’in batn-ı evvelinde 3 harf ve 3 nokta vardır: جيم. Bu 3 harfin ebcedi 53’tür. Cîm harfi ve noktasıyla 55 olur ki bir günde 5 vakitte okunan kâmetlerin toplam kelimesi mukabilindedir. Batn-ı evveldeki 3 harf ile bu üç harfin ebcedi toplamı 56 (2 kere 28)’dir. Hz. Muhammed’in nutkündeki 28 harf ve yüzündeki 28 hattın mukabilindedir.

567 Cîm (ج)’in batn-ı şânisinde 8 harf vardır: جيم يي ميم. Fadl (فضل) isminin eczasındaki harfler (في ضاد لام) sayısındadır. Cîm’in batn-ı şânisinde 9 nokta zahir olur. Harf ve nokta toplamı sabah ezanının kelimeleri mukabilinde 17’dir. Batn-ı evvelde elde edilen, bir günlük kâmetler mukabilinde olan 55 unsur ile toplamı 72’dir. Bu da (Lâm-elif hariç) Arap alfabesinin eczasındaki 72 harf mukabilindedir.

Noktasında nüh teşehhüd âşikâr
 Nüh felek hem tis[‘] a âyât aña var
 Heşt ü nühdür ma[‘] nî-i hifdeh şalât
 Hem daği hifdeh hurûf-ı muhkemât

1820. Hem ezân-ı şubha dâl oldu [‘] ayân
 K’okınur hifdeh kelime bî-gümân

Hifdeh ü pencâh penc iy nâmver
 Virdi yetmiş ikki eczâdan haber

Lâm-elifle yetmiş ikkiye [‘] alem
 Hifdeh u pencâh şeşdür aña hem

Batn-ı şâlişde zi-fazl-ı kirdgâr
 Cîm u yî vü mîm u yî vü yî iy yâr

Mîm u yî vü mîm olur bî-kîl u kâl
 Bîst rek[‘] at sünnet esrârına dâl⁵⁶⁸

(51a) 1825. Harf u nokta çil u pencdür bî-gümân
 Âdemün esmâsı sırrıdur [‘] ayân

Bâ-teheccî oldu pencâh âşikâr
 Gösterür pencâh vakti aña var

Harf u nokta sırrını gösterdi hem
 Fazl-ı haqdan kim olur penceh [‘] alem

Ebcet u bâ-harf u nokta be-tamâm
 Olur on dört sî vü dü mâ-lâ-keâm⁵⁶⁹

Gösterür on dört haatı saña [‘] ayân
 K’Âdemün vechinde yazdı müste[‘] ân

568 Cîm (ج)’in batn-ı sâlisinde 20 harf ve 25 nokta vardır: جيم يي ميم يي ميم يي ميم. Harf ve nokta toplamı 45’tir, buna Cîm harfinin alfabadeki sırası olan 5 eklenirse (bâ-teheccî) 50 olur.

569 Cîm’in batn-ı sâlisindeki 20 harf, 25 nokta ve 20 harfin ebcedi olan 403’ün toplamı 448’dir ki 14 kere 32’ye eşittir. Bu da 14 hattan her birinin 32 ilâhî harf mukabilinde olduğuna işarettir.

1830. Fazl-ı hâkdan keşf-i esrâr eyledüm
 Bu sözi fehmi it ki tekrâr eyledüm
 Ya‘ nî her bir hâṭ zi-fazl-ı lâ-yenâm
 Sî vü dü nuṭṭ-ı hüdâdur ve’s-selâm

Hâ

- Hî sekiz oldı cümelde iy dilîr
 Fî vü dâd u lâmuñ eczâsına ir⁵⁷⁰
 Kim olur eczâda sekkiz âşikâr
 Hem sekiz ḥaṭṭ-ı hüdâyı aña var
 Rûz-ı cum‘a hem teşehhüddür sekiz
 Hem sekiz firdevs-i⁵⁷¹ ‘adnî kıl temîz
1835. Vahdet-i harf-i elif hem bî-gümân
 Oldı hîden zâhir evvel iy cüvân
 Ya‘ nî kim nokṭa elifde hîde hem
 Gelmedi oldı ikisi bir ‘alem
 Heşt eczâ-yı elif hem bî-gümân
 Oldı fehmi it ebced-i hîden ‘ayân
 On ikidür ‘unşur ile bellü bil
 Bâ-nuṭṭ eczâ-yı fazlî fehmi kıl
 On iki burc-ı felekden açdı râh
 Gösterür hem on iki ḥaṭṭ-ı siyâh
1840. Alûsında müfredâtuñ bî-gümân
 Geldi şeş eyyâmı gösterdi ‘ayân⁵⁷²
 Şeş teşehhüd sırrına hem oldı dâl
 Şeş şalât-ı cehre hem bî-kîl u kâl

570 Ha (ح)’nın ebcedi 8’dir. Fadd (فضل) ve Elif (الف)’in eczasındaki (الف لام في) (في ضاد لام) 8’er harf mukabilindedir.

571 Nûshada: Firdes.

572 Ha (ح), alfabenin altıncı harfidir.

- Oldı hem eczâda ikki harf-i hî⁵⁷³
İkki harf-i kâf u nündur iy zekî
- (51b) Hem namâz-ı fecri kıldı âşikâr
Hem dü ihrâmuñ rumûzın añla var
İkki secde noktasında kıl taleb
Kim olupdur emr-i hâkdan rûz u şeb
1845. Harf u nokta çâr olur bî-imtîhân
Çâr rek‘at sırrını eyler beyân
Çâr haţt-ı Âdem(e) oldı ‘âlem
Çâr cüy-ı cenneti gösterdi hem
Hî vü yî oldı cümelde on sekiz
On sekiz biñ ‘âlemi eyle temiz
On sekiz biñ ‘âlemi kılduñsa tayy
‘Âlem-i ma‘nâda olduñ zât-ı hayy
Bîst u düdür bâ-cümel harf u nuķat
Sırr-ı bîst u dü nuķatdur bî-galat⁵⁷⁴
1850. Batn-ı şânî çâr olur hî yî hemîn⁵⁷⁵
Çâr harf-i mu‘cemi fehm it yakîn
Noktasında şeş cihet sırrı ‘ayân
Hem dañi şeş ibtidâ-yı Câvidân
Harf u nokta oldı deh haţt-ı kelîm
K’Âdemüñ vechinde yazmışdur kadîm
Bî-imâle hî vü yî iy merd-i dîn⁵⁷⁶
Üç namâz-ı şâm sırrıdur yakîn

573 Ha (ح)’nın eczasında 2 harf, 2 nokta vardır: حي. Harf ve nokta toplamı 4’tür. Bu 2 harfin ebcedi 18’dır.

574 Ha (ح)’nın eczasının (حي) 2 harfi, 2 noktası, 18 olan ebcedi toplamı 22’dir. 28 ilahi harfin 22 noktası mukabilindedir.

575 Ha (ح)’nın batn-ı şânisinde 4 harf, 6 nokta zuhur eder: حي يي.

576 Ha (ح)’nın batn-ı şânisinde (حي يي) bî-imâle 3 harf vardır: يي يي. Bu 3 harf, 6 noktasıyla birlikte 9 olur ve 9 teşehhüd mukabilindedir.

Bā-nuḳaṭ üç ḥarf nühdür âşikâr
Nüh teşehhüd sırrıdır fehm eyle var

1855. Hî vü yî vü yî vü yî olur sekiz
Batn-ı şâlîşde bil iy yâr-ı ‘ azîz⁵⁷⁷
- Pāye-i ‘ arş-ı ilāhîden nişân
Gösterür fehm it bu sırrı bî-gümân
- Noḳtasında çârdeh ḥaṭṭ âşikâr
Sûre-i seb‘ u’l-meşân hem aña var
- Heşt ḥarf (u) çârdeh noḳta tamâm
Bîst rek‘ at sünnet oldu kıl müdâm
- Bî-imâle oldu sırr-ı heft ḥaṭ
Nüzdehdür fehm iderseñ bā-nuḳaṭ⁵⁷⁸

1860. Ebcedinden heşt ḥarfün bî-ta‘ ab
Eylegil yetmiş sekiz ḥarfî taleb
- Kim mukatta‘ da gelüpdür âşikâr
Yâ-i yâsînle bu sırrı aña var⁵⁷⁹

- (52a) Heşt ḥarf u bā-cümel iy yâr-ı cân
Seksen altıdır bu sözde yok gümân
- Seksen altı secde sırrıdır tamâm
Fazl-ı ḥaḳdan fehm iderseñ ve’s-selâm

Hı

İkki rek‘ at cum‘ a sırrın âşikâr
Noḳtasıyla gösterür hî aña var⁵⁸⁰

577 Ha (ح)’nın batn-ı sâlîsinde 8 harf vardır: ح ي ي ي ي ي ي ي ي. 8 harf, 14 noktası ile birlikte 22 olur ancak 20 sünnet mukabilinde gösterilmiştir.

578 Ha (ح)’nın batn-ı sâlîsinde (ح ي ي ي ي ي ي ي ي) bî-imâle 7 harf vardır: ح ي ي ي ي ي ي ي ي. 12 noktası ile birlikte toplamı 19’dur.

579 Ha (ح)’nın batn-ı sâlîsindeki 8 harfin (ح ي ي ي ي ي ي ي ي) ebcedi 78’dir. Mukatta’ât harflerinin toplamı mukabilindedir. 8 harf, ebcediyle birlikte 86 olur ki hazardsa, Cuma günü ile seferde toplam 43 farz rekatta yapılan 86 secde mukabilindedir.

580 Hı (ح), bir harf ve bir nokta olarak toplamı 2’dir.

- 1865 Hıfzıbeteyn esrârını gösterdi hem
Kâf u nûn harfine hem oldu ‘alem
Müfredâtun hem yedisinde ‘ayân⁵⁸¹
Nâzil oldu ez-ğüdâ-yı ğayb-dân
Virdi yeddi hatt-ı Havvâdan haber
Kim odur aşı-ı huşû-ı her beşer
Olur eczâda iki bî-reyb ü şîn⁵⁸²
İkki secde sırrını fehm it yakîn
Hî nokta bâ-teheccî nüh olur⁵⁸³
Nüh teşehhüd sırrı rûşen görünür
1870. Noktasında görünür ism-i ilâh⁵⁸⁴
Hem namâz-ı şâm iy cüyâ-yı râh
Harf u nokta pencdür penc vakt namâz
Görinür hem penc ism bî-niyâz
Penc hattın Âdemün hem âşikâr
Gösterür hem hums sırrın aña var
Batn-ı şânide olur ez-resm-i hat
Çâr harf u heft nokta bî-ğalat⁵⁸⁵
Çâr hatta çâr harf oldu ‘alem
Çâr rek‘at sırrını fehm eyle var
1875. Heft nokta oldu heft âyet ‘ayân
Heft muşhaf sırrıdur hem bî-gümân
Çâr harf u heft nokta bî-hatar
Zâhir eyler ma‘nî-i sırr-ı sefer

581 Hı (ح), alfabenin 7. harfidir.

582 Hı (ح)’nin eczasında (خي) iki harf vardır.

583 Hı (ح) harfi, noktası ve alfabedeki sırası olan 7’nin toplamı 9’dur.

584 Hı (ح)’nin eczasındaki (خي) 3 nokta, Fadl (فضل)’in 3 harfi mukabilindedir. Hî (هي)’nin 3 nokta ve 2 harfi toplamı 5 vakit namaz mukabilinde olduğu gibi, Fadl (فضل)’in 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilinde olur.

585 Hı (ح)’nin batn-ı şânisinde 4 harf ve 7 nokta vardır: خي يي.

- Hı vü yî vü yî vü yî olur sekiz
 Batn-ı şâlişde bu sırrı kıl temîz⁵⁸⁶
 Görinür sekkiz teşehhüd âşikâr
 Hem sekiz hatt-ı ruh-ı Âdem iy yâr
 Görinür hem heşt ism-i fazl-ı hak
 Heşt cennet sırrıdır hem bî-nuṭaḳ
 (52b)
 1880. Heşt teşehhüd sırrını fehm eyle hem
 Heşt harf-i eczâ-yı hîden bî-elem
 Noktasında pânzdeh rek' at namâz
 Âşikârâ görünür iy merd-i râz
 Harf u nokta bîst u sedür âşikâr
 Bâ-nuḳaṭ hifdeh hurûfî aña var
 Bîst u yekdür bî-imâle iy hümâm⁵⁸⁷
 Bîst u yek ḥaṭṭa 'alemdür ve's-selâm

Dâl

- Dâl çâr oldu cümelde ez-celîl⁵⁸⁸
 Çâr 'unşur sırrına oldu delîl
 1885. Rûşen itdi çâr mâhuñ hürmetin
 Hem şalât-ı zuhruñ aña hikmetin
 Çâr hatt-ı Âdeme oldu 'alem
 Çâr cüy-ı cenneti gösterdi hem
 Bâ-'anâşır oldu iy şâhib-kemâl
 Fî vü ḡād u lâmuñ eczâsına dâl⁵⁸⁹

586 Hı (خ)'nın batn-ı sâlisinde 8 harf ve 15 nokta vardır: خي يي يي. Harf ve nokta toplamı 23'tür ve 17 mukatta'ât ve 6 noktasının (الر كهيعص طس حم ق ن د ف و) toplamı mukabilindedir.

587 Hı (خ)'nın batn-ı sâlisinde (خي يي يي) bî-imâle 7 harf 14 nokta (ي ي ي ي يي) vardır, toplamı 21'dir. Havvâ'nın vechindeki 21 hat mukabilindedir.

588 Dâl (د)'in ebcedi 4'tür.

589 Dâl (د)'in ebcedi olan 4 ile Dâl'in oluştuğu 4 unsur toplamı Fadl (فضل)'in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf mukabilindedir.

Zâhir itdi heşt bâb-ı cenneti
 Dâhil ol bul fazl-ı hâkdan rahmeti
 Heşt haţt-ı Âdeme oldı nişân
 Heşt teşehhüd sırrın ańla hem ‘ayân

1890. Üç olur eczâda dâl iy nîk-nâm
 Görinür üç harf-i ism-i lâ-yenâm⁵⁹⁰

Kâf u nûn u noktasından açdı râz
 Görinür hem sırr-ı üç rek‘ at namâz

Şûret-i şekl-i elif evvel iy yâr
 Bâfınından oldı dâlün âşikâr

Hem elifden fî-i fazl oldı ‘ayân
 Ańla bu esrârı kim itdüm beyân

Dâlden hem lâm-ı fazl evvel zuhûr
 İtdi fehm it bu sözi iy kân-ı nûr⁵⁹¹

1895. Bâ-teheccî dâl eczâ ‘y-ıla hem
 Oldı on bir şukka sırrına ‘alem

Hem sefer sırrını kıldı âşikâr
 Kim odur on bir hûrûf-ı nokta-dâr

Bâ-teheccî bâ-cümel bî-reyb ü şîn⁵⁹²
 Gösterür işnâ ‘aşer sırrın yaķın

(53a) Olur eczâ-y-ıla on biş iy hümâm
 Ańla on biş rek‘ at esrârın tamâm

Bâ-cümel eczâ olur bî-irtiyâb⁵⁹³
 Heft haţt-ı âyet-i ümmü’l-kitâb

590 Dâl (د)‘in eczasındaki (دال) 3 harf, Fadl (فضل)‘in 3 harfi, kün (كن)‘ün 2 harf ve 1 noktası toplamı mukabilindedir.

591 Dâl (د)‘in eczasındaki (دال) harflerden Elif zahir olur, Elif‘in telaffuzunda (الف) Fadl (فضل)‘in Fe (ف)‘si zuhur eder. Lâm‘ı da Fadl‘in Lâm‘ı mukabilindedir.

592 Dâl (د)‘in eczasındaki (دال) 3 harf ile Dâl‘in alfabedeki sırası olan 8‘in toplamı 11‘dir. Dâl (د)‘in ebcedi olan 4 ile, alfabedeki sırası olan 8‘in toplamı 12‘dir. Buna eczasındaki (دال) 3 harf eklenirse 15 olur.

593 Dâl (د)‘in ebcedi olan 4 ile eczasındaki (دال) 3 harfin toplamı 7‘dir.

1900. Seb‘a eḥruf heft batn⁵⁹⁴ oldı ‘ayān
Heft secde sırrıdır hem bî-gümān
Dāl elif u lām oldı sî vü penc⁵⁹⁵
Bu tılsımı feth idenler buldı genc
Yeddisi oldı ḥuṭūṭ-ı ümmehāt
Bîst u heṣtidür ḥurūf-ı müfredāt
Dāl elif u lām üç ḥarf oldı bil
Bākī ottuz ikkiyi fehmi eylegil
Nüh olur eczâ-yı dāl iy cüvān
Batn-ı şânide bu sözde yok gümān⁵⁹⁶
1905. Nüh felek esrārın itdi âşikār
Nüh teşehhüd sırrını fehmi eyle var
Vitr sırrın noktasından kıl taleb
Kim odur tevḥîd-i zât-ı fazl-ı rab
Ḥarf u nokta oldı deh levḥa nişān
Hem daḥi eşrât-ı sâ‘ atdür inan
Bâ-deh eczâ sî vü penc ez-ğayb-bîn
Âdemüñ esmâsıdır fehmi it yakîn⁵⁹⁷
Pencdür çün ism-i fazl-ı zü’l-celāl
Bî-mükerrer oldı ismu’l-lāha dāl⁵⁹⁸

594 أن للقرآن ظهراً و بطناً و لبطنه بطن إلى "Kuran, yedi harf üzerine indi." نزل القرآن على سبعة احرف "Kuran'ın zahiri ve batını vardır. Batınının da batını vardır tâ yedi batna değin." hadislerine telmihler var. Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. IV, s. 457; *Avâliyu'l Âli*, c. IV, s. 107.

595 Dāl (د)'in eczasındaki 3 harfin (دال) ebcedi toplamı 35'tir. Bunun 7'si 7 ümmi hat mukabilinde, 28'i de müfred harfler (alfabe harfleri) mukabilindedir. Devamında ifade edildiği gibi başka bir açıdan 3'ü Dāl (د)'in eczasındaki 3 harf (دال), 32'si de 32 ilâhî harf mukabilindedir.

596 Dāl (د)'in batn-ı sânisinde 9 harf vardır: دال الف لام. 1 noktası, vitr mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı da Hz. Musa'nın 10 levhası mukabilindedir.

597 Dāl (د)'in batn-ı sânisindeki 9 harf, 1 nokta (دال الف لام) ile Dāl (دال)'in ebcedi olan 35'in toplamı, Âdem (آدم)'in ebcedi yani 45 mukabilindedir.

598 Dāl (د)'in batn-ı sânisinde (دال الف لام) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: د ا ل ف م. Fadl (فضل)'in 3 harf ve 2 noktası mukabilindedir. Gayr-ı mükerrer 5 harf (د ا ل ف م), 1 nokta ile 6 olur.

1910. Rüşen itdi penc hatt-ı Âdemi
 Hem şalât-ı hamsei iy âdemî
 Nokta-i fî ile oldı şeş tamâm
 Kâf u nûn eczâsın aña iy hümmâm
 Şeş teşehhüd sırrın itdi âşikâr
 Hem şalât-ı cehri idrâk eyle var
 Ebced u bâ-penc harf iy hürde-bîn
 Penc sî vü dü olur fehm it yakîn⁵⁹⁹
 Penc hatt-ı Âdeme oldı ‘alem
 Ya‘nî her bir sî vü düdür bî-elem

1915. Dâl elif u lâm elif u lâm u fî
 Lâm elif u mîm fehm it iy ahî
 Batn-ı şâlişde olur harf u nuķat
 İkki hifdeh secde sırrı bî-galat⁶⁰⁰

(53b)

Bî-mükerrer şeş harf olur ‘ayân
 Görinür şeş ibtidâ-yı Câvidân
 Bâ-se nokta tis‘a âyât oldı hem
 Kim aña fazl-ı hüdâ didi kalem
 Ebced u şeş harf (u) se nokta iy yâr⁶⁰¹
 Yüz yetmiş dört ‘adeddür âşikâr

1920. Yüz yetmiş dört ‘aded bî-reyb ü şîñ
 Altı kerre bîst u nüh olur yakîn

599 Dâl (د)‘in batn-ı sânisindeki (دال الف لام) gayr-ı mükerrer 5 harf (د ا ل ف م) ve bunların ebcedi olan 155‘in toplamı 160‘tır, 5 kere 32‘ye eşittir. Yani Âdem‘in 5 hattının her birinin 32 harfin zuhuru olduğuna işaret eder.

600 Dâl (د)‘in batn-ı sâlisinde 26 harf ve 8 nokta vardır: دال الف لام في لام الف ميم. Harf ve nokta toplamı hizada 17 rekat farzın 34 secdesi mukabilindedir. Bu 26 harfte gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: د ا ل ف م ي. 3 nokta ile toplamı 9‘dur.

601 Dâl (د)‘in batn-ı sâlisindeki gayr-ı mükerrer 6 harf (د ا ل ف م ي), 3 noktası ve 6 harfin ebcedi olan 165‘in toplamı 174‘tür, 6 kere 29‘a eşittir. Bu da gayr-ı mükerrer mukatta‘ât harflerinin 6 grubundan (الر كهيعص طس حم ق ن) her birinin, başında mukatta‘ât gelen 29 süre mukabilinde olduğu anlamına gelir.

Bî-mükerrer şeş suver sırrın saña
 Zâhir itdi bîst u nühden ṯalibā
 Ya‘ nî her sūre zi-bîst u nüh tamām
 Bîst u nüh nuṭṭ-ı ḥüdādur ve’s-selām

Zel

Zāl bir nokṭayla iy şāhib-kemāl
 İkki ḥarf-i kāf u nūna oldı dāl⁶⁰²
 İkki rek‘ at cum‘ a sırrın ez-celīl
 Hem dü ḥuṭbe sırrını gösterdi bil

1925. ‘Unşurında heşt cennet heşt ḥat
 Heşt teşehhüd sırrıdur hem bî-ğalat
 Nokṭa vü ḥarf-ile olur deh tamām
 ‘Aşra āyāt sırrıdur iy nîk-nām
 İsm-i fî vü dād u lām-ı kirdgār
 Oldı eczāsında fehmi it āşikār⁶⁰³
 Gösterür üç nev‘ e erkân-ı namāz
 K’oldı dü vü se vü çār iy merd-i rāz
 Nokṭa vü se ḥarf-i zāl olur çahār⁶⁰⁴
 Çār ‘unşur sırrını fehmi eyle var

1930. Çār rek‘ at sırrına oldı ‘alem
 Çār tekbîrūn rumūzın aña hem
 Gösterür hem çār ḥaṭṭ-ı Âdemi
 Çār cū hem çār ḥarf-i mu‘ cemi

602 Zel (ز) in bir harf ve bir noktası toplamı Kün (كن) ün iki harfi mukabilindedir. Bir harf ve bir noktanın unsurları toplamı (dörder unsurdan) 8’dir, 1 harf ve 1 nokta ile toplamı 10 olur.

603 Zel (ز) in eczasındaki (ذال) 3 harf, Fadl (فضل) in 3 harfi mukabilindedir.

604 Zel (ز) in eczasındaki (ذال) 3 harf ve 1 noktanın toplamı 4’tür.

Hem teheccînün tokuzında ‘ayân
Nâzil oldu fazl-ı hâkdan bî-gümân⁶⁰⁵

Nüh felek esrârın itdi âşikâr
Nüh teşehhüd sırrını hem aña var

Batn-ı şânî tokkuz eczâdur ‘ayân⁶⁰⁶
Gösterür nüh âyet-i hâkdan nişân

- (54a) 1935. Bâ-teheccî tokkuz eczâ-y-ıla hem
Zâl on sekkiz olur iy muhterem⁶⁰⁷
- On sekiz biñ ‘âlemi ez-resm-i hat
Gösterür fehm it bu sırrı bî-ğalat
- Noktasında ikki secde âşikâr
İkki rek‘ at şubhı hem fehm eyle var
- On bir olur bâ-dü nokta nüh hurûf
Şukka esrârını aña bul vukûf
- Bî-mükerrer ism-i fî vü dâd u lâm
Yânzdehdür bâ-nuqať fehm it tamâm
1940. Hem sefer sırrını kıldı âşikâr
Kim gelüpdür yânzdeh ez-kirdgâr
- Bî-mükerrer pencdür bî-kîl u kâl⁶⁰⁸
Penc vaqt esrârına dâl oldu zâl
- Bâ-dü nokta heftdür⁶⁰⁹ bî-reyb ü şîn
Heft hatı-ı vech-i Havvâdur yakîn

605 Zel (ذ) harfî alfabenin 9. harfidir.

606 Zel (ذ)’in batn-ı sânisinde 9 harf vardır: ذال الف لام.

607 Zel (ذ)’in batn-ı sânisindeki 9 harf (ذال الف لام) ile alfabedeki sırası olan 9 ile toplamı 18’dir. 9 harfin 2 noktası vardır ve 2 secde ile sabahın 2 rekâtı mukabilindedir. Zel (ذ)’in batn-ı sânisinin harf ve nokta toplamı 11’dir. Fadl (فضل)’in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 3 nokta toplamı mukabilindedir.

608 Zel (ذ)’in batn-ı sânisindeki 9 harfin (ذال الف لام) gayr-ı mükerrer harfleri 5 tanedir: ذال زال. 2 nokta ile 5 harfin toplamı 7’dir. Batn-ı evveldeki 3 harf (ذال) ile toplamı 10 olur.

609 Nûshada: hefdür.

Heft batn-ı evvel ile deh olur
 Deh ḥaṭ-ı elvāḥ-ı Mūsā görünür
 Batn-ı şālīş zālūn eczāsı ‘ayān
 Bīst u şeş olur bu sözde yok gümān⁶¹⁰

1945. Bīst u nühdür batn-ı evvelle iy yār
 Sırr-ı bīst u nüh suverdür âşikār
 Ebced-i zāl bā-se ḥarf u nokṭa hem
 Bīst u dü sī vü dü olur bī-elem⁶¹¹
 Bīst u dü nokṭaya dāl oldu tamām
 Bīst u dü sī vü dü fehmi it ve’s-selām

Rı

Ḥarf-i rīde vaḥdet-i şekl-i elif
 Âşikārâ görünür bī-iḥtelif
 Bā-‘anāşır penc olur bī-imtiḥān
 Penc ism-i faẓl-ı ḥaḫdur bī-gümān⁶¹²

1950. Penc vakt esrārına oldu ‘alem
 Penc ḥaṭṭ-ı Âdemi gösterdi hem
 Hem onında müfredātuñ âşikār⁶¹³
 Geldi fehmi eyle bu esrārı iy yār
 Gösterür elvāḥ-ı Mūsādan nişān
 ‘Aşra âyātuñ rumūzın hem ‘ayān

- (54b) Oldı eczāda iki iy zū-fünūn⁶¹⁴
 Zāhir oldu ikki ḥarf-i kāf u nūn

610 Zel (z)’in batn-ı sālisinde 26 harf ve 9 nokta vardır: ذال الف لام الف لام في لام الف ميم. Bu 26 harfin, batn-ı evveldeki 3 harf (ذال) ile toplamı 29’dur.

611 Zel (z)’in ebcedi 700’dür, eczasındaki (ذال) 3 harf ve 1 nokta ile toplamı 704 olur. Bu da 22 kere 32’ye eşittir ki 28 harfin 22 noktasının her birinin 32 harf mukabilinde olduğu anlamına gelir.

612 Rı (ر) harfinin şeklinde Elif’in (ا) şeklindeki vahdet müşahede edilir. Rı (ر) harfi ve 4 unsuru toplamı 5’tir.

613 Rı (ر) alfabenin 10. harfidir.

614 Rı (ر)’nin eczasında 2 harf ve 2 nokta vardır: ري.

İkki rek‘ at şubhı hem gösterdi bil
Hem dü iḥrāmuñ rumûzın fehm kıl

1955. Noktasında ikki secde âşikâr
Hem nuḳât-ı ism-i faẓl-ı kirdgâr

İkki ḥarf u ikki noḳta çār olur
Çār ‘ unşur sırrı rûşen görünür

Çār rek‘ at sırrına oldu ‘ alem
Çār enhârûñ rumûzın aña hem

Batn-ı şânî rî vü yî olur çahâr⁶¹⁵
Çār ḥarf-i mu‘ cemi fehm eyle var

Noktasında şeş ḥurûf-ı nûn u kâf
Şeş şalât-ı cehri hem bî-iḥtilâf

1960. Bî-mükerrer ḥarf-i bismi’l-lâh iy yâr
Oldı ḥarf u noktasında âşikâr

Bî-imâle rî vü yî (bî-)reyb ü şîn
Oldı üç esmâ-yı faẓl-ı ḥaḳ yakîn⁶¹⁶

İbn u eb u rûḥdan hem açdı râz
Görinür hem sırr-ı üç rek‘ at namâz

Nüh teşehhüd sırrıdır ḥarf ü nuḳat⁶¹⁷
Nüh felek hem tis‘ a âyet bî-ğalaṭ

Batn-ı şâliş rî vü yî vü yî vü yî⁶¹⁸
Heşt bâb-ı cennet oldu iy aḥî

1965. Heşt ḥaṭṭ-ı Âdemi kıldı ‘ ayân
Heşt teşehhüd sırrıdır hem bî-gümân

615 R1 (ج)’nın batn-ı sânisinde 4 harf ve 6 nokta vardır: ري يي. Harf ve nokta toplamı besme-
lenin gayr-ı mükerrer 10 harfi (ب س م ا ل ه ر ح ن ي) mukabilindedir.

616 R1 (ج)’nın batn-ı sânisinde (ري يي) bî-imâle 3 harf vardır: ي ي ي. Fadl (فضل)’ın ismindeki
3 harf mukabilindedir.

617 R1 (ج)’nın batn-ı sânisindeki (ري يي) bî-imâle 3 harf (ي ي ي) 6 noktasıyla birlikte 9’dur,
9 felek mukabilindedir.

618 R1 (ج)’nın batn-ı sâlisinde 8 harf ve 14 nokta vardır: ري يي يي يي. Muhîṭi Dede, 16 nokta
hesaplamış, dolayısıyla harf ve nokta toplamını da 24 olarak göstermiştir.

Şānzdeh ḥaṭ noktasında āşikār
K'Ādemüñ vechinde yazdı kirdgār

Şānzdeh bā-heşt bīst u çār olur
Sā' at-i leyl ü nehārı gösterür

Hem daḥi nuṭḡ-ı Mesīhāyı ' ayān
Gösterür fehmi eyle ḥaḡdan bī-gümān

Bī-imāle heft ḥaṭṭ-ı aşla dāl⁶¹⁹
Oldı fehmi it bu sözi bī-kīl u kāl

1970. Batn-ı şāniyle olur on bir tamām
On bir esrār-ı seferdür ve's-selām

Ze

(55a) Ḥarf-i ze bir nokta ile bī-gümān
İkki ḥarf-i kāf u nūn oldı ' ayān⁶²⁰

İkki ḥuṭbe sırrına oldı ' alem
İkki rek' at cum' aı gösterdi hem

Hem dü iḥrāmuñ rumūzın fehmi kıl
Kim giyüpdür faẓl-ı yezdāndan ḥalīl

Bā-' anāşır ḥarf u nokta deh olur⁶²¹
Deh ḥaṭ-ı elvāḥ-ı Mūsā sırrıdır

1975. Ebcedinde görünür hem bī-ğalaṭ⁶²²
Heft baḥr u heft muşḥaf heft ḥaṭ

Bā-cümel ḥarf ü nuḡaṭ⁶²³ ez-bī-niyāz
Nūh felek sırrından açdı saña rāz

619 Rı (ر) 'nin batn-ı sālisindeki 8 harf (ر ي ي ي ي ي ي ي) bī-imāle 7 harftir: ي ي ي ي ي ي ي. Batn-ı sānideki 4 harf (ر ي ي ي) ile toplamı 11'dir.

620 Ze (ز) 'nin bir harf ve bir nokta toplamı Kūn (كن) 'ün 2 harfı mukabilindedir.

621 Ze (ز) 'nin bir harf ve bir noktası ve bu ikinin dörder unsuru toplamı 10'dur.

622 Ze (ز) 'nin ebcedi 7'dir. Ebcedinin harf ve nokta ile toplamı 9'dur.

623 Nūshada: nokta.

Nüh teşehhüd sırrını gösterdi hem

Hem nüh âyet sırrına oldu ‘alem

Müfredātuñ on birinde hem ‘ayân⁶²⁴

Nâzil oldu fazl-ı hâkdan bî-gümân

Kıldı on bir şukka sırrın âşikâr

Hem sefer esrârını fehm eyle var

1980. Bâ-ḥesâb-ı ebced olur on sekiz

On sekiz biñ ‘âlemi eyle temîz

Oldı hem Allâhuñ eczâsına dâl

Kim olur bâ-noḡta hijdeh iy ricâl

Penc olur eczâda ḡarf u bâ-nuḡat

Hemḡü nâm-ı fazl-ı yezdân bî-ḡalat⁶²⁵

Penc vaḡtün sırrına oldu ‘alem

Penc ḡatḡ esrârını fehm eyle hem

Ḥums sırrını hem itdi âşikâr

Penc farz esrârını hem añla var

1985. Ya‘ nî kim ḡacc u şehâdet hem zekât

Hem şalât u şavm ki buyurdi zât

Ebcedinden on yidi rek‘ at namâz

Zî vü yîñüñ fehm it iy dâñâ-yı râz⁶²⁶

Bâ-dü ḡarf on toḡḡuz olur bî-ḡaḡar

Zâḡir eyler ma‘ nî-i tis‘ a ‘aşer

Bâ-ḡisâb-ı ebced ü ḡarf ü nuḡat

Gösterür nuḡḡ-ı kelîmi bî-ḡalat

624 Ze (ز), alfabenin 11. harfidir. Alfabadeki sırası olan 11’in, Ze (ز)’nin ebcedi olan 7 ile toplamı 18’dir. 18 bin âlem ve Allah (الله) lafzının eczasındaki 14 harf ve 4 nokta (الف لام) toplamına mukabildir.

625 Ze (ز)’nin eczasındaki (زي) 3 nokta ve 2 harf toplamı, Fadl (فضل)’in 3 harf ve 2 nokta toplamı mukabilindedir.

626 Ze (ز)’nin eczasının (زي) ebcedi 17’dir, 2 harf ile birlikte 19, 3 noktanın hesaba dahil edilmesiyle 22 olur.

- Nokta-i Qur'ânı hem kıldı 'ayân
Kim gelüpdür bîst ü dü haqdan nişân
- (55b) 1990. Noktasından zî vü yînüñ bî-ta' ab
İsm-i fî vü dâd u lâmı kıl taleb⁶²⁷
Hem se rek' at sırrın iste âşikâr
İbn u eb u rûhı hem fehmi eyle var
Ebced-i zî bâ-dü harf u se nuqa⁶²⁸
On iki haţt-ı hüdâdur bî-ğalat
Zî vü yî batn-ı düvüm olur çahâr⁶²⁹
Çâr rek' at sırrın eyler âşikâr
Çâr haţt u çâr enhâr-ı cinân
Görinür hem çâr tekbîr iy cüvân
1995. Noktasında seb' a ehru⁶³⁰ âşikâr
Yeddi yer gök yeddi yılduz hem iy yâr
Çâr harfüñ ebcedi bî-kîl u kâl
Muḥkemātuñ oldı eczâsına dâl⁶³¹
Oldı yeddi nokta dört harf aña hem
Fazl-ı haqdan yânzdeh⁶³² harfe ' alem
Ebced u bâ-harf u nokta kırk sekiz⁶³³
Oldı fehmi eyle bu sırrı iy ' azîz
Kırk sekiz heftei kıldı âşikâr
Harf-i zîden bu beyânı aña var

627 Ze (ز)'nin eczasındaki (زى) 3 nokta, Fadl (فضل)'in 3 harfi mukabilindedir.

628 Ze (ز)'nin ebcedi olan 7 ile, eczasındaki (زى) 3 nokta ve 2 harfin toplamı 12'dir.

629 Ze (ز)'nin batn-ı sânisinde 4 harf ve 7 nokta vardır: زى يى.

630 نزل القرآن على سبعة احرف "Kuran, yedi harf üzerine indi." Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. IV, s. 457.

631 Ze (ز)'nin batn-ı sânisinin (زى يى) ebcedi 37'dir. 14 mukatta'at harfinin eczasındaki 37 harf mukabilindedir.

632 Nüşhada: pânzdeh.

633 Ze (ز)'nin batn-ı sânisindeki (زى يى) 4 harf ve bunların ebcedi olan 37 ile, 7 noktasının toplamı 48'dir. Bir yıldaki 48 hafta mukabilindedir. Batn-ı evveldeki (زى) 2 harf ile 50 olur ki 28 ilâhî harf ve 22 noktasının toplamı mukabilindedir.

2000. Batn-ı evvelle olur elli tamâm
 Zâhir eyler nokta vü harf-i kelâm
 Gösterür zî batn-ı şâlişde ‘ayân
 Heşt hatt u heşt cennetden nişân⁶³⁴
 Heşt teşehhüd sırrı hem bî-reyb ü şîn
 Âşikârâ görünür fehm it yakîn
 Heşt harfün noktası eyle nazar
 Virdi on biş cum‘a sırrından haber
 Harf ü nokta bîst u se bî-kîl u kâl
 Noktasıyla oldu hifdeh harfe dâl

2005. Şüret-i zâhirden eylerseñ güzer
 Görine yiggirmi bir hat ser-be-ser⁶³⁵
 Zî vü yî vü yî vü yînün ebcedi⁶³⁶
 Fazl-ı yezdândan olur yetmiş yedi
 Gösterür yetmiş yedi harfî saña
 Kim mukatta‘a da gelüpdür talibâ
 Ebced ü bâ-harf ü nokta iy hümâm
 Şad tınâb-ı hayme oldu ve’s-selâm

(56a)

Sîn

Ṭül-i Âdem bîst u heşt u sî vü dü
 Ebced-i sînde ‘ayân bî-güft ü gü⁶³⁷

634 Ze (ز)’nin batn-ı sâlisinde 8 harf ve 15 nokta vardır: ز ي ي ي ي ي ي ي. Harf ve nokta toplamı 23’tür, 17 muhkem harf ve 6 noktasının toplamı mukabilindedir.

635 Ze (ز)’nin batn-ı sâlisinin harf ve nokta toplamından Ze (ز) harfi ve noktasını çıkarırsak 21 kalır, Havvâ’nın 21 hattı mukabilindedir.

636 Ze (ز)’nin batn-ı sâlisinin (ز ي ي ي ي ي ي ي) ebcedi 77’dir. Mükerrer mukatta‘ât harflerinin toplamı mukabilindedir. 77’ye, batn-ı sâlisteki 8 harf ve 15 noktayı eklersek 100 olur ki Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi mukabilindedir.

637 Sîn (س)’in ebcedi 60’tır, Hz. Âdem’in 60 zirâ boyu ile 28 ve 32 ilâhî harfin toplamı mukabilindedir.

2010. Hem daķīķa sırrını fehm eyle var
Kim felekde kısmet olmuşdur iy yār
‘Unşurıdur ĉār tekbīre ‘alem
Ĉār ĥaţţ-ı Ādemi gösterdi hem
Sīnūñ üç dendānesinden bī-ta‘ab
İsm-i fī vü dād ü lāmı kıl taleb
Sīnūñ eczāsında hem oldı ‘ayān⁶³⁸
Sırr-ı ibn ü eb ü rūĥ iy ĥurde-dān
Hem namāz-ı şām oldı āşikār
Sīn ĥarfından bu sırrı ańla var
2015. Hem Muĥammed ismini eyle taleb
Ĥarf-i sīnden iy birāder bī-ta‘ab
Geldi yā-sīn deyü ĥaķdan ĉün nidā
Muřţafā şānında iy merd-i ĥüdā
Ĥarf-i yā ĥarf-i nidā oldı yakīn
Pes Muĥammed ĥarf-i sīn oldı hemīn
Hem Muĥammed bī-mükerrer üç olur
Ebcedi üç ĥarfūñ elli ikkidür
Mīm ü ĥī vü dālūñ eczāsıyla hem
Altmış olur sīn gibi bī-ters ü ġam⁶³⁹
2020. Pes bu taķdīr üzre iy dānā-yı dīn
Ĥarf-i sīn oldı Muĥammed bil yakīn
Hem teheccīde on ikkide ‘ayān⁶⁴⁰
Zāĥir oldı ĉün imāmān-ı zamān
Bu cihetden on iki oldı imām
Āl-i yā-sīn sırrı budur iy ĥümām

638 Sīn (س) in eczasında 3 harf vardır: سین.

639 Muhammed (محمد) in gayr-ı mükerrer harflerinin (م ح د) ebcedi olan 52 ile, eczasındaki (میم حی دال) 8 harfin toplamı Sīn (س) in ebcedine eşittir.

640 Sīn (س) alfabede 12. harftir.

Bâ-cümel eczâ-yı sîn bî-kîl u kâl
Müddet-i ‘ömr-i resûle oldu dâl⁶⁴¹

Nüh zen-i Ahmedden açdı hem niķāb
Her birinün heft ḥaṭṭın bî-ḥicāb

2025. Gösterür bu sırrı sîn u ebcedi
Altmış üçdür ya‘ nî tokkuz kez yedi

Server-i ‘âlem şeh-i şāhib-uşûl
Bu sebebden nüh ḥarem kıldı kabûl

(56b)

‘Unşur-ı sînle eczâ vü cümel
Gösterür Allāhuñ ismin eyle ḥal⁶⁴²

Âdem u Havvānuñ ismin hem ‘ayān
Gösterür bu sözde yokdur hîç gümān

Yetmiş olur bâ-se nuķaṭ âşikār
Kāf u nūnuñ ebcedin fehmi eyle var

2030. Bâ se nokṭa şeş olur eczâ-yı sîn
Şeş hurûf-ı kāf u nūndur gör yakîn⁶⁴³

Sitte-i eyyāma hem oldu ‘âlem
Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem

Hey‘et ü eczâ’ cümel iy pür-hüner
Virdi yüz yigirmi dört biñden ḥaber⁶⁴⁴

641 Sîn (سین)‘in ebcedi olan 60 ile eczasındaki 3 harfin toplamı Hz. Peygamber‘in vefat yaşı mukabilindedir. Ayrıca Hz. Peygamber‘in 9 eşinin 7‘şer hatrı toplamı mukabilindedir.

642 Sîn (سین)‘in ebcedi olan 60, 4 unsuru ve eczasındaki 3 harf (سین) toplamı 67‘dir, Allah (ه ا ل ل ا ه) lafzının ebcedi mukabilindedir. Ayrıca Âdem (آدم) ve Havvâ (حوا)‘nın ebcedleri toplamı mukabilindedir. Sîn‘in eczasındaki 3 nokta ile 70 olur, Kün (كن)‘ün ebcedi mukabilindedir.

643 Sîn (سین)‘in eczasındaki 3 harf ve 3 nokta toplamı, Kün (كن)‘ün eczasındaki كاف (نون) 6 harf mukabilindedir.

644 Sîn (سین)‘in ebcedi olan 120 ile 3 harf ve heyet-i mecmûası toplamı 124‘tür, 124 bin peygamber mukabilindedir.

Sîn-ile hatm olduğu budur kelâm

Ya‘ nî sînde enbiyâ oldu tamâm⁶⁴⁵

Batn-ı şânî sîn ü yî nûn heşt olur⁶⁴⁶

Heşt gülzâr-ı cinânı gösterür

2035. Görinür eczâ-yı ism-i gayb-bîn
Heşt teşehhüd sırrı hem işit yakîn

Noktasında nüh teşehhüd aşikâr

Nüh felek hem tis‘ a âyât aîla var

Harf ü nokta hifdeh olur bî-gümân

Gösterür hifdeh hâzar sırrın ‘ ayân

Hifdeh ü bâ-ebced-i sîn iy emîn

Gösterür yetmiş yedi harfî yakîn

Oldı biş vakit ezân sırrına dâl

Kim olur yetmiş yedi bî-kîl u kâl

2040. Bî-mükerrer çârdur bî-reyb ü şek⁶⁴⁷

Çâr ‘ unşur sırrını bilmek gerek

Çâr rek‘ at sırrıdur hem bî-gümân

Oldı hem enhâr-ı firdevs-i cinân

Bâ-se nokta heft olur bî-ihtilâf

Fazl-ı hâkdan görünür sırr-ı tavâf

Heft hatt-ı vech-i Havvâ bî-hicâb

Görinür hem sûre-i ümmü’l-kitâb

645 Kuran’ın son ayeti Sîn (س) harfî ile bitmektedir. 124 bin peygamberin de sonuncusu Hz. Muhammed’dir ve Kuran’da Allah ona “yâ-Sîn” diye hitap etmiştir.

646 Sîn (س)’in batn-ı sânisinde 8 harf vardır: سین یی نون. Fadl (فضل)’in eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf mukabilindedir. 9 noktası ile toplamı hâzardaki 17 farz rekat mukabilindedir. Sîn (س)’in ebcedi olan 60’ın hesaba dahilyle 77 olur ki mükerrer 77 mukatta’ât harfî mukabilindedir. Ayrıca sabah ezanının 17 kelimesi ile diğer 4 vakitteki ezanın 15’er kelimesi toplamı mukabilindedir.

647 Sîn (س)’in batn-ı sânisinde (سین یی نون) gayr-ı mükerrer 4 harf ve 3 nokta vardır: س ي ن و.

Sîn ü yî vü nûn u yî vü yî vü nûn
Vāv u nûn batn-ı siyom iy zû-fünûn⁶⁴⁸

2045. Bîst u yek oldı ھاټ-ı ھاټټا میڤال⁶⁴⁹
Kim odur aşı-ı ھاټټ-ı her ricāl

(57a)

Noğtasında bîst u yek harfini gör
Sûre-i ümmü'l-kitābuñ hemçü nûr
Harf ü noğta kırk ikidür iy hümām
Batn-ı şānīyle olur elli tamām⁶⁵⁰

Kıldı elli vaqt namāzı āşikār
Elli harf ü noğtaı hem aña var
Bî-mükerrer pencdür penc vaqt namāz
Görinür hem penc ism-i bî-niyāz⁶⁵¹

2050. Penc ھاټټ-ı Ādeme oldı ٴalem
Penc tekbîr-i şehîdi aña hem
Penc harf ü bā cümel bî-reyb ü şîn
Cümle yüz ottuz iki olur yaķın
Yüz tınāb-ı ھاټmeye yüzi bedel
Ottuz ikkisi kelām-ı lem-yezel
Oldı zāhîr sırr-ı harf-i sîn tamām
Fazl-ı ھاټdan fehmi iderseñ ve's-selām

648 Sîn (س) in batn-ı sâlisinde 21 harf vardır: سین یی نون یی نون واو نون. Havvâ'nın 21 hattı mukabilindedir. 21 noktası da Fatiha'nın gayr-ı mükerrer 21 harfi (ا ب ت ح ذ ر س ص) mukabilindedir.

649 Nüshada mısra başında "Ve" vardır, vezni bozduğu için hazfettik.

650 Sîn (س) in batn-ı sâlisindeki 21 harf, 21 nokta ve batn-ı sânisindeki 8 harfin toplamı 50'dir, miraçta ilk olarak emredilen 50 vakit namaz mukabilindedir.

651 Sîn (س) in batn-ı sâlisinde (سین یی نون یی نون واو نون) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: س ی ن و ا. 5 harf ve 5 harfin ebcedi olan 127'nin toplamı 132'dir. Bunun 100'ü Hayme-i Miâd'ın 100 ipi, 32'si de 32 ilâhî harf mukabilindedir.

Şın

Üç nuḳatla hem-reh oldu ḥarf-i şīn⁶⁵²

‘Unşur esrārını gösterdi yaḳīn

2055. Oldı hem sırr-ı şalât-ı zuhra dāl
Hem ḥurūf-ı mu‘ceme bī-kıl ü kāl

Çār ḥaṭṭ-ı Âdeme oldu delil
Çār cū-yı ‘adne hem oldu sebīl

Çār zen sırrını hem kıldı ‘ayān
Kim olupdur ümmete farz iy cüvān

‘Unşurından nokta vü ḥarfüñ iy yār
Şānzdeh ḥaṭṭ-ı ḥüdāyı aña var⁶⁵³

Bā-se nokta nüzdehdür bī-ḥaṭar
Rūşen oldu ma‘nī-i tis‘a ‘aşer

2060. Ḥarf-i şīn-ile yigirmi oldu hem
Bīst rek‘at sünnete oldu ‘alem

Nüh olur eczā-yı şīn ḥarf ü nuḳat⁶⁵⁴
Nüh teşehhüd sırrın aña bī-galat

Muṣṭafāya hem bu yüzden nüh ḥarem
Maḥrem oldu fehmi kıl iy muḥterem

Gösterür hem nüh felek sırrın ‘ayān
Görinür hem tis‘a āyet bī-gümān

(57b) Altı nokta oldu altı ibtidā

Üç ḥurūf üç ism-i fazl-ı kibriyā

2065. Şeş nuḳat hem şeş teşehhüd sırrıdur
Kāf u nūn eczāsını hem gösterür

652 Şın (ش), bir harf ve 3 nokta olarak, 4 unsur, öğle namazının 4 rekat farzı, 4 mucem harf, Âdem’in 4 hattı, cennetteki 4 nehir vs. mukabilindedir.

653 Şın (ش)’ın bir harf ve 3 noktasının her biri 4’er unsurdan toplam 16’dır, 3 harf ile toplamı 19, bir harfin dahil edilmesiyle 20 olur.

654 Şın (ش)’ın eczasında (شین) 3 harf ve 6 nokta vardır.

Muḥkemātuñ noktasın gösterdi hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldu ‘alem

Zâhirinde dört kitâb-ı âsumân
Bâtınında penc vakt oldu ‘ayân⁶⁵⁵

Bî-nuḳaṭ üç harf ez-fermân-ı zât⁶⁵⁶
Gösterür üç nev‘e erkân-ı şalât

Ebced-i şîn nokta vü eczâ tamâm
Sî şad u nüh olur iy ‘âlî-maḳâm⁶⁵⁷

2070. Sî şad u nüh sâl meḳs-i ehl-i ğâr
Zâhir oldu harf-i şînden aña var

Şîn ü yî vü nûn cümelde bî-cedel
Altı kerre altmış oldu eyle ḥal⁶⁵⁸

Altı kerre altmışuñ bî-güft ü gû
Altı bîst u heşt ü altı sî vü dü

Altı sî vü dü vü altı bîst u heşt
On iki burc-ı felekdür eyle geşt

Hem mefâşıl u derec iy nîk-nâm
Oldı harf-i şînden zâhir tamâm

2075. Fazl-ı ḥaḳdan hem teheccînüñ ‘ayân
Sîzdeh ḥarfinde geldi bî-gümân⁶⁵⁹

Sîzdeh sırrından açdı saña rāh
Fehm kıl iy tâlib-i fazl-ı ilāh

Ya‘nî on bir kevkeb ü şems ü kamer
Secde kıldı Yūsufâ iy pür-hüner

655 Şın (ش)’in eczasındaki (شین) harf ve noktalardan 3 nokta ve 1 harf (ش) zahirinde, 3 nokta ve 2 harf de (ین) batınında görülür.

656 Yani Şın (ش)’in eczasındaki (شین) 3 harf.

657 Şın (ش)’in ebcedi olan 300 ile eczasındaki (شین) 6 nokta ve 3 harfin toplamı 309’dur.

658 Şın (ش)’in eczasındaki (شین) 3 harfin ebcedi 360’tır ve 6 kere 60’a eşittir. Bu da 6 kere 28 ve 6 kere 32’nin toplamına eşittir. Bu iki 6’nın toplamı da 12 burc mukabilindedir.

659 Şın (ش), alfabenin 13. harfidir.

Yûsuf-ile çârdeh sırrına dâl
 Oldı fehm it bu sözi bî-kıl ü kâl
 Bâ-teheccî harf-i şîn hem ez-celîl
 Çârdehdür bu beyânı fehm kıl⁶⁶⁰

2080. Bâ-se nokta hifdeh olur âşikâr
 Gösterür hifdeh şalâtı aınla var
 Batn-ı şânî heşt hattı iy cüvân⁶⁶¹
 Gösterür hem heşt firdevsi ‘ayân
 Fî vü dâd ü lâmuñ eczâsını hem
 Gösterür hem heşt teşehhüd bî-elem

(58a) Noktası on ikki hattı gösterür
 Hem on ikki burcî hâkdan uşta gör
 On iki noktayla eczâdan iy yâr
 Oldı esrâr-ı terâvîh âşikâr

2085. Bî-mükerrer çâr hatt-ı Âdemi⁶⁶²
 Âşikârâ gösterür bil bu demi
 Altı noktayla on olur bî-gümân
 Gösterür on levh-i Mûsâdan nişân
 Heşt harfûñ ‘unşurından bî-ğalat
 Âşikârâ oğkî ottuz ikki hatt⁶⁶³
 Bâ-‘anâşır heşt harf-i şîn yakîn
 Fazl-ı hâkdan oldı sırr-ı erba‘în

660 Alfâbedeki sırası olan 13 ile Şın (ش) harfinin toplamı 14’tür. 3 nokta ile birlikte 17 olur.

661 Şın (ش)’ın batn-ı sâniinde 8 harf ve 12 nokta vardır: شین یی نون. 8 harf, Fadl (فضل)’ın eczasındaki 8 harf (في ضاد لام) mukabilinde, 12 nokta da 12 hat ve 12 burc mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı olan 20 de teravihin 20 rekâtı mukabilindedir.

662 Şın (ش)’ın batn-ı sâniinde (شین یی نون) gayr-ı mükerrer 4 harf vardır: ش ی ن و. Bunların toplam 6 noktası vardır.

663 Şın (ش)’ın batn-ı sâniindeki 8 harf (شین یی نون), dörder unsurdan toplam 32 olur. 32 ile 8 harfin toplamı da 40’tır ki Âdem’in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir. 8 harfin 12 noktası ve batn-ı evveldeki (شین) 3 harf de hesaba dahil edilirse toplam 55 olur. Beş vakitte okunan kametlerin kelimeleri toplamı mukabilindedir.

- On iki noktayla olur elli iki
 Batn-ı evvele hem aña iy zekî
2090. Sırr-ı kâmetdür kim oldu elli biş
 Fazl-ı yezdândan bu esrâra iriş
 Çâr harfün ebcedi virdi ‘ayân⁶⁶⁴
 Üç yüz altmış altı menzilden nişân
 Şîn ü yî vü nûn u yî vü yî vü nûn
 Vâv nûn batn-ı siyom iy zû-fünûn⁶⁶⁵
 Bîst u yek olur zi-fazl-ı zû'l-celâl
 Oldı bîst u yek haţ-ı Havvâya dâl
 Noktasında görünür nuţk-ı Mesîh
 Hem de bîst u çâr sâ‘at iy şabîh
2095. Bîst u yek harf-ile nokta bîst u çâr
 Âdemün esmâsın itdi âşikâr
 Şüret-i evvelle kırk tokkuz olur
 Hey‘et-i mecmû‘a ile ellidür
 Elli harf ü noktadan virdi haber
 Kim odur aşl-ı kelâm-ı dâd-ger
 Batn-ı şânî-y-ile hem bî-dâr u gîr
 Yetmiş olur kâf u nûn sırrına ir
 Bî-mükerrer bîst u yek harf aña hem⁶⁶⁶
 Penc haţ-ı Âdeme oldu ‘alem

664 Şîn (ش)’in batn-ı sânisindeki (شین یی نون) gayr-ı mükerrer 4 harfin (ش ی ن و) ebcedi 366’tır.

665 Şîn (ش)’in batn-ı sâlisinde 21 harf ve 24 nokta vardır: شین یی نون یی نون و نون. Harf ve nokta toplamı Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilinde 45 olur. Buna Şîn (ش)’in 3 nokta, 1 harfi ve heyet-i mecmûası eklenirse 50 olur. Kuran alfabesinin 28 harfi ile 22 noktası toplamı mukabilindedir. Bu 50 ile Şîn (ش)’in batn-ı sânisindeki (شین یی نون) 8 harf ve 12 nokta toplamı 70 yapar, Kûn (کن)’ün ebcedi mukabilindedir.

666 Şîn (ش)’in batn-ı sâlisinde (شین یی نون یی نون و نون) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: شین یی نون یی نون و نون. Bu 5 harf, 6 noktasıyla birlikte seferde kılınan 11 farz rekat mukabilindedir.

2100. Altı noktayla olur on bir tamām
On bir esrâr-ı seferdür ve's-selām

Sâd

(58b)

Zâhir oldı çârdeh harfinde şâd
Müfredātuñ aña iy zîbâ-nihâd⁶⁶⁷

Çârdeh hatt-ı hüdaya oldı dâl
K'Âdemüñ vechinde yazdı zü'l-celâl

Şüret-i şâd-ile hem pânzdeh olur
Pânzdeh rek^c at namâzı gösterür

Olur eczâ-y-ıla hifdeh âşikâr⁶⁶⁸
Hifdeh esrâr-ı hâzardur aña var

2105. ^c Unşur-ı şâd-ile olur bîst u yek
Bîst u yek hat sırrıdır bî-reyb ü şek
Sırr-ı toksan biñ kelâmı âşikâr⁶⁶⁹
Ebcedinden kıl taleb şâduñ iy yâr
Şâd elif dâl oldı toksan biş tamām
Der-hisâb-ı ebced ez-rabbü'n-ni^c âm
^c Unşur-ı şâd-ile hem bî-imtilhân
Oldı toksan tokkuz esmâya nişân
Şüret-i zâhirle toksan altıdur
Sırr-ı üç ottuz ikii gösterür⁶⁷⁰

2110. Ya^c nî üç ottuz iki hatt-ı celîl
Oldı zâhir vech ü dest ü pâda bil

667 Sâd (ص), alfabenin 14. harfidir. Sâd harfi ile birlikte 15 olur.

668 Sâd (ص)'in eczasındaki 3 harfin (صاد), Sâd'ın alfâbedeki sırası olan 14 ile toplamı 17'dir. Sâd (ص) harfinin oluştuğu 4 unsur ile toplamı 21'dir.

669 Sâd (ص)'in ebcedi 90'dır, 90 bin kelam mukabilindedir. Sâd (ص)'in eczasındaki 3 harfin (صاد) ebcedi 95'tir. Sâd (ص)'in 4 unsuru ile toplamı 99 olur ki Allah'ın 99 ismi mukabilindedir.

670 Sâd (ص)'in eczasındaki 3 harfin (صاد) ebcedi olan 95 ile Sâd (ص) harfi toplamı 96'dır, 3 kere 32'ye eşittir ki bu da el, yüz ve ayakta 32'şer hat mukabilindedir.

Batn-ı evvel üç olur şād âşikâr
Görinür üç ism-i fazl-ı kirdgâr⁶⁷¹

Oldı üç rek‘ at namâz-ı şāma dāl
İbn ü eb ü rûha hem bî-kıl ü kâl

Batn-ı şānî şād elif dāl iy ‘ azîz⁶⁷²
Nüh teşehhüd sırrıdır eyle temîz

Kıldı nüh âyet rumûzın hem ‘ ayân
Nüh felek sırrına hem oldı nişân

2115. Noktasında sırr-ı vahdet âşikâr
Zâhirinde hem şalât-ı vitr iy yâr

On olur bâ-nokta nüh harf-i ‘ azîm
Gösterür esrâr-ı deh levh-i kelîm

‘ Unşur-ı nüh harf ü bir nokta ‘ ayân
Gösterür tahmîr-i Âdemden⁶⁷³ nişân

Bâ-ḥurûf u nokta pencâh oldı hem
Elli vakt esrârına oldı ‘ alem

Elli harf ü noktaı hem âşikâr
Gösterür hem elli biñ yıl añla var

(59a) 2120. Bî-mükerrer pencdür çün ism-i zât⁶⁷⁴
Görinür hem penc evkât-ı şalât

671 Sâd (ص)‘in batn-ı evvelindeki 3 harf (صاد), Fadl (فضل)‘in 3 harfi mukabilindedir.

672 Sâd (ص)‘in batn-ı sânisinde 9 harf ve 1 nokta zahir olur: صاد الف دال. Harf ve nokta toplamı olan 10, dörder unsurdan oluştuğundan toplam 40 olur ve Âdem‘in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir. 40 ile 9 harf ve 1 noktanın toplamı da 50 olur ki, Kuran alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası toplamına mukabildir.

673 Tahmîr-i Âdem tabiriyle خمرت طينة آدم بيدي اربعين صباحا “Âdem‘in çamurunu kırk sabah iki elimle yoğurdum.” hadisine telmih vardır. Bkz. *Avâliyyu‘l Âlî*, Kum, İntişârâtü‘ş-Şühe-dâ, h.k. 1405, c. IV, s. 98.

674 Sâd (ص)‘in batn-ı sânisinde (صاد الف دال) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: ص ا د ل ف. 5 vakit namaz ve Fadl (فضل)‘in 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir. Bu 5 harf, 1 noktası ile birlikte 6 olur, seferinin bir günde yaptığı 6 teşehhüd ve Kün (كن)‘ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir.

Şeş teşehhüd şeş hurûf-ı kâf u nûn

Noқта-i fâ ile olur bî-füsûn

Bâ-nüh eczâ vü cümel bî-irtiyâb

İkki yüz elli ‘adeddür kıl hisâb⁶⁷⁵

Hey’et-i mecmû‘a vü noқтаyla hem

‘Unşur-ı şâd ile hem iy muhterem

Heşt sî vü dü olur bî-kâl ü kîl

Heşt hatt-ı Âdemi gösterdi bil

2125. Ya‘ nî her bir hatt-ı Âdem bî-gümân

Ottuz ikkiden mürekkebdür hemân

Hem elifden şâda irince iy yâr

Çârdeh noқта gelüpdür âşikâr⁶⁷⁶

Çârdeh muhkem hurûfî gösterür

Şâd baħr-i Mekke olduğı budur

Çârdeh harfinde çünkim müfredün

Nâzil oldı ańla sırrın Aħmedün

Ya‘ nî harf ü noқта bîst u heşt olur

Bîst u heşt nuţk-ı resûlî gösterür

2130. Şâd elif ü dâl elif ü lâm u fî

Dâl elif lâm batn-ı şâliş iy zekî⁶⁷⁷

Bâ-nuqaţ sî vü dü olur âşikâr

Sî vü dü nuţk-ı hüdâdur ańla var

675 Sâd (ص)‘ın batn-ı sânisinin (صاد الف دال) ebcedi 241‘tir, 9 harf ile birlikte 250 olur. Buna, heyet-i mecmûasını, 1 noktayı ve Sâd (ص)‘ın 4 unsurunu eklersek 256 olur ki 8 kere 32‘ye eşittir. Âdem‘in 8 hatnının her birinin 32 harf mukabilinde olduğuna işarettir.

676 Aslında 13 nokta vardır: ص ش ز ذ ر ز س ش ص. Sâd (ص)‘ın alfabadeki sırası olan 14 ile Muhîti‘nin hesapladığı 14 noktanın toplamı 28‘dir.

677 Sâd (ص)‘ın batn-ı sâlisinde 26 harf ve 6 nokta zahir olur: ص دال الف لام في دال الف لام. صاد الف دال الف لام في دال الف لام.

Bî-mükerrer heft olur bî-reyb ü şîn⁶⁷⁸
 Heft haţţ-ı vech-i Havvâdur yakîn
 Baţn-ı evvel baţn-ı şâliş iy hümmâm
 Sırr-ı bîst u nüh suverdür ve's-selâm⁶⁷⁹

Dâd

Şâddur çün arş-ı fazl-ı kirdgâr
 Kıldı dâd-ı fazl şâd üzre karar

2135. Ma^ç nî-i **lâ-hayra illâ fi'l-vasaţ**⁶⁸⁰

Dâd harfinde 'ayândur bî-ğalat⁶⁸¹

Fazl-ı hak isminde ya^ç nî bî-kuşûr
 Zâhir oldu ma^ç nî-i hayru'l-umûr⁶⁸²

Bîst u nüh harfün hem iy dâna-yı dîn
 İstivâsında gelüpdür bil yakîn

(59b)

Ya^ç nî on bişinde ez-fazl-ı celîl
 Geldi on biş rek^ç ate oldu delîl

Dâd bir noktayla kün harfine dâl
 Oldı fehm it bu sözi bî-kîl ü kâl⁶⁸³

2140. İkki rek^ç at cum^ç aı gösterdi hem

Hem dü hutbe sırrına oldu 'alem

Dü sücüd esrârın itdi âşikâr

Hem dü ihrâmuñ rumûzın aña var

678 Sâd (ص) 'ın batn-ı sâlisinde (صاد الف دال الف لام في دال الف لام) gayr-ı mükerrer 7 harf vardır: ص ا د ل ف م ي.

679 Sâd (ص) 'ın batn-ı evvelindeki 3 harf ve batn-ı sâlisindeki 26 harf toplamı, başında mukatta'ât harfi gelen 29 sûre mukabilindedir.

680 "Hayır ancak ortadadır." Bkz. خير الامور اوسطها "İşlerin en hayırlısı ortasında olanıdır." İhsâî, *Avâliyü'l-Âlî*, c. I, s. 296.

681 Alfabenin 15. harfi olan Dâd (ض), alfabenin tam ortasındaki harftir.

682 "İşlerin en hayırlısı ortasında olanıdır." خير الامور اوسطها

683 Dâd (ض) bir harf ve bir nokta olarak, toplam 2 olur, Kün (كن) 'ün 2 harfi mukabilindedir.

Ebcedinde görünür hem bî-nuṭaḳ
Gün gibi zāhir zuhūr-ı faẓl-ı ḥaḳ⁶⁸⁴

Men tekellem ḡāddan⁶⁸⁵ virdi ḥaber
Bu sözi fehmi it kim oldu muḥtaṣar

Oldı eczāsında hem ḡāduṅ ‘ayān
İsm-i fî vü ḡād ü lām-ı ḡayb-dān⁶⁸⁶

2145. İbn ü eb ü rūḥdan virdi ḥaber
Hem namāz-ı şāmdan iy pür-hüner

ḡād elif ü dāl u noḡta oldu ḡār⁶⁸⁷
ḡār ‘unşur sırrın itdi āşikār

ḡār ırmaḡuṅ rumūzı bî-ḡalaṭ
Faẓl-ı ḥaḳdan görünür hem ḡār ḥaṭ

ḡār rek‘at sırrını fehmi eyle hem
Oldı hem tekbîr-i mevtāya ‘alem

‘Unşurı üç ḥarfūṅ on ikki olur
On iki ḥaṭ sırrı rūşen görünür

2150. ‘Unşur-ı noḡtayla olur şānzdeh
Şānzdeh ḥaṭdur ‘ayān iy merd-i reh

Şānzdeh ‘unşurla üç ḥarf āşikār
Ma‘nî-i tis‘a ‘aşerdür aṅla var

Noḡta ile aṅla kāf-ı kün olur
Bîst rek‘at sünneti hem gösterür

Baṭn-ı şānide olur nüh āsumān⁶⁸⁸
ḡād elif u dāl-i ḥaḳdan bî-gümān

684 Dād (ضی)’in ebcedi 800’dür ve Fazlullah’ın zuhuruna işarettir.

685 “Ben dād ile konuşanların (yani Arapça konuşanların) en fasihiyim.” ana افصح من تكلم بالضاد hadisine telmiḥ var. Bkz. El-Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*, cüz. 1, s. 200.

686 Dād (ضی)’in eczasındaki 3 ḥarf (ضاد), Fadl (فضل)’in 3 ḥarfı mukabilindedir.

687 Dād (ضی)’in eczasındaki (ضاد) 3 ḥarf ve 1 noḡta toplamı 4’tür. 3 ḥarfin herbiri dörder unsurdan toplam 12 olur. Noktanın 4 unsuru da hesaba dahil edilirse 16 olur ki 16 ḥat mukabilindedir. Bu 16’ya 3 ḥarf dahil edilirse 19, noktanın ilavesiyle 20 elde edilir.

688 Dād (ضی)’in batn-ı şānisinde 9 ḥarf vardır: ضاد الف دال. 2 noktasiyla birlikte 11 olur.

Tis‘a âyet nüh felek ma‘nâsı hem
Görinür hem nüh teşehhüd bî-elem

2155. Fazl-ı hâkdan on bir olur bâ-nuķat
On bir esrâr-ı seferdür bî-galat

Tis‘a esrârını hem eyler ‘ayân
Kim olupdur yânzdeh ez-ğayb-dân

(60a) Ebced u bâ-nüh hurûf iy merd-i dîn
Sâ‘at-i taḥmîr-i Âdemdür yakîn⁶⁸⁹

Bî-mükerrer penc olur fehmi eyle hem⁶⁹⁰
Penc vakt esrârına oldu ‘alem

Penc tekbîr-i şehîde oldu dâl
Penc ḥaṭ sırrına hem bî-kîl u kâl

2160. Penc batn-ı evvel ile oldu heşt
Heşt gülrâr-ı cinândur eyle geşt

Bâ-dü nokta heft ḥaṭdur bî-hicâb
K’adîdur ḥaḳdan anuñ ümmü’l-kitâb

Heft batn-ı evvel ile on olur
On ḥaṭ-ı elvâḥ-ı Mûsâ görünür

Ḍâd elif dâl ü elif ü lām ü fî
Dâl elif lām batn-ı şâliş iy zekî⁶⁹¹

Bîst u şeş olur görünür âşikâr
Rûz u şeb bâ-sâ‘at-i bîst u çahâr

689 Dâd (ض)‘ın batn-ı sânisinin (ضاد الف دال) ebcedi 951‘dir, 9 harfle birlikte 960 olur ki Âdem‘in çamurunun yoğrulduğu 40 günün saatleri (40x24) mukabilindedir.

690 Dâd (ض)‘ın batn-ı sânisinde (ضاد الف دال) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: ض ا د ل ف. Batn-ı evveldeki 3 harf (ضاد) ile 8 olur. Gayr-ı mükerrer 5 harf ve 2 noktası toplamı da 7‘dir. Bu 7 ile batn-ı evveldeki 3 harfin toplamı da 10‘dur.

691 Dâd (ض)‘ın batn-ı sâlisinde 26 harf ve 7 nokta zahir olur: ضاد الف دال لام في دال الف. 26 harf, batn-ı evveldeki 3 harf (ضاد) ile 29‘dur. 26 harfin 7 noktası, Kuran‘ın üzerine nazil olduğu 7 harf mukabilindedir.

2165. Bîst u şeş bâ-batn-ı evvel bî-ḥaṭar
Zâhir itdi sırr-ı bîst u nüh suver
Bîst u şeş ḥarfûñ nuḳâtın bî-gümân
Seb‘a eḥruf⁶⁹² sırrını eyler ‘ayân
Heft noḳta bîst u şeş ḥarf-ile hem
Oldı ḥaḳdan ottuz üç ḥarfe ‘alem⁶⁹³
Ottuz üç sâl-i Mesîhâdan ḥaber
Virdi hem fehmi eyle iy şâhib-naẓar
Bî-mükerrer heft bâ-se noḳta hem
Batn-ı evvelle olur on dörd ‘alem⁶⁹⁴
2170. Gösterür on dörd ḥaṭı çün bedr-i mâh
Kim odur seb‘ u’l-meşân bî-iştibâh
Heft bâ-se noḳta hem iy merd-i reh
Batn-ı şâniyle kim oldı yânzdeh
Bîst u yek olur bu sözde yok gümân
Virdi ḥaṭṭ-ı vech-i Havvâdan nişân⁶⁹⁵
Heft ḥarfûñ ebcedi bî-irtiyâb
Bîst u şeş⁶⁹⁶ bâ-heft noḳta bî-ḥicâb
Şüret-i zâhirle olur biñ tamâm⁶⁹⁷
Biñ şifât-ı faẓl-ı ḥaḳdur ve’s-selâm

692 نزل القرآن على سبعة احرف “Kuran, yedi harf üzerine indi.” Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. IV, s. 457.

693 Dâd (ض)‘ın batn-ı sâlisindeki (ضاد الف دال في دال الف لام) 26 harf ve 7 nokta toplamı 32 ilâhî harf ve Lâm-elif‘in toplamı olan 33 harf mukabilindedir.

694 Dâd (ض)‘ın batn-ı sâlisinde (ضاد الف دال في دال الف لام) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta vardır: ض ا د ل ف ي م. Harf ve nokta toplamı 10‘dur, Dâd‘ın batn-ı evvelindeki 3 harf ve 1 nokta (ضاد) ile toplamı 14 olur.

695 Dâd (ض)‘ın batn-ı sâlisindeki (ضاد الف دال في دال الف لام) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta (ض ا د ل ف ي م) ile batn-ı sâniideki 9 harf ve 2 nokta (ضاد الف دال) ki 11‘dir toplamı 21 olur. Havvâ‘nın yüzündeki 21 hat mukabilindedir.

696 Nüşhada: bîst u yek.

697 Dâd (ض)‘ın batn-ı sâlisindeki 26 harfin (ضاد الف دال في دال الف لام) gayr-ı mükerrer 7 harfinin (ض ا د ل ف ي م) ebcedi 965‘tir, batn-ı sâlisin 26 harf ve 7 noktası ile Dâd (ض)‘ın 1 harf ve 1 noktası toplamı 1000‘dir.

Tı

- (60b) 2175. ‘ Unşur ile pencdür tî âşikâr⁶⁹⁸
 Penc vakt esrârını fehm eyle var
 Şûretinde ma‘ nî-i sırr-ı elif
 Âşikârâ görünür bî-ihtelif
 Nüh teşehhüd nüh felek bî-reyb ü şîn
 Ebcedinde gizlidür fehm it yakîn⁶⁹⁹
 ‘ Unşur u tî bâ-cümel bî-kîl u kâl
 Çârdeh hatt-ı hüdâya oldu dâl
 Batn-ı evvel kâf u nûn esrâridur⁷⁰⁰
 Hem iki rek‘ at namâz-ı⁷⁰¹ şubhı gör
 2180. Noktasında ikki secde âşikâr
 Hem iki ihrâm sırrı aña var
 Harf u nokta çâr rek‘ atden nişân
 Gösterür hem çâr enhârı ‘ ayân
 Tî vü yînün ebcedinde bî-htaşar
 Zâhir oldu ma‘ nî-i tis‘ a ‘ aşer⁷⁰²
 Bâ-dü harf yigirmi birdür iy hakîm
 Görinür yigirmi bir hatt-ı kadîm
 Tî teheccînün on altısında hem⁷⁰³
 Geldi on altı haşa oldu ‘ alem
 2185. Bâ-teheccî ‘ unşur-ı tı tî vü yî
 Bâ-dü nokta bîst u çâr olur aḥî

698 Tı (ط) harfi ve 4 unsuru toplamı 5’tir.

699 Tı (ط)’nın ebcedi 9’dur. Harfin kendisi ve 4 unsuru ile ebcedinin toplamı 14 olur.

700 Tı (ط)’nın batn-ı evvelinde 2 harf ve 2 nokta vardır: طي. 2 harf, Kün (كن)’ün 2 harfi ve sabahın 2 rekat farzı, 2 nokta da 2 secde, 2 parça ihram mukabilindedir.

701 Nûshada: namâzı.

702 Tı (ط)’nın batn-ı evvelinin (طي) ebcedi 19’dur, 2 harfle birlikte 21 olur.

703 Tı (ط), alfabenin 16. harfidir. 16 ile Tı (ط)’nın unsuru olan 4, طي’nin 2 harfi ve 2 noktası toplamı 24’tür.

Sâ' at-i leyl ü nehârı gösterür
Hem Mesîhün nuṭṭını iy kân-ı nûr

Bâ-dü nokṭa tı vü ye vü bâ-cümel
Bîst u se olur bu 'aḳdi eyle ḥal⁷⁰⁴

Gösterür hifdeh ḥurûfı bî-ğalaṭ
Kim olur yiggirmi üç bâ-şeş nuḳaṭ

Ebced u bâ-tı vü ye iy muḥterem
Bâ-teheccî hey'et-i mecmû'a hem

2190. Bâ-dü nokṭa oldı sırr-ı erba'în
K'Âdemün taḥmîr(i)dür fehm it yaḳîn⁷⁰⁵

Tî vü yî batn-ı düvom olur çahâr⁷⁰⁶
Çâr ḥaṭṭ-ı vech-i Âdemdür iy yâr

Sitte-i eyyâm u hem şeş ibtidâ
Şeş ḥurûf-ı kâf u nûn hem tâlibâ

Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
Şeş nuḳaṭ-ı tî vü yî oldı 'alem

(61a) Çâr ḥarf u şeş nuḳaṭ iy nev-cüvân
Gösterür deh levḥ-i Mûsâdan nişân

2195. Çâr ḥarf u ebced u bâ-şeş nuḳaṭ
Hey'et-i mecmû'a-y-ıla bî-ğalaṭ⁷⁰⁷

Gösterür elli namâzı âşikâr
Elli ḥarf u nokṭayı hem aḳla var

704 Tı (ط)'nın eczasındaki (طي) 2 harf, 2 noktası ve ebcedi olan 19 ile toplamı 23'tür. 17 mukatta'ât (الر كهيص طس حم ق ن د ف و) ve 6 noktası toplamı mukabilindedir.

705 Tı (ط)'nın alfâbedeki sırası olan 16 ile, eczasındaki (طي) 2 harf, 2 nokta, heyet-i mecmû'ası ve ebcedi olan 19'un toplamı 40'tır.

706 Tı (ط)'nın batn-ı sânisinde 4 harf ve 6 nokta vardır: طي يي.

707 Tı (ط)'nın batn-ı sânisindeki (طي يي) 4 harf ve 6 nokta ile bu dört harfin ebcedi olan 39 ve heyet-i mecmû'asının toplamı 50'dir. Miraçta ilk olarak farz olan 50 vakit namaz ve Kuran alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası toplamı mukabilindedir.

Bî-imâle tî vü yî iy merd-i dîn⁷⁰⁸

Üç namâz-ı şâm sırrıdur yaķın

Görinür hem ism-i fî vü dâd u lâm

İbn u eb u rûh hem fehm it tamâm

Üç hurûfuñ ebcedi ottuz olur

Ottuz eczâ-yı kelâmı gösterür

2300. Bâ-cümel üç harf oldu aña hem

Lâm-elifle sî vü dü harfe ‘alem

Batn-ı şâliş tî vü yî vü yî vü yî

Heşt bâb-ı cennet olur iy aķı⁷⁰⁹

Heşt harfüñ ‘unşurından kıl taleb

Ottuz ikki nuṭṭ-ı faẓl-ı zât-ı rab

‘Unşur u bâ-heşt harf olur çihil

Sırrını çîl ismüñ idrâk eylegil

Heşt ḥaṭṭın Âdemüñ eyler ‘ayân

Gösterür hem heşt teşehhüd(d)en nişân

2305. Noktasında çârdeh harf âşikâr⁷¹⁰

Kim odur seb‘ u’l-meşân iy hûşyâr

Çârdeh bâ-heşt bîst u dü olur

Nokta-i Qur’ân u Mûsâ nuṭṭıdur

Heşt harf u bâ-cümel ez-ğayb-dân

Oldı seksen yeddi bî-reyb ü gümân

Gösterür yetmiş sekiz harfı tamâm

Noktasıyla fehm it iy ‘âlî maķâm

708 T1 (ط)’nın batn-ı sânisinde (طي يي) bî-imâle 3 harf vardır: ي ي ي. Bu üç harfin ebcedi toplamı 30’dur. 3 harf ile toplamı 33 olur ki 33 harf (32 harf ve Lâm-elif) mukabilindedir.

709 T1 (ط)’nın batn-ı sâlisinde 8 harf vardır: طي يي يي يي يي. 8 harf dörder unsurdan 32 olur, 8 harfle birlikte 40’tur.

710 T1 (ط)’nın batn-ı sâlisindeki 8 harfin (طي يي يي يي يي يي يي) 14 noktası vardır. Harf ve nokta toplamı 22’dir. 8 harfin ebcedi 79’dur, 8 harfle birlikte 87 olur ki 78 mukatta’ât ve 9 noktası toplamı mukabilindedir.

Bî-imâle seksen altı oldu hem
Seksen altı secdeye oldu ‘alem⁷¹¹

2310. Bî-imâle heşt heft olur yakîn
Heft haţţ-ı ümmdür iy dānā-yı dīn⁷¹²

Çârdeh nokţayla oldu hem inan
Bîst u yek harfine el-ḥamdün nişân

Ebcedinde heft harfün âşikâr
Görinür heftâd sırrı aña var

(61b) Heft harf u bâ-cümel iy pür-hüner
Virdi yetmiş yeddiden saña ḥaber

Heft harfün ‘unşurı bî-ķîl u ķâl
Bîst u heşt nuţķ-ı resûle oldu dâl

2315. Bâ-‘anâşır heft harf ez-ğayb-dân
Ebced u bâ-‘unşur-ı tı bî-gümân

Batn-ı şânî-y-ile hem iy nîk-nâm
Sırr-ı yüz on dört suverdür ve’s-selâm⁷¹³

Zı

İkki rek‘ at şubḥ sırrın iy zekî
Gösterür bir nokţa-y-ıla harf-i zî⁷¹⁴

İkki harf-i ķâf u nûna oldu dâl
Secdeteyn sırrına hem bî-ķîl u ķâl

711 Tı (ط)’nın batn-ı sâlisindeki 8 harf (طي يي يي يي) ve ebcedi olan 79’un toplamından Tı çıkarılırsa (bî-imâleden kasıt budur) 86 kalır ki hazardsa (17 rekat), seferde (11 rekat), Cuma günü (15 rekat) yapılan toplam secde sayısı mukabilindedir.

712 Tı (ط)’nın batn-ı sâlisindeki 8 harf (طي يي يي يي) bî-imâle 7 harftir: ي ي ي ي ي ي ي. 14 noktası ile bu 7 harfin toplamı 21’dir. Bu 7 harfin ebcedi toplamı da 70’dir, 7 harfle birlikte 77 olur.

713 Tı (ط)’nın batn-ı sâlisinin bî-imâle 7 harfı (ي ي ي ي ي ي ي) dörder unsurdan 28 olur. Bu 7 harfin ebcedi olan 70, 7 harf ve unsuru olan 28, Tı (ط) ve unsuru (toplam 5’tir), batn-ı sânisindeki 4 harf (طي يي) ile toplanınca 114 elde edilir, Kuran’ın 114 sûresi mukabilindedir.

714 Zı (ظ), bir harf ve bir noktadan oluşur, harf ve nokta toplamı 2’dir. Harfin 4 unsuruyla 6, noktanın 4 unsuruyla 10 olur.

‘Unşur-ı zî ile añla şeş olur
Şeş cihât u şeş teşehhüd görünür

2320. ‘Unşur-ı nokṭayla olur on tamām
Deh ḥaṭ-ı Mūsādur aṇla iy hümām

Baṭn-ı evvel zī ikidür aṣīkār⁷¹⁵
İkki iḥrāmuñ rumūzın añla var

Noktası üç oldu üç rek' at namāz
Görinür hem ism-i fazl-ı bī-niyāz

Harf u nokta penc oldu bî-gümân
Penc hatt u penc vakt oldu ‘ayân

Batn-ı şānī zī vü yī olur çahār⁷¹⁶
Çār rek^c at sırrıdur iy hūşyār

2325. Zāhir itdi çār haṭṭ-ı Âdemi
Gösterür hem çār harf-i mu' cemi

Heft haṭṭ-ı vech-i Havvā bī-ḥicāb
Noktasında görünür hem heft bāb

Harf u nokta ma' nî-i sırr-ı sefer
Gösterür hem şukka sırrın bî-haţar

Batn-ı şālīṣ zī vü yī vü yī vü yī⁷¹⁷
Heşt bāb-ı cennet olur iy aḥī

Heşt haftı-ı Âdeme oldu 'alem
Heşt teşehhüd sırrını gösterdi hem

2330. Noktasında pānzdeh rek' at namāz
 Āşikārā görünür ez-bī-niyāz

(62a) On yedisinde hem iy dānā-yı dīn
Nāzil olmuştur teheccīnün yakīn⁷¹⁸

715 Z₁ (ظ)'nın batn-ı evvelinde 2 harf ve 3 nokta vardır: ظي.

716 Z₁ (ظ)'nın batn-ı sâniinde 4 harf ve 7 nokta vardır: ظي.

717 Zı (ظ)'nın batn-ı sâlisinde 8 harf ve 15 nokta vardır: ظ ی ی ی ی ی ی ی

718 Z₁ (ظ), alfabenin 17. harfidir.

Gösterür hifdeh namâzı bî-nuṭaḳ
 Kim ḥazarda emr idüpdür fazl-ı ḥaḳ
 Nokṭa-i zâhirden eylerseñ güzer
 Sırr-ı on dört ḥaṭ görine ser-be-ser⁷¹⁹
 Heşt ḥarf (u) çârdeh nokṭa ‘ayân
 Sırr-ı bîst u dü nuḳaṭdur bî-gümân

2335. Hem kelîmüñ nuṭḳına oldı ‘alem
 Kim gelüpdür bîst u dü iy muḥterem
 Nokṭa-i zâhirle bîst u se⁷²⁰ olur
 Şeş nuḳaṭla ḥarf-i hifdeh sırrıdur
 Ḥarf-i zâiden eyleseñ ḳaṭ‘-ı naẓar
 Ḳala yeddi ḥarf-i yî iy pür-hüner⁷²¹
 Yeddi batn esrârın eyler âşikâr
 Yeddi muşḥaf sırrını hem aña var
 Çârdeh nokṭayla bîst u yek olur
 Bîst u yek ḥaṭ sırrı rûşen görünür
2340. Heft yînüñ ebcedi bî-reyb ü şîn
 Gösterür heftâd esrârın yaḳîn
 Ebced u bâ-heft ḥarf iy kâm-yâb
 Gösterür heftâd u hefti bî-ḥicâb
 Çârdeh nokṭayla ḥarf-i zî iy yâr
 Gösterür on altı ḥaṭṭı âşikâr

719 Zı (ظ)’nın batn-ı sâlisindeki (ظي يي يي) 15 noktadan zahirdeki yani Zı (ظ)’nın noktası çıkarılırsa 14 hat mukabilinde 14 nokta görülür. 14 nokta 8 harfle birlikte 22’dir. Zahirdeki nokta dahil edilirse 23 olur, 17 mukatta’ât ve 6 noktası toplamı müşahede edilir.

720 Nüşada: sî.

721 Zı (ظ)’nın batn-ı sâlisindeki (ظي يي يي يي) harflerden Zı (ظ) dışında 7 harf müşahede edilir. Bu 7 harfin (ي يي يي يي يي) 14 noktası vardır. Harf ve nokta toplamı 21 olur. Bu 7 harf ve ebcedi olan 70’in toplamı 77’dir, mukatta’ât harflerinin toplamı mukabilindedir. 7 harfin 14 noktasıyla Zî (ظي)’nin 2 harfi toplamı 16’dır. Zı (ظ)’nın noktasıyla 17 olur.

Nokta-i zî-y-ıla hifdehdür tamâm
Ma' nî-i hifdeh hâzardur ve's-selâm

Ayın

Gösterür bî-nokta şekl-i harf-i 'ayn
Harf-i vâhid sırrını 'aynu'l-yakîn

2345. Zâhiren gerçi⁷²² ki eşkâl-i hurûf
Muhtelif gelmişdür ez-fazl-ı ra'ûf

Yok-durur bâtında lîkin ihtilâf
Her birinün 'aynıdur bil bî-hilâf

'Unşurında çâr rek' at âşikâr
Çâr harf-i mu' cemi hem aña var

Bâ-'anâsır 'ayn penc olur 'ayân
Penc vâkt esrârına oldı nişân⁷²³

(62b) Görinür hem nâm-ı fazl-ı kirdgâr
Harf u nokta kim olur penc âşikâr

2350. Penc haţţ-ı Âdeme oldı 'alem
Gösterür hem hums sırrın bî-elem
Fazl-ı hâkdan hem teheccînün 'ayân
On sekizinde gelüpdür bî-gümân⁷²⁴

Gösterür Allâh ismin bî-ğalaţ
Kim olur hijdeh 'ayân harf u nuqaţ

On sekiz biñ 'âlemi 'ayn-ı 'Alî
Zâhir itdi aña iy merd-i velî

722 Zâhir egerçi şeklinde de okunabilir.

723 Ayın (ع) harfi ve 4 unsuru toplamı 5'tir. Fadl (فضل)'in isminin 3 harfi ve 2 noktası toplamı mukabilindedir.

724 Ayın (ع), alfabenin 18. harfidir. Allah (الله)'in eczasındaki 14 harf ve 5 nokta (الف لام الميم) mukabilindedir.

Hem cümelde yetmiş oldu âşikâr
Kâf u nûn esrârını fehm eyle var⁷²⁵

2355. Kim olur yetmiş ‘aded bî-irtiyâb
Keşf ider ma‘ nâ-yı yetmiş biñ hicâb

‘Ayn yetmiş yî vü nûn yetmiş iki
Müfredât eczâsın aña iy zekî⁷²⁶

Hey’et-i mecmû‘a u bâ-se nuķat
Harf-i ‘ayn ile hem aña bî-ğalat

Gösterür yetmiş yedi harfı saña
Kim muķatṭa‘ da gelüpdür tâlibâ

Oldı ‘ayn eczâda üç harf aña hem⁷²⁷
Üç şalât esrârına oldı ‘alem

2360. Ya‘ nî on bir on biş on yeddi iy yâr
Kim sefer cum‘a hâzardur âşikâr

Hem se rek‘at şâm sırrın gösterür
İsm-i fazl-ı hâķķı hem iy kân-ı nûr

Noķtasında sırr-ı ibn ü eb ü rûh
Görinür fehm eyle hâķdan bul fütûh

‘Ayn u yî vü nûnuñ iy dâñâ-yı dîn
Fehm iderseñ ebcedi bî-reyb ü şîn

Gösterür sî cüzv-i Qur‘ânı ‘ayân
Şad tınâb-ı haymei hem bî-gümân

2365. Üç hurûf üç noķta ile oldı şeş
Şeş teşehhüd sırrıdur cehd it iriş

725 Ayın (ع)‘in ebcedi, Kün (ك)‘ün ebcedi mukabilinde 70‘tir.

726 Ayın (ع)‘in eczasındaki (عين) harflerden Ayın (ع)‘in ebcedi 70‘tir, Ye ve Nûn (ين) harfleriyle 72 olur. Eczasındaki 3 nokta, harfin kendisi ve heyet-i mecmûası ile toplamı 77‘dir. Mukaattaat harflerinin toplam sayısı mukabilindedir.

727 Ayın (ع)‘in eczasında 3 harf ve 3 nokta vardır: عين. Bu 3 harfin ebcedi toplamı 130‘dur. Hayme-i Miâd‘ın 100 ipi ve Kuran‘ın 30 cüzü mukabilindedir.

- Sitte-i eyyâmı kıldı âşikâr
Kâf u nûn eczâsını hem aña var
- ‘Ayn u yî vü nûn iy cûyâ-yı dîn
Batn-ı şânî heşt olur bî-reyb ü şîn⁷²⁸
- (63a) Heşt haţţ-ı Âdemi kıldı ‘ayân
Heşt cennetden saña virdi nişân
- Heşt teşehhüd sırrın eyle hem taleb
Hem daği eczâ-yı nâm-ı fazl-ı rab
2370. Nüh teşehhüd noktasında âşikâr
Hem nüh âyet nüh felek fehmi eyle var
- Heşt harf u nüh nuķat hifdeh olur
Ma‘nî-i hifdeh şalâtı gösterür
- Sî vü dü nuķ u haţţ-ı⁷²⁹ Âdem ‘ayân
‘Unşurında heşt harfûn bî-gümân
- Bâ-‘anâsır heşt harf olur çihil⁷³⁰
Görinür taḥmîr-i Âdem fehmi kıl
- Batn-ı evvelle bil olur çîl u şeş
Âdemün esmâsı sırrıdur iriş
2375. Bî-mükerrer heşt harf olur çahâr⁷³¹
Çâr haţţ-ı Âdemi fehmi eyle var
- Çâr tekbîrine mevtânuñ ‘alem
Çâr rek‘at sırrına dâl oldu hem
- Bâ-se nokta heft olur bî-reyb ü şîn
Heft haţţ-ı vech-i Ḥavvâdur yakîn

728 Ayın (ع)‘in batn-ı sânisinde 8 harf ve 9 nokta vardır: عين يي نون. Harf ve nokta toplamı 17’dir.

729 Nûshada: haţţı.

730 Ayın (ع)‘in batn-ı sânisindeki 8 harf (عين يي نون) dörder unsurdan 32’dir, 8 harfle toplamı 40 olur. Batn-ı evveldeki 3 harf ve 3 nokta (عين) ile 46’ya eşittir.

731 Ayın (ع)‘in batn-ı sânisindeki 8 harfte (عين يي نون) gayr-ı mükerrer 4 harf vardır: ع ي ن و. 3 noktasıyla 4 harfin toplamı 7’dir.

‘Ayn u yî vü nûn u yî vü yî vü nûn
Vâv (u) nûn batn-ı siyom iy zû-fünûn⁷³²

Bîst u yek haṭṭ sırrına oldu nişân
Kim gelüpdür vech-i Havvâda ‘ayân

2380. Bîst u yek harfine el-ḥamdûn ‘alem
Oldı haḫdan noktası fehmi eyle hem

Harf u nokta kırk iki bî-kāl u kıl
Batn-ı şânî-y-ile pencâh oldu bil

Eyledi pencâh namâzı âşikâr
Muşhafuñ hem nokta vü harfin iy yâr

Bî-mükerrer bîst u yek harf oldu bil
Penc vakt u penc haṭ bî-kāl u kıl⁷³³

Bî-mükerrer penc harf iy muhterem
Batn-ı evvel kim hem oldu şeş ‘alem

2385. On bir olur ikkisi bî-imtiḥân
Gösterür on bir sefer sırrın ‘ayân

Batn-ı şânîyle siyom bî-kıl u kâl
Oldı bîst u nüh suver sırrına dâl⁷³⁴

(63b) Penc harfûñ noktasıyla iy hümmâm
Çârdeh haṭṭ-ı hüdâdur ve’s-selâm⁷³⁵

732 Ayın (ع) in batn-ı sâlisinde 21 harf ve 21 nokta vardır: عین یی نون یی نون وا نون. 21 harf Havvâ’nın 21 hattına, 21 noktası da Fatiha’nın gayr-ı mükerrer 21 harfine mukabildir. Harf ve nokta toplamı, batn-ı sânisindeki 8 harfle birlikte 50 olur.

733 Ayın (ع) in batn-ı sâlisindeki 21 harfte عین یی نون یی نون وا نون gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: ع ی ن و ا. Bu 5 harf ile Ayın (ع) in batn-ı evvelindeki 3 harf ve 3 nokta عین toplamı 11 olur.

734 Ayın (ع) in batn-ı sânisindeki 8 harfle batn-ı sâlisindeki 21 harf toplamı, başında mukatta’at gelen 29 sûre mukabilindedir.

735 Ayın (ع) in batn-ı sâlisindeki gayr-ı mükerrer 5 harf ve 3 noktası ع ی ن و ا ile batn-ı evvelindeki 3 harf ve 3 nokta عین toplamı 14’tür.

Gayın

Geldi şekl-i ‘aynda gayn ez-eḥad
 Nokṭa vāz‘ olmasıyla oldu biñ ‘aded
 Ya‘ nī ‘inda’l-lāh bir nokṭa hezār
 Oldı fehm eyle bu sırrı āşikār

2390. Virdi saña ‘ilm-i sâ‘ atden ḥaber
 Kim günü biñ yıl ola dır dādger
 Ḥarf nokṭa nokṭa ḥarf oldu tamām
 Çün zuhūra geldi faẓl-ı lā-yenām⁷³⁶
 Faẓl-ı ḥaḳdur mūcid-i leyl ü nehār
 K’eyledi⁷³⁷ taḳsīm-i sâ‘ at āşikār
 Nokṭa vü ḥarfinde ḡaynuñ bī-gümān
 İkki rek‘ at şubḥ görindi ‘ayān⁷³⁸
 Kāf u nūn ḥarfini hem gösterdi bil
 Hem iki iḥrām sırrın fehm kıl
 2395. On toḳuzında gelüpdür müfredüñ⁷³⁹
 ‘Ārif ol nuṭḳın fehm it Aḥmedüñ
 Muḥkemāt esrārın itdi āşikār
 K’oldı⁷⁴⁰ ḥarf u nokṭa on toḳḳuz iy yār
 Bā-teheccī ḡayn ḥarf u nokṭa hem⁷⁴¹
 Bīst u yek ḥaṭ sırrına oldu ‘alem
 Batn-ı evvel ḡayn üç ḥarf oldu bil⁷⁴²
 İsm-i fī vü ḡād u lāmı fehm kıl

736 Ayın (ع) ile Gayın (غ)’in arasında bir nokta fark vardır. Ayın’ın ebcedi 80, Gayın’ınki 1000’dir. O halde noktanın değeri 920 olur ki Fazlullah’ın zuhurundan kinayedir.

737 Nūshada: Ki eyledi.

738 Gayın (غ) bir harf ve bir noktadan oluşur ki toplamı 2’dir.

739 Gayın (غ) alfabenin 19. harfidir. 14 Muhkem harf ve 5 noktasının (الر كهيعص طس حم ق) toplamı mukabilindedir.

740 Nūshada: Ki oldı.

741 Gayın (غ)’ın bir harfı, bir noktası ile alfabedeki sırası olan 19’un toplamı 21’dir.

742 Gayın (غ)’ın batn-ı evvelinde 3 harf ve 4 nokta vardır: غين. Harf ve nokta toplamı 7’dir.

İbn u eb u rûhdan hem açdı rāz
Hem ‘ayān gösterdi üç rek‘at namāz

2400. Çār ‘unşur çār rek‘at çār ḥaṭ
Noktasında āşikārā bī-ḡalaṭ

Ḥarf u nokta heft olur bī-reyb ü şīn
Heft ḥaṭṭ-ı vech-i Ḥavvādur yakīn

Heft şāḥ-ı berre⁷⁴³ sırrı hem ‘ayān
Görinür hem heft muşḥaf bī-ḡümān

Hem daḥi heft āyet-i ümmü’l-kitāb
Āşikārā görünür hem heft bāb

Hem görindi sırr-ı sāl-i heft hezār
Ḡayn ḥarfinden ger eylerseñ şumār

(64a) 2405. Zāhir oldı ḡayndan hem iy hümām
Bī-mükerrer ism-i fī vü ḡād u lām⁷⁴⁴

Batn-ı şānī ḡayn heşt ḥarf oldı bil⁷⁴⁵
Heşt ḥaṭṭ-ı Ādeme oldı delil

Heşt teşehhüd sırrına oldı ‘alem
Heşt bāb-ı cenneti gösterdi hem

Batn-ı evvelle olur on bir iy yār
Gösterür on bir namāzı āşikār

Noktası deh levḥ-i Mūsādan ḥaber
Virdi fehmi it bu beyānı muḥtaşar

2410. Ḥarf u nokta oldı hijdeh āşikār
‘Ālem-i⁷⁴⁶ hijdeh hezārı aḡla var

743 Bkz. Fatih Usluer, *a.g.e.*, s. 359.

744 Fadl (فضل)’ın eczasındaki (في ضاد لام) ḡayr-ı mükerrer 7 harf (ف ي ض ا د ل م), Ḡayn (غ)’ın batn-ı evvelindeki 3 harf ve 4 noktanın (غين) toplamı mukabilindedir.

745 Ḡayn (غ)’ın batn-ı sâniinde 8 harf ve 10 nokta vardır: غين يي نون. Harf ve nokta toplamı 18’dir, Allah (الله)’ın eczasındaki 14 harf ve 4 nokta (الف لام الم الف هي) toplamı mukabilindedir. 8 harf ile batn-ı evveldeki 3 harfin (غين) toplamı 11’dir.

746 Nüşhada: ‘Ālemi.

Nokta vü eczâ-yı ismu'l-lâh hem
 Âşikârâ görünür iy muhterem
 Batn-ı şâliş gayn u yî vü nûn u yî
 Yî vü nûn u vâv u nûn bil iy ahî⁷⁴⁷
 Bîst u yek harfını el-hamdûn 'ayân
 Gösterür fehm eyle hakdan bî-gümân
 Noktasında nokta-i Kur'anı gör
 Hem kelîmüñ nuṭṭkını iy kân-ı nûr

2415. Harf u nokta kırk üç olur ez-celîl
 Batn-ı evvelle olur kırk altı bil
 Âdemüñ esmâsına oldu 'alem
 Çârdehle sî vü dü fehm eyle hem
 Bî-mükerrer penc olur bî-kîl u kâl⁷⁴⁸
 Penc haṭṭ u penc vakte oldu dâl
 Tokkuz olur çâr nokṭayla 'ayân
 Görinür tokkuz teşehhüd bî-gümân
 Gösterür hem nüh felek sırrın tamâm
 Hem nüh âyet ma'nîsin bil ve's-selâm

Fe

2420. Fî-i fazlu'l-lâh-ı zât-ı gayb-dân
 Oldı harf-i gayndan soñra 'ayân
 Çünkü esmâ'-ı şifât-ı kirdgâr
 Oldı harf-i gayndan bil âşikâr
 Harf-i fîden zâhir oldı ism-i zât
 Çün zuhûra geldi fazl-ı kâ'inât

747 Gayn (غ)'ın batn-ı sâlisinde 21 harf ve 22 nokta vardır: غين يي نون يي نون واو نون. 21 harf, 22 nokta ve batn-ı evveldeki 3 harf (غين) toplamı 46'dır.

748 Gayn (غ)'ın batn-ı sâlisinde (غين يي نون يي نون واو نون) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 4 nokta vardır: غ ي ن و ا. Harf ve nokta toplamı 9'dur.

- (64b) Fî ile oldı elif ħarfi ‘ayān
 Ħarf-i vāhid⁷⁴⁹ sırrın añla iy cüvān
 Bu cihetdendür elif ism-i ħudā
 K’oldı⁷⁵⁰ fî-i faẓl anda ibtidā
2425. Gelmese lafz-ı elifde ħarf-i fî
 El olurdı bil bu sırrı iy aḥī
 Pes elif ħarfine fî oldı ‘imād
 Vechdür ya‘ nī ki fî iy ḥoş-nihād
 Kim elif ħarfinden oldı âşikār
 İbtidā bil fî-i faẓl-ı kirdgār
 Müfredātuñ geldi yigirmisinde hem
 Kāf-ı kün esrārına oldı ‘alem⁷⁵¹
 Bîst rek‘at sünneti hem iy cüvān
 Zāhir itdi fehm iderseñ bî-gümān
2430. Bâ-teheccî fe be-emr-i⁷⁵² kirdgār
 Şüret-i Havvâyı kıldı âşikār⁷⁵³
 Kim olur yiggirmi bir ḥaṭ bî-ḥicāb
 Hemçü ħarf-i âyet-i ümmü’l-kitāb
 Noktasıyla olur iggirmi iki
 Nokṭa-i Qur’ānı fehm it iy zekī
 Hem kelīmüñ nuṭḫını fehm eyle var
 Kim gelüpdür bîst u dü ħarf âşikār

749 اقرؤ القرآن على حرف واحد “Kuran’ı bir harf üzerine oku.” Müslim, *Saḥīḥ*, K. Mûsâfirîn, 273-274; en-Nesâî, *es-Sünen*, K. İftitâḥ, 37. Hurufilerce tüm harfler tek bir hakikattir. Bkz. Fatih Usluer, *a.g.e.*, s. 221.

750 Nüşhada: Ki oldı.

751 Fe (ف), alfabenin 20. harfidir ve Kün (كن)’ün Kef harfinin ebcedi mukabilindedir.

752 Nüşhada: Faḍl bâ-emr-i. Müstensih kopya ettiği nüşhadaki Fe harfini Fadl’ın kısaltması olarak anlamış.

753 Fe (ف) harfi ile alfabedeki sırası olan 20’nin toplamı 21’dir ve Havvâ’nın 21 hattı mukabilindedir. Fe’nin noktasının hesaba dahil edilmesiyle 22 olur.

Bâ-teheccî vü cümel bil harf-i fâ

Hayme-i mî' âda oldu rehnümâ

2435. Kâf ve'l-Kur'an⁷⁵⁴ esrârına hem
Fazl-ı hâkdan oldu harf-i kâf(a) 'alem⁷⁵⁵

Bâ-^c anâşır bâ-cümel heştâd u çâr

Oldı fehm it fî-i fazl-ı kirdgâr⁷⁵⁶

Virdi ism-i fazl-ı yezdândan nişân

Kim gelüpdür muşhaf içinde 'ayân

Hem se bîst u heşt hattı gösterür

Vech ü dest ü pâda kim rûşen-dürür

Noқта vü harfinden oldu hem 'ayân⁷⁵⁷

İkki rek^c at cum^c a sırrı bî-gümân

2440. Kâf u nûn harfine hem oldu 'alem

Huṭbeteyn esrârını fehm eyle hem

Harf u noқта bâ-cümel iy nîk-nâm

Gösterür eczâ-yı sî vü dü kelâm⁷⁵⁸

(65a)

'Unşur-ı fe harf u noқта ez-celîl

Şeş teşehhüd sırrına oldu delîl⁷⁵⁹

'Unşur-ı noқтаyla yine deh olur

Deh haṭ-ı elvâh-ı Mûsâ görünür

754 (50 : 1) "Kâf, Kuran'a and olsun..."

755 Fe (ف) 'nin ebcedi olan 80 ile alfabedeki sırası olan 20'nin toplamı 100'dür, Hayme-i Mîâd'ın 100 ipi mukabilindedir, ebcedi 100 olan Kâf (ك) harfi mukabilindedir.

756 Fe (ف) harfinin oluştuğu 4 unsur ile ebcedinin toplamı 84'tür, 7 noktasıyla 77 mukatta'ât harfi mukabilindedir. Ayrıca 84, 3 kere 28'e eşittir, el, yüz ve ayaktaki 28'er hat mukabilindedir.

757 Fe (ف), 1 harf ve 1 nokta olarak toplamı 2'dir.

758 Fe (ف) harfi ve noktasıyla ebcedi olan 80'nin toplamı 82'dir. 32 harfin eczasındaki 82 harf mukabilindedir.

759 Fe (ف) harfinin 4 unsuru ve harfin kendisi ve noktası toplamı 6'dır. 6'nın, noktanın 4 unsuru ile toplamı da 10'dur.

Harf u nokta bā-teheccī fe ‘ayān⁷⁶⁰

Bist u dü noktaya olmuşdur nişān⁷⁶¹

2445. ‘Unşurında finūn oldı âşikār

Çār rek‘ at ma‘ nī-i hem haṭṭ-ı çār⁷⁶²

Bā-teheccī ‘unşur-ı fe bī-gümān

Gösterür nuṭṭ-ı Mesīhādan nişān

‘Unşur-ı noktayla bist u heşt olur

Bist u heşt nuṭṭ-ı resūli gösterür

Nokta vü harf-ile olur sī tamām

Görinür esrār-ı sī cüzv-i kelām

Gösterür eczāda fī hem âşikār⁷⁶³

Secdeteyn esrārını fehm eyle var

2450. Noktasında ism-i fazl-ı hakk ‘ayān

Hem se rek‘ at şām sırrı bī-gümān

Harf u nokta penc vakt esrārıdır

Penc haṭṭ-ı Âdemi hem gösterür

Ebcedinde fī vü yīnūn iy hümām

Görinür esrār-ı toḫsan bīn kelām⁷⁶⁴

Batn-ı şānī fī vü yī olur çahār⁷⁶⁵

Çār cüy-ı ‘adn(i) idrāk eyle var

760 Tamir ettiğimiz mısra nüshada şu şekildedir: Harf nuṭṭ bā-teheccī fe ‘ayān. Ayrıca bu mısradaki fe harfinin müstensih tarafından hataen Fadl’ın kısaltması şeklinde yazıldığını da belirtelim.

761 Fe (ف) harfi ve noktasıyla, alfabedeki sırası olan 20’nin toplamı 22’dir. Kuran alfabesinin 22 noktası mukabilindedir.

762 Fe (ف) harfinin 4 unsuru, 4 rekat farz ve 4 hat mukabilindedir. Bunun, harfin alfabedeki sırası olan 20 ile toplamı Hz. İsa’nın nutkündaki 24 harf mukabilindedir. Bu 24’e, Fe (ف)’nin noktasının 4 unsurunu, harfin kendisi ve noktasını dahil edersek 30 olur ki Kuran’ın 30 cüzü mukabilinde olur.

763 Fe (ف)’nin eczasında 2 harf ve 3 nokta vardır: في.

764 Fe (ف)’nin eczasının (في) ebcedi 90’dır, 90 bin kelam mukabilindedir.

765 Fe (ف)’nin batn-ı şānīsinde 4 harf ve 7 nokta vardır: في يي.

Noktasında âşikârâ heft hat
Heft batnuñ ma' nîsi hem bî-ğalat

2455. Nokta vü harfinde ma' nâ-yı sefer
Görinür hem şukka sırrı bî-haţar
Ebced u bâ-çar harf iy ħurde-dân⁷⁶⁶
Kıldı yüz on dört suver sırrın ' ayân
Ebced u harf u nuķat⁷⁶⁷ bî-reyb ü şîn
Yüz yigirmi bir olur fehm it yakîn
Yüz tınâb-ı ħaymeye yüzi ' alem
Ĥatt-ı Havvâdur yigirmi biri hem
Batn-ı şâliş fî vü yî vü yî vü yî⁷⁶⁸
Heşt ' adn u heşt ĥatdur iy zekî

2460. Heşt teşehhüd sırrıdur hem bî-nuţak
Kim kılpudur cum' ada farz anı Ĥak
Noktasında pânzdeh rek' at namâz
Görinür fehm eyle iy dâñâ-yı râz
Ĥarf u nokta bîst u sedür bî-ğalat
Gösterür hifdeh ħurûfı bâ-nuķat

- (65b) Bî-imâle heft yîdür bî-gümân⁷⁶⁹
Heft âyet sırrıdur fehm it ' ayân
Noktasında çârdeh ĥatt âşikâr
Muĥkemât esrârını hem aña var

2465. Bîst u yek ĥarfine el-ĥamdüñ ' ayân
Oldı ĥarf u noktası fehm eyle hem

766 Fe (ف)'nin batn-ı sâñisindeki 4 harf (في يي) ve bunların ebcedi olan 110'un toplamı Kuran'ın 114 sûresi mukabilinde 114'tür. 7 noktasıyla birlikte 121 olur ki bunun 100'ü Hayme-i Miâd'ın 100 ipi, 21'i de Havvâ'nın yüzündeki 21 hat mukabilindedir.

767 Nûshada: nokta.

768 Fe (ف)'nin batn-ı sâlisinde 8 harf ve 15 nokta vardır: في يي يي يي. Harf ve nokta toplamı, 17 muĥkem harf ve 6 noktası toplamı mukabilindedir.

769 Fe (ف)'nin batn-ı sâlisinde bî-imâle 7 harf ve 14 nokta vardır: ي ي يي يي يي. Harf ve nokta toplamı 21'dir. Bu 7 harfin ebcedi 70'dir, Kün (كن)'ün ebcedi mukabilindedir.

Ebcedinde heft yînüñ bî-gümân
 Kâf u nûn esrârını fehm it ‘ayân
 Batn-ı şânî batn-ı şâliş bî-ğalat⁷⁷⁰
 Fazl-ı hâkdan gösterür on ikki hat
 Batn-ı evvelle olur hem şanzdeh
 Görinür on altı hat iy merd-i reh
 Nokta-i fî ile hifdehdür tamâm
 Ma‘ nî-i hifdeh hâzardur ve’s-selâm

Kaf

2470. Kâf bir harf oldu vü ikki nuqat
 Gösterür esmâ-yı fazl(ı) bî-ğalat⁷⁷¹
 Hem namâz-ı şâm sırrın âşikâr
 İtdi fehm eyle bu esrârı iy yâr
 ‘Unşurından kâfuñ iy cüyâ-yı rab
 Çâr hatt-ı Âdemi eyle taleb⁷⁷²
 Çâr rek‘ at sırrına oldu ‘alem
 Çâr nehr u çâr tekbîr oldu hem
 İkki nokta ‘unşuriyla bî-gümân
 Kıldı hâkdan on iki hattı ‘ayân
 2475. ‘Unşur u harf u nuqat⁷⁷³ pânzdeh olur
 Pânzdeh rek‘ at namâzı gösterür

770 Fe (ف)’nin batn-ı sânisindeki 4 harf ile batn-ı sâlisindeki 8 harfin toplamı 12’dir. Batn-ı evvelin 2 harfî (في) ile Ye (ي)’nin iki noktası dahil edilirse 16 hat mukabilinde 16 olur, batn-ı evveldeki Fe (ف)’nin noktasının dahil edilmesiyle de 17 olur ki hâzardaki 17 farz rekat mukabilinde olur.

771 Kâf (ك) harf ve 2 nokta olarak Fadl (فضل)’in 3 harfî mukabilindedir.

772 Kâf (ق) harfinin 4 unsuru, 2 noktasının ise 8 unsuru vardır. Harf ve nokta unsurları 12’dir. 1 harf ve 2 nokta ile birlikte 15 olur.

773 Nûshada: nokta.

Hem teheccînüñ zi-fazl-ı ğayb-dân
Geldi yiggirmi birinde bî-gümân⁷⁷⁴

Bîst u yek haţ sırrına oldu ‘alem
Kim yazupdur vech-i Havvâda kalem

Bâ-teheccî vü cümel nokţayla kâf
Yüz yigirmi dört olur bî-ihtilâf⁷⁷⁵

Enbiyâ yüz yirmi dört biñdür ‘ayân
Virdi yüz yigirmi dört biñden nişân

2480. Ya‘ nî bir harf oldu ‘inda’l-lâh hezâr
Câvidân-nâme sözidür aña var

(66a)

Bâ-teheccî vü dü nokta harf-i kâf
Bîst u çâr olur bu sözde yok hilâf⁷⁷⁶

Zâhir eyler sâ‘at-i leyl ü nehâr
Hem Mesîhüñ nuţkı k’oldı bîst u çâr

‘Unşur-ı kâf-ile bîst u heşt olur
Nuţk-ı bîst u heşt-i Ahmed görünür

Batn-ı evvel kâf eczâ vü nuķat
Şeş hurûf-ı kâf nündür bî-ğalat⁷⁷⁷

2485. Şeş eşâbi‘ sırrıdur hem iy cüvân
Kim olur vaķt-i şehâdetde ‘ayân⁷⁷⁸

Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem
Sitte-i eyyâma hem oldu ‘alem

774 Kâf (ق), alfabenin 21. harfidir.

775 Kâf (ق)’ın ebcedi 100’dür, alfabadeki sırası olan 21, 1 harfi ve 2 noktası ile toplamı 124’tür.

776 Kâf (ق)’ın alfabadeki sırası olan 21 ile, harfin kendisi ve 2 noktası toplamı 24’tür. Kâf (ق) harfinin 4 unsuruyla 28 olur.

777 Kâf (ق)’ın batn-ı evvelinde 3 harf ve 3 nokta vardır: كاف. Harf ve nokta toplamı, Kün (كن)’ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir.

778 Şehadette sağ elin işaret parmağı kaldırılır. Bu parmak, 3 mafsalıyla birlikte sol elin 5 parmağına ki 14 mafsaldır, dahil edilir. Beyitte buna işaret vardır.

‘Unşur-ı şeş harf u nokta âşikâr
Sırr-ı sî cüzv-i kelâm oldu iy yâr⁷⁷⁹

Bâ-teheccî ‘unşur-ı bîst u çahâr
Âdemün ismidür aña âşikâr⁷⁸⁰

Batn-ı şânî kâf elif fî bî-ğalat⁷⁸¹
Heşt bâğ-ı ‘adndür hem heşt hat

2490. Heşt teşehhüd sırrı hem oldu ‘ayân
Hem daği eczâ-yı nâm-ı gayb-dân
Heft⁷⁸² hatt-ı vech-i Havvâ bî-ñicâb
Noktasında görünür hem heft bâb
Harf u nokta pânzdeh rek‘at namâz
Oldı fehîm it bu sözi iy merd-i râz
On sekiz biñ ‘âleme kâ‘im-makâm
Şüret-i zâhirle kâf oldu tamâm
Bî-mükerrer penc vakt-i ‘âlemi⁷⁸³
Gösterür hem penc hatt-ı Âdemi

2495. Noktasında penc tekbîr âşikâr
Hums sırrı görünür hem aña var
Harf u nokta oldu deh levha ‘alem
Bî-mükerrer harf-i bismi’l-lâha hem
Batn-ı şâliş kâf elif u fî elif
Lâm u fî vü fî vü bî-ilhtelif⁷⁸⁴

779 Kâf (ق)‘in eczasındaki (قاف) 3 harf ve 3 noktaya bunların unsurları toplamı olan 24 dahil edilirse 30 elde edilir. Kuran‘ın 30 cüzü mukabilindedir.

780 Kâf (ق)‘in alfabedeki sırası olan 21 ile eczasındaki 3 harf ve 3 noktanın unsuru olan 24‘ün toplamı 45‘tir. Âdem (آدم)‘in ebcedi mukabilindedir.

781 Kâf (ق)‘in batn-ı şânisinde 8 harf ve 7 nokta vardır: قاف الف في. Harf ve nokta toplamı 15‘tir. Kâf (ق)‘in 2 noktası ve 1 harfiyle 18 olur.

782 Nüşada: heşt. Kâf (ق)‘in batn-ı şânisinde 7 nokta vardır ve Havvâ‘nın 7 hattı mukabilindedir. Burada istinsah hatası olduğu muhakkaktır.

783 Kâf (ق)‘in batn-ı şânisinde (قاف الف في) bî-mükerrer 5 harf ve 5 nokta vardır: ق ا ف ل ي.

784 Kâf (ق)‘in batn-ı şâlisinde 20 harf ve 18 nokta vardır: قاف الف في الف لام في في بي. 18 noktası, alfabenin harflerindeki 18 temel şekil (ا ب ح د ر س ص ط ع ف ق ك ل م ن و ه) mukabilindedir.

Bîst rek‘at sünneti kıldı ‘ayân
 Kim edâ olur hâzarda bî-gümân
 Noktasında on sekiz şekl-i hurûf
 Kim gelüpdür bî-mükerrer bul vukûf

(66b) 2500. Bî-mükerrer oldı şeş harf âşikâr
 Kâf elif fî lâm u mîm u yî iy yâr⁷⁸⁵

Şeş nukât-ı muhkeme oldı ‘alem
 Şeş elif-lâm-mîm idrâk eyle hem

On bir olur penc noktayla ‘ayân
 Gösterür on bir namâzı bî-gümân

Batn-ı evvelle olur hifdeh tamâm
 Hifdeh esrâr-ı hâzardur ve’s-selâm

Kef

Kef yigirmidür cümelde âşikâr
 Bâ-‘anâsır oldı fehm it bîst u çâr⁷⁸⁶

2505. Sâ‘at-i leyl ü nehâra oldı dâl
 Hem Mesîhüñ nuṭṭına bî-kîl u kâl

Kef oldı bâ-cümel bî-reyb ü şîn
 Bîst u yek çün ḥatt-ı vech-i ḥûr-ı^{787c} ayn⁷⁸⁸

Hem teheccîde zi-fazl-ı gayb-dân
 Oldı yiggirmi ikisinde ‘ayân⁷⁸⁹

785 Kâf (ق)‘ın batn-ı sâlisinde (قاف الف في لام في في في) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 5 nokta vardır: ق ا ف ل ي م. Harf ve nokta toplamı 11’dir. Buna, batn-ı evveldeki (قاف) 3 harf ve 3 nokta eklenirse 17 olur.

786 Kef (ك)‘in ebcedi 20’dir, harfin 4 unsuru ile toplamı 24 olur.

787 Nûshada: ḥûr u.

788 Kef (ك) harfî ve ebcedi toplamı 21’dir.

789 Kef (ك), alfabenin 22. harfidir.

Nokta-i Qur'ânı kıldı âşikâr
Hem kelîmüñ nuṭkını fehm eyle var

Nokta vü eczâ teheccî bâ-cümel⁷⁹⁰
Âdemüñ esmâsı sırrın kıldı ħal

2510. Bâ-teheccî vü cümel kâf iy emîn
Gösterür ma' nâ-yı sırr-ı erba' İn

İsm-i Âdem ya' nî olur çîl u şeş
Ebcedinden okḳı bu sırra iriş

' Unşur-ı kâf-ile pencâh oldu hem
Ḥarf u nokta sırrına oldu ' alem

Virdi hem nûn-ı nihâyetden ħaber
Kim muḳaṭṭa' da gelüpdür kıl nazâr

Nûn Âdem kâfdur Ḥavvâ yakîn
Kâf u nûn sırrını fehm it iy emîn

2515. Ḥaṭṭ-ı Âdem ya' nî Ḥavvâdan zuhûr
Eyledi fehm it bu sırrı düşme dūr

Kâf eczâda üç oldu bî-gümân⁷⁹¹
Oldı ism-i fazl-ı yezdâna nişân

Gösterür hem sırr-ı üç rek' at namâz
İbn u eb u rûḥdan hem açdı râz

(67a) Noktasında ḥarf-i vahdet âşikâr
Hem namâz-ı vitri idrâk eyle var

790 Kef (ك) 'in eczasındaki (كاف) 3 harf ve 1 nokta ile alfabedeki sırası olan 22 ve ebcedi olan 20 'nin toplamı 46'dır, Âdem (آدم) 'in ebcedi mukabilindedir. Buna Kef (ك) 'in 4 unsuru eklenirse 50 olur ki Kuran alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası mukabilindedir. Ayrıca ebcedi 50 olan ve mukatta'âtın son harfi olan Nûn (ن) 'dan kinaye olur. Âdem 'in hatlarının Havvâ'nın hatlarından sonra gelmesinden dolayı Âdem, nihayette gelen Nûn (ن) mukabilinde, Havvâ da Kef (ك) mukabilinde ki birlikte Kûn (كن) 'ü oluştururlar, müşahede edilir.

791 Kef (ك) 'in eczasında 3 harf (كاف) vardır, Fadl (فضل) 'ın 3 harfi mukabilindedir. Kef (ك) 'in eczasındaki 3 harf ve 1 nokta toplamı 4'tür.

- Harf u nokta çâr ‘ unşurdan haber
Gösterür hem çâr haţtı ser-be-ser
2520. Çâr rek‘at sırrına oldu ‘ alem
Çâr tekbîrûn rumûzın aña hem
‘ Unşurında şânzdeh haţţ âşikâr
Üç hurûf u noktanuñ fehm it iy yâr⁷⁹²
Sad tınâb-ı hayme vü hifdeh hâzar
Ebced-ile ‘ unşurıdur kıl nazâr⁷⁹³
Bâ-se harf u şânzdeh ‘ unşur ‘ ayân⁷⁹⁴
Nüzdeh levvâhadan virdi nişân
Batn-ı şânî kâf elif fi bî-haţar⁷⁹⁵
Heşt firdevs-i berîndür kıl nazâr
2525. Heşt teşehhüd heşt haţţ esrârı hem
Âşikârâ görünür iy muhterem
Noktasında penc vakt u penc haţ
Görinür hem ism-i Allâh bî-galat
Bî-mükerrer harf u nokta deh olur⁷⁹⁶
Deh haţ-ı elvâh-ı Mûsâ görünür
Bâ-teheccî ‘ unşur-ı kâf iy cüvân
Heşt eczâ penc nokta bî-gümân
Muḥkemât eczâsın itdi âşikâr
Kim olur ottuz yedi fehm eyle var⁷⁹⁷

792 Kef (ك)‘in eczasındaki (كاف) 3 harf ve 1 nokta, dörder unsurdan toplam 16 olur.

793 Kef (ك)‘in eczasının (كاف) ebcedi 101’dir, 3 harf ve 1 noktanın 16 unsuruyla 117 olur. Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi ve hazardaki 17 farz rekat mukabilindedir.

794 Kef (ك)‘in eczasındaki (كاف) 3 harf ve 1 noktanın toplam 16 unsuruyla 3 harfin toplamı 19’dur.

795 Kef (ك)‘in batn-ı şânisinde 8 harf ve 5 nokta vardır: كاف الف في. 5 nokta Allah (ل ل ل ا ه) lafzındaki 5 harf mukabilindedir.

796 Kef (ك)‘in batn-ı şânisindeki (كاف الف في) 5 nokta ile gayr-ı mükerrer 5 harf (ك ا ف ل ي) toplamı 10’dur.

797 Kef (ك)‘in alfabedeki sırası olan 22, batn-ı şânisindeki (كاف الف في) 8 harf ve 5 nokta ile Kef’in unsuru (4 iken 2 kabul edilmiştir) toplamı, 14 mukatta’ât harfinin eczasındaki

2530. Sîzdeh harf u nuḳaṭ⁷⁹⁸ iy ehl-i dil
Ebced-i kâf-ile hem bî-kāl u ḳīl⁷⁹⁹

Lâm-elifle sî vü dü nuṭḳı ‘ayān
Gösterür hem kehl-i ‘İsādan nişān

Kâf elif fî vü elif u lâm fî
Fî vü yî batn-ı siyom bil iy aḥl⁸⁰⁰

Bîst rek‘at sünnete oldu ‘alem
Görinür sırr-ı terāvîḥ aḥla hem

Batn-ı şānî ile bîst u heşt olur
Bîst u heşt nuṭḳ-ı resûli gösterür

2535. Sî vü dü nuṭḳ-ı ḥüdā-yı dādger
Batn-ı evvelle görünür bî-ḥaṭar

Şānzdeh ḥaṭṭ-ı beyāz iy ehl-i dîn
Noḳtasında aşikārādur yaḳīn⁸⁰¹

(67b) Bî-mükerrer şeş ḥurûf oldu ‘ayān⁸⁰²
Bîst eczâ fehmi iderseñ iy cüvân

Şeş ḥurûf-ı kâf u nûna oldu dāl
Şeş teşehhüd sırrına hem bî-cidāl

Ṭokkuz olur bâ-se noḳṭa şeş ḥurûf
Nüh teşehhüd nüh felekdür bul vuḳûf

harfler toplamı mukabilindedir. Burada Kef’in unsurunun 4 olması gerekirdi. Hesaba Kef’in teheccedeki sırası yerine ebcedi dahil edilseydi daha yerinde olurdu.

798 Nüşada: noḳṭa.

799 Kef (ك)’in batn-ı sânisindeki 8 harf ve 5 nokta (كاف الف في) ile Kef’in ebcedi olan 20’nin toplamı 32 harf ve Lâm-elif’in (toplam 33 harf olur) mukabilindedir.

800 Kef (ك)’in batn-ı sâlisinde 20 harf vardır: كاف الف في الف لام في في يي. Batn-ı sânisindeki 8 harfiyle toplamı 28’dir. Buna batn-ı evveldeki (كاف) 3 harf ve 1 nokta eklenirse 32 olur.

801 Kef (ك)’in batn-ı sâlisindeki 20 harfin (كاف الف في الف لام في في يي) 16 noktası vardır, 16 ak hat mukabilindedir.

802 Kef (ك)’in batn-ı sâlisinde (كاف الف في الف لام في في يي) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 3 nokta vardır: ك ا ف ل ي م. Harf ve nokta toplamı 9’dur, batn-ı evveldeki 3 harf (كاف) ile 12 olur. Gayr-ı mükerrer 6 harf, batn-ı sânisindeki 8 harf (كاف الف في) ile 14’tür. Buna batn-ı evveldeki 3 harf (كاف) eklenirse 17 olur, 1 nokta da dahil edilirse 18 olur.

2540. On iki bâ-batn-ı evvel oldu bil
 On iki hatt-ı kelîmi fehm kıl
 Bî-mükerrer şeş hurûf iy hûşyâr
 Batn-ı şânîyle ki heştdür âşikâr
 Çârdeh hatt-ı hüdây(ı) gösterür
 K'Âdem u Hâtem yüzinde yazlıdur
 Hifdeh olur bâ-se harf-i evvelîn
 Görinür hifdeh hâzar sırrı yakîn
 Nokta ile on sekiz olur tamâm
 On sekiz biñ 'âlem oldu ve's-selâm

Lâm

2545. Ebced-i lâm aña iy ehl-i kemâl⁸⁰³
 Oldı sî cüzv-i kelâmu'l-lâh(a) dâl
 Bîst u se harf-i teheccîde 'ayân
 Nâzil oldu lâm-ı fazl-ı gayb-dân
 Âyetü'l-kürsî kıldı âşikâr
 Kim olur yigirmi üç harf aña var
 Hem daği hifdeh hurûfa oldu dâl
 Şeş nuқта fehm kıl bî-kîl ü kâl
 Lâm harf-i vâhîde dâl oldu hem
 Hem namâz-ı vitre olmuşdur 'alem
 2550. 'Unşurında çâr nehr u çâr hat
 Görinür hem çâr rek'at bî-galat
 Bâ-'anâşır lâm penc vaqt oldu bil⁸⁰⁴
 Penc hat sırrına hem oldu delîl

803 Lâm (ل) 'in ebcedi 30'dur. Alfabe de 23. sıradadır. Ayete'l-Kürsî'nin (gayr-ı mükerrer) 23 harfi (ا ل ه و ح ي ق م ت خ ذ س ن ف ض ش ع د ب ط ك ر ظ) mukabilindedir. Ayrıca 17 mukattat ve 6 noktası toplamı mukabilindedir.

804 Lâm (ل) 'in 4 unsuru ile harfin kendisi toplamı 5'tir.

Bâ-teheccî vü ‘anâşır harf-i lâm
Âşikârâ nuṭṭ-ı Ahmeddür tamâm⁸⁰⁵

Bâ-teheccî lâm bîst u çâr olur
Sâ‘ at-i leyl ü nehârı gösterür

‘Unşur ile ebcedinde âşikâr⁸⁰⁶
İkki hifdeh secde sırrı ańla var

(68a) 2555. Oldı eczâsında lâmuń iy cüvân
İsm-i fî vü dâd u lâm-ı hâḡḡ ‘ayân⁸⁰⁷

Hem se rek‘ at sırrına oldı ‘alem
İbn ü eb u rûḡı idrâk eyle hem

İstivâsında elif harf-i ‘ayân
Hem elifde fî-i faẓl-ı ġayb-dân

Oldı hem mîm-i Muḡammed âşikâr
Mîm-i lâm-ı faẓldan fehmi eyle var

İttiḡâd-ı harf fehmi it iy ulu
Kim ne vech-ile olur gör sî vü dü

2560. Lâm otuz elf ü mîm ottuz iki
Olur ańla bu ḡisâbı iy zekî

Lâm elif mîm oldı yetmiş bir ‘aded
Hey‘ et-i mecmû‘ a ile ez-eḡad

Oldı yetmiş ikki eczâya ‘alem
Kâf u nûn u ebcedin fehmi eyle hem⁸⁰⁸

805 Lâm (ل)‘in alfabedeki sırası olan 23 ile harfin kendisi ve 4 unsuru toplamı 28‘dir. Lâm (ل)‘in alfabedeki sırası olan 23 ile harfin kendisinin toplamı da 24 olur.

806 Lâm (ل)‘in ebcedi olan 30 ile 4 unsuru toplamı 34‘tür ve hizada 17 farz rekatta yapılan toplam 34 secde mukabilindedir.

807 Lâm (ل)‘in eczasında 3 harf vardır: لام, Fadl (فضل) ismindeki 3 harf mukabilindedir. Lâm (ل)‘in eczasındaki لام Elif (الف)‘te Fadl‘ın Fe (ف)‘si zuhur eder. Hz. Muhammed‘in Mîm (م)‘i de zahirdir. Lâm‘ın eczasındaki لام Lâm (ل)‘in ebcedi 30‘dur, kalan 2 harfle (ا) toplamı 32 olur.

808 Lâm (ل)‘in eczasının (م) ebcedi 71‘dir, heyet-i mecmûası ile 72 olur. 28 harfin eczasındaki 72 harf ve Kûn (ك)‘ün ebcedi ve 2 harfi toplamı mukabilindedir.

‘ Unşurında lâm elif mîmün ‘ ayân
On iki hatt-ı hüdâ-yı ğayb-dân⁸⁰⁹

‘ Unşur-ı lâm ile eczâ bî-ğalat
Heft âyet sırrıdır hem heft hat

2565. Oldı hem sırr-ı elif u lâm u mîm
Lâmuñ eczâsında zâhir iy hakîm

‘ Unşur-ı lâm u cümel bî-reyb ü şîn
Bâ-teheccî hem daği eczâ yakîn⁸¹⁰

Bîst u heşt ü sî vü düden açdı rāh
Fehm kıl iy t̤alib-i fazl-ı ilāh

Sırr-ı t̤ül-ı Âdemi kıldı ‘ ayân
Hem dakîka sırrın aña iy cüvân

Batn-ı şânî lâm elif mîm âşikâr⁸¹¹
Nüh teşehhüd sırrıdır fehm eyle var

2570. Oldı nüh âyât-ı Mūsāya ‘ alem
Nüh felek esrārın idrāk eyle hem

Bâ-nuḡat iy t̤alib-i sırr-ı ilāh
On iki burc-ı felekden açdı rāh

Oldı hem on ikki sūrāḡa delîl
Hem on ikki çeşmeye bî-kāl u kıl

Bî-mükerrer penc tekbîr-i şehîd
Oldı hem ma‘ nâ-yı ḡums iy ehl-i dîd

(68b) Bâ-se noḡta heşt firdevs-i berîn
Âdemün hem heşt hattıdır yakîn

809 Lâm (ل)‘in eczasındaki 3 harf (لام) dörder unsurdan 12 olur. Lâm (ل)‘in 4 unsuruyla eczasındaki 3 harfin (لا) toplamı 7‘dir.

810 Lâm (ل)‘in 4 unsuru, ebcedî olan 30, alfabedeki sırası olan 23 ve eczasındaki 3 harfin toplamı 60‘tır. 28 ve 32 harfin toplamı, Âdem‘in semadaki 60 zirâ uzunluğu ve 60 dakika mukabilindedir.

811 Lâm (ل)‘in batn-ı şânîsinde 9 harf ve 3 nokta vardır: لام الف ميم.

2575. Heşt teşehhüd sırrın itdi hem ‘ayān
 Hem ‘imād-ı ‘arşdan virdi nişān
 Bî-mükerrer harf ü nokta âşikār
 Batn-ı evvelle olur on bir iy yār⁸¹²
 Gösterür on bir sefer sırrın saña
 Hem de şukka sırrın aña tälibā
 Batn-ı şalış lām elif mīm ez-ḳadīm
 Elf ü lām u fī vü mīm ü yī vü mīm⁸¹³
 Bist u penc olur bu sözde yok gümān
 Nısf-ı pencāhı saña eyler beyān
2580. Nısf-ı pencāh ya‘ nī ez-fazl-ı ḡafūr
 Çārdeh harf-ile on bir nokṭadur
 Noktasında pānzdeh rek‘ at namāz
 Zāhir oldı fehm it iy dānā-yı rāz
 Sırr-ı taḥmir-i gil-i Âdem tamām
 Nokṭa vü harfinde zāhir ve’s-selām

Mīm

Bā-‘anāşır pencdür mīm iy ḥaḳīm
 Penc harf ü nokṭaı fazl-ı ‘azīm⁸¹⁴
 Penc ḥaṭṭ esrārını kıldı ‘ayān
 Penc vaḳtün sırrını hem bî-gümān

812 Lām (ل)‘in batn-ı sânisinde (لام الف ميم) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 3 nokta vardır: ل ا م ف ي. Harf ve nokta toplamı ile Lām (ل)‘in batn-ı evvelindeki 3 harfin (لام) toplamı 11 olur.

813 Lām (ل)‘in batn-ı sâlisinde 25 harf ve 15 nokta vardır: لام الف ميم الف لام في ميم بي ميم. 25 harf, Kuran alfabesinin 28 harfi ve 22 noktasının yarısı yani 14 harf ve 11 noktası mukabilindedir. 15 noktası, Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı da Âdem’in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilinde olur.

814 Mīm (م) harfi ile 4 unsuru toplamı 5‘tir ve Fadl (فضل) isminin 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir.

2585. Eyleseñ sırr-ı teheccî sen taleb
 Bulasın nuṭḡ-ı Mesîḥî bî-ta‘ab⁸¹⁵
 Görine hem sâ‘at-i leyl ü nehâr
 Fazl-ı ḥaḡdan bu beyânı aña var
 Bâ-teheccî vü‘anâşır bî-ḡaṭar
 Virdi Ḳur‘ânüñ ḥurûfından ḡaber
 Ebcedinden erba‘în sırrın‘ayân⁸¹⁶
 Fehm kıl iy tâlib-i sırr-ı nihân
 ‘Unşur-ı mîm u cümel bî-reyb ü şîn
 Âdemün esmâsı sırrıdır yaḡîn

2590. Bâ-teheccî hey‘et-i mecmû‘a hem
 Ebced-i kün ḡarfine oldu‘alem
 Zâhir eczâsında fî vüḡḡad u lâm⁸¹⁷
 Hem namâz-ı şâm sırrı iy hümâm

(69a) İkki rek‘at sırr-ı şubḡ oldu‘ayân
 Nokṡasında fehm iderseñ bî-gümân
 İkki secde sırrına hem olduḡâl
 Hem iki iḡrâma fehm it bî-cidâl
 Ḥarf ü nokṡa ḡums sırrın gösterür
 Hem de tekbîr-i şehîdi uşta gör

2595. Ebcedinden okḡı ṡoksan biñ kelâm⁸¹⁸
 Âşikâr ez-fazl-ı ḡayy-ı lâ-yenâm

815 Mîm (م) alfabenin 24. harfidir ve bu, Hz. Mesîḥ’in nutkundaki harf sayısı mukabilindedir. 24 ile Mîm (م)’in 4 unsuru toplamı 28 olur.

816 Mîm (م)’in ebcedi 40’tır. Mîm (م)’in 4 unsuru ve harfin kendisi ile toplamı 45 olur ki Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir. 45 ile Mîm (م)’in alfabedeki sırası olan 24 ve heyet-i mecmûasının toplamı 70 olur, Kün (كن)’ün ebcedi mukabilindedir.

817 Mîm (م)’in eczasında, Fadl (فضل)’in ismindeki 3 harf mukabilinde 3 harf vardır: ميم. 3 harfin 2 noktası, sabah namazının 2 rekâtı, 2 secde, ihramın 2 parçası mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 5 olur.

818 Mîm (م)’in eczasının (ميم) ebcedi 90’dır, 90 bin kelâm mukabilindedir. 90 ile 3 harf, 2 nokta ve heyet-i mecmûası toplamı 96 olur, 3 kere 32’ye eşittir. El, yüz ve ayaklardaki 32 hat mukabilindedir.

Gösterür hem kâf u nûn sırrın ‘ayân

Hem dü hutbe sırrına oldu nişân

Bâ-‘anâşır harf-i nûn iy ehl-i dîn

Penc ism-i fazl-ı rahmândur yaķın

2620. Noktasıyla şeş cihâta oldu dâl
Sitte-i eyyâma hem bî-kîl u kâl

Gösterür şeş ibtidâ-ı Câvidân

Şeş elif lâm mîme hem oldu nişân

Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem

Hem şeş Allâh ekbere oldu ‘alem

‘Unşur-ı noktayla kılsañ i‘ tibâr

Deh hat-ı Mûsâ görine âşikâr

Ebcedinde gizli nûnuñ bî-galat

Bîst u heşt harf-ile bîst u dü nuķat⁸²⁶

2625. Bîst u pencinde teheccînüñ ‘ayân⁸²⁷
Geldi nişf-ı pencâha oldu nişân

Harf ü nokta vü teheccî vü cümel

‘Ayn u ze olur bu ‘aķdi eyle ħal

Ya‘ nî yetmiş yeddiden virdi nişân

Kim muķatta‘ da gelüpdür bî-gümân

Üç olur eczâda nûn ez-resm-i hat⁸²⁸

İsm-i fazl-ı ħaķ görünür bî-galat

- (70a) Oldı üç rek‘ at namâz-ı şâma dâl
İbn ü eb (ü) rûĥa hem bî-kîl u kâl

826 Nûn (ن)‘un ebcedi 50‘dir, Kuran âlâbesinin 28 harfî ve 22 noktasının toplamı mukabilindedir.

827 Nûn (ن), âlâbenin 25. harfidir. Âlâbedeki sırası olan 25 ile ebcedi (50) ve Nûn (ن) harfî ve noktası toplamı 77‘dir, Ayn ve Ze (ز ع)‘nin ebcedince, Kuran‘daki toplam 77 mukatta‘at harfinin mukabilindedir.

828 Nûn (ن)‘un eczasında 3 harf ve 2 nokta vardır: نون.

2630. Noktasında zâhir oldu secdeteyn
İkki rek' at şubh sırrı hem yakîn
Ebced-i nûn üç hurûf ikki nuqat
Kâmet esrârıdır aınla bî-galat⁸²⁹
Virdi eczâ vü teheccî bî-ḥaṭar⁸³⁰
Bîst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammedden haber
İkki nokṭayla otuz olur tamâm
Görinür esrâr-ı eczâ-yı kelâm
Ebced-i eczâ-yı nûn iy ehl-i dîn
İkki nokṭayla yüz on birdür yakîn⁸³¹
2635. Şad tınâb-ı ḥayme vü şukḳa 'ayân
Görinür sırr-ı elif hem bî-gümân
Batn-ı şânide olur nüh bî-ḥilâl⁸³²
Nüh teşehhüd sırrıdır hem nûn u kâf
Noktasında çâr tekbîr âşikâr
Çâr cüy-ı cenneti hem aınla var
Yânzdeh kevkeble mihr ü mâha hem
Çâr nokṭa nüh hurûf oldu 'alem
Şûret-i zâhirden eylerseñ güzer
Rûşen ola ma' nî-i sırr-ı sefer

829 Nûn (ن) 'un ebcedi olan 50 ile eczasındaki (نون) 3 harf ve 2 noktanın toplamı 55 olur. Beş vakitte okunan kâmetin kelimeleri toplamı mukabilindedir.

830 Nûn (ن) un alfabedeki sırası olan 25 ile eczasındaki 3 harfin (نون) toplamı Hz. Peygamber'in nutkundaki 28 harf mukabilindedir. Eczasındaki 2 noktayla birlikte 30 olur ki Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir.

831 Nûn (ن) ile eczasındaki 2 nokta, 3 harf (نون) ve 3 harfin ebcedi olan 105'in toplamı 111'dir. Hayme-i Miâd'ın 100 ipi ile 11 şukkası mukabilindedir. Ayrıca ebcedi 111 olan Elif (الف) de buradan müşahede edilir.

832 Nûn (ن) 'un batn-ı sânisinde 9 harf ve 4 nokta vardır: نون واو نون. Harf ve nokta toplamı 13'tür, Hz. Yusuf 'un rüyasında gördüğü 11 yıldız, Güneş ve Ay mukabilindedir. Nûn (ن) 'un harf ve noktasından sarf-ı nazar edilirse 11 kalır ki seferdeki 11 farz rekat mukabilinde olur. Batn-ı evveldeki 3 harf ile (aslında 14'tür) 15, Nûn (ن) 'un harf ve noktası hesaba dahil edilirse 17 olur. Nûn (ن) 'un ebcedi ile bu 17'nin toplamı da 67 olur ki Allah (الله) 'ın ebcedi mukabilindedir.

2640. Bâ-se harf-i batn-ı evvel bî-cidâl
Pânzdeh rek‘ at namâza oldu dâl
Şüret-i zâhirle hifdeh muhkemât
Görinür hem ma‘ nî-i hifdeh şalât
Ebced-i nûn-ıla hifdeh aña var
Gösterür Allâh ismin âşikâr
Batn-ı şâlîş nûn u vâv nûn vâv elif
Vâv u nûn u vâv u nûn bî-ihtelif⁸³³
Oldı yiggirmi yedi harf iy cüvân
Gösterür sırr-ı şeb-i kadri ‘ayân
2645. Âşikârâ kıldı on bir harfı hem
Kim olur bâ-nokta⁸³⁴ bîst u heft ‘alem
Noktasında sırr-ı nüh çarḥ-ı ‘azîm
Görinür hem tis‘a âyât-ı kelîm
Bî-mükerrer ḥums sırrın gösterür⁸³⁵
Hem şehîdün penc tekbîrini gör
(70b) Bâ-dü nokta heft olur iy nîk-nâm
Heft ḥaṭṭ-ı ümmi fehm it ve’s-selâm

Vâv

- Vâv harf-i vâhîde oldu ‘alem
Gösterür fehm eyle sırr-ı vitri hem
2650. ‘Unşurında çâr tekbîr âşikâr
Görinür hem çâr rek‘ at aña var

833 Nûn (ن)‘un batn-ı sâlisinde 27 harf ve 9 nokta vardır: نون واو نون واو الف واو نون واو نون. 27 harf, Ramazan‘ın 27‘sindeki Kadir Gecesi ayrıca 11 müteşabih harf ve 16 noktası toplamı mukabilindedir.

834 Nûshada: nuḳat.

835 Nûn (ن)‘un batn-ı sâlisinde (نون واو نون واو الف واو نون واو نون) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 2 nokta vardır: ن و ا ل ف.

Ebcedinde şeş hurûf-ı kâf u nûn⁸³⁶
Şeş teşehhüd görünür hem bî-füsûn

Bâ-[‘] anâşır vâv u ebced bî-gümân
Gösterür on bir sefer sırrın [‘]ayân

Bâ-teheccî vü cümel iy nîk-^hû
Zâhir eyler saña sırr-ı sî vü dü⁸³⁷

Vâvuñ eczâsında iy cüyâ-yı rab
İsm-i fî vü dâd u lâmı kıl taleb⁸³⁸

2655. Kıldı üç rek[‘] at namâzı âşikâr
İbn ü eb u rûhı hem fehm eyle var

[‘] Unşurında kıl taleb on ikki ^hat
Hem on ikki burc sırrın bî-ğalat

Bâ-se eczâ pânzdeh rek[‘] at namâz
Görinür fehm eyle iy dâñâ-yı râz

Ebced-i zâhirle bîst u yek olur
Bîst u yek ^hat-ı ru^h-ı Havvâ-durur

Bâ-cümel eczâ-yı vâv bî-reyb ü şîn
Olur on altı ^hat-ı Âdem yakîn⁸³⁹

2660. İkki rek[‘] at şubh sırrın bî-cidâl
Bî-imâle gösterür vâv iy ricâl⁸⁴⁰

Ebcedinde elf ü vâvuñ [‘]ayân
Görinür heft âyet-i seb[‘] u'l-meşân

836 Vâv (و) in ebcedi 6'dır. Vâv (و), ebcedi ve 4 unsuru toplamı 11 olur.

837 Vâv (و) alfabede 26. sıradadır, ebcedi ile toplamı 32'dir.

838 Vâv (و) in eczasında, Fadl (فضل) in ismindeki gibi 3 harf vardır: و ا و. Bu 3 harf, dörder unsurdan oluştuğundan 12 olur. 3 harf ile birlikte Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilinde olur. Buna Vâv (و) in ebcedi olan 6 eklenirse 21 olur ki Havvâ'nın yüzündeki 21 har mukabilindedir.

839 Vâv (و) in eczasındaki 3 harfin (و ا و) ebcedi 13'tür, 3 harf ile birlikte 16 olur, Âdem'in yüzündeki 16 har mukabilindedir.

840 Vâv (و) in bî-imâle eczasındaki (و ا) 2 harf, sabah namazının 2 rekâtı mukabilindedir. Bu iki harfin ebcedi olan 7 de Fatîha'nın 7 ayeti mukabilindedir.

‘ Unşur-ı zâhirle ebced âşikâr

Vâv bâ-eczâ be-emr-i kirdgâr⁸⁴¹

Çârdeh hatt-ı hüdâya oldu dâl

Kim odur seb‘ u’l-meşân bî-kîl ü kâl

Batn-ı şânî vâv elif vâv iy cüvân⁸⁴²

Nüh teşehhüd sırrına oldu nişân

2665. Gösterür ma‘ nâ-yı nüh çarḥ-ı berîn

Hem nüh âyet sırrını fehm it yakîn

(71a)

Noḡta-i fâ ile deh levḡa ‘ alem

Oldı fehm it bu sözi iy muhterem

Çâr hattın Âdemüñ ez-kirdgâr

Bî-mükerrer gösterür fehm eyle var⁸⁴³

Penc olur bâ-nokḡa bî-reyb ü gümân

Penc vaḡt esrârına oldu nişân

Penc tekbîr-i şehîd ü penc ḡaṡ

Ḥums sırrı görünür hem bî-ḡalaṡ

2670. Çâr ḡarfün ebcedi iy merd-i râz

Şad tınâb-ı ḡaymedür hifdeh namâz

Vâv elif ü vâv elif ü lâm u fî

Batn-ı şâliş vâv elif vâv iy aḡî⁸⁴⁴

Bîst u şeş ḡarf olur aḡla bî-gümân

Mûsi⁸⁴⁵ nuṡḡıy(ı)la ‘ unşurdan nişân

841 Vâv (و) harfî, 4 unsuru, ebcedi (6) ve eczasındaki 3 harf toplamı 14’tür.

842 Vâv (و)’in batn-ı sânisinde 9 harf ve 1 nokta vardır: واو الف واو.

843 Vâv (و)’in batn-ı sânisinde (واو الف واو) gayr-ı mükerrer 4 harf ve 1 nokta vardır: و ا ل ف. Bu dört harfin ebcedi 117’dir, Hayme-i Miâd’ın 100 ipi ve hazardaki 17 farz rekat mukabilindedir.

844 Vâv (و)’in batn-ı sâlisinde 26 harf ve 6 nokta vardır: واو الف واو في واو الف واو. Harf ve nokta toplamı 32’dir.

845 Nûshada: Sî vü dü (kısaltma olarak). Nitekim beyitte Hz. Musa’nın nutkündaki 26 harften bahsediliyor. Sî vü dü ile tahriçler devamındaki beyitlerde geliyor.

Noktası şeş ibtidâya oldu dâl
 Sitte-i eyyâma hem bî-kîl ü kâl
 Harf bâ-nokta olur sî vü dü haṭ
 K'Âdemûn yüzinde geldi bî-galaṭ

2675. Bî-mükerrer şeş cihâtı gösterür⁸⁴⁶
 Hem şeş Allâh ekberi iy kân-ı nûr
 Batn-ı evvel batn-ı şâliṣ bî-gümân
 Kıldı bîst u nüh süver sırrın 'ayân⁸⁴⁷
 Nokta-i batn-ı düvomla iy hümâm
 Görinür sî cüzv-i Kur'an ve's-selâm

He

İsm-i fazlu'l-lâh harf u bâ-nuḳaṭ
 Ebced-i hîde 'ayândur bî-galaṭ⁸⁴⁸
 Penc vaḳt esrârına oldu 'alem
 Penc haṭṭ u ḥums sırrın aṭla hem

2680. Bîst u heftinde teheccînün 'ayân
 Geldi ḳadr esrârını kıldı beyân⁸⁴⁹
 Bâ-teheccî vü cümelden âşikâr
 Ottuz ikki nuṭḳ-ı fazl-ı kirdgâr
 Ebced-ile 'unşurında iy 'azîz
 Nüh teşehhüd sırrını eyle temîz⁸⁵⁰

846 Vâv (و) 'in batn-ı sâlisinde (واو الف لام في واو الف واو) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 3 nokta vardır: و ا ل ف م ي .

847 Vâv (و) 'in batn-ı evvelindeki 3 harf (واو) ile batn-ı sâlisindeki 26 harfin (واو الف) toplamı 29'dur, başında mukatta'ât harfi gelen 29 sûre mukabilindedir. Batn-ı sâni'deki (واو الف واو) 1 noktanın ilavesiyle 30 olur ki Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir.

848 He (ه) 'nin ebcedi 5'tir, Fadl (فضل) 'in 3 harf ve 2 noktasının toplamı mukabilindedir.

849 Kadir Gecesi'nin Ramazan'ın 27'sinde olması gibi He (ه) harfi de alfabenin 27. harfidir. He (ه) 'nin alfabedeki sırası olan 27 ile ebcedi olan 5'in toplamı 32'dir.

850 He (ه) 'nin 4 unsuru ile ebcedinin toplamı 9'dur. Kün (كن) 'ün eczasındaki (كاف نون) 6 harf ve 3 noktanın toplamı mukabilindedir. Harfin kendisi hesaba dahil edilirse 10 olur.

- Kāf u nūnuñ nokta vü eczāsını
Gösterür hem nüh felek ma‘ nāsını
- (71b) Deh olur bā-ḥarf-i he bī-irtiyāb
Gösterür deh levḥ sırrın bī-ḥicāb
2685. Şeş teşehhüd sırrın iy cūyā-yı rab
Şekl-i he vü ebcedinden kıl taleb⁸⁵¹
- Bā-teheccī ḥarf-i he bī-kīl u kāl
Bīst u heşt nuṭṭ-ı resūle oldu dāl
- ‘ Unşur ile ebcedin kılsañ muḍāf
Sī vü heft olur bu sözde yok ḥilāf
- Görinür eczā-yı on dört muḥkemāt
Kim olur ottuz yedi ez-ḥükm-i zāt
- Hī vü yī eczāda fehm it iy cüvān⁸⁵²
Kāf u nūn ḥarfını gösterdi ‘ ayān
2690. Hem dü ḥutbe sırrına oldu ‘ alem
İkki rek‘ at cum‘ aı gösterdi hem
- Noḳtasında ikki secde āşikār
Hem iki iḥrām sırrın añla var
- Ḥarf ü nokta ḥār olur bī-reyb ü şīn
Ḥār rek‘ at sırrıdur fehm it yaḳīn
- Ḥār ḥaṭṭ-ı Ādeme oldu ‘ alem
Ḥār nehr ü ḥār tekbīr oldu hem
- Ebcedinde pānzdeh rek‘ at namāz⁸⁵³
Görinür fehm eyle iy dānā-yı rāz

851 He (هـ) ile ebcedi toplamı 6’dır. He (هـ) ile alfabedeki sırası olan 27’nin toplamı, Hz. Peygamber’in nutkündaki 28 harf mukabilindedir. Buna, He (هـ)’nin 4 unsuru ile ebcedi olan 5’i ilave edersek 37 olur ki 14 muhkem harfin eczasındaki harf sayısına mukabil gelir.

852 He (هـ)’nin eczasında 2 harf ve 2 nokta vardır: هي.

853 He (هـ)’nin eczasının (هي) ebcedi 15’tir, 2 harf ile 17, 2 noktanın ilavesiyle 19 olur.

2695. Bâ-dü harf hî vü yî hifdeh olur
 Ma' nî-i hifdeh namâzı gösterür
 Bâ-dü nokta nüzdehdür kıl nazâr
 Zâhir oldu ma' nî-i tis' a ' aşer
 Ebced-i hî bâ-dü eczâ bî-galaṭ
 Heft âyet sırrıdur hem heft ḥaṭ⁸⁵⁴
 Hî vü yî vü yî vü yî olur çehâr
 Batn-ı şânî görünür ' unsur iy yâr⁸⁵⁵
 İsm-i fî vü ḍâd ü lâmu bî-gümân
 Bî-imâle gösterür fehm it ' ayân⁸⁵⁶
2700. Oldı üç rek' at namâza hem ' alem
 İbn ü eb ü rûḥ sırrı oldı hem
 Ebcedinde sırr-ı sî cüzv-i kelâm
 Âşikârâ oldı fehm it iy hümâm
 ' Unsur-ı hî ile sî vü çâr olur
 Sırr-ı sî vü çâr secde görünür
- (72a) Noktasında sırr-ı şeş rûz âşikâr
 Görinür hem şeş cihet fehm eyle var
 Ebced ü bâ-çâr harf ü dü nuḳaṭ
 Hey' et-i mecmû' a ile bî-galaṭ⁸⁵⁷
2705. Zâhir itdi saña sırr-ı erba' in
 Harf-i hî fehm eyle iy çille-nişîn

854 He (هـ)'nin ebcedi olan 5 ile eczasındaki 2 harfin (هي) toplamı 7'dir.

855 He (هـ)'nin batn-ı sânişinde 4 harf ve 6 nokta vardır: هي يي. 4 harf, 4 unsur mukabilindedir.

856 He (هـ)'nin batn-ı sânişinde (هي يي) bî-imâle 3 harf, 6 nokta (ي ي ي) vardır. 3 harf, Fadl (فضل)'in 3 harfî mukabilindedir. Bu 3 harfin (ي ي ي) ebcedi 30'dur ve Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir. He (هـ)'nin 4 unsuru ile 34 olur ki hazardaki 17 farz rekâtın 34 secdesi mukabilindedir.

857 He (هـ)'nin batn-ı sânişindeki 4 harfin (هي يي) ebcedi olan 35 ile eczasındaki (هي) 2 harf ve 2 nokta ile heyet-i mecmûası toplamı 40'tır. Âdem'in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir.

Batn-ı şālîş hî vü yî vü yî vü yî⁸⁵⁸

Heşt hatt u heşt cennetdür daḥi

Heşt teşehhüd sırrın itdi hem ‘ayān

Hem ‘imād-ı ‘arşdan virdi nişān

Batn-ı şāniyle on ikki hatt olur

Hem on iki burc sırrı görünür

Noktasında heşt harfün aşikār

Çārdeh hatt-ı ruḥ-ı Âdem iy yār

2710. Bî-imâle heft olur heft âsumân⁸⁵⁹

Görinür hem heft iklîm bî-gümân

Heft harfün ebcedi bî-irtiyāb

Keşf kıldı sırr-ı yetmiş biñ hicāb

Çārdeh noktayla seksen dört olur

Sırr-ı üç yigirmi sekkiz görünür

Ya‘ nî üç yigirmi sekkiz hat iy yār

K’oldı vech ü dest ü pāda aşikār

Heft harf ü bā-cümel bî-reyb ü şîn

Sırr-ı yetmiş yeddi harf oldı yaḥîn

2715. Ma‘ nî-i yetmiş sekiz harf iy hümām

Şüret-i he ile oldı ve’s-selām⁸⁶⁰

858 He (ə)’nin batn-ı sâlisinde 8 harf ve 14 nokta vardır: هي يي يي يي. Batn-ı sâlisin 8 harfi, batn-ı sâninin 4 harfi (هي يي) ile 12 burç mukabilinde olur.

859 He (ə)’nin batn-ı sâlisinde (هي يي يي يي) bî-imâle 7 harf vardır: ي ي ي ي ي. Bu 7 harfin ebcedi 70 bin perde mukabilinde 70’tir. 70 ile bî-imâle 7 harfin (ي ي ي ي ي ي ي) 14 noktası toplamı 84 olur ki el, yüz ve ayaklardaki 28’er hattın toplamı mukabilindedir.

860 He (ə)’nin batn-ı sâlisindeki (هي يي يي يي) bî-imâle 7 harf (ي ي ي ي ي ي ي) ile ebcedinin (70) toplamı 77’dir, 77 mukatta’ât harfi (Yâsin’in nidâ harfi hariç) mukabilindedir. He (ə)’nin dahil edilmesiyle 78 olur ki 78 mukatta’ât harfi (Yâsin’in nidâ harfi dahil) mukabilinde olur.

Ye

Noқта-i bî-i bidâyet iy fetâ

Fazl-ı hâkdan buldı yîde intihâ

İbtidâ vü intihâ sırrı tamâm

Oldı harf-i yîde aña ve's-selâm

Yîdür esmâ vü müsemmâya delîl⁸⁶¹

İntihâ-yı harf anuñçün oldı bil

İkki noқта bir yire cem' oldı çün

Âşikârâ oldı genc-i kâf u nûn

2720. Bu cihetden ikkidür yîde nuqat

Bu beyânı fehm kıl düşme ğalat

(72b)

Yî iki noqtaıyla iy dānâ-yı dîn

Gösterür nām-ı hüdâ-yı ' âlemîn⁸⁶²

İbn ü eb (ü) rûha dāl oldı ' ayân

Hem se vech-ile namāza bî-gümân

Çār rek' at ' unşurında âşikâr

Harf-i yîñüñ fehm it iy şâh-ı kibâr

İkki noқта ' unşurından bî-ġalat

Heşt cennet görinür hem heşt hat

2725. ' Unşur-ı yî ile on ikki olur

Sırrı on ikki burûcuñ görinür

Pānzdeh rek' at namāzı bî-gümân

Gösterür bâ-harf ü dü noқта ' ayân

Harf ü noқта ' unşurı bî-ħicāb

Rūşen itdi ma' nî-i ümmü'l-kitāb

861 Ye (ي)nin ismi (ي) müsemmâsı ile yani Ye (ي) ile aynı harflerden oluşmaktadır.

862 Ye (ي) harfî ve 2 noktası toplamı Fadl (فضل)ın 3 harfî mukabilindedir. Ye (ي) harfinin 4 unsuru vardır, 2 noktasının da toplam 8 unsuru olur. Harf ve 2 noktanın unsurları toplamı 12'dir. 12'ye, Ye harfî ve 2 noktası eklenirse 15 elde edilir, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir. Harfin unsuru olan 4 ile harf ve 2 noktası toplamı 7'dir, ümmü'l-kitāb mukabilindedir.

Heft baṭn esrârına oldı ‘alem
 Heft ḥaṭṭ-ı mâderi gösterdi hem
 Deh ḥaṭ-ı elvâḥ-ı Mûsâ iy emîn
 Ebcedinde âşikârâdur yakîn⁸⁶³

2730. Bîst u heşt nuṭḡ-ı resûl-i ğayb-dân
 Uş teheccîsinde zâhir bî-gümân
 Bâ-teheccî ‘unşuru (hem) bî-cidâl
 Sî vü dü nuṭḡ-ı ḥüdâya oldı dâl
 İkki nokṭa ‘unşuru ile oldı çîl
 Ma‘ nî-i çîl rûzdur fehm eyle bil
 Ebced-ile ‘unşurında bî-gümân
 Âşikârâ ma‘ nî-i seb‘ u’l-meşân⁸⁶⁴
 Hifdeh olur bâ-dü nokṭa ḥarf-i yî
 Ma‘ nî-i hifdeh ḥazardur iy zekî

2735. Hem gelüpdür on yidi ḥarf-ile bil
 Ma‘ nî-i hifdeh ḥurûfı fehm kıl
 ‘Unşur-ile ebced ü ḥarf (ü) nuṭḡat
 Bâ-teheccî çîl ü pencdür bî-ğalat⁸⁶⁵
 Gösterür hifdeh ḥurûf eczâsını
 Âdemüñ fehm eyle hem esmâsını
 İkki rek‘ at cum‘ a sırrı âşikâr
 Oldı eczâsında yîñüñ aña var⁸⁶⁶

863 Ye (ي)’nin ebcedi 10’dur. Alfabenin 28. harfidir. Alfabedeki bu sırası, Hz. Peygamber’in nutkundaki 28 harf mukabilindedir. Alfabedeki sırası ile 4 unsuru toplamı Fazlullah’ın nutkundaki 32 harfe mukabil olur. Buna iki noktanın unsuru eklenirse 40 olur ki Âdem’in çamurunun yoğrulduğu 40 güne mukabil gelir.

864 Ye (ي)’nin ebcedi olan 10 ile harfin 4 unsuru toplamı 14’tür. Buna 2 nokta ve harfin kendisi eklenirse 17 olur.

865 Ye (ي)’nin alfabedeki sırası olan 28 ile ebcedi olan 10, 2 nokta, 1 harfin kendisi ve harfin 4 unsuru toplamı 45’tir. 17 muhkem harfin eczasında 45 harf vardır ve Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

866 Ye (ي)’nin eczasında 2 harf ve 4 nokta vardır: يي.

İkki hıttbe sırrına oldu ‘alem
Kâf u nûn harfini idrâk eyle hem

- (73a) 2740. Noktasında çâr ‘unşur âşikâr
Çâr cû-yı ‘adn ü hem tekbîr-i çâr
Bâ-dü harf ü çâr nokta şeş olur
Ma‘ nî-i şeş rûz rûşen görünür
Şeş şalât-ı cehr oldu hem ‘ayân
Şeş teşehhüd ma‘ nîsi hem bî-gümân
Bâ-cümel dü harf-i yî bî-reyb ü şîn
Bîst u dü nokta beyânıdur yakîn⁸⁶⁷
Batn-ı şânî yî vü yî olur çehâr
Çâr harf-i mu‘ cemi fehm eyle var⁸⁶⁸
2745. Noktası oldu ‘imâd-ı ‘arş-ı hak
Muşsem-i sî vü düdür hem bî-nuţak
Ebcedinde sırr-ı çîl ism âşikâr
K’okıyana⁸⁶⁹ keşf olısar her ne var
On ikidür çâr harf ü heşt nuţak
Ma‘ nî-i on ikki hatdur bî-ğalat
Batn-ı evvel k’oldı⁸⁷⁰ harf ü nokta şeş
Batn-ı şânîye olur hijdeh iriş⁸⁷¹
Gösterür hijdeh hezârân ‘âlemi
Harf-i yî fehm eyle aña bu demi

867 Ye (ي)nin eczasının (ي) ebcedi 20’dir, 2 harfle birlikte 22 olur.

868 Ye (ي)nin batn-ı şânisinde 4 harf ve 8 nokta vardır: يي يي. Ebcedi 40’tır. 4 harf ve 8 nokta toplamı 12’dir.

869 Nûshada: Ki oúyana.

870 Nûshada: Ki oldı.

871 Ye (ي)nin batn-ı evvelindeki (ي) 2 harf ve 4 nokta ile batn-ı şânisindeki (ي) 4 harf ve 8 nokta toplamı 18’dir.

2750. Batn-ı şâliş yî vü yî vü yî vü yî
Gösterür sekkiz teşehhüd iy ahi⁸⁷²

Noğtası on altı oldu bî-gümân
Oldı on altı haṭ-ı Âdem ‘ayân
Rûşen oldu sâ‘at-i bîst u çahâr
Noğta vü harfinden añlarsañ iy yâr

Heşt harfün ebcedinde müstakîl
Âşikârâdur fî-i fazl-ı celîl

İbtidâ harf-i elifden fî-i fazl
Âşikârâ oldu ya‘nî fîdür aşl

2755. Fîden oldu âşikârâ harf-i yî
Oldı yî harfiyle hem haṭm-i hecî

İbtidâ vü intihâ iy merd-i rāh
Fazl-ı haḳdan ya‘nî kim bî-iştibāh

Nûr-ı fazl-ı haḳdur āg u karada
Fazl-ı haḳdan gayrı yokdur arada

Yirde vü gökde nihân u âşikâr
Maẓhar-ı fazl-ı hüdâdur her ne var

(73b) Âsumân u kevkeb ü ħurşîd ü mâh
Nuṭḳ-ı Fazlu’l-lâhdur bî-iştibāh

2760. Od u şu toprağ u yil hem iy cüvân
Nuṭḳ-ı zât-ı fazl-ı haḳdur bî-gümân

Nuṭḳ-ı haḳdur her ne dilce söyleseñ
Fârisî vü tâzî vü türkî diseñ

Şûret-i esmâdur olan iḥtilâf
Yoksa kim birdür müsemma bî-ḫilâf

872 Ye (ي)’nin batn-ı sâlisinde 8 harf ve 16 nokta vardır: يي يي يي يي يي يي يي يي. Harf ve nokta toplamı 24’tür. 8 harfin ebcedi 80’dir ve Fadl (فضل)’in Fe (ف)’sinin ebcedi mukabilindedir. Alfa-benin ilk harfi olan Elif (الف)’ten Fe (ف) zahir olduğu gibi son harfi olan Fî (في)’den de Ye (ي) zahir olmuş olur. Yani evvel ve ahir Fadl’dır.

Hâk u toprağ u turâb oldı ħurûf
 Âb u mâ vü şuda hem bul sen vuķûf
 Cümlesi nuķ-ı ħüdâdur ser-be-ser
 Âteş ü nâr u hevâ vü rîĥ eger

2765. Bilmek isterseñ bu esrârı tamâm
 İydelüm ĥaķdan işitgil ve's-selâm

Turâb-Hâk-Toprak

Çâr ĥarf oldı yaķın lafz-ı turâb⁸⁷³
 ‘Unşur esrârıdur aña bî-ĥicâb

Çâr ĥarf-i mu‘ceme oldı ‘alem
 Çâr ĥaţ-ı Âdemi fehm eyle hem

Noktasında ism-i fażl-ı kirdgâr
 Görinür hem ibn ü eb ü rûĥ iy yâr

Nokta vü ĥarfinde zâhir bî-ġalaţ
 Ma‘nî-i ümmü’l-kitâb ü heft ĥaţ

2770. ‘Unşurında nokta vü ĥarfün ‘ayân
 Bîst u heşt nuķ-ı resûl-i ġayb-dân⁸⁷⁴

Oldı eczâsında zâhir nüh felek⁸⁷⁵
 Kim döner etrâfını cem‘î melek

Noktasında levĥ sırrın bî-ĥaţar
 Gösterür fehm eyle iy şâhib-nazar

Nüh ĥurûf u deh nuķaţ nüzdeh olur
 Âyet-i tis‘a ‘aşer sırrını gör

Ṭokkuz eczâ nokta-ı zâhirle hem
 On iki ĥaţ sırrına oldı ‘alem⁸⁷⁶

873 Turâb (تراب) 4 harf ve 3 noktadır.

874 Turâb (تراب)’ın 4 harf ve 3 noktası dörder unsurdan 28 olur.

875 Turâb (تراب)’ın eczasında 9 harf ve 10 nokta vardır: تي ري الف بي.

876 Turâb (تراب)’ın zahirindeki 3 noktası ile eczasındaki 9 harfin (تي ري الف بي) toplamı 12’dir.

2775. Bî-mükerrer heft muşhafdan nişân
Gösterür hem batn-ı şânî bî-gümân⁸⁷⁷
Noktasında sırr-ı şeş rûz âşikâr
Hem daği şeş harf-i kâf u nûn iy yâr
- (74a) Bî-mükerrer heft bâ-nüh iy hümmâm
Şânzdeh hatt-ı hüddâdur ve's-selâm
Hâk üç harf oldu hem bî-reyb ü şîn⁸⁷⁸
İsm-i Fazlu'l-lâh gösterdi yakîn
Noktasıyla çâr 'unşurdan nişân
Gösterür hem çâr hattı bî-gümân
2780. 'Unşurında gizlidür on altı hat
K'Âdemüñ vechinde geldi bî-galat
Oldı eczâsında heşt cennet 'ayân
Heşt hatt-ı aşla hem oldu nişân⁸⁷⁹
Noktasında penc tekbîr âşikâr
Penc vâkt esrârını hem aña var
Nokta-ı zâhirle eczâ nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdur bilmek gerek
Heşt eczâ sûret-i zâhirle hem
On iki hat sırrına oldu 'alem
2785. Mihr ü mäh u yânzdeh kevkeb 'ayân
Nokta vü eczâdan oldu bî-gümân⁸⁸⁰
Hey'et-i mecmû' a ile iy hümmâm
Çârdeh hatt-ı hüddâdur ve's-selâm

877 Turâb (تراب)'in eczasında (تي ري الف بي) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 6 nokta vardır: ت ي ر ا ل ف ب. Batn-ı şânisindeki 9 harf ile gayr-ı mükerrer 7 harfi toplamı 16'dır.

878 Hâk (حاک) 3 harf ve 1 noktadır. Harf ve nokta toplamı dörder unsurdan 16 olur.

879 Hâk (حاک)'in eczasında 8 harf ve 5 nokta vardır: خي الف كاف. Eczasındaki 8 harf ile Hâk (حاک)'in 1 noktası toplamı 9'dur. Buna Hâk (حاک)'in 3 harfi de eklenirse 12 olur.

880 Hâk (حاک)'in eczasındaki (خي الف كاف) 8 harf ve 5 noktanın toplamı 13'tür. Hz. Yusuf'a secde eden 11 yıldız, Ay ve Güneş mukabilindedir, heyet-i mecmû'a ile 14 olur.

Görinür toprağda bu ma' nî hem
 Gözüñ aç eyle naẓar iy muh̄terem
 Pencdür toprağ hem feh̄m it 'ayān⁸⁸¹
 Penc haṭṭ esrārına oldı nişān
 Nok̄tasında çār 'unşur āşikār
 Pā vü çā vü jā vü gā hem aña var

2790. Harf ü nok̄ta oldı nüh bî-reyb ü şīn
 Nüh felek esrārıdur feh̄m it yakīn
 Pī ok̄ursañ şeş olur nok̄ta 'ayān⁸⁸²
 Kāf u nūn eczāsını eyler beyān
 On bir olur penc harf ü şeş nuḳat
 Ma' nî-i on bir seferdür bî-ğalat
 On iki haṭṭ on iki burc-ı felek
 Rūşen eczāsında gör bî-reyb ü şek⁸⁸³

(74b) Şüret-i penc-ile hifdeh muhkemāt
 Görinür hem ma' nî-i hifdeh şalāt⁸⁸⁴

2795. Nok̄tası on ikki harfün bî-ğalat
 Gösterür on dört haṭ u on altı haṭ
 Bî-mükerrer nüh teşehhüd sırrıdur⁸⁸⁵
 Hem de nüh mäh-ı Mesîhi gösterür
 Nok̄tasında pī ok̄ursañ⁸⁸⁶ āşikār
 Deh haṭ-ı Mūsā görünür aña var

881 Toprak (تبراغ) kelimesi 5 harf ve 4 noktadır.

882 Toprak kelimesi pe harfiyle yazılırsa (تبراغ) 5 harf ve 6 nokta müşahede edilir.

883 Toprak (تبراغ)'ın eczasında 12 harf ve 14 nokta vardır: تي بي ري الف غين. Pe ile yazılırsa Toprak (تبراغ)'ın eczasında 12 harf ve 16 nokta zahir olur: تي بي ري الف غين.

884 Toprak (تبراغ)'ın 5 harfi ile eczasındaki 12 harf (تي بي ري الف غين) toplamı 17'dir.

885 Toprak (تبراغ)'ın eczasında (تي بي ري الف غين) gayr-ı mükerrer 9 harf ve 8 nokta vardır: ت ي ب ر ا ل ف غ ن. Pe ile yazılırsa Toprak (تبراغ)'ın eczasında (تي بي ري الف غين) gayr-ı mükerrer 9 harf ve 10 nokta zahir eder: ت ي ب ر ا ل ف غ ن.

886 Nüshada: okur şek.

Bî okursañ heşt cennetdür ‘ayân
 Heşt haţţ esrârıdur hem bî-gümân
 Bâ-deh ü nüh on toköz olur tamâm
 Ma‘ nî-i tis‘ a ‘ aşerdür ve’s-selâm

Mâ-Âb-Su

2800. İkki harf-i kâf u nündur lafz-ı mâ⁸⁸⁷
 Kâbe kavseyn⁸⁸⁸ sırrı hem bî-mâcerâ
 ‘ Unşurında heşt cennet âşikâr
 Heşt haţţ-ı vech-i Âdem hem iy yâr
 Bâ-‘ anâşır harf-i mâ iy kân-ı nûr
 Sırr-ı deh levh-i Kelîmi gösterür
 Mîm elif şeş harf olur eczâda bil⁸⁸⁹
 Sitte-i eyyâm(ı) idrâk eylegil
 Noktasında nâm-ı fazl-ı haqq ‘ayân
 İbn ü eb ü rûh hem ez-ğayb-dân
2805. Toköz olur şeş harf ü se nuķat
 Nüh felek sırrı görünür bî-ğalat
 Hey’et-i mecmû‘ a vü eczâ ile
 Ebced ü mîm ü elif îmâ ile
 Gösterür harf ü nuķat⁸⁹⁰ sırrın tamâm
 Kim olur pencâh fehm it ve’s-selâm⁸⁹¹

887 Mâ (ما) 2 harftir. 2 harf dörder unsurdan 8 olur. 2 harf ve unsurları olan 8’in toplamı 10’dur.

888 (53 : 9) “Onunla arasındaki mesafe, iki yay kadar, yahut daha az kaldı.”

889 Mâ (ما)’nın eczasında 6 harf ve 3 nokta vardır: ميم الف.

890 Nûshada: nokta.

891 Mâ (ما)’nın ebcedi 41’tir, eczasındaki (ميم الف) 6 harf ve 3 nokta ile toplamı 50’dir. Arap alfabesinin 28 harfi ve 22 noktası toplamı mukabilindedir.

Âb oldu ikki harf-i kâf u nûn⁸⁹²
 Mâ gibi fehm it bu sırrı bî-füsûn
 Üç olur bâ-harf-i med bî-irtiyâb
 İsm-i fazl-ı hâkdur aña bî-hicâb

2810. ‘Unşurında on iki burc âşikâr
 On iki hat sırrını hem aña var

(75a) ‘Unşur-ı noktayla olur şânzdeh
 Şânzdeh hatt-ı hüdâdan açdı reh
 Bâ-‘ anâşır üç hurûf on biş olur⁸⁹³
 Ma‘ nî-i on biş namâzı gösterür
 ‘Unşur-ı noktayla olur bî-hatar
 Şuret-i levvâhatun tis‘ a ‘ aşer⁸⁹⁴
 Nokta-ıla oldu harf-i kâf-ı kün
 Bîst rek‘ at sünnete hem reh-nümün

2815. Nokta-ı bâ ile üç harf oldu çâr⁸⁹⁵
 ‘Unşur esrârını fehm it âşikâr
 Harf ü nokta bâ-cümel olur sekiz⁸⁹⁶
 Heşt cennet sırrıdur eyle temîz
 Oldı eczâsında zâhir heşt hat
 Lafz-ı âbuñ fehm iderseñ bî-ğalat⁸⁹⁷
 Noktasında ism-i Allâh âşikâr
 Penc vaqt esrârını hem aña var

892 Âb (آب) 2 harftir, Elif’in meddi ile 3 harftir. 3 harf, dörder unsurdan 12 olur. 1 noktanın 4 unsuru ile toplamı 16’dır.

893 Âb (آب)’in 3 harfi ve 12 unsuru toplamı 15’tir. Noktanın 4 unsuruyla toplamı 19’dur. Noktanın kendisiyle birlikte 20 olur. Kün (كن)’ün ebcedi 20 olan Kef (ك) harfi ve 20 rekat sünnet mukabilindedir.

894 (74 : 29-30) “İnsanlar için levhalar sunandır, üzerinde on dokuz vardır.” Ayetine telmih var.

895 Âb (آب)’in 3 harfi ve 1 noktası toplamı 4’tür.

896 Âb (آب)’in ebcedi olan 4 ile 3 harf ve 1 noktası toplamı 8’dur.

897 Âb (آب)’in eczasında 8 harf ve 5 nokta vardır: الف بي.

Harf ü nokta sîzdehdür bî-gümân
Mihr ü mâh on bir nücûm oldu ‘ayân

2820. Bî-mükerrer harf ü nokta nüh olur⁸⁹⁸
Nüh felek sırrını rûşen gösterür

Nüh hurûf u nokta vü ebced yakîn
Yüz otuz ikki olur bî-reyb ü şîn

Şad tınâb-ı hayme ile iy hümâm
Sî vü dü nuṭṭ-ı hüdâdur ve’s-selâm

Su iki harf oldu mişl-i âb u mâ⁸⁹⁹
İkki harf-i kâf u nündür tâlibâ

Heşt cennet ‘unşurında bî-gümân
Görinür hem heşt ḥaṭṭ-ı müste‘ân

2825. Şeş cihât u şeş hurûf-ı nûn u kâf
Oldı eczâsında zâhir bî-ḥilâf

Noktasında ism-i Fazlu’l-lâh(i) gör
İbn ü eb ü rûhı hem iy kân-ı nûr

Harf-ile nokta nüh âyetden nişân
Gösterür hem nüh felek sırrın ‘ayân

Bî-mükerrer penc olur fehmi eyle hem⁹⁰⁰
Penc ḥaṭṭ-ı Âdeme oldu ‘alem

(75b) Sîn u vâvuñ ebcedi iy nîk-nâm
Hey’et-i mecmû‘a vü eczâ tamâm

2830. Oldı altmış yeddi fehmi eyle ‘ayân
Gösterür Âdemle Havvâdan nişân⁹⁰¹

898 Âb (آب)’ın eczasında (الف بي) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 4 nokta vardır: ا ل ف ب ي. Bu 5 harfin ebcedi olan 123 ile 5 harf ve 4 noktanın toplamı 132’dir. Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi ve 32 ilâhî harf mukabilindedir.

899 Su (سو) 2 harftir, dörder unsurdan 8 olur. Eczasında 6 harf ve 3 nokta vardır: س ي ن و ا.

900 Su (سو)’nun eczasında (سين واو) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: س ي ن و ا.

901 Su (سو)’nun ebcedi 66’dır, heyet-i mecmûa ile 67 olur. Âdem (آدم) ile Havvâ (حوّا)’nın ebcedleri toplamıdır. 67, Su (سو)’nun eczasındaki (سين واو) 3 nokta ile 70 olur ki Kün (كن)’ün ebcedi mukabilindedir.

Yetmiş olur bâ nuḳaṭ fehm it tamām
Kāf u nūn sırrıdur aṅla ve's-selām

Nâr-Âteş-Od

Nâr ḫarfin daḫi eylerseñ taleb
Bulasın esrâr-ı rûḫ u ibn ü eb⁹⁰²

Se tecellî-i ḫudâ vü se zuḫûr
Nâr ḫarfinde ‘ayândur uṣta gör

‘Unşurında on iki burc-ı felek
Fehm iderseñ olduñ üstâd-ı melek

2835. Noktasıyla fazl-ı ḫaḳdan ḫarf-i nâr
Çâr ‘unşur sırrın eyler âşikâr

Şânzdehdür ‘unşur-ı nokṭayla bil
Şânzdeh ḫaṭṭuñ rumûzın fehm kıl

Nūn u elif rî olur eczâda heşt⁹⁰³
Heşt firdevs-i berîndür eyle geşt

Noktasında görünür fehm it ‘ayân
Penc ḫaṭṭ-ı vech-i Âdem bî-gümân

Nokṭa-i zâhirle heşt eczâ iy yâr⁹⁰⁴
Nüh felek esrârın eyler âşikâr

2840. Hey’et-i mecmû‘a vü eczâ nuḳaṭ⁹⁰⁵
Sırr-ı on dört ḫaṭṭ-ı ḫaḳdur bî-ğalat

Bî-mükerrer heft olur bî-reyb ü şîn⁹⁰⁶
Heft ḫaṭṭ-ı vech-i Ḥavvâdur yaḳîn

902 Nâr (نار) lafzında 3 harf ve 1 nokta vardır. 3 harf, dörder unsurdan 12’dir. Bir noktanın da 4 unsuru vardır. Harf ve noktanın unsurları toplamı 16’dır.

903 Nâr (نار)’ın eczasında 8 harf ve 5 nokta vardır: نون الف ري.

904 Nâr (نار)’ın 1 noktasıyla, eczasındaki (نون الف ري) 8 harf toplamı 9’dur.

905 Nâr (نار)’ın eczasındaki 8 harf ve 5 nokta (نون الف ري) ile heyet-i mecmûası toplamı 14’tür.

906 Nâr (نار)’ın eczasında (نون الف ري) gayr-ı mükerrer 7 harf: ن و ا ل ف ري. 7 harf, sadece batında zahir olan 3 nokta (ف ي) ile 10’dur.

Bâ-se nokta deh olur iy nîk-nâm
Deh haṭ-ı Mûsâdur aṇla ve's-selâm

Oldı âteş daḥi üç harf iy debîr⁹⁰⁷
Üç tecellî sırrına âteşden ir

İsm-i fî vü ḡād u lâma oldı dâl
İbn u eb u rûḥa hem bî-kîl u ḡâl

2845. ‘Unşurında on iki burc âşikâr
On (iki) haṭ sırrını hem aṇla var

(76a) Noktasıdur lafzatu'l-lâh(a) ‘alem
Penc haṭṭ-ı Âdemi gösterdi hem

Harf ü nokta heşt olur bî-reyb ü şîṇ
Heşt cennet sırrıdır fehm it yakîn

Ottuz ikki nuṭḡ-ı faẓl-ı ḡayb-dân
‘Unşurında nokta vü harfün ‘ayân

Harf-i medd-ile olur âteş çahâr⁹⁰⁸
Çâr ‘unşur sırrıdır fehm eyle var

2850. Çâr harf ü penc nokta nüh olur
Nüh felek sırrını rûşen gösterür

Çâr harf eczâda olur yânzdeh⁹⁰⁹
Görinür sırr-ı sefer iy merd-i reh

Nokta vü eczâ-yı Âdem bî-gümân
Noktasında görünür fehm it ‘ayân

Harf ü nokta bîst u sedür bî-ḡalaṭ
Görinür hem hifdeh harf⁹¹⁰ u şeş nuṭaṭ

907 Ateş (آتش) kelimesinde 3 harf vardır, dörder unsurdan 12 olur. 3 harf ve 5 noktası toplamı 8'dir. 8 harf ve nokta dörder unsurdan oluştuğundan toplamı 32 olur.

908 Ateş (آتش) kelimesinde Elif'in meddiyle 4 harf (ا ا ت ش) vardır. 4 harf, 5 noktasiyla birlikte 9'dur.

909 Ateş (آتش)'in eczasında 11 harf ve 12 nokta vardır: الف الف تي شين. 12 noktası, Âdem (آدم)'in eczasındaki (الف دال ميم) 9 harf ve 3 nokta toplamı mukabilindedir. Ateş'in eczasındaki harf ve nokta toplamı 23'tür.

910 Nüşhada: ḥurûf. Vezin gereği “harf” şeklinde düzelttik.

Bî-mükerrer heft olur bî-reyb ü şîn⁹¹¹

Heft haţţ-ı vech-i Havvâdur yakîn

2855. Noktasında nüh teşehhüd âşikâr
Hem nüh âyet sırrını fehm eyle var

Şânzdehdür heft ü nüh iy nîk-nâm
Şânzdeh haţţ-ı hüdâdur ve's-selâm

Od harfinden daħi hem âşikâr

Üç tecellî zâhir oldu aña var⁹¹²

Ya' nî lafz u kuvvet ü fi' l iy cüvân

Ki ibn ü eb ü rûh olur bî-gümân

On iki burc-ı felek bî-iştibâh

‘ Unşurında görünür iy merd-i râh

2860. Ebcedinde yânzdeh sırr-ı sefer

Görinür hem şukka sırrı bî-haţar

Oldı eczâsında nüh çarh-ı berîn⁹¹³

Âşikârâ fehm it iy dâna-yı dîn

Noktasıyla oldı deh levha ‘ alem

‘ Aşra âyet sırrını fehm eyle hem

Bî-mükerrer penc haţtın Âdemün⁹¹⁴

Gösterür hem penc vaktin Hâtemün

(76b)

Noktasıyla şeş cihet ma' nâsını

Gösterür hem kâf u nûn eczâsını

2865. Şad tınâb u bîst u yek haţţ iy hümâm

Ebcedinde penc harfün ve's-selâm

911 Ateş (آتش)'in eczasında (الف الف تي شين) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 9 nokta vardır: ا ل ف ت ي ش ن. Harf ve nokta toplamı 16'dır.

912 Od (اود) kelimesinde 3 harf vardır, dörder unsurdan oluştuğundan toplamı 12'dir. Od (اود)'un ebcedi 11'dir.

913 Od (اود)'un eczasında 9 harf ve 1 nokta vardır: الف واو دال.

914 Od (اود)'un eczasında (الف واو دال) bî-mükerrer 5 harf ve 1 nokta vardır: ا ل ف و د. Bu 5 harfin ebcedi 121'dir.

Rîh-Bâd-Yel

Rîh üç harf oldu hem iy ehl-i dil⁹¹⁵

Âb u hâkûn ‘aynıdur bu daği bil

‘Unşurında görünür işnâ ‘aşer

On iki burc-ı felekden al haber

İkki nokta ikki harf-i kâf u nûn

Oldı fehm it bu sözi iy zû-fünûn

Penc vakt ü penc hatt-ı Âdemi

Harf ü nokta gösterür bil bu demi

2870. ‘Unşurında noktanuñ bî-reyb ü şîn

Âşikârâ heşt hat fehm it yaķın

Şeş olur eczâda rî vü yî vü hî⁹¹⁶

Kâf u nûn eczâsın aña iy zekî

Heşt cennet noktasında âşikâr

Fehm iderseñ menzîlün olmaya nâr

Çârdehdür nokta vü eczâ tamâm

Çârdeh hatt-ı hüdâdur ve’s-selâm

Bâd hem üç harf olupdur rîh-veş⁹¹⁷

Bu beyânı fehm kıl iy yâr-ı hûş

2875. İbn ü eb u rûhdan virdi haber

Fazl-ı hâķķuñ ismidür hem bî-haţar

Noktasıyla çâr ‘unşurdan nişân

Gösterür hem çâr hattı bî-gümân

‘Unşurında nokta vü harfüñ iy yâr

Şânzdeh hat sırrı oldu âşikâr

915 Rîh (ريح) kelimesi 3 harf ve 2 noktadır. 3 harfi, dörder unsurdan 12 olur. Harf ve nokta toplamı 5’tir. 2 nokta da dörder unsurdan toplam 8 olur.

916 Rîh (ريح)’in eczasında 6 harf ve 8 nokta vardır: ري يي حي. Harf ve nokta toplamı 14’tür.

917 Bâd (باد) 3 harf ve 1 noktadır. Nokta ve harf toplamı dörder unsurdan 16 olur. 3 harf, dörder unsurdan 12’dir, 3 harfle birlikte 15 olur.

‘ Unşurından noktanuñ kılsañ güzër
Görine on ikki haţţ-ı mu‘ teber
Üç hurûf-ile olur on biş yakîn
Sırrın on biş rek‘ atüñ fehm it hemîn

2880. Heft haţţ-ı vech-i Havvâ bî-hicâb
Ebcedinde görünür hem heft bâb⁹¹⁸

(77a) Kıldı eczâsında heşt cennet zühûr⁹¹⁹
Hem sekiz haţţ-ı ruḥ-ı Âdem çü nûr
Noktasında ism-i Âdem âşikâr
Hem hurûf-ı mu‘ cemi fehm eyle var
Nokta vü eczâ-yı Âdem bî-galaţ
Oldı sekkiz harf-ile bu dört nuḳaţ
Ottuz ikki nuṭḳ u haţţ-ı fażl-ı rab
Heşt harfün ‘ unşurından kıl taleb

2885. Çıl olur bâ-heşt harf iy nev-cüvân
Âdemüñ taḥmîri sırrıdır ‘ ayân
‘ Unşur u noktayla olur çıl ü penc
İsm-i Âdemdür bilenler buldı genc
Bî-mükerrer bî elif ü dâl iy yâr
Kâf u nûn eczâsın’itdi âşikâr⁹²⁰
Çâr noktayla olur deh iy hümâm
Gösterür deh levḥ sırrın ve’s-selâm

918 Bâd (باد)’ın ebcedi 7’dir.

919 Bâd (باد)’ın eczasında 8 harf ve 4 nokta vardır: بي الف دال. 4 noktası Âdem (آدم)’in 4 harfi ve 4 mucem harf mukabilindedir. Âdem (آدم)’in eczasındaki (الف دال ميم) harf ve nokta toplamı olan 12, Bâd (باد)’ın eczasındaki (بي الف دال) harf ve nokta toplamı mukabilindedir. Bâd (باد)’ın eczasındaki 8 harf, dörder unsurdan 32’dir, 8 harfle birlikte 40 olur, Âdem’in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir. 40’a Bâd (باد)’ın 1 noktası ve noktanın 4 unsuru eklenirse 45 olur ki Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

920 Bâd (باد)’ın eczasında (بي الف دال) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 4 nokta vardır: ب ي ا ل ف د.

Yıl iki harf oldu mişl-i kâf u nûn⁹²¹

Fehm iden bu ‘ilmi oldu zû-fünûn

2890. Çār haṭṭ u çār ‘unşurdan nişân
Noktasıyla gösterür fehm it ‘ayân

Yî vü lâmuñ ‘unşurından bî-ğalaṭ
Görinür sekkiz behişt u heşt haṭ

Şānzdehdür ‘unşur u nokṭayla hem
Şānzeh haṭ sırrına oldu ‘alem

Ebcedinden erba‘în sırrına ir⁹²²
Hem çîl ismi okkî iy rûşen-zamîr

Yî vü lâm eczâda penc oldu ‘ayân⁹²³
Penc haṭṭ-ı Âdeme oldu nişân

2895. Tis‘a âyât-ı Kelîm ü nüh felek
Nokṭa vü harfinde gör bî-reyb ü şek

Penc harf ü çār nokṭa bâ-cümel
Şad tınâb-ı ḥaymeye oldu bedel⁹²⁴

Bî-mükerrer harf ü nokṭa iy hümâm
Şeş hurûf-ı kâf u nûndur ve’s-selâm⁹²⁵

(77b)

Arz

Arz üç harf oldu hem bî-kîl u kâl⁹²⁶
İsm-i fî vü dâd u lâma oldu dâl

Noktasıyla çār olur fehm it yakîn
Çār ‘unşur sırrıdır bî-reyb ü şîn

921 Yel (يل) 2 harf ve 2 noktadır. 2 harf ve 2 nokta dörder unsurdan oluştuğundan 8 unsur harf ve 8 unsur nokta için zahir olur, toplamı 16’dır.

922 Yel (يل)’in ebcedi 40’tır.

923 Yel (يل)’in eczasında 5 harf ve 4 nokta vardır: ي، ع، ل، ا، م.

924 Yel (يل)’in eczasındaki (ي، ع، ل، ا، م) 5 harf ve 4 nokta ile 5 harfin ebcedi olan 91’in toplamı 100’dür.

925 Yel (يل)’in eczasında (ي، ع، ل، ا، م) gayr-ı mükerrer 4 harf ve 2 nokta vardır: م، ل، ا، ي.

926 Arz (ارض) 3 harf ve 1 noktadır. Ebcedi 1001’dür.

2900. Çār ḥaṭṭ-ı Âdeme oldu ‘alem
 Çār ḥarf-i mu‘cemi gösterdi hem
 Bîñ bir esmâ-yı ḥüdâ-yı kirdgâr
 Oldı arzûñ ebcedinden âşikâr
 Bu cihetden Âdemi fazl-ı ḥüdâ
 Arzda kıldı (bil) ḥalîfe tâlibâ
 Bîñ bir esmâ’-i ḥüdânun mazḥarî
 Ya‘ nî Âdemdür bil iy dîn serveri
 Fî-i Fazlu’l-lâh-ı rabbü’l-‘âlemîn
 Gayndan soñra teheccide yakîn
2905. Geldi fehmi eyle bu sırrı bî-gümân
 Fazl-ı ḥaḥdur ya‘ nî kim şâhib-zamân
 Gayn biñdür fâ ile biñ bir olur
 Bîñ bir esmânun beyânın gösterür
 Zâhir oldı dâd-ı fazl-ı gayb-bîn
 Arzda fehmi it bu sırrı hem yakîn
 Fî vü lâm oldı felekde âşikâr
 Fazlda arz u felekde gör iy yâr
 Ya‘ nî kim arz u felek iy nîk-ḥû
 Fazl-ı ḥaḥ ismiyle kâ’imdür kamu⁹²⁷
2910. Heşt ḥaṭṭ u heşt cennetden ḥaber
 Virdi heşt eczâ-yı arz eyle nazâr⁹²⁸
 Hem sekiz eczâ-yı fî vü dâd u lâm
 Zâhir oldı arzda bil ve’s-selâm
 Noktasıdır çār enhâra ‘alem
 Çār tekbîri ‘ayân gösterdi hem

927 Arz (ارض) ve Fadl (فضل) lafızlarında Dâd (ض) harfleri müsterektir. Fadl (فضل)’ın kalan Fe (ف) ve Lâm (ل) harfleri felek (فلك)’de zahirdir. Arz ve felek, Fazlullah ile kaimdir.

928 Arz (ارض)’ın eczasında 8 harf ve 4 nokta vardır: الف ري ضاد. Fadl (فضل)’ın eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf ve 4 nokta mukabilindedir. 8 harfin unsurları toplamı 32’dir, 8 harfle birlikte 40 olur. Arz’ın eczasındaki harf ve nokta toplamı 12’dir.

‘Unşurında heşt harfün bî-ğalaṭ

Âşikārâ oldı ottuz ikki ḥaṭ

Heşt eczâ ile sırr-ı erba‘în

Zâhir oldı fehm it iy cüyâ-yı dîn

2915. Ḥarf ü nokṭa on iki burc oldı bil
Hem on ikki ḥaṭ-durur bî-kāl u kıl

Bî-mükerrer heftdür heft âsumân

Görinür hem heft ḥaṭṭ-ı ümm ‘ayân⁹²⁹

- (78a) Yânzdehdür çâr nokṭayla tamâm
Ma‘ nî-i sırr-ı seferdür ve’s-selâm

Semâ

Arz ḥarfı gibi üçdür hem semâ⁹³⁰

Oḳḳı rüşen anda da nâm-ı ḥüdâ

Kıldı üç nev‘e şalâtı hem ‘ayân

Kim ḥazar cum‘a seferdür bî-gümân

2920. Tûluhû sittüne zirâ‘ fi’s-semâ⁹³¹
Görinür sîn-i semâda ṭâlibâ⁹³²

Hem daḥi mîminde sırr-ı erba‘în

Âşikārâ görinür fehm it yaḳîn

Elf-i Allâh u Âdem hem iy yâr

Oldı elif-i semâda âşikâr

‘Unşurıdur on iki burca ‘alem⁹³³

On iki ḥaṭ sırrını gösterdi hem

929 Arz (ارض)’in eczasında (الف ري ضاد) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 4 nokta vardır: ا ل ف ر ي ض د.

930 Semâ (سما) 3 harftir.

931 “(Âdem’in) boyu semada altmış ziradır.” Bkz. *Kütüb-i Sitte*, c. X, s. 177.

932 Semâ (سما)’nın Sîn (س)’inin ebcedi 60’tır. Mîm (م)’inin ebcedi 40, Elif (ا)’inin de ebcedi 1’dir.

933 Semâ (سما)’nın 3 harfi, dörder unsurdan toplam 12 olur, 3 harfle birlikte 15’tir.

Bâ-^ç anâşır sîn elif mîm bî-cidâl

Pânzdeh rek^ç at namâza oldu dâl

2925. Hey'et-i mecmû^ç a vü ^ç unşur cümel
Sırr-ı yüz on dört suverdür bî-cedel⁹³⁴

Oldı eczâsında zâhir nüh felek⁹³⁵

Hem nüh âyet sırrıdır bî-reyb ü şek

Noktası şeş rûz sırrıdır ^ç ayân

Kâf u nûn eczâsıdır hem bî-gümân

Oldı tokkuz harf-ile altı nuḡat

Pânzdeh harfe müşâbih bî-ḡalat

Bî-mükerrer nüh ḡurûf olur yedi⁹³⁶

Yeddi ḡaṭṭ-ı vech-i ümmdür sermedi

2930. Heft ḡarfûn noktası olur ḡahâr

ḡâr ^ç unşur sırrıdır fehî eyle var

^ç Unşurında heft ḡarfûn hem ^ç ayân

Bîst u heşt nuṭṡ-ı resûl-i ḡayb-dân

Oldı dört nokṡayla ottuz ikki hem

Nuṭṡ u ḡaṭṭ-ı Âdeme oldu ^ç alem

Heft ḡarf u ḡâr nokṡa iy ḡümâm

Yânzdeh sırr-ı seferdür ve's-selâm

(78b)

Ḥarḡ

Ḥarḡ hem üç ḡarfdür iy ehl-i râz⁹³⁷

Hemḡü nâm-ı faẓl-ı zât-ı bî-niyâz

934 Semâ (سماء)'nın ebcedi 101'dir, 3 harfinin unsurları toplamı olan 12 ve heyet-i mecmûa ile 114'tür.

935 Semâ (سماء)'nın eczasında 9 harf ve 6 nokta vardır: ميم ميم الف.

936 Semâ (سماء)'nın eczasında (ميم ميم الف) ḡayr-ı mükerrer 7 harf ve 4 nokta vardır: م س ي ن م س ي ن م. 7 harfin unsurları toplamı 28'dir, 4 nokta ile birlikte 32 olur. 7 harf ve 4 noktanın toplamı 11'dir.

937 Ḥarḡ (حَرْخ) 3 harf ve 4 noktadır. 3 harfin unsurları toplamı 12'dir, 3 harfle birlikte 15 olur. 4 nokta hesaba dahil edilirse 19 olur. Ḥarḡ'nın harf ve nokta toplamı 7'dir.

2935. Noktasında ħarf-i mu‘cem çār ħaṭ
Görinür hem çār ‘unşur bī-ğalaṭ
Okkı ħarfūn ‘unşurından ṭalibā
Hemçü Mūsā on iki ħaṭṭ-ı ħüdā
Bā-se ħaṭ on biş olur bī-reyb ü şīn
Sırr-ı on biş rek‘ati fehmi it yakīn
Çār nokṭayla olur tis‘a ‘aşer
Ma‘nī-i levvāḥadur eyle nazar
Oldı ħarf ü nokṭa-i çarḥ iy cüvān
Heft ħaṭṭ-ı vech-i Ḥavvā bī-gümān
2940. Heft çarḥ u heft kevkeb oldı hem
Heft iklīme hem olmuşdur ‘alem
Rī vü ḥī-i çarḥuñ iy şāhib-uşūl
Ebcedinden ḫāḍ-ı faẓl iste bul⁹³⁸
Keşf ola tā kim saña esrār-ı çarḥ
Faẓl-ı ḥaḳdan göresin envār-ı çarḥ
Eyle çīminden çahār erkān taleb
Çār rek‘at sırrını hem bī-ta‘ab
Heşt ħaṭṭ-ı vech-i Ādem āşikār
Oldı eczāsında ħarfūn aña var⁹³⁹
2945. ‘Unşurında sī vü dü nuṭḳ-ı ħüdā
Heşt ħarfūn zāhir oldı ṭalibā
Bā-‘anāşır heşt ħarf bī-reyb ü şīn
Gösterür ma‘nā-yı sırr-ı erba‘in

938 Çarḥ (چرخ)‘in Rī ve Ḥī (رخ) harflerinin ebcedi 800’dür, Faḍl (فضل)‘in Dād (ض) harfinin ebcedi mukabilindedir. Çīm (چیم)‘in ise 1 harf ve 3 noktası toplamı 4’tür.

939 Çarḥ (چرخ)‘in eczasında 7 harf vardır: چیم ری خی. Burada kast edilenin Çīm (چیم)‘in eczası (3 harf ve 5 noktadan oluşmaktadır, harf ve nokta toplamı 8’dir.) olduğu düşünülebilirse de devamındaki beyitlerden böyle olmadığı anlaşılmaktadır. Muhitī’nin hesabına göre 8 harf dörder unsurdan 32 yapar, 8 harf (veya 8 harf ve nokta) ile 40 olur.

Deh ḥaṭ-ı elvâḥ-ı Mūsā bî-gümân
 Heşt harfûn noktası oldu ‘ayân⁹⁴⁰
 Harf u nokta on sekizdür aña hem
 On sekiz biñ ‘âleme oldu ‘alem
 Bî-mükerrer penc olur eczâ-yı çarḥ⁹⁴¹
 Penc vaḳti gösterür esmâ-yı çarḥ

2950. Noktasında şeş ḥurûf-ı kâf u nûn
 Âşikârâ oldu bî-mekr u füsûn
 Şukḳa vü sırr-ı sefer iy nîk-nâm
 Nokta vü harfinde zâhir ve’s-selâm

(79a)

Zemîn

Gösterür sırr-ı ‘anâsır iy emîn
 Fehm iderseñ şûret-i harf-i zemîn⁹⁴²
 Noktasında pâ vü çā vü jā vü gā
 Görinür hem çār ḥaṭṭ-ı istivâ
 Zî vü mîm ü yî vü nûnuñ bî-ğalat
 ‘Unşurında âşikâr on altı ḥaṭ

2955. Çār harf ü çār nokta heşt olur
 Heşt ḥaṭı vü heşt ‘adni gösterür
 Bâ ‘anâsır bîst u çār olur iy yâr
 Zâhir eyler sâ‘at-i bîst u çehâr
 Heşt harf ü noktanuñ bî-iştibâh
 ‘Unşurında sî vü dü nuṭḳ-ı ilâh

940 Çarḥ (چرخ)’in eczasında 10 nokta vardır: چیم ری خی. 8 harfle toplamı (7 harf vardır aslında) 18 olur.

941 Çarḥ (چرخ)’in eczasında (چیم ری خی) bî-mükerrer 5 harf ve 6 nokta vardır: چ ی م رخ.

942 Zemîn (زمین) kelimesi 4 harf ve 4 noktadan oluşur. Harf ve nokta toplamı 8’dir. 4 noktanın unsurları toplamı 16’dır, 4 harf ve 4 nokta ile toplamı 24 olur. 4 harf ve 4 nokta, her biri dörder unsurdan 16’şar olur, toplamı 32’dir. Buna, 4 harf ve 4 noktayı eklersek 40 olur.

Bâ-ḥurûf u nokṭa çîl olur ‘ayân
Gösterür taḥmîr-i Âdemden nişân

Bâ cümel ḥarf-i zemîn ser-firâz
Oldı yüz on bir elifden açdı râz⁹⁴³

2960. Oldı eczâsında deh ḥaṭṭ âşikâr⁹⁴⁴
‘Aşra âyet ma‘nîsin hem ańla var

Nokṭasında yânzdeh şukḳa ‘ayân
Görinür sırr-ı sefer hem bî-gümân

Ḥarf ü nokṭa bîst u yekdür bî-cidâl
Oldı bîst u yek ḥaṭṭ-ı Havvâya dâl

Bî-mükerrer pencdür penc vakt namâz⁹⁴⁵
Görinür hem penc ism-i bî-niyâz

Penc ḥaṭṭ-ı Âdemi hem âşikâr
Gösterür fehmi it zemîn sırrını var

2965. Sırr-ı nüh çarḥ u nüh âyet iy hümâm
Nokṭa vü ḥarfinde zâhir ve’s-selâm

Âsumân

Penc ḥarf-i âsumân bî-reyb ü şîn⁹⁴⁶
Gösterür Allâhuñ esmâsın yaḳîn

Penc ḥaṭṭ-ı Âdeme oldı ‘alem
Penc vakt esrârını gösterdi hem

Nokṭasıyla kāf u nûn eczâsını
Gösterür hem şeş cihet ma‘nâsını

Ḥarf-i medd-ile olur heft âsumân
Gösterür hem heft kevkebdan nişân

943 Zemîn (زمین)’in ebcedi 107’dir, 4 harfle birlikte 111 olur.

944 Zemîn (زمین)’in eczasında 10 harf ve 11 nokta vardır: ز ي ميم ي نون.

945 Zemîn (زمین)’in eczasında (ز ي ميم ي نون) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 4 nokta vardır: م ز ي ن و.

946 Âsumân (آسمان)’ın 5 harfi (elifin meddiyle 6 harfi) ve 1 noktası vardır.

- (79b) 2970. Heft muşhaf görünür hem heft tavâf
 Heft haţt-ı vech-i ümm hem bî-ḫilâf
 Penc harfûñ ebcedi iy nîk-ḫû
 İkki bîst u heşt olur üç sî vü dü⁹⁴⁷
 Oldı üç sî vü dü fî vü ḏād u lām
 İkki bîst u heşt iki nokta tamām
 Ya‘ nî üç sî vü dü ikki bîst u heşt
 Âsumân-ı faẓl-ı ḥaḳdur eyle geşt
 On biş olur penc harf eczâda bil⁹⁴⁸
 Pânzdeh rek‘ at namâzı fehmi kıl
 2975. Noktasında sırr-ı nüh âyet ‘ayân
 Görinür hem ma‘ nî-i nüh âsumân
 Harf ü nokta oldı fehmi it bîst (u) çâr
 Zâhir oldı sâ‘ at-i leyl ü nehâr
 İnbişât-ı medd-ile on biş hurûf
 On sekiz biñ ‘âlem oldı bul vukûf⁹⁴⁹
 On sekiz harfûñ nuḳâtı deh olur
 Deh haţ-ı elvâḥ-ı Mûsâ görünür
 Nokta vü eczâ-yı Allâh oldı hem
 Âsumân ma‘ nîde fehmi it lâ-cerem
 2980. On sekiz harf on nuḳat bî-kîl ü ḳâl
 Bîst u heşt nuḳḳ-ı resûle oldı dâl
 Bî-mükerrer heşt haţ sırrın ‘ayân⁹⁵⁰
 Gösterür hem heşt firdevs-i cinân

947 Âsumân (آسمان)’ın ebcedi 152’dir. 2 kere 28 ve 3 kere 32’nin toplamına eşittir. Fadl (فضل)’ın 2 noktasının 28 harf ve 3 harfinin 32 harf mukabilinde olduğuna işarettir.

948 Âsumân (آسمان)’ın eczasında 15 harf ve 9 nokta vardır: الف سين ميم الف نون.

949 Âsumân (آسمان)’ın eczasında, Elif’in meddi ile, 18 harf ve 10 nokta vardır: الف الف سين ميم الف نون. Harf ve nokta toplamı 28’dir. 18 harf, Allah (ا ل ل ا ه)’in eczasındaki (الف لام) 14 harf ve 4 nokta toplamı mukabilindedir.

950 Âsumân (آسمان)’ın eczasında (الف سين ميم الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ا ل ف س ي ن م و. Her bir harf dörder unsurdan toplam 32 olur.

‘Unşurında heşt harfün iy hümmâm
Sî vü dü haţ sîrrın okkî ve’s-selâm

Yer

İkki harf-i yir zi-fazl-ı reh-nümün⁹⁵¹
Oldı fehm it ikki harf-i kâf u nûn

‘Unşurında heşt cennet âşikâr
Heşt haţ-ı Âdemi hem aña var

2985. İkki harf u ikki nokta çâr olur
Çâr haţ u çâr ‘unşur görünür
Oldı eczâsında zâhir dört kitâb⁹⁵²
Çâr nehrün sırrı hem bî-irtiyâb
‘Unşurında çâr harfün bî-galaţ
Âşikârâ görünür on altı haţ

Noktası şeş kâf u nûn eczâsıdır
Şeş cihâtuñ aña hem ma‘ nâsıdır

- (80a) Şânzdeh ‘unşurla şeş nokta ‘ayân
Bîst u dü noktaya olmuşdur nişân

2990. Fazl-ı haqdan on olur harf u nuķaţ
On haţ-ı Mûsâ görünür bî-galaţ
Añladuñ çünkim yirün sırrın tamâm
Dinle gök esrârını hem ve’s-selâm

Gök

İsm-i fî vü dâd u lâm-ı kirdgâr
Oldı gökden fehm iderseñ âşikâr⁹⁵³

951 Yer (ير) 2 harf ve 2 noktadır. Harf ve nokta toplamı 4’tür. 2 harf, dörder unsurdan 8 olur.

952 Yer (ير)’in eczasında 4 harf ve 6 nokta vardır: يي ري. 4 harf, dörder unsurdan toplam 16 olur, 6 nokta ile birlikte 22’dir. 4 harf ve 6 nokta toplamı 10’dur.

953 Gök (كوكب) kelimesi 3 harftir. Ebcedi, Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilinde 46’dır.

Ebcedinde ism-i Âdem gizlidür
Çârdeh hatt-ile hem sî vü dü nûr

‘Unşurında on iki burc-ı semâ⁹⁵⁴
Okkınur hem on iki hatt-ı hüdâ

2995. ‘Unşur-ile on biş olur üç hurûf
Gösterür on biş namâzı bul vukûf

Kâf u vâv u kâf olur bî-reyb ü şîn
Tâlibâ eczâda nüh çarh-ı berîn⁹⁵⁵

Noğtasında ikki harf-i kâf u nûn
Âşikârâ oldu bî-mekr ü füsûn

Harf ü nokta yânzdeh rek‘at sefer
Gösterür hem şukka sırrın bî-haţar

Ebced ü bâ-nüh hurûf iy nev-cüvân
Heft sî vü dü olur fehm it ‘ayân⁹⁵⁶

3000. Heft haţ sırrını itdi âşikâr
Ya‘nî her haţ sî vü düdür ańla var

Kâf u vâv (u) kâf olur bil bî-galat
Bî-mükerrer çâr ‘unşur çâr haţ⁹⁵⁷

Noğtasıyla penc olur fehm eyle hem
Penc hatt-ı Âdeme oldu ‘alem

Çâr harf ü nokta vü ecbed iy yâr
Oldı yüz on bir bu sırrı ańla var

954 Gök (گۆک) kelimesinin 3 harfı, dörder unsurdan toplam 12’dir, 3 harfle birlikte 15 olur.

955 Gök (گۆک)’ün eczasında 9 harf ve 2 nokta vardır: گاف واو کاف. Harf ve nokta toplamı 11’dir.

956 Gök (گۆک)’ün eczasındaki 9 harf (گاف واو کاف) ve 9 harfin ebcedi olan 215’in toplamı 224’tür. Bu da 7 kere 32’ye eşittir. 7 ümmî hattın her birinin 32 harf mukabilinde olduğuna işarettir.

957 Gök (گۆک)’ün eczasında (گاف واو کاف) gayr-ı mükerrer 4 harf ve 1 nokta vardır: ک ا ف و. Bu 4 harf ve 4 harfin ebcedi olan 107’nin toplamı 111’dir. Elif (الف)’in ebcedi olan 111 mukabilindedir.

Yānzdeh şukḳayla sırr-ı şad tınāb

Āşikārā oldu gökden bī-ḥicāb

3005. Añla gökden hem elif sırrın tamām
Kim yüz on birdür ‘adedde ve’s-selām

(80b)

Arş

‘Arş üç harf oldu hem bī-kīl ü ḳāl⁹⁵⁸

İsm-i fī vü ḳād u lāma oldu dāl

‘Unşurında āşikārādur yakīn

On iki burc-ı felek iy ḥurde-bīn

Pānzdeh rek‘ at rumūzın āşikār

Gösterür bā-‘ unşur u harf añla var

Üç ḥurūf u üç nuḳat bī-kāl u kīl

Şeş nuḳat-ı muḥkeme oldu delīl⁹⁵⁹

3010. Kāf u nūn eczāsına dāl oldu hem
Sitte-i eyyāma hem oldu ‘alem

‘Unşurında nokṭa vü ḥarfūn iy yār

Zāhir oldu sâ‘at-i leyl ü nehār

‘Unşur u harf ü nuḳat⁹⁶⁰ bī-kīl ü ḳāl

Oldı sī cüzv-i kelāmu’l-lāha dāl

Oldı eczāsında heşt cennet ‘ayān⁹⁶¹

‘Ayn u rī vü şīnūn añla bī-gümān

Hem sūtünından saña virdi ḥaber

Heşt ḥatt-ı ‘arş-ı ḥaḳ eyle naẓar

958 Arş (عرش) 3 harf ve 3 noktadan oluşur. 3 harf, dörder unsurdan toplam 12’dir, 3 harf ile birlikte 15 olur.

959 Arş (عرش)’ın 3 harf ve 3 noktası toplamı 17 muhkem harfin 6 noktası mukabilindedir. 3 harf ve 3 nokta, dörder unsurdan toplam 24 olur, 3 harf ve 3 nokta ile toplamı 30’dur.

960 Nüşhada: nokṭa.

961 Arş (عرش)’ın eczasında 8 harf ve 11 nokta vardır: عين ري شين. Harf ve nokta toplamı 19’dur. 14 muhkem harf ve 5 noktasının toplamı mukabilindedir.

3015. Noktasında yānzdeh rek‘at namāz
 Zāhir oldu fehmi it iy dānā-yı rāz
 Harf ü nokta nūzdehdür bī-ğalat
 Mühkemātı gösterür bā-penc nuķat
 Nokta-i zāhirden eylerseñ güzer
 Göstere on altı ھاٲtı ser-be-ser⁹⁶²
 Şin-i ‘arşda görünür sırr-ı derec⁹⁶³
 Fehm iderseñ bu sözi bulduñ ferec
 Ebced-i ‘aynında hem bī-imtiḥān
 Oldı harf-i kāf u nūn sırrı ‘ayān

3020. Hem de yetmiş biñ melek sırrın saña
 Gösterür fehmi eyle ḥaḳdan ṭalibā
 Kim buyurmışdur ḥüdā-yı lā-yenām
 Dolaşurlar ‘arşuñ etrāfın müdām
 Ebced-i eczā-yı ‘arşuñ bī-ḥaṭar
 Fazl-ı ḥaḳdan oldı heft şad kıl nazār⁹⁶⁴
 Gösterür seb‘a senābilden⁹⁶⁵ nişān
 K’oldı⁹⁶⁶ her birinde yüz ḥabbe ‘ayān
 Ya‘nī yeddi ھاٲtı ümmiyye nām-dār
 Kim odur seb‘a senābīl āşikār

(81a) 3025. Her birinde ḥaṭlaruñ bī-kāl u kīl
 Kāf ve’l-Ḳur‘ān⁹⁶⁷ beyānın fehmi kıl

962 Arş (عرش)’in 3 noktası hariç eczasında (عين ري شين) 8 harf ve 8 nokta vardır.

963 Arş (عرش)’in Şin (ش) harfinin eczasının (شين) ebcedi 360’tır. Ayn (ع)’in ebcedi 70’tir, Kūn (كن)’ün ebcedi mukabilindedir.

964 Arş (عرش)’in eczasındaki (عين ري شين) harflerin ebcedi 700’dür. Bu, 7 hattın her birinin (7 sünbül gibi) 100 (Kāf- ق)’in ebcedidir olduğu anlamına gelir. Ayrıca 700, 28 ile 21 kere 32’nin toplamına eşittir. 28, Hz. Peygamber’in nutkündeki 28 harf mukabilinde, 21 kere 32 de 21 hattın her birinin 32 harf mukabilinde olduğunu ifade eder.

965 (2 : 261) “... yedi başak ve her başakta yüz tane var.” ayetine telmih var.

966 Nūshada: Ki oldı.

967 (50 : 1) “Kāf, Kuran’a andolsun...”

Hem daḥi heftşad ‘aded bî-reyb ü şîn
Oldı bîst u yek otuz ikki yakîn

Bir yigirmi sekkiz oldı hem ‘ayân
Bu beyânı fehm kıl iy nev-cüvân

Bîst u yek ottuz iki bî-kîl ü kâl
Oldı bîst u yek ḥaṭ-ı Ḥavvâya dâl

Ya‘ nî bîst u yek ḥaṭ-ı ğılmân u hûr
Her biri ottuz iki nuṭṭ oldu gör

3030. Bir yigirmi sekkiz oldı hem işit
Muştafânun nuṭṭ u ḥaṭtı iy yigit
Bî-mükerrer penc vaḳt ü penc ḥaṭ
Oldı ‘ayn u rî vü şîn bil bî-ğalaṭ⁹⁶⁸
Şeş nuḳaṭla on bir olur iy hümâm
Añla on bir şukḳa sırrın ve’s-selâm

Kürsî

Ḥarf-i kürsî çâr geldi âşikâr
Çâr ‘unşur sırrını fehm eyle var⁹⁶⁹
Çâr cüy-ı cenneti fehm eyle hem
Çâr ḥaṭ sırrına hem oldı ‘alem

3035. ‘Unşûrında şânzdeh ḥaṭtı ‘ayân
Okḳı kürsînün işit ḥaḳdan beyân
Nokṭasında ikki rek‘ at şubḥı gör
Kâf u nûn ḥarfini hem iy kân-ı nûr
Ḥarf ü nokṭa şeş cihet ma‘ nâsını
Gösterür hem kâf u nûn eczâsını

968 Arş (عرش) in eczasında (عين ري شين) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 6 nokta vardır: ع ي ن ر ش.

969 Kürsî (كرسي) 4 harf ve 2 noktadan oluşur. Harf ve nokta toplamı 6’dır. 4 harf, dörder unsurdan toplam 16, 2 nokta da 8’dir. Toplamları 24’tür, 4 harfle birlikte 28, 2 noktanın da dahil edilmesiyle 30 olur.

Sitte-i eyyâm u hem şeş ibtidâ
 Şeş teşehhüd sırrın itdi hem edâ
 Hem şeş Allâh ekbere oldı nişân
 Şeş elif lâm mîmdür hem bî-gümân

3040. ‘Unşurında noktanuñ bî-reyb ü şîn
 Görinür eczâ-yı nâm-ı gayb-bîn
 Heşt teşehhüd heşt cennet sırrı hem
 Hem görünür heşt ھاٹ-ı muhterem
 ‘Unşur-ı noktayla kürsî iy cüvân
 Bâ ‘anâşır bîst u heşt olur ‘ayân

(81b)

Bîst u heşt nuṭṭ-ı resûle oldı dâl
 Kısmet-i kürsî zi-fazl-ı zü’l-celâl
 Bâ-dü nokta oldı sî cüzv-i kelâm
 Kim odur sîmurğ-ı kâf-ı lâ-yenâm

3045. Oldı eczâsında kürsînüñ ‘ayân
 Deh ھاٹ-ı elvâh-ı Mûsâ bî-gümân⁹⁷⁰
 Noktası deh harf-i bismî’l-lâhdur
 Fehm iden bu sırrı ehlu’l-lâhdur
 Nokta-i zâhirle eczâ on iki
 Gösterür on ikki burcî iy ahî⁹⁷¹
 Heşt ھاٹ u heşt cennet bî-ğalat
 Bâfınında gösterür sekkiz nuṭṭa
 Deh hurûf u deh nuṭṭa fehm eyle hem
 Bîst rek‘ at sünnete oldı ‘alem
 3050. Bî-mükerrer heftdür iy kâm-yâb⁹⁷²
 ھاٹ-ı Havvâ görünür bî-irtiyâb

970 Kürsî (کرسى)’nin eczasında 10 harf ve 10 nokta vardır: کاف ري سين يي. 10 harf ile Kürsî (کرسى)’nin 2 noktası toplamı 12’dir. 10 harf ve 10 nokta toplamı 20’dir. Kürsî (کرسى)’nin eczasında, zahirdeki 2 nokta hariç, 8 nokta zuhur eder.

971 Nûshada: zekî.

972 Kürsî (کرسى)’nin eczasında (کاف ري سين يي) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 4 nokta vardır: ک ا ف ر ي س ن.

Çün kelâmında didi fazl-ı ilâh
 Vesi‘a kürsiyyuhū⁹⁷³ iy merd-i rāh
 Kürsî ḥaṭṭ-ı vech-i Ḥavvâdur yakîn
 K’anda sığmışdur semâvât u zemîn
 Yânzdeh şukḳa namâz-ı ğayr-ı cehr
 Hem görünür yânzdeh rek‘at sefer
 Kâf u rî vü sîn ü yî iy hûşyâr
 Dört yüz elli bir ‘adeddür âşikâr

3055. Bî-mükerrer ḥarf ü nokṭayla ‘ayân
 Çârdeh sî vü se olur bî-gümân⁹⁷⁴
 Çârdeh sî vü se iy ‘âlî-maḳâm
 Çârdeh ḥaṭṭ-ı ḥüdâdur ve’s-selâm

Haftanın Günleri

- İsm-i heft rûz oldu bîst u nüh ḥurûf⁹⁷⁵
 Cum‘adan sebte irince bul vukûf
 Lâm-elifle bîst u heşt ḥarfe ‘alem
 Oldı bîst u nüh suver fehmi eyle hem
 Nokṭasında bîst u yek ḥaṭṭ âşikâr
 Kim gelüpdür vech-i Ḥavvâda iy yâr
 3060. Bir ḳavilde bîst u heştdür âşikâr
 Bîst u heşt ḥarf-i kelâmı aña var

973 (2 : 255) “O’nun kürsisi (bütün gökleri ve yeri) kuşatmıştır.”

974 Kürsî (كرسي)’nin eczasındaki (كاف ري سين يي) gayr-ı mükerrer 7 harfin (ك ا ف ر ي س ي) ebcedi 451’dir, 7 harf ve 4 noktasıyla birlikte 462 olur. Bu da 14 kere 33’e eşittir ki 14 hattın (seb’u’l-mesânî) Lâm-elif’le birlikte 32 harf mukabilinde olmasına işarettir.

975 Haftanın günleri (جمعه سبت احد اثنين ثلاثه اربعة خميس) 29 harf ve 21 noktadır. Harf ve nokta toplamı 50’dir. Salı gününün sülesâ (ثلاثا) şeklinde okunmasıyla 28 harf olur. Fatiha’nın bî-mükerrer 21 (ب ا ب ت ح ذ ر س ص ض ط ع غ ق ك ل م ن و ه ي) ve bismelenin 21 harfi (ب ا س م ا ل ل ا ه ا ل ر ح م ن ا ل ر ح ي م) haftanın günlerinin 21 noktası mukabilindedir.

(82a)

Bî-mükerrer sûre-i ümmü'l-kitâb
 Görinür tekrârsız bî-irtiyâb
 Hem hurûf-ı besmele bî-reyb ü şîn
 Heft rûzuñ noktası oldu yakîn
 Bîst u nüh harf-ile bîst u yek nuqat
 Gösterür penceh namâzı bî-ğalat
 Harf ü nokta sırrına hem oldu dâl
 K'Ahmedüñ nuṭṭındadır bî-kîl ü kâl

3065. Hâk didi rûz-ı kıyâmet iy cüvân
 Elli biñ yıldur bu sözde yok gümân⁹⁷⁶

Nokta vü harfinde oldu âşikâr
 Heft eyyâmuñ rumûzın aña var
 Elli biñ yıl sırrı bu heft rûzdur
 Fehm idenler tâlî' i firûzdur
 Heft haṭṭdur heft rûz ez-emr-i kün
 Heftenüñ sırrını bil iy zû-fünün
 Baş haṭṭı cum' a sırrın gösterür
 K'anda on biş on yedinüñ cem' idür

3070. Bu cihetden haṭṭ-ı ser olur dırâz
 K'adıdur yevmü'l-mezîd ez-bî-niyâz

Bî-mükerrer ism-i heft rûz iy cüvân
 Şânzdeh haṭṭ sırrına oldu nişân⁹⁷⁷
 Noktasında görünür sırr-ı sefer
 Sırr-ı on bir şukḳa hem eyle nazar
 Şânzdeh harf-ile on bir nokta hem
 Oldı bîst u heft şeb-i ḳadre 'alem

976 يوم كالف سنة و خمسين الف سنة "Bin sene ve elli bin sene gibi (olan) gün." hadisine telmih vardır.

977 Haftanın günlerinde (جمعه سبت احد اثنين ثلاثه اربعه خميس) bî-mükerrer 16 harf ve 11 nokta vardır: ج م ع ه س ب ت ا ح د ث ن ي ل ر خ. Harf ve nokta toplamı 27'dir, Ramazan'ın 27. gecesi olan Kadir gecesi mukabilindedir.

Görinür hem yânzdeh harf âşikâr
Kim olur bâ-nokta bîst u heft iy yâr

3075. Yânzdeh noktayla şeş⁹⁷⁸ rûz oldu bak
On yedi rek‘at namâz-ı farz-ı hâk⁹⁷⁹

Şânzdeh harf-ile ottuz üç olur
Lâm elifle sî vü düyi gösterür

Bîst u nüh harf-ile on bir nokta hem⁹⁸⁰
Erba‘în sırrına olmuştur ‘alem

Şânzdeh harf-iledür pencâh u şeş
Bu beyânı fehm kıl iy yâr-ı hûş

Nutk u hatt-ı Ahmede dâl oldu bil
K’oldı ikki bîst u heşt bî-kâl u kıl

(82b) 3080. Heft eyyâm-ile altmış üç olur
Altmış üç sâl-i resûli gösterür

Bîst u yek noktayla hem bî-reyb ü şîn
Fazl-ı hâkdan oldu seksen dört yakîn

Virdi üç yigirmi sekkizden haber
Hatt-ı vech ü dest ü pāya kıl nazâr

Şânzdeh harf-ile bîst u nüh hurûf
Sırr-ı ism-i Âdem oldu bul vukûf⁹⁸¹

978 Nûshada: heft.

979 Burada haftanın günlerindeki 11 nokta ile 7 gün toplanmıyor. 17 rekat haftanın 6 gününde kılındığından 11 ile 6 günün toplanması maksada daha uygundur. Elde edilen 17 ile bî-mükerrer 16 harfin toplamı 33’tür.

980 Haftanın günlerindeki (جمعه سبت احد اثنين ثلاثة اربعه خميس) 29 harf ile gayr-ı mükerrer harflerindeki (ج م ع ه س ب ت ا ح د ث ن ي ل ر خ) 11 noktanın toplamı 40’tır. Gayr-ı mükerrer 16 harf ile birlikte 56 olur, Hz. Peygamber’in nutkundaki 28 harf ile vechindeki 28 hattın toplamı mukabilindedir. 56 ile haftanın 7 gününün toplamı da Hz. Peygamber’in vefat ettiği yaş mukabilindedir. Haftanın günlerindeki 21 nokta ile 84 olur ki el, yüz ve ayaklardaki 28’er hattın toplamı mukabilindedir.

981 Haftanın günlerindeki (جمعه سبت احد اثنين ثلاثة اربعه خميس) 29 harf ile gayr-ı mükerrer 16 harfin (ج م ع ه س ب ت ا ح د ث ن ي ل ر خ) toplamı 45’tir, Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir. Buna haftanın günlerindeki 21 nokta ve 7 gün eklenirse 73 olur, Arap alfabesinin eczasındaki 72 harf ve Lâm-elif’in toplamı mukabilindedir.

Bîst u yek noktayla heft eyyâm hem

Cümle yetmiş üç olur bî-biş ü kem

3085. Lâm-elifle oldı eczâya nişân

Kim olur yetmiş üç aña bî-gümân

Ebced-i sebt ü ehad işneyn hem

Hem şülâşe erba‘a iy muhterem

Hem hamîs u cum‘a sırrın eyle geşt

K’oldı yüz sî vü dü hem bir bîst u heşt⁹⁸²

Yüz tınâb-ı haymedür yüz sî vü dü

Bîst u heşt tûlidür aña iy ulu

Heft(e) vü eyyâm-ı sâl u meh tamâm

‘İlm-i kısmetdür okı bil ve’s-selâm

Yıldızlar

3090. Şems ü mirrîh ü ‘utârid müşterî

Bâ-ķamer zühre zuhal iy dîn eri

Bîst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammedden nişân

Virdi fehîm eyle bu esrârı ‘ayân

Ya‘nî yigirmi sekiz harf oldı bil⁹⁸³

Kevkebân-ı burc-ı eflâk ez-celîl

Heft kevkeb heft rûz oldı yakîn

Sırr-ı heft ḥaṭṭ oldı hem bî-reyb ü şîn

Noktasında görünür hifdeh şalât

Hem daḥî hifdeh ḥurûf-ı muḥkemât

982 Haftanın günlerinin (جمعه سبت احد اثنين ثلاثة اربعة خميس) ebcedi 3228’dir. Bu da 100 kere 32 ve 1 kere 28’nin toplamıdır. Hayme-i Miâd’ın 100 ipinin 32 harf mukabilinde ve kumaşlarının uzunluğu olan 28 arş mukabilinde olduğu anlamına gelir.

983 Yedi yıldızın isimlerinde (زحل مشتري مريخ شمس زهرة عطارد قمر) 28 harf vardır. 16 noktayı Muhîti Dede 17 nokta olarak hesaplamıştır. Buna göre harf ve nokta toplamı 45’tir, Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

3095. Harf ü nokta Âdemün ismin ‘ayân
Gösterür hem çil ü pencdür bî-gümân
On yedi noktayla heft encüm iy yâr
Zâhir itdi sâ‘at-i leyl ü nehâr
Bî-mükerrer şânzdehdür aña hem⁹⁸⁴
Şânzdeh haţ sırrına oldu ‘alem

(83a)

On ikisi on iki burc-ı felek
Dördü ‘unşur sırrıdur bilmek gerek
Noqtasında görünür sırr-ı sefer
Fehm iderseñ olmaya yirün saķar

3100. Harf ü nokta oldu bîst u heft hem
Oldı bîst u heft şeb-i kadre ‘alem
Şânzdeh harf-ile on yeddi nuķat
Ottuz üç olur bu sözde yok ğalaţ
Lâm-elifle sî vü dü harfî ‘ayân
Gösterür fehm eyle haķdan bî-gümân
Heft ism-i kevkeb-ile erba‘în
Erba‘în sırrına dâl oldu yaķîn
İ‘tibâr-ı yânzdehle tâlibâ
Oldı elli bir namâz-ı Murtażâ

3105. Şübhe yok kim gökden inmişdür namâz
Gökler esrârın bil iy dâñâ-yı râz

984 Yedi yıldızın isimlerinde (زحل مشتري مريخ شمس زهره عطارد قمر) ğayr-ı mükerrer 15 harf ve 10 nokta vardır: ز ح ل م ش ت ر ي س ه ع ط ا د ق. Ancak Muhîti Dede 16 harf ve 11 nokta hesaplamıştır. Her ne kadar devamında doğru şekilde okuyup hesaplamış olsa da Mirrîh veya Zühal’daki Ha (ح)’lardan birini Hı (خ) şeklinde hatalı okuduğı ihtimali oldukça güçlüdür. Zira devamındaki beyitlerde 7 yıldızın ebcedini, 17 noktasıyla birlikte 3303 olarak hesaplamıştır. Gerçekte 7 yıldızın isimlerinin ebcedi toplamı 2694’tür, 17 nokta ile 2711 olur. Muhîti Dede’nin hesabıyla aradaki fark 592’dir. Ha (ح) ile Hı (خ)’nın ebcedleri arasındaki fark da 592’dir.

Çün müfid oldu kelâm-ı muhtaşar
 Muhtaşar anuñçün oldu bu haber
 Şûretâ gerçi kim oldu ihtîşâr
 Lik ma' nîde mufaşşaldur iy yâr
 Her birinde kevkebün ez-fazl-ı rab
 Eyle isminden müsemmasın taleb
 Tâ safa yüz göstere bu 'ilm-i gayb
 Kalmaya ayruğ gümân u zann u reyb

3110. Ebced-i şems ü kâmer mirrih zuhal
 Müşterî zühre 'uṭarid bî-cedel
 On yedi noktayla hem bî-reyb ü şîn
 Olur üç bin üç yüz üç fehm it yakîn
 Cümlesi yüz kerre ottuz üç olur
 Yüz tınâb-ı hayme sırrın gösterir
 Ottuz üç harf oldu ya' nî her tınâb
 Okkî Kısmet-nâmei bul feth-i bâb
 Kaldı üç bâkî zi-fî vü dâd u lâm
 Fe vü dâd u lâm-ı haḳdur ve's-selâm

Zuhal-Âdem

3115. Kevkeb-i Âdem-durur çünkim zuhal
 Oldı müşkil Âdemün isminde hal
 (83b) Ya' nî Âdem çil ü pencdür âşikâr
 Çil ü penc oldu zuhal hem aña var⁹⁸⁵
 Bu-durur devr-i zuhalde geldügi
 Âdemün üstâd-ı esmâ olduğı

985 Zuhal (زحل)'in ebcedi 45'tir, Âdem (آدم)'in ebcedi mukabilindedir.

Heft ü heştün şâhibidür ya‘ nî ol
Lâm-ı fazl-ı hem zuhalde iste bul⁹⁸⁶

Âdem üç harf oldu esmâda ‘ayân
Hem zuhal üç harf geldi bî-gümân⁹⁸⁷

3120. Noktasıyla çârdur bî-reyb ü şîn
Bir elif Âdemde gizlidür yakîn
Devr-i hâşşı oldu lâmında tamâm⁹⁸⁸
Fazl-ı hâkdan bil bu sırrı ve’s-selâm

Müşterî-Nûh

Nûh devr-i müşterîde geldi bil
Hikmet-i fazl-ı hüdâyı fehm kıl
Ebcedinde müşterî’nün ‘ömr-i Nûh
Zâhir oldu fazl-ı hâkdan bul fütûh
‘Ömr-i Nûh ez-fazl-ı hayy-ı lâ-yenâm
Ya‘ nî oldu nûh şad u pencâh tamâm⁹⁸⁹

3125. Nûh şad u deh ism-i fazl-ı zü’l-celâl
Oldı bâkî erba‘în sırrına dâl
Bîn ‘adedden çünkü elli geldi kem
Harf ü nokta sırrına oldu ‘alem

986 Zuhâl (زحل)’in Lâm (ل) harfî Fadl (فضل)’da mevcuttur. Ze ve Ha (زح) harflerinin ebcedi olan 7 ve 8 de onun vechindeki 7 ve istivadan sonraki 8 hatta işaretir.

987 Zuhâl (زحل) ve Âdem (آدم) isimleri 3’er harftir. Âdem’in elifi medd ile okunursa 4 harf olur, Zuhâl de bir noktasıyla 4’tür.

988 Toplam 360 derece olan 12 burcun her biri 30 derece olduğundan, Fadl (فضل)’ın, ebcedi 30 olan Lâm (ل)’ı mukabilinde gösterilmiştir.

989 Müşterî (مشتري)’nin ebcedi 950’dir. Hz. Nuh’un vefat yaşı mukabilindedir. Fazlullah’ın zuhuru 910’dadır, kalan 40 da çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir. Her bir gezegenin 1000 yıllık devrinden 50 yıl eksiktir, bu da 28 ilâhî harf ve 22 nokta toplamı mukabilindedir.

Nûh olur eczâ vü nokta on iki
 Müşterî hem on ikidür iy zekî⁹⁹⁰
 Müşterî'nün Nûh-ile bî-reyb ü şîn
 Nisbet-i küllîsi budur bil yakîn
 Devr-i hâş-ı müşterî hem iy hümâm
 Nokta vü harfinde zâhir ve's-selâm

Merih-İbrahim

- (84a) 3130. Devr-i mirrîh içre gelmişdür Halîl
 Keşf-i hâkdur bil bu sırrı ez-celîl
 Ya' nî mirrîh oldu penc harf âşikâr⁹⁹¹
 Penc çarha olduğu budur süvâr
 Pencdür eczâda hem nâm-ı Halîl
 Bî-mükerrer bu beyânı fehm kıl
 Şüret-i mirrîh heft harf ü nuḡat
 İsm-i İbrâhîm oldu bî-ḡalaṭ⁹⁹²
 Hem o devr içinde kıldı bî-nuṭaḡ
 Kõçı İsmâ' il içün kurbân-ı hâḡ
 3135. Añla kim mirrîh şıfâtıdur tamâm
 Kaşdı oḡlına Halîlün ve's-selâm

Şems-Musa

Geldi Mûsâ devr-i şems içre 'ayân
 Âşikâr itdi kitâb-ı âsumân
 Ya' nî kim erkân-ı şer' iy ehl-i dîn
 Oldı Mûsîden 'ayân evvel yakîn

990 Müşterî (مشتري)'nin eczasında 12 harf (ميم شين تي ري بي) vardır, Nûh (نوح)'un eczasındaki (نون واو حي) harf ve nokta toplamı da 12'dir. Müşterî'nin 30 derecesi de eczasındaki (ميم شين تي ري بي) 12 harf ve 18 nokta toplamı mukabilindedir.

991 Mirrîh (مريح) 5 harftir, Halîl (خليل)'in eczasında (خي لام بي لام) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: خ ي ل ا م.

992 Mirrîh (مريح) 5 harf ve 2 nokta olarak toplam 7'dir, İbrahim (ابراهيم)'in 7 harfi mukabilindedir.

Çün maḥall-i kısmet olmuştur derec
Şemse maḥşûş oldu ańla bul ferec

Nisbeti şems ile Mūsīnūn budur
Oldı çün isminde zāhir uşta gör

3140. Şeş olur Mūsī ḥurūf u bā-nuḳat
Şems hem bā-nokta şeşdür bī-ġalaṭ⁹⁹³

Sīn u mīmi şems içinde hem ‘ayān
Geldi Mūsīnūn bu sözde yok ġümān

Şīn-i şems oldu şehādet sırrı hem
K’oldı Mūsīden ‘ayān evvel ḳalem

Devr-i ḥāş-ı şems hem bī-ḳāl u ḳīl
Sīn u şīninde gelüpdür müstaḳil

Fazl-ı ḥaḳdan ańla Mūsīnūn tamām
Nisbeti şems ile budur ve’s-selām

Zühre-Davud

3145. Zühre devrinde zi-fazl-ı kirdgār
Geldi Dāvūda ḥilāfet āşikār

Ebced ü eczā-yı Dāvūd bā nuḳat
Hey’et-i mecmū‘a ile bī-ġalaṭ

Çār ḥarf-i şüret-i zāhirle hem
Bī-mükerrer penc ḥarf iy muḥterem

İkki yüz on yiddidür bī-reyb ü şīn
Zühre ismine muṭābıḳdur hemīn⁹⁹⁴

993 Şems (شمس) 3 harf ve 3 noktadır, toplamı 6’dır, Musa (موسی) lafzının 4 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir. Musa (موسی)’ın Sīn ve Mīm harfleri Şems (شمس) içinde geçmektedir. Şems (شمس)’te geriye kalan Şin (ش) harfı, şehādetten kinayedir. Ayrıca Şems’in Sīn ve Şin harflerinin ebcedi 360’tır, güneşin 360 derecesi mukabilindedir.

994 Davud (داود)’un 4 harfî, eczasındaki (دال الف واو دال) 12 harf ve 1 noktası, bunların ebcedi olan 194 ve eczasındaki gayr-ı mükerrer 5 harf (د ا ل ف و) ile heyet-i mecmûasının toplamı 217’dir. Zühre (زهره)’nin ebcedi olan 217 mukabilindedir.

İsm-i Dāvūda zi-fazl-ı ğayb-dān
Çār harf-i zühre hem oldu nişān⁹⁹⁵

- (84b) 3150. Hem de hoş elhān u şavt iy bā şafā
Zühre devrinde naşīb oldu aña
Zühre ile nisbeti budur tamām
Añla Dāvūd nebīnün ve's-selām

Utarid-İsa

Rūḥ-ı pāk-ı 'İsī-i nuṭḡ-ı ğafūr
Eyledi devr-i 'uṭāritde zuhūr

Çün ikinci gökde şāh-ı mürselīn
Didi gördüm 'İsī fehm it yakīn

Ol sebebden kim kamer göğine ol
Cümleden akrebdür iy şāhib-uşul

3155. 'Ayn-ı 'İsīdür 'uṭārid ḥod 'ayān
Bu söze ḥācet degül şerḥ u beyān

İsm-i 'İsī zāhir u bātında hem
Ebcedidür ikki yüz toḡsān 'alem

Ebced u ism-i 'uṭārid aşikār
Hey'et-i mecmū'a ile hem iy yār

İkki yüz toḡsān 'adeddür bilesin
İsm-i 'İsī eger kim bulasın⁹⁹⁶

'İsī-i nuṭḡ-ı ḥüdā-yı ğayb-dān
Nisbetin fehm it 'uṭāridle 'ayān

3160. Ya'nī kim devrinde her bir yılduzuñ
Geldi bir peygamber añla aç gözünü

995 Davud (داود) ve Zühre (زهره)'nin her ikisi 4'er harften oluşmaktadır.

996 İsa (عيسى)'nın eczasındaki (عين يى سين يى) harflerin ebcedi 290'dır. Utarid (عطارد)'in ebcedi olan 284 ile 5 harfi ve heyet-i mecmûası toplamı mukabilindedir.

İsm u resmine muvâfık be-tamâm
Zâhir oldı bil bu sırrı ve's-selâm

Kamer-Muhammed

Şâhib-i menzil-dürür çünkim kamer
Geldi devrinde resûl-i mu' teber

Bîst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammed âşikâr
Menzil-i devr-i kamerdür aña var

Ya' nî kim nuṭṭ-ı Muḥammed ez-celîl
Âşikâr oldı Kamer devrinde bil

3165. Aḥmed-i ümmî ḥabîb-i fazl-ı ḥaḳ
Eyledi devr-i kamerde mâhı şaḳ

Ya' nî bîst u heşt ḥaṭ-ı vechini ol
Bölüp ottuz ikki nuṭṭa buldı yol

(85a)

Anuñçıün şâhib-i devr-i kamer
Oldı fehmi it bu sözi iy pür-hüner

Nisbetin aña kamerle Aḥmedüñ
Fazl-ı yezdândan o şâh-ı sermedüñ

Hem Muḥammed penc ḥarfdür bî-ğalaṭ
Penc anuñçündür kamer bâ-dü nuḳaṭ

3170. Çünki üç ḥarf ü iki nuḳta kamer
Fazl-ı ḥaḳ ismince geldi bî-ḥaṭar⁹⁹⁷

Lâ-cerem fazl-ı ḥüdâ-yı ğayb-dân
Oldı bil devr-i kamer içre 'ayân

Yeddi yılduz yeddi peygamber-dürür
Kim yedi ḥaṭ sırrına rehber-dürür

997 Kamer (قمر)'in 3 harf ve 2 noktası toplamı Muhammed (محمد)'in 5 harfi mukabilindedir. Ayrıca devr-i kamerde gelmiş olan Fadl (فضل)'in isminin 3 harf ve 2 noktası mukabilindedir.

Yeddi yılduz yeddi peygamber tamâm
Çârdeh haţţ-ı hüdâdur ve's-selâm

Burçlar

Sünbüle şevr ü hamel iy hürde-dân
‘Akreb u cevzâ esed kıavs u mîzân

3175. Sereţân u cedy u delv u hût hem
Cümle kırk dört harf olur ne bîş ü kem⁹⁹⁸

On ikisi on iki burc âşikâr
Ottuz ikkisi kelâm-ı kirdgâr

On iki ism-i burûc u bâ-hurûf
Elli altı oldu haqdan bul vukûf

İsm-i fazluñ kıldı eczâsın beyân
Kim cümelde elli altıdur ‘ayân

İkki bîst u heşt oldu aña hem
Nuţk u haţţ-ı Ahmede oldu ‘alem

3180. Noktasıdur nokta-i Qur’âna dâl
K’oldı yiggirmi iki bî-kîl ü kâl⁹⁹⁹

Harf ü nokta altmış altı iy ‘azîz
On iki burc-iledür yetmiş sekiz

Gösterür yetmiş sekiz harfı ‘ayân
Kim muqatta‘ da gelüpdür bî-gümân

İkki hifdeh secde sırrı bî-galaţ
On iki burc oldu bîst u dü nuqat

998 12 burcun isimlerinde (سنبله ثور حمل عقرب جوزا اسد قوس میزان سرطان جدی دلو حوت) 44 harf vardır. 12 burcun isimleriyle birlikte 56 olur. Fadl (فضل)’ın eczasının sadece batınında zuhura gelen (ي اد ام) harflerinin ebcedi de 56’dır.

999 12 burcun isimlerindeki 44 harfin (سنبله ثور حمل عقرب جوزا اسد قوس میزان سرطان جدی دلو حوت) 22 noktası, Kuran alfabesinin 22 noktası mukabilindedir. 44 harf ve 22 nokta toplamı 66’dır, 12 burçla birlikte 78 olur, mukatta‘ât harflerinin toplamına mukabildir. 22 nokta ile 12 burcun toplamı da 34’dür ki hazaardaki 17 rekat farz namazdaki 34 secde mukabilindedir.

- Bî-mükerrer on tokuzdur âşikâr¹⁰⁰⁰
 On iki burcuñ beyânın añla var
- (85b) 3185. Virdi on dört harf-i muhkemden haber
 Kim nuqat ile olur tis‘a ‘aşer
 On ikisi on iki mäh oldı hem
 Hem on ikki haṭṭ-ı Mūsāya ‘alem
 Yeddisi yeddi kevākibdür ‘ayān
 Yeddi haṭ sırrına hem oldı nişān
 Yānzdeh istāre vü ḥurşid u mäh
 Noktasında görünür bî-iştibāh
 Sīzdeh nokṭayla on tokkuz ḥurūf
 Sī vü dü nuṭḡ-ı ḥüdādur bul vukūf
3190. Ebcedi on ikki burcuñ âşikâr
 Oldı seksen yeddi bîst u heşt iy yār¹⁰⁰¹
 Sırr-ı bîst u nüh suverdür bî-galaṭ
 Kim olur seksen yedi harf u nuqat
 Ya‘ nî her bir nokṭa vü harf-i celil
 Bîst u heşt nuṭḡ-ı Muḥammed oldı bil
 Kısmetinde on iki burcuñ ‘ayān
 Gizlidür esrār-ı peydā vü nihān
 Bākīsinde kıl taleb iy nîk-nām
 Sırr-ı on dört muhkemātı ve’s-selām

1000 12 burcun isimlerinde (منبله ثور حمل عقرب جوزا اسد قوس میزان سرطان جدی دلو حوت) gayr-ı mükerrer 19 harf vardır: س ن ب ل ه ث و ر ح م ع ق ج ز ا د ي ط ت. 14 muhkem harf ve 5 noktasının toplamı mukabilindedir. Gayr-ı mükerrer 19 harfin 13 noktası vardır, toplamı 32 harf mukabilinde 32’dir.

1001 12 burcun isimlerinin ebcedi 2448’dir. Bu da 87 kere 28 (2436) ve 12’nin toplamı mukabilindedir. Muhitî Dede bölümün sonunda kalanı 14 olarak göstermiştir ancak bakisi 12’dir.

Aylar

3195. İsm-i zi'l-ka^c de vü zi'l-hicce ^c ayân
 Hem Muḥarrem hem şafer¹⁰⁰² ez-ğayb-dân
 Hem rebî^c u'l-evvel iy yâr-ı güzîn
 Hem rebî^c u'l-âḫir ez-fazl-ı mübîn
 Hem cemâzi'l-evvel esrârını bil
 Hem cemâzi'l-âḫiri bî-kâl u kîl
 Receb u şa^c bân ramazân bî-hicâb
 Hem daḫi şevvâl iy ^c âlî-cenâb
 Cümle yetmiş biş ḫurûf oldı ^c ayân¹⁰⁰³
 Keşf-i ḫaḫdur bil bu sırrı bî-gümân
3200. Yetmiş ikkisidür eczâ-yı ḫurûf
 Üçü ism-i fazl-ı ḫaḫdur bul vukûf
 Penc şedde penc vakte oldı dâl
 Kim buyurmuşdur ḫüdâ-yı zü'l-celâl
 İkki meddi ikki ḫarf-i kâf u nûn
 İkki rek^c at şubḫ hem iy reh-nümûn
- (86a) Penc şedde ikki med olur yedi
 Rüşen oldı yeddi ḫaṭṭ-ı sermedî
 Heft şedde vü medd ü yetmiş biş ḫurûf
 Seksen ikkidür bu sırra bul vukûf
3205. Ottuz ikki ḫarfün eczâsına dâl
 Oldı fehm eyle bu sırrı bî-cidâl

1002 Nüşhada: safer. Hesaplarda nüşhada yazılan şeklini kabul ettik.

1003 12 Arabî ayın isimleri (ذي القعدة ذي الحجة محرم سفر ربيع الأول ربيع الآخر جمادى الأولى جمادى الثانية رجب شعبان رمضان شوال) 75 harften oluşur. Bu 75 harfin 72'si, 28 harfin eczasındaki 72 harf mukabilindedir, 3'ü de Fadl (فضل)'ın 3 harfi mukabilindedir. Arabî aylarda toplam 5 şedde ve 2 medli Elif vardır, toplamaları 7'dir. 75 harfe şedde ve medler dahil edilir-se 82 olur. 32 harfin eczasındaki 82 harf mukabilindedir.

Seksen ikki ĥarfüñ iy yâr-i güzîn
Noqtasıdur sî vü nüh fehmi it yaķîn¹⁰⁰⁴

Oldı ĥaķdan bîst u nüh ĥarfe ‘alem
Deh ĥaķ-ı Mūsâ ile fehmi eyle hem

On iki mâh ile sî vü nüh nuķaķ
Elli bir olur bu sözde yok ġalaķ

Gösterür ĥarf ü nuķaķ¹⁰⁰⁵ sırrın saña
Hem de ĥarf-i vâhidi bî-mâcerâ

3210. On iki mâh-ile yetmiş biş ĥurûf¹⁰⁰⁶
Oldı seksen yeddi ĥaķdan bul vuķûf
Virdi seksen yeddiden saña ĥaber
K’oldı ĥarf ü noķķa bîst u nüh suver
Oldı yetmiş biş ĥurûf iy (nev) cüvân
Sî vü nüh noķķayla yüz on dört ‘ayân¹⁰⁰⁷
Sûre-i Qur’ânı kıldı âşikâr
K’oldı yüz on dört bu sırrı aña var
Heft ĥarf-i bâtın-ile iy emîn
Yüz yigirmi bir olur bî-reyb ü şîn¹⁰⁰⁸
3215. Bîst u yek ĥaķ sırrına oldı ‘alem
Şad tınâb-ı ĥaymei gösterdi hem

1004 12 ayda ذي القعدة ذي الحجة محرم سفر ربيع الاول ربيع الآخر جمادى الاول جمادى الآخر رجب شعبان (رمضان شوال) şeddese olan noktalı harf (ج) iki sayılmakla, toplam 39 nokta zuhur eder, 29 harf ve 10 hatt mukabilindedir. 39 nokta ile 12 ayın toplamı 51’dir.

1005 Nûshada: noķķa.

1006 12 ay ve bunların 75 harfi toplamı 87’dir, 78 mukatta’ât harfinin 9 noktasıyla toplamı mukabilindedir.

1007 12 ayın 75 harfinin 39 noktasıyla toplamı 114’tür, Kuran’ın 114 sûresi mukabilindedir.

1008 12 ayın harflerinde gelmeyen 7 harf kast ediliyor olsa gerek: ت ث ز ط غ ك. 75 harf, 39 nokta bu 7 harfile 121 olur, Hayme-i Miâd’ın 100 ipi ve 21 hat mukabilindedir.

Bî-mükerrer seksen ikki harf iy yâr

Bîst sünnet sırrın itdi âşikâr¹⁰⁰⁹

Bîst harfün noktasında bî-ta‘ ab

Çârdeh hatt-ı ruh-ı Âdem taleb

Sırr-ı sî vü çâr secde bî-gümân

Oldı harf ü noktadan fehm it ‘ayân

Sî vü çâr u on iki mäh oldı hem

Fazl-ı hâkdan Âdem ismine ‘alem

3220. On iki mäh-ile yigirmi hurûf
Sî vü dü nuṭṭ-ı hüdâdur bul vuṭûf¹⁰¹⁰

On iki hatt oldı hem on ikki mäh

Bize virmişdür haber fazl-ı ilâh

- (86b) Seksen ikki harf ü hem on dört nuṭṭ
Ṭoṭsan altı oldı fehm it bî-ğalat¹⁰¹¹

Oldı ṭoṭsan altı hatt sırrına dâl

Kim okıdı anı fazl-ı zü‘l-celâl

Ya‘ nî hatt-ı vech ü dest ü pâ tamâm

Üç kez ottuz ikki hâtdur ve’s-selâm

3225. On iki mäh on iki burc âşikâr
Oldı sırr-ı sâ‘at-i bîst u çehâr

Lâm elifle sî vü dü nuṭṭı ‘ayân

Gösterür bâ-nüh felek bî-imtiḥân

Heft kevkeble olur fehm eyle hem

Erba‘în esrârına hâkdan ‘alem

1009 12 ayın harflerinde gayr-ı mükerrer 20 harf ve 14 nokta vardır: ذ ي ا ل ق ع د ه ح ج م ر س. ف ب و خ ش ن ض. 20 harf 20 rekat sünnet, 14 nokta da 14 hat mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı da hizada kılınan 17 farz rekattaki 34 secde mukabilindedir. Buna 12 ay ilave edilirse 46 olur ki Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

1010 12 ayın gayr-ı mükerrer 20 harf ile 12 ayın toplamı 32 ilâhî harf mukabilindedir.

1011 12 ayın mükerrer 82 harfiyle, gayr-ı mükerrer 20 harfinin 14 noktası toplamı 96’dır el, yüz ve ayaklardaki 32’şer hattın toplamı mukabilindedir.

Şad olur bâ-şest dakîka bî-hicâb
Gösterür fehmi eyle sırr-ı şad tınâb

Bâ-dakîka on iki burc-ı felek
Sırr-ı yetmiş ikkidür bî-reyb ü şek

3230. On iki mäh ile seksen dört olur
Sırr-ı üç yigirmi sekkiz gösterür

Ya' nî üç yigirmi sekkiz bî-ğalat
Oldı zâhir vech ü dest ü pâda hat

Nüh felek bâ-heft kevkeb tãlibâ
Oldı haqdan şânzdeh hat-ı hüdâ

Heft seyyâr ile heft çarh-ı berîn
Ma' nî-i seb' u'l-meşân oldı yakîn

On iki burc on iki hatdur tamâm
On iki mäh oldı on ikki imâm

3235. On (iki) burc u yedi yılduz 'ayân
Ma' nî-i tis' a 'aşerdür bî-gümân

Şest dakîka tül-i Âdem oldı hem
Bîst u heşt u sî vü düye hem 'alem

Şest dakîka heft kevkeb hem iy yâr
Gösterür Allâh ismin âşikâr

Hem de ism-i Âdem ü Havvâ olur
Şest dakîka heft kevkeb uşta gör

Bîst u heşt menzil hem oldı bî-gümân
Bîst u heşt nuṭṭ-ı resûl-i gayb-dân

(87a) 3240. Bâ menâzil nüh felek bî-kâl u kıl
İnbisât-ı çârdeh harf oldı bil

Yeddi yılduz oldı haqdan yeddi hat
Yeddi gök yeddi yiridür bî-ğalat

Şeşt dakîka bîst u heşt menzil iy yâr

Yeddi yılduz hem yedi gök âşikâr

On iki burc-ile hem ez-ğayb-dân

Oldı yüz on dört suver sırrı ‘ayân

Kıldı esrâr-ı kelâmı âşikâr

Kısmet-i eflâk u encüm aña var

3245. Bîst u heşt menzil on ikki burc hem

Olur ottuz gün ile yetmiş ‘alem

Oldı haqdan kâf u nûn harfine dâl

Kim olur yetmiş ‘aded bî-kîl ü kâl

Gösterür yeddi sitâr-ile ‘ayân

Sırr-ı yetmiş yeddi harfı bî-gümân

On iki burc u menâzil hem derec

Çâr şaddur yok bu sözde hiç lec

Çâr şad sâlûn zi-keşf-i fazl-ı rab

Gösterür şems-i kemâlin kıl taleb

3250. Oldı ottuz gün yedi yılduz ‘ayân

Nüh felekle ism-i Âdem bî-gümân

Sâ‘at u eyyâm-ı hefte mâh u sâl

Kısmetinde her birinün bî-cidâl

Gizlidür biñ dürlü esrâr iy hümâm

Fazl-ı haqdan fehm iderseñ ve’s-selâm

32 Harf

Sî vü dü harfün olur fehm eyle hem

Çârdeh harfı ikişer bî-elem¹⁰¹²

1012 32 harften eczasında 2 harf zahir olan 14 harf (ب ت ث ح خ ز ط ظ ف ه ي پ ژ) vardır.

Bunların noktası toplam 18’dir. Bu 14 harfin eczasında (بي تي ثي حي خي ري زي طي ظي في) toplam 28 harf vardır. 28 harf, zahirdeki 18 nokta ile 46 olur, Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir. 14 harfin batınından (yani yalnızca eczasında görülen noktalar) 28 nokta zahir olur. 14 harfin eczasındaki 28 harf ve batınından zahir olan 28 nokta, Hz. Peygamber’in 28 nutku ve 28 hatı mukabilindedir.

Bîst u heşt harf olur ikki çârdeh
Sırr-ı Qur'ândur işit iy merd-i reh

3255. Çârdeh haţ sırrını eyler 'ayân
Hem hurûf-ı muhkemâtı bî-gümân

Hem menâzil sırrıdur bî-reyb ü şîn
Hem hâzarla sefere oldu yakîn

Noğtasında on sekiz biñ 'âlemi
Kıl temâşâ aç gözün iy âdemî

(87b) On sekiz noğtayla hem on dört hurûf
Ottuz ikki olur aña bul vukûf

Ottuz ikki nuţk-ı hağdur bî-galaţ
Oldı hem fehmi eyle ottuz ikki haţ

3260. Çârdeh harf ikkişerdür iy cüvân
Bîst u heşt olur bu sözde yok gümân

Ya' nî bî vü tî vü şî vü hî vü ħî
Rî vü zî vü ħî vü zî vü fî vü hî

Yî vü pî vü jî bulardur âşikâr
Fazl-ı hağdan ikkişer olan iy yâr

Noğta-i zâhirle kırk altı olur
Âdemün ismi hesâbın gösterür

Bîst u heşt harf-i kelâm-ı kirdgâr
Noğta-i bâtından oldu âşikâr

3265. Noğta-i bâtınlı eczâ ser-be-ser
Nuţk u haţ-ı Ahmed oldu kıl nazar

Sî vü dü harfün üçerlisi 'ayân
Fazl-ı hağdan on sekizdür bî-gümân¹⁰¹³

1013 32 harften eczasında 3 harf zahir olan 18 harf vardır: ا ج د ذ س ش ص ض ع غ ق ك ل م ن و ح گ. 18 harf, 28 harfin gayr-ı mükerrer 18 şekli (ا ب ج د ذ س ش ص ط ع ف ق ك ل م ن و ه ي) ve Allah (الله) 'in eczasındaki (الف لام اليم) harf ve nokta toplamı mukabilindedir. Bu harflerin noktaları toplam 16 tanedir.

Bî-mükerrer bîst u heşt şekle ʿalem

Noқта vü eczâ-yı Allâh oldu hem

Noqtasında şanzdeh hatt-ı siyâh

Âşikârâ oldu ez-faẓl-ı ilâh

Şanzdeh noqtayla hijdeh¹⁰¹⁴ harf hem

Oldı sî vü çâr secdeye ʿalem

3270. Oldı hijdeh harfün eczâsı ʿayân¹⁰¹⁵

Çârdeh hatt-ile çîl rûz iy cüvân

Noқта-i zâhirle eczâ ser-be-ser

Yetmiş olur kâf u nûndur bî-haţar

Şûret-i hifdeh hûrûf u şeş nuķat

Noқта-i bâtından iste bî-ğalaţ¹⁰¹⁶

Noқта-i bâtınla eczâ bî-gümân

Sırr-ı yetmiş yeddi harf oldu ʿayân

Sî vü düden kıl taleb iy nîk-nâm

Cümle esrâr-ı hüdây(ı) ve's-selâm

28 harf

3275. Sî vü dü harfün çü bildün hikmetin

Anla bîst u heşt harfün kısmetin

(88a) Bîst u heşt harfün olur yaʿ nî ki bil

İnbisât(ı) yetmiş ikki ez-celîl¹⁰¹⁷

1014 Nûshada: hizdeh.

1015 32 harften eczasında 3 harf zahir olan 18 harfin eczasında 54 harf vardır: الف جيم دال ذال. الف جيم دال ذال. سین شین صاد ضاد عین غین قاف کاف لام میم نون واو چیم کاف (ا ج د ذ س). Bu 54 harfle, 18 harfin (ش ص ض ع غ ق ک ل م ن و چ گ) 16 noktası toplamı 70'tir.

1016 18 harfin batınında (yani yalnızca eczalarında) 23 nokta vardır, bu da 17 muhkem harf ve 6 noktası toplamı mukabilindedir. Batındaki 23 noktayla, 18 harfin eczasındaki 54 harfin toplamı 77'dir, 77 mukatta'ât harfin mukabilindedir.

1017 28 ilâhî harfin eczasında 72 harf ve 66 nokta vardır: الف بي تي ثي جيم حي خي دال ذال ري زي. سین شین صاد ضاد طی ظی عین غین فی قاف کاف لام میم نون واو هی بی.

Oldı yetmiş ikki tekbîre ‘alem

Yetmiş ikki hūrî fehm eyle hem

Hem hurûf-ı kâf u nûndur bî-cedel

Kim olur yetmiş iki bil bâ-cümel¹⁰¹⁸

Yetmiş ikki harfden iy hūşyâr

Altmış altı nokta oldı âşikâr

3280. Bîst u heşt u sî vü düye oldı dâl

Lâm-elif eczâsına hem bî-cidâl

Yine altmış yeddi nokta bî-gümân

Nokta-i lâm u elifle iy cüvân

Oldı Allâh ismine fehm it ‘alem

Âdem (u) Havvânuñ ismin aña hem

Altmış altı nokta iy yâr-ı güzîn

Yetmiş ikki harf hem bî-reyb ü şîn

Sırr-ı yüz on dört suverdür bî-gümân

Oldı hem yigirmi dört sâ‘at ‘ayân

3285. Yetmiş ikki harf u bîst u heşt hem

Şad tınâb-ı haymeye oldı ‘alem

İnbisât-ı yetmiş ikki bî-galat

Üç yüz elli biş olur harf u nuqat

Çâr harf-i mu‘cem-ile bî-gümân

Lâm-elif harfiyle hem fehm it ‘ayân

Virdi altı kerre altmışdan haber

K’oldı üç yüz daği altmış ser-be-ser

Gösterür haqdan derec sırrın tamâm

Kim odur sırr-ı mefâsıl ve’s-selâm

1018 28 ilâhî harfin eczasındaki 72 harf, Kün (كُنْ)’ün 2 harfi ve ebcedi olan 70’in toplamı mukabilindedir. 72 harfin eczasındaki 66 nokta, 28 ve 32 ilâhî harf ile Lâ-m-elif’in eczasındaki 6 harfin (لام الف) toplamı mukabilindedir. Lâ-m-elif’in eczasındaki (لام الف) 1 nokta ile 66 nokta, 67 olur, Allah (ا ل ل ا ه)’in ebcedi, Âdem ile Havvâ (آدم حوا)’in ebcedleri toplamı mukabilindedir.

4 Fe

3290. Bîst u heşt harfün işit fehmi it ‘ayân
 Kısmetin bir vech-ilen de bî-gümân
 Çâr geldi Ahmedün nuṭkında fî¹⁰¹⁹
 Fazl-ı ḥaḳdan bil bu sırrı iy aḥî
 Üçü maḥfî geldi biri âşikâr
 Çâr finün ḥikmetin fehmi eyle var
 Çâr ḥaṭṭın Âdemün kıldı ‘ayân
 Virdi hem dört harf (u) ‘unşurdan nişân

(88b)

Dört kitābuñ zāhir itdi ma‘ nîsin
 Hem behiştün çâr ırmağın yaḳîn

3295. Çâr nokṭayla olur heşt âşikâr
 Heşt ḥaṭṭ-ı Âdemi fehmi eyle var
 Heşt teşehhüd sırrına dāl oldı hem
 Heşt bâb-ı ‘adne hem oldı ‘alem
 Bâṭnında çâr finün bî-gümân
 Zāhir oldı on iki ḥaṭṭ-ı nihân¹⁰²⁰
 Çâr fî-ile olur on altı ḥaṭ
 K’Âdemün vechindedür ol bî-ğalaṭ
 Bîst rek‘ at sünnet esrârına dāl
 Nokṭa-i zāhirledür bî-kîl u kâl

3300. Ebcedinde kıl ṭaleb sırr-ı derec
 Çâr fî vü çâr yînün bul ferec¹⁰²¹
 Çâr finün bâṭnında çâr yî
 Erba‘ in sırrıdır aṭla iy aḥî

1019 28 harften 1’i Fe (ف)‘dir. 28 harfin eczasında da 3 Fe zahir olur (الف قاف كاف), toplamı 4’tür. 4 Fe (ف ف ف ف), 4 noktasıyla 8’dir.

1020 4 Fe’nin eczasında (في في في في) 12 nokta vardır, 4 harfle birlikte 16 olur. 4 Fe (ف ف ف ف)’nin 4 noktasıyla 20’dir.

1021 4 Fe (ف ف ف ف)’nin eczasının (في في في في) ebcedi 360’tır, feleğin 360 derecesi mukabillindedir. 4 Fe’nin batnında zahir olan 4 Ye’nin ebcedi 40’tır.

Kâf-ı mu‘cemden daḥi bir fî ‘ayân
Oldı fehm it bu beyânı bî-gümân¹⁰²²

Penc olur penc ḥaṭṭ-ı vech(e) oldı dāl
Bu sözi fehm itmez illâ ehl-i ḥāl

Fazl-ı ḥaḳ ismini bâ-ḥarf u nuḳaṭ
Gösterür hem penc vakti bî-ḡalaṭ

3305. Noktasında ḥums sırrı âşikâr
Penc fînüñ bu sözi fehm eyle var

Penc fîde penc nokṭa bî-gümân
Gösterür deh levḥ-i Mûsâdan nişân

Virdi hem eṣrât-ı sâ‘ atden ḥaber
Kim olur deh âyet añla ser-be-ser

Bâtinında penc fînüñ penc yî
Sırr-ı pencâh oldı fehm it (iy) aḥî

Penc yî bâ-ebced elli biş olur
Kâmet esrârını rûşen gösterür

3310. Altmış olur penc fî-yle âşikâr
Görinür sırr-ı daḳîḳa añla var

Yetmiş olur nokṭa-i bâtinla bil
Kâf u nûn sırrını idrâk eylegil

On biş olur penc yî bâ-deh nuḳaṭ
Gösterür on biş namâzı bî-ḡalaṭ

1022 28 harfin dışındaki 4 mucem harften Gâf (گ)‘in eczasında (كاف) da Fe zahir olur. Bu durumda 5 Fe, 5 hat, 5 vakit namaz ve Fadl (فضل)‘in harf ve nokta toplamı mukabilinde olur. 5 Fe (ف)‘nin, 5 noktası da hums mukabilindedir. 5 harf ve 5 nokta toplamı da 10 levh-i Musa mukabilindedir. 5 Fe (ف)‘nin eczasındaki (في) 5 Ye (ي)‘nin ebcedi 50‘dir, 5 Ye ile birlikte 55 olur, beş vakitteki kamet kelimelerinin toplamı mukabilindedir. 55 ile 5 Fe‘nin de toplamı 60 olur ki bu da 60 dakika mukabilindedir. 5 Ye (ي)‘nin noktaları da dahil edilirse 70 olur ki Kûn (كن)‘ün ebcedi mukabilindedir. 5 Ye (ي ي ي ي ي ي) ve 10 noktası toplamı Cuma güncü 15 farz rekat mukabilindedir.

- (89a) Çār şad olur cümelde penc fî¹⁰²³
 Keşf-i haḫdur bil bu sırrı iy aḫī
 Şems-i mağrib sırrın eyler âşikār
 Kim olur dört yüz ‘aded fehm dār
3315. Ya‘ nī oldı çār şad sāle ‘alem
 Bu beyānı fehm idendür muḫterem
 Eyleseñ tekrārını tarḫ iy cüvān
 Fī-i faẓl-ı haḫ ḳalur bākī hemān
 Ya‘ nī fī-i faẓldur şems-i cihān
 K’oldı seksen uş bu dünyāca ‘ayān
 Nuṭḳ-ı faẓl-ı haḫ-durur ḫurşīd-i zāt
 Kim anuñla ḳā’im olmuşdur cihāt
 Āfitāb u māh u seyyāre tamām
 Cümle nuṭḳ-ı faẓl-ı haḫdur ve’s-selām

4 Mîm

3320. Çār geldi mîm hem iy nev-cüvān¹⁰²⁴
 Çārdur ya‘ nī kitāb-ı āsumān
 Çār ‘unşur çār cū bu çār ḫaṭ
 Çār rek‘at sırrıdur hem bī-galaṭ
 Ebcedinde penc sī vü dü ‘ayān
 Oldı fehm it çār mîmüñ bī-gümān
 Penc vaḫt esrārına oldı delīl
 K’oldı her bir vaḫt bir sī vü dü bil

1023 5 Fe (ف)’nin ebcedi 400’tür. Ebcedi 400 olan Şems (yani Fadlullah)’in batıdan doğmasından yani zuhurundan kinayedir.

1024 28 harften 1’i Mîm (م)’dir. 28 harfin eczasında da 4 Mîm zahir olur (جيم لام ميم), toplamı 4’tür. 4 Mîm (م م م م)’in ebcedi 160’dır, 5 vaktin her birinin 32 harf mukabilinde olduğuna işarettir.

Oldı eczâda on ikki çâr mîm¹⁰²⁵

Rûşen oldu on iki haţt-ı Kelîm

3325. On iki burca işâret oldu hem
Hem on ikki çeşme sırrına ‘alem

Şûret-i çâr-ile olur şânzdeh
Şânzdeh haţ sırrıdır iy merd-i reh

Noktasında heşt haţtın Âdemüñ
Okkıyan fehmi itdi ‘ilmin ‘âlemüñ

Görinür sekkiz teşehhüd âşikâr
Hem sekiz eczâ-yı fazl-ı kirdgâr

Heşt nokta on iki eczâ ‘ayân
Bîst rek‘at sünnete oldu nişân

3330. Şûret-i çâr-ile bîst u çâr olur
Sâ‘at-i leyl ü nehârı gösterür

Ebcedi on ikki harfün iy dilîr
Üç yüz altmışdır derec sırrına ir

(89b) Zâhir oldu çîmden¹⁰²⁶ bir mîm hem
Penc olur penc haţta bil oldu ‘alem¹⁰²⁷

Ya‘nî dü şârib dü ‘arız ‘anfeķa
Kim anı bilmedi dîv-i zındıķa

Oldı eczâsında penc mîmüñ ‘ayân
Pânzdeh rek‘at namâz iy hürde-dân

3335. Noktası eşrât-ı sâ‘at oldu bil
Ma‘nî-i deh levh hem bî-kâl u kîl

1025 4 Mîm (م)’in eczasında 12 harf vardır: ميم ميم ميم ميم. 4 Mîm ile birlikte 16 olur. 4 Mîm’in eczasında 8 nokta vardır. 12 harf ve 8 noktası toplamı 20, 4 harfle birlikte 24 olur. 12 harfin ebcedi feleğin 360 derecesi mukabilinde 360’tır.

1026 Nûshada: cîmden.

1027 28 harfin dışındaki 4 mucem harften Çîm (چ)’in eczasında da (چيم) Mîm zahir olur. 28 harfteki 4 Mîmle birlikte 5 Mîm olur, 5 hat (2 bıyık, 2 sakal, 1 anfeķa) mukabilindedir. 5 Mîm’in eczasında (ميم ميم ميم ميم ميم) 15 harf ve 10 nokta zahir olur. Harf ve nokta toplamı 5 Mîm ile birlikte 30’dur.

Oldı on biş harf u deh nokta tamām

Şüret-i penc-ile sî cüzv-i kelām

İkki yüz olur ‘adedde penc mīm¹⁰²⁸

‘İlm-i kısmet sırrın aña iy hakīm

Olur altı kerre yiggirmi sekiz

Bir otuz ikki bu sırrı kıl temiz

Altı yiggirmi sekiz altı cihāt

Ottuz ikki ottuz ikki nuṭṭ-ı zāt

3340. Altı bîst u heşt hem bir sî vü dü

Heft ḥaṭṭ-ı aşıldur bî-güft u gū

Ya‘ nî her bir ḥaṭ zi-fazl-ı gayb-dân

Bîst u heşt u sî vü düdür bî-gümân

Ebced u on biş hurûf u deh nuḳaṭ

Oldı sekkiz ottuz ikki bî-ḡalaṭ¹⁰²⁹

Bir yigirmi toḳḳuz oldı hem ‘ayân

Penc mīmüñ sırrını bil iy cüvân

Sekkiz ottuz ikkidür sekkiz behişt

K’oldı sekkiz ḥaṭṭ-ı Âdem der-sirişt

3345. Sırr-ı bîst u nüh suver iy nîk-nām

Oldı bir yigirmi toḳḳuz ve’s-selām

3 Dâl

Dâl üç geldi hem aña bî-cidāl¹⁰³⁰

İsm-i fî vü ḡād u lâma oldı dâl

1028 5 Mīm (م)’in ebcedi toplamı 200’dür, 6 kere 28 ve bir 32’nin toplamına eşittir. 6 yönün 28 ilâhî harf mukabilinde olmasından kinayedir. 6 ile 1’in toplamı da 7’dir, 7 ümmî hat mukabilindedir, 7 hattın 28 ve 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir.

1029 28 ve 32 harf ile, 5 Mīm (م)’in ebcedi 200, eczasındaki 15 harf ve 10 nokta (ميم ميم ميم) toplamı 285’tir. 8 kere 32 ile 29’un toplamı 285’tir.

1030 28 harften 1’i Dâl (د)’dir. 28 harfin eczasında da 2 Dâl zahir olur (صاد ضاد), toplamı 3’tür. 3 Dâl (د)’in ebcedi 12’dir, 3 Dâl harfiyle birlikte 15 olur.

Üç namâz esrârın itdi hem beyân
K'oldı on biş on bir on yeddi 'ayân

Ebcedinde görünür on ikki haṭ
Kim anı Mūsâ okıdı bî-ğalaṭ

Ebced u üç dāl hem iy hūşyār
Sırr-ı on biş rek'at oldı ańla var

(90a) 3350. 'Unşur-ile ebcedi bî-reyb ü şin¹⁰³¹

Sā'at-i leyl ü nehār oldı yaķın

Bā-se ḥarf-i dāl bîst u heft olur
Leyletü'l-ḳadrün beyânın gösterür

Oldı eczâsında zāhir nüh felek¹⁰³²
Nüh teşehhüd sırrı hem bî-reyb ü şek

Ṭokkuz eczâ ebced-i üç dāl hem
Bîst u yek ḥaṭ sırrına oldı 'alem

Ebced u eczâsı üç dālün 'ayân
Oldı yüz on dört bu sözde yok gümân¹⁰³³

3355. Süre-i Ḳur'ânı gösterdi tamâm
Fazl-ı rabbü'l-'âlemînden ve's-selâm

4 Lām

Çâr geldi müfredātuñ lām hem¹⁰³⁴

Çâr ḥaṭṭ-ı Âdeme oldı 'alem

Gösterür hem çâr tekbîri 'ayân

Çâr cüy-ı cenneti hem bî-gümân

1031 3 Dāl (د) 'in ebcedi olan 12 ile her biri dörder unsurdan 3 harfin unsurları toplamı olan 12, 24 olur. 3 Dāl ile 27'dir.

1032 3 Dāl (د) 'in eczasında 9 harf vardır: دال دال دال. 9 harfin, 3 Dāl (د) 'in ebcedi olan 12 ile toplamı 21'dir.

1033 3 Dāl (د) 'in eczasındaki (دال دال دال) 9 harf ile bunların ebcedi olan 105'in toplamı 114'tür.

1034 28 harften 1'i Lām (ل) 'dir, 28 harfin eczasında da 3 Lām zahir olur (الف دال ذال), toplamı 4'tür.

Bâ-cümel olur şad u bîst u çahâr¹⁰³⁵

Fehm iden bu sırrı olmaz ehl-i nâr

Virdi yüz yigirmi dört biñden haber

Kim gelüpdür enbiyâ hayrû'l-beşer

3360. Biri biñ olduĖunuñ vechin yaķın

Âşikâr itmiş-durur fazl-ı mübîn

Bilmek isterseñ bu sırrı bî-ta' ab

Fazl-ı hâķdan kıl maķallinde taleb

Çâr bîst u heşt u çâr ottuz iki

Ebcedinde okķı tenhâ iy aķl¹⁰³⁶

Heşt hâķt-ı Âdeme oldu delîl

Heşt firdevs-i berîne hem sebîl

Ya' nî her bir hâķt u her cennet 'ayân

Bîst u heşt u sî vü dîdür bî-gümân

3365. İnbişâtı çâr lâmuñ oldu hem

On iki hâķ sırrına hâķdan 'alem¹⁰³⁷

Gösterür hem on iki burcı 'ayân

Hem on ikki çeşme sırrın bî-gümân

Bâ-^c anâşır çâr lâm iy kân-ı nûr¹⁰³⁸

Şânzdeh hâķt-ı hüdâyı gösterür

(90b) Ebced u eczâsı eyler âşikâr

Tokķuz ottuz ikkii fehm eyle var¹⁰³⁹

1035 4 Lâm ile bunların ebcedi toplamı 124'tür.

1036 4 Lâm'ın ebcedi 120'dir. Muhîti Dede bunu 4 tane 2 kere 60 (yani 28+32) olarak kabul etmiş ve 8 kere 28 ve 8 kere 32 olarak hesaplamıştır.

1037 4 Lâm'ın eczasında 12 harf vardır: ل م ن ه و ز ح ط ي ر ك خ ع ل م ن.

1038 4 Lâm'ın her biri dörder unsurdan toplam 16 olur.

1039 4 Lâm'ın eczasındaki 12 harf (ل م ن ه و ز ح ط ي ر ك خ ع ل م ن) ve bunların ebcedi olan 284'ün toplamı 296'dır, 9 kere 32 ve 8'in toplamına eşittir. 9 kere 32, 9 feleğin her birinin 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir. Kalan 8 de Fadl'ın isminin eczasındaki 8 harf (في ضاد ل م ن ه و ز ح ط ي ر ك خ ع ل م ن) mukabilindedir.

Oldı tokkuz ottuz ikki nüh felek
Her felek sî vü düdür bî-reyb ü şek

3370. Kaldı bâkî heşt ez-rabbü'l-enâm
Heşt ism-i fazl-ı haqdur ve's-selâm

3 Vâv

Gösterür üç vâv nuṭṭ-ı kirdgâr¹⁰⁴⁰
İsm-i fî vü dâd u lâmi âşikâr

İbn u eb u rûḥdan hem açdı râz
Fazl-ı haqdan görünür hem üç namâz

Kim olur meşnâ vü şülâş u hem rubâ'^c
Farz-ı haqdur rûz u şeb kıl istimâ'

Nokta vü eczâ-yı Allâh iy cüvân
Ebcedinde oldı üç vâvuñ 'ayân¹⁰⁴¹

3375. On sekiz biñ 'âleme oldı 'alem
Bî-mükerrer şekl-i müfred oldı hem
Ebced u üç vâv olur yigirmi bir
Sırrına yigirmi bir ḥaṭṭuñ gel ir
Eyle eczâsında üç vâvuñ taleb
Nüh teşehhüd nüh felek sırrın zi-rab¹⁰⁴²
Ebced u nüh ḥarfden hem bî-gümân
Oldı sırr-ı kırk sekiz cum'a 'ayân
Kırk sekiz bâ-şüret-i se vâv iy yâr
Fazl-ı haqdan elli birdür âşikâr

1040 28 harften 1'i Vâv (و) 'dır. 28 harfin eczasında da 2 Vâv zahir olur (نون و او), toplamı 3'tür.

1041 3 Vâv'ın ebcedi 18'dir. Allah (الله)'ın eczasındaki (ال الف هي) 14 harf ve 4 nokta toplamı mukabilindedir. 3 Vâv ile ebcedi olan 18'in toplamı 21'dir, Havvâ'nın 21 hattı mukabilindedir.

1042 3 Vâv'ın eczasında 9 harf vardır: و او و او و او و او و او و او. 9 harf ile 9 harfin ebcedi olan 39'un toplamı 48'dir, bir yıldaki 48 Cuma mukabilindedir. 48 ile 3 Vâv'ın toplamı 51'dir. Kuran alfabesinin 28 harfi, 22 noktası ve Lâm-elif (لا)'ın toplamı mukabilindedir.

3380. Lām-elifle nokṭa-i ḥarf-i kelām
Âşikārā oldu fehmi it ve's-selām

6 Nûn

Altıdır nûn zāhir u bâ'ında hem
Kāf u nûn eczāsına oldu 'alem¹⁰⁴³

Virdi hem altı teşehhüd(d)en ḥaber
Kim olupdur emr-i ḥaḳḳ ender-sefer

Şeş şalât-ı cehr u şeş rûze 'ayān
Oldı hem şeş ibtidā-yı Cāvidān

Noktası şeş nūnuñ oldu şeş cihāt
Gösterür hem şeş nuḳāt-ı muḥkemāt¹⁰⁴⁴

(91a) 3385. Ḥarf u nokṭa on ikidür bî-ḡalaṭ
On iki burc oldu hem on ikki ḥaṭ

Altı nûn-ı nuṭḳ-ı fāzl-ı ḡayb-dān
Altı elliden saña virdi nişān¹⁰⁴⁵

İkki elli oldu fehmi it şad tınāb
Elli daḥi ḥarf u nokṭa bî-ḥicāb

Elli daḥi oldu elli vakt namāz
Elli daḥi evsıyā iy merd-i rāz

Oldı bir elli daḥi şavm-i Mesīḥ
Altı nūnuñ ma' nîsin fehmi it şarīḥ

3390. Ebced u şeş nûn u şeş nokṭa¹⁰⁴⁶ iy yār
Üç yüz on ikki 'adeddür âşikār¹⁰⁴⁷

1043 28 harfin eczasında 6 Nûn vardır: سین شین عین غین نون. Kûn (كن)'ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir.

1044 6 Nûn (ن)'un 6 noktası vardır, 6 yön mukabilindedir. 6 harf ile birlikte 12 olur, 12 burc ve 12 hat mukabilindedir.

1045 6 Nûn'un ebcedi 6 kere 50'dir.

1046 Nûshada: nuḳaṭ.

1047 6 Nûn, 6 noktası ve ebcedi olan 300'ün toplamı 312'dir, 9 kere 32 ile 24'ün toplamına eşittir. 9 kere 32, 9 ayetin her birinin 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir. 24 de Hz. Mesih'in nutkündeki harf sayısına mukabil gelir.

On yedisi geldi bâtında nihân
 Birisi zâhirde geldi bî-gümân
 Bâatını hifdeh şalâtı gösterür
 Zâhiridür vahdet-i hakık uşta gör

(91b)

On sekiz yî zâhir u bâtında hem
 On sekiz biñ ‘âleme oldu ‘alem
 Noktasında sî vü dü nuṭṭ âşikâr
 Çâr ‘unşur sırrı hem fehmi eyle var¹⁰⁵¹

3405. Ottuz altı nokta on sekkiz hurûf
 Cümle elli dört oldu bul vukûf
 Elli harf u noktaya oldu ‘alem
 Çâr harf-i mu‘cemi gösterdi hem
 Ebcedi üç bîst u heşt üç sî vü dü
 Oldı hem eczâ-yı kün iy nîk-ḥû¹⁰⁵²
 Ya‘nî her bir harf-i kâf u nûn ‘ayân
 Bîst u heşt u sî vü düdür bî-gümân
 Pî vü çîm u jîden üç yî daḥî bil¹⁰⁵³
 Zâhir oldu bu beyânı fehmi kıl
3410. On sekiz yî ile üç yî bîst u yek
 Bîst u yek ḥaṭ sırrıdur bî-reyb ü şek
 Bîst u yek yînüñ nuṭṭı kırk iki
 Sırr-ı üç on dördür aṇla iy zekî

1051 18 Ye'nin noktaları 36'dır, 32 ilâhî harf ve 4 unsurun toplamı mukabilindedir. 36 nokta ile 18 harfin toplamı 54'tür. Kuran alfabesinin 28 harf ve 22 noktası ile 4 mucem harfin toplamı mukabilindedir.

1052 18 Ye'nin ebcedi 180'dir, 3 kere 32 ve 3 kere 28'in toplamı mukabilindedir. Kün (كن)'ün eczasındaki 6 harf (كاف نون)'ten her birinin 28 ve 32 mukabilinde olduğu anlamına da gelir.

1053 28 harfin dışındaki 4 mucem harften 3'ünde de Ye zahir olur: يي چيم زي. 18 Ye ile bu 3 Ye'nin toplamı 21'dir. 21 Ye'nin 42 noktası vardır. 42 nokta, yüzdeki 14 hat ile Hz. Peygamber'in nutkündeki 28 harfin toplamı mukabilindedir. Ayrıca Hz. Âdem'in hamurunun yoğrulduğu 40 gün Kün (كن)'ün 2 harfî toplamı mukabilindedir. 21 Ye ve 42 noktası toplamı 63'tür, cemrede atılan toplam 63 taş mukabilindedir.

Ya' nî on dört hatt-ıla bî-reyb ü şî'n
Bîst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammeddür yakîn

Hem daḥi ṣîl rûz u ḥarf-i kâf u nûn
Oldı kırk ikki 'aded iy reh-nümûn

Kırk iki nokṭayla bîst u yek ḥurûf
Altmış üç olur tamâmı bul vuḳûf

3415. Altmış üç daş sırrın itdi âşikâr
Kim atar ḥüccâc anı üç gün iy yâr
Olur eczâ on sekiz yî sî vü şeş
Bîst u heşt nuṭṭıyla heşt 'adne iriş¹⁰⁵⁴
Nokṭası yetmiş iki eczâya dâl
Oldı ottuz altı yî'nü'n bî-cidâl
Yetmiş ikki nokṭa sî vü şeş ḥurûf
Yüz sekiz oldı bu sırra bul vuḳûf
Yüz tınâb-ı ḥaymeye oldı 'alem
Sekkizi sekkiz ḥat-ı aṣl oldı hem

3420. Ebcedidür sî vü şeş yî'nü'n 'ayân
Üç yüz altmış çün derec iy ḥurde-dân
Hem mefâşıl sırrıdur bî-reyb ü şî'n
K'oldı üç yüz altmış ez-fazl-ı mübîn

- (92a) Bîst u yek yî hem olur eczâda bil
Kırk iki bu sözde yok hîç kâl u kîl¹⁰⁵⁵

1054 18 Ye'nin eczasında 36 harf vardır, Hz. Peygamber'in nutkundaki 28 harf ve 8 cennetin toplamı mukabilindedir. 36 harfin 72 noktası vardır ve Hz. Peygamber'in nutkundaki 28 harfin eczasındaki 72 harf mukabilindedir. 36 harf ve 72 noktasının toplamı 108'dir, Hayme-i Miâd'ın 100 ipi ve 8 ümmî hattın toplamı mukabilindedir. 36 Ye'nin hebecedi 360'tır.

1055 32 harfin eczasındaki 21 Ye'nin eczasında 42 Ye harfi zahir olur, 84 noktası vardır. 84 noktası, 32 harfin eczasındaki 82 harf ve Lâm-elif (Y)'in 2 harfi toplamı mukabilindedir. 42 harf ve 84 noktası toplamı 126'dır. Kuran'ın 114 sûresi ile vechdeki 12 hattın toplamı mukabilindedir.

Nüh elif eczâda oldu aña hem
Fazl-ı hâkdan leyletü'l-kadre 'alem

3435. Ebced-i zâhirle eczâ vü nuḡat
Nüh elif kırk altı olur bî-ḡalaṭ¹⁰⁵⁹

Âdemün esmâsına oldu 'alem
Çârdeh ḡaṭ sî vü dü nuṭṭ oldu hem

Bir elif de ḡâf-ı mu' cemden iy yâr
Âşikâr oldu bu sırrı aña var¹⁰⁶⁰

Nüh elifle deh olur bî-reyb ü şîn
Deh ḡaṭ-ı elvâḡ-ı Mûsâdur yaḡîn

Bîst rek'at sünnet esrârına dâl
On elif bâ-ebced olur bî-cidâl

(92b) 3440. Ottuz olur on elif eczâda bil
Sırr-ı sî cüzv-i kelâmı fehm kı¹⁰⁶¹

Kırk olur on noḡṭa ile âşikâr
Erba'ın sırrını idrâk eyle var

Ebced-i zâhirle ellidür tamâm
Ḥarf u noḡṭa sırrıdur bil ve's-selâm

Batını Noktalı Harfler

Bîst u heṣṭ ḡarf-i ilâhînün iy yâr
Ṭoḡḡuzunuñ bâṡınında noḡṭa var¹⁰⁶²

1059 Elif'in ebcedi olan 1 ile, 9 Elif, eczasındaki 27 harf ve eczasındaki 9 nokta toplamı 46'dır. Âdem (آدم)'in 14 hattı ve nutkundaki 32 harfin toplamı mukabilindedir.

1060 28 harfin dışındaki 4 mucem harften Ḡâf (گاف)'tan da bir Elif zahir olur. 28 harften zahir olan 9 Elifle birlikte 10 Elif yapar. 10 Elif, ebcedi olan 10 ile birlikte 20 rekat sünnet mukabilindedir.

1061 10 Elif'in eczasında, her birinde 3 harf (الف) olmak üzere 30 harf zahir olur, 10 nokta ile birlikte 40'a eşittir. 10 Elif'in ebcedi olan 10 ile birlikte 50 olur.

1062 28 harften 9'unun eczasında nokta zahir olur: الف حي ري سين طي عين كاف ميم هي. Bu listeye kendisi noktalı olan harfler dahil değildir. Bu 9 harfin 18 noktası vardır. 18 bin âlem ve Allah'ın eczasındaki (الف لام لام الف هي) harf ve nokta toplamı mukabilindedir.

Elf u hî rî vü sîn u tî vü kâf
Mîm u hî vü ‘ayndur bil bî-hilâf

3445. Ol bulardur kim beyân itdüm saña
Bâtınında nokta olan t̤alibā

Oldı tokkuz çarḥ bu tokkuz ḥurûf
Noktası on sekkiz oldı bul vukûf

Fazl-ı ḥaḳdan on sekiz nokta ‘ayân
On sekiz biñ ‘âleme oldı nişân

Nokta vü eczāsın Allāhuñ yaḳîn
Gösterür fehm eyle hem bî-reyb ü şîn

Nüh ḥurûf eczāsı bîst u se olur
Bā-nukaṭ hifdeh ḥurûfî gösterür¹⁰⁶³

3450. Nüh ḥurûf-ile yine hijdeh nukaṭ
Bîst u heft olur bu sözde yok ḡalat

Müteşābih ḥarfini eyler ‘ayân
Şānzdeh noktayla fehm it bî-gümân

Gösterür hem leyletü’l-ḳadri tamām
Bîst u heftinde şıyāmuñ ve’s-selām

Zahiri ve Batını Noktalı Harfler

Bî vü tî vü şî şîn u cîm u ḥî vü zî
Ḡayn u nûn u ḳâf u zî vü fî vü yî

Uş bu on üç harfî gördüñ âşikâr
Zâhirinde bâtınında nokta var¹⁰⁶⁴

1063 Eczasında nokta zahir olan 9 harfin eczasında (الف حي ري سين طي عين كاف ميم هي) 23 harf vardır, 17 muhkem harf ve 6 noktası mukabilindedir. 9 harf, eczasındaki 18 nokta ile 27 olur, Kadir gecesi ayrıca 11 müteşabih harf (ب ت ث ج خ ز ش ض ظ غ) ile 16 noktası toplamı mukabilindedir.

1064 28 harfin 13’ünün hem zahirinde hem batınında nokta vardır: ب ت ث ج خ ز ش ض ظ غ ف ق ن ي. 11 yıldız, Ay ve Güneş mukabilindedir. 13 harfin 20 noktası vardır. Harf ve nokta toplamı 33’tür. 32 harfle Lâ-m-elif (لا) mukabilindedir.

3455. Yānzdeh kevkeble māh u āftāb
 Bu on üç harf oldu aña bî-ḥicāb
 Zāhirinde bu on üç harfün ‘ayān
 Noktası yigirmi geldi bî-gümān
- (93a) Bîst rek‘at sırrına oldu ‘alem
 Kim terāvīḥ kılınur iy muḥterem
 Bîst nokta sizdeh harf oldu bil
 Lām-elifle sî vü dü nuṭṭ-ı celīl
 Lām-elif sırrına ḥaḳdan iy cüvān
 Oldı eczāsı on üç harfün nişān¹⁰⁶⁵
3460. Zāhir u bātında eczā vü nuḳat
 Ma‘nî-i yetmiş yedidür bî-ḡalaṭ
 Zāhir u bātında nokta āşikār
 Cümle kırk altı olur fehmiyle var
 Ādemün esmāsın iy ‘ālî-maḳām
 Gösterür faẓl-ı ḥüdādan ve’s-selām

Zahiri ve Batını Noktasız Harfler

- Dāl u şād u lām u vāv iy ḥurde-bîn
 Müfredāt içre bu dört harfün yakīn¹⁰⁶⁶
 Noktası yok zāhir u bātında bil
 Faẓl-ı ḥaḳdan bu beyānı añaḡıl
3465. Ya‘nî bu dört harf bî-nokta iy yār
 Çār harf (u) ‘unşur oldu āşikār

1065 Hem zahiri hem batını noktalı olan 13 harfin eczasında 31 harf vardır: بي تي ثي جيم خي زي 31, Lām-elif (ل)‘in ebcedi mukabilindedir. 13 harfin eczasında (zahir ve batınında) toplam 46 nokta görünür. 13 harfin eczasındaki 31 harfle 46 noktası toplamı 77’dir, muhkem harflerin toplamı mukabilindedir.

1066 28 harften 4’ünün zahirinde ve batınında nokta gelmez: د ص ل و.

Sırr-ı sî cüzv-i kelâm u şad tınâb
Ebcedinde kıl taleb bî-irtiyâb¹⁰⁶⁷

On iki burc on iki hattı iy hümâm
Oldı eczâsında zâhir ve's-selâm

Zahiri Noktalı Harfler

Dâd u zâl ya' nî ki bu ikki hurûf
Noktası zâhirde geldi bul vuķûf¹⁰⁶⁸

Zâl heft şaddur¹⁰⁶⁹ cümelde âşikâr
Dâd heşt şaddur bu sırrı aña var

3470. Heft şad u heşt şad zi-fazl-ı zü'l-celâl
Heft hattı u heşt hatt-ı bî-mişâl

Ya' nî her bir hat hakîkatde 'ayân
Kâf ve'l-Ḳur'ândur¹⁰⁷⁰ aña bî-gümân

Dâd u zâl ikki hurûf-ı kâf u nûn
İkki nokta ikki secde bî-sühân¹⁰⁷¹

İkki harf u ikki nokta çâr olur
Çâr 'unşur sırrı rûşen görünür

(93b) Sitte-i eyyâm sırrı âşikâr
Oldı eczâsında hem fehm eyle var¹⁰⁷²

3475. İkki noktayla sekiz dâru's-selâm
Görinür fazl-ı hüdâdan ve's-selâm

1067 4 harfin (د ص ل و) ebcedi 130'dur, Hayme-i Miâd'ın 100 ipi ve Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir. 4 harfin eczasında da 12 harf vardır: دال صاد لام واو, 12 burç ve 12 hat mukabilindedir.

1068 28 harften şu 2 harfin sadece zahirinde nokta vardır: ض ذ. Zâl (ذ)'in ebcedi 700, Dâd (ض)'in ebcedi 800'dür. 7 yüz ve 8 yüz, 7 ümmî hat ve istivâ ile 8 ümmî hat mukabilindedir. Her bir hat, Kâf (ق) mukabilindedir ki bunun ebcedi 100'dür.

1069 Nûshada: hifdehdür.

1070 (50 : 1) "Kâf, Kuran'a andolsun..."

1071 Sadece zahirinde nokta olan 2 harf (ض ذ), Kün (كن)'ün 2 harfi, 2 noktası da 2 secde mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 4'tür, 4 unsur mukabilindedir.

1072 2 harfin eczasında 6 harf vardır: ذال ضاد, yaratılışın 6 günü mukabilindedir. 6 harf, 2 noktayla 8 cennet mukabilindedir.

Eczası İki Harfli Olanlar

Bîst u heşt harfûñ on ikkisi ‘ayân
İkkişerdür bil bu sırrı bî-gümân¹⁰⁷³

Ya‘ nî bî tî şî vü hî vü ħî vü rî
Zî vü tî vü zî vü fî vü hî vü yî

Fazl-ı yezdândan bulardur ikkişer
Zü'l-fikâr-ı Murtaza gibi dü ser

On iki burca işâret oldu hem
Noqtası on ikki harfûñ bî-elem

3480. On iki harf on iki haṭṭa bedel
Oldı bîst u çâr bâ-ḥâl u maḥâl
Noqtasıyla oldu hem bîst u çahâr
On iki harfûñ beyânın aña var
Hem daḥi eczâda bîst u çâr olur
Sâ‘ at-i leyl ü nehârı gösterür
Noḡta-i bâṭın zi-fazl-ı ġayb-dân
Hem Mesîḥûñ nuṭḡını eyler beyân
Noḡta-i bâṭınla eczâ kırk sekiz
Kırk sekiz hefte beyânın kıl temiz

3485. Altmış olur noḡta-i zâhirle bil
Bîst u heşt u sî vü düdür fehmi kıl
Ḳadd-i Âdemden saña virdi ḥaber
Hem daḡıḡa sırrın aña ser-be-ser

1073 28 harften 12’sinin eczasında 2 harf vardır: ب ت ث ح خ ز ط ظ ه ي. 12 harf, 12 burç mukabilindedir. 12 harf, 12 noktasiyla 24’tür, mahalleriyle birlikte 12 hat mukabilindedir. 12 harfin eczasında 24 harf vardır: ب ي ت ث ح خ ي ز ط ظ ه ي، bir günün 24 saati mukabilindedir. 12 harfin batınında zahir olan 24 nokta, Hz. Mesih’in nutkundaki 24 harf mukabilindedir. Bu 24 noktayla 12 harfin eczasındaki 24 harfin toplamı 48’dir, bir yıldaki 48 hafta mukabilinde olur. 48 ile 12 harfin zahirindeki 12 noktanın toplamı da 60’tır, Âdem’in semadaki boyu olan 60 zirâ ve 60 dakika mukabilindedir.

Bu on ikki harfün iy ehl-i necât
Altısı geldi zi-harf-i muhkemât¹⁰⁷⁴

Ya‘ nî hî vü rî vü tî vü fî ‘ayân
Hî vü yî fehm it bu sırrı bî-gümân

Oldı altı ibtidâ sırrına dâl
Kâf u nûn eczâsına hem bî-cidâl

3490. Noktasında ism-i fî vü dâd u lâm
Âşikârâ kim odur rabbü’l-enâm

Harf u nokta nüh olur bî-reyb ü şîn
Nüh teşehhüd sırrıdur fehm it yakîn

(94a) Altısı hem gayr-ı muhkem geldi bil¹⁰⁷⁵
Şeş cihât esrârına oldu delîl

Noktasında eyle nüh harfî taleb
Hem de nüh âyât sırrın bî-ta‘ab

Harf u nokta on biş olur iy hümâm
Gösterür on biş namâzı ve’s-selâm

Eczası Üç Harfli Olanlar

3495. Bîst u heşt harfün on altısı ‘ayân
Ol kim eczâda üçerdür bî-gümân¹⁰⁷⁶

Ya‘ nî cîm u dâl u zâl u sîn u şîn
Şâd u dâd u kâf u kâf u ‘ayn u ğayn

Nûn u vâv u hem elif u mîm u lâm
Kim bulardur sırr-ı fażl-ı lâ-yenâm

1074 Eczasında 2 harf zahir olan 12 harften 6’sı muhkem harflerdendir: ح ر ط ف ه ي. 6 harfin 3 noktası vardır, Fadl (فضل)’ın 3 harfi mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 9’dur, hazarda bir günde yapılan 9 teşehhüd mukabilindedir.

1075 Eczasında 2 harf zahir olan 12 harften 6’sı gayr-ı muhkem (müteşabih) harflerdendir: ب ج د ذ س ش ص ض ع غ ق ك ل م ن و. 6 yön mukabilindedir. 6 harf, 9 noktasıyla birlikte 15’tir.

1076 28 harften 16’sının eczasında 3 harf vardır: ا ج د ذ س ش ص ض ع غ ق ك ل م ن و. Her birinin eczasındaki 3 harf, Fadl (فضل)’ın 3 harfi mukabilindedir. 16 harf, 16 hat mukabilindedir. 16 harfin toplam 10 noktası vardır, 10 hat mukabilindedir.

Oldı on altı ẖaṭ-ı vech(e) ‘alem

Bu on altı harf kim aña direm

Her birisi hem ‘alā ḥaddih ‘ayān

Oldı ism-i faẓl-ı yezdāna nişān

3500. Ya‘ nī kim on altı harf on altı ẖaṭ
Şekl-i nām-ı faẓl-ı ḥaḳdur bī-ḡalaṭ

Noktası deh ḥaṭṭa hem oldı nişān

Kim gelüpdür levḥ-i Mūsāda ‘ayān

Bâtınında sī vü dü nuṭḳ-ı ḥüdā

Âşikārā oldı fehm it ṭālibā¹⁰⁷⁷

Zāhir u bâṭın üç on altı olur

Üç on altı ḥaṭṭ-ı vechi gösterür

Ya‘ nī kim ottuz iki ḥaṭṭ-ı sefid

Hem on altı ḥaṭṭ siyāḥ iy ehl-i dīd

3505. Üç kez on altı olur fehm it ‘ayān
Kırk sekiz hefteye olmışdur nişān

Bīst rek‘at sünneti gösterdi bil

Bâtınında noktası bī-kāl u kīl¹⁰⁷⁸

Nokṭa-i zāhirle ottuzdur tamām

Görinür eczā-yı sī cüzv-i kelām

Kırk sekiz harf-ile ottuz nokṭa hem

Oldı bil yetmiş sekiz ḥarfe ‘alem

1077 Eczasında 3 harf zahir olan 16 harfin sadece eczasında 32 harf zahir olur: لف يم ال ال.. بین اد ین ین اف ام یم ون او 32 ilâhî harf mukabilindedir. Sadece batınından zahir olan 32 harfle zahirindeki 16 harfin (ا ج د ذ س ش ص ض ع غ ق ک ل م ن و) toplamı 48’dir. Yüzdeki 32 beyaz hat ve 16 siyah hattın toplamı mukabilindedir. Ayrıca yıldaki 48 hafta mukabilindedir.

1078 Eczasında 3 harf zahir olan 16 harfin sadece batınında (ف یم ال ال ین ین اد ین ین اف اف) 20 nokta zahir olur, 20 rekât sünnet mukabilindedir. Bu 20 nokta, 16 harfin zahirindeki (ا ج د ذ س ش ص ض ع غ ق ک ل م ن و) 10 nokta ile 30’dur, Kuran’ın 30 cüzü mukabilindedir. 16 harfin eczasındaki 48 harfle birlikte 30 nokta, 78 olur, 29 sûrenin başında gelen 78 mukatta’ât harfin mukabilindedir. Ayrıca, 28 harfin eczasındaki 72 harf ve Lâm-elif’in eczasındaki (لام الف) 6 harfin toplamı mukabilindedir.

Bîst u nüh sūre ki ya‘ nî iy ‘ azîz

Oldı tekrârı¹⁰⁷⁹ ile yetmiş sekiz

- (94b) 3510. Hem daḥi yetmiş iki eczâ ile
Lâm-elif eczâsı daḥi hem bile

Oldı yetmiş sekkiz aḥla bî-ḥicâb

Oḡkḡ bu vechi daḥi iy kām-yâb

On birisi ḥarf-i muḥkemdür ‘ ayân

Bu on altı ḥarfüñ aḥla bî-gümân¹⁰⁸⁰

Gösterür on bir namâzı âşikâr

Hem de on bir şukḡai fehm eyile var

Noktası on bir ḥurûfuñ iy cüvân

Oldı ism-i faẓl-ı raḥmâna nişân

3515. Bâ-se nokṡa yânzdeḥ ḥarf aḥla hem

Çârdeḥ ḥaṡ sırrına oldı ‘ alem

Faẓl-ı ḥaḡdan penc ḥarfı bî-gümân

Ġayr-ı muḥkemdür bu sırrı gör ‘ ayân¹⁰⁸¹

Penc ḥaṡṡ u penc vakte oldı dâl

Ḥums sırrın aḥla hem bî-ḡîl u ḡâl

Nokṡasında heft ḥaṡ bî-irtiyâb

Görinür hem sūre-i ümmü’l-kitâb

Ḥarf u nokṡa on ikidür bî-ḡalaṡ

On iki burc oldı hem on iki ḥaṡ

1079 Derkenârda: tekrârı.

1080 Eczasında 3 harf zahir olan 16 harfin 11’i muhkem harflerdendir: ا د س ص ع ق ك ل م ن و. 11 harf, seferdeki 11 farz rekat ve Hayme-i Miâd’ın 11 şukkası mukabilindedir. 11 harfin 3 noktası da Fadl (فضل)’ın 3 harfı mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı da 14 hat mukabilindedir.

1081 Eczasında 3 harf zahir olan 16 harfin 5’i gayr-ı muhkemdir yani müteşabih harflerdendir: ج ذ ش ض غ. 7 noktası ile 5 harfin toplamı 12’dir.

3520. Ebced u on altı harf u nokta hem
Oldı yüz kerre otuz üç bî-elem¹⁰⁸²
Yüz tınâb-ı haymeye oldı nişân
Yüz kez ottuz üç bu sözde yok gümân
Her tınâb-ı hayme ya‘ nî iy hümmâm
Ottuz üç harf oldı haqdan ve’s-selâm

Şeş İbtidâ

- Fazl-ı haqdan ma‘ nî-i şeş ibtidâ¹⁰⁸³
Şeş harf-i kâf u nûndur tâlibâ
Sitte-i eyyâma hem oldı ‘alem
Şeş elif lâm mîme hem iy muhterem
3525. Şeş teşehhüd şeş cihâta oldı dâl
Şeş şalât-ı cehre hem bî-kîl u kâl
Oldı hem şeş sûre-i muhkem ‘ayân¹⁰⁸⁴
Şûret-i şeş ibtidâdan iy cüvân
Şeş nuqât-ı muhkemi hem âşikâr¹⁰⁸⁵
Gösterür şeş rûzei hem aña var
(95a) Penc harf u nokta-i fazl-ı hüda
Oldı fehîm it penc harf-i ibtidâ¹⁰⁸⁶
Penc vakt u penc haq hem bî-hicâb
Hums sırrı oldı hem bî-irtiyâb
3530. Noktası üç oldı üç nev‘ e şalât
Zâhir oldı aña iy ehl-i necât

1082 Eczasında 3 harf zahir olan 16 harfin (ا ج د ذ س ش ص ض ع غ ق ك ل م ن و) ebcedi 3274’tür, 16 harf ve 10 noktası ile birlikte 3300 olur. Hayme-i Miâd’ın 100 ipinin 33 harf mukabilinde olduğundan kinayettir.

1083 *Câvidân-nâme-i Kebîr*’in başlangıcında 6 kere arka arkaya gelen ibtidâ (ابتدا) kelimesi.

1084 Yani gayr-ı mükerrer muhkem harflerin 6 grubu: الر كهيص طس حم ق ن.

1085 Muhkem harflerin 6 noktası: الر كهيص طس حم ق ن د ف و.

1086 İbtidâ (ابتدا) kelimesinin 5 harfi ve 3 noktası vardır. 6 ibtidâ kelimesinde toplam 30 harf ve 18 nokta zahir olur. Harf ve nokta toplamı 48’dir.

Fî vü dâd u lâm ismi oldu hem
 İbn u eb u rûha hem oldu ‘alem
 Pencdür her ibtidâ çün iy emîn
 Altı penc ottuz olur bî-reyb ü şîn
 Ma‘nî-i sî cüzv-i Qur‘ân oldu gör
 Hem daği sîmurğ sırrın gösterür
 Bîst u heşt u lâm-elifden açdı râz
 Hem otuz gün şavmden iy ser-fîrâz

3535. On sekizdür nokta-i şeş ibtidâ
 On sekiz biñ mülki gösterdi saña
 On sekiz nokta otuz harf aña hem
 Kırk sekiz hefteye olmuştur ‘alem
 Kırk sekiz hat sırrın itdi hem ‘ayân
 K’Âdemün vechinde yazdı ğaybdân
 Ya‘nî ottuz ikki ağ hatt-ı debîr
 Hem on altı hatt-ı siyâh dilpezîr
 Kırk sekiz hatdur kamu ağ u siyâh
 Kim yazupdur dest-i kudretle ilâh
3540. Görine tâ sırr-ı hâ-mîm âşikâr¹⁰⁸⁷
 Fazl-ı haqdan bu beyânı aña var
 On sekiz noktayla hem şeş ibtidâ
 Nutk-ı ‘İsâdan haber virdi saña¹⁰⁸⁸
 Görinür hem sâ‘at-i leyl ü nehâr
 Kim olupdur fazl-ı haqdan bîst u çâr

1087 Hâ-mîm (حـم)‘in ebcedi, 6 ibtidâ kelimesindeki 30 harf ve 18 noktanın toplamı mukabilindedir.

1088 6 ibtidâ ile bunların 18 noktası toplamı Hz. Mesih‘in nutkündaki 24 harf mukabilindedir.

Penc harf-i ibtidâ vü se nuḳat
Heşt bâb-ı ravzadur hem heşt ḥaṭ¹⁰⁸⁹

Heşt teşehhüd sırrı hem oldı ‘ayân
Hem daḥi eczâ-yı faẓl-ı ğaybdân

3545. Bî-mükerrer heft olur ḥarf u nuḳat
Heft ḥaṭṭ-ı ümdür aña bî-ğalaṭ¹⁰⁹⁰

Noktasından eyleseñ kaṭ‘-ı nazar
Çâr ḥaṭṭ-ı eb görine ser-be-ser

(95b) Çâr rek‘at çâr tekbîre ‘alem
Çâr harf-i mu‘ceme dâl oldı hem
Çâr ḥarfüñ kılsañ eczâsın şumâr¹⁰⁹¹
Görine deh levḥ-i Mûsâ âşikâr
Ḥarf u nuḳta on sekizdür bî-gümân
Kıldı şekl-i on sekiz ḥarfi ‘ayân

3550. Noktasıdur müsteḥikḳân-ı zekât
Kim sekizdür fehîm it iy ehl-i necât

Ya‘nî olur bî-mükerrer on sekiz
Şekli bîst u heşt ḥarfüñ kıl temiz

Penc harf-i ibtidâ bî-reyb ü şîn
Olur eczâ sîzdeh fehîm it yakîn¹⁰⁹²

1089 İbtidâ (ابتدا)’nın 5 harfi ve 3 noktası toplamı cennetin 8 kapısı ve istivâdan sonraki 8 ümmî hat mukabilindedir.

1090 İbtidâ (ابتدا)’da gayr-ı mükerrer 4 harf vardır: ا ب ت د. 4 harf, 3 noktasıyla birlikte 7 ümmî hat mukabilindedir. 4 harfin kendisi 4 ebî hat (bıyık, sakal, anfeke, burun kılları) mukabilindedir.

1091 İbtidâ (ابتدا)’nın gayr-ı mükerrer 4 harfinin (ا ب ت د) eczasında 10 harf vardır: الف بي تي ا ب ج د ه و ز ح ط ظ ع ف ق ك ل م ن و ه ي. 10 harf, 8 noktasıyla birlikte 18 olur. Alfabenin harflerinin 18 şekli şunlardır: ا ب ج د ه و ز ح ط ظ ع ف ق ك ل م ن و ه ي. 8 nokta, zekat verilen 8 grup insan mukabilindedir.

1092 İbtidâ (ابتدا)’nın eczasında 13 harf ve 9 nokta vardır: الف بي تي دال الف. Alfabedeki noktasız 13 harf (ا ب ج د ه و ز ح ط ظ ع ف ق ك ل م ن و ه ي) mukabilindedir. 13 harf, 9 noktası ile birlikte 22 olur, Kuran alfabesinin 22 noktası mukabilindedir. 6 ibtidânın eczalarındaki 13’er harf ve 9’ar noktanın toplamı 132’dir, 4 kere 33’e eşittir. Bu, 4 unsurun her birinin 33 harfin (32 harf ve Lâm-elif) mazharı olduğu anlamına gelir. Ayrıca 132, Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi ve 32 ilâhî harfin toplamı mukabilinde olur.

Sızdeh bî-nokta harfî gösterür
 Kim hurûf-ı müfredât içre gelür
 Noktasında nüh felek sırrı ‘ayân
 Görinür hem nüh teşehhüd bî-gümân

3555. Nüh nuķat¹⁰⁹³ sızdeh harf iy ehl-i hâl
 Oldı bîst u dü nuķat sırrına dâl
 Altı kerre bîst u dü bî-reyb ü şîn
 Yüz otuz ikki olur fehm it yakîn
 Dört otuz üç oldı yüz ottuz iki
 Zâhir oldı sırr-ı ‘unşur iy zekî
 Ya‘ nî kim bu çâr ‘unşur her biri
 Ottuz üç harfün olupdur mazharı
 Hem yüz ottuz ikkinün iy nîk-nâm
 Ottuz ikkisi otuz ikki kelâm

3560. Yüzi oldı yüz tınâb-ı hayme hem
 K’oldı dest u pâ-yı insâna ‘alem
 Olur altı sızdeh yetmiş sekiz
 Ma‘ nî-i şeş ibtidâ kıl temiz¹⁰⁹⁴
 Gösterür yetmiş sekiz harfî ‘ayân
 Kim muķatta‘ da gelüpdür bî-gümân
 İnbisât u şüret-i şeş ibtidâ
 Oldı üç kez bîst u heşt hât-ı hüdâ
 Ya‘ nî üç kez bîst u heşt hât iy peser
 Hât-ı vech ü dest ü pādur kıl nazâr

1093 Nüşhada: nokta.

1094 Herbiri 13 harften, 6 İbtidâ (ابتدا)’nın eczasındaki harfler toplamı 78’dir, muhkem harflerin toplamı mukabilindedir. 78 ile 6 (ibtidâların adedi)’nin toplamı da 3 kere 28’e eşittir, el, yüz ve ayaklardaki 28’er hat mukabilindedir. Ayrıca 32 harfin eczasındaki 82 harfle Lâm-elif’in 2 harfî (لا) toplamı mukabilindedir. 84 ile ibtidâ (ابتدا)’nın 3 noktası toplamı 87’dir, 77 mukatta‘at harfî ve 9 noktası mukabilindedir.

3565. Oldı hem eczâ-yı sî vü dü ‘ayân
Bâ-dü harf-i lām-elif ez-ğaybdân
- (96a) Bâ-se nokta oldı seksen yeddi hem
İbtidānuñ sırrın aña kim direm
- Gösterür yetmiş sekiz¹⁰⁹⁵ harfî ‘ayân
Kim tokuz noktayla geldi bî-gümân
- Ebced-i şeş ibtidâ iy kām-yâb
Nokta vü harfin dağı kılsañ hesâb¹⁰⁹⁶
- İkki bîñ dört yüz toksan altıdur
Bu hesâbı ehl-i keşf olan bilür
3570. İkki bîñ dört yüz toksan altıdan
Oğkı yetmiş sekkiz ottuz ikki sen
- Oldı bil yetmiş sekiz harfe ‘alem
Ma‘ nî-i şeş ibtidâ iy muhterem
- Ya‘ nî kim yetmiş sekiz harf âşikâr
Her biri ottuz ikidür aña var
- Oldı on üç sî vü dü her ibtidâ¹⁰⁹⁷
Aña bu sırrı da ez-fazl-ı hüdâ
- Ya‘ nî her bir ibtidâ iy nîk-nâm
Oldı eczâsı izâsında tamâm
3575. Evvelinde Câvidân-ı Nâmenüñ
Bilüñ niçün ibtidâ geldi anuñ
- Ya‘ nî kim harf-i elifdür ibtidâ
Hem dağı harf-i elifdür intihâ

1095 Nüşada: yedi. Yâsin’in Yâ harfiyle 78 harfin 9 noktası vardır.

1096 6 ibtidâ (ابتدا)’nın ebcedi olan 2448 ile 30 harfi ve 18 noktası toplamı 2496’dır, 78 kere 32’ye eşittir. Bu, 78 mukatta’ât harfinden her birinin 32 harf mukabilinde olduğundan kinayedir.

1097 6 ibtidâ (ابتدا)’dan her birinin ebcedi olan 408 ile 5 harfi ve 3 noktası toplamı 416’dır, 13 kere 32’ye eşittir. Bu, ibtidâ (ابتدا)’ın eczasındaki 13 harfin (الف بي تي دال الف) herbirinin 32 ilâhî harf mukabilinde olmasından kinayedir.

Geldi hem harf-i elifden sonra bî
Âdeme oldu işaret iy ahlî

Geldi bîden sonra harf-i tî ‘ayân
Oldı Havvâya işaret bî-gümân

Ya‘ nî nûr-ı zât-ı fazl-ı kirdgâr
Evvel Âdemden görindi âşikâr

3580. Şöñra Havvâya nüzûl itdi o nûr
İbtidânuñ sırrın añla düşme dūr

Ya‘ nî Âdem şüretidür ibtidâ
Şüret-i Âdem-dürür hem intihâ

Elf u bî vü tî mukaddem geldi çün
Müfredât içinde bil iy zû-fünûn

İbtidânuñ elf u bî tîyi hem
Müfredât esrârına oldu ‘alem

Câvidân-ı Nâme ya‘ nî iy hümmâm
Müfredât esrârıdur bil ve’s-selâm

(96b)

Cân

3585. İkki nokta üç hurûf-ı cân ‘ayân¹⁰⁹⁸
Gösterür esmâ-yı fazl-ı gaybdân

Penc vaqt esrârın itdi âşikâr
Penc hatı-ı Âdemi hem añla var

Bî-nuqat cân fehm kıl iy serfirâz
Kâf u nûn u noktasından açdı râz

Bî-mükerrer görinür ism-i ilâh
Hem namâz-ı şâm sırrı kıl nigâh

İkki rek‘ at şubh sırrı iy emîn
Noktasında âşikârâdur yakîn

1098 Cân (جان) kelimesi 3 harf ve 2 noktadır. 3 harf, Kün (كن)’ün eczasındaki (كاف نون) 3 nokta mukabilindedir.

3590. Ebced-ile noktasından kıl taleb
 Cānuñ iy ‘aql issi sāl-i fazl-ı rab¹⁰⁹⁹
 Ya‘ nī ikki kerre yiggirmi sekiz
 Oldı ‘ömr-i fazl-ı yezdān bilesiz
 Nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı Aḥmed oldı hem yakīn
 İkki yiggirmi sekiz bī-reyb ü şīn
 Ebced u üç ḥarf-i cān ikki nuṭṭ
 Hey’et-i mecmū‘a ile bī-ḡalaṭ
 Qadd-i Âdemden saña virdi nişān
 Ya‘ nī kim Âdem-dürür cān-ı cihān
3595. Bīst u heşt u sī vü düden açdı rāh
 Hem daḡīka sırrıdur bī-iştibāh
 Nüh teşehhüd nüh felek sırrı ‘ayān
 Oldı eczāsında zāhir bī-gümān¹¹⁰⁰
 Şeş teşehhüd sırrı hem iy kân-ı nūr
 Noktasında zāhir oldı uşta gör
 Oldı hem şeş ḥarf-i kāf u nūna dāl
 Hem cihāt-ı sitteye bī-kīl u ḡāl
 Kıldı hem şeş rüz sırrın âşikār
 Şeş şuver ma‘ nāsıdur hem aña var
3600. Nokta vü ḥarfinde iy dānā-yı rāz
 Fazl-ı ḥaḡdan görünür pānzdeh namāz
 Bī-mükerrer heşt olur eczāda bil¹¹⁰¹
 Heşt ḥaṭṭ-ı Âdeme oldı delīl

1099 Cān (جان)’ın ebcedi 54’tür, 2 noktasıyla 56 olur, 2 kere 28’e eşittir ve Fazl’ın vefat yaşı mukabilindedir. Ayrıca Hz. Muhammed’in nutkundaki 28 harf ve vechindeki 28 hattın toplamı mukabilindedir. 56 ile 3 harf ve heyet-i mecmûanın toplamı Âdem’in 60 zirâ boyu mukabilindedir.

1100 Cān (جان)’ın eczasında (جيم الف نون) 9 harf ve 6 nokta vardır.

1101 Cān (جان)’ın eczasında (جيم الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ج ي م ا ل ف ن و.

- Gösterür hem heşt firdevs-i berîn
Heşt teşehhüd oldu hem fehm it yakîn
- (97a) Hey'et-i mecmû' a vü eczâ cümel
Olur on yigirmi sekkiz bî-cedel¹¹⁰²
- Gösterür deh levh-i Mûsâdan nişân
Fazl-ı hâkdan fehm kıl esmâ-yı cân
3605. Oldı her hâţ bîst u heşt harf âşikâr
Levh-i cân üstinde deh hâţţ añla var
- Şüret-i cân oldı ya' nî iy hümmâm
Levh-i Mûsâdaki on hâţ ve's-selâm

Rûh

- Rûh üç harf oldı hem iy pür-hüner¹¹⁰³
Fî vü dâd u lâmdan virdi haber
- Görinür sırr-ı elif u lâm u hî
İsm-i Âdem hem Muhammed iy ahî
- Oldı eczâsında heft hâţţ âşikâr¹¹⁰⁴
Añla ruhuñ¹¹⁰⁵ sırrını fehm eyle var
3610. Noktasında çâr 'unşur kıl nazâr
Görinür hem çâr hâţţ-ı mu' teber
- Nokta vü harfine ger kılsañ nigâh
Görine sırr-ı sefer bî-iştibâh
- Bî-mükerrer penc olur hem çün havâş
Fehm idenler oldı düzeğden halâş

1102 Cân (جان)'ın eczasının (جيم الف نون) ebcedi 270'tir, 9 harf ve heyet-i mecmûa ile 280 olur. Bu da Hz. Musa'nın 10 levhinin her birinin 28 harf mukabilinde olmasından kinayedir.

1103 Rûh (روح) 3 harftir, Fadl (فضل), İlâh (اله), Âdem (آدم) ve Muhammed (محمد)'in 3'er harfi mukabilindedir.

1104 Rûh (روح)'un eczasında 7 harf ve 4 nokta vardır: ري واو حي. Gayr-ı mükerrer 5 harftir: ر ي وا ح.

1105 Nûshada: rûhuñ. Açıkıtır ki yüzdeki 7 hatta işaret vardır ve kelimenin doğrusu "ruh"tur.

Fazl-ı hâkkuñ nokta vü harfin ‘ayân
Kıldı hem penc vaqt esrârın beyân

Ebced u eczâ vü nokta bilesiz
Oldı tokkuz kerre yigirmi sekiz¹¹⁰⁶

3615. Virdi nüh mâh-ı Mesîhâdan nişân
Kim tokkuz kez bîst u heşt oldı ‘ayân
Geçmeyince ya‘nî tokkuz bîst u heşt
Eylemez ten ‘âlemini rûh geşt
Rûh sırrın aña iy ‘âlî maqâm
K’olasın rûh-ı muqaddes ve’s-selâm

Nefs

Nefs üç harf oldı hem ikki nuqat
Gösterür esmâ-yı fazlı bî-galat¹¹⁰⁷

Penc haţ-ı Âdeme oldı ‘alem
Penc vaqt esrârını gösterdi hem

- (97b) 3620. Noktasında kâf u nûn harfi ‘ayân
Hem namâz-ı fecr sırrı bî-gümân
Nefsün üç harfinden iy cüyâ-yı rab
Sırr-ı ibn ü eb ü rûhı kıl taleb
On iki burc on iki haţ-ı mübîn
‘Unşurında kıl taleb bî-reyb ü şîn
Nokta vü harf u kelâm-ı kirdgâr
Oldı nûn-ı nefsdan bil âşikâr¹¹⁰⁸

1106 Rûh (روح)’un eczasının (ري واو حي) ebcedi olan 241 ile 7 harf ve 4 noktanın toplamı 252’dir, 9 kere 28’e eşittir. Hz. Mesîh’in ete kemiğe büründüğü 9 ayın her bir ayının 28 ilâhî harf mukabilinde olmasından kinayedir.

1107 Nefs (نفس) 3 harf ve 2 noktadır, Fadl (فضل)’ın 3 harfi ve 2 noktası mukabilindedir. 3 harfin her biri dörder unsurdan toplam 12 olur, 12 burc ve 12 hat mukabilindedir.

1108 Nefs (نفس)’in Nûn (ن) harfinin ebcedi 50’dir. Kuran alfabesinin 28 harfi ile 22 noktası toplamı mukabilindedir. Fadl’ın Fe (ف) harfi de Nefs (نفس)’in ortasında gelmiştir. Son harfi olan Sin (س)’in ebcedi 60’tır, Âdem’in 60 zirâ boyu ve 60 dakika mukabilindedir.

Fî-i Fazlu'l-lâh-ı rabbü'l-‘ âlemîn

Nefsün ortasında geldi gör yakîn

3625. Ya‘ nî fî-i fazldur nefsi-i beşer

Fehm idendür nefsi ehl-i nazâr

Nefs sırrın aña kim kıldum ‘ ayân

Men ‘ aref¹¹⁰⁹ sırrından isterseñ nişân

Kadd-i Âdem oldı sînenen ‘ ayân

Bîst u heşt u sî vü dü hem bî-gümân

Hem daķıķa sırrı oldı âşikâr

Sîn-i nefsün sırrını fehm eyle var

Ebcet ile noktası bî-mâcerâ

Altı kerre sî vü düdür t̤alibâ¹¹¹⁰

3630. Şeş cihât u sitte-i eyyâma dâl

Oldı fehm it nefsi iy şâhib-kemâl

Kâf u nûn eczâsını hem gösterür

Ya‘ nî kim her biri ottuz ikkidür

Oldı eczâsında sekkiz hatt ‘ ayân

Geldi hem eczâ-yı nâm-ı gaybdân¹¹¹¹

Nokta-i zâhirle ondur bî-haţar

Virdi deh elvâh-ı Mûsâdan haber

Nokta-i bâtınla heşt eczâ iy yâr

Muhkemât esrâridur fehm eyle var¹¹¹²

1109 من عرف نفسه فقد عرف ربه “Nefsini bilen rabbini bilir.” el-Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, II/362.

1110 Nefs (نفس)‘in ebcedi 190’dır, 2 noktasıyla birlikte 192 olur, 6 kere 32’ye eşittir. Bu da, 6 yön, yaratılışın 6 günü ve Kûn (كن)‘ün eczasındaki altı harften (كاف نون) her birinin 32 ilâhî harf mukabilinde olmasından kinayedir.

1111 Nefs (نفس)‘in eczasında 8 harf vardır: نون في سين. Fadl (فضل)‘in eczasındaki 8 harf في ضاد mukabilindedir. Nefsın eczasındaki 8 harf ile kelimenin kendisindeki 2 noktanın toplamı 10’dur, Hz. Musa’nın 10 levhî mukabilindedir.

1112 Nefs (نفس)‘in eczasındaki (نون في سين) 8 harf ve sadece batınında gelen 6 nokta toplamı 14’tür ve 14 muhkem harf mukabilindedir. Nefs (نفس)‘in zahirindeki 2 nokta da hesaba dahil edilirse 16 olur ki 16 hat mukabilindedir.

3635. Şānzdehdür nokṭa-i zāhirle bil
 Şānzdeh ḥaṭṭ-ı ḥüdāyı fehmi kıl
 Bī-mükerrer nokṭa vü ḥarfinde hem
 Nüh felek sırrı görindi bī-elem¹¹¹³
 Heşt ḥarfūn ebcedi iy nīk-ḥū
 Oldı bir kez bīst u heşt nüh sī vü dü¹¹¹⁴
 Tis‘ a āyāta ‘alem nüh sī vü dü
 Her biri sī vü dü nuṭṭ-ı faẓl-ı hū
 (98a) Bīst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammedür tamām
 Faẓl-ı ḥaḳdan aīla nefsūn ve’s-selām

Akl

3640. Nokṭa vü ḥarfinde ‘akluñ iy cüvān
 Görinür esmā-yı faẓl-ı gaybdān¹¹¹⁵
 Nām-ı Allāh u Muḥammed hem ‘Alī
 Āşikārā oldı hem nām-ı Velī
 Oldı hem penc vakt sırrı āşikār
 Penc ḥaṭṭ u ḥums sırrı hem iy yār
 Oldı üç rek‘at namāza ḥarf-i dāl
 İbn u eb u rūḥa hem bī-kīl u kāl
 Kāf u nūn u nokṭasın gösterdi hem
 Hemçü cān u nefis u ‘akl iy muḥterem

1113 Nefs (نفس)’in eczasında (نون في سين) gayr-ı mükerrer 5 harf ve 4 nokta vardır: ن و ف ي س. Harf ve nokta toplamı 9 felek mukabilindedir.

1114 Nefs (نفس)’in eczasının (نون في سين) ebcedi 316’dır. 9 kere 32 ile 28’in toplamına eşittir.

1115 Akl (عقل)’ın 3 harfi ve 2 noktası vardır, Fadl (فضل), Ali (علي) ve Veli (ولي)’nin 3’er harf ve 2’şer noktası, Allah (الله) ve Muhammed (محمد) lafızlarındaki 5’er harf mukabilindedir. 3 harfi 3 rekat akşam namazı ile baba-oğul-ruh mukabilindedir. Can, nefis lafızlarında olduğu gibi aklın da 3 harfi, Kün (كن)’ün 2 harfi ve 1 noktası mukabilindedir. Akl (عقل)’ın 2 noktası ise sabahın 2 rekatı mukabilindedir.

3645. İkki rek[‘] at şubḥ ez-faẓl-ı ilāh
 Noktasında görünür bî-iştibāh
 Ebcedinden kıl taleb iy nîk-hû
 Nokta-i kâf-ile altı sî vü dü¹¹¹⁶
 Şeş hurûf-ı kâf u nûna oldı dāl
 Altı sî vü dü zi-faẓl-ı zü'l-celāl
 Ya[‘] nî bir harf iy cüyā-yı dîn
 Ottuz ikki nuṭḡdur fehm it yakîn
 ‘Ayn u kâf u lām eczāda ‘ayān
 Nüh felek esrārına oldı nişān¹¹¹⁷
3650. Tis[‘] a āyāt-ı Kelîmdür¹¹¹⁸ âşikâr
 Nüh teşehhüd sırrı hem fehm eyle var
 Bâtınında çâr nokta bî-ḥaṭar
 Çâr ‘unşurdan saña virdi ḥaber
 ‘Ayn-ı ‘ilm u kâf-ı kuvvet lām-ı faẓl
 Âşikârâ gösterür fehm eyle ‘aql
 Noktasında tokkuz eczānuñ iy yâr
 Sitte-i eyyām sırrın aña var
 On biş olur nüh hurûf u şeş nuṭaṭ
 Gösterür on biş namāzı bî-ḡalaṭ
3655. Bî-mükerrer heşt olur eczāda bil
 Heşt ḥaṭṭ esrārıdur bî-kāl u kîl¹¹¹⁹

1116 Akl (عقل)’in ebcedi 200’dür, Kâf (ق)’in 2 noktasıyla birlikte 202 olur. Muhiṭî Dede bunu 6 kere 32 (192) olarak hesaplamıştır.

1117 Akl (عقل)’in eczasında 9 harf vardır: عين قاف لام. Zahirindeki 2 nokta dışında batınından 4 nokta zahir olur. Batınındaki 4 nokta 4 unsur, eczasındaki toplam 6 nokta da yaratılışın 6 günü mukabilindedir. 9 harf ve 6 nokta toplamı da Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilindedir.

1118 Nüşhada: kalemüdür.

1119 Akl (عقل)’in eczasında (عين قاف لام) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ع ي ن ق ا ف ل م. 8 harf, istiva hattından sonra zahir olan 8 ümmî hat ve Fadl’ın eczasındaki (في ضاد لام) 8 harf mukabilindedir.

(98b) Oldı hem eczâ-yı ism-i fazla dâl
 Añla ‘aqluñ sırrın iy şâhib-kemâl
 Ebcedin eczâ-yı ‘aqluñ bî-ħicâb
 Nokta-i zâhirle eylerseñ hisâb¹¹²⁰
 On iki kez sî vü dü olur ‘ayân
 Gösterür on iki burcı bî-gümân
 Ya‘ nî her bir burc iy ‘âlî makâm
 Sî vü dü nuṭṭ-ı ħüdâdur ve’s-selâm

Aşk

3660. ‘Aşk şekli fazl-ı ħaḳḳ ismin ‘ayân
 Gösterür fehm it bu sırrı bî-gümân
 Âdem u Ĥavvâ vü hem nâm-ı ħüdâ
 Görinür isminde ‘aşḳuñ ṭâlibâ¹¹²¹
 Noktasında oldı penc vakt âşikâr
 Penc ḥaṭṭ-ı Âdemi hem añla var
 Sekkiz olur üç ħurûf u biş nuṭṭ
 Muḳsem-i ottuz ikidür bî-ġalaṭ
 Heşt ḥaṭṭ-ı Âdemi gösterdi hem
 Heşt bâb-ı ‘Adne hem oldı ‘alem
 3665. ‘Aşkda ‘ayn-ı ‘Alî oldı ‘ayân
 Hem daḥi şîn-i şehâdet bî-gümân
 Kâf-ı kuvvet hem daḥi kâf-ı kalem
 Âşikârâ oldı hem kâf-ı kıdem

1120 Akl (عقل)’ın eczasının (عين قاف لام) ebcedi 382’dir, zahirdeki 2 noktayla 384 olur. Bu da 12 kere 32’ye eşittir, 12 burcun 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir.

1121 Aşk (عشق) 3 harf ve 5 noktadır. 3 harfi, Fadl (فضل), Âdem (آدم) ve Havvâ (حوا)’nın üçer harfi mukabilindedir. 5 noktası, beş vakit namaz ve yüzdeki 5 ebî hat (iki sakal, iki bıyık ve anfeke) mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 8’dir ve 32’nin muksemi, cennetin kapıları ve 8 ebî hat mukabilindedir.

Yine ‘ayn-ı ‘aşkdan iy kâmyâb
Kâf u nûn sırrı görünür bî-hicâb¹¹²²

Hem daḥi aşḥâb-ı kehfün mekşi bil
Görinür şîinde ‘aşkuñ fehm kıl

Şad tınâb-ı ḥayme kâfından zuhûr
Eyledi fehm eyle bu esrârı gör

3670. Tis‘a âyât-ı yed-i Mûsâ ‘ayân
Oldı eczâsında ‘aşkuñ bî-gümân¹¹²³

Görinür hem nüh teşehhüd nüh felek
Fehm iderseñ olduñ üstâd-ı melek

Noḳtasında on iki burc âşikâr
Hem on ikki ḥaṭṭ-ı Mûsâ añla var

Noḳta vü eczâ-yı ‘aşk iy ehl-i hâl
Oldı bîst u yek ḥaṭ-ı Havvâya dâl

Ḥaṭṭ-ı Havvâ şüret-i ‘aşk oldı bil
Bu cihetden zâta ‘aşk oldı sebîl

(99a) 3675. Bî-mükerrer heft olur bî-irtiyâb
Heft ḥaṭṭ-ı ümmdür añla bî-hicâb¹¹²⁴

Noḳta vü ḥarfinde iy dâna-yı dîn
Şânzdeh ḥaṭṭ âşikârâdur yakîn

Ebcet-i eczâ-yı ‘aşk iy kân-ı nûr
Hey’et-i mecmû‘a ile bî-kuşûr¹¹²⁵

1122 Aşk (عشق)’taki Ayın (ع)’in ebcedi 70’dir Kün (كن)’ün ebcedi mukabilindedir. Şın (ش)’ının ebcedi 300’dür, Ashab-ı Kehf’in mağarada kaldığı 300 yıl mukabilindedir. Kâf (ق)’ının ebcedi 100’dür, Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi mukabilindedir.

1123 Aşk (عشق)’ın eczasında 9 harf ve 12 nokta vardır: عین شین قاف. Harf ve nokta toplamı 21’dir, Havvâ’nın yüzündeki 21 hat mukabilindedir.

1124 Aşk (عشق)’ın eczasında (عین شین قاف) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 9 nokta vardır: ع ي ن ش ق ا ف.

1125 Aşk (عشق)’ın eczasının (عین شین قاف) ebcedi 671’dir, heyet-i mecmûa ile 672 olur, 21 kere 32’ye eşittir. Bu da 21 hattın her birinin 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir.

Bîst u yek ottuz ikidür bî-elem

Bîst u yek haţ sırrına oldu ‘alem

Ya‘ nî bîst u yek haţ-ı Havvâ ‘ayân

Her biri ottuz ikidür bî-gümân

3680. ‘Aşkdur kim haţ-ı vech-i hûbdur

Dil-firîb u şuret-i maḥbûbdur

‘Aşk imiş çün şuret-i ma‘ şûkda

Gör şifât-ı ḥālîkı maḥlûkda

‘Âşık u ma‘ şûk u ‘aşk iy nîk-nām

Sî vü dü nuṭk-ı ḥüdâdur ve’s-selām

Vücûd

Fazl-ı ḥaḳdan çâr ḥarf oldu vücûd¹¹²⁶

Bil vücûd esrârın iy ehl-i şühûd

Çâr ‘unşur sırrın itdi âşikâr

Çâr haţ-ı Âdemi hem aña var

3685. ‘Unşurı oldu vücûduñ bî-haţar

Şânzdeh haţ-ı siyâh-ı mu‘ teber

Nokṭa ile ‘unşur olur muḥkemât

Kim anuñçün farzdur hifdeh şalât

Bîst u yek haţ-ı ruḥ-ı Havvâya dâl

Çâr ḥarf-ile olur bî-kîl u kâl

Çâr ḥarf u nokṭa-i ism-i vücûd¹¹²⁷

Pencdür çün ism-i Allâh-ı vedûd

Penc vaḳt esrârına oldu ‘alem

Penc haţ-ı Âdemi gösterdi hem

1126 Vücud (وجود) 4 harften oluşur, her harfi dörder unsurdan toplam 16 olur. Zahirdeki bir noktayla birlikte 17’dir. Buna vücudun 4 harf i eklenirse 21 olur.

1127 Vücud (وجود) lafzının harf ve nokta toplamı 5’tir.

3690. Ebcedinden hem vücûduñ bî-gümân
Görinür tis‘a ‘aşer sırrı ‘ayân¹¹²⁸

Noğtasıyla ya‘nî on dört muhkemât
On toktuzdur fehm iden buldı necât

Bâ-cümel ismi vücûdûñ bî-ğalağ
Gösterür hifdeh hurûf u şeş nuğat

(99b)

Sâ‘at-i bîst u çahâr iy kân-ı nûr
Ebced ile noğta vü harfinedür
Çâr harfûñ ‘unşurı fehm it yağîn
‘Unşur-ı noğtayla hem bî-reyb ü şîn

3695. Ebced ile hey‘et-i mecmû‘a hem
Erba‘în esrârına oldı ‘alem¹¹²⁹

İnbisât-ı vâv u cîm u vâv u dâl
On iki burc oldı fehm it bî-cidâl¹¹³⁰

On iki hağ sırrın itdi hem ‘ayân
Hem on iki çeşmeden virdi nişân

Noğtasında ism-i fî vü dâd u lâm
Zâhir oldı fehm it iy ‘âlî mağâm

Pânzdeh rek‘at namâzı âşikâr
Gösterür eczâ vü noğta aña var

3700. Ebced-i zâhirle eczâ-yı vücûd
Noğta-i cîm ile hem iy ehl-i cûd¹¹³¹

1128 Vücud (وجود)‘un ebcedi 19’dur. 19 levvâha ve 14 muhkem harfle 5 noktası toplamı mukabilindedir. Ebcediyle 4 harfin toplamı da 23’tür, 17 muhkem harf ve 6 noktası toplamı mukabilindedir. Zahirdeki bir noktayla 24 olur ki 24 saat mukabilindedir.

1129 Vücud (وجود)‘un ebcedi olan 19 ile 4 harf ve 1 noktanın dörder unsurdan 20 alameti, heyet-i mecmûa ile birlikte 40’tır. Âdem’in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir.

1130 Vücud (وجود)‘un eczasında 12 harf vardır: واو جيم واو دال 12 burç, 12 hat ve 12 çeşme mukabilindedir. 12 harfin 3 noktası Fadl (فضل)‘ın 3 harfi mukabilindedir. 12 harf ve 3 noktası toplamı, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1131 Vücud (وجود)‘un ebcedi olan 19 ile eczasındaki 12 harf ve zahirdeki 1 noktası toplamı 32’dir.

Ottuz ikki olur aña bu demi
 Ya‘ nî nuṭṭı oldu vücūd-ı âdemî
 Ebced(i) on ikki ḥarfün bî-gümân
 Kıldı yüz on dört suver sırrın ‘ayân¹¹³²
 Oldı yüz on dört ‘aded fehmi eyle hem
 Şad tınâb u çârdeh ḥaṭṭa ‘alem
 Bî-mükerrer heft olur bî-irtiyâb¹¹³³
 Görinür heft âyet-i ümmü’l-kitâb

3705. Oldı üç nokṭayla on ḥaṭṭ-ı Kelîm
 K’Âdemün vechinde yazmışdur Kerîm
 Heft ḥarfün ‘unşurı hem iy hümmâm
 Aḥmedün nuṭṭıdır aña ve’s-selâm

Cesed

‘Aql u nefis u rûḥa dâl oldu cesed¹¹³⁴
 Hemçü ism-i fazl-ı Allâhu’ş-şamed
 İbn u eb u rûḥa hem oldu ‘alem
 Üç namâz esrârını gösterdi hem
 Nokṭa-i cîm ile çâr olur ‘ayân
 Çâr ḥarf-i mu‘ceme oldu nişân

3710. Ebcedinde ism-i Allâh âşikâr
 Ya‘ nî altmış yeddi olur aña var

(100a) Geldi ismine mukâbil çün cesed
 Bu cihetden secde buyurdı eḥad

1132 Vücud (وجود)’un eczasının (واو جيم واو دال) ebcedi 114’tür, Kuran’ın 114 sûresi, ayrıca Hayme-i Miâd’ın 100 ipi ve 14 hatt mukabilindedir.

1133 Vücud (وجود)’un eczasında (واو جيم واو دال) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta vardır: و ا ج ي م د ل 7 harf, dörder unsurdan 28 olur, Hz. Peygamber’in nutkündaki 28 harf mukabilindedir.

1134 Cesed (جسد) lafzı 3 harf ve 1 noktadan oluşur. Ebcedi 67’dir, Allah (الله)’ın ebcedi mukabilindedir.

Âdem u Havvânuñ ismi hem ‘ayân
 Görinür fazl-ı hüddâdan bî-gümân
 İnbisâtında görünür nüh felek
 Hem nüh âyet ma‘ nîsi bî-reyb ü şek¹¹³⁵
 Sitte-i eyyâm sırrı âşikâr
 Noktasında görünür fehm eyle var

3715. Olur on biş nüh hurûf u şeş nuķat
 Gösterür on biş namâzı bî-ğalaķ
 Nokķa-i cîm ile eczâ on olur
 Sırr-ı deh levh-i Kêlîmi gösterür
 Ebced-i zâhirle taķlîl-i cesed
 Nokķa-i cîm ile hem iy bâ-ķured
 Gösterür yetmiş sekiz harfî ‘ayân
 Kim muķaķķa‘ da gelüpdür bî-gümân
 Bî-mükerrer heşķ oldu bî-ğalaķ¹¹³⁶
 Heşķ cennet sırrıdur hem heşķ ķaķ

3720. Şûret-i zâhirle olur yânzdeh
 Görinür sırr-ı sefer iy merd-i reh
 Nokķasında ķâr ‘unşur âşikâr
 Ķâr ķaķķ-ı Âdemi hem ańla var
 Harf u nokķa on iki ķaķķa delîl
 Hem on iki burc-ı eflâķ oldu bil
 Müfred (u) terkîb-i sî vü dü kelâm
 Ma‘ nî-i rûķ u ceseddür ve’s-selâm

1135 Cesed (جسد)’in eczasında 9 harf ve 6 nokta vardır: جيم سين دال. Harf ve nokta toplamı 15’tir. Cesed (جسد)’in zahirindeki bir nokta ile kelimenin inbisatındaki 9 harfin toplamı 10’dur. Bu 10 ile, Cesed (جسد)’in ebcedi olan 67 ile zahirindeki 1 noktanın toplamı 78’dir, mukatta’ât harflerinin toplamı mukabilindedir.

1136 Cesed (جسد)’in eczasında (جيم سين دال) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ج ي م س ن د ا ل. Cesed (جسد)’in 3 harfiyle birlikte 11 olur. 8 harfin 4 noktası, 4 unsur mukabilindedir. 8 harf ve 4 nokta toplamı 12’dir.

Esmâ

Şüret-i esmâ(ı) fehîm it iy cüvân¹¹³⁷

Kim olur dört harf bî-reyb ü gümân

3725. Çâr harf-i mu‘ceme oldu ‘alem
‘Unşur esrârını idrâk eyle hem

Elbcd-i esmâ vü eczâ iy peser

Süre-i Qur‘ândan virdi haber

Sırr-ı esmâ oldu hakdan âşikâr

Perdei çün açdı fazl-ı kirdgâr

Çünkü esmâ cem‘-i ism oldu yakîn

İsm hem üç harfdür bî-reyb ü şîn¹¹³⁸

(100b)

İsm-i fî vü dâd u lâmı gösterür

İbn u eb u rûhdur hem uşta gör

3730. İsmüñ eczâsında oldu nüh felek
Nüh teşehhüd sırrı hem bilmek gerek

Noqtasında penc vaqt oldu ‘ayân

Hûms sırrın gösterür hem bî-gümân

Harf u nokta oldu on dört hatt-ı zât

Hem dağı on dört hurûf-ı muhkemât

Çâr harf-i esmânuñ eczâsı ‘ayân

On iki burc-ı felekdür bî-gümân¹¹³⁹

Heft hatt-ı vech-i Havvâ bî-hicâb

Noqtasında görünür hem heft bâb

1137 Esmâ (اسما) 4 harftir. Elcedi olan 102 ile eczasındaki 12 harfin (الف سين ميم الف) toplamı 114’tür.

1138 Esmâ, ism (اسم)’in çoğuludur ve isim (اسم) lafzı 3 harftir. İsm (اسم)’in eczasında 9 harf vardır: الف سين ميم. 9 harfin 6 noktası vardır ancak Muhîtu Dede bunu 5 nokta olarak hesaplamıştır.

1139 Esmâ (اسما)’nın eczasında 12 harf ve 7 nokta vardır: الف سين ميم الف. 12 harf ve 7 nokta-nın toplamı 19’dur.

3735. On iki eczâ-y-ıla yeddi¹¹⁴⁰ nuḳaṭ
 Ma‘ nî-i tis‘ a ‘ aşerdür bî-ğalaṭ
 Bî-mükerrer nokṭa vü ḥarfinde bil
 Görinür sırr-ı sefer iy ehl-i dil¹¹⁴¹
 Añla esrârını esmānuñ tamām
 Bulasın tā kim müsemmā ve’s-selām

Müsemmâ

Çâr ḥarf oldu müsemmâ âşikâr¹¹⁴²
 Hemçü esmâ iy birâder añla var
 Çâr ḥarf-i mu‘ cemi gösterdi bil
 Hem ‘ anâşır sırrını bî-kāl u kıl
 3740. Ebced ile çâr ḥarfinden ‘ ayân
 Görinür biş yigirmi tokkuz bî-gümân
 Biş yigirmi tokkuz oldu biş ḥaṭ
 K’Âdemüñ yüzinde geldi bî-ğalaṭ
 Ya‘ nî her ḥaṭṭ oldu bîst u nüh ḥurûf
 Añla bu taḳsîmi ez-faẓl-ı ra’ûf
 Mîm u sîn u mîm elif eczâda hem
 On iki ḥaṭ sırrına oldu ‘ alem¹¹⁴³
 Nokṭası eczâ-yı nām-ı gaybdân
 Oldı hem fehmi it sekiz bağ-ı cinân

1140 Nûshada: tokkuz.

1141 Esmâ (اسما)’nın eczasındaki 12 harfte (الف سين ميم الف) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 4 nokta vardır: م ن ي س ل ا. Harf ve nokta toplamı seferde bir günde kılınan 11 farz rekât mukabilindedir.

1142 Müsemmâ (مسما), esmâ lafzı gibi 4 harftir. Ebcedi olan 141 ile 4 harfin toplamı 5 kere 29’a eşittir. Yani Âdem’in yüzündeki 5 hattan her birinin 29 harf (lâm-elifle birlikte 28 harf) mukabilinde olmasından kinayettir.

1143 Müsemmâ (مسما)’nın eczasında 12 harf ve 8 nokta vardır: ميم سين ميم الف.

3745. Mīm-i bāṭınla müsemmâ pencdür
Penc vaḳti gösterür kim gencdür¹¹⁴⁴
Görinür hem nām-ı faẓl-ı ğaybdān
Kim iki nokṭayla penc olur ‘ayān
- (101a) Pānzdehdür penc ḥarf eczāda bil¹¹⁴⁵
Pānzdeh rek‘ at rumūzın fehm kıl
Nokṭasında oldu deh ḥaṭṭ āşikār
Kim gelüpdür levḥ-i Mūsāda iy yār
Bī-mükerrerr heft olur ez-ğaybdān
Okḳı tekrārında heṣṭ ḥaṭṭı ‘ayān¹¹⁴⁶
3750. Heft u heṣṭ ḥaṭ bīst u heṣṭ u sī vü dü
Gösterür fehm it zi-‘ unşur iy ulu
Yānzdeh rek‘ at namāzı bī-ğalaṭ
Gösterür yeddi ḥurūf u dōrt nuḳaṭ¹¹⁴⁷
Oldı on bir ḥarf-i menḳūṭ ‘alem
Şukḳa sırrına işāret oldu hem
On biş eczānuñ ḥesābı bī-gümān
Bī-mükerrerr ḥarf u nokṭayla ‘ayān¹¹⁴⁸
Şānzdeh bār sī vü dü olur işit
Şānzdeh ḥaṭṭ(a) ‘alemdür iy yigit
3755. Ya‘ nī her bir ḥaṭ zi-faẓl-ı lā-yenām
Sī vü dü nuṭḳ-ı ḥüddādur ve’s-selām

1144 Müsemṡâ (مسمآ) Mīm’in şeddesiyle 5 harftir: ا م س م ا. Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir.

1145 Müsemṡâ (مسمآ)’nın eczasında 15 harf ve 10 nokta vardır: ميم سين ميم الف.

1146 Müsemṡâ (مسمآ)’nın eczasında 15 harfte mükerrer 8 harf (م ي م ي م ي م) ve gayr-ı mükerrer 7 harf (م ي س ن ا ل ف) vardır. Bunlar 7 ve 8 hat mukabilindedir ki dörder unsurdan oluştuklarından 28 ve 32 hat olurlar.

1147 Müsemṡâ (مسمآ)’nın eczasındaki gayr-ı mükerrer 7 harf (م ي س ن ا ل ف), 4 noktasıyla birlikte 11’dir.

1148 Müsemṡâ (مسمآ)’nın eczasının (ميم سين ميم الف) ebcedi 501’dir, gayr-ı mükerrer 7 harf (م ي س ن ا ل ف) ve 4 nokta ile birlikte 512 olur, 16 kere 32’ye eşittir. Yani 16 hattan her biri 32 harf mukabilindedir.

Vech

Sûret-i esmâ-yı fî vü dâd u lâm
Vech geldi fehm it ez-rabbü'l-enâm¹¹⁴⁹

Vechdür ya' nî ki fazl-ı müste'ân
Kim odur bâkî vü hayy-ı câvidân

Noқта ile çâr olur fehm eyle var
'Unşur esrârını eyler âşikâr

Çârdeh hat sûre-i seb' u'l-meşân
Ebcedinde görünür fehm it 'ayân¹¹⁵⁰

3760. Bâ-cümel se harf-i vech iy hürde-bîn
Gösterür hifdeh hazar sırrın yaķın

On sekizdür noқта-i cîm ile hem
On sekiz biñ 'âleme oldu 'alem

Heşt hat-ı vech-i fazl-ı kirdgâr
Oldı eczasında vechün âşikâr¹¹⁵¹

Gösterür hem heşt firdevs-i berîn
Vechün aña sırrını iy ehl-i dîn

Penc vakte noqtası oldu 'alem
Gösterür Allâhuñ ismin aña hem

(101b) 3765. Heşt harfün ebcedi bî-irtiyâb
Sûret-i üç harf hem olsa hesâb
Olur üç yigirmi sekkiz bî-gümân
Hat-ı vech ü dest ü pâ gibi 'ayân

1149 Vech (وجه) 3 harftir, Fazl (فضل)'ın 3 harfî mukabilindedir. 3 harf, 1 noktasıyla 4 olur, 4 unsur mukabilindedir.

1150 Vech (وجه)'in ebcedi 14'tür, seb'u'l-meşân olan 14 hat mukabilindedir. Ebcedi, 3 harfle birlikte 17'dir, hazaardaki 17 farz rekat mukabilinde. Bir noktası da hesaba dahil edilirse 18 olur, 18 bin âlem mukabilindedir.

1151 Vech (وجه)'in eczasında 8 harf ve 5 nokta vardır: واو جيم هي. 8 harfin ebcedi 81'dir, vech (وجه)'in 3 harfiyle birlikte 84 olur, 3 kere 28'e eşittir. El, yüz ve ayaktaki 28'er hat mukabilindedir. Ayrıca 32 harfin eczasındaki 82 harf ile Lâm-elif (لا)'in 2 harfî toplamı mukabilindedir.

Hem daḥi eczâ-yı sî vü dü kelâm
Görinür bâ-lâm-elif fehm it ‘ayân

Bî-mükerrer şeş olur fehm it ‘ayân¹¹⁵²
Görinür şeş ibtidâ-yı Câvidân

Sitte-i eyyâm u hem eczâ-yı kün
Zâhir oldı vech-i ḥaḳda bî-süḥan

3770. Üç nuḳaṭla nüh olur bî-kāl u kıl
Nüh teşehhüd nüh felek sırrını bil

Bî-mükerrer şeş ḥurûf u bâ-cümel
Hey’et-i mecmû‘a ile bî-cedel

Gösterür yetmiş iki ḥarfı tamâm
Añla sırr-ı vech-i ḥaḳḳı ve’s-selâm

Yed

İkki ḥarf oldı yedu’l-lâh iy cüvân
Kâf u nûn ḥarfını gösterdi ‘ayân¹¹⁵³

Ya‘ nî emr-i kün yedu’l-lâh oldı bil
Gel yedu’l-lâhuñ rumûzın fehm kıl

3775. Noktasıyla çâr ḥaṭṭ-ı Âdemi
Gösterür hem çâr ḥarf-i mu‘ cemi

Çâr ‘unşur sırrına oldı ‘alem
Çâr cûy-ı cenneti gösterdi hem

Ebcedinde çârdeh ḥaṭṭ âşikâr
Kim yed-i ḳudretle yazmış kirdgâr

1152 Vech (وجه)’in eczasında (واو جيم هي) gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: و ا ج ي م ه. 6 harf, 3 noktasıyla birlikte 9’dur. 6 harfin, ebcedi olan 65 ve heyet-i mecmûası ile toplamı 72’dir. 28 harfin eczasındaki 72 harf mukabilindedir.

1153 Yed (يد) kelimesi 2 harftir, Kün (كن)’ün mukabilindedir. Yed (يد)’in 2 harfi, 2 noktasıyla 4 unsur ve cennetin 4 ırmağı mukabilindedir. Ebcedi 14 hat mukabilinde 14’tür. 2 harfle birlikte 16’dır ki 8 ümmî ve 8 ebî hattın toplamı mukabilindedir. Hesaba 2 noktayı da dahil edersek 18 olur, 18 bin âlem mukabilindedir.

Yî vü dâl ile olur on altı ھا
K'Âdemüñ yüzinde geldi bî-ğalat

Bâ-dü nokta on sekizdür âşikâr
On sekiz biñ 'âlemi fehm eyle var

3780. Pencdür eczâda yî vü dâl hem
Oldı penc ismine Allâhuñ 'alem¹¹⁵⁴

Hem olur eczâda Allâh çârdeh
Yed gibi fehm it bunu iy merd-i reh¹¹⁵⁵

Pençe sırrın gösterür hem âşikâr
Penc ھاٲٲ-ı Âdemi hem aña var

(102a) Çâr nokta penc eczâ bî-gümân
Gösterür tokkuz felek sırrın 'ayân

Tis'a âyâtı 'ayân gösterdi hem
Kim yazupdur dest-i Mûsâda kâlem

3785. Penc vaqtüñ kâmetin bî-reyb ü şîñ
Penc harfûñ ebcedinde gör yakîn¹¹⁵⁶

Ebced ile penc harf altmış olur
Bîst u heşt u sî vü düyi gösterür

Görinür hem kadd-i Âdem âşikâr
Hem dakîka sırrını fehm eyle var

Noktalarla olur altmış dört 'ayân
İkki ottuz ikkiden virür nişân

1154 Yed (يد)'in eczasında 5 harf vardır: يي دال. Allah (الله)'in 5 harfi mukabilindedir. Ayrıca 50 vakit namaz ve Âdem'in 5 hattı mukabilindedir. Eczasındaki 5 harf, 4 noktayla birlikte 9 felek ve Hz. Musa'nın 9 âyeti mukabilindedir.

1155 Yed (يد)'in ebcedi 14'tür; Allah (الله)'in eczasındaki (الف لام لام الف هي) 14 harf mukabilindedir.

1156 Yed (يد)'in eczasının (يي دال) ebcedi 55'tir, bir günde okunan 5 kâmetin kelimeleri toplamı mukabilindedir. 5 harf ve ebcedi olan 55'in toplamı da 28 ve 32 ilâhî harfin toplamı, Âdem'in 60 zirâ boyu, 60 dakika mukabilindedir. Hesaba 5 harfin 4 noktası da ilave edilirse 64 olur ki Âdem'in nutkundaki 32 harf ve yüzündeki 32 hattın toplamı mukabilindedir.

Ya‘ nî nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı vech-i Âdemi
Gösterür fehm it bu sırrı âdemî

3790. Bî-mükerrer ḥarf u nokṭa ez-celîl
Kâf u nûn eczâsına oldu delîl¹¹⁵⁷

Ebced u yî dâl elif u lâm iy yâr
Âdemüñ esmâsın itdi âşikâr

Ya‘ nî Âdemdür yedu’l-lâh bî-gümân
Hem de vechu’l-lâh fehm eyle ‘ayân

Penc ḥarf-ile olur elli tamâm
Elli ḥarf u nokṭadur yed ve’s-selâm

Sem’

Sem‘ üç ḥarf oldu gûş it iy cüvân
Gösterür fazl-ı ḥüdâ ismin ‘ayân¹¹⁵⁸

3795. Ḥarf-i sîni ḳadd-i Âdemdür yaḳîn
Hem daḥi mîminde sırr-ı erba‘ in

Kâf u nûn sırrını hem ‘ayn âşikâr
Gösterür fehm eyle bu esrârı var

İnbisâtında ‘ayân toḳḳuz felek
Toḳḳuz âyet sırrı hem bilmek gerek¹¹⁵⁹

Heşt cennet nokṭasında gizlidür
Heşt ḥaṭṭ-ı Âdemi hem gösterür

1157 Yed (يد)‘in eczasındaki (ي د ا ل) gayr-ı mükerrer 4 harf ve 2 nokta (ي د ا ل) toplamı Kün (كن)‘ün eczasındaki 6 harf (ك ا ف نون) mukabilindedir. Yed (يد)‘in eczasındaki gayr-ı mükerrer 4 harfin ebcedi 45’tir, Âdem (آدم)‘in ebcedi mukabilindedir. 5 harf ile bunların ebcedi olan 45’in toplamı 50’dir, 28 harf ve 22 noktasının toplamı mukabilindedir.

1158 Sem’ (سمع) 3 harftir, Fadl (فضل)‘ın 3 harfi mukabilindedir. Sem’in Sin (س) harfinin ebcedi Âdem’in 60 zirâ boyu, Mîm (م)‘inin ebcedi Âdem’in çamurunun yoḡrulduḡu 40 gün, Ayn (ع)‘ının ebcedi de Kün (كن)‘ün ebcedi mukabilindedir.

1159 Sem’ (سمع)‘in eczasında 9 harf ve 8 nokta vardır: سین ميم عين. Harf ve nokta toplamı 17’dir.

Hifdeh olur nüh hurûf u heşt nuķat
Gösterür hifdeh namâzı bî-ġalat

3800. Bî-mükerrer penc olur penc vaķt şalât
Görinür hem penc ħarf-i ism-i zât¹¹⁶⁰

(102b)

Ebcedinde yeddi kerre sî vü dü
Penc ħarf-i sem‘ üñ okķı iy ulu

Yeddi kerre sî vü dü bî-reyb ü şîn
Yeddi ħaţţ esrâridur fehm it yaķîn

Bâķî şeş ħalur zi-faẓl-ı lâ-yenâm
Şeş hurûf-ı kâf u nündur ve’s-selâm

Hat

İkki ħarfî kâf u nûn sırrın ‘ayân
Gösterür şekl-i ħaţţ ańla bî-gümân¹¹⁶¹

3805. İkki secde sırrına dâl oldu hem
Hem nuķât-ı faẓl-ı yezdâna ‘alem

Noktasında zât-ı vâhid âşikâr
Ańla ħaţţuñ sırrını iy hûşyâr

Nokta ile ħaţţ üç olur bî-gümân
Kâf u nûn(uñ) noktasın eyler beyân

Görinür esmâ-i fî vü dâd u lâm
Hem se rek‘ at şâm sırrı iy hümâm

1160 Sem’ (سمع)’in eczasında (سين ميم عين) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: س ي ن م ع. 5 harfin ebcedi 230’dur. 7 kere 32 ile 6’nın toplamına eşittir. 7 kere 32, 7 hattan herbirinin 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir. 6 da, Kün (كن)’ün eczasındaki 6 harf mukabilindedir.

1161 Hatt (خط)’ın 2 harfî, Kün (كن)’ün 2 harfî, 2 secde ve Fadl (فضل)’in ismindeki 2 nokta mukabilindedir. Bir noktası da Zât-ı vâhid mukabilindedir. 2 harf ve bir nokta olarak Hat (خط), Kün (كن)’ün 2 harf ve 1 noktası mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 3’tür, Fadl (فضل)’ın 3 harfî, akşamın 3 rekat farzı mukabilindedir.

Ḥî vü¹¹⁶² tîñüñ ‘unşurıdur heşt ḥaṭ¹¹⁶³

Heşt cennet sırrıdur hem bî-ğalaṭ

3810. On ikidür ‘unşur-ı nokṭayla bil

On iki ḥaṭṭ-ı ḥüdüyî fehm kıl

‘Unşur u nokṭa vü ḥurûf-ı ḥaṭṭ ‘ayân

Gösterür on biş namâzı bî-gümân

Çâr cû vü çâr ‘unşur u çâr ḥaṭ

Zâhir eczâsında ḥaṭṭuñ bî-ğalaṭ¹¹⁶⁴

Nokṭasında lafzatu’l-lâh âşikâr

Penc vaṭ u penc ḥaṭ hem aña var

Ḥarf u nokṭa nüh teşehhüd sırrıdur

Nüh felek nüh ḥaṭṭ-ı Mûsâ görünür

3815. Bî-mükerrer ḥarf u nokṭa bî-gümân

Kâf u nûn eczâsına oldu nişân¹¹⁶⁵

Oldı hem şeş ibtidâ sırrına dâl

Sitte-i eyyâma hem bî-kîl u kâl

Ebcedinde oldu ḥîñüñ âşikâr

On sekiz kez sî vü dü fehm eyle var

On sekiz ottuz iki iy muḥterem

On sekiz biñ ‘âleme oldu ‘alem

(103a) Ya‘ nî her bir ‘âlem ez-fazl-ı celîl

Ottuz ikkiden vücûda geldi bil

1162 Nûshada: Ḥaṭṭ u.

1163 Hatt (خط)’ın 2 harfî dörder unsurdan 8’dir, 8 hat ve 8 cennet mukabilindedir. Bir noktasının 4 unsuruyla 12 olur, 12 hat mukabilindedir. Buna Hatt (خط)’ın 2 harf ve 1 noktası eklenirse 15 olur, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1164 Hatt (خط)’ın eczasında 4 harf vardır: طي خي 4 unsur ve cennetin 4 ırmağı mukabilindedir. 5 noktası da Allah (الله) lafzının 5 harfî mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı, hizada bir günde kılınan farz rekatlardaki 9 teşehhüd mukabilindedir.

1165 Hatt (خط)’ın eczasında طي خي gayr-ı mükerrer 3 harf ve 3 nokta vardır: ط خ ي. Harf ve nokta toplamı Kûn (كن)’ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir.

3820. Bākî bîst u çâr kaldı bî-gümân
 Sâ‘at-i leyl ü nehâr oldu ‘ayân
 Çâr harf-ile olur nuṭṭ-ı resûl
 Añla ḥaṭṭuñ sırrın iy kân-ı uşûl
 İkki yî bir ṭînüñ olur ebcedi
 Bîst u nüh fehm it bu nuṭṭ-ı sermedi
 Ya‘nî bîst u nüh suver sırrı tamâm
 Oldı ḥaṭ zımnında zâhir ve’s-selâm¹¹⁶⁶

Hâl

Nokṭa-i ef‘âl-i zât u hem sıfât
 Ḥâlün üç harfidür iy ehl-i necât
 3825. İsm-i fazlu’l-lâh-ı rabbü’l-‘âlemîn
 Görinür hem rûḥ u ibn ü eb yakîn¹¹⁶⁷
 Çâr olur bâ-nokṭa fehm it bî-gümân
 Çâr ‘unşurdan virür saña nişân
 ‘Unşurında şânzdeh ḥaṭṭ-ı ḥüdâ
 Nokṭa vü üç harfüñ añla tâlibâ
 Oldı eczâsında ḥâlün bî-galat
 Âşikârâ heşt cennet heşt ḥaṭ¹¹⁶⁸
 Nokṭasında çâr ḥaṭ sırrı ‘ayân
 K’Âdemün vechinde kıldı ḥaḳ beyân

1166 Hatt (خط)’in eczasındaki 4 harften (خي طي) Hı (خ) harfinin ebcedi 600’dür. 18 kere 32 ile 24’ün toplamına eşittir. 18 kere 32, 18 bin âlemin 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir. 24 de, bir günün 24 saati mukabilindedir. 24 ile Hatt (خط)’in eczasındaki (خي طي) 4 harfin toplamı Hz. Peygamber’in nutkündaki 28 harf mukabilindedir. Kalan 3 harfin (ي ط ي) ebcedi ise 29’dur, başında mukatta‘ât harfi gelen 29 sûre mukabilindedir.

1167 Hâl (حال) 3 harf ve 1 noktadır. Bunların her biri dörder unsurdan 16 olur.

1168 Hâl (حال)’in eczasında 8 harf ve 4 nokta vardır: خي الف لام. Harf ve nokta toplamı 12’dir.

3830. Çâr nokta heşt harf fehmi eyle hem
Oldı haqdan on iki haṭṭa ‘alem

Bî-mükerrer şeş hurûf-ı kâf u nûn
Sitte-i eyyâmdur hem bî-füsûn¹¹⁶⁹

Şeş hurûf bâ-çâr nokta deh olur
Sırr-ı deh elvâhdur iy kân-ı nûr

Heşt harfûñ ebcedi bî-reyb ü şîn
Yeddi yüz toḡsan iki olur yaḡîn

Yeddi yüzle toḡsan altı bî-gümân
Çâr noktayla olur fehmi it ‘ayân

3835. Hâlden târîḡ-i fazl-ı zü’l-celâl
Zâhir oldı fehmi it iy ehl-i kemâl¹¹⁷⁰

Yeddi yüz toḡsan iki sekkiz hurûf
Heştşad olur fazl-ı haqdan bul vuḡûf

(103b)

Ya‘ nî ism-i dâd-ı fazl-ı kirdgâr
Oldı fehmi it ma‘ nî-i hâl âşikâr¹¹⁷¹

Bî-mükerrer harf u nokta iy cüvân
Yeddi yüz toḡsan iki hem bî-gümân

Câvidân(î)-nâme cem‘ in gösterür
K’oldı sekkiz yüz ikide uṣṭa gör¹¹⁷²

3840. Ma‘ nî-i hâl u ḡaṭ-ı Âdem tamâm
Nuṭḡ-ı zât-ı fazl-ı haqdur ve’s-selâm

1169 Hâl (خال)’in eczasında (خي الف لام) gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: خ ي ا ل ف م. 6 harf, 4 noktasıyla 10’dur.

1170 Hâl (خال)’in eczasının (خي الف لام) ebcedi 792’dir, 4 noktasıyla birlikte 796 olur. Fazlullah’ın vefat tarihi (h. 796) mukabilindedir.

1171 Hâl (خال)’in eczasının (خي الف لام) ebcedi olan 792 ile 8 harfin toplamı 800’dür, Fadl (فضل) ismindeki Dâd (ض)’in ebcedi mukabilindedir.

1172 Hâl (خال)’in eczasının (خي الف لام) ebcedi olan 792 ile bu harflerdeki gayr-ı mükerrer 6 harf ve 4 nokta (خ ي ا ل ف م) toplamı 802’dir. *Câvidân-nâme*’nin Fazlullah’ın ölümünden 6 yıl sonra yani, 802 yılında toplanıp son şeklini aldığı tarihi gösterir.

Lisân

Fazl-ı hâkdan çâr harf oldu lisân

Çâr ‘unşurdan saña viridi nişân

Nokta-i nûnıla oldu penc haţ

Penc vaqt esrâridur hem bî-ğalat¹¹⁷³

‘Unşurıdur çâr harfûñ şânzdeh

Şânzdeh haţ sırrıdur iy merd-i reh

Çâr harf u nokta-i nûn ile hem

Bîst u yek haţ sırrına oldu ‘alem

3845. Çâr harf u bâ-cümel bî-reyb ü şîn

Penc bîst u nüh olur fehmi it yakîn

Penc harf u nokta-i fazl oldu bil

Her birini bîst u nüh fehmi eylegil¹¹⁷⁴

Çâr harfûñ inbisâtı âşikâr¹¹⁷⁵

On iki burc-ı felekdür aña var

Noktasında şeş cihet sırrı ‘ayân

Şeş hurûf-ı kâf u nûn hem bî-gümân

Harf ü nokta hijdeh olur âşikâr

‘Âlem-i¹¹⁷⁶ hijdeh hezârı aña var

3850. Bî-mükerrer heşt haţdur bî-ğalat

Lâm sîn elif u nûn ez-resm-i haţ¹¹⁷⁷

1173 Lisân (لسان) 4 harf ve 1 noktadır. 4 harf dörder unsurdan 16 olur. 16 ile 4 harf ve 1 noktası toplamı 21’dir.

1174 Lisân (لسان)’ın ebcedi 141’dir, 4 harfle birlikte 145 olur, 5 kere 29’a eşittir. Bu, Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktasının her birinin 29 harf mukabilinde olmasından kinayettir.

1175 Lisân (لسان)’ın eczasında 12 harf ve 6 nokta vardır: لام سين الف نون.

1176 Nûshada: Ğâlemi.

1177 Lisân (لسان)’ın eczasında (لام سين الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ل ا م س ي ن ف و.

Ebced-i¹¹⁷⁸ eczâ-yı on ikki lisân
 Olur on dört bîst u heşt fehm it ‘ayân
 Sırr-ı on dört hâtt-ı vechi gösterür
 Ya‘ nî her hâṭ bîst u heşt harf oldu gör
 Lām sîn elif u nūnuñ ‘unşurı
 Şānzdeh bākī daḥi iy dīn eri
 Olur ikki şānzdeh bī-kīl u kāl
 Sī vü dü nuṭḡ-ı ḥüdâ-yı zü’l-celāl¹¹⁷⁹

- (104a) 3855. Başdan ayağa vücūd-ı Âdemi
 Hâṭ kitâbıdur okı iy âdemî
 ‘Ayn u enf u fem lisân ḥâcib tamâm
 Cümle nuṭḡ-ı faẓl-ı ḥaḡdur ve’s-selâm

Dehân

- Çâr ‘unşurdan ḥaber virdi dehân
 Çâr hâtt-ı Âdeme oldu nişân
 Penc ism-i faẓl-ı rahmâna ‘alem
 Nokṡa-i nūn iledür fehm eyle hem
 Ebcedinde bîst u heşt u sī vü dü
 Şeşt daḡīḡa sırrı hem bī-güft u gū
 3860. Çâr harf-ile olur şeşt u çahâr
 İkki sī vü dü görinür âşikâr
 Ya‘ nî ikki sī vü dü bī-reyb ü şīn
 Nuṭḡ u hâtt-ı vech-i Âdemdür yaḡīn¹¹⁸⁰

1178 Nüşhada: Ebced u. Aşağıda gösterilecek hesaba göre bunun “Ebced-i” olması gerekir, doğru şekliyle yazdık.

1179 Lisân (لسان)’ın eczasının (لام سين الف نون) ebcedi 408’dir, 14 kere 28 ile 16’nın toplamına eşittir. 14 kere 28, yüzdeki 14 hattın her birinin 28 ilâhî harf mukabilinde olduğunu gösterir. Kalan 16 ile, Lisân (لسان)’ın 4 harfinin dörder unsurdan 16 alametinin toplamı 32 hat mukabilindedir.

1180 Dehân (دهان) 4 harf ve 1 noktadan oluşur. Harf ve nokta toplamı 5’tir. Ebcedi 60’tır, 28 ve 32 harfin toplamı mukabilindedir. Dehân (دهان)’ın 4 harfiyle 64 olur ki Âdem’in 32 nutku ve 32 hattı toplamı mukabilindedir.

İnbisâtında dehānuñ bî-ḥaṭar
Zāhir oldu şukḡa hem sırr-ı sefer¹¹⁸¹

Noktasında penc vakt oldu ‘ayān
Penc ḥissi gösterür hem bî-gümān

Ma‘ nî-i on bir ḥurûf u biş nuḡat
Şüret-i on altı ḥaṭdur bî-ḡalaṭ

3865. Bî-imāle on bir eczā-yı dehān
Heft ḥaṭṭ-ı ümmdür añla bî-gümān

‘Unşurında heft ḥarfün āşikār
Bîst u heşt nuṭḡ-ı resûl-i nāmdār¹¹⁸²

Bî-mükerrer heştdür on bir ḥurûf
Heşt bâb-ı cennet oldu bul vuḡûf

Çār nokṡayla olur işnā ‘aşer
On iki burc-ı felekdür al ḡaber¹¹⁸³

Heşt ḥarfün ‘unşurıdur bî-cidāl
Sî vü dü nuṭḡ-ı ḡüdā-yı zü’l-celāl

3870. Bîst u heşt u sî vü dü sırr-ı kelām
Āşikār oldu dehāndan ve’s-selām

Dendân

Penc ism-i faẓl-ı Allāh āşikār
Oldı dendānuñ ḥurûfindan iy yār¹¹⁸⁴

1181 Dehân (دهان)’ın inbisâtında 11 harf ve 5 nokta vardır: دال هي الف نون. Harf ve nokta toplamı 16 hat mukabilindedir.

1182 Dehân (دهان)’ın inbisâtındaki 11 harfte (دال هي الف نون) bî-imāle 7 harf vardır: ا ل ي ل ف ن و. Her biri dörder unsurdan 28 olur.

1183 Dehân (دهان)’ın inbisâtında (دال هي الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: د ا ل ه ي ن و. 8 harf 4 noktasıyla 12 burç mukabilindedir. 8 harfin her biri dörder unsurdan 32 olur. Dolayısıyla yukarıda elden edilen 28 ve buradaki 32, 28 ve 32 ilâhî harfler olarak, hakikatte olduğu gibi burada da “dehân” lafzından ortaya çıkmaktadır.

1184 Dendân (دندان) 5 harf ve 2 noktadır. 5 harfin ebcedi olan 109 ile 5 harfin toplamı Kuran’ın sûreleri sayısınınca 114’tür. Dendân (دندان)’ın harf ve nokta toplamı 7’dir, her biri dörder unsurdan 28 olur, 4 mucem harfle 32’dir. Dışlerin 28 veya 32 olması lafızdan da müşahade edilir. Metinde, fe kısaltmasıyla, Faẓlu’l-lâh olarak yazılan kelimeyi, Allah lafzının beş harfinden dolayı faẓl-ı Allāh olarak düzelttik.

- (104b) Ebced u penc harf-i dendân bî-cidâl
 Oldı yüz on dört suver sırrına dâl
 Çârdeh haţ sırrın itdi hem ‘ayân
 Şad tınâb-ı haymei hem bî-gümân
 İkki nokta ikki harf-i kâf u nûn
 Oldı dendân sırrın ańla bî-sühan
3875. Penc harf eczâ ile bâ-dü nuķat
 Gösterür hifdeh şalâtı bî-ğalat¹¹⁸⁵
 İkki nokta biş hurûf olur yedi
 Zâhir oldı yeddi haţ-ı sermedî
 ‘Unşurıdur nokta vü harfün ‘ayân
 Bîst u heşt nuţ-ı resûl-i gaybdân
 Çâr harf-ile olur sî vü dü bil
 Sî vü dü nuţ-ı hüdâyı fehm kıl
 Bîst u heşt u sî vü dü olduğı diş
 Âşikârâ oldı isminde iriş
3880. Bî-imâle oldı dendân deh hurûf¹¹⁸⁶
 Ańla deh elvâh sırrın bul vuķûf
 Dâl u nûn u dâl elif nûn âşikâr
 Olur eczâ pânzdeh fehm eyle var¹¹⁸⁷

1185 Dendân (دندان)’ın eczasındaki 15 harf (دال نون دال الف نون) ile zahirindeki 2 noktası toplamı 17’dir, hazardaki 17 farz rekat mukabilindedir. 15 harf de Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilindedir. Dendânın eczasındaki 5 nokta da 5 vakit namaz mukabilindedir. Eczasındaki 15 harfle 5 nokta toplamı 20’dir, 20 rekat sünnet mukabilindedir. Heyet-i mecmûa ile 21’dir, Havvâ’nın 21 hattı mukabilindedir.

1186 Dendân (دندان)’ın eczasındaki 15 harf (دال نون دال الف نون), bî-imâle 10 harftir: ا ل و ن ا ل ل ف و ن.

1187 Dendân (دندان)’ın eczasındaki 15 harf (دال نون دال الف نون) devamındaki beyitte söylendiğı gibi Cuma günü kılınan 15 farz rekat mukabilindedir. 15 harfin 5 noktası, 5 vakit namaz ve 5 hat mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 20’dir, bir günde kılınan 20 rekat sünnet mukabilindedir. Heyet-i mecmua ile 21 olur ki Havvâ’nın yüzündeki 21 hat mukabilindedir.

Pânzdeh rek‘ at namâza oldu dâl
Kim kılunur cum‘ a gün bî-kîl u kâl

Pânzdeh eczâda penc oldu nuķat
Ma‘ nî-i penc vaktüdür hem penc ĥat

Ĥarf u nokta bîst olur çün ĥarf-i kâf
Bîst rek‘ at sırrıdır hem bî-ĥilâf

3885. Hey‘et-i mecmû‘ a ile bî-gümân
Oldı bîst u yek ĥat-ı Havvâ ‘ayân
Bî-mükerrer şeş ĥurûf-ı kâf u nûn
Oldı dendân aña bî-mekr u füsûn¹¹⁸⁸
Sekkiz olur ikki noktayla ‘ayân
Sekkiz uçmakdan virür saña nişân
Muķsem-i sî vü düdür sekkiz tamâm
Sırrını dendânuñ aña ve’s-selâm

Zebân

Çâr ‘unşur çâr nehr u çâr ĥat
Görinür ism-i zebândan bî-ġalat¹¹⁸⁹

- (105a) 3890. Noktasında ism-i fî vü dâd u lâm
Hem se rek‘ at şâm sırrıdır tamâm
Heft ĥat-ı vech-i Havvâ bî-gümân
Oldı ĥarf u nokta-i lafz-ı zebân
Ebcedinde kadd-i Âdem gizlidür
Ya‘ nî bîst u heşt u sî vü dü olur

1188 Dendân (دندان)’ın eczasındaki (دال نون دال الف نون) gayr-ı mükerrer 6 harf (د ا ل ن و ف), Kûn (کون)’ün eczasındaki 6 harf (کاف نون) mukabilindedir. 6 harf (د ا ل ن و ف), 2 noktasiyla birlikte 8 cennet mukabilindedir ve 32’nin muksemidir.

1189 Zebân (زبان) 4 harf ve 3 noktadır. Harf ve nokta toplamı 7’dir. Ebcedi 60’tır. Âdem’in 60 zirâ boyu mukabilindedir. Zebân (زبان)’ın ebcediyle 4 harfi toplamı, Âdem’in nutkündaki 32 harf ve vechindeki 32 hat toplamı mukabilindedir. 4 harfi, 3 noktası, 4 harfin ebcedi olan 60 ile 67 olur. Allah (الله)’ın ebcedi, ayrıca Âdem (آدم) ve Havvâ (حوّا)’nın ebcedleri toplamı mukabilindedir.

Çār harf-ile olur şešt u çahār
Nuṭḡ u ḥaṭṭ-ı Ādem oldu âşikār

Bā-se nokṭa şešt u heft olur yaḡīn
Gösterür Allāhuñ ismin iy emīn

3895. Ādem u Ḥavvānuñ esmāsına hem
Fazl-ı yezdāndan zebān oldu ‘alem

Zi vü bī elif u nūn bī-ḡīl u ḡāl
İnbisâtında olur deh levḥe dāl¹¹⁹⁰

Nokṭasında sırrı nüḥ çarḥ-ı ‘aẓīm
Görinür hem tis‘a āyāt-ı Kelīm

On toḡuzdur deh ḥurūf u nüḥ nuḡat
Ma‘nī-i tis‘a ‘aşerdür bī-ḡalaṭ

Bī-imāle şeşdür eczā-yı zebān¹¹⁹¹
Şeş ḥurūf-ı kāf u nūndur bī-ḡümān

3900. Nokṭasında sırr-ı şeş rüz âşikār
Hem cihāt-ı sittei fehmi eyle var

Altı harf u altı nokṭa on iki
On iki burc-ı felekdür iy zekī

Bī-mükerrer heşt cennetden nişān
Gösterür fehmi eyle eczā-yı zebān¹¹⁹²

Şeş nuḡatla çārdeh olur tamām
Çārdeh ḥaṭṭ-ı ḥüdādur ve’s-selām

1190 Zebān (زبان)’ın inbisâtında 10 harf ve 9 nokta vardır: ز ي ب ي الف نون.

1191 Zebān (زبان)’ın inbisâtında (ز ي ب ي الف نون) bī-imāle 6 harf ve 6 nokta vardır: ي ي ل ف و ن. 6 harf, Kün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir, 6 nokta da yaratılışın 6 günü ve 6 yön mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı da 12 burca mukabil gelir.

1192 Zebān (زبان)’ın inbisâtında (ز ي ب ي الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf ve 6 nokta vardır: ز ي ب ا ل ف ن و. Harf ve nokta toplamı 14 hat mukabilindedir.

Gûş

Gûş üç harf oldu vü üç nokta hem

Kâf u nûn eczâsına oldu ‘alem¹¹⁹³

3905. Üç hûruf-ı gûş ism-i fazl-ı hak

Noktası üç rek‘at oldu bî-nuṭak

Oldı eczâsında nüh âyet ‘ayân¹¹⁹⁴

Nüh teşehhüd nüh felek hem bî-gümân

Heft ḥaṭṭ-ı âyet-i ümmü’l-kitâb

Noktasında âşikârâ bî-ḥicâb

(105b)

Harf u nokta olur on altı iy yâr

Gösterür on altı ḥaṭṭı âşikâr

Bî-imâle şeş olur bî-reyb ü şîn

Şeş cihet esrârıdur fehm it yakîn

3910. Şeş hûrûfın noktasıdur çâr bil

Çâr nehr u çâr ḥaṭṭı fehm kıl

Şeş hûrûf u çâr nokta deh olur

Deh ḥaṭ-ı elvâḥ-ı Mûsâ sırrıdur¹¹⁹⁵

Bî-mükerrer heft olur eczâ-yı gûş¹¹⁹⁶

Heft ḥarfûn ma‘nîsidür eyle gûş

Noktasında oldu heft kevkeb ‘ayân

Heft ḥarfûn fehm kıl ez-ğaybdân

1193 Gûş (گوش) 3 harf ve 3 noktadır, toplamı Kûn (كن)’ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir.

1194 Gûş (گوش)’un eczasında 9 harf ve 7 nokta vardır: گاف واو شین. Harf ve nokta toplamı 16 hat mukabilindedir.

1195 Gûş (گوش)’un eczasında (گاف واو شین) bî-imâle 6 harf ve 4 nokta vardır: ا ف ا و ي ن. 6 harf, 6 yön mukabilindedir. 4 nokta da 4 nehir ve 4 hat mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı Hz. Musa’nın 10 levhine mukabil gelir.

1196 Gûş (گوش)’un eczasında (گاف واو شین) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 7 nokta vardır: گ ا ف و. 7 harfin her biri dörder unsurdan 28 olur, Hz. Peygamber’in nutkündaki 28 harf mukabilindedir.

Fazl-ı hâkdan heft harf u heft nuqat
Çârdeh hat ma' nîsidür bî-ğalat

3915. Bîst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammed iy hümmâm
Heft harfün ' unşurıdur ve's-selâm

Çeşm

Çeşm ism-i fî vü dâd u lâmdur¹¹⁹⁷
İbn u eb u rûḥa hem a' lâmdur

' Unşurında on iki hatt âşikâr
On iki burc-ı felek hem aña var

Bâ-' anâşır üç ḥurûf-ı çeşm hem
Hâkdan on biş rek' ate oldı ' alem

Noḳtasında şeş cihet sırrı ' ayân
Şeş ḥurûf-ı kâf u nûn hem bî-gümân

3920. Şeş nuḳâtun ' unşurı bîst u çahâr
Zâhir oldı sâ' at-i leyl ü nehâr

Nüh felekden harf u noḳta açdı râh
Görinür hem tis' a âyât-ı ilâh

Nüh teşehhüd geldi eczâsında hem¹¹⁹⁸
Oldı hem nüh mâh-ı ' İsâya ' alem

Çîm u şîn u mîm eczâ vü nuqat
Nuṭṭ-ı Mûsâya ' alemdür bî-ğalat

Gösterür hem bîst u heşt harfün ' ayân
Noḳtasını fazl-ı hâkdan bî-gümân

1197 Çeşm (چشم) 3 harf ve 6 noktadır: 3 harfin her biri dörder unsurdan 12 olur. 12 ile 3 harfin kendisi 15'tir, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir. 6 noktanın da her biri dörder unsurdan 24 olur, 24 saat mukabilindedir.

1198 Çeşm (چشم)'in eczasında 9 harf vardır: چیم شین میم. 9 harf, 13 noktasıyla 22 olur, Hz. Musa'nın nutkündaki 22 harf mukabilindedir. Ayrıca 28 ilâhî harfin 22 noktası mukabilindedir.

3925. Bî-mükerrer çeşm fehmi it penc olur¹¹⁹⁹

İsm-i zât u penc vakti gösterür

(106a)

Noktasıyla penc harf iy muhterem

Çârdeh haţ sırrına oldu ‘alem

Ebcad-ile çeşm fehmi it âşikâr

Bî-mükerrer harf u nokta hem iy yâr¹²⁰⁰

Olur altı kerre ya‘ nî sî vü dü

Altı bîst u heşt hem bî güft u gû

Altı sî vü dü vü altı bîst u heşt

Bâğ-ı gülzâr-ı derecdür eyle geşt

3930. Bâ-nüh eczâ vü cümeli bî-reyb ü şîñ

Olur on altı otuz ikki yakîn¹²⁰¹

Gösterür on altı haţtı âşikâr

Her birini ottuz ikki aña var

Çeşmdür çünkim cihânı seyr iden

Anda bulundu ter(i)mân u¹²⁰² zemen

Kısmet-i çeşm ez-ğüdâ-yı lâ-yenâm

Âşikârâ oldu fehmi it ve’s-selâm

Bînî

Çâr harf-i ism-i bînî iy cüvân¹²⁰³

Çâr ‘unşur sırrını eyler beyân

1199 Çeşm (چشم)‘in eczasında (چیم شین ميم) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: چ ي م ش ن. 5 harf, 9 noktasıyla birlikte 14’tür.

1200 Çeşm (چشم)‘in 3 harfi, ebcedi olan 343 ve eczasının gayr-ı mükerrer 5 harfi ve 9 noktası toplamı 360’tur. 6 kere 28 ve 6 kere 32’nin toplamı mukabilindedir.

1201 Çeşm (چشم)‘in eczasındaki 9 harf (چیم شین ميم) ve bu 9 harfin ebcedi olan 503’ün toplamı 512’dir, 16 kere 32’ye eşittir. Yani 16 hattın her birinin 32 harf mukabilinde olmasından kinayettir.

1202 Nûshada: termân-ile.

1203 Bînî (بینی) 4 harf ve 6 noktadır. Ebcedi 72’dir, 28 harfin eczasındaki 72 harf mukabilindedir. 6 noktayla birlikte 78 olur ki mukatta’ât harflerinin toplam sayısı mukabilindedir. Hesaba 4 harf de dahil edilirse 82 olur, 32 harfin eczasındaki harflerin toplamı mukabilindedir.

3935. Noktasında sitte-i eyyâmı gör
Kâf u nûn eczâsı hem rûşen-dürür
Nokta vü harfinde deh hatt âşikâr
Kim gelüpdür levh-i Mûsîde iy yâr
Ebced-i bînî zi- fazl-ı dâdger
Virdi yetmiş ikki eczâdan haber
Bâ-nuķat heftâd u heştür bî-gümân
Gösterür yetmiş sekiz harfî ‘ayân
Çâr harf-ile olur heştâd u dü
Görinür eczâ-yı nuķ-ı sî vü dü
3940. Oldı eczâsında nüh âyet ‘ayân¹²⁰⁴
Nüh teşehhüd nüh felek hem bî-gümân
Nüh hurûf-ı bînî vü sîzdeh nuķat
Sırr-ı bîst u dü nuķatdur bî-galať
Bî-mükerrer bî vü yî vü nûn u yî
Çâr hatt-ı Âdem oldı iy aķı¹²⁰⁵
Heşt olur bâ-çâr nokta âşikâr
Heşt gülzâr-ı cinândur ańla var
- (106b) Çâr harf u sîzdeh nokta tamâm
Sırr-ı hifdeh rek‘ at oldı ve’s-selâm

Leb

3945. Leb iki harf oldı haķdan bî-gümân
Kıldı ikki kâf u nûn harfîn ‘ayân

1204 Bînî (بینی)nin eczasında 9 harf ve 13 nokta vardır: بي بي نون يي. Harf ve nokta toplamı, Arap alfabesinin 22 noktası mukabilindedir.

1205 Bînî (بینی)nin eczasında (بي بي نون يي) gayr-ı mükerrer 4 harf ve 4 nokta vardır: ب ب ي ن و. Bu 4 harf, eczadaki 13 nokta ile hazardaki 17 farz rekat mukabilinde olur.

Nokta-i bî nokta-i nûna ‘alem
Oldı lebdür kâf u nûn rüşen direm¹²⁰⁶

İsm-i fî vü dâd u lâmu âşikâr
Gösterür bâ-nokta lâm u bî iy yâr

‘Unşurında ikki harf u nokta hem
On iki hat sırrına oldı ‘alem

On iki ‘unşurla lâm u bî ‘ayân
Çârdeh hat sırrına oldı nişân

3950. Nokta ile on biş olur âşikâr
Gösterür on biş namâzı aña var

Ebcedinde sî vü dü nuṭṭ-ı hüdâ
Gösterür leb fehmi iderseñ ṭalibâ¹²⁰⁷

Ebced u dü harf-i leb bî-reyb ü şîn
İkki hifdeh secde sırrıdur yakîn

Penc harf u nokta-i fazl-ı ilâh
Penc hatṭ u penc vakt iy merd-i râh

Oldı eczâsında fehmi eyle ‘ayân
Fazl-ı haḳdan lâm u bînüñ bî-gümân¹²⁰⁸

3955. Şeş ‘alemdür nokta-i zâhirle bil
Kâf u nûn eczâsına oldı delîl

1206 Leb (ب) 2 harf ve 1 noktadır. Kün (كُن)‘ün 2 harfi mukabilindedir. Leb‘in Be (ب)‘indeki nokta, Kün (كُن)‘ün Nûn (ن)‘unun noktası mukabilindedir. Yani her iki kelime de 2 harf ve 1 noktadır. Leb (ب)‘in harf ve nokta toplamı 3’tür ve dörder unsurdan 12 olur, 12 hat mukabilindedir. 2 harfle birlikte 14 hat mukabilinde olur. 1 nokta da hesaba dahil edilirse 15 olur ki Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1207 Leb (ب)‘in ebcedi 32’dir, 32 ilâhî harf mukabilindedir. 2 harfle birlikte 34 olur ve hazar- da 17 farz rekatta yapılan 34 secde mukabilindedir.

1208 Leb (ب)‘in eczasında 5 harf vardır: لام بی, Fadl (فضل)‘in 3 harfi ve 2 noktası toplamı, 5 hat ve 5 vakit namaz mukabilindedir. Eczasındaki 5 harf, zahirdeki (ب) 1 nokta ile 6 olur. Kün (كُن)‘ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir.

Nokta-i bâtinla oldu aña hem
 Heşt haţt-ı vech-i insāna ‘alem¹²⁰⁹
 Ebced u eczā-yı lām u bī yakīn
 Nokta-i bâtinla hem bī-reyb ü şīn¹²¹⁰
 Toksan olur aña toksan biñ kelām
 Āşikārā oldu haqdan ve’s-selām

Ruh

İkki harf-i ruḥdan¹²¹¹ oldu āşikār
 İkki harf-i kāf u nūn fehm eyle var

3960. Rī vü ḥī vü nokta yine üç olur
 İsm-i fī vü ḡād u lāmı gösterür¹²¹²

(107a)

Ebcedinde rī vü ḥīnūn bī-ta‘ab
 Eyle ḡād-ı fazl-ı yezdānı taleb
 Ya‘nī ruḥ gösterdi fazl-ı gaybdān
 Hicretūn sekkiz yüzinde bī-gümān
 ‘Unşurında rī vü ḥīnūn heşt haţ
 Zāhir oldu fazl-ı haqdan bī-galaţ
 Rī vü ḥī ile olur deh¹²¹³ āşikār
 Deh haţ-ı elvāḥ-ı Mūsādur iy yār

1209 Leb (لَب)’in eczasındaki (لَام يَ) 5 harf ve 3 nokta toplamı istivâdan sonraki 8 hat mukabilindedir.

1210 Leb (لَب)’in eczasının (لَام يَ) ebcedi 83’tür, 5 harf ve batında zahir olan 2 nokta ile 90 olur, 90 bin kelām mukabilindedir.

1211 Nüşhada: rūḥ, bazen de rūḥ şeklinde yazılmıştır, biz doğru şeklini kullandık.

1212 Ruh (رُح) 2 harf ve 1 noktadır. Ebcedi 800’dür, Fadl (فَضْل)’in Dād (دَ) harfinin ebcedi mukabilindedir. Fadl’in 800 yılında zuhurundan kinayettir. 2 harf, dörder unsurdan 8 olur, 8 hat mukabilindedir. 2 harfle birlikte 10 olur, Hz. Musa’nın 10 levhi mukabilindedir. Bir noktanın unsuru olan 4 ile toplamı 14 olur, Ye ve Dâl (دَ يَ)’in ebcedi ve 14 hat mukabilindedir. Noktanın kendisiyle birlikte 15 olur, Cuma günü 15 farz rekat mukabilindedir.

1213 Derkenârda: heşt haţt.

3965. ‘Unşur-ı noktayla olur yî vü dāl
 Ya‘ nî on dört haṭṭ-ı vech-i zü’l-celāl
 Bā-ḥesāb-ı nokṭa hem pānzdeh olur
 Pānzdeh rek‘ at namāzı gösterür
 Rı vü ḥî eczāda oldı çār hem¹²¹⁴
 Çār ‘unşur sırrına oldı ‘alem
 Noktasında penc vaḳt oldı ‘ayān
 Penc haṭ hem nām-ı faẓl-ı gaybdān
 Harf u nokṭa nūh felekden açdı rāh
 Gösterür hem tis‘ a āyāt-ı ilāh

3970. Bî-mükerrer şeş olur harf u nuḳaṭ¹²¹⁵
 Şeş cihet sırrıdur aṇla bî-ḡalaṭ
 ‘Unşur-ı şeş harf u nokṭa bîst u çār
 Oldı fehm it sâ‘at-i leyl ü nehār
 Şeş hurûf u nokṭa vü ‘unşur tamām
 Oldı sî eczā-yı Kur‘ân ve’s-selām

Rûy

Rûy üç harf oldı vü ikki nuḳaṭ
 Hemçü nām-ı faẓl-ı yezdān bî-ḡalaṭ¹²¹⁶
 İkki nokṭa ikki rek‘ at şubḥa dāl
 Üç namāz-ı şāma üç harfî mişāl

3975. ‘Unşurı üç harfün oldı āşikār
 On iki burc on iki haṭ aṇla var

1214 Ruh (رُح)‘un eczasında 4 harf ve 5 nokta vardır: ري خي.

1215 Ruh (رُح)‘un eczasında (ري خي) gayr-ı mükerrer 3 harf ve 3 nokta vardır: ر ي خ. 3 harf ve 3 nokta dörder unsurdan 24 olur, bir günün 24 saati mukabilindedir. Buna 3 harf ve 3 noktanın kendisi dahil edilirse 30 olur, Kuran‘ın 30 cüzü mukabilindedir.

1216 Rûy (روي) 3 harf ve 2 noktadır, Fadl (فضل)‘ın 3 harf ve 2 noktası mukabilindedir. 3 harfin her biri dörder unsurdan 12 olur, 12 burç ve 12 hat mukabilindedir. 3 harfin kendisiyle birlikte 15, 2 noktasıyla 17 olur. Cuma günkü ve hazaardaki 15 ve 17 farz rekatlar mukabilindedir.

Üç hürûf-ile olur ‘unşur tamâm
 Pânzdeh rek‘at namâz iy nîk-nâm
 Bâ-dü nokta hifdeh olur bî-gümân
 Gösterür hifdeh hazar sırrın ‘ayân
 Heft hatt-ı vech-i Havvâ âşikâr
 Oldı eczâsında hem fehm eyle var¹²¹⁷

(107b)

Noktasında şeş hürûf-ı kâf u nûn
 Âşikârâ oldı fehm it bî-sühân

3980. Harf u nokta hey‘et-i mecmû‘a hem
 Çârdeh hat sırrına oldı ‘alem
 Bî-mükerrer rî vü vâv u yî ‘ayân¹²¹⁸
 Çâr ‘unşurdan virür saña nişân
 ‘Unşurında çâr harfün bî-galat
 Fazl-ı hâkdan görünür on altı hat
 İkki nokta ‘unşuriyla¹²¹⁹ bîst u çâr
 Oldı fehm it sâ‘at-i leyl ü nehâr
 Çâr harf-ile hem iy cüyâ-yı dîn
 Bîst u heşt nuṭṭ-ı Muḥammeddür yakîn
3985. İkki noktayla otuz olur ‘ayân
 Gösterür sî cüzv-i Qur‘ândan nişân
 Ya‘nî Qur‘ân oldı rûy u mû tamâm
 Oḳḳı rûy u mû kitâbuñ ve’s-selâm

1217 Der-kenârda: fehm eyle iy yâr. Rûy (روي)’un eczasında 7 harf ve 6 nokta vardır: ري واو يي. Harf ve nokta toplamı, heyet-i mecmûa ile 14 olur, 14 hat mukabilindedir.

1218 Rûy (روي)’un eczasında (ري واو يي) gayr-ı mükerrer 4 harf vardır: 4 .ا .ي .و .ر harf, dörder unsurdan 16 olur, 16 hat mukabilindedir. 16 ile 2 noktanın dörder unsuru ki 8’dir, toplamı 24’tür, bir günün 24 saati mukabilindedir. Buna, 4 harfin kendisi eklenirse Hz. Peygamber’in nutkündaki 28 harf mukabilinde olur. 2 noktanın ilâvesiyle 30 olur, Kuran’ın 30 cüzü mukabilindedir.

1219 Nûshada: ‘unşur ile.

Zülf

Zülf üç harf oldu ikki nokta hem
Oldı ism-i fazl-ı yezdâna ‘alem¹²²⁰

Penc hatt-ı Âdeme oldu mişâl
Penc vakt esrârına hem bî-cidâl

Noktasında kâf u nûn harfini gör
Harfı ibn ü eb ü rûhı gösterür

3990. Ma‘ nî-i hifdeh hurûf u şad tınâb
Ebcedinde görünür bî-irtiyâb¹²²¹

‘Unşurında on iki hatt âşikâr
Hem on iki burc sırrın aña var

Zî vü lâm u fî ile on biş olur
Cum‘ ada on biş namâzı gösterür

Bâ-dü nokta hifdeh olur bî-ḥaṭar
Rüşen eyler ma‘ nî-i hifdeh hażar

Heft hatt-ı vech-i Havvâdan nişân
Gösterür eczâ-yı zülf aña ‘ayân¹²²²

3995. Nokta-i zâhirle olur nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdır bî-reyb ü şek

Zâhir u bâtında nokta altıdur
Sitte-i eyyâm sırrın gösterür

(108a) Bî-mükerrer şeş cihet ma‘ nâsıdur¹²²³
Hem daḥi şeş kâf u nûn eczâsıdur

1220 Zülf (زلف) 3 harf ve 2 noktadır, Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası mukabilindedir.

1221 Zülf (زلف)’ün ebcedi 117’dir. Hayme-i Miâd’ın 100 ipi ve 17 mukatta’ât harfî mukabilindedir. 3 harf dörder unsurdan 12’dir, 3 harf ile 15, 2 noktanın ilavesiyle 17 olur.

1222 Zülf (زلف)’ün eczasında 7 harf vardır: ز ي ل ا م في. 7 harf, kelimenin zahirindeki 2 noktayla 9 olur, 9 felek mukabilindedir. Eczasında 6 nokta vardır, yaratılışın 6 günü mukabilindedir.

1223 Zülf (زلف)’ün eczasında (ز ي ل ا م في) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 4 nokta vardır: ز ي ل ا م ف. Harf ve nokta toplamı Hz. Musa’nın 10 levhi mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı dörder unsurdan 40 olur. Âdem’in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir.

Noktasında çār ‘unşur âşikâr
 Çār hatt-ı Âdemi hem aña var
 Şeş hurûf u çār nokta aña hem
 Oldı deh elvâh-ı Mûsâya ‘alem

4000. ‘Unşurında nokta vü harfün yakîn
 Âşikârâ oldı sırr-ı erba‘în
 Bî-imâle harf u nokta iy hümmâm
 Zülf sekkiz cennet oldı ve’s-selâm¹²²⁴

Ebrû

Harf-i ebrû fazl-ı hakdan oldı çār¹²²⁵
 Çār ‘unşur sırrın itdi âşikâr
 Penc olur bâ-nokta fehm it iy cüvân
 Görinür penc ism-i fazl-ı gaybdân
 Çār harfün ‘unşurında bî-galat
 Âşikârâ görünür on altı hat

4005. Nokta-i bâ ile on yeddi olur
 On yedi rek‘at namâzı gösterür
 Çār harf-ile olur bî-reyb ü şîn
 Bîst u yek hatt-ı ruh-ı Havvâ yakîn
 Oldı eczâsında deh hatt âşikâr¹²²⁶
 Kim gelüpdür levh-i Mûsîde iy yâr
 Noktasıdur şeş hurûf-ı kâf u nûn
 Şeş cihet ma‘nâsıdur hem bî-füsûn

1224 Zülf (زلف)’ün eczasında (زي لام في) bî-imâle 4 harf ve 4 nokta vardır: ي ا م ي. Harf ve nokta toplamı 8 cennet mukabilindedir.

1225 Ebrû (ابرو) 4 harf ve 1 noktadır. 4 harf, dörder unsurdan 16 hat mukabilindedir, nokta ile 17 olur hazardaki 17 rekat farz mukabilindedir. 4 harfin ilavesiyle Havvâ’nın yüzündeki 21 hat mukabilinde olur.

1226 Ebrû (ابرو)’nun eczasında 10 harf ve 6 nokta vardır: الف بي ري واو. Harf ve nokta toplamı 16 hat mukabilindedir. 10 harf, dörder unsurdan 40 gün mukabilindedir. 6 noktayla birlikte 46 olur, Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilindedir.

Şānzdeh ḥaṭṭ-ı beyāz iy muḥterem
Oldı zāhir nokṭa vü ḥarfinde hem

4010. Deh ḥurūfuñ ‘unşurında bī-gümān
Oldı fehmi it erba‘īn sırrı ‘ayān

Şeş nuḳaṭla ‘unşur-ı deh ḥarf hem
Âdemüñ esmāsına oldı ‘alem

Elli olur ‘unşur u bâ-deh ḥurūf¹²²⁷
Sırr-ı elli vaḳtdür añla bul vuḳūf

Elli altı olur añla âşikâr
Fehm iderseñ altı nokṭayla iy yâr

Elli altı ikki bîst u heşt olur
Nuṭṭ u ḥaṭṭ-ı vech-i Aḥmed görünür

(108b) 4015. ‘Unşurında şeş nuḳāṭuñ bī-gümān
Sā‘at-i leyl ü nehār oldı ‘ayān¹²²⁸

Şeş nuḳaṭla oldı sī cüzv-i kelām
Añla ebrūnuñ beyānın ve’s-selām

Hâcib

Çârdur hâcib daḥi ebrū gibi
Çâr ḥaṭṭ-ı Âdem oldı iy zekî¹²²⁹

Nokṭasında ikki ḥarf-i nūn u kâf
Âşikârâ oldı fehmi it bī-ḫilâf

1227 Ebrû (ابرو)’nun eczasındaki 10 harf (الف بي ري واو) dörder unsurdan 40’tır, 10 harf ile birlikte 50 olur. 6 noktayla birlikte 56 olur, Hz. Peygamber’in nutkundaki 28 harfle, vechindeki 28 hatın toplamı mukabilindedir.

1228 Ebrû (ابرو)’nun eczasındaki (الف بي ري واو) 6 nokta, dörder unsurdan 24’tür, 6 noktanın kendisiyle 30 olur, Kuran’ın 30 cüzü mukabilindedir.

1229 Hâcib (حاجب) 4 harf ve 2 noktadır. Harf ve nokta toplamı bir günlük namazlarda kıraati sesli olan 6 rekat mukabilindedir. 4 harf, dörder unsurdan 16 olur, 16 hat mukabilindedir. 2 noktayla birlikte 18’dir, 18 bin âlem mukabilinde. 4 harfin kendisiyle 22 olur ki, Kuran alfabesinin 22 noktası mukabilindedir. 2 nokta da, dörder unsurdan 8 olur, 8 hat mukabilindedir. 4 harf ve 2 nokta, dörder unsurdan toplam 24 olur, bir günün 24 saati mukabilindedir. 24’e 4 harf ve 2 noktanın kendisi eklendiğinde 30 olur, Kuran’ın 30 cüzü mukabilindedir.

- Çār harf u bā-dü nuḳaṭ āşikār
Şeş şalāt-ı cehrdür fehm eyle var
4020. Çār harfün ‘unşurı bī-reyb ü şîn
Şānzdeh ḥaṭ sırrıdur fehm it yakîn
Hijdeh¹²³⁰ olur bā-dü noḳṭa bī-cidāl
‘Ālem-i hijdeh hezāra oldı dāl
Çār harf-ile yigirmi ikki olur
Bīst u heşt harfün nuḳātın gösterür
İkki noḳṭa ‘unşurında bī-ğalaṭ
Fazl-ı ḥaḳdan zāhir oldı heşt ḥaṭ
‘Unşurında noḳṭa vü harfün iy yār
Zāhir oldı sâ‘at-i leyl ü nehār
4025. Dört ḥurūf ikki nuḳāt-ile tamām
Fazl-ı ḥaḳdan oldı sî cüzv-i kelām
Çārdeh ḥaṭṭ ebcedinde bī-gümān
Oldı ism-i ḥācibün fehm it ‘ayān¹²³¹
Ḥarf-ile görünür bī-reyb ü şîn
Noḳṭa vü eczā-yı Allāh iy emîn
İkki noḳṭayla olur bīst āşikār
Bīst rek‘at sünneti fehm eyle var
Ḥî elif u cîm u bî eczāda bil¹²³²
Sırr-ı deh elvāḥa olmuşdur delîl
4030. Noḳṭasında nüh felek sırrı ‘ayān
Görinür hem nüh teşehhüd bī-gümān
Nüzdehdür deh ḥurūf u nüh nuḳaṭ
Ma‘nî-i tis‘a ‘aşerdür bī-ğalaṭ

1230 Nüşada: hizdeh.

1231 Hâcib (حاجب)’in ebcedi 14’tür. 4 harf ile birlikte 18 olur, Allah (الله)’in eczasındaki (الف) (لام لام الف هي) 14 harf ve 4 noktanın toplamı mukabilindedir. Hâcib (حاجب)’in 2 noktasıyla birlikte 20 olur, 20 rekât sünnet mukabilindedir.

1232 Hâcib (حاجب)’in eczasında 10 harf ve 9 nokta vardır: حي الف جيم بي.

Bî-imâle şeş cihâta oldı dâl
Kâf u nûn eczâsına hem bî-cidâl

(109a) Noktası heft oldı heft haţta ‘alem
Heft âyet sırrıdur fehm eyle hem¹²³³

Bî-mükerrer heşt firdevs-i berîn
Oldı deh eczâ-yı hâcib iy emîn¹²³⁴

4035. Noktası penc ism-i fî vü dâd u lâm
Oldı fehm it heşt harfûn ve’s-selâm

Müjgân

Penc geldi harf-i müjgân âşikâr¹²³⁵
Oldı zâhir ism-i fazl-ı kirdgâr

Nokta-i müjgândan hem iy cüvân
Çâr müje sırrını fehm it ‘ayân

Gösterür hem çâr haţt-ı Âdemi
Ma‘nî-i hem çâr harf-i mu‘cemi

Müje hem üç ism-i fazl-ı hakka dâl
Oldı fehm it bu sözi bî-kîl u kâl

4040. Noktasında sırr-ı üç nev‘e şalât
Görinür hem sırr-ı üç ‘âlem zi-zât

Sitte-i eyyâm sırrı âşikâr
Oldı harf u noktasında aınla var

Nüh hurûf u nokta-i müjgân hem
Nüh felek esrârına oldı ‘alem

1233 Hâcib (حاجب)’in eczasında (حي الف جيم بي) bî-imâle 6 harf ve 7 nokta vardır: ي ل ف ي م. 6 harf, 6 yöne ve Kün’ün eczasındaki 6 harfe mukabildir. 7 nokta da 7 hat ve 7 ayet mukabilindedir.

1234 Hâcib (حاجب)’in eczasında (حي الف جيم بي) gayr-ı mükerrer 8 harf ve 5 nokta vardır: ح ي. ا ل ف ج م ب.

1235 Müjgân (مژگان) 5 harf ve 4 noktadır. Müje (مژه) kelimesi 3 harf ve 3 noktadır.

Çârdeh hâtt-ı ruḥ-ı insâna dâl
Oldı eczâsı ‘ayân bî-kîl u kâl¹²³⁶

Noktasında yânzdeh sırr-ı sefer
Görinür hem şukka sırrı bî-hâtar

4045. Bî-imâle oldı nüh harf âşikâr¹²³⁷
Tis‘ a âyât-ı Kelîmi aınla var

Noktasıdur heft hâtt iy kâmyâb
Hem daḥi heft âyet-i ümmü’l-kitâb

Nüh hurûf u heft nokta bî-gümân
Şânzdeh hâtt sırrına oldı nişân

Bî-mükerrer heşt cennetden haber
Virdi bil eczâ-yı müjgân ser-be-ser¹²³⁸

Heft noktayla olur on biş tamâm
Gösterür on biş namâzı ve’s-selâm

(109b) Câvidân

4050. Fazl-ı hâkdan geldi lafz-ı câvidân
Altı harf-i kâf u nûn fehmi it ‘ayân

Oldı altı ibtidâ sırrına dâl
Şeş nuḳât-ı muḥkeme hem bî-cidâl¹²³⁹

İkki rek‘ at cum‘ a sırrına ‘alem
Oldı ikki noktası fehmi eyle hem¹²⁴⁰

1236 Müjgân (مژگان) kelimesinin eczasında 14 harf ve 11 nokta vardır: ميم ژی گاف الف نون.

1237 Müjgân (مژگان) kelimesinin eczasında (ميم ژی گاف الف نون) bî-imâle 9 harf ve 7 nokta vardır: م ي م ي ا ف ل ف و ن. Harf ve nokta toplamı 16’dır, 16 hat mukabilindedir.

1238 Müjgân (مژگان) kelimesinin eczasında (ميم ژی گاف الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf ve 7 nokta vardır: م ي م ي ا ف ل ف و ن. Harf ve nokta toplamı Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1239 Câvidân (جاودان) kelimesi 6 harftir ve Kün (کن)’ün eczasının 6 harfi (کاف نون), *Câvidân-nâme*’nin başındaki 6 ibtidâ kelimesi ve 17 muhkem harfin 6 noktası mukabilindedir.

1240 Câvidân (جاودان) kelimesinin 2 noktası da, Cuma namazının 2 rekatı mukabilindedir. Câvidân (جاودان)’ın 6 harfiyle 2 noktası 8 cennet ve 8 hat mukabilindedir.

Gösterür Havvâ vü Âdem nuṭfesin
 Hem bidāyet hem nihāyet nokṭasın
 Harf u nokṭa heşt cennetdür ‘ayān
 Heşt ḥaṭṭ-ı Âdeme oldu nişān

4055. Ebcedin fehmi it zi-faẓl-ı sermedi
 İkki nokṭayla olur altmış yedi¹²⁴¹

Gösterür Allāh ismin āşikār
 Kim olur altmış yedi iy hūşyār
 Şeş hurūf-ile olur fehmi eyle hem
 Faẓl-ı ḥaḳdan yetmiş üç harfe ‘alem
 Ebced ile şeş hurūf-ı Cāvidān
 Gör elif-lām-mīm sırrıdır ‘ayān¹²⁴²
 Bî-mükerrer penc lafz-ı cāvidān
 Oldı penc esmā-yı faẓl-ı ğaybdān¹²⁴³

4060. Bâ-dü nokṭa heftdür bî-irtiyāb
 Heft ḥaṭṭ-ı vech-i ümmdür bî-ḥicāb
 Ebcedinde penc harfün kıl taleb
 İkki ottuz ikki nuṭḳ u ḥaṭṭ-ı rab
 Evvelinde cîm harfi bî-gümān
 Oldı nām-ı faẓl-ı yezdāna nişān¹²⁴⁴

1241 Cāvidān (جاودان)’ın ebcedi 65’tir, 2 noktasıyla birlikte 67 olur, Allah (الله) lafzının ebcedi mukabilindedir. Cāvidān (جاودان)’ın 6 harfiyle 73 olur, Kuran alfabesinin eczasındaki 72 harf ve 1 Lām-elif (لا)’ın toplamı mukabilindedir.

1242 Cāvidān (جاودان)’ın ebcedi olan 65 ile 6 harfinin toplamı 71’dir, Elif-lām-mīm (الم) mukatta’âtının ebcedi mukabilindedir.

1243 Cāvidān (جاودان)’ın bî-mükerrer 5 harfi (ح ا و د ن), Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir. 2 noktayla birlikte 7 olur, 7 ümmî hat mukabilindedir. 5 harfin (ح ا و د ن) ebcedi 64’tür, 32 harf ve 32 hattın toplamı mukabilindedir.

1244 Cāvidān (جاودان)’ın başındaki Cîm (ج)’in ebcedi 3’tür ve Fadl (فضل)’ın 3 harfi mukabilindedir. Ebcedi 1 olan Elif (ا)’i Zât’ın vahdetine işaretir. Ebcedi 6 olan Vāv (و)’ı 6 yön, ebcedi 4 olan Dāl (د)’ı, istivâ hattıyla zahir olan 4 hat, sonundaki Nûn (ن), en son mukatta’ât olan Nûn (ن) ayrıca 28 harf ve 22 noktası toplamı ve 50 vakit namaz mukabilindedir.

Hem cemâl-ile celâli gösterür
Sırr-ı cîm-i Câvidân iy kân-ı nûr

Elifinde vahdet-i zât âşikâr
Oldı fehm eyle zi-fazl-ı kirdgâr

4065. Vâvı oldı şeş cihet sırrına dâl
K'anda yüz gösterdi fazl-ı zü'l-celâl

Çâr hatt-ı istivâ bî-reyb ü şîn
Oldı dâlinde 'ayân fehm it yakîn

Nûnı hem nûn-ı muқтаtta' dur iy yâr
Kim gelüpdür âhırinde âşikâr

Harf ü nokta sırrına oldı 'alem
Elli vaqtüñ sırrıdur fehm eyle hem

(110a)

Câvidânî-nâmedür iy dîn eri
Evvel âhir kâ'inātuñ rehberi

4070. Câvidânî-nâmedür 'ilm-i hayât
Okkuyup fehm eyleyen bulmaz memât

Câvidânî-nâme hall-i müşkilât
Câvidânî-nâmedür deryâ-yı zât

Bulmak isterseñ hayât-ı câvidân
Rev kitâb-ı Câvidân-nâme be-h'ân

Dört kitābuñ ma' nîsine bî-hicâb
Câvidân(î)-nâmedendür fetḥ-i bâb

Câvidânî-nâmedür cānum menüm
Kıblegāhum dīnüm İmānum menüm

4075. Zıkr (u) tesbîḥ u namāzum rûz u şeb
Câvidân(î)-nâmedür ez-fazl-ı rab

Câvidân(î)-nâme oldı hırz-ı cān
Kim getürse buldı şeytândan emân

Cīm elif u vāv u dāl elif u nūn
 Oldı taḥlīlinde hijdeh bī-fūsūn
 Nokṭa vū eczā(-yı) Allāh oldı bil
 On sekiz biñ ‘ālemi hem feh̄m kıł
 Heft baṭna nokṭası oldı ‘alem
 Seb‘a ebvābı¹²⁴⁵ ‘ayān gösterdi hem¹²⁴⁶

4080. Bī-imāle on iki ḥaṭṭa nişān¹²⁴⁷
 Oldı feh̄m eyle bu sırrı bī-gümān
 Penc nuḳaṭla zi-faẓl-ı zū’l-celāl
 On yedi rek‘at namāza oldı dāl
 Bī-mükerrer hijdeh eczā āşikār
 Deh ḥaṭ-ı elvāḥ-ı Mūsādur iy yār¹²⁴⁸
 Deh ḥuruf u penc nokṭa iy hümām
 Sırr-ı on biş rek‘at oldı ve’s-selām

Simurg

Gel berü iy tālib-i sīmurğ-ı kâf
 Fehm kıł sīmurğ sırrın bī-ḥilāf

4085. Pencdür esmā-i sīmurğ āşikār¹²⁴⁹
 Hemçü nām-ı faẓl-ı zāt-ı kirdgār

1245 Örneğin bkz. لا يدخل المدينة رعب المسيح الدجال لها يومئذ سبعة ابواب على كل باب ملكان “Decal’ın korkusu Medine’ye giremez. O gün (Medine’nin) yedi kapısının her birinde ikişer melek bulunur.” el-Buhārī, *Sahih*, III/ 28, IX/75; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, V/43.

1246 Cāvidân (جاودان)’ın eczasında 18 harf vardır: جيم الف واو دال الف نون. Allah (الله) lafzının eczasındaki 14 harf ve 4 nokta (الف لام لام الف هي) toplamı mukabilindedir. 18 harfin 7 noktası, Kuran’ın 7 batnı ayrıca Medine’nin 7 kapısı mukabilindedir.

1247 Cāvidân (جاودان)’ın eczasında (جيم الف واو دال الف نون) bī-imāle 12 harf ve 5 nokta vardır: ي م ل ف ا و ا ل ل ف و ن. Harf ve nokta toplamı 17’dir.

1248 Cāvidân (جاودان)’ın eczasındaki 18 harfte (جيم الف واو دال الف نون) gayr-ı mükerrer 9 harf ve 5 nokta vardır: ج ي م ل ف و د ن. Muhitî Dede 10 harf hesaplamış ve harf ve nokta toplamını Cuma günkü 15 farz rekāt mukabilinde göstermiştir.

1249 Simurg (سيمرغ) 5 harftir, Fadl (فضل)’ın 3 harfi ve 2 noktası toplamı mukabilindedir.

- Fazl-ı hâkdur sırr-ı sîmurğ-ı cihân
Uşta sî cüzv-i kelâm aña nişân¹²⁵⁰
- (110b) Ottuz eczâ-yı kelâm-ı zü'l-celâl
Oldı sîmurğ-ı cihân-ı ğaybe¹²⁵¹ dâl
Ottuz olduĝına eczānuñ sebeb
Bîst u heşt bā-lām-elifdür kıl taleb
4090. Noktasında oldı sîmurğun ‘ayân
İbn u eb (u) rûh sırrı bî-gümân
Şüret-i eczâ-yı fî vü dâd u lām
Nokta vü harfinde zâhir iy hümâm¹²⁵²
‘Unşurında nokta vü harfün ‘ayân
Zâhir ottuz ikki nuṭṭ-ı ğaybdân
‘Unşur u harf u nuṭṭ¹²⁵³ sîmurğ-ı kâf
Oldı sırr-ı erba‘ in bî-iḥtilâf¹²⁵⁴
Sîn u yî vü mîm¹²⁵⁵ u rî vü ğayn bil
Olur eczâ sîzdeh bî-kâl u kîl¹²⁵⁶
4095. Hilkat-i Âdem görindi bî-hilâf
Ya‘ nî kim Âdem-dürür sîmurğ-ı kâf
Gösterür hırşîd u mâhı âşikâr
Hem de on bir yılduzı fehmi eyle var
Noktasında pânzdeh rek‘ at namâz
Oldı zâhir fehmi it iy dâna-yı râz

1250 Simurg, 30 kuş demektir, Fazlullah'tan kinayedir ve Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir. Kuran'ın 30 cüzü de 28 harf ve Lâm-elif (ل) 'in 2 harfi toplamı mukabilindedir.

1251 Nûshada: cihâna ğayb, derkenârda: ğaybe.

1252 Simurg (سيمرغ) 'un 3 harfi, Baba-Oğul-Ruh mukabilindedir. 5 harfle birlikte 3 nokta, Fadl (فضل) 'in eczasındaki 8 harf (في ضاد لام) mukabilindedir.

1253 Nûshada: nokta.

1254 Simurg (سيمرغ) 'un 5 harfi ve 3 noktası dörder unsurdan 32 olur, 32 harf mukabilindedir. 5 harf ve 3 nokta ile birlikte Âdem'in çamurunun yoĝrulduĝu 40 gün mukabilinde olur.

1255 Nûshada: nûn.

1256 Simurg (سيمرغ) 'un eczasında 13 harf ve 15 nokta vardır: سين يي ميم ري غين. Harf ve nokta toplamı 28 ilâhî harf mukabilindedir.

Harf u nokta bîst u heşt nuṭḡ-ı resûl

Oldı sîmurğuñ beyânın kıl kabûl

Bī-imāle heşt cennetden nişān

Gösterür hem heşt haṭṭı bī-gümān

4100. Noktası on ikki hatta oldu dāl

Hem on ikki burcdur bī-ķīl u ҡāl¹²⁵⁷

Sīzdeh eczā-yī sīmurǧ-ī cihān

Bī-mükerrer şeş olur fehm it 'ayān¹²⁵⁸

Kāf u nūn eczāsın eyler āşikār

Şeş cihet ma' nîsidür hem aña var

Noktasında çār ‘ unsur bī-ğalat

Görinür hem çār cūy u çār haṭ

Fazl-ı haktan harf u nokta deh olur

Deh haṭ-ı elvāḥ sırrın gösterür

4105. ‘Unşurında şeş hurūfuñ iy cüvān

Sā'at-i leyl ü nehār oldı 'ayān¹²⁵⁹

Faẓl-ı haḳdan oldı sī cüzv-i kelām

(111a) ‘Unşur u şeş harf-i sîmurğ ve’s-selām

Hüdhüd

Hüdhüd oldı çār harf iy nev-cüvān¹²⁶⁰

Çār ḥaṭṭ-ı Ādeme oldı nişān

1257 Sîmurg (سيمرغ)'ün eczasında (سین یی میم ری غین) bî-imâle 8 harf ve 12 nokta vardır: ن ی ن ی م ی م ی 8 harf, 8 cennet ve 8 hat mukabilindedir. 12 nokta, 12 hat ve 12 burç mukabilidir.

1258 Sîmurg (سیمرغ)'un eczasındaki 13 harfte (سین یی میم ری غین) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 4 nokta vardır: س. ی. ن. م. ر. غ.

1259 Sîmurg (سيمرغ) ün eczasındaki gayr-ı mükerrem 6 harf (س ي ن م ر غ) dörder unsurdan 24 olur, bir günün 24 saati mukabilindedir. 6 harfin kendisiyle 30 olur ki Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir.

1260 Hüdühüd (هدهد) 4 harftir, her biri dörder unsurdan 16 olur, 16 hat mukabilindedir. Ebcedi 18'dir Allah (الله) 'in eczasındaki (الف لام الف هي) 14 harf ve 4 nokta toplamı mukabilindedir. Hüdühüd (هدهد) 'ün 4 harfı ve ebcedi olan 18'in toplamı 22'dir, Hz. Musa'nın nutkundaki 22 harf mukabilindedir.

‘Unşurında çār harfün bî-galat

Âşikārā görünür on altı hat

Nokta vü eczâ-yı Allâh âşikâr

Ebcedinde görünür fehm eyle var

4110. On sekiz bin ‘âlemün hem ser-be-ser

Gösterür sırrını hüdhüd kıl nazar

Çār harf u bâ-cümel bî-kıl u kâl

Bîst u dü nuṭṭ-ı Kelîme oldu dâl

Deh olur eczâda hem bî-reyb ü şîn¹²⁶¹

Deh hat-ı elvâh sırrıdur yakîn

Deh harfün ‘unşurı iy nev-cüvân

Ma‘nî-i çîl rûzdur fehm it ‘ayân

‘Unşur u deh harf hem pencâh olur

Remz-ile pencâh vakti gösterür

4115. Çār ‘unşur noktasında âşikâr

Çār cüy-ı cenneti hem aña var¹²⁶²

Çârdeh hattun beyânın bî-galat

Gösterür eczâ-yı hüdhüd bâ-nuṭṭ

Bâ-deh eczâ vü nuṭṭ bî-reyb ü şîn

Ebced-i zâhirle hem fehm it yakîn¹²⁶³

Gösterür sî vü dü nuṭṭ-ı Âdemi

Sî vü dü hatt oldu hem iy âdemî

Nâmesin fehm it Süleymānuñ budur

Kim iletirdi Belkîsa hüdhüd çü nûr

1261 Hüdhüd (هدهد)’ün eczasında 10 harf vardır: دال هي دال هي دال. 10 harf, her biri dörder unsurdan 40 olur, 10 harfle birlikte 50’dir.

1262 Hüdhüd (هدهد)’ün eczasındaki (هي دال هي دال) 4 nokta, cennetin 4 ırmağı ve 4 unsur mukabilindedir. 4 nokta, 10 harfle birlikte 14 hat mukabilindedir.

1263 Hüdhüd (هدهد)’ün ebcedi olan 18 ile eczasındaki (هي دال هي دال) 10 harf ve 4 nokta toplamı 32’dir. Âdem’in nutkündeki 32 harf ve vechindeki 32 hat mukabilindedir.

4120. İstivâ-yı tâc-ı hüdhüd hem ‘ayân
 Ottuz ikki nuṭṭa olmuşdur nişân
 Gördiği sîmurğ budur âşikâr
 Hüdhüdün fehm it bu esrârı iy yâr
 Ebced-i eczâ-yı hüdhüd aña hem
 Şad tınâb-ı hayme oldu ‘alem¹²⁶⁴
 Nokta vü eczâ-yı hüdhüd bâ-cümel
 Sırr-ı yüz on dört suverdür bî-cidâl
 Bî-imâle hüdhüd olur şeş hurûf¹²⁶⁵
 Şeş hurûf-ı kâf u nûndur bul vuḳûf

(111b) 4125. ‘Unşurıdur şeş hurûfuñ bîst u çâr
 Rûşen oldu sâ‘ati-i leyl ü nehâr
 Şeş hurûf-ile olur ottuz tamâm
 Gösterür ma‘nî-i sî cüzv-i kelâm
 Dört nuḳatla yine sî vü çâr olur
 İkki hifdeh secde sırrın gösterür
 Yî elif u lâm u yî elif u lâm
 Seksen ikki¹²⁶⁶ olur iy ‘âlî maḳâm¹²⁶⁷
 Zâhir eyler sî vü dü ḥarfün ‘ayân
 İnbisâtın fehm iderseñ bî-gümân

1264 Hüdhüd (هدهد)‘ün eczasının (هي دال هي دال) ebcedi 100’dür, Hayme-i Miâd’ın 100 ipi mukabilindedir. Eczasındaki 10 harf ve 4 nokta ile 114 olur, Kuran’ın 114 sûresi mukabilindedir.

1265 Hüdhüd (هدهد)‘ün eczasında (هي دال هي دال) bî-imâle 6 harf vardır: ي ا ل ي ا ل. 6 harfin her biri dörder unsurdan 24 olur, bir günün 24 saati mukabilindedir. 6 harf ile 30 olur, Kuran’ın 30 cüzü mukabilindedir. Hesaba 4 noktası da dahil edilirse 34 olur, hizada kılınan 17 farz rekatin secdeleri mukabilindedir.

1266 Nûshada: altı.

1267 Hüdhüd (هدهد)‘ün eczasındaki (هي دال هي دال) bî-imâle 6 harfin (ي ا ل ي ا ل) ebcedi 82’dir, 32 harfin eczasındaki 82 harf mukabilindedir. 4 nokta ile 86 olur, 43 (bir günlük hizada) 17, Cuma günkü 15, seferdeki 11 farz rekatar toplamı farz rekatin secdeleri mukabilindedir.

4130. Seksen altı çâr noktayla olur
 Seksen altı secde sırrın gösterür
 Seksen altı secde ya‘ nî bî-gümân
 Oldı üç nev‘ e şalât içre ‘ ayân
 Bî-mükerrer hî vü yî vü dâl elif
 Lām hî yî dāl elif lām bî-ḫalef
 Penc olur çün ism-i fazl-ı bî-niyāz¹²⁶⁸
 Gösterür hem penc evkāt-ı namāz
 Noktasında sırr-ı ibn ü eb ü rūḥ
 Hem se rek‘ at şām sırrı bul fütūḥ
4135. Heşt ḫaṭdur penc ḫarf u se nuḫaṭ
 Heşt cennet¹²⁶⁹ sırrıdur hem bî-ḡalaṭ
 Hî vü yî dāl elif lāmu‘ iy yār
 Ebcedinde sırr-ı pencāḥ aṣīkār¹²⁷⁰
 Penc ḫarf (u) ebced elli biş olur
 Kāmet esrārını rūṣen gösterür
 İkki noktayla olur bî-reyb ü şīn
 Elli yeddi fehm it iy dānā-yı dīn
 Kırkxı oldı erba‘ īn sırrı tamām
 Hifdehi sırr-ı ḫāzardur ve’s-selām

1268 Hüdḥüd (هدهد)’ün eczasında (هي دال هي دال) gayr-ı mükerrer 5 harf vardır: ه ي د ا ل . Fadl (فضل)’in isminin 3 harf ve 2 noktası toplamı ve 5 vakit namaz mukabilindedir. 5 harfin sadece 2 noktası vardır, Muhîti Dede bunu 3 olarak hesaplamıştır, dolayısıyla harf ve nokta toplamını da 8 olarak göstermiştir.

1269 Nūshada: cennet.

1270 Hüdḥüd (هدهد)’ün eczasındaki (هي دال هي دال) gayr-ı mükerrer 5 harfin ه ي د ا ل ebcedi 50’dir, Miraç gecesi ilk olarak farz olan 50 vakit namaz mukabilindedir. 5 harfle birlikte 55 olur ki beş vakitteki kametlerin kelimeleri toplamı mukabilindedir. 5 harfin 2 noktası da (Muhîti Dede burada noktaları doğru görmüştür) hesaba dahil edilirse 57 olur, 40 gün ve 17 farz rekatin toplamı mukabilindedir.

Neml

4140. Şüret-i neml-i Süleymân âşikâr
Oldı üç harf-ile bir nokta iy yâr¹²⁷¹

İsm-i fî vü dâd u lâma harfî dâl
Noktasıdur vahdet-i zâta mişâl

Harf u nokta çâr hattın gösterür
İstivâdan k'Âdemün vechindedür

(112a) Elli vakte nûnıdur fehm it 'alem
Erba'ın sırrını gör mîminde hem

Lâmı sî cüzv-i kelâm oldı yakîn
Sırr-ı mâh-ı şavm hem bî-reyb ü şîn¹²⁷²

4145. Ebced-i üç harf-i neml u nokta hem
Oldı hakdan yüz yigirmi dört 'alem¹²⁷³

Virdi yüz yigirmi dört biñden haber
Kim gelüpdür enbiyâ hayru'l-beşer

'Unşurında nemlün oldı âşikâr
On iki hatt-ı hüdâ-yı kirdgâr¹²⁷⁴

On biş olur nûn u mîm u lâm-ile
Cum'a sırrın gösterür imâ ile

On toktuzdur 'unşur-ı noktayla bil
Noktasıyla muhkemâtı fehm kııl

4150. 'Unşurında nokta vü nemlün iy yâr
Şânzdeh hat sırrı oldı âşikâr¹²⁷⁵

1271 Neml (نمل) 3 harf ve 1 noktadır.

1272 Neml (نمل)'in Nûn (ن)'unun ebcedi 50'dir ve 50 vakit namaz mukabilindedir. Mîm (م)'inin ebcedi 40'tır ve 40 gün mukabilindedir, Lâma (ل)'ının ebcedi de 30'dur ve Kuran'ın 30 cüzü ve Ramazan'ın 30 günü mukabilindedir.

1273 Neml (نمل)'in ebcedi olan 120 ile 3 harf ve 1 noktası toplamı 124'tür, 124 bin peygamber mukabilindedir.

1274 Neml (نمل)'in 3 harfinin her biri dörder unsurdan 12'dir, 3 harf ile 15 olur, 1 noktanın 4 unsuruyla 19 olur, 14 muhkem harf ve 5 noktası toplamı mukabilindedir.

1275 Neml (نمل)'in 3 harf ve 1 noktası dörder unsurdan 16'dır, 16 hat mukabilindedir, 1 noktanın kendisiyle 17 olur, hâzardaki 17 farz rekât mukabilindedir.

Nokta ile hifdeh olur bî-gümân

Görinür hifdeh hażar sırrı ‘ayân

Nüh olur eczâda nûn u mîm u lâm¹²⁷⁶

Nüh felek sırrını gösterdi tamâm

Çâr nokta çâr ‘unşurdur ‘ayân

Çâr nehrûn sırrıdır hem bî-gümân

Bî-imâle nûn u mîm u lâm iy yâr

Şeş hurûf-ı kâf u nûndur âşikâr¹²⁷⁷

4155. Noktası hem ez-ğüdâ-yı zû'l-celâl

Üç nuğât-ı kâf u nûna oldu dâl

‘Unşurı şeş harfûn oldu bîst u çâr

Rûşen oldu sâ‘at-i leyl ü nehâr

‘Unşur u şeş harf olur ottuz tamâm

Gösterür ma‘nâ-yı sî cüzv-i kelâm

Lâm-elif sî vü dü nuğka ‘alem

Oldı üç noktayla idrâk eyle hem¹²⁷⁸

Bî-mükerrer nemlûn eczâsı ‘ayân

Heft hatt esrârına oldu nişân¹²⁷⁹

4160. Bâ-se nokta deh hat-ı levh-i Kelîm

Oldı şeş harf aña ez-fazl-ı ‘azîm

Bahş-i neml u bâ-Süleymân iy hümmâm

Zâhir oldu fehmi iderseñ ve’s-selâm

(112b)

1276 Neml (نمل)’in eczasında 9 harf vardır: نون ميم لام. 9 harfin 4 noktası, 4 unsur ve cennetin 4 nehri mukabilindedir.

1277 Neml (نمل)’in eczasında (نون ميم لام) bî-imâle 6 harf ve 3 nokta vardır: و ن ي م ا م.

1278 Neml (نمل)’in eczasındaki (نون ميم لام) bî-imâle 6 harfi (و ن ي م ا م) dörder unsurdan 24’tür, 24 saat mukabilindedir. 6 harfle birlikte 30 olur. Kuran’ın 30 cüzü mukabilindedir. 3 nokta ile 33 olur, 32 harf ve Lâ-m-elif (لا)’in toplamı mukabilindedir.

1279 Neml (نمل)’in eczasında (نون ميم لام) gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: ن و م ي ل ا. Muhît Dede bunu 7 harf olarak hesaplamıştır, 3 nokta ile 10 olur, Hz. Musa’nın 10 levhi mukabilindedir. Burada düzelterek gayr-ı mükerrer 6 harfin zikri geçmişdir. Ancak nüshadaki “aña” kelimesi “ile” olsaydı, 6 harfin hesaba dahil edilmesiyle 16 elde edilirdi ki karıncanın istivâ hattından Hz. Süleyman’a haber vermesi ve 16 hattın zahir olmasına işaret edilmiş olur ve son iki beyit daha anlamlı olurdu.

Receb

Didi Allāhuñ-durur mäh-ı receb

Ahmed-i ümmî resûl-i fazl-ı rab

Virdi ism-i fazl-ı rahmāndan haber

K'oldı¹²⁸⁰ üç harf ikki nokta ser-be-ser¹²⁸¹

Bu 'alāmet gayrı ayda yok iy yār

Muhterem olduğı budur âşikār

4165. Harf u nokta pencdür çün iy hümām

Gösterür penc ism-i Allāh(ı) tamām

Penc vakt esrārına oldı 'alem

Penc hatt-ı Âdeme dāl oldı hem

'Unşurı üç harfün on ikki olur

On iki hatt-ı Kelîmi gösterür¹²⁸²

Üç hurûf-ile olur on biş namāz

Cum'a sırrın gösterür iy ser-firāz

Bā-dü nokta hifdeh olur bî-gümān

Gösterür hifdeh hazar sırrın 'ayān

4170. Rî vü cîm u bî olur eczâda bil

Heft hatt-ı vech-i Havvâya delîl¹²⁸³

Noktasında heşt cennet âşikār

Heşt hatt-ı Âdemi hem aña var

1280 Nûshada: Ki oldı.

1281 Receb (رجب) 3 harf ve 2 noktadır, Fadl (فضل)'ın 3 harf ve 2 notkası mukabilindedir. Allah'ın ayı olan Receb'den başka bir ayda Fadl'ın ismi mukabilince 3 harf ve 2 nokta zahir olmaz. Receb'in 3 harf ve 2 noktası toplamı 5'tir.

1282 Receb (رجب)'in 3 harf, dörder unsurdan 12'dir, 3 harf ile birlikte 15 olur, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir. 2 noktasıyla birlikte 17'dir, hazardaki 17 farz rekat mukabilindedir.

1283 Receb (رجب)'in eczasında Havvâ'nın 7 hattı mukabilinde 7 harf vardır: ري جيم بي. 7 harfin 8 noktası, 8 cennet mukabilindedir. Ayrıca Fadl (فضل)'ın eczasındaki 8 harf في ضاد (لام) mukabilindedir. 7 harf ve 8 nokta toplamı ezanın 15 kelimesi mukabilindedir.

Hem daḥi eczâ-yı ism-i faẓl-ı rab
 Oldı sekkiz noḡta-i ism-i receb
 Çünki ism-i faẓl-ı ḥaḡḡ oldı receb
 Muḥterem olduğına budur sebeb
 Her receb ayında hem iy kân-ı nūr
 Gözler açıldığı bu ma‘ nâ-durur

4175. Ya‘ nî receb sırrına her kim ire
 Gözin açup faẓl-ı yezdânı göre
 Heft ḥarf u heşt noḡta iy cüvân
 On biş olur görünür sırr-ı ezân
 Bî-imâle çâr eczâ-yı receb¹²⁸⁴
 Çâr ḥaṭṭ-ı Âdem oldı kıl taleb
 Noktası şeş ḥarf-i kâf u nûna dâl
 Oldı şeş eyyâm hem bî-kıl u kâl
 Deh ḥaṭ-ı elvâh-ı Mûsâ bî-galaṭ
 Oldı fehm it çâr ḥarf u şeş nuḡaṭ

(113a) 4180. Çâr ḥarfüñ ebcedinde bî-gümân
 Âşikârâ sırr-ı heftâd iy cüvân¹²⁸⁵
 Ebced u ḥarf u nuḡaṭ heştâd olur
 Fî-i faẓl-ı zât-ı ḥaḡḡı gösterür
 Çâr ḥarfüñ ‘unşırıyla bî-gümân
 Olur üç kez sî vü dü fehm it ‘ayân
 Gösterür ya‘ nî receb iy nîk-nâm
 Sırr-ı üç sî vü dü ḥaṭṭı ve’s-selâm

1284 Receb (رجب)’in eczasında (ري جيم بي) bî-imâle 4 harf ve 6 nokta vardır: ي م ي. 4 harf, Âdem’in 4 hattı mukabilindedir. 6 nokta da yaratılışın 6 günü ve Kün (كن)’ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir. 6 nokta ve 4 harfin toplamı, Hz. Musa’nın 10 levhi mukabilindedir.

1285 Receb (رجب)’in eczasındaki (ري جيم بي) bî-imâle 4 harfin (ي م ي) ebcedi 70, 4 harf ve 6 nokta ile 80’dir. Fadl (فضل)’in Fe (ف)’sinin ebcedi mukabilindedir. 4 harfin her biri dörder unsurdan 16 olur, 80 ile toplamı el, yüz ve ayaklardaki 32’şer hat toplamı mukabilinde olur.

Şaban

İsm-i şa‘ bân penc geldi bî-cidāl

Penc ismine resûlün oldu dāl¹²⁸⁶

4185. Mâh-ı şa‘ bân çün benümdür dir resûl

Sen Muḥammed sırrın andan iste bul

Penc ism-i zâtı hem kıldı ‘ayān

Kim şifâtıdur Muḥammed bî-gümān

Penc evkât-ı şalâtı âşikār

Gösterür hem penc ḥaṭṭı aña var

Noḳtasıyla deh ḥaṭ-ı Mūsā olur

‘Aşra âyātuñ rumûzın gösterür

‘Unşurında noḳta vü ḥarfüñ ‘ayān

Erba‘ın sırrı görünür bî-gümān

4190. ‘Unşur u deh ḥarf u noḳta iy ricāl

Ma‘nî-i pencāh vakte oldu dāl

Noḳtasından eyleseñ ḳaṭ‘-ı naẓar

Âdemün ismi görine ser-be-ser

Oldı şîinde ‘ayān sî şad derec¹²⁸⁷

Hem daḥi aşḥâb-ı kehf bî-hîç lec

Kâf u nûn sırrını ‘aynı kıldı faş

Kim anuñ emrindedür ḥuşk(i)le yaş

1286 Şaban (شعبان) 5 harftir ve Hz. Muhammed (محمد)’in 5 harfi mukabilindedir. Allah’ın sıfatı olarak Hz. Peygamber’in ayı olan Şaban’ın 5 harfinde Allah (الله)’in 5 harfi de müşahede edilir. Şaban (شعبان)’ın 5 harf ve 5 noktası toplamı Hz. Musa’nın 10 hattı mukabilindedir. 5 harf ve 5 nokta, dörder unsurdan toplam 40’tır ve 40 gün mukabilindedir. 40 ile, 5 harf ve 5 noktanın da toplamı 50 vakit namaz mukabilindedir. Hesaba sadece 5 harf dahil edilirse Âdem (آدم)’in ebcedi mukabilinde olur.

1287 Şaban (شعبان)’ın Şın (ش)’ının ebcedi 300’dür, 300 derece ve Ashab-ı Kehf’in mağaradaki 300 yılı mukabilindedir. Ayn (ع)’ının ebcedi 70’tir, Kün (كن)’ün ebcedi mukabilindedir. Be (ب)’si Âdem’den kinayedir. Elif (ا) ebcedi 1 olarak Zât-ı Hak’tan kinayedir. Nûn (ن)’unun ebcedi ise 50’dür, 28 harf ve 22 noktasının toplamı mukabilindedir.

Ya' nî mescüd-ı melâ'ikden nişân
Gösterür fehm it bî¹²⁸⁸ esrârı 'ayân

4195. Zât-ı hâkka elifi oldu 'alem
Bu sözi fehm iden oldu muhterem

Noқта vü harf-i kelâm-ı kirdgâr
Oldı nûnında birâder âşikâr

Bu sebebeden mâh-ı şa' bân iy cüvân
Fazl-ı hâkdan Aḥmedüñ oldu 'ayân

(113b)

Ya' nî sırr-ı zat u sırr-ı kâf u nûn
Sırr-ı Âdem hem derec hem sırr-ı nûn

Fazl-ı hâkdan cümlesi bî-reyb ü şîn
Zâhir oldı Aḥmede fehm it yakîn

4200. On bişinde emr olupdur hem berât
Añladuñsa bulduñ âteşden necât

Ya' nî on biş cum' a sırrına iren
Fazl-ı hâk dîdârını oldur gören

Oldı eczâsında şa' bānuñ 'ayân
Çârdeh ḥaṭ hemçü bedr-i âsumân¹²⁸⁹

Hem daḥi şa' bānda iy pür-hüner
Zâhir itdi Muştafâ şakḳu'l-kamer

Ya' nî on dört ḥaṭdan fehm eyle var
Eyledi on altı ḥaṭtı âşikâr

4205. Noqtasında görünür on biş namâz
Kim kılınur cum' a gün ez-rûy-ı râz

Çârdeh eczâ ile on biş nuḳaṭ
Sırr-ı bîst u nüh suverdür bî-galaṭ

1288 Nûshada: bu.

1289 Şaban (شعبان)'ın eczasında 14 harf vardır: شين عين بي الف نون 14 hat mukabilindedir. 15 noktasi, Cuma günkü 15 farz rekât mukabilindedir. 14 harf ve 15 nokta toplamı 29'dur, başında mukatta'ât gelen 29 sûre ve Kuran'ın 29 harfi (Lâm-elifle birlikte) mukabilindedir.

Hem de bîst u nüh ħurûfı gösterür

Nisbeti şa' bānuñ Aḥmedle budur

Şin u ‘ayn u bī elif nūn ez-celīl

Bī-mükerrer nüh olur eczāda bil¹²⁹⁰

Nüh felek esrārın eyler āşikār

Hem nüh āyāt-ı Kelīmi ańla var

4210. Heşt hülde noktası oldu 'alem

Heşt haţţ-ı Âdemi gösterdi hem

Hifdeh olur heşt u nüh bī-reyb ü şīn

Gösterür hifdeh hâzar sırrın yakîn

Bī-imāle ḥarf u nokṭa iy hūmām¹²⁹¹

Ma^c nī-i tis^c a ^c aşerdür ve's-selām

Ramazan

İsm-i Fazlu'l-lāh-ı rabbü'l-‘ālemīn

Penc harf-i ramazān oldu yakīn¹²⁹²

Penc tekbîr-i şehîd u penc haţ

Penc vakti gösterür hem bī-galat

4215. İkki rek'at cum'a ḥarf-i kāf u nūn

Noktasında āşikārā bī-füsün

(114a) İkki nokta penc harf-i ramazān

Heft haṭṭ-ı vech-i Havvādur ‘ayān

Ramazānda farz olduğu şıyām

On iki māh içre ez-rabbu'l-enām

1290 Şaban (شعبان)'ın eczasında (شین عین بی الف نون) gayr-ı mükerrer 9 harf ve 8 nokta vardır: ش ی ن ع ب ا ل ف و. Harf ve nokta toplamı 17'dir.

1291 Şaban (شعبان)'ın eczasındaki (شين عين بي الف نون) bî-imâle 9 harf ve 10 nokta (ي ن ي ن ي) toplamı 19'dur.

1292 Ramazan (رمضان) 5 harf ve 2 noktadır. Harf ve nokta toplamı 7'dir, 7 ümmî hat mukabilindedir.

Bu ki dâd-ı fazl-ı hayy-ı lâ-yenâm
Ramazân isminde geldi iy hümâm

Mâh-ı ümmet olduğu budur sebeb
K'anda gösterdi kemâlin fazl-ı rab

4220. Zâhir eczâsında on dört muhkemât¹²⁹³
Hem de on dört hatt-ı vech-i fazl-ı zât

Noğtasında heşt cennet âşikâr
Heşt hatt-ı vech-i Âdem hem iy yâr

Noğta vü eczâ yigirmi ikki olur
Bîst u dü nuṭṭ-ı Kelîmi gösterür

Şûret-i zâhirle oldu aña hem
Bîst u nüh harfine Qur'ânun 'alem

Bîst u nüh gün şavm sırrın hem 'ayân
Gösterür fehmi eyle ism-i ramazân

4225. Ottuz olduğunu hem iy kân-ı nûr
Hey't-et-i mecmû' a ile gösterür

Hey't-et-i mecmû' a ile bî-haṭar
Noğta-i zâhirden eylerseñ güzër¹²⁹⁴

Kala bîst u heşt bî-reyb ü gümân
Leyletü'l-ḳadrün beyânıdur 'ayân

Ramazân sırrına ya' nî kim ire
Âşikârâ leyletü'l-ḳadri göre

1293 Ramazan (رمضان)'ın eczasında 14 harf vardır: ري ميم ضاد الف نون 14 muhkem harf mukabilindedir. 8 noktası 8 cennet mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 22'dir, Hz. Musa'nın nutkündeki 22 harf mukabilindedir. Ramazan (رمضان)'ın 5 harf ve 2 noktasıyla 29 olur, Kuran alfabesinin 29 harfi ayrıca orucun 29 günü mukabilindedir. Heyet-i mecmûa ile 30 olur ki, orucun bazı senelerdeki 30 gününe mukabil gelir.

1294 Ramazan (رمضان)'ın 5 harfi ve heyet-i mecmûası ile eczasındaki 14 harf ve 8 nokta (ري ميم ضاد الف نون) toplamı 28 olur, Ramazan'ın 28'indeki Kadir Gecesi mukabilindedir.

Rî vü mîm u dâd elif nûn âşikâr
Bî-mükerrer dehdür eczâda iy yâr¹²⁹⁵

4230. Oldı bismi'l-lâhuñ on harfine dâl
Sırr-ı deh elvâhdur hem bî-cidâl

On biş olur deh hurûf u penc nuķat
Gösterür on biş namâzı bî-galaķ

Bî-imâle tokķuz olur âşikâr¹²⁹⁶
Tis' a âyâtun rumûzın ańla var

Nokķasıdur şeş hurûf-ı kâf u nûn
Sitte-i eyyâmdur hem bî-füsün

(114b) Ramazānuñ sırrını fehmi it tamām
K'anda nāzil oldu Ķur'ān ve's-selām

Lâ ilâhe illa'l-lâh

4235. Lâ ilâhe illa'l-lâh iy tâlib 'ayân
Hem Muħammed resûlu'l-lâh bî-gümân¹²⁹⁷

Bîst u heşt harf oldu bil ez-rûy-ı ĥaķ
Gösterür Ķur'ānuñ aşlın bî-galaķ

Ya' nî ĩmân ez-ĥüdā-yı lâ-yenām
Oldı bîst u heşt harf-ile tamām

Kim ki ĩmân bîst u heşt harfe 'ayân
Getürüp kılmazsa iķrâr iy cüvân

Olmaz ĩmânı ĥaķîkatde ķabûl
Hem ĥüdâ bî-zâr¹²⁹⁸ andan hem resûl

1295 Ramazan (رمضان)'ın eczasında (ري ميّم ضاد الف نون) gayr-ı mükerrer 10 harf vardır: ر ي م ر ي م ا ل ه ر ح ن ي. Besmelenin gayr-ı mükerrer 10 harfî (ب س م ا ل ه ر ح ن ي) mukabilindedir. 10 harf, 5 noktasiyla 15 olur, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1296 Ramazan (رمضان)'ın eczasında (ري ميّم ضاد الف نون) bî-imâle 9 harf ve 6 nokta vardır: ي ي م ا ل ه ر ح ن ي. 1297 Lâ ilâhe illa'l-lâh (لا اله الا الله) 14 harf Muhammedun resûlu'l-lâh (محمّد رسول الله) 14 harftir. Toplamları 28 ilâhî harf mukabilindedir. Her biri 14 muhkem harf ve 14 hat mukabilindedir.

1298 Nûshada: bî-râz.

4240. Fazl-ı hâkdan sırrı oldu âşikâr
Kelme-i tevhîdün iy yâr aña var
Lâ ilâhe illa'l-lâh on dört oldu bil
Hem Muḥammed resûlu'l-lâh ez-celîl
Muḥkemât esrârına oldu 'alem
Çârdeh ḫaṭ sırrını gösterdi hem
Lâ ilâhe illa'l-lâh iy cüyâ-yı dîn
Bî-mükerrer üç ḫurûf olur hemîn¹²⁹⁹
İsm-i fazl-ı hâkḳı eyler âşikâr
Bu sözi fehm iden olur baḫtiyâr
4245. Hem Muḥammed resûlu'l-lâh bî-gümân
Bî-mükerrer altı ḫarf olur 'ayân¹³⁰⁰
Kâf u nûn eczâsını bî-ḳîl u ḳâl
Gösterür fehm it zi-fazl-ı zû'l-celâl
Tokkuz olur altı ile üç ḫurûf
Nüh felek sırrıdur aña bul vukûf
Tokkuz ile bîst u heşt ḫarf iy cüvân
Olur ottuz yeddi fehm it bî-gümân
Muḥkemâtuñ oldu eczâsına dâl
Kim olur ottuz yedi bî-ḳîl u ḳâl
4250. Lâ ilâhe illa'l-lâh eczâda iy yâr
Erba'ın sırrını eyler âşikâr¹³⁰¹

1299 Lâ ilâhe illa'l-lâh (لا اله الا الله) 'da gayr-ı mükerrer 3 harf vardır: ل, ا, ه. Fadl (فضل) 'ın 3 harfi mukabilindedir.

1300 Resûlu'l-lâh (رسول الله) 'da gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: ر, س, و, ل, ا, ه. Kün (كن) 'ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir. Muhammed (محمد) 'in gayr-ı mükerrer 3 harfiyle (م ح د) 9 harf olur ki 9 felek mukabilindedir.

1301 Lâ ilâhe illa'l-lâh (لا اله الا الله) 'in eczasında 40 harf ve 10 nokta vardır: لام الف الف لام هي الف. Harf ve nokta toplamı 50'dir. Lâ ilâhe illa'l-lâh (لا اله الا الله) 'ın 14 harfiyle toplamı 64'tür Âdem'in nutkundaki 32 harf ve yüzündeki 32 hattın toplamı mukabilindedir. 64'e Lâ ilâhe illa'l-lâh (لا اله الا الله) 'in gayr-ı mükerrer 3 harfi (ل ا ه) ilave edilse 67 olur, Allah (الله) 'in ebcedi mukabilindedir. Ayrıca Âdem ile Havvâ (آدم حوا) 'nın ebcedleri toplamı olan 67 mukabilindedir.

Hem Muḥammed resûlu'l-lâh bî-gümân
Olur eczâda otuz tokkuz 'ayân¹³⁰⁴

Hey'et-i mecmû'a ile kırk olur
Erba'ın sırrını olda gösterür

4265. Noktasından eyle iy cüyâ-yı rab
On sekiz biñ 'âlemüñ sırrın taleb

Elli yeddi olur eczâ vü nuḳat
Elli vakt u yeddi ḥaṭdur bî-ğalat

Görinür hem on yedi rek'at namâz
Hem de çil ism-i ḥüdâ-yı bî-niyâz

Bî-mükerrer gösterür fehm it 'ayân¹³⁰⁵
On iki burc-ı semâvîden nişân

Noktasında çâr 'unşur âşikâr
Çâr rek'at çâr ḥaṭ hem aña var

4270. Bî-mükerrer ḥarf u nokta bî-ğalat
Rüşen itdi ma'nî-i on altı ḥaṭ

Bî-mükerrer ḥarf u nokta iy cüvân
Hem daḥi ottuz tokuz eczâ 'ayân

(115b) Kâmet esrârına olmuşdur 'alem
Kim olur pencâ(h) u penc bî-bîş u kem
Hey'et-i mecmû'a ile oldı bil
Elli altı ez-ḥüdâvend-i celîl

1304 Muhammedun Resûlu'l-lâh (Muḥammad Resûl Allah)'ın eczasında 39 harf vardır: ميم حي ميم دال ري سين واو لام الف لام لام الف هي. Heyet-i mecmû'a ile 40 olur, 40 gün mukabilindedir. 39 harfin 17 noktası (Muhîti Dede 18 nokta saymıştır), 18 bin âlem mukabilindedir. 39 harf ve 18 nokta toplamı 57'dir, 50 vakit namaz ve 7 ümmî hattın toplamı mukabilindedir.

1305 Muhammedun Resûlu'l-lâh (Muḥammad Resûl Allah)'ın eczasında ميم حي ميم دال ري سين واو (ميم حي ميم دال ري سين واو) gayr-ı mükerrer 12 harf ve 4 nokta vardır: م ي ح د ا ل ر س ن و ف ه. Harf ve nokta toplamı 16 harf mukabilindedir. 16 ile eczadaki 39 harfin toplamı 55'tir, beş vakitte okunan kâmetin toplam kelimeleri mukabilindedir. Heyet-i mecmû'a ile 56 olur, Fazlullah'ın bu dünyada yaşadığı 56 yıl mukabilindedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in nutkundaki 28 harf ve vechindeki 28 hattın toplamı mukabilindedir.

Ola yüz yigirmi dört bî-reyb ü şîn
Enbiyānuñ gösterür ‘ağdın yaķın

4285. Ya‘ nî yüz yigirmi dört biñ enbiyā
Kā’il-i tevḥīd-i faẓl-ı kibriyā

Kelme-i tevḥīd a‘ dādıncā hep
Virdiler ḥalkā ḥaber ez-faẓl-ı rab

Bî-mükerrer ḥarfden kılsañ güzer
Hey’et-i mecmū‘ adan hem bî-ḥaṭar

Kelme-i tevḥīd içün bî-reyb ü şîn
Geldi yüz yigirmi dört biñ mürselîn

Qala yüz on bir ‘aded bî-irtiyāb
Görine sırr-ı elif iy kām-yāb

4290. Ya‘ nî kim ḥarf-i elifdür añla var
Kelme-i tevḥīd-i faẓl-ı kirdgār

(116a) Kelme-i tevḥīdüñ añla vaḥdetin
Bulasın tā faẓl-ı ḥaqquñ raḥmetin

Qavl-i illā’l-lāh u qavl-i lâ ilāh
Cümle ḥūr u nürdür bî-iştibāh¹³⁰⁸

Ẓıddı vaḥşıyyāt u müziyātdur
Nār-ı sūzān ‘aķreb u ḥayyātdur

Zikrini qoyma dilüñden bir nefes
Faẓl-ı ḥaqquñ kim odur feryād-res

4295. Faẓl-ı ḥaqqdan kıl taleb iy ehl-i dil
Her ne maķşūduñ ki var bî-kāl u kıl

Faẓl-ı ḥaqqdan ḥāşıl olur her murād
Faẓl-ı ḥaqqdur pādişāh-ı rûz-ı dād

Sırr-ı lâ ilāhe illā’l-lāh iy yār
Oldı çün kim faẓl-ı ḥaqqdan āşikār

1308 İllā’l-lāh (الله ٱلّٰه) ve Lâ ilāhe (لا اله) lafızlarındaki 14 harf, 14 hat mukabilindedir.

Vird idüp koyma dilünden şubh u şām
Tâ kim ola şâf kalbün ve's-selām

Din

Lafz-ı dîn üç harfdür bî-reyb ü şîn¹³⁰⁹
Hemçü ism-i fażl-ı rabbü'l-‘âlemîn

4300. Noktasında zâhir üç nev^e e şalât
K’oldı on bir on biş on yeddi zi-zât

Harf u nokta oldı şeş eyyâma dâl
Kâf u nûn eczâsına hem iy ricâl

Ebcedinde ikki sî vü dü yakîn
Nutk u hatt-ı Âdem oldı ya^e nî dîn¹³¹⁰

Ebced u bâ-üç hurûf-ı dîn ‘ayân
Olur altmış yeddi fehm it bî-gümân

Gösterür Allâh ismin âşikâr
K’olur ism-i Âdem u Havvâ iy yâr

4305. Yetmiş olur ebced u harf u nuķat
Kâf u nûn sırrıdır ańla bî-ğalat¹³¹¹

Oldı eczâsında dînün âşikâr
Heşt hatt-ı aşl k’oldur dîn iy yâr¹³¹²

Gösterür sekkiz behişt hem ‘ayân
Kim odur eczâ-yı ism-i gaybdân

Heşt teşehhüd sırrı hem iy ehl-i dîn
Oldı zâhir dînden fehm it yakîn

1309 Din (دين) 3 harf ve 3 noktadır.

1310 Din (دين)’in ebcedi 64’tür, Âdem’in nutkundaki 32 harf ve vechindeki 32 hattın toplamı mukabilindedir. 3 harfle birlikte 67 olur, Allah (الله)’in ebcedi, ayrıca Âdem ve Havvâ’nın ebcedleri toplamı mukabilindedir.

1311 Din (دين)’in 3 harfi, 3 noktası ve 64 olan ebcedi toplamı 70’tir, Kün (كن)’ün ebcedi mukabilindedir.

1312 Din (دين)’in eczasında 8 harf ve 6 nokta vardır: دال يي نون. Harf ve nokta toplamı 14’tür. Zahirdeki 3 harfle birlikte 17 olur, 17 muhkem harf mukabilindedir.

- (116b) Noktasında şeş teşehhüd şeş suver
Şeş şalât-ı cehrdür hem bî-ḥaṭar
4310. Çârdeh olur ḥurûf u nokṭa hem
Muḥkemât esrârına oldu ‘alem
Gösterür hem çârdeh ḥaṭṭı ‘ayân
K’Âdemüñ yüzinde yazdı müste‘ân
Hifdeh olur şûret-i zâhirle bil
Dîn şalât-ı hifdeh oldu fehmi kıl
Şûret-i zâhirle eczâdan taleb
Kıl sefer sırrın eyâ cûyâ-yı rab¹³¹³
Heşt eczâ bî-mükerrer şeş olur
Bâ-se nokṭa nüh teşehhüd sırrıdır¹³¹⁴
4315. Bâ-nüh u şeş şûret-i zâhirle hem
Oldı on biş cum‘a sırrına ‘alem¹³¹⁵
On bir ile on yedi cem‘ olsa ger
Nuṭḡ-ı Aḥmedden virür saḫa ḥaber
On biş ile on yedi hem aṇla var
Âdemüñ nuṭḡını eyler âşikâr
Nuṭḡ-ı Aḥmed nuṭḡ-ı Âdemdür tamâm
Dîn-i ḥaḡ ya‘nî ki fehmi it ve’s-selâm

İman

Penc ḥarf u nokṭa-i fazl-ı celîl
Oldı İmānuñ ḥurûfı fehmi kıl¹³¹⁶

1313 Din (دين)’in 3 harfiyle eczasındaki 8 harfin (دال يي نون) toplamı, seferde bir günde kılınan 11 farz rekat mukabilindedir.

1314 Din (دين)’in eczasında (دال يي نون) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 3 nokta vardır: د ا ل ي ن و. Bir günde kılınan farz namazlardaki 9 teşehhüd mukabilindedir.

1315 Din (دين)’in 3 harfi ve 3 noktasıyla, eczasındaki (دال يي نون) gayr-ı mükerrer 6 harf ve 3 noktanın (د ا ل ي ن و) toplamı 15’tir, Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1316 İman (ایمان) 5 harftir, Fadl (فضل)’in 3 harf ve 2 noktası toplamı mukabilindedir.

4320. Penc haţţ-ı vech-i Âdem oldu hem
 Penc vakte oldu hem haqdan ‘alem
 Noktası oldu üç ism-i fazl-ı hay¹³¹⁷
 Ol kim olmuşdur muhîţ-i küllü şey
 Penc harf üç nokta olur heşt haţ
 Heşt bâb-ı hulddür hem bî-galaţ
 Heşt teşehhüd sırrına hem oldu dâl
 Añla îmân sırrın iy ehl-i kemâl
 Şad tınâb-ı hayme harf-i kâf u nûn
 Ebcedinde âşikârâ bî-füsûn¹³¹⁸

4325. Ebced u üç nokta biş harf-i îmân
 Sırr-ı ‘ayn u lâm yî olur ‘ayân¹³¹⁹

Ma‘nî-i îmân-durur ya‘nî ‘Alî
 Bu sözi fehmi eyleyen oldu velî

(117a) Olur eczâ çârdeh haţta delîl¹³²⁰
 Çârdeh haţţ oldu îmân ya‘nî bil
 Muhkemât esrârın itdi hem ‘ayân
 Fazl-ı haqdan kim odur seb‘ u’l-meşân
 Deh haţ-ı elvâh-ı Mûsâ âşikâr
 Noktasında fehmi it îmânûñ iy yâr

4330. Çârdeh eczâ ile on nokta hem
 Nuţkına oldu Mesîhânûñ ‘alem

1317 İman (ایمان)’ın 3 noktası, Fadl (فضل)’ın 3 harfî mukabilindedir. 3 nokta, 5 harfle birlikte 8’dir, cennetin 8 kapısı mukabilindedir.

1318 İman (ایمان)’ın ebcedi 102’dir, Hayme-i Mîâd’ın 100 ipi ve Kün (كن)’ün 2 harfî mukabilindedir.

1319 İman (ایمان)’ın 5 harfî, 3 noktası ve ebcedi olan 102’nin toplamı 110’dur, Ali (على)’nin ebcedi mukabilindedir.

1320 İman (ایمان)’ın eczasında 14 harf ve 10 nokta vardır: الف يي ميم الف نون. Harf ve nokta toplamı 24’tür, Hz. İsa’nın nutkündaki 24 harf mukabilindedir. İman (ایمان)’ın 5 harfiyle 29 olur ki başında mukatta’ât gelen 29 sûre mukabilindedir. Hesaba İman (ایمان)’ın 3 noktası da dahil edilirse 32 olur, 32 ilâhî harf mukabilindedir.

Şüret-i penc-ile bîst u nüh olur
 Sırr-ı bîst u nüh suver sırrı-durur
 Bâ-se nokta sî vü dü olur tamâm
 Ya‘ nî îmân oldu sî vü dü kelâm
 Bî-mükerrer çârdeh harf iy cüvân
 Heft hatt-ı vech-i Havvâdur ‘ayân¹³²¹
 Şüret-i Havvâda ya‘ nî heft hat
 Oldı îmân fazl-ı hâkdan bî-galat

4335. Noktasında pâ vü çā vü jā vü gā
 Çār rek‘ at sırrı hem bî-mâcerā
 Bî-mükerrer lafz-ı îmân ser-be-ser
 On bir olur harf u nokta bî-hatar
 Gösterür on bir namâzı âşikâr
 Kim buyurmuşdur seferde kirdgâr
 Sırrını bildünse îmānuñ tamâm
 Bulduñ îmân-ı ‘atâyı ve’s-selâm

Emanet

- Penc harf oldu emānet âşikâr¹³²²
 Penc vaqtüñ sırrıdur fehm eyle var
 4340. Penc harf u nokta-i fazl oldu hem
 Penc hatta oldu hem hâkdan ‘alem
 Noktasında sırr-ı üç nev‘e namâz
 K’oldı be vü te vü şe iy merd-i râz

1321 İman (ایمان)’ın eczasında (الف يي ميم الف نون) gayr-ı mükerrer 7 harf vardır: ا ل ف ي م ن و . 7 ümmî hat mukabilindedir. 4 noktası, 4 mucem harf ve 4 rekat mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 11’dir, seferdeki 11 farz rekat mukabilindedir.

1322 Emânet (امانت) 5 harf ve 3 noktadır. Harf ve nokta toplamı istivâdan sonraki 8 ümmî hat mukabilindedir.

- Penc harf u se nuḳaṭ¹³²³ olur sekiz
Heşt haṭṭ-ı aşıldur eyle temîz
- Oldı eczâsında zâhir muhkemât
Kim odur on dört huṭûṭ-ı ümmehât¹³²⁴
- Budur esrâr-ı emânet şöyle bil
Kim kelâmında didi faẓl-ı celîl¹³²⁵
- (117b) 4345. Noḳtası deh haṭṭ-ı Mûsâ-yı Kelîm
Kim anı levḥ üzre yazmışdur ḳadîm
- Harf u noḳṭa sâ‘ at-i bîst u ṣahâr
Oldı bil sırr-ı emânet âşikâr
- Bî-mükerrer heşt cennetdür ‘ayân
Hem daḥi eczâ-yı nâm-ı ḡaybdân¹³²⁶
- Noḳtası şeş ibtidâ-yı Câvidân
Şeş hurûf-ı kâf u nûn hem bî-gümân
- Harf u noḳṭa oldı on dört iy cüvân
Rûşen oldı ma‘ nî-i seb‘ u’l-meşân
4350. İkki on dörtden ḥaber virdi saña¹³²⁷
Bil emânet oldı nuṭḳ-ı kibriyâ
- Heşt harfün ‘ unşurından kıl taleb
Ottuz ikki nuṭḳ-ı zât-ı faẓl-ı rab

1323 Nûshada: noḳṭa.

1324 Emânet (امانت)’in eczasında 14 harf vardır: الف ميم نون تي 14 muhkem harf mukabilindedir. 14 harfin 10 noktası vardır, Hz. Musa’nın 10 haṭṭ/levhi mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 24 saat mukabilindedir.

1325 (33 : 72) “Biz o emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik, onlar, onu yüklenmeye yanaşmadılar...” ayetine telmih var.

1326 Emânet (امانت)’in eczasında (الف ميم نون تي) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ا ل ف م ي ن و ت 8 cennet ve Fadl (فضل)’in eczasındaki 8 harf (في ضاد لام) mukabilindedir. 8 harfin 6 noktası, Câvidân-nâmê’nin 6 “ibtidâ”sı ve Kûn (كن)’ün eczasındaki 6 harf (كاف نون) mukabilindedir. 8 harf ve 6 noktanın toplamı, seb‘u’l-meşân mukabilindedir.

1327 Emânet (امانت)’in eczasındaki 14 harf ve eczasındaki gayr-ı mükerrer harf ve nokta toplamı olan 14 olmak üzere iki 14 zahir olur. Toplamı 28’dir, Hz. Peygamber’in nutkundaki 28 harf mukabilindedir. Eczasındaki gayr-ı mükerrer 8 harf, dörder unsurdan 32 olur, Hz. Âdem’in nutkundaki 32 harf mukabilindedir.

Sırr-ı bîst u heşt u sî vü dü tamâm
Oldı fehm eyle emânet ve's-selâm

Ahd

‘Ahd üç harf oldı haqdan bî-gümân¹³²⁸

Sırr-ı üç nev‘e şalât oldı ‘ayân

Nâm-ı fazl-ı haqқа hem oldı ‘alem

İbn u eb u rûhı zâhir itdi hem

4355. Ebced u bâ-‘ahd seksen ikkidür

Noktasıyla fî-i fazlı gösterür

Sî vü dü¹³²⁹ harfün hem eczâsına dâl

Oldı fehm it ‘ahd-i fazl-ı zü'l-celâl

Oldı eczâsı sekiz hatта ‘alem¹³³⁰

Kim odur ‘ahd-i hüdâ-yı biş u kem

‘Unşurında heşt harfün âşikâr

Sî vü dü nuṭṭ-ı hüdâ-yı kirdgâr

Noktasında görünür penc vaḳt namâz

Fazl-ı haqdan ‘ahdüñ iy dānâ-yı rāz

4360. Harf u nokta sîzdeh olur yakîn

Şüret-i zâhirle hem bî-reyb ü şîn

Gösterür on altı hatṭı âşikâr

K’Âdemüñ yüzinde yazdı kirdgâr

Şüret-i ‘ahd ile heşt eczâ ‘ayân

Ebcedi hem heşt harfün bî-gümân

1328 Ahd (عهد) 3 harftir. 3 harf ve ebcedi olan 79’un toplamı 82’dir. Fadl (فضل)’in Fe (ف)’sinin ebcedi olan 80 ile 1 harf ve 1 noktasının toplamı mukabilindedir. Ayrıca 32 harfin eczasındaki 82 harf mukabilindedir.

1329 Nüşada: Bîst u heşt.

1330 Ahd (عهد)’in eczasında 8 harf vardır: عین هي دال Allah’ın ahdı olan 8 cennet mukabilindedir. 8 harfin her biri dörder unsurdan 32’dir, 32 ilâhî harf mukabilindedir. 8 harfin 5 noktası, 5 vakit namaz mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 13’tür, Ahd (عهد)’in 3 harfiyle 16 olur, 16 hat mukabilindedir.

- (118a) Penc nokṭayla olur şeş sî vü dü
 Sırr-ı şeş sî vü dü ḥaṭdur iy ulu¹³³¹
 Ya‘ nî nuṭṭ (u) ḥaṭṭ-ı vech ü dest ü pâ
 ‘Ahd-i fazl-ı ḥaḳdur añla ṭalibâ
 4365. Bî-mükerrer oldı ‘ayn u hî vü dāl
 Heft ḥaṭṭ-ı ümm zi-fazl-ı zü’l-celāl¹³³²
 Se nukaṭla deh ḥaṭ-ı elvāḥ olur
 Enbiyānuñ ḥaḳḳ-ile ‘ahdi budur
 Sırr-ı ‘ahd oldı ‘ayān iy nîk-nām
 ‘Ahdî cehd eyle unutma ve’s-selām

Mukatta’ât

- Bî-mükerrer bîst u nüh sûre ‘ayān
 Çârdeh şekl oldı fehm it bî-gümān
 Elf u lām mîm elf u lām u rā
 Kāf u hā yā ‘ayn u şād u ṭā vü hā
 4370. Yā vü sîn ḥā mîm ‘ayn u sîn u kāf
 Ṭā vü sîn u mîm u şād u nûn u ḳāf
 Ṭā vü sîn ḥā mîm elif lām mîm şād
 Hem elif lām mîm rā iy ḥūş-nihād¹³³³
 Çârdeh şekl oldı bu vech-ile bil
 Çârdeh ḥaṭ sırrına oldı delîl
 K’Âdemün yüzinde yazdı fazl-ı ḥaḳ
 Ḥāme-i ḳudretle bî-şavt u nuṭaḳ

1331 Ahd (عهد)’in 3 harfî, eczasındaki 5 nokta, 8 harf (عين هي دال) ve bu 8 harfin ebcedi olan 180’in toplamı 196’dır. 7 kere 28’e eşittir. Muhîtî Dede bu hesaptan 6 kere 32’yi elde etmiştir. 2 el, 2 ayak, yüz ve nutuktaki, toplamı 6’dır, 32’şer hat mukabilindedir.

1332 Ahd (عهد)’in eczasında (عين هي دال) gayr-ı mükerrer 7 harf ve 3 nokta vardır: ع ي ن ه د ا ل.

1333 29 sûrenin başındaki mukatta’ât harfleri gayr-ı mükerrer 14 kombinasyon üzerinedir: الم الر كهيعص طه يس حمعسق طسم ص ن ق طس حم المص المر.

Bu cihetden mu‘ciz olmuşdur kelām
K’anda geldi bahş-i müfred be-tamām

4375. Ya‘nî Kur‘ân k’aşlıdur on dört hürüf
Geldi bîst u nüh suverde¹³³⁴ bul vuķūf

Şekl-i bîst u nüh suver hem âşikār
Bî-mükerrer çârdeh oldı iy yār¹³³⁵

Süre-i seb‘ u’l-meşāna oldı dāl
Mu‘ciz-i Aḥmed budur bî-kāl u kāl

Nüh nuķat ḥod nüh teşehhüd sırrıdır¹³³⁶
Rüşen olmuşdur beyân-ı ḥaķda gör

Çârdeh şekl-i suver iy muḥterem
Muḥkemāt-ı çârdeh ḥarf-ile hem

4380. Bîst u heşt nuṭḡ-ı Muḥammeddür ‘ayān
Kim odur aṣl-ı kelām-ı āsumān

(118b) Nüh nuķatla sî vü heft olur iy yār
Muḥkemāt eczāsın eyler âşikār

Ottuz ikki nuṭḡ-ile penc ism-i zāt
Oldı bil eczā-yı on dört muḥkemāt

Ḥarfı on dört sürenün bî-reyb ü şīn
Oldı feh̄m eyle otuz sekkiz yaķīn¹³³⁷

1334 Nüşhada: sürede.

1335 29 sürenin başındaki tüm mukatta’ât harfleri de gayr-ı mükerrer olarak 14 tanedir: الم الر كهيعص طه يس حم ق ن.

1336 Mukatta’ât harflerinin gayr-ı mükerrer 14 kombinasyonunda (الم الر كهيعص طه يس حمعسق) 9 nokta vardır, 9 teşehhüd mukabilindedir. Toplamları 23’tür, gayr-ı mükerrer 14 mukatta’ât harfiyle toplamı 37’dir, 14 mukatta’ât harfinin eczasında da 37 harf vardır: الف لام ري كاف هي يي عين صاد طي سين حي ميم قاف نون 32 ilâhî harfle Allah (الله)’ın 5 harfi veya Fadl (فضل)’ın 3 harf ve 2 noktası toplamı, 14 mukatta’âtın eczasındaki 37 harf mukabilindedir.

1337 Mukatta’ât harflerinin gayr-ı mükerrer 14 kombinasyonunda (الم الر كهيعص طه يس حمعسق) 38 harf vardır. Kuran’ın 30 cüzü ve cennetin 8 kapısının toplamı mukabilindedir. 38 harf, 9 noktasıyla birlikte 47’dir, 40 gün ile 7 ümmî hattın toplamı, ayrıca Âdem (آدم)’in ebcedi olan 46 ile müsemmasının toplamı mukabilindedir.

Ottuzı oldı otuz cüzv-i kelām
Sekkizi bâb-ı sekizdür ve's-selām

4385. Oldı tokkuz nokta ile kırk yedi
Heft hatt u erba'ın sırrın didi
Hem de ism-i Âdeme oldı 'alem
Bâ-müsemma çil u heft iy muhterem
Bâ-se harf-i bâtını pencâh olur
Ma' nî-i pencâh namâzı gösterür¹³³⁸
Nokta-i fâ ile olur elli bir
Elli bir rek'at namâz sırrına ir
Nokta-i fâ ile tokkuz nokta hem
Oldı deh elvâh-ı Mûsâya 'alem¹³³⁹

4390. Kismet-i ottuz yedi ottuz sekiz
Oldı yetmiş biş bil iy ehl-i temîz¹³⁴⁰
Yetmiş ikkisidür eczâ-yı hurûf
Üçü nuṭṭ u şavt u kuvvet bul vukûf
Üç hurûf-ı bâtın-ile bî-gümân
Gösterür yetmiş sekiz harfî 'ayân
Oldı nüh noktayla seksen yeddi hem
Bil muḳaṭṭa'ı sırrını iy muhterem

1338 Mukatta'ât harflerinin eczasından/batınında 3 yeni harf zahir olur: ف د و. Bu 3 harf ile yukarıdaki beyitte elde edilen 47'nin toplamı 50'dir, 50 vakit namaz mukabilindedir. Buna, 3 harfin bir noktası eklenirse 51 olur, 51 rekat mukabilindedir.

1339 Mukatta'ât harflerinin gayr-ı mükerrer 14 kombinasyonundaki (الم الر كهيعص طه يس) 9 nokta ile bunların eczasından zahir olan 3 yeni harfteki (ف د و) 1 noktanın toplamı 10'dur, Hz. Musa'nın 10 levhi mukabilindedir.

1340 14 mukatta'ât harfinin eczasındaki 37 harf ile mukatta'ât harflerinin gayr-ı mükerrer 14 kombinasyonundaki 38 harfin toplamı 75'tir. 28 harfin eczasındaki 72 harf ile nutk, şavt ve kuvvetin toplamı mukabilindedir. 75 ile mukatta'âtın batınında zahir olan 3 yeni harfin (ف د و) toplamı 78'dir, mukatta'ât harflerinin, mükerrer olarak, toplamı mukabilindedir. 78 ile 14 kombinasyondaki 9 noktanın toplamı 87'dir, 78 mukatta'ât harfinin de 9 noktasiyla toplamı mukabilindedir. Bu hesapta mukatta'âtın batınından zahir olan 3 harften sarf-ı nazar edilirse 84 kalır ki el, yüz ve ayaklardaki 28'er hattın toplamı mukabilinde olur.

Eyleseñ üç harf-i bātından güzer
 K̄ala seksen dört zi-fazl-ı dād-ger

4395. Gösterür üç bīst u heşt hattı iy yār
 K'oldı vech ü dest ü pādan āşikār

Sırr-ı Qur'ān bīst u nūh sūre tamām
 Geldi on dört sūre içre ve's-selām

Kalem

Oldı ism-i fazl-ı yezdāna 'alem
 Fehm iderseñ şüret-i lafz-ı kalem¹³⁴¹

Noqtasıdur ikki harf-i kāf u nūn
 Aşl-ı mevcūdāt mā kân mā yekūn

(119a) Oldı üç harfinde zāhir bī-cidāl
 'Ālem-i gayb u şehādet hem hayāl

4400. Şad tınāb-ı hayme sī cüzv-i kelām
 Erba'ın esrārı hem iy nīk-nām

Oldı kāf u lām u mīmün āşikār
 Ebcedinde bu beyānı aña var¹³⁴²

Oldı üç harf-i kalem bā-dü nuḳat
 Fazl-ı ḥaḳdan penc vakt u penc ḥat

Tis' a āyāt-ı yed-i Mūsā 'ayān
 Oldı eczā-yı kalemnden iy cüvān¹³⁴³

Ol kalem kim adıdur anuñ 'aşā
 Leşker-i Fir' avna oldı ejdehā

4405. Noqtası penc oldı sırr-ı ḥumsa dāl
 Oldı fehm it bu sözi bī-kıl u kāl

1341 Kalem (قلم) 3 harf ve 2 noktadır.

1342 Kalem (قلم)'in ebcedi 170'tir, Hayme-i Mîâd'ın 100 ipi, Kuran'ın 30 cüzü ve 40 günün toplamı mukabilindedir.

1343 Kalem (قلم)'in eczasında 9 harf ve 5 nokta vardır: قاف لام ميم. Harf ve nokta toplamı 14 hat mukabilindedir.

Penc nokta nüh hurûf iy ehl-i dîn

Çârdeh haţ sırrıdur bî-reyb ü şîn

Bu-durur sırr-ı cerâcîr-i kalem

K'oldı haqdan çârdeh haţta 'alem

Sırr-ı haţ u yed oldı hem 'ayân

Çârdeh şekl-i kaleminden iy cüvân

Halk-ı evvel sırrı oldı âşikâr

Kim buyurmuşdur resûl-i kirdgâr

4410. Kalem evvel didüğü ya' nî resûl¹³⁴⁴

Çârdeh haţta işâret oldı ol

Çârdeh haţ kim odur ümmü'l-kitâb

İbtidâ andan gerekdür feth-i bâb

Hem daği nûn ve'l-kalem¹³⁴⁵ sırrı budur

Kim beyân itdi anı fazl-ı ğafûr

Ya' nî nûn pencâhdur harf u nuķat

Olmağa bâ' iş kalemdür satr u haţ

Hem kalem vâsıtasıyla bî-gümân

Oldı iķra' bismi rabb¹³⁴⁶ sırrı 'ayân

4415. Bu cihetden dir işitdüm Muştafâ

Gökde aķlâmın şarîfin ez-ķüdâ¹³⁴⁷

Ya' nî keşf oldı baña ceffu'l-kalem

Sırr-ı levh üzre nigeķ itmiş¹³⁴⁸ raķam

Ebced u nüh harf-i ķâf u lâm u mîm

Nokta vü eczâ hem ez-fazl-ı 'azîm

1344 أول ما خلق الله القلم “Allah'ın yarattığı ilk şey kalemdir.” Bkz. *El-Ehâdisü'l-Muhtâra*, no. 3680.

1345 (68 : 1) “Nûn, andolsun kaleme...”

1346 (96 : 1) “(Yaratan) Rabbinin adıyla oku!”

1347 بمكان مستوى سمعت فيه صريف الاقلام “Bir mekanda, istiva etmiş haldeyken, kalemlerin sesini duydum.”

1348 Nüşhada: itmişdi.

(119b)

Şüret-i üç harf hem bî-reyb ü şî'n
Hey'et-i mecmû' a ile hem yakîn¹³⁴⁹

Üçyüz altmışdur derec sırrın 'ayân
Gösterür fehîm it kalem iy nev-cüvân

4420. Üç yüz altmış oldu hem Qur'ân daî
Biş harf üç nokta ile iy aî

Ya' nî kim Qur'ân kalemdür âşikâr
İtdi göklerden bu sırrı aîla var

Zâhir itdi cümle âyât-ı hâkî
Gösterüp Âdemde zât-ı mutlakî

Nüh hurûf-ı kâf u lâm u mîm hem
Bî-mükerrer oldu şeş harfe 'alem¹³⁵⁰

Ya' nî oldu şeş hurûf-ı kâf u nûn
Fazl-ı rahmândan kalem iy rehnümün

4425. Zâhir itdi ma' nî-i şeş ibtidâ
Sitte-i eyyâm hem bî-mâcerâ

Bâ-nukat şeş harf oldu bî-cidâl
Yânzdeh rek'at sefer sırrına dâl

Şeş teşehhüd şeş hurûfında 'ayân
Oldı hûd yok bu söze reyb ü gümân

İ' tibâr-ı yânzdeh bâ-şeş iy yâr
Gösterür hifdeh şalâtı âşikâr

Nüh teşehhüd hûd nüh eczâ-yı kalem
Oldı hâkdan bu haber rûşen direm

1349 Kalem (قلم)'in 3 harfî, eczasındaki 9 harf ve 5 nokta ile eczasının (قاف لام ميم) ebcedi olan 342 ve heyet-i mecmû'ası toplamı 360'tır. Feleğin 360 derecesi mukabilindedir. Ayrıca Kuran (قرآن)'in ebcedi olan 352 ile 5 harfî ve 3 noktası toplamı mukabilindedir.

1350 Kalem (قلم)'in eczasında (قاف لام ميم) gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: ق ا ف ل م ي. 6 harf, 5 noktasıyla 11 olur, seferdeki 11 farz rekat mukabilindedir. Buna 6 harf ilave edilirse hâzardaki 17 farz rekat elde edilir. Kalem (قلم)'in eczasındaki 9 harfle (قاف لام ميم) eczasındaki gayr-ı mükerrer 6 harf (ق ا ف ل م ي) toplamı da Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

4430. İ' tibârı bâ-nüh ü şeş hod 'ayân
 Sırr-ı pânzdeh rek'at oldı bî-gümân
 Üç hurûf-ı zâhir ile biş nuķat
 Heşt teşehhüd sırrıdur hod bî-galat¹³⁵¹
 Bîst u heşt u sî vü dü hatt-ı hüdâ
 Âşikâr oldı kalemdeñ talibâ
 Zâhir oldı ma' nî-i sırr-ı kalem
 Fazl-ı yezdânuñ beyânından bu dem
 Sırr-ı kâf-ı kuvvet u lâm-ı 'alîm
 Mîm-i mülk-i fazl-ı sultân-ı kadîm
4435. Cümlesi oldı kalemdeñ âşikâr
 Fazl-ı hâķdan bu beyânı aña var
 Ya' nî sırr-ı evvel u âhîr tamâm
 Âşikâr oldı kalemdeñ ve's-selâm

(120a)

Levh

- Levh hem mişl-i kalem iy yâr baķ¹³⁵²
 Oldı ism-i fî¹³⁵³ vü dâd u lâm-ı hâķ
 Kıldı hem üç nev'e haķ sırrın 'ayân
 Hatt-ı ser müjgân u hatt-ı ebrûvân
 Çârdeh muhķemle sî cüzv-i kelâm
 Oķķı levhüñ ebcedinden iy hümâm¹³⁵⁴
4440. Üç hurûf-ı levh-ile kırķ yeddidür
 İsm-i Âdem bâ-müsemma görünür

1351 Kalem (قلم)'in 3 harfiyle, eczasındaki gayr-ı mükerrer harflerdeki (ق ا ف ل م ي) 5 nokta-
 nın toplamı 8'dir, 8 teşehhüd mukabilindedir.

1352 Levh (لوح) 3 harftir, Fadl (فضل)'in 3 harfi ve 3 çeşit namaz (hazarda, seferde, Cuma günü)
 ve 3 çeşit hat (saç, kirpik, kaş) mukabilindedir.

1353 Nûshada: Fazl.

1354 Levh (لوح)'in ebcedi 44'tür, Kuran'ın 30 cüzü ve 14 hattın toplamı mukabilindedir. Levh
 (لوح)'in 3 harfiyle ebcedi toplamı 47'dir Âdem (آدم)'in ebcedi olan 46 ile müsemması
 toplamı mukabilindedir. Ayrıca 30 gün oruç ve hazardaki 17 farz rekâtın toplamı muka-
 bilindedir.

Hem otuz gün şavm on yeddi namâz

Zâhir oldı levhden iy merd-i râz

Oğkî eczâsında levhüñ heşt hat¹³⁵⁵

K'Âdemüñ vechinde geldi bî-ğalat

Levh-i vech-i Âdem oldı âşikâr

Oğkî hat-ı levh-i vechüñ aña var

İkki nokta kâf u nûn harfin 'ayân

Kıldı levhüñ bātınında bî-gümân

4445. Heşt harf-i levh ikki nokta hem

'Aşra âyet sırrına oldı 'alem

'Unşurında heşt harfün âşikâr

Sî vü dü nuḡ-ı hüdâ-yı kirdgâr

İkki nokta 'unşur ile erba'în

Sırrıdur fehm it bu kavli iy emîn

Bâ-'anâşır levh eczâ vü nuḡat

Gösterür pencâh şalâtı bî-ğalat

Bî-mükerrer heşt eczâ oldı şeş¹³⁵⁶

Âdemüñ şeş hat-ı vechidür iriş

4450. Kim irür ba'd-ez-bülüg iy nev-cüvân

Hat-ı 'ârız 'anfeka şârib 'ayân

İstivâ ile olur şeş hat bular

Der-izâ-yı şeş hurûf-ı levh iy yâr

Cümle esrâr-ı hüdâ-yı lâ-yenâm

Hat-ı levh-i Âdem oldı ve's-selâm

1355 Levh (لوح)'in eczasında 8 harf ve 2 nokta vardır: لام واو حي. Harf ve nokta toplamı 10'dur, 10 ayet mukabilindedir. 8 harf, dörder unsurdan 32'dir, 32 ilâhî harf mukabilindedir. 2 nokta, dörder unsurdan 8 olur, 32 ile toplamı 40 gün mukabilindedir. Bu hesaba 8 harf ve 2 noktanın kendileri de eklenirse 50 olur, 50 vakit namaz mukabilindedir.

1356 Levh (لوح)'in eczasındaki 8 harfte (لام واو حي) gayr-ı mükerrer 6 harf vardır: ل ا م و ح ي. İstivâdan sonraki 6 ebî hat (2 sakal, 2 anfeke, 2 bıyık) mukabilindedir.

Süleyman

Virdi şeş harf-i Süleymân iy cüvân¹³⁵⁷

Kâf u nûnuñ şeş hurûfindan nişân

(120b)

Şeş nukât u şeş teşehhüd şeş suver

Oldı şeş harf-i Süleymân kıl nazar

4455. Noktasında ism-i faẓl-ı bî-niyâz

Görinür hem sırr-ı üç nev'e namâz

Oldı üç noktayla altı harf hem

Nüh teşehhüd sırrına haḳdan 'alem

Hem nüh âyât-ı yed-i Mûsâ 'ayân

Oldı fehm eyle Süleymân bî-gümân

Sîni bîst u heşt u sî vü dü tamâm

Lâmı oldı sırr-ı¹³⁵⁸ sî cüzv-i kelâm

Yîsi sırr-ı deh haṭ-ı levḥ-i Kelîm

Mîmi sırr-ı erba'ın bî-ters u bîm

4460. Vahdet-i zâta elif oldı 'alem

Nûnı harf u nokta-i pencâh hem¹³⁵⁹

Ma' nîsin fehm it Süleymânıñ yaḳîn

Bilmek istersen eger kuşlar dilin

Ebced u bâ-harf u nokta iy ulu

Oldı altı bîst u heşt bir sî vü dü¹³⁶⁰

1357 Süleymân (سليمان) 6 harf ve 3 noktadır.

1358 Nûshada: sırrı.

1359 Süleymân (سليمان)'ın harflerinden Sîn (س)'in ebcedi 60'tır, 28 ve 32 ilâhî harfin toplamı mukabilindedir. Lâm (ل)'in ebcedi 30'dur ve Kuran'ın 30 cüzü mukabilindedir. Ye (ي)'sinin ebcedi 10'dur, Hz. Musa'nın 10 levhi mukabilindedir. Mîm (م)'inin ebcedi 40'tır ve Âdem'in çamurunun yoğrulduğu 40 gün mukabilindedir. Elif (ا)'inin ebcedi 1'dir, Allah'ın vahdetine işaretir. Nûn (ن)'unun ebcedi 50'dir, Kuran alfabesinin 28 harfi ve 22 noktasının toplamı mukabilindedir.

1360 Süleymân (سليمان)'ın 6 harfi ve 3 noktası ile ebcedi olan 191'in toplamı 200'dür. 6 kere 28 ile 32'nin toplamına eşittir. Bu, 6 günün 28 harf mukabilinde, Cuma gününün 32 harf mukabilinde olmasından kinayedir. Yani haftanın 7 gününün 28 ve 32 harf mukabilinde olduğu zahir olmuş olur.

Altı bîst u heşt oldu altı gün
Sî vü düdür rûz-ı cum‘ a bî-füsûn

Yeddi gün ya‘ nî yedi haţţ oldu bil
Bîst u heşt u sî vü düyi fehm kıl

4465. Budur olduğı Süleymânun ‘ ayân
Hâkim-i vahş u tuyûr u ins ü cân

Ya‘ nî buldı ottuz ikki isme yol
Gördi eşyâda müsemmasını ol

Hilkat esrârından oldu bâ-haber
Emrine râm oldu ‘ âlem ser-be-ser

Oldı taḥlîlinde on yeddi ḥurûf
İsm-i şeş harf-i Süleymân bul vuḳûf¹³⁶¹

Zâhir oldu sırr-ı on yeddi şalât
Hem daḥi on yeddi harf-i muḥkemât

4470. Noktası on ikki haţta oldu dâl
Hem on ikki burcdur bî-kîl u kâl

Harf u nokta sırr-ı bîst u nüh suver
Oldı esmâ-yı Süleymân bî-haţar

Bî-mükerrer sîn u lâm u yî vü mîm
Elf u nûndur sekkiz bâğ-ı na‘ ĩm¹³⁶²

(121a) Hem sekiz eczâ-yı ism-i ğaybdân
Oldı fehm eyle Süleymân-ı zamân

Âdemün sekkiz ḥaţın hem gösterür
Hem daḥi sekkiz teşehhüd sırrıdur

4475. Noktası çâr oldu ḥaḳdan ańla hem
Çâr harf-i mu‘ ceme oldu ‘ âlem

1361 Süleymân (سليمان)’in eczasında 17 harf ve 12 nokta vardır: سین لام يي ميم الف نون.

1362 Süleymân (سليمان)’in eczasında (سين لام يي ميم الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf ve 4 nokta vardır: س ي ن ل ا م ف و.

Oldı nüḥ ḥarf-i mükerrer âşikâr¹³⁶³

Fazl-ı ḥaḳdan nüḥ felek sırrı iy yâr

On sekizdür nokṭa-i bâtınla bil

On sekiz biñ ‘âlemi fehḡ eylegil

Şûret-i şeş ḥarf-i zâhirle ‘ayân

Nüḥ nuḳât-ı bâtın ile bî-gümân¹³⁶⁴

Sırr-ı on biş rek‘ ate oldı ‘alem

Kim kılınur cum‘ a gün iy muḥterem

4480. Şûret-i şeş ḥarf-i zâhir âşikâr

Bî-mükerrer heşt eczâ aña var¹³⁶⁵

Çârdeḥ ḥaṭṭ-ı ḥüdâyı gösterür

K’Âdemün vechinde zâhirdür çü nûr

Heşt ḥarfün ‘unşurı bî-iştibâḥ

Gösterür ottuz iki nuṭḳ-ı ilâḥ¹³⁶⁶

Şeş ḥurûfuñ ‘unşurı bîst u çahâr

Zâhir itdi sâ‘at-i leyl ü nehâr

Bîst u çâr u sî vü dü bî-reyb ü şîn

İkki bîst u heşt olur fehḡ it yaḳîn

4485. İkki bîst u heşt ya‘nî iy hümâm

Nuṭḳ u ḥaṭṭ-ı Muştafâdur ve’s-selâm

1363 Süleymân (سلیمان)’ın eczasında (سين لام يي ميم الف نون) mükerrer 9 harf vardır: م ي م ي م ي ن. Süleymân (سلیمان)’ın hususen eczasında zahir olan 9 nokta (ن ي ن ي ي ف ن) ile 18 olur, 18 bin âlem mukabilindedir.

1364 Süleymân (سلیمان)’ın 6 harfiyle yalnızca eczasında zahir olan 9 nokta (ن ي ن ي ي ف ن)’nın toplamı Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir.

1365 Süleymân (سلیمان)’ın 6 harfiyle eczasındaki (سين لام يي ميم الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf (س ي ن ل ا م ف و)’ın toplamı 14’tür, 14 hat mukabilindedir.

1366 Süleymân (سلیمان)’ın eczasındaki (سين لام يي ميم الف نون) gayr-ı mükerrer 8 harf (س ي ن ل ا م ف و)’ın her biri dörder unsurdan 32 olur, 32 ilâhî harf mukabilindedir. Süleymân (سلیمان)’ın 6 harfinin de her biri dörder unsurdan 24 olur, 24 saat mukabilindedir. Bu hesaplardaki 24 ve 32’nin toplamı 56’dır, Hz. Peygamber’in nutkundaki 28 harf ve vec-hindeki 28 hattın toplamı mukabilindedir.

Ebced

Añla sırr-ı ebcedi iy nāmver

Kim anı yād itdi faẓl-ı dādger

Cāvidān-ı Nāmede ya‘ nī ki bil

Geldi müfred ẓālibā bī-ķāl u ķil

Çār ħarf-i mu‘ ceme ya‘ nī ‘ alem

Oldı fehm it bu sözi bī-biṣ u kem¹³⁶⁷

Gösterür hem çār ‘ unşurdan nişān

Çār rek‘ at sırrıdur hem bī-gümān

4490. Noktasında kāf u nūn sırrını gör
İkki rek‘ at şubḥ hem iy kān-ı nūr

(121b)

Ĥarf u nokta oldı şeṣ eyyāma dāl

Şeṣ eşābi‘ sırrına hem bī-cidāl

Şeṣ teşehhüd sırrını gösterdi hem

Şeṣ şālāt-ı cehre hem oldı ‘ alem

Ebcedinden ebcedün eyle ẓaleb

Sırr-ı deh levḥ-i Kelīmi faẓl-ı rab¹³⁶⁸

Çār ħarf-ile olur ümmü’l-kitāb

Kim odur aṣl-ı kitāb-ı müsteṭāb

4495. Bā-dü nokta gösterür bī-reyb ü şīn
Şānzdeh ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı Âdem yakīn

On iki burc-ı felek sırrı iy yār

Ebcediyle noktasında âşikār

1367 Ebced (ا ب ج د) 4 harf ve 2 noktadır. 4 harfı, 4 mucem harf, 4 unsur, 4 rekat mukabilindedir. 2 noktası, Kūn (ك) ’ün 2 harfı, 2 rekat sabah namazı mukabilindedir. Harf ve nokta toplamı 6’dır, şehâdette sağ elde kaldırılan şehâdet parmağının sol eldeki 5 parmakla toplamı mukabilindedir. Bu 6 parmakta toplam 17 mafsal vardır.

1368 Ebced (ا ب ج د) lafzının ebcedi 10’dur, Hz. Musa’nın 10 levhi mukabilindedir. 4 harfle birlikte 14’tür, Havvâ’nın vechindeki 14 hat mukabilindedir. Buna, Ebced (ا ب ج د) ’in 2 noktası da eklenirse 16 olur ki Hz. Âdem’in yüzündeki 16 hat mukabilindedir. Ebced (ا ب ج د) ’in ebcedi ile 2 noktasının toplamı da 12’dir ve 12 burç mukabilindedir.

Oldı eczâ-yı elif bî cîm u dâl
Yânzdeh sırr-ı sefer bî-ķîl u ķâl¹³⁶⁹

Nokta vü eczâ beyânı ser-be-ser
On sekiz biñ kevnden virdi haber

Noktasında heft haţt-ı mu‘ teber
Kim odur aşl-ı huţûţ-ı her beşer

4500. Ebced-i zâhirle bîst u heşt olur
Bîst u heşt harfûñ beyânın gösterür

Pânzdeh rek‘ at şalât-ı cum‘ a hem
Şüret-i zâhirle eczâdur ‘ alem

Ebced-i zâhirle eczâ oldı bil
Bîst u yek haţtına Havvânuñ delîl

Bî-mükerrer heşt cennetdür ‘ ayân
Gösterür hem heşt teşehhüd nişân¹³⁷⁰

Noktasında lafzatu’l-lâh âşikâr
Penc vaķtûñ sırrını hem aña var

4505. Zâhir oldı sırrı harf-i ebcedüñ
Ya‘ nî ‘ ilmi Âdem-ile Aḥmedüñ

Bilmeyen tefsîr-i ebced lâ-cerem
Bulısardur miḥnet u derd u elem

Elfden tâ ğayna varınca tamâm
Sırr-ı Kur‘ân oldı ebced ve’s-selâm

Temmet

1369 Ebced (ا ب ج د) in eczasında 11 harf ve 7 nokta vardır: الف ب ي جيم دال. Harf ve nokta toplamı 18’dir, 18 bin âlem mukabilindedir. Ebced (ا ب ج د) in ebcedi olan 10 ile toplamı 28’dir, 28 ilâhî harf mukabilindedir. Eczasındaki 11 harfle Ebced (ا ب ج د) in 4 harfî toplamı Cuma günkü 15 farz rekat mukabilindedir. Ebced (ا ب ج د) in eczasındaki 11 harfle ebcedi olan 10’un toplamı 21’dir, Havvâ’nın yüzündeki 21 hat mukabilindedir.

1370 Ebced (ا ب ج د) in eczasında (الف ب ي جيم دال) gayr-ı mükerrer 8 harf vardır: ا ل ف ب ي ج م د. Cuma günü farz namazlarda yapılan 8 teşehhüd ve 8 cennet mukabilindedir. 8 harfin 5 noktası Allah (الله) lafzının 5 harfî ve 5 vakit namaz mukabilindedir.

DİZİN

A

Abdölmecid b. Firişte 18
Abdussamed 17
Âdem 431
Âhiret-nâme 18
Ahmedî Lor 17
Aksaray 20
Alevî 13, 17
Ali 18, 19, 25, 26, 27, 28, 30, 33, 43,
54, 56, 64, 84, 85, 86, 87, 147,
353, 416
‘Alî 55, 56, 63, 65, 238, 353, 355, 416
Aliyyu'l A'lâ 26
Âmiloğlu 13, 18
Anadolu 17, 18
‘Ankâ 158
Arnavutluk 13, 20, 21, 27
Arşî 13, 19, 27, 29
Arş-nâme 13, 18, 172
Azerbaycan 17, 18

B

Balkanlar 18
Bektâşî 13, 27
Belgrad 20
Beşâret-nâme 18
Bostanzâde Mehmed Çelebi 27

C-Ç

Câvidân-nâme 19, 124, 172, 343, 371,
391, 418
Câvidî Ali Efendi 18
Cebre’îl 168

D

Dävüd 309, 310
Derviş Murtazâ 19
Dürr-i Yetîm 19
Dürzîlik 25

E

Ebu Abdullah Hüseyin b. Mansur
Hallaç 21
Ebû Hureyre 26
Ebu Mansur İclî 21
Ebu Yusuf Yakub b. İshak Kindî 21
Edirne 19
Emir Gıyâseddin 17
Emir Nurullah 17
Ergirikesri 13, 20, 27
esmâ-i küll 73, 74

F

Fahreddin Acemî 19
Fatih Sultan Mehmet 19
Fâtıma 85, 87, 88, 90
Fazlullah Esterâbâdî 17, 19, 21, 33
Firişteoğlu Abdölmecid 18

G

Genc-nâme 18
Golos 20

H

Hâb-nâme 19
Hace Adudiddin 17
Hacı Bektaş 20, 21
Hacı Bektaş Veli 21
Hacı Surh 17
El-Hakîm el-Tirmizî 21
Halvetî 20
Hasen 90, 91, 92, 125
Havvâ 50, 66, 74, 75, 76, 77, 78, 82,
93, 94, 95, 115, 118, 131, 151,
153, 159, 161, 165, 191, 192, 195,
196, 219, 220, 236, 251, 253, 266,
286, 291, 300, 317, 355, 356, 357,
361, 376, 385, 387, 392, 410, 414
Hazret-i Aîşe 26
Hazret-i Ebûbekir 26

Herat 17
 Herat Camii 17
 Hristiyan 21
 Hidâyet-nâme 18
 Horasan 17, 26
 Hüseyin 65, 93, 95

I-İ

İşkurt Dede 18, 19
 İbn Arabî 21
 İbrâhîm 308
 İhtiyarüddin Kalesi 17
 İhvanu's-Safâ 21
 İmam-ı Şâfi'î 26
 İncil 21
 İncil 68
 İran 17
 'İsâ 147, 162, 177
 İsfahan 17
 'İsî 310
 İskece 20
 İskenderiye 20
 İstanbul 17, 18, 19, 20, 33, 61
 İsnâ 'aşer 47, 65, 83, 92, 100, 206,
 285, 374

K

Kabalizm 21
 Ka'be 116, 117
 Kâbe kavseyn 279
 Kalenderî 20
 Kanîne 20
 Kanunî 20
 Kayseri 20
 Kelîm 143, 156, 190, 287, 325, 359,
 377, 401, 418, 428
 Kerbelâ 27
 Keşf-nâme 13, 27, 28, 29, 33
 Kûh-ı Kâf 158, 159

L

Lala Mustafa Paşa 27

M

Mahmut Paşa 19
 Mandeizm 21
 Mazanderan 17
 Mehdi 54, 57, 65, 87, 97, 98, 99, 124,
 125, 126
 Mekke 227
 Melâmî 20
 Mesîh 133, 167, 224, 330
 Mesîhâ 97, 176, 197
 Mevlana Maruf Hattat 17
 Mevlevî 20
 Miranşah 17
 Mir Fâzîlî 18
 Mirza Baysunkar 17
 Misalî 19
 Mukimî 19
 Muḥkemât 44, 68, 78, 81, 132, 178,
 186, 194, 242, 248, 254, 352, 409,
 410, 415, 416, 421
 Murtazâ 147, 187, 305, 339
 Mûsâ 77, 78, 79, 80, 88, 98, 110, 172,
 193, 211, 213, 230, 234, 246, 254,
 263, 273, 278, 291, 292, 294, 295,
 300, 308, 315, 327, 345, 356, 369,
 378, 403, 404, 416, 418, 423, 428
 Mûsî 126, 267, 309

N

Nesîmî 18, 28
 Nusayrîlik 25
 Nüşa-i Nev 51
 Nûḥ 307, 308

P

Penahî 19

R

Refî'î 18, 19
 Rumeli 17, 19

S-Ş

Salât-nâme 18, 19
 Sehl b. Tusterî 21
 Seyyid İshak 19
 Seyyid Nesîmî 17
 Solnok 20
 Sîmurğ 159
 Süleymân 400, 401, 428, 429
 Sünnî 25, 26
 Şâh-ı güzîn (Hz. Ali) 43
 Şâh-ı kâ'inât (Hz. Ali) 43
 Şahruh 17
 Şepper 30, 96, 97
 Şerh-i Câvidân-nâme 18
 Şeyh Ebu'l-Hasan 124
 Şeyh İbrahim 17
 Şii 25
 Şîş 195
 Şüpeyr 30, 96, 97

T

Tahkîk-nâme 18
 Tekye Mahallesi 13, 27
 Tercüme-i Hâb-nâme 18

Tevrat 21
 Tivrât 49, 68, 186
 Timur 17
 Trabzon 20

Ü

Ümmü'l-kitâb 42, 47, 75, 82, 85, 88,
 91, 93, 108, 115, 121, 122, 124,
 159, 163, 170, 173, 190, 199, 206,
 219, 230, 243, 245, 272, 276, 302,
 342, 359, 378, 391, 410, 424, 431
 Üsküp 20

V

Vahdet-nâme 19

Y

Yahudi 21
 Yezîdîlik 25

Z

Zebûr 68
 Zile 20

